CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नाम·

नाम श्री [illegible] अधिकारी

अथ प्रास्ताविक-संहितामन्त्राणामकाराद्यनुक्रमणिका-वेदपारायणविध्यनुवाकसूत्राध्यायाष्टविकृति-
याज्ञवल्क्यशिक्षा-प्रतिज्ञासूत्र-सर्वानुक्रमसूत्र-पारस्करगृह्यसूत्रादिसमलङ्कृता

शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिनीयसंहिता प्रारभ्यते ॥

मूल्यं [illegible]

Revis[illegible] Rs. 20·00

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीजगद्धात्र्यै परदेवतायै नमो नमः ॥

प्रास्ताविकम्

भो समाराधितभारतीचरणाम्बुजा विद्वांसः!

मंत्रो हीनः स्वरतो वर्णतो वा मिथ्याप्रयुक्तो न तमर्थमाह ।
स वाग्वज्रो यजमानं हिनस्ति यथेन्द्रशत्रुः स्वरतोऽपराधात् ॥ (पा. शि.)

सन्दृश्यते शब्दानां साधुत्वासाधुत्वावबोधाय सम्यक्तया शुद्धोच्चारणाय च व्याकरणशास्त्राध्ययनस्यावश्यकता । न शक्नोत्यनधीततच्छास्त्रः कोऽपि सुस्पष्टतया शब्दप्रयोजनं शब्दोच्चारणं च प्रयोगविज्ञानमपि ज्ञातुं कर्तुञ्च वैदिकोऽवैदिको वा । एतत्प्रतिपादनाय पूर्वोक्तः श्लोकः स्वविरचितायां शिक्षायां महर्षिणा पाणिनिनोपनिबद्धः । तथैव सामान्यतया शब्दप्रयोगविधावुच्चारणवेलायामपि तत्तत्पदानां विपरीतासंगतार्थदुर्बोधत्वादिदोषनिवारणाय सर्वथा **"व्याकरणशास्त्रज्ञानस्य"** बोध अत्यावश्यक इति प्रतिपादयता केनचिद्विदुषा **"यद्यपि बहु नाधीषे तथापि पठ पुत्र व्याकरणम् ॥ स्वजनः श्वजनो मा भूत्सकलं शकलं सकृच्छकृत्"** इति मनसि कृत्वा मत्पुत्रः "स्वजनस्य श्वजनेन, सकलस्य शकलेन, सकृत्पदस्य शकृदुच्चारणेन" च प्रयोगो न कुर्यादिति स्वपुत्रं लक्ष्यीकृत्यैव विरचितोऽयं श्लोक इत्यपि वक्तुं शक्यत एव । अत एव अपशब्दवारणाय सामान्यतया शब्दशास्त्रज्ञानं मूर्ध्नि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिष्ठतीति सर्वैरपि स्वीकृतम्। तर्हि ये वैदिकाश्चतुर्षु वेदेषु कृतपरिश्रमाः स्वस्ववेदमंत्रोच्चारणं विधाय वैदिककर्मणि ताँश्च मन्त्रान् संप्रयुज्य यजमानस्य कल्याणाय प्रत्यहं संहितापाठेन रुद्रपाठेन जपेनाग्नावाहुतिप्रक्षेपेण च वेदमंत्राणां प्रयोगं विदधते तेषां तूदात्तानुदात्तस्वरितादीनां ज्ञानं तत्तन्मंत्रोच्चारणे तत्तत्स्वराणां तत्र तत्र सन्निवेशनं हस्तचालनविधौ ह्रस्व ७ं दीर्घ ६ प्लुत ३ प्रभृतीनां तथैव ॢ ॣ ÷ म् न् लोकाँ १ ॥ शत्रूँ २ ॥ इत्यादिषु चिह्नेषु कुत्र कया रीत्याऽङ्गुलिनिर्देशः कार्य इत्यादि ज्ञानमपि शब्दशास्त्रज्ञानमन्तरा कथं स्यात्।

एतदर्थमेव पाणिनिना पूर्वोक्तश्लोके स्पष्टतया **"स्वरतो वर्णतो हीनो मंत्रो मिथ्याप्रयुक्तो मंत्रार्थं नाभिव्यनक्ति उतान्वर्थरहितः सन् वाग्वज्रो भूत्वा यजमानं हन्यात् यथा इन्द्रस्य नाशाय कृतेऽपि इन्द्रशत्रुशब्दप्रयोगे स्वरतोऽपराधेन वृत्रासुर एव हतः।"** एवं मा भूयादित्येतदर्थं मंत्रप्रयोगे स्वर-वर्णार्थज्ञानस्य प्राधान्यमिति सुस्पष्टमभिहितम्। अतः शब्दानां साधुत्वबोधाय व्याकरणज्ञानेन सह वेदमंत्राणां स्वरसन्धिज्ञानमुच्चारणज्ञानं याज्ञवल्क्यशिक्षाज्ञानं कात्यायनमहर्षिप्रणीतशुक्लयजुःप्रातिशाख्यज्ञानञ्च वैदिकानामत्यावश्यकमेवेति प्रतिभाति।

महर्षिणा याज्ञवल्क्येन शिक्षायां **स्वरप्रकरणे मात्राधिकारः, अध्ययनविधिः, हस्तचालनविधिः, स्वरसंहिताविधिः, वर्णप्रकरणे दैवताद्यधिकारः, सन्ध्यधिकारः, वर्णोच्चारणाधिकारः, पदाधिकारः, प्रकीर्णाधिकारश्च;** एवं प्रकरणानि निर्माय तत्तत्प्रकरणे सर्वोऽपि विधिः स्पष्टतया सोदाहरणः प्रदर्शितः, सोऽवश्यं वैदिकैः परिशीलनीयः। गुरोः सकाशात्परंपरया या तज्ज्ञानप्राप्तिमन्तरा वेदाध्ययनकर्तारो वेदपाठकाश्च केवलं स्वकीयबुद्ध्या वेदाध्ययनं संपादयितुं नार्हयेयुरिति प्रदर्शनाय कानिचित् पदानामुदाहरणान्येतेभ्यः प्रकरणेभ्य उद्धृत्य कियद्वेदस्य दुर्बोधत्वमिति सर्वेषां ज्ञानाय मया प्रदीयते।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अध्ययनविधौ स्वरप्रकरणम् । तत्रोदात्तानुदात्तस्वरितादीनां ज्ञानाय तेषां लक्षणम्, तत्तत्स्वराणां स्थानम्, वर्णः, दैवतम्, जातिः, गोत्रम्, छन्दश्च । यथा—उदात्तस्वरस्य शुक्लो वर्णः, अग्निर्दैवतम्, ब्राह्मणजातिः, भारद्वाजगोत्रम्, गायत्रीच्छन्दः ॥ अनुदात्तस्य लोहितो वर्णः, सोमदैवतम्, क्षत्रियजातिः, गौतमगोत्रम्, त्रिष्टुप्छन्दः ॥ स्वरितस्वरस्य श्यामो वर्णः, सूर्यदैवतम्, वैश्यजातिः, गार्ग्यसगोत्रम्, जगतीच्छन्दः ॥ सामवेदे ये सप्त स्वराः षड्ज-ऋषभ-गान्धार-मध्यम-पञ्चम-धैवत-निषादादयो गानविधौ उक्तास्तेषां यजुर्वेदे तु त्रिभिरुदात्तानुदात्तस्वरितस्वैरेव व्यवहार (उच्चारणम्) उक्तः । यथा—उच्चौ निषाद-गान्धारौ उदात्तस्वरे, नीचौ ऋषभ-धैवतौ अनुदात्तस्वरे, शेषाः षड्ज-मध्यम-पञ्चमाः स्वराः स्वरितस्वरेऽन्तर्भूताः । एतेन त्रिषु स्वरेषु तेषां स्वराणामन्तर्भूतत्वं ज्ञेयम् । अक्ष्णोर्निमेषमात्रेण यो स्वरः समुच्चार्यते स काल एकमात्राकालः स ह्रस्वस्वरः ॥ तावान्द्विः द्विमात्राकालो दीर्घस्वरो ज्ञेयः । तावानेव त्रिमात्राकालः प्लुतस्वरो ज्ञेयः ॥ सर्वत्र मंत्रोच्चारणे कण्डिकाया अर्धोच्चारणे जाते द्विमात्राकालो विरामः कार्यः । यथा "निधीनान्त्वा निधिपतिँ हवामहे वसो मम"। अत्र ममेति पदोच्चारणानन्तरं द्विमात्राकालं विरामं कृत्वैवाग्रिमाया अर्धकण्डिकाया उच्चारणं कर्तव्यम् । तथैव मंत्रसमाप्तावपि "त्वमजासिगर्भधम्" इत्यत्र त्रिमात्राकालो विरामः कार्यः । एवमेव वेदमंत्राणां पाठविधौ केवले मंत्रोच्चारणे वा सर्वत्राध्ययनस्यायं नियमो बोध्यः, करणीयश्च वैदिकैरेवंविधो विरामः । वैदिकैर्वेदमंत्रोच्चारणावसरे प्रणवस्यादावुच्चारणं (त्रिमात्रिकं) प्लुतं कृत्वा "भूर्भुवः स्वः" इति तिसृणां व्याहृतीनां तथैव सावित्रीमंत्रस्याप्युच्चारणमन्तरा संहितापाठो मंत्रपाठो वा नारम्भणीयः ।

सर्वानुक्रमसूत्रे प्रथमेऽध्याये "ऋषिच्छन्ददेवतादीन्येतान्यविदित्वा योऽधीतेऽनुब्रूते जपति जुहोति यजति याजयते तस्य ब्रह्म निर्वीर्यं भवति यातयामं भवत्यथान्तराश्च गर्तं वाऽऽपद्यते स्थाणुं वर्च्छेति प्रमीयते पापीयान् भवतीति"। तथैव "अथ विज्ञाये-

Jeyatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तानि योऽधीते तस्य वीर्यवदथ योऽर्थवित्तस्य वीर्यवत्तरं भवति जपित्वा हुत्वेष्ट्वा तत्फलेन युज्यते" इत्युक्तम् । अतश्च ऋषिच्छन्ददेवतादीनामिव मंत्राणां वर्णजातिदैवतानामपि ज्ञानेन वेदाध्ययनकर्तॄणां तत्तत्कर्मणि मंत्रप्रयोगञ्च विदधतां फलाफलत्वेन योगो जायते तदपि न विस्मरणीयं वैदिकैः ।

हस्तचालनविधावुदात्तादिस्वराणां ज्ञानम्—वेदेपूदात्तानुदात्तस्वरितादयः स्वरा हस्तस्य चालनद्वारैव प्रदर्श्यन्ते । वेदपाठकाः स्वदक्षिणहस्तम् उपर्यधो मध्ये वामदक्षिणभागयोर्वा नयन्तस्तत्तत्स्वरान् दर्शयन्ति । यथा—उदात्तस्वरे हस्तस्योर्ध्वगमनम् (दक्षिणकर्णसमीपे इति यावत्), उदात्तस्वरोच्चारे गात्राणामायामेनोर्ध्वगमनं भवति ततश्च यः स्वरो निष्पद्यते तस्य स्वरस्य "उदात्तसंज्ञा" उक्ता । यथा—अग्ना ३ इ पत्क्नी । लाजी ३ न् ॥ अनुदात्तस्वरे हस्तस्याधोनयनम् हृदयप्रदेशे च नयनम् ॥ यस्य स्वरस्योच्चारणे गात्राणां मार्दवेन नीचैरधोगमनं भवति ततश्च यः स्वर उत्पद्यते तस्य "अनुदात्तसंज्ञा" उक्ता । यथा—"आर्षेयऽऋषीणाम्" ॥ स्वरितस्वरे हस्तस्य मध्येऽधो वा सन्निवेशनम् । गात्राणामूर्ध्वाधोगमनेनोदात्तानुदात्तस्वरयोः समाहारेण यः स्वर उद्भवति तस्य "स्वरितसंज्ञा" उक्ता । यथा "धान्यमसि" वैष्णव्यौ" । एवं तत्तत्स्वरोच्चारे हस्तस्य सन्निवेशोऽपि त्र्यङ्गुलान्तरायो (न तु स्वमनसैव लघुर्दीर्घो वा हस्तप्रक्षेपः) हस्तचालनद्वारा तत्र तत्र तत्तत्स्वरप्रदर्शनपूर्वको नातिदीर्घो ह्रस्वो वा कार्यः । स्वदक्षिणवामपार्श्वयोस्तिर्यग्घस्तचालने स्वरविधौ तु षडङ्गुलान्तरं बोध्यम् । अत्रोपर्यधोभागे निर्दिष्टानामुदात्तानुदात्तस्वरितस्वराणां प्रचयस्वराणाञ्च विज्ञानं लेखद्वारा न प्रदर्शनयोग्यमतस्तद्वेदाध्ययनकाल एव स्वगुरोः सकाशाद्याज्ञवल्क्यशिक्षातो महर्षिकात्यायनप्रणीतशुक्लयजुःप्रातिशाख्यस्याध्ययनद्वारा चावश्यं वेदपाठकैः संपादनीयं नान्यथा वेदाध्ययनं फलजनकं भवेत्स्वस्य परस्य वा ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेदे सन्धिप्रकरणम्—वेदे चतुर्विधः सन्धिरुक्तः । लोपा[1]ऽऽगम[2]विकारा[3]ः प्रकृतिभावश्च[4] । तस्यापि ज्ञानमावश्यकं वेदविदाम् । यत्र द्वयोः स्वरयोर्मध्ये मंत्रादौ सन्ध्यभावस्तत्र विवृत्तिनामा एका वृत्तिर्विज्ञेया । साऽपि "पिपीलिका-पाकवती-वत्सानुसारिणी-वत्सानुसृजितेति चतुर्विधा । तथा च "करिणी कुर्वणी चैव हरिणी हरिता तथा । तद्वद्धंसपदा नाम पञ्चैताः स्वरभक्तयः" ॥ इति स्वरभक्तयोऽपि पञ्चविधा वर्तन्ते । आसामपि लक्षणान्युदाहरणानि च शिक्षाया ज्ञेयानि । यत्र मंत्राणां मध्येऽनुस्वारस्य ꣳ इत्याकारकेन चिह्नेन गुरुभूतोच्चारणं, ꣳ इत्याकारकेन चिह्नेन लघुभूतोच्चारणमपि यथा निर्दिष्टं तत्तत्र तथैवोच्चारणीयं प्रदर्शनीयञ्च । वेदे वकारस्य कुत्र (व) गुरुभूतोच्चारणं यकारस्य सकारोच्चारणं कुत्र विभाषयाऽऽम्रेडितपदे कथमुच्चारणं कुत्र च वकारस्येषत्स्पृष्टत्वं-(लघुभूतोच्चारणम्) तत्सर्वमपि महर्षिणा कात्यायनेन योगिवर्येण याज्ञवल्क्येन च स्वस्वविरचिते ग्रन्थे सुस्पष्टं सोदाहरणं निर्दिष्टम् । तत उद्धृत्य कतिपयाः श्लोका लिख्यन्ते मया दिग्दर्शनाय । "पादाद्यञ्च पदाद्यञ्च तथाऽवग्रहकालिकम् । सुस्पष्टं (कालविलम्बेन गुरुभूतम्) तं विजानीयात्तत्तत्कालविलम्बनम् ॥ वकारस्त्रिविधः प्रोक्तो गुरुर्लघुर्लघूत्तरः । आदौ गुरुर्लघुर्मध्ये पादान्ते च लघूत्तरः ॥ सन्धिजौ च पदान्तीयावुपसर्गपरौ लघू । अथ-मा-न-स-शब्देभ्यो विभाषाऽऽम्रेडिते यवौ ॥ पञ्चमादुत्तरो यो वो यदि नैकपदे भवेत् । संहितायां लघुः सोऽथ पदकाले गुरुर्भवेत् ॥ वो वां वा वै मंत्रपाठे लघवो गुरवः पदे । उपसर्गपरो यस्तु स वकारो लघुर्मतः" ॥ इति वकारस्य सुस्पृष्टत्वमीषत्स्पृष्टत्वञ्च ज्ञेयम् । तथाच यकारस्य जकारोच्चारणे "पादादौ च पदादौ च संयोगावग्रहेषु यः । जशब्द इति विज्ञेयो योऽन्यः स य इति स्मृतः ॥ हकाररेफसंयुक्त ऋवर्णादय एव वा । सुस्पृष्टं तं विजानीयाद्यकारो नान्ययुग् यदि ॥ उपसर्गात्परो यस्तु पदादिरपि दृश्यते । ईषत्स्पृष्टो (जकारोच्चारणरहितः) यथा वियत् पदच्छेदे परो भवेत् ॥ विभाषया यकारश्च नित्यमाम्रेडितेऽपि च । यत्र यत्रेति मा यज्ञं तथामेति-

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पदादिभिः ॥ अथात उत्तरो यः स्यात्तथा नेतिपदात्परः । भवतीत्यपि पूर्वैव तथा च सपदादपि ॥ अथाव्ययमादित्यादावथो ये अस्य दृश्यते । न यत्परो यथा च स्यात्सपदे तदुदाहृतः ॥ यदेव लक्षणं यस्य वकारस्यापि तद्भवेत् । यत्र यत्र विशेषः स्यादिदानीं स स कथ्यते ।। त्वदर्थवाचिनौ वो वां वा वै यदि निपातजौ । आदेशाश्च विकल्पार्थौ ईषत्स्पृष्टास्तु ते स्मृताः ॥ एते श्लोका अवश्यं सार्था अध्येतव्याः ॥

वेदे स्वरसन्धिप्रकरणम्—उदात्तादयः परे स्वराः । "अभिनिहित-क्षैप्र-प्रश्लिष्ट-तैरोव्यञ्जन-तैरोभाव-पादवृत्त-ताथाभाव्य-भेदेन सप्तविधा अपि जात्येन सह अष्टौ स्वरितस्वराः । तेषां नीचस्वरपरा अभिनिहित-क्षैप्र-प्रश्लिष्टा ज्ञेयाः । वेदः असि वेदोसि । भागः असि भागोसि । कः असि कोसि । इत्यादौ "अकारे च" (शु. य. प्रा. ४ अ. ४३ सू.) इत्यनेनोकारे कृते "एदोद्भ्यामकारः" (शु. य. प्रा. ३ अ. सू. ६१) इति पूर्वरूपे वेदोसि । अत्र अभिनिहिताख्यः स्वरः । यत्र इवर्णं उवर्णश्च यकारं वकारं क्रमेणानुदात्तेऽसवर्णस्वरे परे प्राप्नोति तत्र क्षैप्राख्यः स्वरः । यथा-त्रि-अम्बकम्-त्र्यम्बकम् । यत्र इवर्णं इवर्णेन सह संयुतो (दीर्घः) उदात्तानुदात्तस्वरविशिष्टो भवति तत्र प्रश्लिष्टाख्यः स्वरः । यथा अभि-इन्धताम्-अभीन्धताम् । यत्रोदात्तपूर्वः स्वरः तस्मात्परः स्पर्शादिवर्णो व्यञ्जनयुतस्तत्र तैरोव्यञ्जनाख्यः स्वरः । यथा-इडे-रन्ते-हव्ये-काम्ये चन्द्रे इत्यादौ बोध्यम् । एवं गोपताविति गो पतौ इत्यत्र तैरोविरामः । यत्र स्वरितमध्ये विवृत्तिः (स्वरयोर्मध्ये सन्ध्यभावः) तत्र पादवृत्ताख्यः स्वरः । यथा-श्वित्रऽआदित्त्योर्मर्त्यानाम् । यत्र द्वयोरुदात्ताक्षरयोर्मध्ये विरामस्तत्र ताथाभाव्याख्यः स्वरः । यथा-तनू-नप्त्र इति तनू नप्त्रे इत्यादौ ।

वर्णप्रकरणे वर्णदैवताद्यधिकारः—तत्र स्वराणां नानाविधवर्णत्वं प्रतिपादितम् । स्पर्शवर्णानां कृष्णत्वम् । अन्तःस्थानां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कपिलत्वम् । ऊष्माक्षराणाम् असवर्णत्वम् । एवं तत्तद्वर्णानां तत्तद्वर्णभेदेन मुखनासिकस्थानाद्युच्चारितत्वेन नीलत्वं पीतत्वं श्वेतत्वं हरितत्वम् अतिनीलत्वञ्च कथितम् । एवमेव कण्ठ्याद्युच्चार्यमाणानां वर्णानां दैवताधिकारे आग्नेयत्वं नैर्ऋत्यत्वं सौम्यत्वं वायवत्वं रौद्रत्वम् आश्विनत्वं शेषाणां वैश्वदेवत्वञ्च पदानां दैवतत्त्वमुक्तम् । स्वराणां ब्राह्मणत्वम् । प्रथमद्वितीयतृतीयचतुर्थवर्गाणामाद्याक्षराणां चतुर्णां (क च ट त प, ख छ ठ थ फ, ग ज ड द ब, घ झ ढ ध भ) क्षत्रियत्वम् । पञ्चानां वर्गानामन्तिमा ये ङ ञ ण न माः तथाच ये अन्तस्थाः य र ल वा एतेषां वैश्यत्वम् । ऊष्माणः स ष श हाः हकारश्च तेषां शूद्रत्वं बोध्यम् ।

वर्णप्रकरणे सन्ध्यधिकारः—सन्ध्यधिकारश्चतुर्विधः । लोपागमविकाराः प्रकृतिभावश्चेति । यथा—लोपे अयक्ष्माः मा अयक्ष्मामा । शततेजाः बायुः शततेजाबायुः ॥ अत्रोभयत्र विसर्गस्य लोपः । आगमे यथा—प्रत्त्यङ्सोमः प्रत्त्यङ्क्सोमः । प्राङ्सोमः प्राङ्क्सोमः । अत्र ककारस्यागमो विधीयते । तथैवात्र अस्मान्त्सीते । त्रीन्त्समुद्रान् । अत्र तकारागमो जातः । विकारे—आ इदम् । एदम् । आ इमे एमे । आ इध्मः एध्मः । प्र इषितः प्रेषितः । अत्र गुणो विधीयते । प्रकृतिभावे—यथा-आशुः शिशानः । युञ्जानः प्रथमम् । अदितिः षोडशाक्षरेण । इन्द्राग्नीऽआगतम् इत्यादिषु विसर्गस्य सन्धेश्च प्रकृतिभावः ॥

अध्ययनविधिर्वेदाध्ययने नियमाश्च—अध्ययनविधौ वेदपाठचिकीर्षुः प्राङ्मुख उदङ्मुखः पूज्यपूजकयोर्मध्ये प्राचीतिन्यायेन वा कुशकंबलाद्यासने उपविश्य नान्यमतिः स्वदक्षिणोरुभागे स्वदक्षिणहस्तकूर्परं निधाय स्वयमन्यैः सह वा प्रणवव्याहृतीसावित्रीपूर्वकं मधुरस्वरैर्वेदपाठं विदध्यात् । तत्रापि काकस्वरं, शङ्कितं, भीतम्, उद्घृष्टम्, अव्यक्तं, मूर्ध्निगतं (अत्युच्चस्वरेणोच्चारणम्), स्थानवर्जितम् (उदात्तानुदात्तस्वरितादीनां तत्तत्स्थानानुच्चारणम्), विरसं, (शृण्वतामानन्दजनकादिधर्मरहितम्), विस्वरं, विश्लिष्टं,

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विषमाहतं, व्याकुलं (चित्तविक्षेपादिना पठनम्), तालहीनम् (मंत्राणां याथातथ्येन स्वरसहितोच्चारणरहितम्) इत्यादयश्चतुर्दशाध्ययनदोषाः परिवर्जनीया एव ।

वैदिकाः स्वस्य प्रमादेनोद्भूतान्यज्ञानेन कृतान्यपि सर्वपापानि वेदाध्ययने नित्यं निरताः सन्तः ऋक्संहितां यजुःसंहितां सामसंहितां वा सरहस्यां ज्ञात्वा पठन्तस्त्रिभिः पाठैर्दहन्ति अपि तु वेदमाश्रित्य पापं कुर्वतां वेदपाठञ्च कुर्वतां पापानि न नाशमायान्तीत्यपि तत्रैव प्रतिपादितम्। यथा "न वेदबलमाश्रित्य पापकर्मरतिर्भवेत्। अज्ञानाच्च प्रमादाच्च दह्यन्ते कर्म नेतरत्"। तथा च न कदापि *स्वररहितो वेदपाठः कार्यः। ये स्वरविहीनम् ऋक्-यजुः-सामवेदाध्ययनं कुर्वन्ति ते अनृच ऋगादिभिर्दग्धा मरणानन्तरं वियोनिं सङ्गच्छन्ते ॥ †तथैव स्वरज्ञानेन सहार्थज्ञानमपि कर्मणां सिद्धये वेदविद्भिरवश्यं बोद्धव्यम्। अज्ञानेनोच्चारिता एकाऽपि स्वरादिरहिता मात्राऽनर्थजनका भूत्वोभयं (यजमानमृत्विजञ्च) पातयति। वेदाध्ययनं कुर्वद्भिरेते "चुंलु-नौंकां-स्फुंटो-दण्डी स्वस्तिको-मुष्टिकाकृतिः। एते वै हस्तदोषाः स्युः पंरशुश्चैव सप्तमः॥" इति सप्त हस्तदोषाः सुतरां परित्याज्या एव। वेदमंत्रोच्चारणकाले वर्णान्न हन्यान्नापि वेदमंत्रान्गानसदृशं गायेन्नापि शरीरमितस्ततः कम्पयेत्। वेदारम्भे प्रथमतो (प्रारम्भे) येन मध्यमनीचोच्चप्लुतस्वरेणाध्ययनं समारब्धं तेनैव स्वरेण समापयेन्न तु मध्ये मंत्राणां नीचोच्चस्वरं विदध्यात्। दृष्टिरपि स्वकीयहस्ताग्रे संस्थाप्य मंत्रार्थमनुचिन्तयेत्। हस्तस्य चालनेऽपि हस्तस्योपरि वामदक्षिणभागयोर्यथागमनं तथैव मुखेन वर्णोच्चारणं स्वरप्रक्षेपश्च सर्वं युगपत् कुर्यात्।

* "हस्तहीनं तु योऽधीते स्वरवर्णविवर्जितम्। ऋग्यजुःसामभिर्दग्धो वियोनिमधिगच्छति॥" † "हस्तेन वेदं योऽधीते स्वरवर्णार्थसंयुतम्। ऋग्यजुःसामभिः पूतो ब्रह्मलोके महीयते॥"

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न कदापि हस्तभ्रष्टः स्वरभ्रष्टो वा वेदपाठफलं प्राप्नोति। स्वकीयकण्ठस्वरस्य माधुर्यत्वसंपादनाय प्रत्यहं वेदपाठकर्त्रा "आम्रपालाशबिल्वानामपामार्गशिरीषयोः। वाग्यतः प्रातरुत्थाय भक्षयेद्दन्तधावनम् ॥ खादिरश्च कदम्बश्च करवीरकरञ्जकौ। एते कण्टकिनः पुण्याः क्षीरिणस्तु यशस्विनः" इति वृक्षानां दन्तधावनं कर्तव्यं तेनास्य कण्ठस्य सूक्ष्मत्वं माधुर्यञ्च जायते ॥ तथैव "त्रिफलां लवणाक्तेन भक्षयेच्छिष्यकः सदा। क्षीणमेधाजनन्येषा स्वरवर्णकरी तथा" ॥ एतेन लवणेन सहिता त्रिफला ग्राह्येत्युपायोऽपि मेधाविवर्धनः प्रदर्शितः। अध्ययनवेलायां मध्येऽवसाने दक्षिणवामयोः स्वरयोश्चोर्ध्वक्षेपेऽधःक्षेपे च यत्र यत्राङ्गुलिनिर्देशः प्रदर्शितस्तत्र तत्र शिक्षानुसारेण कुमारीकुचयोरिव वत्सस्य शृङ्गयोरिव एतादृश ÷ उभयक्षेपः, ः एतादृशोऽधःक्षेपः, एतादृशः ः ः दक्षिणवामयोः क्षेपोऽनुस्वारस्यैतादृशो ॐ ह्रस्वः, एतादृशो ꣳ दीर्घः, मकारे मुष्ट्याकृतिस्तकारे कुण्डलाकृतिर्नकारे नखाग्रे स्पर्शनम् इत्यादि सर्वं गुरोः सकाशाज्ज्ञातव्यम्। अध्ययनविधौ के च संदेहमधिगच्छन्ति विद्याप्राप्तुवद्भिश्च के के दोषाः परिवर्जनीया इत्यपि तत्रोक्तम्। एतद्विषये भगवान् महर्षिर्याज्ञवल्क्यः स्वयं शिक्षायां कथयति वा यश्च वेदाध्ययनकाले उपांशु (अस्पष्टमात्रास्वरवर्णम्) अधीते यश्चाध्ययनकाले वित्रसन् (अनवधानपूर्वकम्) भीत इव पठति सोऽपि सर्वदा पाठकाले संदेहं प्राप्नोत्येव। यश्च जडः, अलसः, अतिरोगग्रस्तः, विस्तृतमनाश्च सोऽपि विद्यां नाधिगच्छति। अपि तु यश्च अहेर्गणाद् इव, सम्मानान्नरकाद् इव, स्त्रीभ्यो राक्षसीभ्य इव भयं हृदि सञ्चच्छते स एव विद्यामवाप्नोति। अथवा गुरोः शुश्रूषया पुष्कलधनप्रदानेन प्रतिविद्यया वा विद्या प्राप्यते नान्य उपायो विद्याप्राप्तये।

वेदमंत्रोच्चारे कया रीत्या नादः कार्यः—तत्तत्पदानां नादविधावपि शाखायां वानरा इव "इहेहैषाम्" इत्यादौ, भाद्रपदे मेघा इव "शुक्रन्दुदुहे" इत्यादौ, कामलुब्धः कुक्कुट इव "कुक्कुटोसि" इत्यादौ, पुत्रवती नारी स्नेहाद्यथा मधुरं स्वपुत्रं चुम्बते तद्वत्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

"युञ्जानः" इत्यादौ, हयं दृष्ट्वा वडवा स्वां योनिं शनैः शनैर्विकुरुते तद्वत् "सन्दुन्दुभे" इत्यादौ, दुर्दुरस्य-मण्डूकस्योदरं यथा प्रफुल्लते तद्वत् "अपाम्फेनेन" इत्यादौ भाराक्रान्तो यथा श्वासं गृह्णाति तद्वत् "अद्भ्यः संम्भृतः" इत्यादौ, कामातुरा नारी यथा स्वं पतिं जारं वा "सि सि" इति शब्दविशेषेण यथाह्वयति तद्वत् "सिꣳह्यसि" इत्यादौ, आकाशे स्वीयौ पक्षौ विस्तार्यानन्तरं गृध्रस्तौ यथा संकोचयति तद्वत् "वादूर्ध्वीनस्ते" इत्यादौ, यथानादं वर्णाः प्रयोक्तव्याः। नात्र वेदोच्चारणेषु केनापि मनःपूतमुच्चारणं कर्तुं शक्यते। परंपरयाऽप्राप्तविद्या गुरूणां सन्निधौ स्थित्वा ये वेदविद्यां क्रमपुरःसरं नाधीतास्तेऽन्यशास्त्रेषु पारीणा अपि न याज्ञवल्क्यमहर्षिभिर्विरचितशिक्षा-निर्दिष्टवर्णोच्चारणाद्यनुकूलोच्चारणं तथाच कात्यायनमहर्षिप्रणीतं शुक्लयजुःप्रातिशाख्याध्ययनमन्तरा द्वित्वादिकञ्च सुस्पष्टतरं कर्तुं प्रभवन्ति।

ऋग्यजुःसाममंत्राणां सागरत्वम्।—शिक्षायां महर्षिणा याज्ञवल्क्येन "संहितासारबहुलः पदसंज्ञासमाकुलः। क्रमसन्धिसमाकीर्णो दुस्तरो मंत्रसागरः॥ ऋक्संहितां त्रिरभ्यस्य यजुषां वा समाहितः। साम्नां वा सरहस्याञ्च सर्वपापैः प्रमुच्यते॥ संहिता नयते सूर्यं पदञ्च शशिनः पदम्। क्रमश्च नयते सूक्ष्मं यत्तत्पदमनामयम्॥ कालिन्दी संहिता ज्ञेया पदमुक्ता सरस्वती। क्रमेणाऽऽवर्तिता गंगा शम्भोर्वाणी तु नान्यथा॥ यथा महाह्रदं प्राप्य क्षिप्तो लोष्टो विनश्यति। एवं दुश्चरितं सर्वं वेदे त्रिवृति मज्जति"॥ एतैः पञ्चभिः श्लोकैर्महर्षिणा ऋग्यजुःसाममंत्राणां दुस्तरं सागरत्वमुक्तम्। तथैव ऋग्यजुःसाममंत्राणां तिसृभिरावृत्तिभिर्महा-पापादीनां नाशसामर्थ्यमपि द्योतितम्। एवञ्च संहितापाठः कर्तारमादित्यलोकं नयति, पदपाठश्चन्द्रस्य लोकं प्रापयति। क्रमपाठ-श्चानामयमविक्रियं ब्रह्मणश्चिदात्मकस्य स्वरूपं नयति। वेदमंत्राणां गङ्गादिस्वरूपत्वमपि तत्रैव-यथा संहिताया कालिन्दी-यमुनास्वरूपं पदानां सरस्वतीस्वरूपं क्रमस्य गंगायाः स्वरूपं च ज्ञेयम्। यथा यमुनाद्या नद्यः स्वजले स्नानकर्तारं पवित्रीकुर्वन्ति तथैव वेदानां संहिता-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पदक्रमपाठकर्तारोऽपि तानधीत्य यमुनाप्रभृतिनदीषु कृतस्नानसदृशं पावित्र्यं लभन्त इति। एतदन्यच्चावश्यकं भगवता योगिवर्येण महर्षिणा याज्ञवल्क्येन कात्यायनेन च वैदिकानां हितकाम्यया सर्वं स्वे स्वे ग्रन्थे व्याख्यातम्। तत उद्धृत्य दिग्दर्शनरूपेण किञ्चिन्मयाऽत्र प्रदत्तम्॥

किन्न विदितं भवतामस्मिन्भारतवर्षे बहूनां संस्कृतमुद्रणालयानां मध्ये पञ्च दशैव परिगणिता एव मूर्ध्नि मुद्रणालया वर्तन्त इति। तेषामपि मोहमयी(मुंबई)स्थः **"निर्णयसागरनामा मुद्रणालयः"** सर्वेषां मूर्ध्नि तिष्ठतीति च। अस्मिन्मुद्रणालये प्रायः संस्कृतभाषाया महाराष्ट्रीयभाषाया हिन्दीभाषायाश्च विविधा ग्रन्थाः प्रकाश्यन्ते। वेदवैदिककाव्यसाहित्यन्यायधर्मशास्त्रप्रभृतिसर्वेषु विषयेषु प्रकाश्यमाना ग्रन्थाः शुद्धाः सुस्पष्टाक्षरा विश्वसनीयाश्चेति प्रसिद्धमेव। प्रायो द्वित्रिषु वर्षेष्वपरिसमाप्तेषु सर्वविषयाणां ग्रन्थानां प्रकाशनं परंपरया भवत्येवानिशम्। पूर्वमियं शुक्लयजुर्वेदसंहिता तच्छास्त्रविद्द्वारैव संशोधिताऽऽसीत्। अधुना क्रियमाणे मुद्रापणे तस्याधिकारिवर्गैर्मह्यं संशोधनायोक्तम्। मया तस्याः संशोधने सर्वेषां वैदिकब्राह्मणानां पूर्वतोऽप्यधिकतरं समुपयोगः स्यादिति विचारितम्। ततोऽहं याज्ञवल्क्यमहर्षिभिर्विरचितयाज्ञवल्क्यशिक्षानुसारेण कात्यायनमहर्षिभिश्च विरचितकात्यायनशुक्लप्रातिशाख्यसूत्रानुसारेण च संशोधनाय प्रवृत्तोऽस्मि तथापि मन्येऽहं यद्दुस्तरेऽस्मिन्मंत्रसमुदायरूपमहासागरे मदीयावगाहनं मम "बालचेष्टैव" एतत्तत्तच्छास्त्रज्ञातार एवावबोधिष्यन्तीति। कात्यायनमहर्षिप्रणीतं श्रीशुक्लयजुःप्रतिशाख्यसूत्रम् अष्टाध्यायैर्युक्तं वर्तते तदप्यधुना दुर्लभतरम्। मया च तस्योपरि "आनन्दपुरवास्तव्यैर्वज्रसुतोवटनामभिः सुप्रसिद्धैः पण्डितप्रवरैर्विरचितं कालिकातायां मुद्रापितं भाष्यं समाकलय्य मंत्रेषु यकारसकारयोर्भेदो वकारेऽपि द्वित्वैकत्वयोर्भेदः ए ६ ६ ३ ÷ व ह्य-क्न-ण्ण-द्वित्वादिकं तथैव व्याकरणरीत्या यत्र स्थले तथाविधं रूपं न जायते तत्र तथाविधस्य रूपस्य वैदिकव्याकरणरीत्या प्रदर्शनार्थं "अमृतवर्षिणी टिप्पणी" कृत्वा यथामति यथाशक्ति यथाज्ञानं मंत्राणां संशोधन-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुरःसरमियं संहिता तत्तच्छास्त्रेषु कृतपरिश्रमाणां विद्यासंपन्नानां भवतां पुरः समुपस्थाप्यते । शुक्लयजुर्वेदमंत्राणां द्वित्वादिकस्य संशोधनं कियद्दुर्बोधमनेकविधञ्च वरीवर्तते तत्तु त एव कल्प्स्यन्ते नात्र सामान्यतया सर्वेषामवसरः । प्रथमाध्यायमारभ्य त्र्यध्यायपर्यन्तं मदीयप्रकृतेरस्वास्थ्येन तत्तथैवान्यदपि दृष्टिदोषवशान्मानुषदोषत्वाद्वा कचित् संशोधने स्खलनं भवेत् तदेतत् "नीरक्षीरविवेकन्यायेन" द्रक्ष्यन्ति भवन्तो बहुश्रुता इति प्रार्थ्यते ।

मयात्र न विस्मर्तुं योग्यं मदीयपरमसुहृद्भिर्वेदवेदाङ्गविद्भी **"राजपिप्पलाप्रदेशान्तर्वर्तिनर्मदातटस्थभालोदग्रामनिवासिभिरपि सम्प्रति मुम्बापुरीवास्तव्यैः पंड्योपाह्वैः शास्त्रिवर्यैस्तुलजाशंकरधीरजरामशास्त्रिभिः"** प्रारंभत आसमाप्ति प्रातिशाख्यशिक्षादिद्वारा संशोधने टिप्पण्याञ्च समयाभावेऽपि स्वस्य यत्साहाय्यं स्वकीयं मत्वा परिदत्तम् ।

इति शम् ।

शके १८७२ चैत्रशुक्लप्रतिपदि रविवासरे
ता. १९-३-५०

इति प्रार्थयते मोहमयीकृतनिवासो विदुषामनुचरः
आचार्यावटङ्कत्रिकमजीतनुजनूरमृतलालशास्त्री
(जामनगर-वास्तव्यः)

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्लोकपञ्चकम् ।

द्विसप्तत्युत्तरे शाके ह्यष्टादशशते युते । चैत्रे तिथौ प्रतिपदि शुक्ले च रविवासरे ॥ १ ॥
सौराष्ट्रान्तर्गतश्रीमज्जामनगरवासिना । आचार्यामृतलालेन त्रिकंजित्तनुजन्मना ॥ २ ॥
शास्त्रिणा, श्रीयजुर्वेदसंहिता विदुषां कृते । पीयूषवर्षिणीनाम्न्या टिप्पण्या समलङ्कृता ॥ ३ ॥
याज्ञवल्क्यकृतां शिक्षामालोक्यैव यथामति । इयं संशोधिता सुष्ठु प्रातिशाख्यानुसारतः ॥ ४ ॥
प्रसन्नमानसाः सन्तु पितरो गुरवस्तथा । प्रीणातु ललितादेवी चास्मच्छ्रीकुलदेवता ॥ ५ ॥

ग्रन्थोऽयं मोहमय्यां सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग इत्येताभिर्निर्णयसागरमुद्रणालयस्य कृते
तत्रैव मुद्रापयित्वा प्रकाशितः ।

शकाब्दाः १८७२, सनाब्दाः १९५०.

पब्लिशर—सत्यभामाबाई पांडुरंग
प्रिंटर— रामचंद्र येसू शेडगे
निर्णयसागर प्रेस, २६।२८ कोलभाट स्ट्रीट, मुंबई

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
रेतोमूत्रंविजहाति	१९	७६	वनेषुव्यन्तरिक्षम्	४	३१	वसन्तेनऽऋतुना	२१	२३
रेवतीरमद्ध्वंबृहस्पते	६	८	वयन्तेऽअद्यररिमा	१८	७५	वसवस्त्रयोदशाक्षरेण	९	३४
रेवतीरमद्ध्वमस्मिन्	३	२१	वयन्नामप्रब्रवामा	१७	९०	वसवस्त्वाकृण्वन्तु	११	५८
रोहितोधूम्ररोहितः	२४	२	वयꣳसोमव्रते	३	५६	वसवस्त्वाच्छृन्दन्तु	११	६५
लाङ्गलम्पवीरवत्	१२	७१	वयꣳहित्वाप्रयति	८	२०	वसवस्त्वाञ्जन्तु	२३	८
लोकम्पृणच्छिद्रम् {	१२, १५	५४, ५९	वरुणःक्षत्रम्	२०	७२	वसवस्त्वाधूपयन्तु	११	६०
लोमभ्यःस्वाहा	३९	१०	वरुणःप्राविता	३३	४६	वसुचमेवसतिश्च	१८	१५
लोमानिप्रयतिर्मम	२०	१३	वरुणस्योत्तम्भनमसि	४	३६	वसुभ्यऽऋश्यान्	२४	२७
वक्ष्यन्तीवेदागनीगन्ति	२९	४०	वरूत्रीन्त्वष्टुः	१३	४४	वसुभ्यस्त्वा	२	१६
वनस्पतिरवसृष्टः	२०	४५	वर्षाभिर्ऋतुना	२१	२५	वसूनाम्भागोसि	१४	२५
वनस्पतेवसृजा	२७	२१	वर्षाहूर्ऋतूनाम्	२४	३८	वसोःपवित्रमसि	१	२
वनस्पतेवीड्वङ्गः	९२	५२	वसन्तायकपिञ्जलान्	२४	२०	वसोःपवित्रमसिशतधारम्	१	३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
वस्व्युस्यादिंतिः	४	२१
वहंवुपाजांतवेदः	३५	२०
वाचंन्तेशुन्धामि	६	१४
वाचस्प्पतंयेपवस्व	७	१
वाचस्प्पतिंम्	८, १७	४५, २३
वाचेस्वाहांत्प्राणाय	३९	३
वाजः पुरस्तांत्	१८	३४
वाजंश्चमेप्रसुवश्चं	१८	१
वाजंस्यनुप्प्रंसुवः	९	२५
वाजंस्यनुप्प्रंसुवे	१८	३०
वाजंस्यमाप्प्रसुवः	१७	६३
वाजंस्येमम्प्रंसुवःसुंषुवे	९	२३
वाजंस्येमाम्प्रंसुवः	९	२४
वाजांयुस्वाहां	१८, २२	२८, ३२
वाजेंवाजेवत	९, २१	१८, ११
वाजोंनःसुप्प्त	१८	३२
वाजोंनोऽअद्य	१८	३३
वातंम्प्राणेनांपानेनं	२५	२
वातंरंहाभव	९	८
वातंस्यजूतिम्	१३	४२
वातांयुस्वाहां	२२	२६
वातोंवामनोंवा	९	७
वामसुद्यसंवितः	८	६
वायुब्भ्यैर्वायुब्भ्यानि	१९	२७
वायुःपुंनातु	३५	३
वायुरंग्ग्रेगायंज्ज्ञप्रीः	२७	३१
वायुरनिंलमृमृतं	४०	१५
वायुष्ट्वांपचुतैः	२३	१३
वायोःपूतः	१९	३
वायोयेतेंसहस्रिणो	२७	३२
वायोंशुक्क्रोऽ	२७	३०
वार्त्रंहत्त्याय	१८	६८
विकिंरिद्रविलोंहित	१६	५२
विज्ज्यन्धनुः	१६	१०
वित्तंश्चमेवेद्यंश्च	१८	११
विदद्यदीसरमां	३३	५९

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
व्रिद्मातेऽअग्ने	१२	१९	व्रिराडसिदक्षिणा	१५	११	व्रिश्वंस्यमूर्द्धन्नाधि	१८	५५
व्रिद्याञ्चाविद्याञ्च	४०	१४	व्रिराड्ड्ज्योतिरधारयत्	१३	२४	व्रिश्वाऽआशाः	३८	१०
व्रिधृतिन्नाभ्या	२५	९	व्रिवस्वन्नादित्यैष॒ः	८	५	व्रिश्वानिदेव	३०	३
व्रिधेमतेपरमे	१७	७५	व्रिश्वकर्म्मन्हविषावर्द्धनेन	८ १७	४६ २४	व्रिश्वारूपाणि	१२	३
व्रिनऽइन्द्र	८ १८	४४ ७०	व्रिश्वकर्म्मन्हविषावावृधान॒ः	१७	२२	व्रिश्वासाम्भुवाम्पते	३७	१८
व्रिपाजसापृथुना	११	४९	व्रिश्वकर्म्मात्त्वा	१४ १४	१२ १४	व्रिश्वेऽअद्यमरुतो	१८ ३३	३१ ५२
व्रिभक्तारंहवामहे	३०	४	व्रिश्वकर्म्माविमनाऽ	१७	२६	व्रिश्वेदेवाऽअृशुषु	८	५७
व्रिभूरसिप्प्रवाहण॒ः	५	३१	व्रिश्वकर्म्माहय्यजनिष्ट	१७	३२	व्रिश्वेदेवाःशृणुतेमम्	३३	५३
व्रिभूर्म्मात्रा	२२	१९	व्रिश्वतश्चक्षुरुत	१७	१९	व्रिश्वेदेवाश्चमसेषून्नीत॒ः	८	५८
व्रिभ्राड्बृहत्	३३	३०	व्रिश्वस्मैप्प्राणायापानाय	१३	१९	व्रिश्वेदेवासऽआगत	७	३४
व्रिमानऽएषदिव॒ः	१७	५९	व्रिश्वस्यकेतु॒ः	१२	२३	व्रिश्वेभिःसोम्म्यम्	३३	१०
व्रिमुच्च्यद्ध्वमघ्न्या	१२	७३	व्रिश्वस्यदूतम्	१५	३३	व्रिश्वेषामदितिः	३३	१६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
व्विश्वौदेवस्यनेतुः	११ २२	६७ २१	वेद्यावेदिः	१९	१७	शतमिन्नुशरदो	२५	२२
व्विष्णोःकर्म्माणि	१३ ६	३३ ४	व्वेनस्तत्पश्यत्	३२	८	शतंवोऽअम्ब	१२	७६
व्विष्णोःक्क्रमोसि	१२	५	वैश्वदेवीपुनती	१९	४४	शन्तेपरेभ्यः	२३	४४
व्विष्णोरराटमसि	५	२१	वैश्वानरस्यसुमतौ	२६	७	शन्नोदेवीः	३६	१२
व्विष्णोर्न्नुकम्	५	१८	वैश्वानरोनऽऊतये	१८ २६	७२ ८	शन्नोभवन्तु	९ २१	१६ १०
व्वीतᳪहविः	१७	५७	व्व्यचस्वतीरुर्व्विया	२९	३०	शन्नोमित्रः	३६	९
व्वीतिहोत्रन्त्वा	२	४	व्व्रतङ्कृणुत	४	११	शन्नोवातः	३६	१०
वृष्ण्णऽऊर्म्मिरसि	१०	२	व्व्रतञ्चमऽऋतवश्च	१८	२३	शंवातःशᳪहिते	३५	८
वेदाहमस्य	२३	६०	व्व्रतेनदीक्षामाप्नोति	१९	३०	शमितानोव्वनस्पतिः	२१	२१
वेदाहमेतम्	३१	१८	व्व्रीहयश्चमे	१८	१२	शर्म्मचस्थः	११	३०
वेदेनरूपे	१९	७८	व्वेशीनान्त्वा	८	४८	शर्म्मास्यवधूतम्	१ १	१४ १०
व्वेदोसियेन	२	२१	शश्चमेमयश्च	१८	८	शादन्दद्भिः	२५	१

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
यद्दिदिवायद्दि	२०	१५	युन्तार्चमेधुर्त्ताचमे	१८	७	युमायुत्त्वाङ्गिरस्वते	३८	९
यद्दिमाव्वाजयंन्	१२	८५	यन्त्रीराट्	१४	२२	युमार्यत्त्वामुखार्यत्त्वा	३७	११
यद्दूर्वद्ध्यमुदरस्य	२५	३३	यन्त्रिर्णिजा	२५	२५	युमार्ययमुसूम्	३०	१५
यद्ग्ग्रामेयदरण्ण्ये {	३ / २०	४५ / १७	यन्नीक्क्षणम्	२५	३६	युमायुस्वाहान्तकाय	३९	१३
यद्दुत्तंयत्त्परादानम्	१८	६४	यन्तेंदेवीनिर्ऋतिः	१२	६५	युमेनंदुत्तम्	२९	१३
यद्देवादेवहेडनम्	२०	१४	यम्पंरिधिम्	२	१७	यवांनाम्भाग॒ः	१४	२६
यद्देवासौललामंगुम्	२३	२९	यःप्प्राणतः {	२३ / २५	३ / ११	यश्चिदापः	२७	२६
यद्धरिणोयवमत्ति {	२३ / २३	३० / ३१	यन्मेंछिद्रम्	३६	२	यस्तुसर्वाणि	४०	६
यद्धंविष्ष्यमृतुशो	२५	२७	यमंग्ग्नेकव्व्यवाहनत्त्वम्	१९	६४	यस्तेंऽअद्य	१२	२६
यद्वाजिनोदामं	२५	३१	यमंग्ग्नेपृत्सु	६	२९	यस्त्तेंऽअश्श्वसनिः	८	१२
यद्वातोंऽअपः	२३	७	यमुश्श्विनानमुचेः	१९	६४	यस्त्तेंद्रप्प्सस्कन्	७	२६
यद्वाहिंष्ठंतदग्ग्नयें	२६	१२	यमुश्श्विनासरस्वती	२०	६८	यस्तेंरसःसम्भृतऽ	१९	३३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
यस्तेस्तनं÷शशयो	३८	५
यस्म्मांज्जातम्	३२	५
यस्म्मान्नजातः	८	३६
यस्मिम्न्त्सर्वाणि	४०	७
यस्मिम्नश्श्वासः	२०	७८
यस्मिम्नृचःसाम	३४	५
यस्यंकुम्भोगृहे	१७	५२
यस्यंप्रयाणम्	११	६
यस्यायंविश्श्वऽ	३३	८२
यस्यास्तेघोर	१२	६४
यस्येमेहिमवंन्तः	२५	१२
यस्यैतेयज्ञियंः	८	२९
यस्यौषधीःप्प्रसर्पथ	१२	८६
याऽइषंवोयातुधनांनाम्	१३	७
यॉं२ऽआवंहः	८	१९
याऽओषंधीःपूर्वा	१२	७५
याऽओषंधीःसोमंराज्ञीर्बह्वीः	१२	९२
याऽओषंधीःसोमंराज्ञीर्विष्ठिताः	१२	९३
यातेंऽअग्नेयः	५	८
यातेंघर्म्म	३८	१८
यातेधामांनिपरमाणि	१७	२१
यातेधामांनिहविषा	४	३७
यातेधामांन्युश्म्मसि	६	३
यातेंरुद्रशिवातनूः {	१६	२ ४९
यातेंहेतिम्मीढुष्टम	१६	११
याःफुलिनीर्य्या	१२	८९
यामिषुंङ्गिरिशन्त	१६	३
याम्मेधान्देंवगणाः	३२	१४
यावंतीद्यावांपृथिवी	३८	२६
यावाङ्कशा	७	११
यावोदेवाः {	१३ १८	२३ ४७
याव्याज्घ्रंविषूंचिकोभौ	१९	१०
याशतेनं	१३	२१
याश्श्रेदसुंपशृण्वन्ति	१२	९४
याःसेनांऽअभीत्त्वरीः	११	७७
यास्तेंऽअग्ने {	१३ १८	२२ ४६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
युक्तेनमनसा	११	२	युवंसुरामम्	१०, २०	३३, ७६	येदेवासोदिव्येकादशस्थ	७	१९
युक्त्वायसविता	११	३	युष्माऽइन्द्रः	१	१३	येनऽऋषयः	१५	४९
युक्ष्वाहिकेशिना	८	३४	यूपव्रस्काऽउत	२५	२९	येनकर्म्माण्यपसः	३४	२
युक्ष्वाहिदेवहूतमान्	१३, ३३	३७, ३४	येऽअग्निष्वात्ताः	१९	६०	येनद्यौरुग्रा	३२	६
युजेवाम्ब्रह्म	११	५	येचेहपितरः	१९	६७	येनःपूर्वेपितरः	१९	५१
युञ्जतेमनऽ	११, ३७	४, २	येजनेषुमलिम्लवः	११	७९	येनवहसि	१५, १८	५५, ६२
युञ्जन्तिब्रध्नम्	२३	५	येतीर्थानि	१६	६१	येनःसपत्ना	३४	४६
युञ्जन्त्यस्य	२३	६	येतपन्थाः	३४	२७	येनापावकचक्षसा	३३	३२
युञ्जाथांरासभम्	११	१३	येत्त्वाहिहत्ये	३३	६३	येनासमत्सु	१५	४०
युञ्जानःप्रथमम्	११	१	येदेवाऽअग्निनेत्रा	९	३६	येनेदंभूतंभुवनम्	३४	४
युनक्तसीरा	१२	६८	येदेवादेवानाम्	१७	१३	येन्नेषुविविध्यन्ति	१६	६२
युवन्तमिन्द्रापर्वता	८	५३	येदेवादेवेष्वधि	१७	१४	येपथाम्पथिरक्षयः	१६	६०

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
सेभूतानामधिपतयः	१६	५९	सोदेवेभ्यः	३१	२०	रयिञ्चमेरायश्चमे	१८	१०
सेरूपाणिप्रतिमुञ्चमानाऽ	२	३०	सोनःपिता	१७	२७	रश्मिनासत्याय	१५	६
सेव्राजिनम्परिपश्यन्ति	२५	३५	सोभूतानामधिपतिः	२०	३२	राजन्तमद्ध्वराणाम्	३	२३
सेवामीरोचने	१३	८	सोरेवान्योऽअमीवहा	३	२९	राज्ञ्यसिप्राचीदिग्वसवस्ते	१५	१०
सेवृक्षेषुशष्पिञ्जरा	१६	५८	सोनःशिवतमः	११/३६	५१/१५	राज्ञ्यसिप्राचीदिग्विराड्	१४	१३
सेषामुद्ध्येति	३	४२	रक्षसाम्भागोसि	६	१६	रातिᳪसत्पतिम्	२२	१३
सेसमानाःसमनसःपितरः	१९	४५	रक्षोहणंवलगहनम्	५	२३	रायाव्वयᳪससवाᳪसः	७	१०
सेसमानाःसमनसोजीवाः	१९	४६	रक्षोहणोवः	५	२५	रायेनुयम्	२७	२४
सोऽअग्निःकव्यवाहनः	१९	६५	रक्षोहाविश्वचर्षणिः	२६	२६	रुचन्नोधेहि	१८	४८
सोऽअग्निरग्नेरद्ध्यजायत	१३	४५	रजताहरिणीः	२३	३७	रुचम्ब्राह्मम्	३१	२१
सोऽअस्मभ्यम्	११	८०	रथवाहणᳪहविः	२९	४५	रुद्राःसᳪसृज्य	११	५४
सोगेसोगेतवस्तरम्	११	१४	रथेतिष्ठन्नयति	२९	४३	रूपेणवोरूपम्	७	४५

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथ वेदपारायणविधिः शुक्लयजुर्वेदानुवाकसूत्राध्यायश्च ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ अथ वेदपारायणविधिः ॥ ॥ स्थण्डिलं कल्पयित्वा तत्राग्निमुपसमाधाय संपरिस्तीर्य्याज्येनैताभ्यो देवताभ्यो जुहोति अग्नये सोमायेन्द्राय विश्वेभ्यो देवेभ्यऽऋषिभ्यऽऋग्भ्यो यजुर्भ्यः सामभ्यः श्रद्धायै प्रज्ञायै मेधायै धारणायै श्रियै ह्रियै सावित्र्यै सवित्रे प्रजापतये काण्डऽऋषये सोमाय काण्डऽऋषये अग्नये काण्डऽऋषये विश्वेभ्यो देवेभ्यः काण्डऽऋषिभ्यः संहिताभ्यो देवताभ्य उपनिषद्भ्यो याज्ञिकीभ्यो देवताभ्य उपनिषद्भ्यो वारुणीभ्यो देवताभ्य उपनिषद्भ्यो हव्यवाहाय विश्वेभ्य ऋग्गणेभ्योऽनुमत्यै स्विष्टकृते च पृथक्स्वाहाकारेण हुत्वा व्याहृतिभिश्च पुनः परिषिञ्चति ॥ समाप्ते चैता यजुषा तर्प्पयति। एवमृग्वेदस्य काण्डऽऋष्यादिवर्ज्यमास्विष्टकृतस्तेषां स्थाने शतर्चिभ्यो माध्यमेभ्यो गृत्समदाय विश्वामित्राय वामदेवायात्रये भरद्वाजाय जामदग्न्याय गौतमाय वसिष्ठाय प्रगाथेभ्यः पावमानीभ्यो देवताभ्यः क्षुद्रसूक्तेभ्यो महासूक्तेभ्यो महानाम्नीभ्य इति ॥ ततो वेदादिमारभ्य सन्ततमधीयीतेत्याह भगवान्बौधायनः ॥ इति वेदपारायणोपक्रमविधिः ॥

अथ वेदपारायणे कलशप्रतिष्ठापनादिप्रकारः ॥ तीर्थे देवालये गेहे प्रशस्ते सुपरिष्कृते ॥ कलशं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुदृढं तत्र सुनिर्णिक्तं विभूषितम् ॥ पुष्पपल्लवमालाभिश्चन्दनैः कुङ्कुमादिभिः ॥ मृत्तिकाभिश्च सम्मिश्रवेदिमध्ये न्यसेत्ततः ॥ पश्चाशद्भिः कुशैः कार्यो ब्रह्मा पश्चान्मुखस्थितः ॥ स्नापितः स्थापितः कुम्भे चतुर्बाहुश्चतुर्मुखः ॥ वत्सजान्वाकृतिं दण्डमुत्तराग्रैः कुशैः कृतम् ॥ ब्रह्मोपधाने दत्त्वा तं ततः स्वस्त्ययनं पठेत् ॥ प्रतिष्ठां कारयेत्पश्चात्पूजाद्रव्यमथोच्यते ॥ यज्ञोपवीतनैवेद्यवस्त्रचन्दन-कुङ्कुमैः ॥ स्रग्धूपदीपताम्बूलैरक्षतैश्च पितामहम् ॥ ब्रह्मजज्ञानमिति वा गायत्र्या वा प्रपूजयेत् ॥ उपाध्यायश्च सम्पूज्यो यथापाठं पठेत्ततः ॥ इति वेदपारायणे कलशप्रतिष्ठापनादिप्रकारः ॥

अथानक्षत्पारायणविधिः ॥ अथातोऽनक्षत्पारायणविधिं व्याख्यास्यामः ॥ आसमाप्तेर्नाश्नीयात् यथाशक्ति वाऽऽपः पयः फलान्योदनं वा हविष्यमल्पं भुक्त्वा तदाशेषमधीयीत ॥ ग्रामात्प्राचीमुदीचीं वा दिशमुपगम्याग्निमुपसमाधाय परिस्तीर्येद्ध्मं प्रदायाज्येनैताभ्यो देवताभ्यो जुहोति ॥ अग्नये सोमायेन्द्राय प्रजापतये बृहस्पतये विश्वेभ्यो देवेभ्यो ब्रह्मणे ऋषिभ्य ऋग्भ्यो यजुर्भ्यः श्रद्धायै मेधायै प्रज्ञायै धारणायै सदसस्पतय अनुमतये श्रियै ह्रियै सावित्र्यै सवित्रे प्रजापतये

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

काण्डऽऋषये सोमाय काण्डऽऋषये विश्वेभ्यो देवेभ्यः काण्डऽऋषिभ्यः संहिताभ्यो देवताभ्य उपनिषद्भ्यो याज्ञिकीभ्यो देवताभ्य उपनिषद्भ्यो वारुणीभ्यो देवताभ्य उपनिषद्भ्यो हव्यवाहाय विश्वेभ्य ऋग्गणेभ्य अनुमत्यै स्विष्टकृते च पृथक् स्वाहाकारेण हुत्वा व्याहृतिभिश्च पुनः परिषिञ्चति ॥ समाप्ते चैता यजुषा तर्पयति एवमृग्वेदिकानां काण्डऽऋष्यादिवर्जमास्विष्टकृतस्तेषां स्थाने शतर्चिभ्यो माध्यमेभ्यो गृत्समदाय विश्वामित्राय वामदेवायात्रये भरद्वाजाय जामदग्न्याय गौतमाय वसिष्ठाय प्रगाथेभ्यः पावमानीभ्यः क्षुद्रसूक्तेभ्यो महानाम्नीभ्य इति ॥ ततो वेदादिमारभ्य सन्ततमधीयीत ॥ नास्यान्तरानध्यायो नास्यान्तराजननमरणे अशुची नान्तरा व्याहरेन्नान्तरा विरमेत् यावदन्तमधीयीत ॥ यद्यन्तरा विरमेत् त्रीन् प्राणायामानायम्य प्रणवं वा प्रणिदाय यावत्कालमधीयीत ॥ ततः सर्वं निशो निशान्तरं सङ्ग्रामारण्यसलिलं प्रलोप्य परिदध्यात् ॥ आदावन्ते च ब्राह्मणभोजनं दक्षिणादानं च दद्यात् ॥ परातेन विधिना वेदमधीयीत ततः स पूतो वेदो भवति मनःशुद्धश्च भवति द्वाभ्यां पारायणाभ्यां ऋग्भिश्च भोजन इहाधीते अनृतेभ्यः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
सुमित्रियानऽआपः	३५, ३६, ३८	१२, २३, २३
सुरावन्तम्बर्हिषदम्	१९	३२
सुवीरोंव्वीरान्	७	१३
सुषारथिरश्वानिव	३४	६
सुषुम्णः सूर्य्यरश्मिः	१८	४०
सुष्टुतिः सुमतीवृधः	२२	१२
सुसन्दर्शन्त्वा	३	५२
सुसमिद्धाय शोचिषे	३	२
सूपस्थाऽअद्यदेवः	२१	६०
सूर्य्यऽएकाकीचरति	२३, २३	१०, ४६
सूर्य्यत्त्वचसस्थ	१०	४
सूर्य्यरश्मिर्हरिकेशः	१७	५८
सूर्य्यस्यचक्षुरारोह	४	३२

	अ०	मं०
सोऽअग्निर्य्योवसुः	१५	४२
सोमः राजानुमवसे	९	२६
सोमः पवते	७	२१
सोममुद्धूय	१९	७४
सोमराजन्निवश्वाः	६	२६
सोमस्यत्वा	१०	१७
सोमस्यत्त्विषिरसि	१०, १०	५, १५
सोमस्यरूपम्	१९	१५
सोमानुं स्वरणम्	३	२८
सोमायकुलुङ्गः	२४	३२
सोमायलवान्	२४	२४
सोमायहंसान्	२४	२२
सोमोधेनुम्	३४	२१

	अ०	मं०
सोमोराजा	१९	७२
सौरीबलाका	२४	३३
स्तीर्णम्बर्हिः	२९	४
स्तोकानामिन्दुम्	२०	४६
स्थिरोभवव्वीड्वङ्गऽ	११	४४
स्योनापृथिविनः	३५, ३६	२१, १३
स्योनासिसुषदासि	१०	२६
स्रुचश्चमेचमसाश्च	१८	२१
स्वगात्त्वादेवेभ्यः	२२	४
स्वतवाँश्चप्रघासी	१७	८५
स्वयम्भूरसि	२	२६
स्वयंव्वाजिँस्तन्न्वम्	२३	१५
स्वराडसिसपत्नहा	५	२४

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
स्वराडस्युदीची	१५	१३	स्वाहा रुद्राय रुद्रहूतये	३८	१६	हिरण्यपाणिः सविता	३४	२५
स्वर्णघर्म्मः स्वाहा	१८	५०	स्वैर्दक्षैर्दक्षपितेह	१४	३	हिरण्यरूपाऽउषसः	१०	१६
स्वरुयन्तो नापेक्षन्तऽ	१७	६८	हंसः शुचिषत् {	१०, १२	२४, १४	हिरण्यशृङ्गोयोऽ	२९	२०
स्वस्ति नऽइन्द्रः	२५	१९	हरयो धूमकेतवः	३३	२	हिरण्यहस्तोऽअसुरः	३४	२६
स्वाङ्कृतोसि {	७, ७	३, ६	हविर्द्धानँ यदश्विना	१९	१८	हृदे त्त्वा मनसे त्त्वा {	६, ३७	२५, ११
स्वादिष्ट्या मदिष्ट्या	२६	२५	हविष्मतीरिमाः	६	२३	हेमन्तेनऽऋतुना	२१	२७
स्वादुषंसदः पितरः	२९	४६	हस्तऽआधाय सविता	११	११	होताद्ध्वर्युरावया	२५	२८
स्वाद्वीन्त्वा स्वादुना	१९	१	हिङ्काराय स्वाहा	२२	७	होता यक्षत्तनूनपातमुद्भिदम्	२८	२५
स्वाहा पूष्णे शरसे	३८	१५	हिमस्य त्त्वा जरायुणा	१७	५	होता यक्षत्तनूनपात मतिभिः	२८	२
स्वाहा प्राणेभ्यः	३९	१	हिरण्मयेन पात्रेण	४०	१७	होता यक्षत्तनूनपात्सरस्वतीम्	२१	३०
स्वाहा मरुद्भिः	३७	१३	हिरण्यगर्भः सम् {	१३, २३, २५	४, १, १०	होता यक्षत्तिस्र {	२१, २८	३७, ८
स्वाहा यज्ञम्मनसः	४	६	हिरण्यपाणिमूतये	२२	१०	होता यक्षत्त्वष्टारमिन्द्रम्	२८	९
स्वाहा यज्ञम्वरुणः	२१	२२				होता यक्षत्पेशस्वतीः	२८	३१

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
होतायक्क्षुत्त्प्रचेतसा	२८	३०
होतायक्क्षत्त्प्रजापतिम्	२३	६४
होतायक्क्षत्त्सुमिधाग्निमिडः	२१	२९
होतायक्क्षत्त्समिधानम्महत्	२८	२४
होतायक्क्षत्त्सुमिधेन्द्रम्	२८	१
होतायक्क्षुत्त्सरस्वतीम्मेषस्य	२१	४४
होतायक्क्षत्त्सुपेशसासुशिल्पे	२८	२९
होतायक्क्षत्त्सुपेशसोषे	२१	३५
होतायक्क्षत्त्सुवर्हिषम्पूषण्णवतम्	२८	२७
होतायक्क्षत्त्सुरेतसमृषभम्	२१	३८
होतायक्क्षत्त्सुरेतसन्त्वष्टारम्	२८	३२

	अ०	मं०
होतायक्क्षुत्त्स्वाहाकृतीरग्निम्	२८	३४
होतायक्क्षदग्निꣳस्वाहा	२१	४०
होतायक्क्षदग्निꣳस्विष्टकृतम्	२१	४७
होतायक्क्षदश्श्विनौच्छागस्य	२१	४१
होतायक्क्षदश्श्विनौच्छागस्य हविषऽआत्ताम्	२१	४३
होतायक्क्षदश्श्विनौसरस्वतीम्	२१	४२
होतायक्क्षुददिडाभिरिन्द्रम्	२८	३
होतायक्क्षदिन्द्रꣳस्वाहा	२८	११
होतायक्क्षदिडेडितः	२१	३२
होतायक्क्षदिन्द्रमृषभस्य	२१	४५
होतायक्क्षदीडेन्न्यमीडितम्	२८	२६

	अ०	मं०
होतायक्क्षदुषेदिन्द्रस्य	२८	६
होतायक्क्षदोजोनवीर्य्यम्	२८	५
होतायक्क्षुद्दुरोदिशः	२१	३४
होतायक्क्षद्दैव्याहोतारा {	२१, २८	३६, ७
होतायक्क्षद्वर्हिरूर्णम्म्रदा	२१	३३
होतायक्क्षद्वर्हिषीन्द्रम्	२८	४
होतायक्क्षद्वनस्प्पतिम् {	२१, २८, २८	३९, १०, ३३
होतायक्क्षद्वनस्प्पतिमभि	२१	४६
होतायक्क्षद्व्यचस्वतीः	२८	२८
होतायक्क्षन्नराशꣳसम्	२१	३१
श्रीवाजसनेयशुक्लयजुर्वेदसंहितायाः	०	०
ककारादिमंत्रकोशः समाप्तः ।	०	०

Jayatu Sanskritam Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

इति श्रीवाजसनेयशुक्लयजुःसंहितामन्त्रकोशः समाप्तः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
शारदेनऽऋतुना	२१	२६	शैशिरेणऽऋतुना	२१	२८	सखायः सं वः	१५	२९
शिरो मे श्रीर्यशः	२०	५	श्रायन्तऽइव सूर्यं	३३	४१	सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण	१७	३४
शिल्पा वैश्वदेव्यः	२४	५	श्रीणामुदारः	१२	२२	सञ्चेद्ध्यस्वाग्ने	२७	२
शिवेन वर्चसा	१६	४	श्रीश्च ते लक्ष्मीश्च	३१	२२	सञ्ज्ञानमसि	१२	४६
शिवो नामासि	३	६३	श्रुधि श्रुत्कर्ण	३३	१५	सन्ते पयांसि	१२	११३
शिवो भव प्रजाभ्यो	११	४५	श्वात्राः पिता	४	१२	सन्ते मनः	६	१८
शिवो भूत्वा	१२	१७	श्वात्रास्थ वृत्रतुरो	६	३४	सन्ते वायुः	११	३९
शुक्रज्योतिश्च	१७	८०	श्वित्रऽआदित्यानाम्	२४	३९	सन्त्वमग्ने	३	१९
शुक्रन्त्वा शुक्रेण	४	२६	षडस्य विष्ठाः	२३	५८	सन्धये जारम्	३०	९
शुक्रश्च शुचिश्च	१४	६	षोडशी स्तोमः	१५	३	सम्प्रच्यवद्ध्वम्	१५	५३
शुद्धवालः सर्वशुद्धवालः	२४	३	सऽइद्धानः	१५	३६	सम्बर्हिरङ्क्ताम्	२	२२
शुनः सु फाला	१२	६९	सऽइषुहस्तैः	१७	३५	सम्भूतिश्च	४०	११

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
सम्मांसृजामि	१८	३५	सꣳहितोविश्वसामा	१८	३९	सद्योजातो	२९	३६
संव्वत्सरोसि	२७	४५	सजातोगर्ब्भोऽअसि	११	४३	सधमादोद्युम्निनीः	१०	७
संव्वर्च्चसा	२, ८, ८	२४, १४, १६	सजूरब्दः	१२	७४	सनऽइन्द्राय	२६	१७
संव्वसाथाम्	११	३१	सजूर्ऋतुभिः	१४	७	सनः पावक	१७	९
संव्वाम्मनाꣳसि	१२	२८	सजूर्द्देवेन	३	१०	सनः पितेव	३	२४
सꣳशितम्मे	११	८१	सजोषाऽइन्द्र	७	३७	सनोबन्धुः	३२	१०
सꣳशितोरश्मिना	२३	१४	सत्यञ्चमेश्रद्धा	१८	५	सनोभुवनस्य	१८	४४
सꣳसमिद्युवसे	१५	३०	सत्रस्यऋद्धिः	८	५२	सन्नःसिन्धुरवभृथायोद्यतः	८	५९
सꣳसीदस्व	११	३७	सत्त्वन्नश्चित्र	२७	३८	सपर्य्यगाच्छुक्रम्	४०	८
सꣳसृष्टाम्वसुभिः	११	५५	सत्त्वन्नोऽअग्ने	२१	४	सप्तऽऋषयः	३४	५५
सꣳस्रवभागास्स्थ	२	१८	सदसस्पतिमद्भुतम्	३२	१३	सप्ततेऽअग्ने	१७	७९
सꣳहितासि	३	२२	सदुद्रवत्	१५	३४	सप्तास्यासन्	३१	३१

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
सप्प्रथमोबृहस्पतिः	७	१५	समिद्धोऽअञ्जन्	२९	१	सुमुद्रोसिविश्वव्यचाः	५	३३
सबोधिसूरिः	१२	४३	समिद्धोऽअद्य	२९	२५	सुम्म्यक्स्रवन्ति	१३, १७	३८, १४
समख्येदेव्या	४	२३	समिधाग्निम्	३, १२	१, ३०	सुम्राडसिप्रतीची	१५	१२
समग्निरग्निना	३७	१५	समिन्द्रणोमनसा	८	१५	सयक्षदस्यमहिमानम्	२७	१५
समद्ध्वरायोषसौ	३४	३९	समुद्रङ्गच्छ	६	२१	सरस्वतीमनसा	१९	८३
समास्त्वाग्नऽऋतवौ	२७	१	समुद्रस्यत्वा	१७	४	सरस्वतीयोन्याम्	१९	९४
समितङ्सङ्कल्पेथाम्	१२	५७	समुद्रादूर्म्मिः	१७	८९	सरोभ्योधैवरम्	३०	१६
समिदसिसूर्य्यस्त्वा	२	५	समुद्रायत्वा	३८	७	सर्व्वेनिमेषाजज्ञिरे	३२	२
समिद्धऽइन्द्रः	२०	३६	समुद्रायशिशुमारान्	२४	२१	सवितातेशरीराणि	३५	५
समिद्धेऽअग्नौ	१७	५५	समुद्रेतेहृदयम्	८, २०	२५, ११	सवितातेशरीरेभ्यः	३५	२
समिद्धोऽअग्निः	२१	१२	समुद्रेत्त्वानृमणाऽ	१२	२०	सवितात्त्वासवानाम्	९	३९
समिद्धोऽअग्निरश्विना	२०	५५	समुद्रोसिनभस्वान्	१८	४५	सविताप्रथमेहन्	३९	६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०
सुवितावरुणः	२०	७१
सुवितुस्त्वाप्प्रसुवऽ	१	३१
सुवित्राप्प्रसवित्रा	१०	३९
सुहदानुपुरुहूत	१८	६९
सुहरुय्यानिर्वर्त्तस्व	१२, १२	१०, ४१
सहंव्युवाडमर्त्त्यः	२२	१६
सहश्वसहस्युश्व	१४	२७
सहसाजातान्	१५	२
सुहस्तोमाःसुहछन्दसः	३४	४९
सुहस्रशीर्षापुरुषः	३१	१
सुहस्रस्यप्प्रमासि	१५	६५
सुहस्राणिसहस्रशः	१६	५३

	अ०	मं०
सहस्वमेऽअरातीः	१२	९९
साकंयक्क्ष्मप्प्रपत	१२	८७
साविरश्श्वायुः	१	४
सिञ्चन्तिपरि	२०	२८
सिनीवालिपृथुष्टुके	३४	१०
सिनीवालीसुकपर्द्दा	११	५६
सिन्धोरिवप्प्राद्ध्वने	१७	९५
सिᳫंह्यसिसपत्नसाही	५	१०
सिᳫंह्यसिस्वाहा	५	१२
सीदत्त्वम्	१२	१५
सीदहोतः	११	३५
सीरायुञ्जन्ति	१२	६७

	अ०	मं०
सीसेनतन्त्रम्मनसा	१९	८०
सुगव्यन्नः	२५	४५
सुगावोदेवाः	८	१८
सुजातोज्ज्योतिषा	११	४०
सुत्रामाणम्पृथिवीम्	२१	६
सुनावमारुहेयम्	२१	७
सुपर्ण्णम्वस्तेमृगः	२९	४८
सुपर्ण्णःपार्ज्जन्यः	२४	३४
सुपर्ण्णोसिगरुत्मान्	१७, १२	७२, ४
सुप्प्रजाःप्प्रजाः	७	१८
सुबर्हिरग्निः	२१	१५
सुभूःस्वयम्भूः	२३	६३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
देवानांम्भद्द्रासुमतिः	२५	१५
देवा न्दिवंमगन्	८	६०
देवायुज्ज्ञमंतन्वत	१९	१२
देवासोहिष्मा	३३	९४
देवीऽउषासानक्ता	२८	३७
देवीऽउषासानक्तेन्द्रंम्	२८	१४
देवीऽउषासांवश्विनां	२१	५०
देवीऽऊर्ज्जाहुतीदुघे	२१ २८ २८	५२ १६ ३९
देवीजोष्ट्रीवसुधिती	२८ २८	१५ ३८
देवीजोष्ट्रीसरंस्वती	२१	५१
देवींद्यावापृथिवी	३७	३

	अ०	मं०
देवीरापऽएषवो	८	२६
देवीरापःशुद्धाः	६	१३
देवीरापोऽअपान्नपात्	६	२७
देवीर्द्धारुऽइन्द्रंम्	२८	१३
देवीर्द्धारोंऽअश्विनां	२१	४९
देवीर्द्धारोंवयोधसम्	२८	३६
देवीस्तिस्रस्तिस्रः	२८ २१	१८ ५४
देवेनंनोमनंसा	३४	२३
देवेभ्योहि	३३	५४
देवोअग्निःस्विष्टकृत्	२८ २८ २८	५८ २२ ४५
देवोदेवैः	२१ २८	५६ २०
देवोनराशꣳसं÷	२८	४२

	अ०	मं०
देवोवनस्प्पतिं÷	२८	४९
देव्योंवम्रयः	३७	४
देहिमेददामिते	३	५०
दैव्यांऽअद्ध्वर्युवस्त्वा	२३	४२
दैव्यामिमांना	२०	४२
दैव्यांयधर्त्रे	१७	५६
दैव्यांवद्ध्वर्य्यूऽ	३३ ३३	३७ ३६
दैव्यांहोताराऽऊर्द्ध्वम्	२७	१८
दैव्याहोतांराप्प्रथमा	२९	३२
दैव्याहोतांरा	२१	१८
द्याम्मालेखीः	५	४३
द्युभिंरक्तुभिः	३४	३०

सं.अ. ३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
द्यौःशान्तिः	३६	१७	द्वेसृतीऽअंशृणवम्	१९	४७	धूरसिधूर्व्व	१	८
द्यौरासीत्पूर्व्वचित्तिः	२३, २३	१२, ५४	धन्वनागाः	२९	३९	धृष्टिरस्यपाग्ने	१	१७
द्यौस्तेपृथिव्युम्	२३	४३	धृर्त्तादिवः	३७	१६	ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिः	१४	१
द्यौस्तेपृष्ठम्	११	२०	धातारातिः	८	१७	ध्रुवसदन्त्वा	९	२
द्रप्सश्चस्कन्द	१३	५	धानाःकरम्भः	१९	२१	ध्रुवासिधरुणा	१३	१६
द्रविणोदाःपिपीषति	२६	२२	धानानांछंरूपम्	१९	२२	ध्रुवासिधरुणेतः	१३	३४
द्रापेऽअन्धसस्पते	१६	४७	धानावन्तङ्करम्भिणम्	२०	२९	ध्रुवासिद्धोयम्	५	२८
द्रुपदादिव	२०	२०	धान्यमसि	१	२०	ध्रुवोसिपृथिवीम्	५	१३
द्वन्नःसर्प्पिरासुतिः	११	७०	धामच्छदग्निः	१८	७६	नक्तोषासासमनसा	१२, १७	२, ७०
द्वारोदेवीरन्वस्य	२७	१६	धामन्तेविश्वम्	१७	९९	नक्षत्रेभ्युःस्वाहा	२२	२८
द्विपदायाश्चतुष्पदाः	२३	३४	धूम्रान्वसन्तायालभते	२४	११	नतंविदाथ	३४	५१
द्वेविरूपेचरतः	३३	५	धूम्रबभ्रुनीकाशाः	२४	१८	नतद्रक्षांछंसि	१७	३१

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
नतस्यप्रतिमाऽअस्ति	३२	३	नमः शङ्कवे	१६	४०	नमस्तेरुद्रमन्यवे	१६	१
नतेदूरेपरमा	३४	१९	नमः शम्भवाय	१६	४१	नमस्तेहरसे	१७ ३६	११ २०
नत्वावाँ२ऽअन्यः	२७	३६	नमः शुष्क्याय	१६	४५	नमः स्रुत्याय	१६	३७
नदीभ्यः पौञ्जिष्ठम्	३०	८	नमः श्वभ्यः	१६	२८	नमोगणेभ्यः	१६	२५
नभश्चनभस्यश्च	१४	१५	नमः सभाभ्यः	१६	२४	नमोज्येष्ठाय	१६	३२
नमऽआशवे	१६	३१	नमः सिकत्याय	१६	४३	नमोधृष्णवे	१६	३६
नमऽउष्णीषिणे	१६	२२	नमः सुतेनिर्ऋते	१२	६३	नमोबभ्लुशाय	१६	१८
नमः कपर्दिने	१६	२९	नमः सेनाभ्यः	१६	२६	नमोबिल्मिने	१६	३५
नमः कूप्याय	१६	३८	नमः सोभ्याय	१६	३३	नमोमित्रस्य	४	३५
नमः कृत्स्नायतया	१६	२०	नमस्तऽआयुधाय	१६	१४	नमोरोहिताय	१६	१९
नमः पुर्णाय	१६	४६	नमस्तक्षभ्यः	१६	२७	नमोवः पितरः	२	३२
नमः पार्याय	१६	४२	नमस्तेऽअस्तु	३६	२१	नमोवञ्चते	१६	२१

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
नमोवन्न्याय	१६	३४	नराशꣳसꣳप्प्रति	२०	३७	नाब्भ्याऽआसीत्	३१	१३
नमोवात्त्याय	१६	३९	नराशꣳसस्यमहिमानम्	२९	२७	नार्य्यस्त्तेपत्न्यः	२३	२६
नमोविसृजद्भ्यः	१६	२३	नर्म्मायपुँश्चलूम्	३०	२०	नाशयित्रीबलासस्या	१२	९७
नमोव्व्रज्ज्याय	१६	४४	नवदशभिरस्त्तुवत	१४	३०	निष्क्क्रमणन्निषदनम्	२५	३८
नमोस्त्तुनीलग्ग्रीवाय	१६	८	नवभिरस्त्तुवत	१४	२९	नियुत्त्वान्वायवा	२७	२९
नमोस्त्तुरुद्द्रेभ्योयेन्तरिक्षे	१६	६५	नवविꣳशत्त्यास्त्तुवत	१४	३१	निवेशनꣳसङ्गमनꣳ	१२	६६
नमोस्त्तुरुद्द्रेब्भ्योयेदिवि	१६	६४	नवाऽउँऽएतत्	२३, २५	१६, ४४	निषसादधृतव्व्रतꣳ	१०, २०	२७, २
नमोस्त्तुरुद्द्रेब्भ्योयेपृथिव्व्याम्	१६	६६	नहितेषामम्मा	३	३२	निहोताहोतृषदने	११	३६
नमोस्त्तुसर्प्पेब्भ्यः	१३	६	नहिस्प्पशमविदन्	३३	६०	नीलग्ग्रीवाꣳशितिकण्ठादिवम्	१६	५६
नमोहिरण्ण्यबाहवे	१६	१७	नानाहिवान्देवहितम्	१९	७	नीलग्ग्रीवाꣳशितिकण्ठाꣳशर्वाऽ	१६	५७
नमोह्रस्वाय	१६	३०	नाभ्यापृथिव्व्याः	११	७६	नृत्तायसूतम्	३०	६
नयत्त्परोनान्तरꣳ	२०	८२	नाभिर्म्मेचित्तम्	२०	९	नृषदेवेडप्प्सुषदे	१७	१२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
बृहस्प्पतेपरि	१७	३६
बृहस्प्पतेवाजंजय	९	११
बृहस्प्पतेसवितः	२७	८
बोधामेऽअस्य	१२	४२
ब्रह्मक्षत्रम्पवते	१९	५
ब्रह्मजज्ञानम्	१३	३
ब्रह्मणस्पतेत्त्वमस्य	३४	५८
ब्रह्मणेब्राह्मणम्	३०	५
ब्रह्मसूर्य्यसमम्	२३	४८
ब्रह्माणिमेमतयः	३३	७८
ब्रह्मणसद्य	७	४६
ब्रह्मणासःपितरः	२९	४७
ब्राह्मणोस्यमुखम्	३१	११
भगऽएवभगवान्	३४	३८
भगप्प्रणेतर्भग	३४	३६
भद्रङ्कर्णेभिः	२५	२१
भद्राऽउतप्प्रशस्तयः	१५	३९
भद्रोनोऽअग्निराहुतः	१५	३८
भद्रोमेसिप्प्रच्यवस्व	४	३४
भवतन्नःसमनसौ	५, १२	३, ६०
भायैदार्व्वाहारम्	३०	१२
भुज्युःसुपर्ण्णः	१८	४२
भुवोयज्ञस्य	१३, १५	१५, २३
भूतायत्त्वानारातये	१	११
भूम्म्याऽआखून्	२४	२६
भूरसिभूमिरस्य	१३	१८
भूर्भुवःस्वःतत्सवितुः	३६	३
भूर्भुवःस्वर्द्यौरिव	३	५
भूर्भुवःस्वःसुप्प्रजाः	३	३७
भेषजमसि	३	५९
मखस्यशिरोसि	३७	८
मधवेस्वाहा	२२	३१
मधुनक्तमुतोषसः	१३	२८
मधुमतीर्न्नऽइषं	७	२
मधुवाताऽऋतायते	१३	२७
मधुमान्नः	१३	२९

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०
मधुश्चमाधवश्च	१३	२५
मद्ध्वासुज्ज्ञन्नंक्क्षसे	२७	१३
मनंसुःकामुमाकूतिम्	३९	४
मनंस्तुऽआप्यायताम्	६	१५
मनोजूतिर्जुषताम्	२	१३
मनोनयेषु	७	१७
मनोन्वाह्वामहे	३	५३
मनोमेतर्प्पयत	६	३१
मुन्न्यवेयस्त्तापम्	३०	१४
मयिगृह्णाम्म्यग्ग्रे	१३	१
मयित्त्यदिन्द्रियम्	३८	२७
मयीदमिन्द्रं÷	२	१०

	अ०	मं०
मयुःप्राजापुत्त्यः	२४	३१
मुरुतांछंस्क्कुन्धाः	२५	६
मरुतोयस्युहि	८	३१
मुरुत्त्वन्तम्वृषभम्	७	३६
मुरुत्त्वाँ२ऽइन्द्र	७	३८
मर्म्माणितेवर्म्मणा	१७	४९
मुशकान्केशैः	२५	३
मुहाँ२ऽइन्द्रोनृवदा	७	३९
मुहाँ२ऽइन्द्रोयऽओजंसा	७	४०
मुहाँ२ऽइन्द्रोवज्ज्रंहस्त्तः	२६	१०
मुहानांक्क्योरेवत्त्यं÷	२३	३५
महिंत्त्रीणामवोस्तु	३	३१

	अ०	मं०
मुहीद्यौःपृथिवी {	८; १३	३२; ३२
मुहीनाम्पयोसि	४	३
मुहीमूषुमातरम्	२१	५
मुहोऽअग्ग्नेःसमिधानस्य	३३	१७
मुहोऽअर्णःसरंस्वती	२०	८६
माच्छन्दं÷प्प्रमा	१४	१८
मातंऽइन्द्रते	१०	२२
माताचंतेपिताचुतेग्ग्रम्	२३	२४
माताचंतेपिताचुतेग्ग्रे	२३	२५
मातेवंपुत्त्रम्	१२	६१
मात्त्वाग्ग्निर्द्ध्वनयीत्	२५	३७
मात्त्वातपत्प्रियः	२५	४३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
मानुःशꣳसुः	३	३०	मित्रस्यंचर्षणीधृतंः	११	६२	मृगोनभीमः	११	७१
मानंस्तोकेतनंये	१६	१६	मित्रस्यंमा	५	३४	मेधाम्मेरुंणः	३२	१५
मानोमुहान्तंमुत	१६	१५	मित्रꣳहुवेपूतदक्क्षम्	३३	५७	मोषूणंऽइन्द्रात्रं	३	४६
मानोंमित्रोवरुणः	२५	२४	मित्रावरुंणाब्भ्यान्त्वा	७	२३	यऽआंत्मदाबलदा	२५	१३
मापोमौषंधीः	६	२२	मित्रोनुऽएहि	४	२७	यऽइन्द्रंऽइन्द्रियम्	२०	७०
माभेर्म्मासंविंक्कथाः {	१, ६	२३, २५	मित्रोनवांक्क्षरेण	९	२३	यऽइमाविश्वा	१७	१७
मामांहिꣳसीज्जनिता	१२	१०२	मीढुंष्टमशिवंतम	१६	५१	यऽइमेद्यावांपृथिवी	२९	३४
मावोंरिषत्	१२	९५	मुखꣳसदंस्य	१९	८८	यऽएतावंन्तश्च	१६	६३
मासुभिंत्थाः	११	६८	मुञ्चन्तुंमाशपथ्यात्	१२	९०	युकोसकौंशकुन्तिका	२३	२२
माहिंभूर्म्मा {	६, ८	१२, २३	मूर्द्धानंन्दिवः {	७, ३३	२४, ८	युकासकौंशकुन्तकऽ	२३	२३
मित्रश्चंमऽइन्द्रंश्च	१८	१७	मूर्द्धांवयं÷प्रजापंतिः	१४	९	यङ्क्रन्दंसीऽअवंसा	३२	७
मित्रꣳसुꣳसृज्यं	११	५३	मूर्द्धासिराट्	१४	२१	यजांनोमित्रावरुंणा	३३	३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
यजुर्भिराप्यन्ते	१९	२८	यत्तेसोमदिविज्योतिः	६	३३	यदच्युपजिह्विका	११	७४
यज्जाग्रतोदूर	३४	१	यत्पुरुषंव्यदधुः	३१	१०	यदत्ररिप्तꣳरसिनः	१९	३५
यज्ञंयज्ञङ्गच्छ	८	२२	यत्पुरुषेणहविषा	३१	१४	यदद्यसूरऽउदिते	३३	२०
यज्ञस्यदोहः	८	६२	यत्प्रज्ञानमुत	३४	३	यदद्यकच्चवृत्रहन्	३३	३५
यज्ञायज्ञावः	२७	४२	यत्रधाराऽअनपेताः	१८	६५	यदश्वस्यक्रविषः	२५	३२
यज्ञेनयज्ञमयजन्त	३१	१६	यत्रबाणाःसम्पतन्ति	१७	४८	यदश्वायवासः	२५	३९
यज्ञोदेवानाम् {	८ ३३	४ ६८	यत्रब्रह्मच	२०	२५	यदस्याऽअꣳहुभेद्याः	२३	२८
यतेस्वाहाधावते	२२	८	यत्रेन्द्रश्च	२०	२६	यदाकूतात्	१८	५८
यतोयतःसमीहसे	३६	२२	यत्रौषधीः	१२	८०	यदापिपेषमातरं	१९	११
यत्तेगात्रादग्निना	२५	३४	यथेमांवाचम्	२६	२	यदापोऽअघ्न्याऽइति	२०	१८
यत्तेपवित्रम्	१९	४१	यदक्रन्दः	२९	१२	यदाबध्नन्दाक्षायणाः	३४	५२
यत्तेसादेमहसा	२५	४०	यदग्नेकानिकानि	११	७३	यदिजाग्रद्यदिस्वप्नम्	२०	१६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
दृतेदृꣳहंमा	३६	१८
दृतेदृꣳहंमामित्रस्यं	३६	१८
दृशानोरुक्क्मः	१२ १२	१ २५
दृष्ट्वापरिस्रुतः	१९	७९
दृष्ट्वारूपेव्याकरोत्	१९	७७
दृꣳहस्वदेवि	११	५९
देवऽइन्द्रः	२१ २८	५५ १९
देवकृतस्यैनसः	८	१३
देवन्देवंवोवसे	३३	९१
देवम्बर्हिःसरस्वती	२१	४८
देवम्बर्हिरिन्द्रम्	२८	१२

	अ०	मं०
देवम्बर्हिर्वयोधसम्	२८	३५
देवम्बर्हिर्वारितीनाम्	२१	५७
देवम्बर्हिर्वारितीनान्देवमिन्द्रः	२८	२१
देवम्बर्हिर्वारितीनान्देवमि-न्द्रंवयोधसम्	२८	४४
देवश्श्रुतौदेवेष्वघोषतम्	५	१७
देवसवितः	९ ११ ३०	१ ७ १
देवसवितरेषते	५	३९
देवस्त्वासवितः	११	६३
देवस्य चेततः	२२	११
देवस्यत्वासवितुःप्रसवे	१	१०

अ.	मं.	अ.	मं.	अ.	मं.	अ.	सं.
१	२१	५	२६	६	३०	११	९
१	२४	६	१	९	३०	११	२८
५	२२	६	९	९	३८	१८	३७
२०	३	३७	१	३८	१		

	अ०	मं०
देवस्यंसवितुर्म्मतिम्	२२	१४
देवस्याहꣳसवितुःसवे	९ ९	१० १३
देवहूर्य्यज्ञऽआच	१७	६२
देवागातुविदः	८	२१
देवादेवानांभिषजा	२१	५३
देवादैव्याहोतारा	२८	४०

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०
त्वमिन्द्रप्प्रतूर्त्तिष्ष्व	३३	६६
त्वमिमाऽओषधीः	३४	२२
त्वमुत्तमास्योषधे	१२	१०१
त्वँरुयविष्ठ	१३, १८	३२, ७७
त्वयाहिनः	१९	५३
त्वष्टातुरीपः	२१	२०
त्वष्टादधच्छुष्म्मम्	२०	४४
त्वष्टावीरन्देवकामम्	२९	९
त्वꣳसोमपितृभिः	१९	५४
त्वꣳसोमप्प्रचिकितः	१९	५२
त्वाङ्गन्धर्वाः	१२	९८
त्वाञ्चित्रश्रवस्तम	१५	३१

	अ०	मं०
त्वामग्नेऽअङ्गिरसः	१५	२८
त्वामग्नेपुष्करात्	१५	२२
त्वामग्नेयजमानाः	१२	२८
त्वामग्नेवृणते	२७	३
त्वामुद्यऽऋषे	२१	६१
त्वामिद्धिहवामहे	२७	३७
त्वाꣳहिमन्द्रतमम्	३३	१३
त्वेऽअग्नेस्वाहुतः	३३	१४
दक्षिणामारोह	११	७८
दधिक्राव्णोऽअकारिषम्	२३	३२
दꣳष्ट्राभ्यांमलिम्लून्	११	७८
दस्रायुवाकवः	३३	५८

	अ०	मं०
दिग्भ्यःस्वाहा	३९	२
दिवःपृथिव्याः	२९	५३
दिवस्पारि	३२	१८
दिविधाऽइमम्	३८	११
दिविपृष्टः	३३	९२
दिविविष्णुः	२	२५
दिवोमूर्द्धासि	१८	५४
दिवोवाविष्णऽउत	५	१९
दीक्षायैरूपम्	१९	१३
दीर्घायुस्ते	१२	१००
दुरोदेवीर्दिशः	२१	१६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
ताꣳसवितुः	१७	७४	तेजोसिशुक्रम्	२२	१	त्रीन्त्समुद्रान्	१३	३१
तिरश्चीनः	३३	७४	तेनोऽअर्वन्तः	९	१७	त्र्यम्बकंयजामहे	३	६०
तिस्रऽइडा	२१	१९	तेहिपुत्रासः	३	३३	त्र्यवयोगायत्र्यै	२४	१२
तिस्रस्त्रेधा	२०	६३	त्रयादेवाः	२०	११	त्र्यविश्चमे	१८	२६
तिस्रोदेवीर्बर्हिः	२७	१९	त्रातारमिन्द्रम्	२०	५०	त्र्यायुषञ्जमदग्नेः	३	६२
तिस्रोदेवीर्हविषा	२०	४३	त्रिधाहितम्पणिभिः	१७	१२	त्वन्नोऽअग्नेतव	३४	१३
तीव्रान्घोषान्	२९	४४	त्रिꣳशद्धामविराजति	३	८	त्वन्नोऽअग्नेवरुणस्य	२१	३
तुभ्यन्ताऽअङ्गिरः	१२	११६	त्रिपादूर्ध्वः	११	४	त्वमग्नऽईडितः	१९	६६
तेऽअस्यद्योषणे	२७	१७	त्रीणितऽआहुः	२९	१५	त्वमग्नेद्युभिः	११	२७
तेऽआचरन्ती	२९	४१	त्रीणिपदा	३४	४३	त्वमग्नेप्रथमः	३४	१२
तेजःपशूनाम्	१९	९५	त्रीणिशता	३३	७	त्वमग्नेव्रतपाः	४	१६
तेजोसितेजः	१९	९	त्रिवृदसि	१५	९	त्वमङ्गप्रशꣳसिषः	६	३७

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
तद्विष्णोः परमम्	६	५	तपसे स्वाहा	३९	१२	तस्माऽअरङ्गमामव {	११, ३६	५२, १६
तनूनपाच्छुचिव्रतः	२१	१३	तप्मायनीमे	५	९	तस्मादश्वा	३१	८
तनूनपात्पथः	२९	२६	तमिद्धर्भम्	१७	३०	तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः सम्भृतम्	३१	७
तनूनपादसुरः	२७	१२	तमिन्द्रम्पशवः	२०	६९	तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽऋचः	३१	६
तनूपाऽअग्नेसि	३	१७	तमीशानञ्जगतः	२५	१८	तस्यवयꣳसुमतौ	२०	५२
तनूपाभिषजा	२०	५६	तमुत्त्वादुद्ध्यङ्	११	३३	तस्यास्तेसत्यसवसः	४	१८
तन्तुनारायस्पोषेण	१५	७	तमुत्त्वापात्थ्यः	११	३४	ताऽअस्यसूददोहसः {	१२, १५	५५, ६०
तन्नस्तुरीपम्	२७	२०	तरणिर्व्विश्वदर्शतः	३३	३६	ताऽउभौचतुरः पदः	२३	२०
तन्नोवातः	२५	१७	तवभ्रमासः	१३	१०	तानुऽआवोढम्	२०	८३
तन्मित्रस्य	३३	३८	तववायवृतस्पते	२७	३४	तानासत्त्या	२०	७४
तपश्चतपस्यश्च	१५	५७	तवशरीरम्	२९	२२	तान्पूर्वया	२५	१६
तपसेकौलालम्	३०	७	तवायꣳसोम	२६	२३	ताभिषजा	२०	७५

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
पञ्चदिशोदैवीः	१७	५४
पञ्चनद्यःसरस्वतीम्	३४	११
पञ्चस्वन्तःपुरुषऽ	२३	५२
पथस्पथःपरिपतिम्	३४	४२
पयःपृथिव्याम्	१८	३६
पयसाशुक्रममृतम्	१९	८४
पयसोरूपम्	१९	२३
पयसोरेतऽआभृतम्	३८	२८
परमस्याःपरावतः	११	७२
परम्मृत्योऽअनु	३५	७
परमेष्ठीत्त्वासादयतुदिवस्पृ	१५	५८
परमेष्ठीत्त्वासादयतुदिव स्पृष्ठेव्यचस्वतीम्	१५	६४
परमेष्ठ्यभिधीतः	८	५४
परस्याऽअधि	११	७१
परितेदूडभोरथो	३	३६
परितेधन्वनः	१६	१२
परित्वागिर्वणः	५	२९
परित्वाग्नेपुरम्	११	२६
परिद्यावापृथिवी	३२	१२
परिनोरुद्रस्य	१६	५०
परिमाग्नेदुश्चरितात्	४	२८
परिवाजपतिः	११	२५
परिवीरसिपरित्त्वा	६	६
परीतोषिञ्चता	१९	२
परीत्त्यभूतानि	३२	११
परीमेगामनेषत	३५	१८
परोदिवापरऽएना	१७	२९
पर्वसानःसोऽअद्य	१९	४२
पवित्रेणपुनीहि	१९	४०
पवित्रेस्थोवैष्णव्यौ	१ / १०	१२ / ६
पशुभिःपशूनाप्नोति	१९	२०
पष्ठवाट्टचमे	१८	२७
पष्ठवाहोविराजः	२४	१३
पातन्नोऽअश्विना	२०	६२
पावकयायः	१७	१०
पावकवर्चाःशुक्रवर्चाः	१२	१०७

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

	अ०	मं०
पावकानः सरस्वती	२०	८४
पाहिनोऽअग्नऽएकया	२७	४३
पितानोऽसिपितानः	३७	२०
पितुन्नुस्तोषम्	३४	७
पितृभ्यः स्वधायिभ्यः	१९	३६
पीवोऽअन्नारयिवृधः	२७	२३
पुत्रमिवपितरौ	१० / २०	३४ / ७७
पुनन्तुमादेवजनाः	१९	३९
पुनरासद्यसदनम्	१२	३९
पुनन्तुमापितरः	१९	३७
पुनरूर्जानिवर्त्तस्व	१२ / १२	९ / ४०
पुनन्नः पितरो	३	५५

	अ०	मं०
पुनर्म्मनः पुनरायुः	४	१५
पुनस्त्वादित्यारुद्रा	१२	४४
पुनातितेपरिस्रुतम्	१९	४
पुराक्क्रूरस्यविसृपो	१	२८
पुरीष्यासोऽअग्नयः	१२	५०
पुरीष्योऽसिविश्वभराः	११	३२
पुरुदस्मोविषुरूपऽ	८	३०
पुरुषऽएवेदम्	३१	२
पुरुषमृगश्चन्द्रमसः	२४	३५
पूर्णादर्व्विपरापत	३	४९
पूषणंवनिष्ठुना	२५	७
पूषन्तवव्व्रतेवयं	३४	४१

	अ०	मं०
पूषापञ्चाक्षरेण	९	३२
पृच्छामित्त्वाचितये	२३	४९
पृच्छामित्वापरमन्तम्	२३	६१
पृथिविदेवयजन्योषध्याः	१	२५
पृथिवीचमऽइन्द्रश्च	१८	१८
पृथिवीच्छन्दः	१४	१९
पृथिव्याऽअहम्	१७	६७
पृथिव्याः पुरीषम्	१४	४
पृथिव्याः सधस्थात्	११	१६
पृथिव्यैस्वाहा	२२	२९
पृश्निस्तिरश्चीनपृश्निः	२४	४
पृषदश्वामरुतः	२५	२०

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
पृष्ठीम्मेंराष्ट्रम्	२०	८	प्रजापतौत्त्वा	३५	६	प्रथमाद्वितीयैः	२०	१२
पृष्ठोदिविपृष्ठो	१८	७३	प्रतद्विष्णुस्तवते	५	२०	प्रथमावांसरथिनां	२९	७
प्रघासिनोहवामहे	३	४४	प्रतद्वोचेदमृतन्नु	३२	९	प्रनूनंब्रह्मणस्पतिः	३४	५७
प्रजापतयेच	२४	३०	प्रतिक्षत्रेप्रति	२०	१०	प्रनोयच्छत्त्वरुसुमा	९	२९
प्रजापतयेत्वा	२२	५	प्रतिपदसि	१५	८	प्रपर्वतस्यवृषभस्य	१०	१९
प्रजापतयेपुरुषान्	२४	२९	प्रतिपन्थाम्	४	२९	प्रप्रायमग्निः	१२	३४
प्रजापतिःसम्भ्रियमाणः	३९	५	प्रतिश्रुत्कायाऽअर्त्तनम्	३०	१९	प्रबाहवासिसृतम्	२१	९
प्रजापतिर्विश्वाकर्म्मामनः	१८	४३	प्रतिस्पशः	१३	११	प्रमन्महेशवसानाय	३४	१६
प्रजापतिश्चरति	३१	१९	प्रतीचीमारोह	१०	१२	प्रमुञ्चधन्वनस्त्व	१६	९
प्रजापतिष्ट्वा	१३	१७	प्रतूर्त्तंवाजिन्	११	१२	प्रयाभिर्यासिदाश्वाꣳसम्	२७	२७
प्रजापतेनत्त्वदेतान् {	१०, २३	२०, ६५	प्रतूर्वन्नेह्यवक्रामन्	११	१५	प्रवऽइन्द्रायबृहते	३३	९६
प्रजापतेस्तपसा	२९	११	प्रत्युष्टꣳरक्षः	१, १	७, २९	प्रवायुमच्छाबृहती	३३	५५

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
प्रवांवृजेसुप्प्रया॒ः	३३	४४	प्राणम्मेंपाह्यपानं	१४	८	प्रोथदश्श्वोन	१५	६२
प्रवींरयाशुचंयः	३३	७०	प्राणश्चंमेऽपानश्च	१२	२	प्रोह्यमाणः सोमऽ	८	५६
प्रवौंमुहेमन्दंमानायान्धसो	३३	२३	प्राणायंमेवर्च्चोदाः	७	२७	वण्णमुहाँ२ऽअंसि	३३	३९
प्रवौंमुहेमहिनमः	३४	१७	प्राणायुस्वाहा	२२ २३	२३ १८	वट्सूंरुर्य्यश्श्रवंसा	३३	४०
प्रसद्यभस्स्मंना	१२	३८	प्रातरुग्निम्प्रातः	३४	३४	वर्हिंषदःपितरः	१९	५५
प्रस्त्तरेणंपरिधिनां	१८	६३	प्रातर्ज्जितंभगंम्	३४	३५	वलविज्ज्ञायस्त्थविंरः	१७	३७
प्रागपागुदंगधराक्	६	३६	प्रेताजयंतानरः	१७	४६	वह्वीनाम्पिता	२९	४२
प्राचीनंबर्हिःप्प्रदिशां	२९	२९	प्रेदंग्नेज्ज्योतिंष्मान्	१२	३२	बाहूमेबलंम्	२०	७
प्राचीमनुंप्प्रदिशं	१७	६६	प्रेद्धोंऽअग्ने	१७	७६	बीभत्त्सायैंपौल्क्कसम्	३०	१७
प्राच्यैंदिशेस्वाहा	२२	२४	प्रैतुब्रह्मंणस्प्पतिः	३३ ३७	८९ ७	बृहदिन्द्रांय	२०	३०
प्राणदाऽअंपानदाः	१७	१५	प्रैतुंवाजी	११	४६	बृहन्निदिद्ध्मऽ	३३	२५
प्राणपामेंऽअपानपाः	२०	३४	प्रैषेभिंःप्प्रैषान्	१९	१९	बृहंस्प्पतेऽअति	२६	३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
चुत्वारिश्शृङ्गात्रयं॑	१७	९१	जुयोयस्त्ते	९	९	तँरुग्नुज्ज्ञम्नुर्हिर्षि	३१	९
चुन्द्रमाऽअुप्स्वुन्तरा	३३	९०	जि॒ह्वामेंभुद्रम्	२०	६	तंव्वोदुस्ममम्	२६	११
चुन्द्रमुामनंस॑	३१	१२	जीमूतंस्येव्वभवेति	२९	३८	तच्चक्षुर्दुवहितम्	३६	२४
चित्तिञ्जुहोमि	१७	७८	जुषाणोबुर्हिः	२०	४	ततोंव्विराडंजायत	३१	५
चित्तपतिर्म्मा	४	४	ज्यैष्ठ्यंश्चमं	१८	४	तत्सवितुर्व्वरेण्यम्	३, २२, ३०	३५, ९, २
चित्रन्देवानाम्	७, १३	४२, ४६	ज्योतिरसि	५	३५	तत्सूर्य्यस्य	३३	३७
चिदसितयादेवतंया	१२	५३	तऽआयंजन्त	१७	२८	तदुश्विना	१९	८२
चिदसिमुनासि	४	१९	तम्पत्क्नीभिं॑	१५	२०	तदस्यरूपमुमृतम्	१९	८१
चोदयित्रीसूनृतानाम्	२०	८५	तम्प्रत्क्नथा	७	१२	तदिदासभुवनेषु	३३	८०
जनंयत्त्यैत्त्वा	१	२२	तत्त्वायामि	१८, २१	४१, २	तदेजतितन्नैजति	४०	५
जनंस्यगोपाः	१५	२७	तन्त्वाशोचिष्ठ	३	२६	तदेव	३२	१
जनिष्ठाऽउग्रः	३३	६४	तन्त्वासुमिद्भिः॑	३	३	तद्विप्रासोव्विपन्यवं॑	३४	४४

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
क्रमद्ध्वमग्निना	१७	६५	गायत्रञ्छन्दांसि	३८	६	घृतम्मिमिक्षे	१७	८८
क्रव्यादमग्निम्	३५	१९	गायत्रीत्रिष्टुप्	२३	३३	घृतवतीभुवनानाम्	३४	४५
क्षत्रस्यत्त्वापरस्याय	३८	१९	गायत्रेणत्त्वा	१	२७	घृताचीस्थः	२	१९
क्षत्रस्ययोनिरसि	२०	१	गावऽउपावता	३३ ३३	१९ ७१	घृताच्यसिजुहूः	२	६
क्षत्रस्योल्वमसि	१०	८	गृहामाबिभीत	३	४१	घृतेनसीता	१२	७०
क्षत्रेणाग्नेस्वायुः	२७	५	गोत्रभिदङ्गोविदम्	१७	३८	घृतेनाक्तौपशून्	६	११
क्षपोराजन्	१५	३७	गोभिर्न्नसोमम्	२०	६६	घृतेनाञ्जन्त्सम्पथः	२९	२
खड्गोवैश्वदेवः	२४	४०	गोमदूषुणासत्या	२०	८१	चक्षुषःपिता	१७	२५
गणानान्त्वा	२३	१९	ग्रहाऽऊर्ज्जाहुतयः	९	४	चतस्रश्चमेष्टौचमे	१८	२५
गन्धर्वस्त्वा	२	३	ग्रीष्मेणऽऋतुना	२१	२४	चतुस्त्रिंशत्तन्तवः	८	६१
गर्भोऽअस्योषधीनाम्	१२	३७	घर्म्मैतत्तेपुरीषम्	३८	२१	चतुस्त्रिंशद्वाजिनः	२५	४१
गर्भोदेवानाम्	३७	१४	घृतङ्घृतपावानः	६	१९	चतुःस्रक्तिर्नाभिः	३८	२०

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
कुन्यृाऽइव	१७	९७	कायुस्वाहा	२२	२०	कुलायिनीघृतवंती	१४	२
कयुात्त्वन्नंऽऊत्या	३६	७	कार्षिरसि	६	२८	कुविदुङ्गयवंम् {	१० १९ २३	३२ ६ ३८
कयांनश्चित्रः	२७ ३६	३९ ४	काव्व्यंयोराजानैषु	३३	७२	कृणुष्ष्वपाजंः	१३	९
कल्प्पंन्तान्ते	३५	९	कास्विदासीत् {	२७ २६	११ ५३	कृष्णग्ग्रीवाऽआग्नेयाः {	२४ २४ २४	१ ६ १४
कुवुष्ष्युनव्व्यचंस्वतीः	२०	६०	किᳬंस्वित्त्सूर्य्यंसमम्	२३	४७	कृष्ष्णाभौमाः	२४	१०
कस्त्त्वाच्छ्यंति	२३	३९	किᳬंस्विदासीत्	१७	१८	कृष्ष्णोसि	२	१
कस्त्त्वांयुनक्क्ति	१	६	किᳬंस्विद्वनुङ्कः	१७	२०	केतुङ्कृण्ण्वन्	२९	३७
कस्त्त्वाविमुञ्चति	२	२३	कुक्कुटोसि	१	१६	केष्ष्वुन्तःपुरुषः	२३	५१
कस्त्त्वासुत्यः	२७ ३६	४० ५	कुतस्त्त्वमिन्द्र	३३	२७	कोऽअस्यवेंदुभुवंनस्य	२३	५९
काऽईमरे	२३	५५	कुम्भोवंनिष्टुः	१९	८७	कौऽदात्त्कस्म्मां	७	४८
काण्डांत्त्काण्डात्	१३	२०	कुर्व्वन्नेवेहकर्म्माणि	४०	२	कोऽसिकतुमः {	७ २०	२९ ४
कामंङ्कामदुघे	१२	७२				कःस्विदेकुाकी {	२३ २३	९ ४५

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
एतन्तेदेवसवितः	२	१२	एवुश्छन्दः	१५	४	एह्यूषुब्रवाणि	२६	१३
एतꣳसधस्थ	१८	५९	एवेदिन्द्रम्	२०	५४	ऐन्द्रःप्प्राणः	६	२०
एताऽअर्षन्ति	१७	९३	एषच्छागःपुरोऽ	२५	२६	ओजश्चमे	१८	३
एताऽउवःसुभगाः	२९	३	एषतेगायत्रः	४	२४	ओमासश्चर्षणीधृतः	७	३३
एताऽऐन्द्राग्नाः	२४	८	एषतेनिर्ऋते	९	३५	ओषधयःप्प्रतिगृभ्णीत	११	४८
एतावद्रूपम्	१९	३१	एषतेरुद्रभागः	३	५७	ओषधयःसम	१२	९६
एतावानस्य	३१	३	एषवुस्तोमः	३४	४८	ओषधीःप्प्रति	१२	७७
एदमगन्म	४	१	एषस्यवाजी	९	१४	ओषधीरिति	१२	७८
एधोस्येधिषीमहि {	२०, ३८	२३, २५	एषातेऽअग्ने	२	१४	कुकुभꣳरूपम्	८	४९
एनाविश्वान्यर्यऽआ	२६	१८	एषातेशुक्रतनूः	४	१७	कत्यस्यविष्ठाः	२३	५७
एनावोऽअग्निम्	१५	३२	एषावःसासत्या	९	१२	कदाचनप्प्रयुच्छसि	८	३
एभिर्नोऽअर्कैः	१५	४६	एषोहदेवः	३२	४	कदाचनस्तरीरसि {	३, ८	३४, २

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
इयन्तेंयज्ञियां	४	१३	इषेरायेरमस्व	१३	३५	ईशानायुपरस्वतः	२४	२८
इयंवेदिः परः	२३	६२	इष्कर्त्तारमध्वरस्य	१२	११०	ईशावास्यम्	४०	१
इयत्यग्रंऽआसीत्	३७	५	इष्कृतिर्न्नामवः	१२	८३	उक्ताःसंञ्चराऽएताः {	२४ २४	१५ १७
इयंदुस्यायुः	१०	२५	इष्टोऽअग्निराहुतः	१८	५७	उक्ताःसंञ्चराऽएताःशुनासी-	२४	१९
इयमुपरि	१३	५८	इष्टोयज्ञः	१८	५६	उक्थेभिर्वृत्रहन्तमा	३३	७६
इरज्ज्यन्नग्ने	१२	१०१	इहरतिरिह	८	५१	उक्षासमुद्रः	१७	६०
इरावतीधेनुमती	५	१६	इहैवाग्नेऽअधि	२७	४	उखाङ्कृणोतु	११	५७
इषमूर्जमहमितः	१२	१०५	ईडितोदेवैर्हरिवान्	२०	३८	उग्रँल्लोहितेन	३९	९
इषश्चोर्जश्च	१४	१६	ईड्यश्चासि	२९	३	उग्रश्चभीमश्च	३९	७
इषिरोविश्वव्यचा	१८	४१	ईदृक्षासऽएतादृक्षासः	१७	८४	उग्राविघनिना	३३	६१
इषेत्वोर्जेत्वा	१	१	ईदृङ्चान्यादृङ्च	१७	८१	उच्चातेजातम्	२६	१६
इषेपिन्वस्वोर्जे	३८	१४	ईम्मान्तासः	३४	२१	उच्छुष्मोऽओषधीनाम्	१२	८२

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
उतनोहिर्बुध्न्य÷	३४	५३	उदीचीमारोह	१०	१३	उद्वयन्तमसस्पारि	२० २७ ३५ ३८	२१ १० २४ १४
उतस्म्मास्य	९	१५	उदीरतामवरः	१९	४९	उन्नतऽऋषभः	२४	८
उतेदानीम्	३४	३७	उदुतिष्ठ	११	४१	उपज्ज्मन्नुप	१७	६
उत्क्रामममहते	११	२१	उदुत्तमम्	१२	१२	उपत्त्वाग्ने	३	४
उत्तानायामव	३४	१४	उदुत्त्यञ्जातवेदसम्	७ ८ ३३	४१ ४१ ६१	उपनःसूनव÷	३३	७७
उत्तिष्ठन्नोजसा	८	३९	उदुत्त्वाविश्वे	१२ ३७	३१ ५२	उपप्प्रयन्तोऽअद्ध्वरम्	३	११
उत्तिष्ठब्रह्मणस्पते	३४	५६	उदेनमुत्तराम्	१७	५०	उपप्प्रागाच्छसनम्	२९	२३
उत्थायबृहती	११	६४	उदेषाम्बाहू	११	८२	उपप्प्रागात्त्परमम्	२९	२४
उत्संक्थ्याऽअव	२३	२१	उद्ग्राभञ्च	१७	६४	उपप्प्रागात्सुमन्मेधायि	२५	३०
उत्सादेब्भ्य÷कुब्जम्	३०	१०	उद्दिवंस्तभानाम्	५	२७	उपयामगृहीतोसिद्ध्रुवोसि	७	२५
उदक्क्रमीत्	११	२२	उद्धर्षयमघवन्	१७	४२	उपयामगृहीतोसिप्प्रजापतये	२३	४
उदग्नेतिष्ठ	१३	१२	उद्बुध्यस्वाग्ने	१५ १८	५४ ६१	उपयामगृहीतोसिबृहस्पतिसुतस्य	८	९

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रतीक	अ०	मं०
उपयामगृहीतोसिमधवेत्त्वा	७	३०
उपयामगृहीतोसिसावित्रोसि	८	७
उपयामगृहीतोसिसुशर्म्मासि	८	८
उपयामगृहीतोसिहरिरसि	८	११
उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वा	७	२२
उपयामगृहीतोस्यग्नयेत्त्वा	८	४७
उपयामगृहीतोस्यन्तः	७	४
उपयामगृहीतोस्यश्विभ्याम्	२०	३३
उपयामगृहीतोस्याग्रयणः	७	२०
उपयामगृहीतोस्यादित्येभ्यः	८	१
उपयामगृहीतोस्याश्विनम्	१९	८
उपश्वासयपृथिवीम्	२९	५५
उपहूताऽइह	३	४३
उपहूताःपितरः	१९	५७
उपहूतोद्यौष्पितोपमाम्	२	११
उपह्वरेगिरीणाम्	२६	१५
उपावसृजत्त्मन्या	२९	३५
उपावीरस्युपदेवान्	६	७
उपास्मैगायतानरः	३३	६२
उभापिबतम्	३४	२८
उभाभ्यान्देव	१९	४३
उभावामिन्द्राग्नी	३	१३
उभेसुश्चन्द्र	१५	४३
उरुविष्णणो	५ ५	३८ ४१
उशन्तस्त्वा	१९	७०
उशिक्त्वन्देव	८	५०
उशिक्पावकः	१२	२४
उशिगसि	५	३२
उषस्तच्चित्रम्	३४	३३
उषासानक्तम्	२०	६१
उषासानक्ता	२०	४१
उस्रावेतम्	४	३३
उषेसह्वी	२१	१७
ऊर्क्चमेसूनृताचमे	१८	९
ऊर्ग्गस्याङ्गिरस्यूर्णम्म्रदाः	४	१०
ऊर्ज्जंवहन्तीः	२	३४

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF Delhi

	अ०	मं०
ऊर्ज्जोनपाज्जातवेदः	१२	१०८
ऊर्ज्जोनपातम्	२७	४४
ऊर्द्ध्वऽऊषुर्ण÷	११	४२
ऊर्द्ध्वमेनम्	२३	२७
ऊर्द्ध्वाऽअस्यसमिधं÷	२७	११
ऊर्द्ध्वामारोह	१०	११
ऊर्द्ध्वामेनाम्	२३	२६
ऊर्द्ध्वोभवप्रति	१३	१३
ऋक्क्सामयोःशिल्पे	४	९
ऋचंवाचम्	३६	१
ऋचेत्त्वारुचेत्त्वा	१३	३९
ऋचोनामास्मि	१८	६७

	अ०	मं०
ऋजवेत्त्वासाधवेत्त्वा	३७	१०
ऋजीतेपरि	२९	४९
ऋतञ्चमेमृतञ्चमे	१८	६
ऋतꣳसत्त्यम्	११	४७
ऋतजिच्च	१७	८३
ऋतयेस्तेनहृदयम्	३०	१३
ऋतवस्तऽ	२३	४०
ऋतवस्ते	२६	१४
ऋतवस्थऽऋतावृधं÷	१७	३
ऋतञ्चसत्यञ्च	१७	८२
ऋतवानम्महिषम्	१२	१११
ऋतावानंवैश्श्वानरम्	२६	६

	अ०	मं०
ऋताषाड्ऋतधामा	१८	३८
ऋतुथेन्द्र÷	२०	६५
ऋधगित्था	३३	८७
एकयाच	२७	३३
एकयास्तुवत	१४	२८
एकस्त्वष्टु÷	२५	४२
एकस्मैस्वाहा	२२	३४
एकाचमे	१८	२४
एजतुदशमास्यः	८	२८
एण्ण्यह्नामण्डूकं÷	२४	३६
एतञ्जानाथ	१८	६०
एतत्तेरुद्रावसम्	३	६१

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE, Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
इन्द्रस्युस्थूरसीन्द्रस्य	५	३०	इन्द्रायेन्दुम्	२०	५७	इमम्मेवरुण	२१	१
इन्द्रस्यौजस्थ	३७	६	इन्द्रेमम्प्रतराम्	१७	५१	इमꣳसाहस्रम्	१३	४९
इन्द्राग्नीऽअपादियम्	३३	९३	इन्द्रेहिमत्स्यन्धसः	३३	२५	इमꣳस्तनमूर्जस्वन्तम्	१७	८७
इन्द्राग्नीऽअव्यथमानाम्	१४	११	इन्द्रोविश्वस्य	३६	८	इमाऽउच्चापुरूवसो	३३	८१
इन्द्राग्नीऽआगतम्	७	३१	इन्द्रोवृत्रम्	३३	२६	इमान्तेधियम्	३३	२९
इन्द्राग्नीमित्रावरुणा	३३	४९	इन्धानास्त्वा	३	१८	इमागिरऽआदित्येभ्यः	३४	५४
इन्द्राग्न्योःपक्षतिः	२५	५	इमञ्जीवेभ्यः	३५	१५	इमातेवाजिन्	२९	१६
इन्द्रायत्त्वा {	६ ३८	३२ ८	इमन्देवाः	१ १०	४० १८	इमानुकम्भुवना	२५	४६
इन्द्रायाहिचित्रभानो	२०	८७	इमन्नोदेव	११	८	इमामगृभ्णन्रशनाम्	२२	२
इन्द्रायाहितूतुजानः	२०	८९	इमम्मूर्णायुम्	१३	५०	इमामेऽअग्नऽइष्टकाः	१७	२
इन्द्रायाहिधियेषितः	२०	८८	इमम्माहिंसीरेकशफम्	१३	४८	इमारुद्रायतवसे	१६	४८
इन्द्रायाहिवृत्रहन्	२६	५	इमम्माहिंसीर्द्विपादम्	१३	४७	इमौतेपक्षावजरौ	१८	५२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
आसुष्ष्वयन्ती	२९	३१	इदम्मेब्रह्म	३२	१६	इन्द्रवायूऽइमे	७ / ३३	८ / ५६
आहम्पितृन्	१९	५६	इदंविष्णुर्विचक्रमे	५	१५	इन्द्रवायूबृहस्पतिम्	३३	४५
इच्छन्तित्त्वा	३४	१८	इदꣳहविः	१९	४८	इन्द्रवायूसुसन्दृशा	३३	८६
इडऽएहिं	३ / ३८	२७ / २	इन्दुर्दक्षः	१८	५३	इन्द्रश्चमरुतश्च	८	५५
इडाभिरग्निरीड्यः	२१	१४	इन्द्रऽआसान्नेता	१७	४०	इन्द्रश्चसम्राट्	८	३७
इडाभिर्भक्षानाप्नोति	१९	२९	इन्द्रगोमन्निहायाहि	२६	४	इन्द्रःसुत्रामास्ववान्	२०	५१
इडामग्ने	१२	५१	इन्द्रघोषस्त्वा	५	११	इन्द्रःसुत्रामाहृदयेन	१९	८५
इडायास्त्वापदे	३४	१५	इन्द्रन्दुरःकवष्यः	२०	४०	इन्द्रस्यक्रोडः	२५	८
इडेरन्तेहव्ये	८	४३	इन्द्रन्दैवीर्विशः	१७	८६	इन्द्रस्यरूपम्	१९	९१
इदमापः	६	१७	इन्द्रंविश्वाः	१२ / १५ / १७	५६ / ६१ / ६१	इन्द्रस्यवज्रोमरुताम्	२९	५४
इदमुत्तरात्	१३	५७	इन्द्रमरुत्वऽइह	७	३५	इन्द्रस्यवज्रोऽसि	९ / १०	५ / २१
इदम्पितृभ्यः	१९	६८	इन्द्रमिद्धरी	८	३५	इन्द्रस्यवृष्णः	१७	४१

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
आपंश्चित्	३३	१८	आयङ्गौः पृश्निः	३	६	आरोदसीऽअपृणत्	३३	७५
आपोऽअस्मान्मातरः	४	२	आयद्दिषेनृपतिम्	३३	११	आवाचोमद्ध्यमरुहत्	१५	५१
आपोदेवीः	१२	३५	आयन्तुनः पितरः सोम्यासः	१९	५८	आवायोभूषशुचिपाः	७	७
आपोहृषत्	२७	२५	आयातुसुप	३३	८८	आविर्म्मर्य्याः	१०	९
आपोहिष्ठामयोभुवः {	११ / ३६	५० / १४	आयात्विन्द्रः	२०	४७	आविश्वतः	११	२४
आप्प्यायस्वमदिन्तम	१२	११४	आयासायुस्वाहा	३९	११	आवोदेवासः	४	५
आप्प्यायस्वसमेतुते	१२	११२	आयुर्म्मेपाहि	१४	१७	आशुः शिशानः	१७	३३
आब्रह्मन्ब्राह्मणः	२२	२२	आयुर्युज्ञेन {	९ / १८ / २२	२१ / २९ / ३३	आशुस्त्रिवृद्भान्तः	१४	२३
आमन्द्रैरिन्द्र	२०	५३	आयुष्मानग्ने	३५	१७	आश्रावयेति	१९	२४
आमावाजस्यप्रसवः	९	१९	आयुष्यंवर्च्चस्यम्	३४	५०	आसन्दीरूपम्	१९	१६
आमूरंजप्प्रत्यावर्त्तय	२९	५७	आयोष्ट्वासदने	१५	६३	आसीनासोऽअरुणीनाम्	१९	६३
			आरात्रिपार्थिवम्	३४	३२	आसुतेसिंञ्चत	३३	२१

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
आऋ्याजानु	१९	६२	आतूर्नऽइन्द्र	३३	६५	आनुऽइन्द्रोहरिंभिः	२०	४९
आच्छच्छन्दः	१५	५	आतेवृत्त्सः	१२	११५	आर्नऽएतुमनः	३	५४
आजंघ्नन्ति	२९	५०	आत्त्मर्नेमे	७	२८	आनासत्त्यात्रिभिः	३४	४७
आजिंघ्रकुलशंम्	८	४२	आत्त्मन्नुपस्त्थें	१९	९२	आनोनियुद्धिः	२७	२८
आजुह्वानुऽईड्ड्यंः	२९	२८	आत्त्मानंन्ते	२९	१७	आनोभुद्राः	२५	१४
आजुह्वानासरंस्वती	२०	५८	आत्त्वांजिघर्म्मि	११	२३	आनोमित्रावरुणा	२१	८
आजुह्वानःसुप्प्रतीकः	१७	७३	आत्त्वांहार्षम्	१२	११	आनोसुज्ज्ञन्दिविस्पृशम्	३३	८५
आतम्भंज	१२	२७	आदित्त्यज्ञ्भंम्	१३	४१	आनोसुज्ज्ञम्भारंती	२९	३३
आतत्तंऽइन्द्रायवंः	३३	२८	आदित्त्यैर्न्नः	२९	८	आन्त्राणिंस्त्थालीः	१९	८६
आतिंत्थ्यरूपम्	१९	१४	आधंत्तापितरः	२	३३	आपंतयेत्त्वा	५	५
आतिष्ठंन्तुस्पारिं	३३	२२	आनुऽइडांभिः	३३	३४	आपयेस्वाहा	९	२०
आतिंष्ठवृत्रहन्	८	३३	आनुऽइन्द्रौदूरात्	२०	४८	आपंवस्व	८	६३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
अष्टौव्यख्यत्	३४	२४
असंख्याता सहस्राणि	१६	५४
असवे स्वाहा वसवे स्वाहा	२२	३०
असिसुमोऽअस्यादित्यः	२९	१४
असुन्वन्तमयजमानम्	१२	६२
असुर्या नाम ते लोकाः	४०	३
असौ यस्ताम्रः	१६	६
असौ या सेना	१७	४७
असौ योऽवसर्पति	१६	७
अस्कन्नमद्य	२	८
अस्तात्व्यग्निः	१२	२९
अस्माकमिन्द्रः	१७	४३
अस्मात्त्वमधि	३५	२२
अस्मिन्महत्यर्णवे	१६	५५
अस्मे रुद्रा मेहना	३३	५०
अस्मे वोऽअस्त्विन्द्रियम्	९	२२
अस्य प्रत्नामनु	३	१६
अस्याजरासः	३३	१
अस्येदिन्द्रो वावृधे	३३	९७
अहः केतुना	३७	२१
अहरहरप्रयावम्	११	७५
अहानि शम्भवन्तु नः	३६	११
अहाव्यग्ने हविः	२०	७९
अहिरिव भोगैः	२९	५१
अह्ने पारावतान्	२४	२५
अह्रुतमसि	१	९
आकूतिमग्निम्	११	६६
आकूत्यै प्रयुजे	४	७
आकृष्णेन रजसा	३३, ३४	४३, ३१
आक्रन्दय बलम्	२९	५६
आक्रम्य वाजिन्	११	१९
आगत्य वाज्यध्वानम्	११	१८
आगन्म विश्ववेदसम्	३	३८
आग्नेयः कृष्णग्रीवः	२९	५८
आग्रयणश्च मे	१८	२०
आघारेऽअग्निम्	७	३२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
अष्टौव्यख्यत्	३४	२४
असंख्याता सहस्राणि	१६	५४
असवे स्वाहा वसवे स्वाहा	२२	३०
असि समोऽअस्यादित्यः	२९	१४
असुन्वन्तमयजमानम्	१२	६२
असुर्या नाम ते लोकाः	४०	३
असौ यस्ताम्रः	१६	६
असौ या सेना	१७	४७
असौ योऽवसर्पति	१६	७
अस्कन्नमद्य	२	८
अस्ताव्यग्निः	१२	२९
अस्माकमिन्द्रः	१७	४३
अस्मात्त्वमधि	३५	२२
अस्मिन्महत्यर्णवे	१६	५५
अस्मे रुद्रा मेहना	३३	५०
अस्मे वोऽअस्त्विन्द्रियम्	९	२२
अस्य प्रत्नामनु	३	१६
अस्याजरासः	३३	१
अस्येदिन्द्रो वावृधे	३३	९७
अहः केतुना	३७	२१
अहरहरप्रयावम्	११	७५
अहानि शम्भवन्तु नः	३६	११
अहाव्यग्ने हविः	२०	७९
अहिरिव भोगैः	२९	५१
अह्ने पारावतान्	२४	२५
अह्रुतमसि	१	९
आकूतिमग्निम्	११	६६
आकूत्यै प्रयुजे	४	७
आकृष्णेन रजसा {	३३ ३४	४३ ३१
आक्रन्दय बलम्	२९	५६
आक्रम्य वाजिन्	११	१९
आगत्य वाज्यध्वानम्	११	१८
आगन्म विश्ववेदसम्	३	३८
आग्नेयः कृष्णग्रीवः	२९	५८
आग्रयणश्च मे	१८	२०
आघायेऽअग्निम्	७	३२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
अन्धस्स्थान्धं ÷	३	२०	अपाधमदभिशस्ती ः	३३	९५	अपोदेवामधुमतीः	१०	१
अन्नपतेन्नस्य	११	८३	अपान्त्वेमन्	१३	५३	अपोदेवीरुपसृज	११	३८
अन्नात्परिस्रुतोरसम्	१९	७५	अपाम्पृष्ठमसि {	11 13	29 2	अप्नस्वतीमश्विना	३४	२९
अन्यदेवाहुर्विद्यायाः	४०	१३	अपाम्पेरुः	६	१०	अप्स्वग्नेसधिष्टवसौ	१२	३६
अन्यदेवाहुःसम्भवात्	४०	१०	अपाम्फेनेनमुचेः	१९	७१	अप्स्वन्तरमृतम्	९	६
अन्यवापोर्द्धमासानाम्	२४	३७	अपामिदन्न्ययनम्	१७	७	अबोद्ध्यग्निःसमिधा	१५	२४
अन्यावोऽअन्याम्	१२	८८	अपारुम्पृथिव्यै	१	२६	अभिगोत्राणिसहसा	१७	३९
अन्वग्निरुषसा	११	१७	अपाᳪंरसम्	९	३	अभित्त्यन्देवᳬंसवितारम्	४	२५
अश्विदनुमतेत्वम्	३४	८	अपितेषुत्रिषु	२३	५०	अभित्त्वाशूरनोनुमो	२७	३५
अपश्यङ्गोपाम्	३७	१७	अपैतुवीतविचसर्पता	१२	४५	अभिधाऽअसिभुवनमसि	२२	३
अपाघमपकिल्बिषम्	३५	११	अपेतोयन्तु	३५	१	अभिप्रवन्तसमनेव	१७	९६
अपाङ्गम्भन्	१३	३०	अपोऽअद्य	२०	२२	अभिभूरसि	१०	२८
अपातामश्विनाघर्म्मम्	३८	१३						

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०
अभियुज्ज्ञङ्गृणीहिनः	२६	२१
अभीमम्महिमादिवम्	३८	१७
अभीषुणःसखीनाम् {	२७, ३६	४१, ६
अभ्यूर्षतसुष्टुतिम्	१७	९८
अभ्यादधामिसमिधम्	२०	२४
अभ्यावर्त्तस्वपृथिवि	१२	१०३
अभ्रिरसिनार्य्यसि	११	१०
अमीषाञ्चित्तम्	१७	४४
अमुत्रभूयादध	२७	९
अमेवनःसुहवाः	२६	२४
अयन्तेयोनिर्ऋत्त्वियः {	३, १२, १५	१४, ५२, ५६
अयन्दक्षिणाविश्वकर्म्मा	१३	५५

	अ०	मं०
अयन्दक्षिणाविश्वकर्म्मातस्यरथस्वनश्च	१५	१६
अयन्नोऽअग्निः {	५, ७	३७, ४४
अयमग्निःपुरीष्यः	३	४०
अयमग्निर्गृहपतिः	३	३९
अयमग्निर्वीरतमः	१५	५२
अयमग्निःसहस्रिणः	१५	२१
अयमिहप्रथमः {	३, १५, ३३	१५, २६, ६
अयमुत्तरात्	१५	१८
अयमुपर्य्यर्वाग्वसुः	१५	१९
अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्यचक्षुः	१३	५६

	अ०	मं०
अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्यरथ	१५	१७
अयम्पुरोभुवः	१३	५४
अयम्पुरोहरिकेशः	१५	१५
अयंवाम्मित्रावरुणा	७	९
अयंवेनः	७	१६
अयᳪसहस्रमृषिभिः	३३	८३
अयᳪसोऽअग्निः	१२	४७
अर्त्थेतस्थ	१०	३
अर्द्धऽऋचैरुक्थानाम्	१९	२५
अर्द्धमासाःपरूᳪषि	२३	४१
अर्म्मेभ्योहस्तिपम्	३०	११
अर्य्यमणम्बृहस्पतिम्	९	२७

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
अदितिर्द्यौरदितिः	२५	२३	अद्भ्यः स्वाहा	२२	२५	अनु ते शुष्मम्	३३	६७
अदितिष्ट्वा देवी	११	६१	अद्या देवा उदिता	३३	४२	अनुत्तमा ते मघवन्	३३	७९
अदित्यास्त्वक्	४	३०	अधा यथा नः	१९	६९	अनु त्वा माता मन्यताम्	४	२०
अदित्यास्त्वा पृष्ठे	१४	५	अधा ह्यग्ने क्रतोः	१५	४५	अनु त्वा रथो अनु	२९	१९
अदित्यास्त्वा मूर्द्धन्	४	२२	अधि न इन्द्रैषाम्	३३	४७	अनु नोऽद्यानुमतिः	३४	९
अदित्यै रास्नासि विष्णोः	१	३०	अधिपत्न्यसि	१५	१४	अनुवीरैरनुपुष्यास्म	२६	१९
अदित्यै रास्नासि	३८	३	अध्यवोचदधिवक्ता	१६	५	अनेजदेकं मनसः	४०	४
अदित्यै रास्नास्यदितिष्टे	११	५९	अध्वर्यो अद्रिभिः	२०	३१	अन्तरग्ने रुचा त्वम्	१२	१६
अदित्यै व्युन्दनम्	२	२	अनड्वान्वयः	१४	१०	अन्तरा मित्रावरुणा	२९	६
अदृश्रमस्य केतवः	८	४०	अनड्वाहमन्वारभामहे	३५	१३	अन्तश्चरति रोचना	३	७
अद्भ्यः क्षीरं व्यपिबत्	१९	७३	अनाधृष्टा पुरस्तात्	३७	१२	अन्तस्ते द्यावापृथिवी	७	५
अद्भ्यः सम्भृतः	३१	१७	अनाधृष्यो जातवेदाः	२७	७	अन्धन्तमः प्रविशन्ति {	४० ४०	९ १२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

	अ०	मं०		अ०	मं०		अ०	मं०
अदितिर्द्यौरदितिः	२५	२३	अद्भ्यःस्वाहा	२२	२५	अनु तेशुष्मम्	३३	६७
अदितिष्ट्वादेवी	११	६१	अद्याद्देवाऽउदिता	३३	४२	अनुत्तमातेमघवन्	३३	७९
अदित्यास्त्वक्	४	३०	अधायथानः	१९	६९	अनुत्वामाताम॑यताम्	४	२०
अदित्यास्त्वापृष्ठे	१४	५	अधाह्यग्नेक्रतोः	१५	४५	अनुत्वारथोऽअनु	२९	१९
अदित्यास्त्वामूर्द्धन्	४	२२	अधिनऽइन्द्रैषाम्	३३	४७	अनुनोद्यानुमतिः	३४	९
अदित्यैरास्नासिविष्णोः	१	३०	अधिपत्न्यसि	१५	१४	अनुवीरैरनुपुष्यास्म	२६	१९
अदित्यैरास्नासी	३८	३	अध्वंचोचदधिवक्का	१६	५	अनेजदेकम्मनसः	४०	४
अदित्यैरास्नास्यदितिष्टे	११	५९	अध्वंरुसोऽअद्रिभिः	२०	३१	अन्तरग्नेरुचात्वम्	१२	१६
अदित्यैव्युन्दनम्	२	२	अनड्वाहंवयं	१४	१०	अन्तरामित्रावरुणा	२९	६
अदृश्रमस्यकेतवः	८	४०	अनड्वाहमन्वारभामहे	३५	१३	अन्तश्चरतिरोचना	३	७
अद्भ्यःक्षीरंव्यपिबत्	१९	७३	अनाधृष्टापुरस्तात्	३७	१२	अन्तस्तेद्यावापृथिवी	७	५
अद्भ्यःसम्भृतः	३१	१७	अनाधृष्योजातवेदाः	२७	७	अन्धन्तमःप्रविशन्ति {	४० / ४०	९ / १२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ अथ श्रीवाजसनेयसंहितामन्त्राणामकाराद्यनुक्रमणिका ॥

	अ०	मं०
अक्कृन्नकर्म्म	३	४७
अक्रन्ददग्निः	१२, १२, १२	६, २१, ३३
अक्षन्नमीमदन्त	३	५१
अक्षराजायकितवम्	३०	१८
अग्नऽआयूंषि	१९, ३५	३८, १६
अग्नऽइन्द्रवरुण	३३	४८
अग्नयेकव्यवाहनाय	२	२९
अग्नयेकुटरून्	२४	२३
अग्नयेगायत्राय	२९	६०
अग्नयेगृहपतये	१०	२३
अग्नयेत्वामह्यम्	७	४७
अग्नयेनीकवतेप्रथमजान्	२४	१६
अग्नयेनीकवतेरोहिताञ्जिः	२९	५९
अग्नयेपीवानम्	३०	२१
अग्नयेस्वाहासोमाय	२२	६
अग्नयेस्वाहासोमायस्वाहेन्द्राय	२२	२७
अग्नाऽ३इपत्नीवन्	८	१०
अग्नावग्निश्चरति	५	४
अग्निन्तम्मन्न्ये	१५	४१
अग्निन्दूतम्	२२	१७
अग्निःपशुरासीत्	२३	१७
अग्निःपृथुर्द्धर्म्मणः	१०	२९
अग्निःप्प्रियेषु	१२	११७
अग्निमद्यहोतारम्	२१, २८, २८	५९, २३, ४६
अग्निँरक्षुर्नाज्झि	१८	५१
अग्निरस्स्मिञ्जन्म्मना	१८	६६
अग्निरेकाक्षरेण	९	३१

सं० अ० १

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

	अ०	मं०
अग्निर्ऋषिः पर्वमानः	२६	९
अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिः	३	९
अग्निर्ज्योतिषा	१३	४०
अग्निर्देवता	१४	२०
अग्निर्मूर्द्धा दिवः	३, १३, १५	१२, १४, २०
अग्निर्वृत्राणि	३३	९
अग्निश्च पृथिवी	२६	१
अग्निश्च मऽआपश्च	१८	१४
अग्निश्च मऽइन्द्रश्च	१८	१६
अग्निश्च मेघर्मश्च	१८	२२
अग्निष्वात्तानृतुमतः	१९	६१
अग्निष्वात्ताः पितरः	१९	५९

	अ०	मं०
अग्निस्तिग्मेन	१७	१६
अग्निᳪस्तोमेन	२२	१५
अग्निᳶहृदयेन	३९	८
अग्निᳶहोतारम्	१५	४७
अग्नीषोमयोरुज्जितिम्	२	१५
अग्नेऽअङ्गिरः	१२	८
अग्नेऽअच्छावदेह नः	९	२८
अग्ने गृहपते	२	२७
अग्ने जातान्	१५	१
अग्ने तमद्याश्वम्	१५, १७	४४, ७७
अग्ने तव	१२	१०६
अग्ने त्वन्नः	३, १५, २५	२५, ४८, ४७

	अ०	मं०
अग्ने त्वम्पुरीष्यः	१२	५९
अग्ने त्वᳬसुजागृहि	४	१४
अग्ने दब्धायः	२	२०
अग्ने दिवोऽअर्णम्	१२	४९
अग्ने नय सुपथा	५, ७, ४०	३६, ४३, १६
अग्नेः पक्षतिर्वायोः	२५	४
अग्ने पत्नीरिहावह	२६	२०
अग्ने पवस्व	८	३८
अग्ने पावक रोचिषा	१७	८
अग्ने प्रेहि प्रथमः	१७	६९
अग्नेऽभ्यावर्त्तिन्	१२	७
अग्ने ब्रह्म गृभ्णीष्व	१	१८

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE - Delhi

देवत्याः यइंद्रं[1]सवितृवरुणदेवत्यास्तिस्रोऽनुष्टुभोऽश्विनागोभिस्तिस्रोनुष्टुभो युवंपुत्रमिवानुष्टुप्त्रिष्टु-
भौयस्मिन्नश्वासऽआग्नेय्यौ जगतीत्रिष्टुभावश्विनातेजसैकादशर्चं शस्त्रंगोमदूत्समदस्तृचमाश्विनं
गायत्रं पावकानो मधुच्छंदाः सारस्वतमिंद्रायाह्यैंद्रंमधुच्छंदाएवानुक्तमानुष्टुभमाश्विसरस्वतींद्रदेव-
त्यम् ॥ ३९ ॥ इति० संहितायां विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥ इमंमे गायत्रीत्रिष्टुभौवारुण्यौशुनःशेपस्त्वन्न-
स्त्रिष्टुभावावारुण्यौ वामदेवो महीमूषुत्रिष्टुबादित्या सुत्रामाणंगयः प्लातः सुनावन्नौस्वर्ग्यागायत्र्या-
नोमैत्रावरुणींगायत्रींविश्वामित्रः प्रवाहवावसिष्ठस्त्रिष्टुभं समिद्धोऽअग्निरेकादशाप्रमानुष्टुभं स्वस्त्या-
त्रेयस्यार्षं वयोधाइंद्रोदेवता वसंतेनऽऋतुना षडचामानुष्टुभंलिंगोक्तदेवतं होतायक्षद्द्वादशाप्रीः
प्रैषाअश्विसरस्वतींद्रदेवत्या अश्विनौछागस्यसप्तलिंगोक्तदेवताःप्रैषाः वनस्पतिमभियूपोऽग्निꣳस्विष्ट-
कृदग्निर्देवंबर्हिरेकादशानुयाजप्रैषा अश्विसरस्वतीन्द्रदेवत्याऽअग्निमद्यसूक्तवाकप्रैषोलिंगोक्तदेवतो-
लिंगोक्तदेवतः ॥ ४० ॥ इति० संहितायां एकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥ इति सर्वानुक्रमणिकायां

---

१ इंद्र. २ तस्विष्टꣳकृ.

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ ॐअथाश्वमेधश्चतुरोऽध्यायान्प्रजापतिरपश्यत् तेजोसिसौवर्णं निष्कमिमाम-
गृभ्णन्संवत्सरो यज्ञपुरुषस्त्रिष्टुभमभिधालिंगोक्तानि योऽअर्वन्तंगायत्र्यर्द्धेनाश्वस्तुतिः परोर्द्धेलिंगो-
क्ताऽग्नयेलिंगोक्तान्येव हिंकारायेत्यश्वस्यैकोन्नपंचाशच्चेष्टितानि हिरण्यपाणिंपंचर्च्चꣳसावित्रं गायत्र-
माद्यां मेधातिथिरग्निꣳस्तोमेनाग्नेयंतृचंगायत्रꣳसुतंभरोविश्वामित्रोविरूपोयथासंख्यमजीजनोहि-
पावमानींकृतिंपिपीलिकमध्यामनुष्टुभं त्र्यरुणत्रसदस्यूर्विभूरश्वदैवतं देवादैवमिहरातिराग्नेयानि
चत्वारि कायौद्भृभणानिलिंगोक्तान्याब्रह्मलिंगोक्तान्येवाध्यायात् ॥ १ ॥ इति॰ संहितायां द्वाविंशो-
ऽध्यायः ॥ २२ ॥ प्रजापतये प्राजापत्यम् यस्ते देवं यः प्राणतस्त्रिष्टुप्काथी हिरण्यगर्भस्य युञ्जन्ति-
मधुच्छन्दाआदित्यदेवत्यांगायत्रीं युंजंत्यस्याश्वस्तुतिर्यद्वातोबृहतीमौ वसवस्त्वालिंगोक्तानिलाजीं ३
नश्वदेवत्यंकःस्विच्चतस्त्रोऽनुष्टुभःप्रश्नप्रतिप्रश्नभूताब्रह्मोद्ये होतुर्ब्रह्मणश्चवायुष्ट्वा लिंगोक्तानि सꣳशित-
स्तिस्रोश्वदेवत्याअनुष्टुब्विराड्त्रिष्टुभोऽग्निः पशुराश्वानित्रीण्ययंबेऽनुष्टुबश्वस्तुतिर्गणानांत्वाचत्वारि-
लिंगोक्तानि ॥ २ ॥ उत्सक्त्थ्यागायत्र्याश्री येकादशर्चमानुष्टुभं द्वितीयातूपरिष्टाद्बृहत्यध्वर्य्वादीनां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कुमार्य्यादिभिरश्लीलभाषणं ताऽएवदेवताः दधिक्राव्णोदधिक्रावावामदेव्यः सुरभिमतीमनुष्टुभमाश्वींगायत्री७षड्टचमाश्वमुष्णिगाद्याश्चतस्त्रोनुष्टुभोंऽत्यात्रिष्टुप्कस्त्वाषड्टचमाश्वमाद्यागायत्रीपंचानुष्टुभः कःस्विदष्टादशर्च्चं ब्रह्मोद्यꣳहोत्रादीनां प्रश्नप्रतिप्रश्नभूतमाद्याश्चतस्त्रोनुष्टुभः कास्विदाद्याश्चतस्त्रोनुष्टुभः कास्विदाद्याश्चतस्त्रश्चांत्यादशत्रिष्टुभः सुभूरनुष्टुब्लिंगोक्तदेवताहोतायक्षत्प्राजापत्यः प्रैषप्रजापतेर्हिरण्यगर्भः प्राजापत्यांत्रैष्टुभम् ॥ ३ ॥ इति० संहितायां त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥ अश्वस्तूपर इत्यादयः पशवोऽध्यायेनोक्ता देवतावापर्य्यग्यास्तथारोहितादयोगुणयुक्ताऽआरण्याश्च कपिंजलादयऽआध्यायात् शादंदद्भिरित्यादित्वगित्येतदंतं द्रव्यदेवतमुक्तम् अश्वस्तूपरोब्राह्मणोऽध्यायः॥४॥ इति० संहितायां चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥ शादंदद्भिस्त्वचांतश्चजुंबकायवारुणीं द्विपदां मुंडिभओदन्यएषा चाघनाशन्यंतर्ज्जले यस्येमे काऽयौत्रिष्टुभौ हिरण्यगर्भःप्राजापत्यऽआनोदशर्च्चं जागतं वैश्वदेवं गोतमःस्वस्तिनो विराट्स्थाना भद्रंकर्णेभिस्तृचं त्रैष्टुभं मानोश्वस्तोमीयंदीर्घतमास्त्रैष्टुभंद्वाविꣳशत्यृचमश्वस्तुतिस्तृतीयाषष्ठ्यौ जगत्याविमानुद्वैपदं वैश्वदेवं तृचं भौवनआप्त्यो वा साधन-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भौवनो वा ॥ ५ ॥ इति० संहितायां पञ्चविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥ अग्निश्चसप्तलिंगोक्तानिप्रियोदेवानां लौगाक्षिरनुष्टुभमनवसानां बृहस्पतेगृत्समदोब्राह्मींत्रिष्टुभमिंद्रगोमन्नैन्द्र्यौगायत्र्यौरम्याक्षिर्ऋतावानं प्रादुराक्षिर्वैश्वानरीयांवैश्वानरस्य त्रिष्टुभं कुत्सोऽग्निर्ऋषिराग्नेयीं गायत्रीं वसिष्ठभरद्वाजौमहाँ२ ऽइंद्रो माहेंद्रींवसिष्ठस्त्वंव ऐंद्रींपथ्याबृहतींनोधागोतमोषद्वाहिष्ठंवसूयवआग्नेयीमनुष्टुभमेहिभरद्वाजोगायत्री मृतवस्तेबृहतीत्युपह्वरेवत्सो गायत्रीं ॥ ६ ॥ उच्चाते गायत्रं तृचꣳसौम्यमामहीयवोनुवीरैर्मुद्गलो यज्ञपुरुषस्त्रिष्टुभमग्नेपत्नीर्मेधातिथिराग्नेयीं गायत्रीमभिषज्ञंतृचमृतुदैवतं मेधातिथिस्त्वायमैंद्रीत्रिष्टुभंविश्वामित्रोऽमेवनोजगतींगृत्समदःस्वादिष्ठया मधुच्छंदाः सौम्यावनुक्तानांगायत्रम् ॥ ७ ॥ इति० संहितायां षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥ समास्त्वाग्निकोध्यायः प्रजापतेरार्षꣳसामिधेन्यो नवाग्नेय्यस्त्रिष्टुभोऽग्निनादृष्टाऽअग्निर्ऋषिः कर्मांगभूतमग्निꣳस्तौत्यूर्ध्वाद्वादशर्च्चमाप्रियमौष्णिहं विषमपदं प्राजापत्यमाग्नेयमग्निरपश्यदग्निर्हिप्रजापतित्वेन संस्तूयते तेन प्राजापत्यम् ॥ ८ ॥ पीवोऽअन्ना द्वे वायव्ये त्रिष्टुभौवसिष्ठऽआपोहद्वे प्राजापत्ये हिरण्यगर्भः प्राजापत्यः प्रयाभिर्द्वे वायव्ये वसिष्ठोनियुत्वान्वा-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यऽन्याः षड्वायोशुक्रोऽनुष्टुबेकया च त्रिष्टुबंत्यागायत्र्यो नियुत्वान्वायोयेग्रत्समदोवायोशुक्रः पुरुमीढा-
जमीढौ तववायोऽयश्वऽआङ्गिरसोभित्वा वसिष्ठऐंद्रंप्रगाथं प्रथमाबृहती द्वितीयासतोबृहती त्वामि-
देवक्ष्शंयुर्बार्हस्पत्यः कयानऐंद्रं तृचं गायत्रं वामदेवोंऽत्यातु पादनिचृद्यज्ञायज्ञावऽऊर्जोनपातक्ष्शंयुः
पाहिनोगर्भः प्रागाथएतं तृचं प्रागाथमाग्नेयंद्वेबृहत्यौ तृतीयासतोबृहती संवत्सरोऽस्याग्नेयम् ॥ ९ ॥
इति० संहितायां सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥ इन्द्रमिडः सौत्रामणिकोऽध्यायः एकादशप्रयाजप्रैषा-
ऐंद्रा आप्रीदेवत्या आद्येऽनुवाके देवंबर्हिरनुयाजप्रैषाऐंद्राएकदशैवाग्निमद्यैन्द्रः सूक्तवाकप्रैषस्त्वामद्य
प्रतीक उभयत्रापि समिधानं महद्वायोधस आप्रिय एकादश प्रयाजप्रैरवास्तथैव देवंबर्हिरनुयाज-
प्रैरवाऽअग्निमद्यवायोधसः सूक्तवाकप्रैषः ॥ १० ॥ इति० संहितायां अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥
समिद्धोऽअञ्जन्नाश्वमेधिकोऽध्याय आद्या आप्रीस्त्रिष्टुभएकादशाश्वस्तुतिर्बृहदुक्थोवामदेव्योददर्शा-
श्वोवासामुद्रिरर्ष्यदक्रंदस्त्रयोदशाश्वस्तुतिस्त्रिष्टुभोभार्गवोजमदग्निर्ददर्शदीर्घतमाश्च समिद्धोऽअद्यद्वा-
दशाप्रीस्त्रिष्टुभोजमदग्निः ॥ ११ ॥ केतुं कृण्वन्नाग्नेयीमनिरुक्तां गायत्रीं मधुच्छन्दाः जीमूतस्येव

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पायुर्भारद्वाजः संग्रामांगान्यृक्षोस्तौषीत्सन्नाहंकार्मुकं गुणमार्त्नीतूणं जगत्यर्द्धेन सारथिमर्द्धेन रश्मीन् हरीन् रथगोपायितॄन् जगत्यालिंगोक्तदेवता द्वाभ्यां त्रिष्टुबनुष्टुब्भ्यामिषुमनुष्टुभाकशां ततोहस्तघ्नतं ततस्तृचौ रथदुन्दुभिदेवत्यावैन्द्रोर्द्धर्चोन्त्यः सर्वास्त्रिष्टुभोऽनुक्ता आग्नेय्यः कृष्णग्रीव इत्याद्या एकादशिन्योर्द्वयोः पशुदेवता अग्नये गायत्रायेति दश हविषोवेष्टेर्देवता ॥ १२ ॥ इति० संहितायां एकोनत्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥ देवसवितर्द्वावध्यायौ पुरुषमेधोनारायणः पुरुषोददर्श विश्वानिदेवगायत्रीꣳसावित्रीꣳइयावाश्वोविभक्तारंमेधातिथिर्ब्रह्मणेब्राह्मणमिति द्वे कंडिके तपसेऽनुवाकश्च ब्राह्मणम् ॥ १३ ॥ इति० संहितायां त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥ सहस्रशीर्षाषोडशर्चमानुष्टुभं त्रिष्टुबंत्यंपुरुषोजगद्बीजमत्रदेवताद्भ्यः षडृचउत्तरनारायणोमंत्र आद्यास्तिस्त्रस्त्रिष्टुभौद्वे अनुष्टुभावंत्यात्रिष्टुप् ॥ १४ ॥ इति० संहितायां एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ तदेवसर्वमेधोऽध्याय आत्मदैवतः सप्तमेऽहनि सर्वहोमे विनियुक्तः सर्वमेधं ब्रह्म स्वयंभ्वैक्षत तदीयं मंत्रगणं प्रवायुमच्छेत्येतस्मादाद्येद्वे अनुष्टुभौ नतस्य द्विपदागायत्री हिरण्यगर्भश्चतस्त्रोमामाहिꣳसीद्यस्मान्नद्वे एताः प्रतीकचोदिता ब्रह्मयज्ञेऽ-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ध्येयाः सर्वत्रैवमेषोहचतस्त्रस्त्रिष्टुभ आपोहषष्ठिश्चित्प्रतीकचोदिते ॥१५॥ वेगस्तत्पञ्च त्रिष्टुभः सदसस्पतिं तृचेन मेधाकामो मेधां याचते प्रथमा गायत्री लिंगोक्तदेवता द्वितीयाग्नेय्यनुष्टुप्तृतीयालिंगोक्त-देवतानुष्टुबिदंमे मांत्रवर्णिक्यनुष्टुबे तयादेवेभ्यःश्रीकामोयाचते श्रियम् ॥ १६ ॥ इति० संहितायां द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥३२॥ अस्याजरासः सप्तदशाग्निष्टुत्याग्निष्टोमिके प्रथमेऽहनि पुरोरुच्आग्नेय्यऽआद्ये द्वे ऐंद्रवायवस्यास्याजरासोवत्सप्रीर्हरयोधूमकेतवो विरूपोयजमानो द्वे मैत्रावरुणस्य यजमानो गोत-मोद्वे विरूपे शुक्रस्य कुत्सोयमिहमंथिनोवैश्वदेवग्रहग्रहणे त्रीणिशता विश्वामित्रऐंद्राग्नस्याग्निर्वृत्राणि भरद्वाजो वैश्वदेवस्य विश्वेभिः सोम्यंमेधातिथिरायन्मरुत्वतीययोर्द्वे आयत्पराशरः शाक्त्योऽग्नेशर्द्धा-त्रिदुहिताविश्ववारा त्वाꣳहि भरद्वाजस्त्वे अग्नेद्वे बृहत्यावादित्यस्य त्वेऽअग्ने वसिष्ठः श्रुधिप्रस्कण्व आदित्यग्रहग्रहणे विश्वेषामदितिर्वामदेवो गोतमो महोअग्नेः सावित्रस्य लुशोधानाकोऽनुक्तंगयात्रं त्रैष्टुभम् ॥ १७ ॥ इन्द्रस्तुत्युक्थ्येद्वितीयेऽहनि ऐन्द्र्यःपुरोरुचो द्वादशप्रतीकचोदिते च द्वे तिस्रश्चा-पश्चिद्वसिष्ठो गावऽउपपुरुमीढाजमीढौ यदद्य वसिष्ठऽआसुते सुनीतिरातिष्ठतं विश्वामित्रः प्रवः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुचीकोबृहन्नित्रिशोकऽइंद्रेहि मधुच्छन्दाऽइन्द्रोवृत्रं विश्वामित्रः कुतस्त्वमगस्त्यऽआतद्गौरीवीतिः
शाक्त्यऽइमान्ते कुत्सो जगतीमनुक्तं गायत्रं त्रैष्टुभम् ॥ १८ ॥ सूर्यस्तुत्युक्थ्ये तृतीयेऽहनि सौर्य-
श्चतुर्दश पुरोरुचस्तिस्रश्च प्रतीकोक्ताः विभ्राड्बृहज्जगतीं विभ्राट्सौर्यऽउदुत्यं तिस्रः प्रस्कण्वऽआनो-
गस्त्यो यदद्य श्रुतकक्षः सुतकक्षौ तरणिः प्रस्कण्वस्तत्सूर्य्यस्य द्वे कुत्सो बण्महाँ २ द्वे जमदग्निर्बृ-
हतीसतोबृहत्यौ श्रायंतइवनृमेधोबृहतीमद्यादेवाः कुत्सऽआकृष्णेन हिरण्यस्तूप आङ्गिरसो नाख्या-
तऽसौर्यं गायत्रं त्रैष्टुभम् ॥ १९ ॥ वैश्वदेवस्तुतिश्चतुर्थेऽहनि वैश्वदेव्यः पुरोरुच एकादश षट् च
प्रतीकोक्ताः प्रवावृजे वसिष्ठस्त्रिष्टुभं इन्द्रवायूबृहस्पतिंद्वे मेधातिथिरधिनः कुसीदीकाण्वोग्न इन्द्र-
प्रतिक्षत्र इन्द्राग्नीमित्रावरुणा जगतीं काश्यपोऽवत्सारोस्मेरुद्राः प्रगाथोर्वांचो अद्यकूर्म्मोंगार्त्समदो
विश्वेअद्य लुशोधानाको विश्वेदेवाः सुहोत्रोदेवेभ्योहि वामदेवो जगतीमनुक्तं गायत्रं त्रैष्टुभम् ॥२०॥
अथाऽनारस्याधीतं मंत्रगणं अर्वाक्पितृमेधादादित्ययाज्ञवल्क्यौ ददृशतुः प्रवायुं पंचदशर्च्चः पुरो-
रुग्गणो द्वे च प्रतीकोक्ते प्रवायुमृंजिश्वो मित्रऽहुवे द्वे मधुच्छन्दामित्रं लिंगोक्ता दस्त्रासुवाकवऽआ-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्विनीं विद्यद्यैन्द्रीं कुशिको नहिस्पशं विश्वामित्रो वैश्वानरीमुग्राविघनिनैन्द्राग्नीं भरद्वाजऽउपास्मै
सौमीं देवलोसितोवा षेत्वा विश्वामित्रो जनिष्ठाऽउग्रो गौरिवीतिरातु वामदेवस्तृचमैन्द्रं त्वमिन्द्रे-
न्द्यौनृमेधः पथ्याबृहतीसतोबृहत्यौ यज्ञोदेवानां कुत्सोऽदब्धेभिः सावित्रीं जगतीं भरद्वाजः ॥ २१ ॥
प्रवीरयापंचदशर्च्चः पुरोरुग्गणो द्वे च प्रतीकोक्ते प्रवीरया वसिष्ठोवायव्यां काव्ययोराजानेषु दक्ष-
स्तिरश्चीनः परमेष्ठीं प्रजापतिर्भावृत्तं तृचमारोदसीं जगतीं विश्वामित्र उक्थेभिर्वृत्रहंतमा वसिष्ठ-
ऽउपनः सुहोत्रो वैश्वदेवीं ब्रह्माणिमेऽगस्त्यो द्वे इंद्रमरुत्संवादे तदिदाथर्वणो बृहद्दिवऽइमाऽउत्वा द्वे
बृहत्यौ मेधातिथिरय६ सहस्रं मेधातिथिः सतोबृहतीम् ॥ २२ ॥ आनस्त्रयोदशार्च्चः पुरोरुग्गणश्चतु-
र्ऋचं प्रतीकचोदितं चानोवायव्यां जमदग्निरिन्द्रवायूसुसन्दृशैन्द्रवायव्यान्तापसऋधगित्थमैत्राव-
रुणीं जमदग्निरायातमाश्विनीं वसिष्ठः प्रैतु वैश्वदेवींकण्वश्चन्द्रमाः अप्स्वैन्द्रीमारुतीपरिणामवादिनीं
त्रितआस्यो देवंदेवंवो मनुर्वैवस्वतो वैश्वदेवीं दिविपृष्ठोमृधऐन्द्रऽइन्द्राग्नीऽअपात्सुहोत्रोदेवासोहिम-
नुरपाधमद्वेनृमेधोस्येन्मेधातिथिर्दशम्येकादश्यन्त्याश्चसतोबृहत्यः शेषाबृहत्यः शेषाबृहत्यः ॥ २३ ॥

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इति० संहितायां त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३३ ॥ इति सर्वानुक्रमणिकायां तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ यज्जाग्रतः षडृचं मानसं त्रैष्टुभꣳशिवसंकल्पः पितुन्नूष्णिहमगस्त्योन्नस्तुतिमन्विच्चतुर्ऋचमानुष्टुभं द्वयोरनुमितिर्द्वयोः सिनीवालीसरस्वत्यौ सिनीवालीपृथुष्टुके द्वे गृत्समदस्त्वमग्नेद्वे आग्नेय्यौ जगत्यौ हिरण्यस्तूप आंगिरसः उत्तानायां द्वे देवश्रवादेववातश्च भारतावाद्यात्रिष्टुब्द्वितीयानुष्टुप्प्रमन्महे नोधाद्व्यृचमैन्द्रं त्रैष्टुभमिच्छन्तित्वा द्व्यृचमैन्द्रंत्रैष्टुभमेव देवश्रवादेववातश्च भारतौ ॥ १ ॥ अषाढंयुत्सुगोतमश्चतुर्ऋचं त्रैष्टुभꣳसौम्यमष्टौव्यख्यच्चतुर्ऋचं त्रैष्टुभꣳसावित्रमांगिरसोहिरण्यस्तूपो द्वितीयाजगत्युभापिबतमाश्विनं तृचमुभापिबतं प्रस्कण्वो गायत्रीमग्नस्वतीमश्विना त्रिष्टुभौ कुत्स अरात्रि पथ्याबृहतीꣳरात्रिन्देवत्यां कशिपाभरद्वाजदुहितोषस्तदुषस्यापरोष्णिहं गोतमः प्रातरग्निं वसिष्ठः सप्तर्चमाद्याजगती बहुदेवत्या पंचभगदेवत्यास्त्रिष्टुभोंत्योषस्याः ॥ २ ॥ पूषन्तव सुहोत्रः पथस्पथः परिपतिमृजिश्वैतेपौष्ण्यौ गायत्रीत्रिष्टुभौ त्रीणिपदा वैष्णव्यौ गायत्र्यौ मेधातिथिर्घृतवतीभुवनानां भरद्वाजो द्यावापृथिव्यां जगतीं येनोलिंगोक्तदेवतां त्रिष्टुभं विहव्याऽआनासत्या हिर-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ण्ण्यस्तूप आश्विनीमेषवोमारुतीं त्रिष्टुभमगस्त्यः सहस्तोमा ऋषिस्तुष्टिप्रतिपादिका त्रिष्टुभं यज्ञः प्राजापत्य आयुष्यं वर्च्चस्यं तृचं दक्षउष्णिक्शक्करीत्रिष्टुभोहिरण्ण्यस्तुतिरुतनऋत्विजो बहुदेवत्या- त्रिष्टुभमिमागिरः कूर्म्मोगार्त्समदआदित्यदेवत्यां त्रिष्टुभꣳसप्तऋषयोऽध्यात्मवादिनी जगत्युत्तिष्ठं- तृचोब्रह्मणस्पत्य आद्ये बृहत्यौ कण्वोघोरोन्त्यांत्रिष्टुभं गृत्समदोषइमा चतुर्ऋचं प्रतीकोक्तम् ॥ ३ ॥ इति० संहितायां चतुर्त्रिंशोऽध्यायः ॥३४॥ अपेतोऽध्यायः पित्र्यआदित्यस्य देवानां वाआद्यागायत्री परंयजुःसवितातेगायत्री वायुः पुनातु चत्वारि लिंगोक्तानि सवितातेगायत्री परंमृत्यो संकसुकस्त्रि- ष्टुभं मृत्युदेवत्याꣳशंवातोऽनुष्टुप्बृहत्यौ वैश्वदेव्यावश्मन्वती सुचीकस्त्रिष्टुभं वैश्वदेवीमपाघं लिंगो- क्तदेवतामनुष्टुभꣳशुनःशेपोदुःस्वप्ननाशनीमनड्वाहमानडुह्यनुष्टुप् इमंजीवेभ्यः संकसुकोमृत्युदेवत्यां त्रिष्टुभमायुष्मानग्नआग्नेयीं त्रिष्टुभं वैखानसःपरीमेऽनुष्टुभमैंद्रीं भारद्वाजः शिरिंबिहः क्रव्यादमग्निं त्रिष्टुभमाग्नेयीं दमनो वहवपां जातवेदसी त्रिष्टुप् स्योनापृथिवी मेधातिथिः पार्थिवीं गायत्रीमस्मा- त्त्वमाग्नेयी गायत्र्यनिरुक्ता ॥ ४ ॥ इति० संहितायां पञ्चत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥ ऋचंवाचं पंचा-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ध्यार्यीं दध्यङ्ङाथर्वणोददर्शाग्निकाश्वमेधिकवर्ज्जमाद्योऽध्यायः शान्त्यर्थोवैश्वदेव आद्यानि यजूꣳषि षन्मे बार्हस्पत्या पंक्तिः कयात्वमैन्द्र्यनिरुक्ता गायत्रींद्रोविश्वस्यविराड् द्विपदा शन्नोद्वे अनुष्टुभावहानि द्विपदागायत्री शन्नऽइन्द्राग्नी त्रिष्टुब् गायत्र्यावन्त्याशीर्द्यौः शांतिर्यजूꣳषि नमस्ते अस्त्वनुष्टुभौ तच्चक्षुः पुरऽउष्णिक्सौरी ॥ ५ ॥ इति० संहितायां षट्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३६ ॥ आददेनारिरस्य-भ्रिर्दैवतं देवीद्यावापृथिव्यं देव्योवम्र्यो वल्मीकवपेयत्यग्नेवराहविहतामिंद्रस्यौजआदाराः प्रैतु मखस्याश्वस्यर्ज्जवेषमायदेवस्त्वार्च्चिरसि घर्मदेवत्यानि योघर्मःसआदित्योयएषतपत्यनाधृष्टापुरस्ता-त्सप्तपार्थिवानि यजमानाशीर्मधुप्राणदेवत्यानि गर्भोदेवानामवकाशा मामाहिꣳसीरित्येतदन्ताघर्म-देवत्या धर्तादिवऽऊर्ध्वबृहत्यपश्यङ्गोपां त्रिष्टुभं दीर्घतमाह्वदेत्वा परोष्णिक्त्वष्ट्रमन्तः पत्याशीरहः-केतुना यजुषी घर्मदेवत्ये ॥ ६ ॥ इति० संहितायां सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥ आददेदित्यै रज्जुः इडऽएहि गौर्यस्ते त्रिष्टुभं दीर्घतमाः इन्द्राश्विना वैश्वदेवानि समुद्रायत्वा वातनामानि स्वाहाघर्मा-यघर्मदेवत्ये विश्वाऽआशा आश्विन्यनुष्टुब् दिविधा घर्मदेवत्यमाश्विनाघर्मसुष्णिगपातां ककुबमैन्द्र्य-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्मेखरः स्वाहापूष्णे सप्तलिंगोक्तदेवतानिस्वाहासंपयोदेवत्यं मधुहुतं घर्म्मो भीमं गायत्रीबृहत्याव-नवसाने अतिशक्करी वाग्नेयी समस्ता त्र्यवसाना षातेघर्मक्षत्रस्य बृहती चतुःस्त्रक्तिर्महाबृहती घर्मैतदनुष्टुबचिक्रदत्परोष्णिक् षावतीद्यावापृथिवी दधिघर्मो मयित्यत्पंक्तिर्यजमानाशीः पयसो रेतोगायत्र्यनवसाना विषःसंवृग्दधिघर्मोऽनुक्तं घर्मदैवतम् ॥ ७ ॥ इति० संहितायां अष्टात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३८ ॥ स्वाहाप्राणेभ्यो मांत्रवर्णिक्योदेवतामनसःकाममनुष्टुब्यजमानाशीः श्रीर्देवता प्रजापतिःसंभ्रियमाणो यथाकालं प्रायश्चित्तदेवताः सविताप्रथमेहन्प्रत्यहं क्रमेणोग्रश्च मारुती गायत्री विमुखाख्यो मंत्रोऽग्नौ विनियुक्तस्तस्मादाग्निकऽएवास्य ऋषिः परमेष्ठी प्राजापत्योवाग्निꣳहृद-येनाश्वमेधिकानि त्रीणि तंत्रोक्त एव ऋषिर्लोमभ्यःस्वाहेति प्रायश्चित्ताहुतयो द्विचत्वारिꣳशत् ॥ ८ ॥ इति० संहितायां एकोनचत्वारिंशोध्यायः ॥ ३९ ॥ ईशावास्यमात्मदेवत्य आनुष्टुभोऽध्यायः अनेजदेकं त्रिष्टुप् सपरि जगती वायुरनिलं यजुषि ॐ ३ मिति परमाक्षरस्य योगिनामालम्ब-भूतस्य परस्य ब्रह्मणः प्रणवाख्यास्यास्थूलादिगुणयुक्तस्य ब्रह्म ऋषिछन्दोगायत्रं परमात्मा देवता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्रह्मारंभे विरामे च यागहोमादिषु शांतिपुष्टिकर्मसु चान्येष्वपि काम्यनैमित्तिकादिषु सर्वेषु विनियोगोऽस्यक्रतोत्रिभिर्र्यजुर्भिरंते यज्ञान्योगी स्मारयत्यग्नेनयान्तेनमस्कारोक्तिर्हिरण्मयेनादित्योपासनम् ॐ ३ मिति नामनिर्देशो ब्रह्मणः खंब्रह्मेत्याकाशरूपमन्ते ब्रह्म ध्यायेत् ॥ ९ ॥ ॥ ४० ॥ अथातश्छन्दोदेवता गायत्र्या अग्निरुष्णिहः सवितानुष्टुभः सोमोबृहत्याबृहस्पतिः पंक्तेर्वरुणस्त्रिष्टुभऽइन्द्रोजगत्या विश्वेदेवाविराजोमित्रः स्वराजोरुणोतिच्छन्दसः प्रजापतिर्विच्छन्दसो वायुर्द्विपदायाः पुरुषऽएकपदाया ब्रह्मा सर्वा ऋच आग्नेय्यः सर्वाणि यजूꣳषि वायव्यानि सर्वाणि सामानि सौराणि सर्वाणि ब्राह्मणानि च स्वाहाकारस्याग्निर्वषट्कारस्य विश्वेदेवाः कर्मारंभे मंत्राणां देवता वेदितव्याः संन्यस्यमनसिदेवतां ततो हविर्हूयते देवतामविज्ञाय योजुहोति देवास्तस्य हविर्नजुषन्ते स्वाध्यायमपियोऽधीते मंत्रदेवज्ञः सोऽमुष्मिंल्लोके देवैरपीड्यते तस्माच्च देवता वेद्या मंत्रे मंत्रे प्रयत्नतो मंत्राणां देवताज्ञानान्मंत्रार्थमधिगच्छति मंत्रार्थज्ञानात्तु विधूतपाप्मा नाकमभ्येति न हि कश्चिदविज्ञाय याथातथ्येन देवताः श्रौतानां कर्मणां विप्रः स्मार्तानां चाश्नुते फलम् ॥ १० ॥ अना-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दिष्टमध्वरादौ सर्वांतकर्मणी परिभाषितं मंत्रगणं वक्ष्यामः सर्वमाग्नेयं गायत्रं गौतमी यꣳसर्वꣳसावित्रमौष्णिहंभारद्वाजीयꣳसर्वꣳसौम्यमानुष्टुभमाथर्वणिकꣳसर्वं बार्हस्पत्यं बार्हतमाङ्गिरसꣳसर्वं वारुणं पांक्तमालंबायनीयꣳ सर्वमैंद्रं त्रैष्टुभं याज्ञवल्कीयꣳसर्वमादित्यदैवतं जागतं कौत्सम् ॥ ११ ॥

ज्योतिष्टोमे दीक्षाप्रभृति वक्ष्यामो दीक्षायां भृगुरग्नाविष्णूगायत्री प्रायणीय आंगिरसोऽदितिरुष्णिक्त्रये विश्वामित्रः सोमोऽनुष्टुबातिथ्ये वसिष्ठो विष्णुर्बृहती प्रवर्ग्ये कश्यप आदित्यपङ्क्तिरुपसत्स्वात्रेयउपसद्देवता त्रिष्टुबग्नीषोमीयेऽगस्त्योऽग्नीषोमौ जगती प्रायणीयेऽतिरात्र आग्निवेश्योऽहोरात्रे अतिजगतीचतुर्विꣳशत्यहेसौकरायणः संवत्सरः शक्वर्यभिप्लवे षडहे सौपर्णोऽर्द्धमासामासाश्चातिशक्वरीपृष्ठ्येषडहे सायकायनऋतवोष्टिरभिजितिप्रियघृतोग्निरत्यष्टिः स्वरसामसु सरस्वत्यापोधृतिर्विषुवति रौहिणायन आदित्योतिधृतिर्विश्वजिति सौभरऽइंद्रः कृतिर्गोआयुषो बाष्कलिर्मित्रावरुणौ प्रकृतिर्दशरात्र आचार्यो विश्वेदेवा आकृतिर्द्वादशरात्रिके पृष्ठ्ये षडहे भाल्लवेयो दिशोविकृतिश्छन्दोमेषु शौल्वायन इमे लोकाः संकृतिर्दशमेंहनि पराशरःसंवत्सरोभिकृतिर्महाव्रते शैलिनः प्रजा-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पतिरुत्कृतिरुदयनीयेतिरात्रे भौवायनो वायुश्छन्दाꣳसि सर्वाणि ॥ १२ ॥ ऋषिभिरुपलक्षितं वाक्यं ऋषयश्छंदोभिरुपलक्षिता देवता मंत्रवर्णादृग्यजुषयोर्विनियोगतश्च विज्ञेयाः सर्वमेतच्छन्दोदैवतमार्षं च विज्ञाय यत्किंचिज्जपहोमादिकरोति तस्य फलमश्नुते ब्रह्मयज्ञारंभे यथाविधि स्नात्वा छन्दःपुरुषमेनोनिर्णोदनꣳशरीरं न्यसेत्तिर्य्यग्बिलश्चमसऊर्द्ध्वबुध्नस्तस्याक्षिणी गोतमभरद्वाजौ श्रोत्रे विश्वामित्रजमदग्नी नासिके वसिष्ठकश्यपौ वागत्रिर्गायत्रींछंदोऽग्निर्देवताꣳशिरसि विन्यसेदेवमेवोष्णिहꣳसवितारं ग्रीवास्वनूकेबृहतीं बृहस्पतिं बाह्वोर्बृहद्रथन्तरे द्यावापृथिवीमध्येत्रिष्टुभमिन्द्रꣳश्रोण्योर्जगतीमादित्यं मेंढ्रेऽतिछंदसं प्रजापतिं पायौ यज्ञायज्ञियं वैश्वानरमूर्वोरनुष्टुभं विश्वान्देवानष्ठीवतोः पंक्ति मरुतः पादयोर्द्विपदाविष्णुं प्राणेषु विछन्दसं वायुं न्यूनातिरिक्तेष्वङ्गेषु न्यूनाक्षरं छन्द आपोदेवतेत्येवꣳसर्वांगेषु योजयित्वा वेदमयः संपद्यते शापानुग्रहसमर्थो भवति ब्राह्मं तेजश्च वर्द्धते न कुतश्चिद्भयं विन्दते ऋङ्मयो यजुर्मयः साममयस्तेजोमयो ब्रह्ममयोऽमृतमयः संभूय ब्रह्मैवाभ्येति तस्मादेवं नाब्रह्मचारिणे नातपस्विने नासंवत्सरोषिताय नाप्रवक्त्रेऽनुब्रूयादनेनाधीतेन चांद्रा-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यणाब्दफलमवाप्नोत्यनेन च सम्यग्ज्ञातेन ब्रह्मणः सायुज्यꣳसलोकतामाप्नोत्याप्नोति ॥ १३ ॥ इति सर्वानुक्रमणिकायां चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ अथ छन्दाꣳसि गायत्र्युष्णिगनुष्टुब्बृहतीपंक्तित्रिष्टुब्जगत्यतिजगती शक्वर्यतिशक्वर्यष्ट्यत्यष्टीधृत्यतिधृतयः कृतिप्रकृत्याकृतिर्विकृतिसंकृत्यभिकृत्युकृतयश्चतुर्विꣳशत्यक्षरादीनि चतुरुत्तराण्यूनाधिकेनैकेनानिचृद्भुरिजौ द्वाभ्यां विराट्स्वराजौ पादपूरणार्थं तु क्षैप्रसंयोगैकाक्षरीभावान् व्यूहेदाद्ये तु सप्तवर्गे पादविशेषान् संज्ञाविशेषांस्ताननुक्रामन्त एवोदाहरिष्यामो विराड्रूपाविराट्स्थानाश्च बहूनामपि त्रिष्टुभ एवेत्युद्देशस्तत्र दशैकादशद्वादशाक्षराणां वैराजत्रैष्टुभजागता इति संज्ञा अनादेशेष्टाक्षराः पादाश्चतुष्पदाश्चर्चः ॥ १ ॥ प्रथमं छन्दस्त्रिपदा गायत्री पञ्चकाश्चत्वारषट्कश्चैकश्चतुर्थश्चतुष्को वा पदपंक्तिः षट्सप्तैकादशा उष्णिग्गर्भास्त्रयः सप्तकाः पादनिचृन्मध्यमः षट्कश्चेदतिनिचृद्दशकश्चेद्यवमध्या यस्यास्तु षट्सप्तकाष्टकाः सा वर्द्धमाना विपरीता प्रतिष्ठा द्वौ षट्कौ सप्तकश्चेति ह्रसीयसी ॥ २ ॥ द्वितीयमुष्णिक्त्रिपदान्त्यो द्वादशक आद्यश्चेत्पुरउष्णिङ्मध्यमश्चेत्ककुप्त्रैष्टुभजागतचतुष्काः ककुभ्न्यंकुशिरैकादशिनोःपरःषट्कस्तनुशिरा मध्ये

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चेत्पिपीलिकमध्याद्यः पंचकस्त्रयोऽष्टका अनुष्टुब्गर्भाश्चतुःसप्तकोष्णिगेव ॥ ३ ॥ तृतीयमनुष्टुप्चतुष्प-
दाथ पञ्चपञ्चकाः षट्कश्चैकौ महापदपंक्तिर्जागतावष्टकश्च कृतिर्मध्ये चेदष्टकः पिपीलिकमध्या
नवकयोर्मध्ये जागतः कविराणनववैराजत्रयोदशैर्नष्टुरूपादेकास्त्रयो विराडेकादशका वा ॥ ४ ॥
चतुर्थं बृहतीतृतीयो द्वादशक आद्यश्चेत्पुरस्ताद्बृहती द्वितीयश्चेन्न्यंकुसारिण्युरोबृहती स्कन्धो ग्रीवी-
वान्त्यश्चेदुपरिष्टाद्बृहत्याष्टिनोर्मध्ये दशकौ विष्टारबृहती त्रिजागतोर्ध्वबृहती त्रयोदशिनोर्मध्येऽष्टकः
पिपीलिकमध्या नवकाष्टकैकादशाष्टिनो विषमपदाचतुर्नवका बृहत्येव ॥ ५ ॥ पञ्चमं पंक्तिः पञ्च-
पदाऽथ चतुष्पदाविराट्दशका अयुजौ जागतौ सतो बृहती युजौ चेद्विपरीता आद्यौ चेद्विष्टार-
पंक्तिरन्त्यौ चेदास्तारपंक्तिराद्यान्त्यौ चेत्सँस्तारपङ्क्तिर्मध्यमौ चेद्विष्टारपंक्तिः ॥६॥ षष्ठं त्रिष्टुप् त्रैष्टुभ-
पदा द्वौ तु जागतौ यस्याः सा जागते जगती त्रैष्टुभे त्रिष्टुब्वैराजौ जागतौ चाभिसारिणी नवकौ
वैराजस्त्रिष्टुभश्च द्वौ वा वैराजौ नवकस्त्रैष्टुभश्चाविराट्स्थानैकादशिनस्त्रयोऽष्टकश्च विराड्रूपा द्वादशि-

१ प्रस्तार.

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नस्त्रयोष्टकश्च ज्योतिष्मती यतोऽष्टकस्ततो ज्योतिश्चत्वारोऽष्टका जागतश्च महाबृहतीमध्ये जागतश्चे-
द्यवमध्याद्यौदशकावष्टकास्त्रयः पंक्त्युत्तरा विराट्पूर्वा वा ॥ ७ ॥ सप्तमं जगती जागतपदाष्टिनस्त्रयः
स्त्रौ च द्वौ महासतो बृहत्यष्टकौ सप्तकः षट्को दशको नवकश्च षडष्टका वा महापंक्तिर्माध्यन्दिनीये
वाजसनेयके सर्वानुक्रमणिकैषा कृतिर्भगवतः कात्यायनस्यैषा कृतिर्भगवतः कात्यायनस्य ॥ ८ ॥
इति सर्वानुक्रमणिकायां पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ कंडिका संख्या ॥ १२४ ॥ समाप्ता ॥ ॥

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीशुक्लयजुर्वेदिनां[1] पारस्करगृह्यसूत्रम् ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः । अथातो गृह्यस्थालीपाकानां कर्म परिसमुह्योपलिप्योल्लिख्योद्धृत्याभ्युक्ष्याग्निमुपसमाधाय दक्षिणतो ब्रह्मासनमास्तीर्य प्रणीय परिस्तीर्यार्थवदासाद्य पवित्रे कृत्वा प्रोक्षणीः सँस्कृत्यार्थवत्प्रोक्ष्य निरुप्याऽऽज्यमधिश्रित्य पर्यग्नि कुर्यात्स्रुवं प्रतप्य सम्मृज्याभ्युक्ष्य पुनः प्रतप्य निदध्यादाज्यमुद्वास्योत्पूयावेक्ष्य प्रोक्षणीश्च पूर्ववदुपयमनान्कुशानादाय समिधोऽभ्याधाय पर्युक्ष्य जुहुयादेष एव विधिर्यत्र क्वचिद्धोमः ॥ १ ॥ आवसथ्याधानं दारकाले दायाद्यकाल एकेषां वैश्यस्य बहुपशोर्गृहादग्निमाहृत्य चातुष्प्राश्यपचनवत्सर्वमरणिप्रदानमेके पञ्चमहायज्ञा इति श्रुतेरग्न्याधेय-

१ "छन्दोवत्सूत्राणि" इत्युच्चारणे याजुषां नियमः । ये ये धर्माश्छन्दसि ते सर्वे सूत्रेष्वपि ज्ञेयाः । अतोऽध्ययनवेलायामेव तत्र तत्र गुरोः सकाशाद् षकारोच्चारणं खकारोच्चारणं द्वित्वादिकञ्चावगन्तव्यं तज्ज्ञानेच्छुना ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवताभ्यः स्थालीपाकꣳश्रपयित्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाज्याऽऽहुतीर्जुहोति त्वन्नोऽअग्ने, स त्वन्नोअग्न इमं मे वरुण, तत्त्वायामि, ये ते शतमयाश्चाग्नऽउदुत्तमं, भवतन्न इत्यष्टौ पुरस्तादेवमुपरिष्टात्स्थालीपाकस्याग्न्याधेयदेवताभ्यो हुत्वा जुहोति स्विष्टकृते चायास्यग्नेर्वषट्कृतं यत्कर्मणाऽत्यरीरिचं देवा गातुविद इति बर्हिर्हुत्वा प्राश्नाति ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ २ ॥ षडर्घ्या भवन्त्याचार्य ऋत्विग्वैवाह्यो राजा प्रियः स्नातक इति प्रतिसंवत्सरानर्हयेयुर्यक्ष्यमाणास्त्वृत्विज आसनमाहार्याह साधु भवानास्तामर्चयिष्यामो भवन्तमित्याहरन्ति विष्टरं पद्यं पादार्थमुदकमर्घमाचमनीयं मधुपर्कं दधिमधुघृतमपिहितङ्काꣳस्ये काꣳस्येनान्यस्त्रिस्त्रिः प्राह विष्टरादीनि विष्टरं प्रतिगृह्णाति वर्ष्मोऽस्मि समानानामुद्यतामिव सूर्यः ॥ इमं तमभितिष्ठामि यो मा कश्चाभिदासतीत्येनमभ्युपविशति पादयोरन्यं विष्टर आसीनाय सव्यं पादं प्रक्षाल्य दक्षिणं प्रक्षालयति ब्राह्मणश्चेद्दक्षिणं प्रथमं विराजो दोहोऽसि विराजो दोहमशीय मयि पाद्यायै विराजो दोह इत्यर्घं प्रतिगृह्णात्यापः स्थ युष्माभिः सर्वान्कामानवाप्नवानीति निनयन्नभिमन्त्रयते, समुद्रं वः प्रहिणोमि स्वां योनिमभिगच्छत ॥ अरिष्टा अस्माकं

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वीरा मा परासेचिमत्पय इत्याचामत्यामागन्यशसा सꣳसृज वर्चसा ॥ तं मा कुरु प्रियं प्रजानामधिपतिं पशूनामरिष्टिन्तनूनामिति मित्रस्य त्वेति मधुपर्कं प्रतीक्षते देवस्य त्वेति प्रतिगृह्णाति सव्ये पाणौ कृत्वा दक्षिणस्यानामिकया त्रिः प्रयौति नमः श्यावास्यायान्नशने यत्त आविद्धं तत्ते निष्कृन्तामीत्यनामिकाङ्गुष्ठेन च त्रिर्निरुक्षयति तस्य त्रिः प्राश्नाति यन्मधुनो मधव्यं परमꣳरूपमन्नाद्यम् ॥ तेनाहं मधुनो मधव्येन परमेण रूपेणान्नाद्येन परमो मधव्योऽन्नादोऽसानीति मधुमतीभिर्वा प्रत्यृचं पुत्रायान्तेवासिने वोत्तरत आसीनायोच्छिष्टं दद्यात्सर्वं वा प्राश्नीयात्प्राग्वा सञ्चरे निनयेदाचम्य प्राणान्सम्मृशति वाङ्म आस्ये नसोः प्राणोऽक्ष्णोश्चक्षुः कर्णयोः श्रोत्रं बाह्वोर्बलमूर्वोरोजोऽरिष्टानि मेऽङ्गानि तनूस्तन्वा मे सहेत्याचान्तोदकाय शासमादाय गौरिति त्रिः प्राह प्रत्याह माता रुद्राणां दुहिता वसूनाꣳस्वसादित्यानाममृतस्य नाभिः ॥ प्रनुवोचं चिकितुषे जनाय मागामनागामदितिं वधिष्ट ॥ मम चामुष्य च पाप्मानꣳ हनोमीति यद्यालभेताथ यद्युत्सिसृक्षेन्मम चामुष्य च पाप्माहत ओमुत्सृजत तृणान्यत्त्विति ब्रूयान्न त्वेवामाꣳसोऽर्घस्यादधियज्ञम-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धिविवाहं कुरुतेत्येव ब्रूयाद्यद्यप्यसकृत्संवत्सरस्य सोमेन यजेत कृताघ्र्या एवैनं याजयेयुर्न्नाकृताघ्र्या- इति श्रुतेः ॥ ३ ॥ चत्वारः पाकयज्ञा हुतोऽहुतः प्रहुतः प्राशित इति पञ्चसु बहिःशालायां विवाहे चूडाकरण उपनयने केशान्ते सीमन्तोन्नयन इत्युपलिप्त उद्धृतावोक्षितेऽग्निमुपसमाधाय निर्मन्थ्य- मेके विवाह उदगयन आपूर्यमाणपक्षे पुण्याहे कुमार्याः पाणिं गृह्णीयात्रिषु त्रिषूत्तरादिषु स्वातौ मृगशिरसि रोहिण्यां वा तिस्रो ब्राह्मणस्य वर्णानुपूर्व्येण द्वे राजन्यस्यैका वैश्यस्य सर्वेषाॅं शूद्रा- मप्येके मन्त्रवर्जमथैनां वासः परिधापयति जराङ्गच्छ परिधत्स्व वासो भवाकृष्टीनामभिशस्तिपावा ॥ शतं च जीव शरदः सुवर्च्चा रयिञ्च पुत्राननुसंव्ययस्वायुष्मतीदं परिधत्स्व वास इत्यथोत्तरीयं या अकृन्तन्नवयं या अतन्वत । याश्च देवीस्तन्तूनभितो ततन्थ तास्त्वा देवीर्जरसे संव्ययस्वायु- ष्मतीदं परिधत्स्व वास इत्यथैनौ समञ्जयति समञ्जन्तु विश्वेदेवाः समापो हृदयानि नौ ॥ सम्मा- तरिश्वा सन्धाता समुदेष्ट्री दधातु नाविति पित्रा प्रत्तामादाय गृहीत्वा निष्क्रामति यदैषि मनसा दूरं दिशोऽनु पवमानो वा ॥ हिरण्यपर्णो वैकर्णः स त्वा मन्मनसां करोत्वित्यसावित्यथैनौ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

समीक्षयत्यघोरचक्षुरपतिघ्न्येधि शिवा पशुभ्यः सुमनाः सुवर्चाः ॥ वीरसूर्देवकामा स्योनाशन्नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ सोमः प्रथमो विविदे गन्धर्वो विविद उत्तरः ॥ तृतीयोऽग्निष्टे पतिस्तुरीयस्ते मनुष्यजाः ॥ सोमोऽदद्गन्धर्वाय गन्धर्वोऽददग्नये ॥ रयिं च पुत्राँश्चादादग्निर्मह्यमथो इमाम् ॥ सा नः पूषा शिवतमामेरय सा न ऊरू उशती विहर ॥ यस्यामुशन्तः प्रहराम शेपं यस्यामु कामा बहवो निविष्ट्या इति ॥ ४ ॥ प्रदक्षिणमग्निं पर्याणीयैके पश्चादग्नेस्तेजनीङ्कटं वा दक्षिणपादेन प्रहृत्योपविशत्यन्वारब्ध आघारावाज्यभागौ महाव्याहृतयः सर्वप्रायश्चित्तं प्राजापत्यꣳस्विष्टकृच्चैतन्नित्यꣳ सर्वत्र प्राङ्महाव्याहृतिभ्यः स्विष्टकृदन्यच्चेदाज्याद्धविः सर्वप्रायश्चित्तं प्राजापत्यान्तरमेतदावापस्थानं विवाहे राष्ट्रभृत इच्छञ्जयाभ्यातानाँश्च जानन्येन कर्मणेर्छेदिति वचनाच्चित्तञ्च चित्तिश्चाकूतं चाकूतिश्च विज्ञातं च विज्ञातिश्च मनश्च शक्वरीश्च दर्शश्च पौर्णमासं च बृहच्च रथन्तरं च प्रजापतिर्जयानिन्द्राय वृष्णे प्रायच्छदुग्रः पृतना जयेषु ॥ तस्मै विशः समनमन्तः सर्वाः स उग्रः स इहव्यो बभूव स्वाहेत्यग्निर्भूतानामधिपतिः स मावत्विन्द्रो ज्येष्ठानां यमः पृथिव्या वायुरन्त-

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE- Delhi

रिक्षस्य सूर्यो दिवश्चन्द्रमा नक्षत्राणां बृहस्पतिर्ब्रह्मणो मित्रः सत्यानां वरुणोऽपाᳬसमुद्रः स्त्रोत्या-
नामन्नᳬसाम्राज्यानामधिपति तन्मावतु सोम ओषधीनाᳬसविता प्रसवानाᳬरुद्रः पशूनां त्वष्टा
रूपाणां विष्णुः पर्वतानां मरुतो गणानामधिपतयस्ते मावन्तु पितरः पितामहाः परेऽवरे ततास्त-
तामहाः ॥ इह मावन्त्वस्मिन्ब्रह्मण्यस्मिन्क्षत्रेस्यामाशिष्यस्यां पुरोधायामस्मिन्कर्मण्यस्यां देव-
हूत्याᳬ स्वाहेति सर्वत्रानुषजत्यग्निरैतु प्रथमो देवतानाᳬ सोस्यै प्रजां मुञ्चतु मृत्युपाशात् ॥
तदयᳬराजा वरुणोऽनुमन्यतां येथयᳬ स्त्री पौत्रमघन्नरोदात्स्वाहा ॥ इमामग्निस्त्रायतां गार्हपत्यः
प्रजामस्यै नयतु दीर्घमायुः ॥ अशून्योपस्था जीवतामस्तु माता पौत्रमानन्दमभिविबुध्यता-
मियᳬ स्वाहा ॥ स्वस्ति नो अग्ने दिवा पृथिव्या विश्वानि धेह्ययथा यजत्र ॥ यदस्यां महि दिवि
जातं प्रशस्तं तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रᳬ स्वाहा ॥ सुगन्नु पन्थां प्रदिशन्न एहि ज्योतिष्मध्ये
ह्यजरन्न आयुः ॥ अपैतु मृत्युरमृतम्म आगाद्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु स्वाहेति परं मृत्यविति
चैके प्राशनान्ते ॥ ५ ॥ कुमार्या भ्राता शमीपलाशमिश्राँल्लाजानञ्जलिनाञ्जलावावपति तां जुहोति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सꣳहतेन तिष्ठत्यर्यमणं देवङ्कन्या अग्निमयक्षत । स नो अर्यमा देवः प्रेतो मुञ्चतु मा पतेः स्वाहा ॥ इयन्नार्युपब्रूते लाजानावपन्तिका ॥ आयुष्मानस्तु मे पतिरेधन्तां ज्ञातयो मम स्वाहा ॥ इमाँल्लाजानावपाम्यग्नौ समृद्धिकरणं तव ॥ मम तुभ्यं च संवननं तदग्निरनुमन्यतामियꣴस्वाहेत्यथास्यै दक्षिणꣳहस्तं गृह्णाति साङ्गुष्ठं गृभ्णामि ते सौभगत्वाय हस्तं मया पत्या जरदष्टिर्यथासः ॥ भगो अर्यमा सविता पुरन्धिर्मह्यं त्वादुर्गार्हपत्याय देवाः ॥ अमोहमस्मि सा त्वꣳसात्वमस्यमो-अहम् ॥ सामाहमस्मि ऋक्त्वं द्यौरहं पृथिवी त्वम् । तावेहि विवहावहै सह रेतो दधावहै ॥ प्रजां प्रजनयावहै पुत्रान्विन्द्यावहै बहून् ॥ ते सन्तु जरदष्टयः सम्प्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ ॥ पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतꣳशृणुयाम शरदः शतमिति ॥ ६ ॥ अथैनामश्मानमारोहयत्युत्तरतोऽग्नेर्दक्षिणपादेनारोहेममश्मानमश्मेव त्वꣳस्थिरा भव ॥ अभितिष्ठ पृतन्यतोऽवबाधस्व पृतनायत इत्यथ गाथां गायति सरस्वति प्रेदमव सुभगे वाजिनीवती ॥ यां त्वा विश्वस्य भूतस्य प्रजायामस्याग्रतः ॥ यस्यां भूतꣳसमभवद्यस्यां विश्वमिदं जगत् ॥ तामद्य गाथां गास्यामि या

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्रीणामुत्तमं यश इत्यथ परिक्रामतस्तुभ्यमग्रे पर्यवहं सूर्यां वहतु ना सह॥ पुनः पतिभ्यो जाया- न्दाग्ने प्रजया सहेत्येवं द्विरपरं लाजादि चतुर्थꣳशूर्पकुष्ठया सर्वाँल्लाजानावपति भगाय स्वाहेति त्रिः परि- णीतां प्राजापत्यꣳ हुत्वा॥ ७॥ अथैनामुदीचीꣳ सप्त पदानि प्रक्रामयत्येकमिषे द्वे ऊर्ज्जे त्रीणि रायस्पोषाय चत्वारि मायोभवाय पञ्च पशुभ्यः षडृतुभ्यः सखे सप्तपदा भव सा मामनुव्रता भव विष्णुस्त्वानयत्विति सर्वत्रानुषजति निष्क्रमणप्रभृत्युदकुम्भꣳस्कन्धे कृत्वा दक्षिणतोऽग्नेर्वाग्यतः स्थितो भवत्युत्तरत एकेषान्तत एनां मूर्धन्यभिषिञ्चत्यापः शिवाः शिवतमाः शान्ताः शान्ततमा- स्तास्ते कृण्वन्तु भेषजमित्यापोहिष्ठेति च तिसृभिरथैनाꣳ सूर्यमुदीक्षयति तच्चक्षुरित्यथास्यै दक्षि- णाꣳसमधिहृदयमालभते मम व्रते ते हृदयं दधामि मम चित्तमनुचित्तं तेऽअस्तु॥ मम वाच- मेकमना जुषस्व प्रजापतिष्ट्वा नियुनक्तु मह्यामित्यथैनामभिमन्त्रयते सुमङ्गलीरियं वधूरिमाꣳसमेत पश्यत॥ सौभाग्यमस्यै दत्त्वायाथास्तं विपरेतनेति तान्दृढपुरुष उन्मथ्य प्राग्वोदग्वानुगुप्त आगार- आनडुहे रोहिते चर्मण्युपवेशयतीह गावो निषीदन्त्विहाश्वा इह पूरुषाः॥ इहो सहस्रदक्षिणो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यज्ञ इह पूषा निषीदन्त्विति ग्रामवचनं च कुर्युर्विवाहश्मशानयोर्ग्रामं प्राविशनादिति वचनात्त-
स्मात्तयोर्ग्रामः प्रमाणमिति श्रुतेराचार्याय वरं ददाति गौर्ब्राह्मणस्य वरो ग्रामो राजन्यस्याश्वो
वैश्यस्याधिरथꣳशतं दुहितृमतेऽस्तमिते ध्रुवं दर्शयति ध्रुवमसि ध्रुवं त्वा पश्यामि ध्रुवैधिपोष्ये मयि
मह्यं त्वादात् ॥ बृहस्पतिर्मया पत्या प्रजावती सञ्जीव शरदः शतमिति सा यदि न पश्येत्पश्या-
मीत्येव ब्रूयात् त्रिरात्रमक्षारालवणाशिनौ स्यातामधः शय्याताꣳ संवत्सरं न मिथुनमुपेयातां
द्वादशरात्रꣳषड्रात्रं त्रिरात्रमन्ततः ॥ ८ ॥ उपयमनप्रभृत्यौपासनस्य परिचरणमस्तमितानुदित-
योर्दध्ना तण्डुलैरक्षतैर्वाग्नये स्वाहा प्रजापतये स्वाहेति सायꣳसूर्याय स्वाहा प्रजापतये स्वाहेति
प्रातः पुमाꣳसौ मित्रावरुणौ पुमाꣳसावश्विनावुभौ ॥ पुमानिन्द्रश्च सूर्यश्च पुमाꣳसंवर्ततां मयि
पुनः स्वाहेति पूर्वाङ्गर्भकामा ॥ ९ ॥ राज्ञोऽक्षभेदे नद्धविमोक्षे यानविपर्यासेऽन्यस्यां वा व्यापत्तौ
स्त्रियाश्चोद्वहने तमेवाग्निमुपसमाधायाऽऽज्यꣳसंस्कृत्येहरतिरिति जुहोति नानामन्त्राभ्यामन्यद्यान-
मुपकल्प्य तत्रोपवेशयेद्राजानꣳस्त्रियं वा प्रतिक्षत्र इति यज्ञान्तेनात्वाहार्षमिति चैतया धुर्यौ दक्षिणा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रायश्चित्तिस्ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ १० ॥ चतुर्थ्यामपररात्रेऽभ्यन्तरतोऽग्निमुपसमाधाय दक्षिणतो ब्रह्माणमुपवेश्योत्तरत उदपात्रं प्रतिष्ठाप्य स्थालीपाकꣳश्रपयित्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोत्यग्ने प्रायश्चित्ते त्वं देवानां प्रायश्चित्तिरसि ब्राह्मणस्त्वा नाथकाम उपधावामि याऽस्यै पतिघ्नी तनूस्तामस्यै नाशय स्वाहा ॥ वायो प्रायश्चित्ते त्वं देवानां प्रायश्चित्तिरसि ब्राह्मणस्त्वा नाथकाम उपधावामि याऽस्यै प्रजाघ्नी तनूस्तामस्यै नाशय स्वाहा ॥ सूर्य प्रायश्चित्ते त्वं देवानां प्रायश्चित्तिरसि ब्राह्मणस्त्वा नाथकाम उपधावामि याऽस्यै पशुघ्नी तनूस्तामस्यै नाशय स्वाहा ॥ चन्द्र प्रायश्चित्ते त्वं देवानां प्रायश्चित्तिरसि ब्राह्मणस्त्वा नाथकाम उपधावामि याऽस्यै गृहघ्नी तनूस्तामस्यै नाशय स्वाहा ॥ गन्धर्व प्रायश्चित्ते त्वं देवानां प्रायश्चित्तिरसि ब्राह्मणस्त्वा नाथकाम उपधावामि याऽस्यै यशोघ्नी तनूस्तामस्यै नाशय स्वाहेति । स्थालीपाकस्य जुहोति प्रजापतये स्वाहेति हुत्वा हुत्वैतासामाहुतीनामुदपात्रे सꣳस्रवान्समवनीय तत एनां मूर्द्धन्यभिषिञ्चति या ते पतिघ्नी प्रजाघ्नी पशुघ्नी गृहघ्नी यशोघ्नी निन्दिता तनूर्जारघ्नीं तत एनां करोमि सा जीर्य त्वं मया सहासावित्यथैनाꣳस्थालीपाकं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्राशयति प्राणैस्ते प्राणान्सन्दधाम्यस्थिभिरस्थीनि माꣳसैर्माꣳसानि त्वचा त्वचमिति तस्मादेवं विच्छ्रोत्रियस्य दारेण नोपहासमिच्छेदुत ह्येवंवित्परो भवति तामुदुह्य यथर्त्तुप्रवेशनं यथा कामी वा काममाविजनितोः सम्भवामेति वचनादथास्यै दक्षिणाꣳसमधिहृदयमालभते यत्ते सुशीमे हृदयं दिवि चन्द्रमसि श्रितम् ॥ वेदाहं तन्मां तद्विद्यात्पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतꣳ शृणुयाम शरदः शतमित्येवमत ऊर्ध्वम् ॥११॥ पक्षादिषु स्थालीपाकꣳ श्रपयित्वा दर्शपूर्णमासदेवताभ्यो हुत्वा जुहोति ब्रह्मणे प्रजापतये विश्वेभ्यो देवेभ्यो द्यावापृथिवीभ्यामिति विश्वेभ्यो देवेभ्यो बलिहरणं भूतगृह्येभ्य आकाशाय च वैश्वदेवस्याग्नौ जुहोत्यग्नये स्वाहा प्रजापतये स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहाग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति प्राशनान्ते बाह्यतः स्त्रीबलिꣳ हरति नमः स्त्रियै नमः पुꣳसे वयसेऽवयसे नमः शुक्लाय कृष्णदन्ताय पापिनां पतये नमो ये मे प्रजामुपलोभयन्ति ग्रामे वसन्त उत वारण्ये तेभ्यो नमोऽस्तु बलिमेभ्यो हरामि स्वस्ति मेऽस्तु प्रजां मे ददत्विति शेषमद्भिः प्रप्लाव्य ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥१२॥ अथ गर्भाधानꣳ स्त्रियाः पुष्पवत्याश्चतुरहादूर्ध्वꣳ स्नात्वा विरजायास्तस्मिन्नेव

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दिवा आदित्यङ्गर्भमित्यादित्यमवेक्षते गृहे वा स्नापयित्वा तामभिगच्छेदिति श्रुतेस्तस्मिन्प्रजायाः सम्भवकाले निशायां कुर्याद्यदि दिवा मैथुनं व्रजेत्क्लीबा अल्पवीर्या अल्पायुषाश्च प्रसूयन्ते तस्मा-देतद्वर्जयेत्प्रजाकामो गृही श्रुतिस्मृतिविरोधाभ्यां दक्षिणेन पाणिनोरू प्रसार्य प्रजास्थानमभि-मृशति पूषा भगꣳ सविता मे ददातु रुद्रः कल्पयति ललामगुं विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिꣳशतु ॥ आसिञ्चतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते ॥ गर्भं धेहि सिनीवालि गर्भं धेहि पृथुष्टुके ॥ गर्भं ते अश्विनौ देवावाधत्तां पुष्करस्रजाविति सꣳसृजेथास्तेजो वैश्वानरो दद्याद् ब्रह्माण-मामन्त्रयते ब्रह्मा गर्भं दधात्विति प्राङ्मुख उदङ्मुखो वोपविष्टो मन्यते रेतो मूत्रमिति चैके श्रावणं कुर्यात् ॥ १३ ॥ अथर्तुमतीं जायामधिगच्छेत्पिण्डपितृयज्ञेन यजेत मध्यमपिण्डं पत्नी प्राश्नाति पुत्रकामा तत एतामाहुतिं जुहोत्याधत्त पितर इत्यलङ्कारमवजिघ्रत्यायन्तु न इति जपत्येवमथर्त्तुमतीं जायाहृदयमालभ्य पूर्ववत्सव्येन पाणिनोपस्थमभिमृशति भगप्प्रणेतरिति प्रागुतेदानीमिति रेतो-मूत्रमिति सन्धत्ते गायत्रेणेति प्रतिमन्त्रं मन्थयति पुत्रकामोऽभिगच्छेन्नित्यम् ॥ १४ ॥ सा यदि गर्भं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न दधीत सिꣳह्याः श्वेतपुष्प्या उपोष्य पुष्येण मूलमुत्थाप्य चतुर्थेऽहनि स्नातायां निशायामुदपेषं पिष्ट्वा दक्षिणस्यां नासिकायामासिञ्चतीयमोषधी त्रायमाणा सहमाना सरस्वती ॥ अस्या अहं बृहत्याः पुत्रः पितुरिव नाम जग्रभमिति ॥ १५ ॥ अथ पुꣳसवनं पुरा स्पन्दत इति मासे द्वितीये तृतीये वा यदहः पुꣳसा नक्षत्रेण चन्द्रमा युज्येत तदहरुपवास्याऽऽप्लाव्याहते वाससी परिधाप्य न्यग्रोधावरोहाञ्छुङ्गाँश्च निशायामुदपेषं पिष्ट्वा पूर्ववदासेचनꣳ हिरण्यगर्भोऽद्भ्यः सम्भृत इत्येताभ्याङ्कुशकण्टकꣳ सोमाꣳशुं चैके कूर्मपित्तं चोपस्थे कृत्वा स यदि कामयेत वीर्यवान्स्यादिति विकृत्यैनमभिमन्त्रयते सुपर्णोसीति प्राग्विष्णुक्रमेभ्यः ॥१६॥ अथ सीमन्तोन्नयनम् ॥ पुꣳसवनवत् प्रथमगर्भे मासे षष्ठेऽष्टमे वा तिलमुद्गमिश्रꣳ स्थालीपाकꣳ श्रपयित्वा प्रजापतेर्हुत्वा पश्चादग्नेर्भद्रपीठ उपविष्टायां युग्मेन सटालुग्रप्सेनौदुम्बरेण त्रिभिश्च दर्भपिञ्जुलैस्त्रेण्या शलल्या वीरतरशङ्कुना पूर्णचात्रेण च सीमन्तमूर्द्ध्वं विनयति भूर्भुवःस्वरिति प्रतिमहाव्याहृतिभिर्वा त्रिवृतमाबध्नात्ययमूर्जावतो वृक्ष उर्ज्जीव फलिनी भवेत्यथाऽऽह वीणागाथिनौ राजानꣳ सङ्गायेतां यो वाऽप्यन्यो वीरतर इति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नियुक्तामप्येके गाथामुपोदाहरन्ति सोम एव नो राजेमा मानुषीः प्रजाः ॥ अविमुक्तचक्र आसी-रँस्तीरे तुभ्यमसाविति यां नदीमुपावसिता भवति तस्या नाम गृह्णाति ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥१७॥ सोष्यन्तीमद्भिरभ्युक्षत्येजतु दशमास्य इति प्राग्यस्यैत इत्यथावरावपतनमवैतु प्रश्निशेवलꣳ शुने जरास्वत्तवे नैव माꣳसेन पीवरीं न कस्मिँश्चनायतनमवजरायुपद्यतामिति जातस्य कुमारस्याच्छिन्नायान्नाड्यां मेधाजननाऽऽयुष्ये करोत्यनामिकया सुवर्णान्तर्हितया मधुघृते प्राशयति घृतं वा भूस्त्वयि दधामि भुवस्त्वयि दधामि स्वस्त्वयि दधामि भूर्भुवःस्वः सर्वं त्वयि दधामीत्यथास्याऽऽयुष्यं करोति नाभ्यां दक्षिणे वा कर्णे जपत्यग्निरायुष्मान्स वनस्पतीभिरायुष्माँस्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि सोम आयुष्मान्सौषधीभिरायुष्माँस्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि ब्रह्माऽऽयुष्मत्तद्ब्राह्मणैरायुष्मत्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि देवा आयुष्मन्तस्तेऽमृतेनाऽऽयुष्मन्तस्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि ऋषय आयुष्मन्तस्ते व्रतैरायुष्मन्तस्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि पितर आयुष्मन्तस्ते स्वधाभिरायुष्मन्तस्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि यज्ञ आयुष्मान्स दक्षिणाभिरायुष्माँ-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि समुद्र आयुष्मान्स स्रवन्तीभिरायुष्माँस्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुष्मन्तं करोमि त्रिस्त्रिस्त्र्यायुषमिति च स यदि कामयेत सर्वमायुरियादिति वात्सप्रेणैनमभिमृशेद्दिवस्परीत्येतस्यानुवाकस्योत्तमामृचं परिशिनष्टि प्रतिदिशं पञ्च ब्राह्मणानवस्थाप्य ब्रूयादिममनुप्राणितेति पूर्वो ब्रूयात्प्राणेति व्यानेति दक्षिणोऽपानेत्यपर उदानेत्युत्तरः समानेति पञ्चम उपरिष्टादवेक्षमाणो ब्रूयात्स्वयं वा कुर्यादनुपरिक्राममविद्यमानेषु स यस्मिन्देशे जातो भवति तमभिमन्त्रयते वेद ते भूमि हृदयं दिवि चन्द्रमसि श्रितम् ॥ वेदाहं तन्मां तद्विद्यात्पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतꣳ शृणुयाम शरदः शतमित्यथैनमभिमृशत्यश्मा भव परशुर्भव हिरण्यमश्रुतं भव ॥ आत्मा वै पुत्रनामासि स जीव शरदः शतमित्यथास्य मातरमभिमन्त्रयत इडासि मैत्रावरुणी वीरे वीरमजीजनथाः ॥ सा त्वं वीरवती भव याऽस्मान्वीरवतोऽकरादित्यथास्यै दक्षिणꣳ स्तनं प्रक्षाल्य प्रयच्छतीमꣳ स्तनमिति यस्ते स्तन इत्युत्तरमेताभ्यामुदपात्रꣳ शिरस्तो निदधात्यापो देवेषु जाग्रथ यथा देवेषु जाग्रथ ॥ एवमस्याꣳ सूतिकाया सपुत्रिकायां जाग्रथ इति द्वारदेशे सूतिकाग्निमुपसमाधायोत्थाना-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्सन्धिवेलयोः फलीकरणमिश्रान्सर्षपानग्नावावपति शण्डामर्का उपवीरः शौण्डिकेय उलूखलः ॥ मलिम्लुचो द्रोणासश्च्यवनो नश्यतादितः स्वाहा ॥ आलिखन्ननिमिषः किंवदन्त उपश्रुतिर्हर्यक्षः कुम्भी शत्रुः पात्रपाणिर्नृमणिर्हन्त्रीमुखः सर्षपारुणश्च्यवनो नश्यतादितः स्वाहेति यदि कुमार उपद्रवेज्जालेन प्रच्छाद्योत्तरीयेण वा पिताङ्क आधाय जपति कूर्कुरः सुकूर्कुरः कूर्कुरो बालबन्धनः ॥ चेच्चेच्छुनक सृज नमस्ते अस्तु सीसरो लपेतापह्वर तत्सत्यम् ॥ यत्ते देवा वरमददुः स त्वं कुमारमेव वा वृणीथाः ॥ चेच्चेच्छुनक सृज नमस्ते अस्तु सीसरो लपेतापह्वर तत्सत्यम् ॥ यत्ते सरमा माता सीसरः पिता श्यामशबलौ भ्रातरौ ॥ चेच्चेच्छुनक सृज नमस्ते अस्तु सीसरो लपेतापह्वरेत्यभिमृशति न नामयति न रुदति न हृष्यति न ग्लायति यत्र वयं वदामो यत्र चाभिमृशामसीति ॥ १८ ॥ अथातो यमलजनने प्रायश्चित्तं व्याख्यास्यामो यस्य भार्या गौर्दासी महिषी वडवा वा विकृतं प्रसवे प्रायश्चित्ती भवेत्पूर्णे दशाहे चतुर्णां क्षीरवृक्षाणां काषायमुपसंहरेत् प्लक्षवटौदुम्बराश्वत्थशमीदेवदारुगौरसर्षपास्तेषामपो हिरण्यदूर्वाङ्कुराम्रपल्लवैरष्टौ कलशान्प्र-

Jyotu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पूर्ष सर्वौषधीनां दम्पती स्नापयित्वाऽऽपो हिष्ठेति तिसृभिः कयानश्चित्र इति द्वाभ्यां पञ्चैन्द्रेण पञ्च वारुणेनेदमापः प्रवहतेत्यपाघमिति स्नापयित्वालङ्कृत्य तौ दर्भेषूपवेश्य तत्र मारुतꣳस्थालीपाकꣳ-श्रपयित्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोति पूर्वोक्तैः स्नपनमन्त्रैः स्थालीपाकस्य जुहोत्यग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा पवमानाय स्वाहा पावकाय स्वाहा मरुताय स्वाहा मारुताय स्वाहा मरुद्भ्यः स्वाहा यमाय स्वाहान्तकाय स्वाहा मृत्यवे स्वाहा ब्रह्मणे स्वाहाग्नये स्विष्टकृते स्वाहेत्येतदेव गृहोत्पातेषूलूक-कपोतगृध्रः श्येनो वा प्रविशेत्स्तम्भः प्ररोहेद्वल्मीकं मधुजालं वा भवेदुदकुम्भप्रज्वलनाशनशयन-यानभङ्गेषु गृहगोधिकाकृकलासशरीरसर्पण इत्येवं छत्रध्वजविनाशे सार्पे नैर्ऋते गण्डयोगेष्वन्येष्व-प्युत्पातेषु भूकम्पोल्कापातकाकसर्पसङ्गमप्रेक्षणादिष्वेतदेव प्रायश्चित्तं ग्रहशान्त्योक्तेन विधिना कृत्वा-ऽऽचार्याय वरं दत्त्वा ब्राह्मणान्भोजयित्वा स्वस्ति वाच्याशिषः प्रतिगृह्य शान्तिर्भवति शान्तिर्भवति ॥ १९ ॥ अथातो यमलचरुं मारुतं व्याख्यास्यामो यस्य च यमलौ पुत्रौ दारिका वा प्रजायते पूर्णे दशाहे चतुर्णां क्षीरवृक्षाणां काषायमाहृत्याश्वत्थप्लक्षन्यग्रोधौदुम्बराश्चत्वारो विधवाः स्नापयति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धान्यसञ्युक्तमाचार्याय वरं दद्यात्कृष्णोऽनड्वान्ब्रह्मणे दद्यान्नक्षत्रसूचकेभ्यो वासो दद्यादन्येभ्यो ब्राह्मणेभ्यः सुवर्णं दद्यात्कृसरापायसेन ब्राह्मणान्भोजयेत्सार्पदैवते गण्डजात एष एव विधिः कात्यायनेनोक्तः कात्यायनेनोक्तः ॥ २१ ॥ दशम्यामुत्थाप्य ब्राह्मणान्भोजयित्वा पिता नाम करोति द्व्यक्षरं चतुरक्षरं वा घोषवदाद्यन्तरन्तःस्थं दीर्घाभिनिष्ठानं कृतं कुर्यान्न तद्धितमयुजाक्षर-माकारान्तꣳ स्त्रियै तद्धितꣳशर्म ब्राह्मणस्य वर्म क्षत्रियस्य गुप्तेति वैश्यस्य चतुर्थे मासि निष्क्रम-णिका सूर्यमुदीक्षयति तच्चक्षुरिति ॥ २२ ॥ प्रोष्येत्य गृहानुपतिष्ठते पूर्ववत्पुत्रं दृष्ट्वा जपत्यङ्गा-दङ्गात्सम्भवसि हृदयादधिजायसे ॥ आत्मा वै पुत्रनामासि स जीव शरदः शतमित्यथास्य मूर्द्धानमवजिघ्रति प्रजापतेष्ट्वाहिंकारेणावजिघ्रामि सहस्रायुषाऽसौ जीव शरदः शतमिति गवां त्वा हिंकारेणेति च त्रिर्दक्षिणेऽस्य कर्णे जपत्यस्मे प्रयन्धि मघवन्नृजीषिन्निन्द्ररायो विश्ववारस्य सूरेः ॥ अस्मे शतꣳशरदो जीवसेऽधा अस्मे वीराञ्छश्वत इन्द्रशिप्रिन्निन्तीन्द्र श्रेष्ठानि द्रविणानि धेहि चित्तिं दक्षस्य सुभगत्वमस्मे ॥ पोषꣳरयीणामरिष्टिं तनूनाꣳ स्वात्मानं वाचः सुदिन त्वमह्ना-

Jyotir Samsthanam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मिति सव्ये स्त्रियै तु मूर्द्धानमेवावजिघ्रति तूष्णीम् ॥ २३ ॥ षष्ठे मासेऽन्नप्राशनꣳस्थालीपाकꣳ श्रपयित्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोति देवीं वाचमजनयन्त देवास्तां विश्वरूपाः पशवो वदन्ति ॥ सा नो मन्द्रेषमूर्जन्दुहाना धेनुर्वागस्मानुपसुष्टुतैतु स्वाहेति वाजो नो अद्येति च द्वितीयाꣳ स्थालीपाकस्य जुहोति प्राणेनान्नमशीय स्वाहाऽपानेन गन्धानशीय स्वाहा चक्षुषा रूपाण्यशीय स्वाहा श्रोत्रेण यशोऽशीय स्वाहेति प्राशनान्ते सर्वान्रसान्सर्वमन्नमेकत उद्धृत्याथैनं प्राशयेत्तूष्णीꣳहन्तेति वा हन्तकारं मनुष्या इति श्रुतेर्भारद्वाज्या माꣳसेन वाक्प्रसारकामस्य कपिञ्जलमाꣳसेनान्नाद्यकामस्य मत्स्यैर्जवनकामस्य कृकषाया आयुष्कामस्याऽऽट्या ब्रह्मवर्चसकामस्य सर्वैः सर्वकामस्यान्नपर्याय वा ततो ब्राह्मणभोजनमन्नपर्याय वा ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ २४ ॥

इति पारस्करगृह्यसूत्रे प्रथमं काण्डं समाप्तम् ॥ १ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्रह्मचारिणो वा शुक्लवासस ऐन्द्रीं दिशमुदिचीं वा मङ्गलं पूर्ववद्गायन्त्यो षमलिनीᳪस्नापयन्त्याचार्यः स्नापयति वसोः पवित्रेण शतधारेण चाष्टभिः कलशैः स्नात्वाऽप्रतिरथं जपेदिदमापः प्प्रवहतेति तौ स्नापितौ वरं प्रयच्छत्यानडुहमातृभ्यश्च हिरण्यं वस्त्रमेव परीतोषणं वाजेवाजेवतेति पतेपद्याद्वादित्याघारं मारुतं चरुं जुहोति मरुताय स्वाहा मारुती स्वाहा मरुद्भ्यो विष्णवे प्रजापतयेऽग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति प्राशनान्ते शेषं चरुं गृहीत्वाऽश्वत्थं प्रदक्षिणीकृत्योपविशेत्तदेव तन्त्रᳪसमाप्य ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ २० ॥ अथातो मूलविधिं व्याख्यास्यामो मूलांशे प्रथमे पितुर्नैष्टो द्वितीये मातुस्तृतीये धनधान्यस्य चतुर्थे कुलशोकावहः स्वयं पुण्यभागी स्यान्मूलनक्षत्रे मूलविधानं कुर्यात्सर्वौषध्यात्सर्वगन्धैश्च सञ्युक्तं तत्रोदकुम्भं कृत्वा स वस्त्रगन्धपुष्परत्नसहितᳪश्वेतसिद्धार्थकुसुमायुक्तं कुर्यात्तस्मिन्रुद्रं जपित्वाऽप्रतिरथᳪराक्षोघ्नं च सूक्तं द्वितीयोदकुम्भं कृत्वा चतुःशतपाठः प्रस्रवणसञ्युक्तन्तस्मिन्नुपरिष्टान्मूलानि धारयेद्वंशपात्रे कृत्वा वस्त्रे वध्वा तस्मिन्प्रधानानि मूलानि वक्ष्यामि हिरणमयमूलᳪ सप्त धान्यं प्रथमाकाष्मर्या सहदेव्याऽपराजिता बाला पाठा शङ्खपुष्प्यधोपुष्पी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मधुयष्टिका चक्राङ्किता मयूरशिखा काकजङ्घा कुमारीद्वयं जीवन्त्यपामार्गभृङ्गारकलक्ष्मणाः सुलक्ष्मणा जाती व्याघ्रपत्रश्चक्रमर्दकः सिद्धेश्वरोऽश्वत्थोदुम्बरपालाशप्लक्षवटार्कदूर्वारोहितक-शमीशतावरीत्येवमादिमूलशतं पूरयित्वा तस्मिन्निषिद्धानि मूलानि वक्ष्यामि बैल्वधवनिम्ब-कदम्बराजवृक्षोक्षशालाप्रयालुदधिकपित्थकोविदारश्लेष्मान्तकबिभीतकशाल्मलीररलुसर्वकण्टकि-वर्जं तत्राभिषेकं कुर्यात्पितुः शिशोर्जनन्या देवस्य त्वेत्यौदुम्बर्यात्सन्दीमुदगग्रामास्तृणाति तत्रासी-नान्सम्पातेनाभिषिञ्चति शिरसोऽध्यनुलोमꣳशिरो मे श्रीर्यश इति यथालिङ्गमङ्गानि सम्मृशति स्नानादूर्ध्वं नैर्ऋतं पायसꣳ श्रपयित्वा काश्मर्यमयꣳ स्रुक्स्रुवं प्रतप्य सम्मृज्यान्वारब्ध आघारा-वाज्यभागौ हुत्वाऽसुन्वन्तमिति चतस्रः स्थालीपाकेन जुहुयात्पञ्चदशाऽऽज्याहुतीश्चतुर्गृहीतेन जुहोति कृणुष्व पाज इति पञ्च मा नस्तोक इति द्वे या ते रुद्र शिवा तनूरिति षडग्नी रक्षाꣳसि सधेति शुक्रज्योतिरमर्त्यः शुचिः पावक ईड्य इति त्वन्नः सोम विश्वतो रक्षा राजन्नघायतो न रिष्ये त्वावतः सखेति स्विष्टकृदादि प्राशनान्ते कृष्णा गौः कृष्णाश्च तिला हेममयमूलꣳसप्त-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथ द्वितीयं काण्डम् ।

सांवत्सरिकस्य चूडाकरणं तृतीये वाऽप्रतिहते षोडशवर्षस्य केशान्तो यथामङ्गलं वा सर्वेषां ब्राह्मणा-
न्भोजयित्वा माता कुमारमादायाप्लाव्याहते वाससी परिधाप्याङ्क आधाय पश्चादग्नेरुपविशत्यन्वा-
रब्ध आज्याहुतीर्हुत्वा प्राशनान्ते शीतास्वप्सूष्णा आसिञ्चत्युष्णेन वाय उदकेनेह्यदिते केशान्वपेति
केशश्मश्रुवति च केशान्तेऽथात्र नवनीतपिण्डं घृतपिण्डं दध्नो वा प्रास्यति तत आदाय दक्षिणं
गोदानमुन्दति सवित्रा प्रसूता दैव्या आप उन्दन्तु ते तनूम् ॥ दीर्घायुत्वाय वर्चस इति त्र्येण्या
शलल्या विनीय त्रीणि कुशतरुणान्यन्तर्दधात्योषध इति शिवो नामेति लोहक्षुरमादाय निवर्त्त-
यामीति प्रवपति, येनावपत्सविता क्षुरेण सोमस्य राज्ञो वरुणस्य विद्वान् ॥ तेन ब्रह्माणो वपतेद-
मस्याऽऽयुष्यं जरदष्टिर्यथासदिति सकेशानि प्रच्छिद्यानडुहे गोमयपिण्डे प्रास्यत्युत्तरतो ध्रियमाण एवं
सं.अ.७७ द्विरपरं तूष्णीमितरयोश्चोन्दनाद्यथ पश्चात् त्र्यायुषमित्यथोत्तरतो येन भूरिश्चरा दिवं ज्योक् च

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पश्चाद्धि सूर्यम् ॥ तेन ते वपामि ब्रह्मणा जीवातवे जीवनाय सुश्लोक्याय स्वस्तय इति त्रिः क्षुरेण शिरः प्रदक्षिणं परिहरति समुखं केशान्ते यत्क्षुरेण मज्जयता सुपेशसा वप्त्वा वाऽऽवपति केशान्छिन्धि शिरो माऽस्याऽऽयुः प्रमोषीर्मुखमिति च केशान्ते ताभिरद्भिः शिरः समुद्य नापिताय क्षुरं प्रयच्छत्यक्षण्वं[१] परिवपेति यथामङ्गलं केशशेषकरणमनुगुप्तमेतꣳसकेशं गोमयपिण्डं निधाय गोष्ठे पल्वल उदकान्ते वाऽऽचार्याय वरं ददाति गां केशान्ते संवत्सरं ब्रह्मचर्यमवपनं च केशान्ते द्वादशरात्रꣳ षड्रात्रं त्रिरात्रमन्ततः ॥ १ ॥ (अथ कर्णवेधो वर्षे तृतीये पञ्चमे वा पुष्येन्दुचित्राहरिरेवतीषु पूर्वाह्णे कुमारस्य मधुरं दत्त्वा प्राङ्मुखायोपविष्टाय दक्षिणं कर्णमभिमन्त्रयते भद्रंकर्णेभिरिति सव्यं वक्ष्यन्तीवेदिति चाथ भिन्द्यात्ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ २ ॥) अष्टवर्षं ब्राह्मणमुपनयेद्गर्भाष्टमे वैकादशवर्षꣳराजन्यं द्वादशवर्षं वैश्यं यथामङ्गलं वा सर्वेषां ब्राह्मणान्भोजयेत्तं च पर्युप्तशिरसमलङ्कृतमानयन्ति पश्चादग्नेरवस्थाप्य ब्रह्मचर्यमागामिति वाचयति ब्रह्मचार्यसानीति चाथैनं वासः

---

१ वप्त्रेति जयरामः । वप्त्वा (मुण्डयित्वा) इति गदाधरः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

परिधापयति येनेन्द्राय बृहस्पतिर्वासः पर्यदधादमृतम् ॥ तेन त्वा परिदधाम्यायुषे दीर्घायुत्वाय बलाय वर्चस इति मेखलां बध्नीत इयं दुरुक्तं परिबाधमाना वर्णं पवित्रं पुनती म आगात् ॥ प्राणापानाभ्यां बलमादधाना स्वसा देवी सुभगा मेखलेयमिति युवा सुवासाः परिवीत आगात्स उ श्रेयान्भवति जायमानः ॥ तन्धीरासः कवय उन्नयन्ति स्वाध्यो मनसा देवयन्त इति वा तूष्णीं वात्र यज्ञोपवीतपरिधानम् ॥ (यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेर्यत्सहजं पुरस्तात् ॥ आयुष्यमग्र्यं प्रतिमुञ्च शुभ्रं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः ॥ यज्ञोपवीतमसि यज्ञस्य त्वा यज्ञोपवीतेनोपनह्याम्मीत्यथाजिनं प्रयच्छति मित्रस्य चक्षुर्द्धरुणं बलीयस्तेजो यशस्वि स्थविरꣳसमिद्धम् ॥ अनाहनस्यं वसनं जरिष्णुः परीदं वाज्यजिनं दधेऽहमिति तूष्णीं वा) दण्डं प्रयच्छति तं प्रतिगृह्णाति यो मे दण्डः परापतद्वैहायसोऽधिभूम्याम् ॥ तमहं पुनरादद आयुषे ब्रह्मणे ब्रह्मवर्चसायेति दीक्षावदेके दीर्घसत्रमुपैतीति वचनादथास्याञ्जिरञ्जलिनाऽञ्जलिं पूरयत्यापोहिष्ठेति तिसृभिरथैनꣳसूर्यमुदीक्षयति तच्चक्षुरित्यथास्य दक्षिणाꣳसमधि हृदयमालभते मम व्रते ते हृदयं दधामि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मम चित्तमनु चित्तं ते अस्तु ॥ मम वाचमेकमना जुषस्व बृहस्पतिष्ट्वा नियुनक्तु मह्यमित्यथास्य दक्षिणꣳहस्तं गृहीत्वाऽऽह को नामासीत्यसावहं भो ३ इति प्रत्याहाथैनमाह कस्य ब्रह्मचार्यसीति भवत इत्युच्यमान इन्द्रस्य ब्रह्मचार्यस्यग्निराचार्यस्तवाहमाचार्यस्तवासावित्यथैनं भूतेभ्यः परिददाति प्रजापतये त्वा परिददामि देवाय त्वा सवित्रे परिददाम्यद्भ्यस्त्वौषधीभ्यः परिददामि द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिददामि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः परिददामि सर्वेभ्यस्त्वा भूतेभ्यः परिददाम्यरिष्ट्या इति ॥ ३ ॥ प्रदक्षिणमग्निं परीत्योपविशत्यन्वारब्ध आज्याहुतीर्हुत्वा प्राशनान्तेऽथैनꣳसꣳशास्ति ब्रह्मचार्यस्यपोऽशान कर्म कुरु मा दिवा सुषुप्था वाचं यच्छ समिधमाधेह्यपोऽशानेत्यथास्मै सावित्रीमन्वाहोत्तरतोऽग्नेः प्रत्यङ्मुखायोपविष्टायोपसन्नाय समीक्षमाणाय समीक्षिताय दक्षिणतस्तिष्ठत आसीनाय वैके पच्छोर्द्धर्चशः सर्वां च तृतीयेन सहानुवर्तयन्संवत्सरे षण्मास्ये चतुर्विंꣳशत्यहे द्वादशाहे षडहे त्र्यहे वा सद्यस्त्वेव गायत्रीं ब्राह्मणायानुब्रूयादाग्नेयो वै ब्राह्मण इति श्रुतेस्त्रिष्टुभꣳराजन्यस्य जगतीं वैश्यस्य सर्वेषां वा गायत्रीम् ॥ ४ ॥ अत्र समिदाधानं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पाणिनाऽग्निं परिसमूहत्यग्ने सुश्रवः सुश्रवसं मा कुरु यथा त्वमग्ने सुश्रवः सुश्रवा अस्येवं माꣳ- सुश्रवः सौश्रवसं कुरु ॥ यथा त्वमग्ने देवानां यज्ञस्य निधिपा अस्येवमहं मनुष्याणां वेदस्य निधिपो भूयासमिति प्रदक्षिणमग्निं पर्युक्ष्योत्तिष्ठन्त्समिधमादधात्यग्नये समिधमहार्षं बृहते जात- वेदसे ॥ यथा त्वमग्ने समिधा समिध्यस एवमहमायुषा मेधया वर्चसा प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन समिन्धे जीवपुत्रो ममाऽऽचार्यो मेधाव्यहमसान्यनिराकरिष्णुर्यशस्वी तेजस्वी ब्रह्मवर्चस्यन्नादो भूयासꣳस्वाहेत्येवं द्वितीयां तथा तृतीयामेषा त इति वा समुच्चयो वा पूर्ववत्परिसमूहनपर्युक्षणे पाणी प्रतप्य मुखं विमृष्टे तनूपा अग्नेऽसि तन्वं मे पाह्यायुर्दा अग्नेस्यायुर्मे देहि वर्चोदा अग्नेऽसि वर्चो मे देहि ॥ अग्ने यन्मे तन्वा ऊनं तन्म आपृण ॥ मेधां मे देवः सविता आदधातु मेधां मे देवी सरस्वती आदधातु ॥ मेधामश्विनौ देवावाधत्तां पुष्करस्रजाविति । (अङ्गान्यालभ्य जपत्यङ्गानि च म आप्या- यन्तां वाक्प्राणश्चक्षुः श्रोत्रं यशो बलमिति त्र्यायुषाणि करोति भस्मना ललाटे ग्रीवायां दक्षिणेꣳसे

१ पर्युक्ष्योत्थायेति बहूनां पाठः सम्मतः । २ माहार्यमित्यपि पाठो दृश्यते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हृदि च त्र्यायुषमिति प्रतिमन्त्रम्) ॥ ५ ॥ अत्र भिक्षाचर्यचरणम् । भवत्पूर्वां ब्राह्मणो भिक्षेत भवन्मध्याᳬराजन्यो भवदन्त्यां वैश्यस्तिस्रोऽप्रत्याख्यायिन्यः षड् द्वादशापरिमिता वा मातरं प्रथमामेक आचार्याय भैक्षं निवेदयित्वा वाग्यतोऽहःशेषं तिष्ठेदित्येकेऽहिᳬसन्नरण्यात्समिधमाहृत्य तस्मिन्नग्नौ पूर्ववदाधाय वाचं विसृजतेऽधःशाय्यक्षारालवणाशी स्याद्दण्डधारणमग्निपरिचरणं गुरुशुश्रूषा भिक्षाचर्या मधुमाᳬसमज्जनोपर्यासनस्त्रीगमनानृतादत्ताऽऽदानानि वर्जयेदष्टाचत्वारिᳬशद्वर्षाणि वेदब्रह्मचर्यं चरेद्द्वादश द्वादश वा प्रतिवेदं यावद्ग्रहणं वा वासाᳬसि शाणक्षौमाविकान्यैणेयमजिनमुत्तरीयं ब्राह्मणस्य रौरवᳬ राजन्यस्याऽऽजं गव्यं वा वैश्यस्य सर्वेषां वा गव्यमसति प्रधानत्वान्मौञ्जी रशना ब्राह्मणस्य धनुर्ज्या राजन्यस्य मौर्वी वैश्यस्य मुञ्जाभावे कुशाश्मन्तकबल्वजानां पालाशो ब्राह्मणस्य दण्डो बैल्वो राजन्यस्यौदुम्बरो वैश्यस्य केशसम्मितो ब्राह्मणस्य ललाटसम्मितः क्षत्रियस्य घ्राणसम्मितो वैश्यस्य सर्वे वा सर्वेषामाचार्येणाऽऽहुत उत्थाय प्रतिशृणुयाच्छयानं चेदासीन आसीनं चेत्तिष्ठँस्तिष्ठन्तं चेदभिक्रामन्नभिक्रामन्तं चेदभिधावन्स एवं वर्त्तमानोऽमुत्राद्य वसत्यमुत्राद्य वस-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तीति तस्य स्नातकस्य कीर्तिर्भवति त्रयः स्नातका भवन्ति विद्यास्नातको व्रतस्नातको विद्याव्रतस्नातक इति समाप्य वेदमसमाप्य व्रतं यः समावर्त्तते स विद्यास्नातकः समाप्य व्रतमसमाप्य वेदं यः समावर्त्तते स व्रतस्नातक उभयꣳ समाप्य यः समावर्त्तते स विद्याव्रतस्नातक इत्याषोडशाद्वर्षाद्ब्राह्मणस्या[1]नतीतः कालो भवत्याद्वाविꣳशाद्राजन्यस्याचतुर्विꣳशाद्वैश्यस्यात ऊर्ध्वं पतितसावित्रीका भवन्ति नैनानुपनयेयुर्नाध्यापयेयुर्न याजयेयुर्न चैभिर्व्यवहरेयुः कालातिक्रमे नियतवत्त्रिपुरुषं पतितसावित्रीकाणामपत्ये संस्कारो नाध्यापनं च तेषाꣳ संस्कारेप्सुर्व्रात्यस्तोमेनेष्ट्वा काममधीयीरन्व्यवहार्या भवन्तीति वचनात् ॥ ६ ॥ सूत्रस्यार्द्धः ॥ खण्डानि ॥ ३० ॥ अथोपनीतो ब्राह्मणस्त्रिशिखः शिखी जटिलो मुण्डो वाऽक्षारालवणाशी स्यात्सावित्रꣳ षड्रात्रं त्रिरात्रꣳ सद्यःकालं वा चरेत्तदेव व्रतमुदीक्ष्य दण्डमपो निधाय मेखलां यज्ञोपवीतं चाप्स्वन्तरिति प्रत्यृचं नमो वरुणायेति त्रिमधुरं दत्त्वा ततोऽस्याऽऽग्नेयं प्रथमं वेदव्रतमादिशेद्ब्राह्मणक्षत्रियविशां पञ्च सांवत्सरिकाणि

---

१ अनतीतः काल इति हरिहरगदाधरजयरामाः । नातीतः काल इति कर्कः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेदव्रतानि भवन्त्याग्नेयꣳशुक्रियमौपनिषदꣳ शौलभं गोदानमिति पञ्च सांवत्सरिकाणि वेदव्रतानि चरित्वा स्नात्वोपव्रतं चरेत्त्रिष्ववगुण्ठनꣳ शुक्रियादिषु शुक्रियꣳ शुक्रभिः श्रावयेदौपनिषदमौपनिषद्भिः शौलभꣳ शौलभिनीभिरथवा विद्यमान आब्रह्मन्नुदीरतामानो भद्रा आशुः शिशान इमानुकमिति च वेदशिरसाऽवगुण्ठयेदवगुण्ठनीं त्रिवलिं पञ्चवलिं वा नाभिदेशात्प्रच्छाद्य वाग्यतोऽरण्येऽधः शयीत ग्रामे गोष्ठे देवतायतने वा व्युष्टायामवगुण्ठनीमरण्ये विसृजेद्दृश्श्रमस्योदुत्त्यं चित्रन्देवानामित्युदितेऽर्के जपति वर्षति द्यौः शान्तिरिति शान्तिं करोति शान्तिभाजनं गुरवे दद्यादेवमेवावगुण्ठनीं च गोदाने गोमिथुनं तस्माद्गोदानमिति तस्माद्गोदानमिति ॥ ७ ॥ वेदꣳसमाप्य स्नायाद्ब्रह्मचर्यं वाऽष्टाचत्वारिꣳशकं द्वादशकेऽप्येके गुरुणाऽनुज्ञातो विधिर्विधेयस्तर्कश्च वेदः षडङ्गमेके न कल्पमात्रे कामं तु याज्ञिकस्योपसङ्गृह्य गुरुꣳ समिधोऽभ्याधाय परिश्रितस्योत्तरतः कुशेषु प्रागग्रेषु पुरस्तात्स्थित्वाऽष्टानामुदकुम्भानां येऽप्स्वन्तरग्नयः प्रविष्टा गोह्य उपगोह्यो मयूषो मनोहास्खलो विरुजस्तनूदूषुरिन्द्रियहा तान्विजहामि यो रोचनस्तामिह गृह्णामीत्येकस्मादपो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गृहीत्वा तेनाभिषिञ्चते तेन मामभिषिञ्चामि श्रियै यशसे ब्रह्मणे ब्रह्मवर्चसायेति येन श्रियमकृणुतां येनावमृशताᳪसुरां येनाक्ष्यावभ्यषिञ्चतां यद्वा तदश्विना यश इत्यापोहिष्ठेति च प्रत्यृचं त्रिभिस्तूष्णीमितरैरुदुत्तममितिमेखलामुन्मुच्य दण्डं निधाय वासोऽन्यत्परिधायाऽऽदित्यमुपतिष्ठत उद्यन्भ्राजभृष्णुरिन्द्रो मरुद्भिरस्थात्प्रातर्यावभिरस्थाद्दशसनिरसि दशसनिं मा कुर्वाविदन्मागमयोद्यन्भ्राजभृष्णुरिन्द्रो मरुद्भिरस्थाद्दिवा यावभिरस्थाच्छतसनिरसि शतसनिं मा कुर्वाविदन्मागमयोद्यन्भ्राजभृष्णुरिन्द्रो मरुद्भिरस्थात्सायं यावभिरस्थात्सहस्रसनिरसि सहस्रसनिं मा कुर्वाविदन्मा गमयेति दधि तिलान्वा प्राश्य जटालोमनखान्[1] सᳬहृत्यौदुम्बरे दन्तान्धावेताऽन्नाद्याय व्यूहध्वᳬसोमो राजाऽयमागमत् ॥ स मे मुखं प्रमार्क्ष्यते यशसा च भगेन चेत्युत्साद्य पुनः स्नात्वाऽनुलेपनं नासिकयोर्मुखस्य चोपगृह्णीते प्राणापानौ मे [2]तर्पय चक्षुर्मे तर्पय श्रोत्रं मे तर्पयेति पितरः शुन्धध्वमिति पाण्योरवनेजनं दक्षिणानिषिच्यानुलिप्य जपेत्सुचक्षा अहमक्षीभ्यां भूयास-

१ "नखानि" इत्यपि पाठः । २ समानव्यानौ मे तर्पय इति पाठः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ᳫसुवर्चा मुखेन ॥ सुश्रुत्कर्णाभ्यां भूयासमित्यहतं वासो धौतं वाऽमौत्रेणाच्छादयीत परिधास्यै यशो धास्यै दीर्घायुत्वाय जरदष्टिरस्मि ॥ शतं च जीवामि शरदः पुरूची रायस्पोषमभिसंव्ययिष्य इत्यथोत्तरीयं यशसा मा द्यावापृथिवी यशसेन्द्राबृहस्पती ॥ यशो भगश्च मा विन्दद्यशो मा प्रतिपद्यतामित्येकं चेत् पूर्वस्योत्तरवर्गेण प्रच्छादयीत सुमनसः प्रतिगृह्णाति या आहरज्जमदग्निः श्रद्धायै कामायेन्द्रियाय ता अहं प्रतिगृह्णामि यशसा च भगेन चेत्यथाववध्नीते यद्यशोऽप्सरसामिन्द्रश्चकार विपुलं पृथु ॥ तेन सङ्ग्रथिताः सुमनस आबध्नामि यशो मयीत्युष्णीषेण शिरो वेष्टयते युवा सुवासा इत्यलङ्करणमसि भूयोऽलङ्करणं भूयादिति कर्णवेष्टकौ वृत्रस्येत्यपङ्क्तेऽक्षिणी रोचिष्णुरसीत्यात्मानमादर्शे प्रेक्षते छत्रं प्रतिगृह्णाति बृहस्पतेश्छदिरसि पाप्मनो मामन्तर्द्धेहि तेजसो यशसो मामन्तर्द्धेहीति प्रतिष्ठेस्थो विश्वतो मा पातमित्युपानहौ प्रतिमुञ्चते विश्वाभ्यो मा नाष्ट्राभ्यस्परिपाहि सर्वत इति वैणवं दण्डमादत्ते दन्तप्रक्षालनादीनि नित्यमपि वासश्छत्रोपानहश्चापूर्वाणि चेन्मन्त्रः ॥ ८ ॥ स्नातस्य यमान्वक्ष्यामः । कामादितरो नृत्यगीतवादित्राणि न कुर्यान्न च गच्छे-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्कामं तु गीतं गायति वैव गीते वा रमत इति श्रुतेर्ह्यपरं क्षेमे नक्तं ग्रामान्तरं न गच्छेन्न च धावेदुद्पानावेक्षणवृक्षारोहणफलप्रपतनसन्धिसर्पणविवृतस्नानविषमलङ्घनशुष्कवद्नसन्ध्याऽऽदित्यप्रेक्षणभैक्षणानि न कुर्यान्न ह वै स्नात्वा भिक्षेतापह वै स्नात्वा भिक्षां जयतीति श्रुतेर्वर्षत्यप्रावृतोव्रजेदयं मे वज्रः पाप्मानमपहनदित्यप्स्वात्मानं नावेक्षेताजातलोम्नीं विपुꣳसीꣳषण्ढं च नोपहसेन्न गच्छेद्गर्भिणीं विजन्येति ब्रूयात्सकुलमिति नकुलं भगालमिति कपालं मणिधनुरितीन्द्रधनुर्गां धयन्तीं परस्मै नाचक्षीतोर्वरायामनन्तर्हितायां भूमावुत्सर्पंस्तिष्ठन्न मूत्रपुरीषे कुर्यात्स्वयं प्रशीर्णेन काष्ठेन गुदं प्रमृजीत विकृतं वासो नाच्छादयीत दृढव्रतो वधत्रः स्यात्सर्वत आत्मानं गोपायेत् सर्वेषां मित्रमिव ॥ (शुक्रियमध्येष्यमाणः पाठः) ॥९॥ तिस्रो रात्रीर्व्रतं चरेदमाꣳसाश्यमृण्मयपायी स्त्रीशूद्रशवकृष्णशकुनिशूनां च दर्शनमसम्भाषणं च तैः शवशूद्रसूतकान्नानि च नाद्यान्मूत्रपुरीषे ष्ठीवनं चातपे न कुर्यात्सूर्याच्चात्मानं नान्तर्दधीत तप्तेनोदकार्थान्कुर्वीताऽवज्योत्य रात्रौ भोजनꣳसत्यवदनमेव वा दीक्षितोऽप्यातपादीनि कुर्यात्प्रवर्ग्यवाँश्चेत् ॥ १० ॥ इति षोडशकर्म समाप्तम् ॥ अथातः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पञ्च महायज्ञा वैश्वदेवादन्नात्पर्युक्ष्य स्वाहाकारैर्जुहुयाद्ब्रह्मणे प्रजापतये गृह्याभ्यः कश्यपायानुमतय इति भूतगृह्येभ्यो मणिके त्रीन् पर्जन्यायाद्भ्यः पृथिव्यै धात्रे विधात्रे च द्वार्ययोः प्रतिदिशं वायवे दिशां च मध्ये त्रीन्ब्राह्मणेऽन्तरिक्षाय सूर्याय विश्वेभ्यो देवेभ्यो विश्वेभ्यश्च भूतेभ्यस्तेषामुत्तरत उषसे भूतानां च पतये परं पितृभ्यः स्वधा नम इति दक्षिणतः पात्रं निर्णिज्योत्तरापरस्यां दिशि निनयेद्यक्ष्मैतत्त इत्युद्धृत्याग्रं ब्राह्मणायावनेज्य दद्याद्धन्तत इति यथार्हं भिक्षुकानतिथींश्च सम्भजेरन् बालज्येष्ठा गृह्या यथार्हमश्नीयुः पश्चाद्गृहपतिः पत्नी च पूर्वो वा गृहपतिः तस्मादु स्वादि(द्वि)ष्टं गृहपतिः पूर्वोऽतिथिभ्योऽश्नीयादिति श्रुतेरहरहः स्वाहा कुर्यादन्नाभावे केनचिदाकाष्ठाद्देवेभ्यः पितृभ्यो मनुष्येभ्यश्चोदपात्रात् ॥११॥ अथातो धर्मजिज्ञासा। केशान्तादूर्ध्वमपत्नीक उत्सन्नाग्निरनग्निको वा प्रवासी ब्रह्मचारी चान्वग्निरिति ग्रामाग्निमाहृत्य पृष्ठो दिवीत्याधिष्ठाप्य त्रिभिश्च सावित्रैः प्रज्वाल्य ताꣳसवितुस्तत्सवितुर्विश्वानि देवसवितारिति पूर्ववदक्षतैर्हुत्वा पाकं पचेत्तत्र वैश्वदेवं ब्रह्मणे प्रजापतये गृह्याभ्यः कश्यपायानुमतये विश्वेभ्यो देवेभ्योऽग्नये स्विष्टकृतऽ-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF, Delhi

इत्युपस्पृश्य पूर्ववद्बलिकर्मैवं कृते न वृथा पाको भवति न वृथा पाकं पचेन्न वृथापाकमश्नीयादत्र पिण्डपितृयज्ञः पश्चाद्याग्रायणानि कुर्यात् ॥ १२ ॥ अथातोऽध्यायोपाकर्मौषधीनां प्रादुर्भावे श्रवणेन श्रावण्यां पौर्णमास्याᳬश्रावणस्य पञ्चमीᳬ हस्तेन वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोति पृथिव्या अग्नय इत्यृग्वेदेऽन्तरिक्षाय वायव इति यजुर्वेदे दिवे सूर्यायेति सामवेदे दिग्भ्यश्चन्द्रमस इत्यथर्ववेदे ब्रह्मणे छन्दोभ्यश्चेति सर्वत्र प्रजापतये देवेभ्य ऋषिभ्यः श्रद्धायै मेधायै सदसस्पतयेऽनुमतय इति चैतदेव व्रतादेशनविसर्गेषु सदसस्पतिमित्यक्षतधानास्त्रिः सर्वेऽनुपठेयुर्हुत्वा हुत्वौदुम्बर्यस्तिस्रस्तिस्रः समिध आदध्युरार्द्राः सपलाशा घृताक्ताः सावित्र्या ब्रह्मचारिणश्च पूर्वकल्पेन शन्नो भवन्त्वित्यक्षतधाना अखादन्तः प्राश्नीयुर्दधिक्राव्ण्ण इति दधि भक्षयेयुः स यावन्तं गणमिच्छेत्तावतस्तिलानाकर्षफलकेन जुहुयात्सावित्र्या शुक्रज्योतिरित्यनुवाकेन वा प्राशनान्ते प्रत्यङ्मुखेभ्य उपविष्टेभ्य ॐकारमुक्त्वा त्रिश्च सावित्रीमध्यायादीन्प्रब्रूयादृषिमुखानि बह्वृचानां पर्वाणि छन्दोगानाᳬसूक्तान्यथर्वणानाᳬ सर्वे जपन्ति सह नोऽस्तु सह नोऽवतु सह न इदं वीर्यवदस्तु ब्रह्म ॥ इन्द्रस्तद्वेद येन यथा न

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विद्विषामह इति त्रिरात्रं नाधीयीरँल्लोमनखानामनिकृन्तनमेके प्रागुत्सर्गात् ॥ १३ ॥ वातेऽमावास्यायामिति सर्वानध्यायः ॥ श्राद्धाशने चोल्कावस्फूर्ज्जद्भूमिचलनाग्न्युत्पातेष्वृतुसन्धिषु चाकालमुत्सृष्टेष्वभ्रदर्शने सर्वरूपे च त्रिरात्रं त्रिसन्ध्यं वा भुक्त्वाऽऽर्द्रपाणिरुदके महानिशायाᳬसन्धिवेलयोरन्तःशवे ग्रामे ग्रामान्तर्दिवाकीर्त्ये[1] धावतोऽभिशस्तपतितदर्शनाश्चर्याभ्युदयेषु च तत्कालं नीहारे वादित्रशब्द आर्त्तस्वने ग्रामान्ते श्मशाने श्वगर्दभोलूकशृगालसामशब्देषु शिष्टाचरिते च तत्कालं गुरौ प्रेतेऽपोऽभ्यवेयाद्दशरात्रं चोपरमेत्सतानूनप्त्रिणि सब्रह्मचारिणि च त्रिरात्रमेकरात्रमसब्रह्मचारिण्यर्द्धषष्ठान्मासानधीत्योत्सृजेयुरर्द्धसप्तमासान्वाऽथेमामृचं जपन्त्युभा कवी युवा यो नो धर्मः परापतत् ॥ परिसख्यस्य धर्मिणो विसख्यानि विसृजामह इति त्रिरात्रᳬसहोष्य विप्रतिष्ठेरन् ॥ १४ ॥ पौषस्य रोहिण्यां मध्यमायां वाऽष्टकायामध्यायानुत्सृजेयुरुदकान्तं गत्वाऽद्भिर्देवाँश्छन्दाᳬसि वेदानृषीन्पुराणाचार्यान् गन्धर्वानितराचार्यान्त्संवत्सरं च सावयवं पितॄनाचार्यान्स्वाँश्च तर्पयेयुः सावित्रीं

॥२३०॥

---

१ दिवाकीर्तिरिति कर्कसम्मतः पाठः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चतुरनुद्रुत्य विरता स्म इति प्रब्रूयुः क्षपणं प्रवचनं च पूर्ववत् ॥ १५ ॥ पुण्याहे लाङ्गलयोजनं ज्येष्ठया वेन्द्रदैवत्यमिन्द्रं पर्जन्यमश्विनौ मरुत उदलाकाश्यपᳩ स्वातिकारीᳪ सीतामनुमतिं च दध्ना तण्डुलैर्गन्धैरक्षतैरिष्ट्वाऽनडुहौ मधुघृते प्राशयेत्सीरा युञ्जन्तीति योजयेच्छुनᳩसुफाला इति कृषेत् फालं वा लभेत न वाऽभ्युपदेशाद्वपनाषङ्गाच्चाघ्यमभिषिच्याकृष्टं तदा कृषेयुः स्थालीपाकस्य पूर्ववद्देवता यजेदुभयोर्व्रीहियवयोः प्रवपन्सीतायज्ञे च ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥१६॥ (अथातो वापी-कूपतडागारामदेवतायतनानां प्रतिष्ठापनं व्याख्यास्यामस्तत्रोदगयन आपूर्यमाणपक्षे पुण्याहे तिथि-वारनक्षत्रकरणे च गुणान्विते तत्र वारुणं यवमयं चरुᳪ श्रपयित्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोति त्वन्नोऽअग्ने स त्वन्नोऽअग्नऽइमम्मे वरुण तत्त्वा यामि ये ते शतमयाश्चाग्नऽउदुत्तममुरुᳪहि राजा वरुणस्योत्तम्भनमग्नेरनीकमिति दशर्चᳩ हुत्वा स्थालीपाकस्य जुहोत्यग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा वरुणाय स्वाहा यज्ञाय स्वाहोग्राय स्वाहा भीमाय स्वाहा शतक्रतवे स्वाहा व्युष्ट्यै स्वाहा स्वर्गाय स्वाहेति

१ पुष्करिण्याम्.

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यथोक्तᳪं स्विष्टकृत्प्राशनान्ते जलचराणि क्षिप्त्वाऽलङ्कृत्य गां तारयित्वा पुरुषसूक्तं जपन्नाचार्याय वरं दत्त्वा कर्णवेष्टकौ वासाᳪंसि धेनुर्दक्षिणा । ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥) ॥ १७ ॥ अथातः श्रवणाकर्म श्रावण्यां पौर्णमास्याᳪं स्थालीपाकᳪं श्रपयित्वाऽक्षतधानाश्चैककपालं पुरोडाशं धानानां भूयसीः पिष्ट्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुती जुहोत्यपश्वेतपदा जहि पूर्वेण चापरेण च ॥ सप्त च वारुणीरिमाः प्रजाः सर्वाश्च राजबान्धवैः स्वाहा ॥ न वै श्वेतस्याध्याचारेऽहिर्ददर्श कश्चन ॥ श्वेताय वैदर्व्याय नमः स्वाहेति स्थालीपाकस्य जुहोति विष्णवे श्रवणाय श्रावण्यै पौर्णमास्यै वर्षाभ्यश्चेति धानावन्तमिति धानानां घृताक्तान्सक्तून्सर्पेभ्यो जुहोत्याग्नेयपाण्डुपार्थिवानाᳪंसर्पाणामधिपतये स्वाहा श्वेतवायवान्तरिक्षाणाᳪं सर्पाणामधिपतये स्वाहाऽभिभूःसौर्यदिव्यानाᳪं सर्पाणामधिपतये स्वाहेति सर्वहुतमेककपालं ध्रुवाय भौमाय स्वाहेति प्राशनान्ते सक्तूनामेकदेशᳪंशूर्पे न्युप्योपनिष्क्रम्य बहिःशालायाः स्थण्डिलमुपलिप्योल्कायां ध्रियमाणायां माऽन्तरागमतेत्युक्त्वा वाग्यतः सर्पानवनेजयत्याग्नेयपाण्डुपार्थिवानाᳪंसर्पाणामधिपतेऽवनेनिक्ष्व श्वेतवायवान्तरिक्षाणाᳪंसर्पाणामधिपतेऽवनेनिक्ष्वाभिभूःसौर्यदिव्या-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नाꣳ सर्पाणामधिपतेऽवनेनिक्ष्वेति यथावनिक्तं दर्व्योपघातꣳ सक्तून्सर्पेभ्यो बलिꣳ हरत्याग्नेयपाण्डुपार्थिवानाꣳ सर्पाणामधिपत एष ते बलिः श्वेतवायवान्तरिक्षाणाꣳ सर्पाणामधिपत एष ते बलिरभिभूःसौर्यदिव्यानाꣳसर्पाणामधिपत एष ते बलिरित्यवनेज्य पूर्ववत्कङ्कतैः प्रलिखत्याग्नेयपाण्डुपार्थिवानाꣳ सर्पाणामधिपते प्रलिखस्व श्वेतवायवान्तरिक्षाणाꣳ सर्पाणामधिपते प्रलिखस्वाभिभूःसौर्यदिव्यानाꣳसर्पाणामधिपते प्रलिखस्वेत्यञ्जनानुलेपनꣳस्रजश्चाञ्जस्वानुलिम्पस्व स्रजोऽपि नह्यस्वेति सक्तुशेषꣳस्थण्डिले न्युप्योदपात्रेणोपनिनीयोपतिष्ठते नमोऽस्तु सर्प्पेभ्य इति तिसृभिः स यावत्कामयेत न सर्पा अभ्युपेयुरिति तावत्सन्ततयोदधारया निवेशनं त्रिः परिषिञ्चन्परीयादपश्वेतपदा जहीति द्वाभ्यां दर्वीं शूर्पञ्च प्रक्षाल्य प्रतप्य प्रयच्छति द्वारदेशे मार्जयन्त आपोहिष्ठेति तिसृभिरनुगुप्तमेतꣳसक्तुशेषं निधाय ततोऽस्तमितेऽस्तमितेऽग्निं परिचर्य दर्व्योपघातꣳसक्तून्सर्पेभ्यो बलिꣳ हरेदाग्रहायण्यास्तꣳ हरन्तन्नान्तरेण गच्छेयुर्दर्व्याचमनं प्रक्षाल्य निदधाति धानाः प्राश्नन्त्यसꣳ

१ स्थालीपाकस्य जुहोतीन्द्राय स्वाहेति वैदिकपाठः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्यूतास्ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ १८ ॥ प्रौष्ठपद्यामिन्द्रयज्ञः । पायसमैन्द्रꣳश्रपयित्वाऽपूपाँश्चापूपैस्ती-
र्त्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोतीन्द्रायेन्द्राण्या अजायैकपदेऽहिर्बुध्न्याय प्रौष्ठपदाभ्यश्चेति
प्राशनान्ते मरुद्भ्यो बलिꣳ हरत्यहुतादो मरुत इति श्रुतेराश्वत्थेषु पलाशेषु मरुतोऽश्वत्थे तस्थु-
रिति वचनाच्छुक्रज्योतिरिति प्रतिमन्त्रं विमुखेन च मनसा नामान्येषामेतानीति श्रुतेरिन्द्रं
दैवीरिति जपति ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ १९ ॥ आश्वयुज्यां पृषातकाः पायसमैन्द्रꣳ श्रपयित्वा
दधिमधुघृतमिश्रं जुहोतीन्द्रायेन्द्राण्या अश्विभ्यामाश्वयुज्यै पौर्णमास्यै शरदे चेति प्राशनान्ते
दधिपृषातकमञ्जलिना जुहोत्यूनं मे पूर्यतां पूर्णं मे मा व्यगात्स्वाहेति दधिमधुघृतमिश्रममात्या
अवेक्षन्त आयात्विन्द्र इत्यनुवाकेन मातृभिर्वत्सान्सꣳसृज्य ताꣳरात्रिमाग्रहायणीं च ततो ब्राह्मण-
भोजनम् ॥ २० ॥ अथ सीतायज्ञो व्रीहियवाणां यत्र यत्र यजेत तन्मयꣳ स्थालीपाकꣳ श्रपये-
त्कामादीजानोऽन्यत्रापि व्रीहियवयोरेवान्यतरꣳस्थालीपाकꣳश्रपयेन्न पूर्वचोदितत्वात्सन्देहोऽसम्भ-
वाद्विनिवृत्तिः क्षेत्रस्य पुरस्तादुत्तरतो वा शुचौ देशे कृष्टे फलानुपरोधेन ग्रामे वोभयसम्प्रयोगाद-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विरोधाद्यत्र अपर्यिष्यन्नुपलिप्त उद्धतावोक्षितेऽग्निमुपसमाधाय तन्मिश्रैर्दर्भैस्तीर्त्वाऽऽज्यभागा-
विष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोति पृथिवी द्यौः प्रदिशो दिशो यस्मै द्युभिरावृताः । तमिहेन्द्रमुपह्वये शिवा
नः सन्तु हेतयः स्वाहा । यन्मे किञ्चिदुपेप्सितमस्मिन्कर्मणि वृत्रहन् ॥ तन्मे सर्वꣳ समृध्यतां
जीवतः शरदः शतꣳ स्वाहा ॥ सम्पत्तिर्भूतिर्भूमिर्वृष्टिर्ज्यैष्ठ्यꣳ श्रैष्ठ्यꣳ श्रीः प्रजामिहावतु स्वाहा ॥
यस्या भावे वैदिकलौकिकानां भूतिर्भवति कर्मणाम् ॥ इन्द्रपत्नीमुपह्वये सीताꣳ सा मे त्वनपायिनी
भूयात्कर्मणि कर्मणि स्वाहा ॥ अश्वावती गोमती सूनृतावती बिभर्ति या प्राणभृतो अतन्द्रिता ॥
खलमालिनीमुर्वरामस्मिन्कर्मण्युपह्वये ध्रुवाꣳ सा मे त्वनपायिनी भूयात्स्वाहेति स्थालीपाकस्य
जुहोति सीतायै यजायै शमायै भूत्या इति मन्त्रवत्प्रदानमेकेषाꣳ स्वाहाकारप्रदाना इति श्रुते-
र्विनिवृत्तिः स्तरणशेषकुशेषु सीतागोप्तृभ्यो बलिꣳ हरति पुरस्ताद्ये त आसते सुधन्वानो निष-
ङ्गिणः ॥ ते त्वापुरस्ताद्गोपायन्त्वप्रमत्ता अनपायिनो नम एषां करोम्यहं बलिमेभ्यो हरामीम-
मित्यथ दक्षिणतो निमिषा वर्मिण आसते ॥ ते त्वा दक्षिणतो गोपायन्त्वप्रमत्ता अनपायिनो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नम एषां करोम्यहं बलिमेभ्यो हरामीममित्यथ पश्चाद्‌ाभुवः प्रभुवो भूतिर्भूमिः पार्ष्णिः शुनङ्कुरिः ॥ ते त्वा पश्चाद्गोपायन्त्वप्रमत्ता अनपायिनो नम एषां करोम्यहं बलिमेभ्यो हरामीममित्यथोत्तरतो भीमा वायुः समाजवे ॥ ते त्वोत्तरतः क्षेत्रे खले गृहेऽध्वनि गोपायन्त्वप्रमत्ता अनपायिनो नम एषां करोम्यहं बलिमेभ्यो हरामीममिति प्रकृताद्‌न्यस्माद्‌ाज्यशेषेण च पूर्ववद्बलिकर्म स्त्रियश्चोपयजेरन्नाचरितत्वात्सꣳस्थिते कर्मणि ब्राह्मणान्भोजयेत् सꣳस्थिते कर्मणि ब्राह्मणान्भोजयेत् ॥ २१ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

इति पारस्करगृह्यसूत्रे द्वितीयकाण्डं समाप्तम् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथ तृतीयं काण्डम् ।

अनाहिताग्नेर्नवप्राशनन्नवꣳस्थालीपाकꣳश्रपयित्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोति शतायुधाय शतवीर्याय शतोतये अभिमातिषाहे ॥ शतं यो नः शरदोऽजीजानिन्द्रो नेषदति दुरितानि विश्वा स्वाहा । ये चत्वारः पथयो देवयाना अन्तरा द्यावापृथिवी वियन्ति ॥ तेषां योऽज्यानिमजीजिमावहात्तस्मै नो देवाः परिधत्तेह सर्वे स्वाहेति । स्थालीपाकस्याऽऽग्रयणदेवताभ्यो हुत्वा जुहोति स्विष्टकृते च स्विष्टमग्ने अभितत्पृणीहि विश्वाँश्च देवः पृतना अविष्यत् । सुगन्नु पन्थां प्रदिशन्न एहि ज्योतिष्मध्ये ह्यजरन्न आयुः स्वाहेति । अथ प्राश्नात्यग्निः प्रथमः प्राश्नातु स हि वेद यथा हविः । शिवा अस्मभ्यमोषधीः कृणोतु विश्वचर्षणिर्भद्रान्नः श्रेयः समनैष्ट देवास्त्वयावशेन समशीमहि त्वा । स नो मयोभूः पितो आविशस्व शं तोकाय तनुवे स्योन इत्यन्नपतीयया[1] वाथ यवानामेत-

---

१ अन्नपतिशब्दो विद्यते यस्यां सा अन्नपतीया तया अन्नपतीयया अत्र छप्रत्ययः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मुत्यं मधुना सञ्युतं यवꣳसरस्वत्या अधिवनाय चकृषुः ॥ इन्द्र आसीत्सीरपतिः शतक्रतुः कीनाशा आसन्मरुतः सुदानव इति ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ १ ॥ मार्गशीर्ष्यां पौर्णमास्यामाग्रहायणीकर्म स्थालीपाकꣳ श्रपयित्वा श्रवणवदाज्याहुतीर्हुत्वाऽपरा जुहोति यां जनाः प्रतिनन्दन्ति रात्रीन्धेनुमिवायतीम् ॥ संवत्सरस्य या पत्नी सा नो अस्तु सुमङ्गली स्वाहा ॥ संवत्सरस्य प्रतिमा या ताꣳ रात्रिमुपास्महे ॥ प्रजाꣳ सुवीर्यां कृत्वा दीर्घमायुर्व्यश्नवै स्वाहा ॥ संवत्सराय परिवत्सरायेदावत्सरायेद्वत्सराय वत्सराय कृणुते बृहन्नमः ॥ तेषां वयꣳसुमतौ यज्ञियानां ज्योग्जीता अहताः स्याम स्वाहा ग्रीष्मो हेमन्त उत नो वसन्तः शिवा वर्षा अभया शरन्नः । तेषामृतूनाꣳ शतशारदानां निवात एषामभये वसेम स्वाहेति स्थालीपाकस्य जुहोति सोमाय मृगशिरसे मार्गशीर्ष्यै पौर्णमास्यै हेमन्ताय चेति प्राशनान्ते सक्तुशेषꣳशूर्पे न्युप्योपनिष्क्रमणप्रभृत्यामार्जनान्मार्जनान्त उत्सृष्टो बलिरित्याह पश्चादग्नेः स्वस्तरमास्तीर्याहतं च वास आप्लुता अहतवाससः प्रत्यवरोहन्ति दक्षिणतः स्वामी जायोत्तरा यथाकनिष्ठमुत्तरतो दक्षिणतो ब्रह्माणमुपवेश्योत्तरत उदपात्रꣳशमी-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शाखसीतालोष्ठाश्मनो निधायाग्निमीक्षमाणो जपत्ययमग्निर्वीरतमोऽयं भगवत्तमः सहस्रसातमः ॥ सुवीर्योऽयं श्रैष्ठ्ये दधातु नाविति पश्चादग्नेः प्राञ्चमञ्जलिं करोति दैवीं नावमिति तिसृभिः स्रस्तरमारोहन्ति ब्रह्माणमामन्त्रयते ब्रह्मन्प्रत्यवरोहामेति ब्रह्मानुज्ञाताः प्रत्यवरोहन्त्यायुः कीर्त्तिर्यशो बलमन्नाद्यं प्रजामित्युपेता जपन्ति सुहेमन्तः सुवसन्तः सुग्रीष्मः प्रतिधीयतान्नः ॥ शिवा नो वर्षाः सन्तु शरदः सन्तु नः शिवा इति स्योना पृथवि नो भवेति दक्षिणपार्श्वैः प्राक्शिरसः संविशन्त्युपोदुतिष्ठन्त्युदायुषा स्वायुषोत्पर्जन्यस्य वृष्ट्या पृथिव्याः सप्तधामभिरित्येवं द्विरपरं ब्रह्मानुज्ञाता अधःशयीरँश्चतुरो मासान्यथेष्टं वा ॥ २ ॥ ऊर्ध्वमाग्रहायण्यास्तिस्रोऽष्टका ऐन्द्री वैश्वदेवी प्राजापत्या पित्र्येत्यपूपमाꣳसशाकैर्यथासङ्ख्यं प्रथमाऽष्टका पक्षाष्टम्याꣳस्थालीपाकꣳश्रपयित्वाऽऽज्यभागाविष्ट्वाऽऽज्याहुतीर्जुहोति त्रिꣳशत्स्वसार उपयन्ति निष्कृतꣳसमानं केतुं प्रतिमुञ्चमानाः ॥ ऋतूँस्तन्वते कवयः प्रजानतीर्मध्ये छन्दसः परियन्ति भास्वतीः स्वाहा ॥ ज्योतिष्मती प्रतिमुञ्चते नभो रात्री देवी सूर्यस्य व्रतानि ॥ विपश्यन्ति पशवो जायमाना नानारूपामातुरस्या उपस्थे स्वाहा ॥ एकाऽष्टका तपसा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तप्यमाना जजान गर्भं महिमानमिन्द्रम् ॥ तेन दस्यून्व्यसहन्त देवा हन्ताऽसुराणामभवच्छचीभिः स्वाहा ॥ अनानुजामनुजां मामकर्त्त सत्यं वदन्त्यन्विच्छ एतत् ॥ भूयासमस्य सुमतौ यथा यूयमन्या वो अन्यामति मा प्रयुक्त स्वाहा ॥ अभून्मम सुमतौ विश्ववेदा आष्ट प्रतिष्ठामविदद्धि गाधम् ॥ भूयासमस्य सुमतौ यथा यूयमन्या वो अन्यामति मा प्रयुक्त स्वाहा ॥ पञ्च व्युष्टीरनु पञ्चदोहा गां पञ्चनाम्नी मृतवोऽनु पञ्च ॥ पञ्च दिशः पञ्चदशेन क्लृप्ताः समानमूर्ध्नीरधिलोकमेकꣳस्वाहा ॥ ऋतस्य गर्भः प्रथमा व्यूषिष्यपामेका महिमानं बिभर्ति । सूर्यस्यैका चरति निष्कृतेषु धर्मस्यैका सवितैकान्नियच्छतु स्वाहा । या प्रथमा व्यौच्छत्सा धेनुरभवद्यमे ॥ सा नः पयस्वती धुक्ष्वोत्तरामुत्तराꣳ समाꣳ स्वाहा ॥ शुक्रऋषभा नभसा ज्योतिषाऽगाद्विश्वरूपा शबली अग्निकेतुः ॥ समानमर्थꣳ स्वपस्यमाना बिभ्रती जरामजर उष आगाः स्वाहा ॥ ऋतूनां पत्नी प्रथमेयमागादह्नां नेत्री जनित्री प्रजानाम् ॥ एका सती बहुधोषो व्योच्छत्सा जीर्णा त्वं जरयसि सर्वमन्यत्स्वाहेति । स्थालीपाकस्य जुहोति शान्ता पृथिवी शिवमन्तरिक्षꣳशन्नो द्यौरभयं कृणोतु ॥ शन्नोऽदिशः प्रदिश

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आदिशो नोऽहोरात्रे कृणुतं दीर्घमायुर्व्यश्नवै स्वाहा ॥ आपो मरीचीः परिपान्तु सर्वतो धाता समुद्रो अपहन्तु पापम् । भूतं भविष्यदकृन्तद्विश्वमस्तु मे ब्रह्माभिगुप्तः सुरक्षितः स्याꣳस्वाहा ॥ विश्वे आदित्या वसवश्च देवा रुद्रा गोप्तारो मरुतश्च सन्तु ॥ ऊर्जं प्रजाममृतन्दीर्घमायुः प्रजापतिर्मयि परमेष्ठी दधातु नः स्वाहेति च । अष्टकायै स्वाहेति मध्यमा गवा तस्यै वपां जुहोति वह वपां जातवेदः पितृभ्य इति श्वोऽन्वष्टकासु सर्वासां पार्श्वसक्थिसव्याभ्यां परिवृते पिण्डपितृयज्ञवत्स्त्रीभ्यश्चोपसेचनञ्च कर्षूषु सुरया तर्पणेन चाञ्जनानुलेपनꣳस्त्रजश्चाचार्यायान्तेवासिभ्यश्चानपत्येभ्य इच्छन् मध्या वर्षे च तुरीया शाकाष्टका ॥ ३ ॥ अथातः शालाकर्म पुण्याहे शालां कारयेत्तस्या अवटमभिजुहोत्यच्युताय भौमाय स्वाहेति स्तम्भमुच्छ्रयतीमामुच्छ्रयामि भुवनस्य नाभिं वसोर्धारां प्रतरणीं वसूनाम् ॥ इहैव ध्रुवान्निमिनोमि शालां क्षेमे तिष्ठतु घृतमुक्षमाणा ॥ अश्वावती गोमती सूनृतावत्युच्छ्रयस्व महते सौभगाय ॥ आ त्वा शिशुराक्रन्दत्वा गावो धेनवो वाश्यमानाः ॥ आ

सं. ७९ त्वा कुमारस्तरुण आवत्सो जगदैः सह ॥ आ त्वा परिस्रुतः कुम्भ आदध्नः कलशैरुप क्षेमस्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पत्नी बृहती सुवासा रयिन्नो धेहि सुभगे सुवीर्यम् ॥ अश्वावद्गोमदूर्जस्वत्पर्णं वनस्पतेरिव ॥ अभि-
नः पूर्य्यताᳪरयिरिदमनुश्रेयो वसान इति चतुरः प्रपद्यतेऽभ्यन्तरतोऽग्निमुपसमाधाय दक्षिणतो
ब्रह्माणमुपवेश्योत्तरत उदपात्रं प्रतिष्ठाप्य स्थालीपाकᳪश्रपयित्वा निष्क्रम्य द्वारसमीपे स्थित्वा
ब्रह्माणमामन्त्रयते ब्रह्मन्प्रविशामीति ब्रह्मानुज्ञातः प्रविशत्यृ(चं)तं प्रपद्ये शिवं प्रपद्य इत्याज्यᳪ-
सँस्कृत्येहरतिरित्याज्याहुतीर्हुत्वाऽपरा जुहोति वास्तोष्पते प्रतिजानीह्यस्मान्स्वावेशो अनमीवो
भवा नः ॥ यत्त्वेमहे प्रति तन्नो जुषस्व शन्नो भव द्विपदे शञ्चतुष्पदे स्वाहा ॥ १ ॥ वास्तोष्पते
प्रतरणो न एधि गयस्फानो गोभिरश्वेभिरिन्दो ॥ अजरासस्ते सख्ये स्याम पितेव पुत्रान्प्रति तन्नो
जुषस्व शन्नो भव द्विपदे शञ्चतुष्पदे स्वाहा ॥२॥ वास्तोष्पते शग्मया संᳪसदा ते सक्षीमहि रणवया
गातुमत्या ॥ पाहि क्षेम उत योगे वरन्नो यूयम्पात स्वस्तिभिः सदा नः स्वाहा ॥ ३ ॥ अमीवहा
वास्तोष्पते विश्वा रूपाण्याविशन् ॥ सखा सुशेव एधि नः स्वाहेति स्थालीपाकस्य जुहोत्यग्निमिन्द्रं
बृहस्पतिं विश्वान्देवानुपह्वये ॥ सरस्वतीं च वाजीं च वास्तु मे दत्त वाजिनः स्वाहा ॥ सर्पदेव-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जनान्सर्वान् हिमवन्तꣳसुदर्शनम्। वसूँश्च रुद्रानादित्यानीशानं जगदैः सह॥ एतान्सर्वान्प्रपद्येऽहं वास्तु मे दत्त वाजिनः स्वाहा॥ पूर्वाह्णमपराह्णञ्चोभौ मध्यन्दिना सह॥ प्रदोषमर्द्धरात्रं च व्युष्टां देवीं महापथाम्॥ एतान्सर्वान्प्रपद्येऽहं वास्तु मे दत्त वाजिनः स्वाहा। कर्तारं च विकर्तारं विश्वकर्माणमोषधीँश्च वनस्पतीन्॥ एतान्सर्वान्प्रपद्येऽहं वास्तु मे दत्त वाजिनः स्वाहा॥ धातारं च विधातारं निधीनां च पतिꣳसह॥ एतान्सर्वान्प्रपद्येऽहं वास्तु मे दत्त वाजिनः स्वाहा॥ स्योनꣳ शिवमिदं वास्तु दत्तं ब्रह्मप्रजापती॥ सर्वाश्च देवताः स्वाहेति प्राशनान्ते काꣳस्ये सम्भारानोप्यौदुम्बरपलाशानि ससुराणि शाड्वलं गोमयं दधि मधु घृतं कुशान्यवाँश्चासनोपस्थानेषु प्रोक्षेत्पूर्वे सन्धावभिमृशति श्रीश्च त्वा यशश्च पूर्वे सन्धौ गोपायेतामिति। दक्षिणे सन्धावभिमृशति यज्ञश्च त्वा दक्षिणा च दक्षिणे सन्धौ गोपायेतामिति पश्चिमे सन्धावभिमृशति॥ अन्नं च त्वा ब्राह्मणश्च पश्चिमे सन्धौ गोपायेतामित्युत्तरे सन्धावभिमृशत्यूर्क्च त्वा सूनृता चोत्तरे सन्धौ गोपायेतामिति निष्क्रम्य दिश उपतिष्ठते केता च मा सुकेता च पुरस्ताद्गोपायेतामित्यग्निर्वै

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

केतादित्यः सुकेता तौ प्रपद्ये ताभ्यां नमोऽस्तु तौ मा पुरस्ताद्गोपायेतामित्यथ दक्षिणतो गोपा-
यमानं च मा रक्षमाणा च दक्षिणतो गोपायेतामित्यहर्वै गोपायमानꣳरात्री रक्षमाणा ते प्रपद्ये
ताभ्यां नमोऽस्तु ते मा दक्षिणतो गोपायेतामित्यथ पश्चाद्दीदिविश्च मा जागृविश्च पश्चाद्गो-
पायेतामित्यन्नं वै दीदिविः प्राणो जागृविस्तौ प्रपद्ये ताभ्यां नमोऽस्तु तौ मा पश्चाद्गोपायेता-
मित्यथोत्तरतः स्वप्नश्च मानवद्राणश्चोत्तरतो गोपायेतामिति चन्द्रमा वा अस्वप्नो वायुरनवद्राणस्तौ
प्रपद्ये ताभ्यां नमोऽस्तु तौ मोत्तरतो गोपायेतामिति निष्ठितां प्रपद्यते धर्मस्थूणा राजꣳश्रीस्तू-
पमहोरात्रे द्वारफलके ॥ इन्द्रस्य गृहा वसुमन्तो वरूथिनस्तानहं प्रपद्ये सह प्रजया पशुभिः सह ॥
यन्मे किञ्चिदस्त्युपहूतः सर्वगणसखायसाधुसंवृतः । तां त्वा शालेरिष्टवीरा गृहान्नः सन्तु सर्वत
इति ततो ब्राह्मणभोजनम् ॥ ४ ॥ अथातो मणिकावधानमुत्तरपूर्वस्यां दिशि यूपवदवटं खात्वा
कुशानास्तीर्याक्षतानरिष्टकाँ(सुमनसः कपर्दिकान्)श्चान्यानि चाभिमङ्गलानि तस्मिन्मिनोति
मणिकꣳ समुद्रोऽसीत्यप आसिञ्चत्यापो रेवतीः क्षयथा हि वस्वः क्रतुं च भद्रं बिभृथामृतं च ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रायश्च स्थ स्वपत्यस्य पत्नी सरस्वती तद्गृणते वयोऽधादित्यापोहिष्ठेति च तिसृभिस्ततो ब्राह्मण-
भोजनम् ॥ ५ ॥ अथातः शीर्षरोगभेषजं पाणी प्रक्षाल्य भ्रुवौ विमार्ष्टि चक्षुर्भ्यां श्रोत्राभ्यां
गोदानाच्छुबुकादधि । यक्ष्मꣳशीर्षण्यꣳरराटाद्विवृहामीममित्यर्द्धश्चेदवभेदकविरूपाक्ष श्वेतपक्ष
महायशः । अथो चित्रपक्ष शिरो मास्याभिताप्सीदिति क्षेम्यो ह्येव भवति ॥ ६ ॥
उतूलपरिमेः ह्स्वपतो जीवविषाणे स्वं मूत्रमासिच्यापसल(मेव)वि त्रिः परिषिञ्चन्परीयात् परित्त्वा
गिरेरहं परिमातुः परिस्वसुः परिपित्रोश्च भ्रात्रोश्च सख्येभ्यो विसृजाम्यहम् ॥ उतूल परिमीढोऽसि
परिमीढः क्व गमिष्यसीति स यदि भ्रम्याद्दावाग्निमुपसमाधाय घृताक्तानि कुशोण्डानि
जुहुयात्परित्वा ह्वलनो ह्वलनिर्वृत्तेन्द्रवीरुधः ॥ इन्द्रपाशेन सित्त्वा मह्यं मुक्त्वाऽथान्यमानये दिती
क्षेम्यो ह्येव भवति ॥ ७॥ शूलगवः स्वर्ग्यः पशव्यः पुत्र्यो धन्यो यशस्य आयुष्य औपासनमरण्यꣳ
हृत्वा वितानꣳसाधयित्वा रौद्रं पशुमालभेत साण्डं गौर्वा शब्दाद्वपाꣳश्रपयित्वा स्थालीपाक-
मवदानानि च रुद्राय वपामन्तरिक्षाय वसाꣳस्थालीपाकमिश्राण्यवदानानि जुहोत्यग्नये रुद्राय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

शर्वाय पशुपतय उग्रायाशनये भवाय महादेवायेशानायेति च वनस्पतिस्विष्टकृदन्ते ॥ दिग्व्याघारणं व्याघारणान्ते पत्नी सञ्याजयन्तीन्द्राण्यै रुद्राण्यै शर्वाण्यै भवान्या अग्निं गृहपतिमिति लोहितं पालाशेषु कूर्चेषु रुद्राय सेनाभ्यो बलिꣳ हरति यास्ते रुद्र पुरस्तात्सेनास्ताभ्य एष ते बलिस्ताभ्यस्ते नमो यास्ते रुद्र दक्षिणतः सेनास्ताभ्य एष ते बलिस्ताभ्यस्ते नमो यास्ते रुद्र पश्चात्सेनास्ताभ्य एष बलिस्ताभ्यस्ते नमो यास्ते रुद्रोत्तरतः सेनास्ताभ्य एष ते बलिस्ताभ्यस्ते नमो यास्ते रुद्रोपरिष्टात्सेनास्ताभ्य एष ते बलिस्ताभ्यस्ते नमो यास्ते रुद्राधस्तात्सेनास्ताभ्य एष ते बलिस्ताभ्यस्ते नम इत्यूवध्यँल्लोहितलिप्तमग्नौ प्रास्यत्यधो वा निखनत्यनुवातं पशुमवस्थाप्य रुद्रैरुपतिष्ठते प्रथमोत्तमाभ्यां वाऽनुवाकाभ्यां नैतस्य पशोर्ग्राममꣳहरन्त्येतेनैव गोयज्ञो व्याख्यातः पायसेनानर्थलुप्तस्तस्य तुल्यवया गौर्दक्षिणा ॥ ९ ॥ अथ वृषोत्सर्गो गोयज्ञेन व्याख्यातः कार्तिक्यां पौर्णमास्याꣳ रेवत्यां वाऽऽश्वयुजस्य मध्येगवाꣳसुसमिद्धमग्निं कृत्वाऽऽज्यꣳसंस्कृत्येहरतिरिति षट् जुहोति प्रतिमन्त्रं पूषा गा अन्वेतु नः पूषा रक्षत्वर्वतः ॥ पूषा वाजꣳसनोतु नः स्वाहेति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पौषणस्य जुहोति रुद्रान् जपित्वैकवर्णं द्विवर्णं वा यो वा यूथं छादयति यं वा यूथं छादयेद्रोहितो वैव स्यात्सर्वाङ्गैरुपेतो जीववत्सायाः पयस्विन्याः पुत्रो यूथे च रूपस्वित्तमः स्यात्तमलङ्कृत्य यूथे मुख्याश्चतस्रो वत्सतर्यस्ताश्चालङ्कृत्य एतं युवानं पतिं वो ददामि तेन क्रीडन्तीश्चरथ प्रियेण ॥ मानः साप्तजनुषाऽसुभगा रायस्पोषेण समिषा मदेमेत्येतयैवोत्सृजेरन्नभ्यस्थमभिमन्त्रयते मयोभूरित्यनुवाकशेषेण (वामे चक्रं दक्षिणे त्रिशूलं॰)। सर्वासां पयसि पायसं॰ श्रपयित्वा ब्राह्मणान्भोजयेत् पशुमप्येके कुर्वन्ति तस्य शूलगवेन कल्पो व्याख्यातः ॥ १० ॥ अथोदककर्माद्विवर्षे प्रेते मातापित्रोराशौचं॰शौचमेवेतरेषामेकरात्रं त्रिरात्रं वा शरीरमदग्ध्वा निखनत्यन्तःसूतके चेदोत्थानादाशौचं॰सूतकवन्नात्रोदककर्म द्विवर्षप्रभृति प्रेतमाश्मशानात्सर्वेऽनुगच्छेयुर्यमगाथां गायन्तो यमसूक्तं च जपन्त इत्येके यद्युपेतो भूमिजोषणादिसमानमाहिताग्नेरोदकान्तस्य गमनाच्छालाग्निना दहन्त्येनमाहितश्चेत्तूष्णीं ग्रामाग्निनेतरं सञ्युक्तं मैथुनं वो याचेरन्नुदकं करिष्यामह इति कुरुध्वं मा चैवं पुनरित्यशतवर्षे प्रेते कुरुध्वमित्येवेतरास्मिन् सर्वे ज्ञातयोऽपोऽभ्यवयन्त्यासप्तमात्पुरुषाद-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

शमाद्वा समानग्रामवासे यावत्सम्बन्धमनुस्मरेयुरेकवस्त्राः प्राचीनावीतिनः सव्यस्यानामिकयाऽपनोद्यापनः शोशुचदघमिति दक्षिणामुखा निमज्जन्ति प्रेतायोदकꣳ सकृत्प्रसिञ्चन्त्यञ्जलिनाऽसावेतत्त उदकमित्युत्तीर्णाञ्छुचौ देशे शाड्वलवत्युपविष्टांस्तत्रैतानपवदेयुरनवेक्षमाणा ग्राममायान्ति रीतीभूताः कनिष्ठपूर्वा निवेशनद्वारे पिचुमन्दपत्राणि विदश्याचम्योदकमग्निं गोरमयं गौरसर्षपाँस्तैलमालभ्याश्मानमाक्रम्य प्रविशन्ति त्रिरात्रं ब्रह्मचारिणोऽधःशायिनो न किञ्चन कर्म कुर्युर्न प्रकुर्वीरन् क्रीत्वा लब्ध्वा वा दिवैवान्नमश्नीयुरमाꣳसं प्रेताय पिण्डं दत्त्वाऽवनेजनप्रत्यवनेजनेषु नामग्राहं मृन्मये हताꣳ रात्रीं क्षीरोदके विहायसि निदध्युः प्रेतायात्र स्नाहीति त्रिरात्रꣳशावमाशौचं दशरात्रमित्येके न स्वाध्यायमधीयीरन् नित्यानि निवर्तेरन्वैतानवर्जꣳ शालाग्नौ चैकेऽन्य एतानि कुर्युः प्रेतस्पर्शिनो ग्राममन्न प्रविशेयुरानक्षत्रदर्शनाद्रात्रौ चेदादित्यस्य प्रवेशनादि समानमितरैः पक्षं द्वौ वौऽऽशाचमाचार्ये चैवं मातामहयोश्च स्त्रीणां चाप्रत्तानां प्रत्तानामितरे कुर्वीरन् ताश्च तेषां प्रोषितश्चेत्प्रेयाञ्छ्रवणप्रभृति कृतोदकाः कालशेषमासीरनतीतश्चेदेकरात्रं त्रिरात्रं वाथ कामोदकान्यृत्वि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्वशुरसखिसम्बन्धिमातुलभागिनेयानां प्रत्तानां चैकादश्यामयुग्मान्ब्राह्मणान्भोजयित्वा माꣳस-
वत्प्रेतायोद्दिश्य गामप्येके घ्नन्ति पिण्डकरणे प्रथमः पितॄणां प्रेतः स्यात्पुत्रवाँश्चेन्निवर्तेत चतुर्थः
संवत्सरं पृथगेके न्यायस्तु न चतुर्थः पिण्डो भवतीतिश्रुतेरहरहरन्नमस्मै ब्राह्मणायोदकुम्भं च दद्या-
त्पिण्डमप्येके निपृणन्ति ॥ ११ ॥ पशुश्चेदाप्लव्या गामग्रेणाग्नीन्परीत्य पलाशशाखान्निहन्ति परिव्यय-
णोपाकरणनियोजनप्रोक्षणान्यावृता कुर्याद्यच्चान्यत्परिपशव्ये हुत्वा तूष्णीमपराः पञ्च वपोद्धरणं
चाभिघारयेद्देवताश्चादिशेदुपाकरणनियोजनप्रोक्षणेषु स्थालीपाके चैवं वपाꣳहुत्वाऽवदानान्यवद्यति
सर्वाणि त्रीणि पञ्च वा स्थालीपाकमिश्राण्यवदानानि जुहोति पश्वङ्गं दक्षिणा यद्देवते तद्दैवतं यजे-
त्तस्मै च भागं कुर्यात्तं च ब्रूयादिममनुप्रापयेति नद्यन्तरे नावं कारयेन्न वा ॥ १२ ॥ अथातोऽवकीर्णि-
प्रायश्चित्तममावास्यायां चतुष्पथे गर्दभं पशुमालभते निर्ऋतिं पाकयज्ञेन यजेताप्स्ववदानहोमो भूमौ
पशुपुरोडाशश्रपणं तां छविं परिदधीतोर्ध्वबालामित्येके संवत्सरं भिक्षाचर्यं चरेत्स्वकर्म परिकीर्तयनथा-
परमाऽऽज्याहुतीर्जुहोति कामावकीर्णोऽस्म्यवकीर्णोऽस्मि कामकामाय स्वाहा ॥ कामाभिदु(द्रु)ग्धोऽ-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्म्यभिदु(द्रु)ग्धोऽस्मि कामकामाय स्वाहेत्यथोपतिष्ठते सम्मा सिञ्चन्तु मरुतः समिन्द्रः सम्बृहस्पतिः सम्मायमग्निः सिञ्चतु प्रजया च धनेन चेत्येतदेव प्रायश्चित्तम् ॥ १३ ॥ अथातः सभाप्रवेशनꣳ- सभामभ्येति सभाङ्गिरसि नादिर्नामासि त्विषिर्नामासि तस्यै ते नम इत्यथ प्रविशति सभा च मा समितिश्चोभे प्रजापतेर्दुहितरौ सचेतसौ॥ यो मानविद्यादुपमास तिष्ठेत्सचेतनो भवतु शꣳसथे जन इति पर्षदमेत्य जपेदभिभूरहमागमविराडप्रतिवाश्या: ॥ अस्याः पर्षद ईशानः सहसा सुदुष्टरो जन इति स यदिमन्येत क्रुद्धोऽयमिति तमभिमन्त्रयते यात एषा रराव्या तनूर्मन्योः क्रोधस्य नाशनी॥ तां देवा ब्रह्मचारिणो विनयन्तु सुमेधसः ॥ द्यौरहं पृथिवी चाहं तौ ते क्रोधं नयामसि गर्भमश्वतर्य- सहासावित्यथ यदि मन्येत द्रुग्धो यमिति तमभिमन्त्रयते तां ते वाचमास्य आदत्ते हृदय आदधे यत्र यत्र निहिता वाक्तां ततस्तत आददे यदहं ब्रवीमि तत्सत्यमधरोमत्तांद्यस्वेत्येतदेव वशीकर- णम् ॥ १४ ॥ अथातो रथारोहणं युङ्क्तेतिरथꣳ सम्प्रेष्य युक्त इति प्रोक्ते सा विराडित्येत्य चक्रे अभिमृशति रथन्तरमसीति दक्षिणं बृहदसीत्युत्तरं वामदेव्यमसीति कूबरीꣳ हस्तेनोपस्थमभि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मृशत्यङ्कौ न्यङ्कावभितो रथं यौ ध्वान्तं वाताग्रमनुसञ्चरन्तं दूरेहेतिरिन्द्रियवान्पतत्रि ते नाग्नयः पप्रयः पारयन्त्विति नमो माणिचरायेति दक्षिणं धुर्यं प्राजति (गवां मध्ये स्थापयति) अप्राप्य देवताः प्रत्यवरोहेत्सम्प्रति ब्राह्मणान्मध्ये गा अभिक्रम्य पितॄन्न स्त्रीब्रह्मचारिणौ सारथी स्यातां मुहूर्त्तमेतीयाय जपेदिहरतिरिहरमध्वमेके मास्त्विहरेतिरिति च स यदि दुर्बलो रथः स्यात्तमास्थाय जपेदयं वामश्विनारथो मा दुर्गे मास्तरोरिषदिति स यदि भ्रम्यात्स्तम्भमुपस्पृश्य भूमिं वा जपेदेष वामश्विना रथो मा दुर्गे मास्तरोरिषदिति तस्य न काचनार्त्तिर्न्न रिष्टिर्भवति या त्वा ध्वानं विमुच्य रथं यवसोदके दापयेदेष उ ह वाहनस्यापह्नय इति श्रुतेः ॥ १५ ॥ अथातो हस्त्यारोहणमेत्य हस्तिनमभिमृशति हस्तियशसमसि हस्तिवर्चसमसीत्यथावरोहतीन्द्रस्य त्वा वज्रेणाभितिष्ठामि स्वस्ति मा सम्पारयेत्येतेनैवाश्वारोहणं व्याख्यातमुष्ट्रमारोक्ष्यन्नभिमन्त्रयते त्वाष्ट्रोऽसि त्वष्ट्रदैवत्यः स्वस्ति मा सम्पारयेति रासभमारोक्ष्यनभिमयन्त्रते शूद्रोऽसि शूद्रजन्माग्नेयो वै द्विरेताः स्वस्ति मा सम्पारयेति नावमारोक्ष्यनभिमन्त्रयते सुनावमित्युत्तरिष्यनभिमन्त्रयते सुत्रामाणमिति वनम-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भिमन्त्रयते नमो रुद्राय वनसदे स्वस्ति मा सम्पारयेति गिरिमभिमन्त्रयते नमो रुद्राय गिरिषदे स्वस्ति मा सम्पारयेति चतुष्पथमभिमन्त्रयते नमो रुद्राय पथिषदे स्वस्ति मा सम्पारयेति नदीमुत्तरिष्यन्न-भिमन्त्रयते नमो रुद्रायाप्सुषदे स्वस्ति मा सम्पारयेति श्मशानमभिमन्त्रयते नमो रुद्राय पितृषदे स्वस्ति मा सम्पारयेति गोष्ठमभिमन्त्रयते नमो रुद्राय शकृत्पिण्डसदे स्वस्ति मा सम्पारयेति यत्र चान्यत्रापि नमो रुद्रायेत्येव ब्रूयाद्रुद्रो ह्येवेदꣳसर्वमिति श्रुतेः सिचाऽवधुतोऽभिमन्त्रयते सिगसि न वज्रोऽसि नमस्तेऽस्तु मा मा हिꣳसीरिति स्तनयित्नुमभिमन्त्रयते शिवा नो वर्षाः सन्तु शिवा नः सन्तु हेतयः शिवा नस्ताः सन्तु यास्त्वꣳसृजसि वृत्रहन्निति शिवां वाश्यमानामभिमन्त्रयते शिवो नामेति शकुनिं वाश्यमानमभिमन्त्रयते हिरण्यपर्ण शकुने देवानां प्रहितं गम ॥ यमदूत नमस्तेऽस्तु किन्त्वाकार्क्षारिणोऽब्रवीदिति क्षेम्यो ह्येव भवति लक्षण्यं वृक्षमभिमन्त्रयते मा त्वाशनिर्मा परशुर्मा वातो मा राजप्रेषितो दण्डः ॥ अङ्कुरास्ते प्ररोहन्तु निवाते त्वाऽभिवर्षत्वग्निष्टे मूलं मा हिꣳसीत्स्वस्ति तेऽस्तु वनस्पते स्वस्ति मेऽस्तु वनस्पत इति स यदि किञ्चिल्लभेत तत्प्रतिगृह्णाति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्यौस्त्वा ददातु पृथिवी त्वा प्रतिगृह्णात्विति साऽस्य न ददतः क्षीयते भूयसी च प्रतिगृहीता भवत्यथ यद्योदनं लभेत तत्प्रतिगृह्य द्यौस्त्वेति तस्य द्विः प्राश्नाति ब्रह्मा त्वाऽश्नातु ब्रह्मा त्वा प्राश्नात्वित्यथ यदि मन्थं लभेत तम्प्रतिगृह्य द्यौस्त्वेति तस्य त्रिः प्राश्नाति ब्रह्मा त्वाऽश्नातु ब्रह्मा त्वा प्राश्नातु ब्रह्मा त्वा पिबत्विति ॥ अथातोऽधीत्याधीत्यानिराकरणं प्रतीकं मे विचक्षणं जिह्वा मे मधु यद्वचः। कर्णाभ्यां भूरि शुश्रुवे मात्वद्धहार्षीः श्रुतं मयि ब्रह्मणः प्रवचनमसि ब्रह्मणः प्रतिष्ठानमसि ब्रह्मकोशोऽसि सनिरसि शान्तिरस्यनिराकरणमसि ब्रह्मकोशं मे विश ॥ वाचा त्वा पिदधामि वाचा त्वा पिदधामीति (तिष्ठ प्रतिष्ठ) स्वरकरणकण्ठ्यौरसदन्त्यौष्ठ्यग्रहणधारणोच्चारणशक्तिर्मयि भवत्वाप्यायन्तु मेऽङ्गानि वाक्प्राणश्चक्षुः श्रोत्रं यशो बलम्। यन्मे श्रुतमधीतं तन्मे मनसि तिष्ठतु तिष्ठतु ॥ १६ ॥

इति श्रीपारस्करगृह्यसूत्रे तृतीयकाण्डः समाप्तः ॥ ३ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

(अथ पारस्करगृह्यसूत्रपरिशिष्टम् ।)

अथ श्राद्धसूत्रम् ।

अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वीतोर्ध्वं वा चतुर्थ्या यदहः सम्पद्येत तदहर्ब्राह्मणानामन्त्र्य पूर्वेद्युर्वा स्नातकानेके यतीन् गृहस्थान् साधून् वा श्रोत्रियान् वृद्धाननवद्यान् स्वकर्मस्थानभावेऽपि शिष्यान् स्वाचारान् द्विर्नग्नशुक्लविक्लिधश्यावदन्तविद्धप्रजननव्याधितव्यङ्गिश्वित्रिकुष्ठिकुनखिवर्जमनिन्द्येनामन्त्रितो नापक्रामेदामन्त्रितो वाऽन्यदन्नं न प्रतिगृह्णीयात्स्नाताञ्छुचीनाचान्तान्प्राङ्मुखानुपवेश्य दैवे युग्मानयुग्मान्यथाशक्ति पित्र्य एकैकस्योदङ्मुखान्द्वौ वा दैवे त्रीन् पित्र्य एकैकमुभयत्र वा मातामहानाञ्चैवं तन्त्रं तत्र वा वैश्वदेविकꣳश्रद्धान्वितः श्राद्धं कुर्वीत शाकेनापि वाऽपरपक्षमतिक्रामेन्मासि मासि वोशनमिति श्रुतेस्तदहः शुचिरक्रोधनोऽत्वरितोऽप्रमत्तः सत्यवादी स्यादध्वमैथुनश्रमस्वाध्यायान्वर्जयेदावाहनादि वाग्यत उपस्पर्शनादामन्त्रिताश्चैवम् ॥ १ ॥ दैवपूर्वꣳ श्राद्धं पिण्डपितृयज्ञवदुपचारः पित्र्ये द्विगुणास्तु दर्भाः पवित्रपाणिर्दद्यादासीनः सर्वत्र प्रश्नेषु पङ्क्ति- ॥२४२॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मूर्धन्यं पृच्छति सर्वान्वासनेषु दर्भानास्तीर्य विश्वान्देवानावाहयिष्य इति पृच्छत्यावाहयेत्यनुज्ञातो विश्वे देवासऽआगतेत्यनयाऽऽवाह्यावकीर्य विश्वेदेवाः शृणुतेममिति जपित्वा पितॄनावाहयिष्य इति पृच्छत्यावाहयेत्यनुज्ञत उशन्तस्त्वेत्यनयाऽऽवाह्यावकीर्याऽऽयन्तु न इति जपित्वा यज्ञिय-वृक्षचमसेषु पवित्रान्तर्हितेष्वेकैकस्मिन्नप आसिञ्चति शन्नो देवीरित्येकैकस्मिन्नेव तिलानावपति तिलोऽसि सोमदैवत्यो गोसवो देवनिर्मितः॥ प्रत्नमद्भिः प्रत्तः स्वधया पितॄनिमाँल्लोकान्प्रीणाहि नः स्वाहेति सौवर्णराजतौदुम्बरखड्गमणिमयानां पात्राणामन्यतमेषु यानि वा विद्यन्ते पत्रपुटेष्वे-कैकस्यैकैन ददाति सपवित्रेषु हस्तेषु या दिव्या आपः पयसा सम्बभूवुर्या अन्तरिक्षा उत पार्थि-वीर्याः॥ हिरण्यवर्णा यज्ञियास्ता न आपः शिवाः शꣳस्योनाः सुहवा भवन्त्वित्यसावेष तेऽर्घ इति प्रथमे पात्रे सꣳस्रवान्समवनीय पितृभ्यः स्थानमसीति न्युब्जं पात्रं निदधात्यत्र गन्धपुष्पधूपदीप-वाससाञ्च प्रदानम् ॥ २ ॥ उद्धृत्य घृताक्तमन्नं पृच्छत्यग्नौ करिष्य इति कुरुष्वेत्यनुज्ञातः पिण्ड-पितृयज्ञवद्धुत्वा हुतशेषं दत्त्वा पात्रमालभ्य जपति पृथिवी ते पात्रं द्यौरपिधानं ब्राह्मणस्य मुखे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अमृते अमृतं जुहोमि स्वाहेति वैष्णव्यर्चा यजुषा वाऽङ्गुष्ठमन्नेऽवगाह्यापहता इति तिलान्प्रकीर्योष्णꣳस्विष्टमन्नं दद्याच्छक्त्या वाऽश्नत्सु जपेत् व्याहृतिपूर्वां गायत्रीꣳ सप्रणवाꣳ सकृत्त्रिर्वा राक्षोघ्नीः पित्र्यमन्त्रान्पुरुषसूक्तमप्रतिरथमन्यानि च पवित्राणि तृप्तान् ज्ञात्वाऽन्नं प्रकीर्य सकृत्सकृदपो दत्त्वा पूर्ववद्गायत्रीं जपित्वा मधुमतीर्मधु मध्विति च तृप्ताः स्थेति पृच्छति तृप्ताः स्म इत्यनुज्ञातः शेषमन्नमनुज्ञाप्य सर्वमन्नमेकतोद्धृत्योच्छिष्टसमीपे दर्भेषु त्रींस्त्रीन्पिण्डानवनेज्य दद्यादाचान्तेष्वित्येक आचान्तेषूदकं पुष्पाण्यक्षतानक्षय्योदकं च दद्यादघोराः पितरः सन्तु सन्त्वित्युक्ते गोत्रं नो वर्धतां वर्धतामित्युक्ते दातारो नोऽभिवर्धन्तां वेदाः सन्ततिरेव च ॥ श्रद्धा च नो मा व्यगमद्बहु देयं च नोऽस्त्विवत्याशिषः प्रतिगृह्य स्वधावाचनीयान्सपवित्रान्कुशानास्तीर्य स्वधां वाचयिष्य इति पृच्छति वाच्यतामित्यनुज्ञातः पितृभ्यः पितामहेभ्यः प्रपितामहेभ्यो मातामहेभ्यः प्रमातामहेभ्यो वृद्धप्रमातामहेभ्यश्च स्वधोच्यतामित्यस्तु स्वधेत्युच्यमाने स्वधावाचनीयेष्वपो निषिञ्चत्युर्जमित्युत्तानं पात्रं कृत्वा यथाशक्ति दक्षिणां दद्याद्ब्राह्मणेभ्यो विश्वेदेवाः प्रीयन्ता-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मिति दैवे वाचयित्वा वाजेवाजेवतेति विसृज्यामावाजस्येत्यनुव्रज्य प्रदक्षिणीकृत्योपविशेत् ॥ ३ ॥ अथैकोद्दिष्टमेकोऽर्घ एकं पवित्रमेकः पिण्डो नावाहनं नाग्नौकरणं नात्र विश्वेदेवाः स्वदितमिति तृप्तिप्रश्नः सुस्वदितमितीतरे ब्रूयुरुपतिष्ठतामित्यक्षय्यस्थानेऽभिरम्यतामिति विसर्गोऽभिरताः स्म इतीतरे ॥ ४ ॥ ततः संवत्सरे पूर्णे त्रिपक्षे द्वादशाहे वा षदहर्वा वृद्धिरापद्येत चत्वारि पात्राणि सतिलगन्धोदकानि पूरयित्वा त्रीणि पितृणामेकं प्रेतस्य प्रेतपात्रं पितृपात्रेष्वासिञ्चति ये समाना इति द्वाभ्यामेतेनैव पिण्डो व्याख्यातोऽत ऊर्ध्वꣳसंवत्सरे संवत्सरे प्रेतायान्नं दद्याद्यस्मिन्नहनि प्रेतः स्यात् ॥ ५ ॥ आभ्युदयिके प्रदक्षिणमुपचारः पूर्वाह्णे पित्र्यमन्त्रवर्जं जपः ऋजवो दर्भा यवैस्तिलार्थाः सम्पन्नमिति तृप्तिप्रश्नः सुसम्पन्नमितीतरे ब्रूयुर्दधिबदराक्षतमिश्राः पिण्डा नान्दीमुखान्पितृनावाहयिष्य इति पृच्छत्यावाहयेत्यनुज्ञातो नान्दीमुखाः पितरः प्रीयन्तामित्यक्षय्यस्थाने नान्दीमुखान्पितृन्वाचयिष्य इति पृच्छति वाच्यतामित्यनुज्ञातो नान्दीमुखाः पितरः पितामहाः प्रपितामहा मातामहाः प्रमातामहा वृद्धप्रमातामहाश्च प्रीयन्तामिति न स्वधां प्रयुञ्जीत युग्माना-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अमृते अमृतं जुहोमि स्वाहेति वैष्णव्यर्चा यजुषा वाऽङ्गुष्ठमन्नेऽवगाह्यापहता इति तिलान्प्रकीर्योष्णꣳस्विष्टमन्नं दद्याच्छक्त्या वाऽश्नत्सु जपेत् व्याहृतिपूर्वां गायत्रीꣳ सप्रणवाꣳ सकृत्त्रिर्वा राक्षोघ्नीः पित्र्यमन्त्रान्पुरुषसूक्तमप्रतिरथमन्यानि च पवित्राणि तृप्तान् ज्ञात्वाऽन्नं प्रकीर्य सकृत्सकृदपो दत्त्वा पूर्ववद्गायत्रीं जपित्वा मधुमतीर्मधु मध्विति च तृप्ताः स्थेति पृच्छति तृप्ताः स्म इत्यनुज्ञातः शेषमन्नमनुज्ञाप्य सर्वमन्नमेकतोद्धृत्योच्छिष्टसमीपे दर्भेषु त्रीꣳस्त्रीन्पिण्डानवनेज्य दद्यादाचान्तेष्वित्येक आचान्तेषूदकं पुष्पाण्यक्षतानक्षय्योदकं च दद्यादघोराः पितरः सन्तु सन्त्वित्युक्ते गोत्रं नो वर्धतां वर्धतामित्युक्ते दातारो नोऽभिवर्धन्तां वेदाः सन्ततिरेव च ॥ श्रद्धा च नो मा व्यगमद्बहु देयं च नोऽस्त्वित्याशिषः प्रतिगृह्य स्वधावाचनीयान्सपवित्रान्कुशानास्तीर्य स्वधां वाचयिष्य इति पृच्छति वाच्यतामित्यनुज्ञातः पितृभ्यः पितामहेभ्यः प्रपितामहेभ्यो मातामहेभ्यः प्रमातामहेभ्यो वृद्धप्रमातामहेभ्यश्च स्वधोच्यतामित्यस्तु स्वधेत्युच्यमाने स्वधावाचनीयेष्वपो निषिञ्चत्युर्जमित्युत्तानं पात्रं कृत्वा यथाशक्ति दक्षिणां दद्याद्ब्राह्मणेभ्यो विश्वेदेवाः प्रीयन्ता-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मिति दैवे वाचयित्वा वाजेवाजेवतेति विसृज्यामावाजस्येत्यनुव्रज्य प्रदक्षिणीकृत्योपविशेत् ॥ ३ ॥ अथैकोद्दिष्टमेकोऽर्घ एकं पवित्रमेकः पिण्डो नावाहनं नाग्नौकरणं नात्र विश्वेदेवाः स्वदितमिति तृप्तिप्रश्नः सुस्वदितमितीतरे ब्रूयुरुपतिष्ठतामित्यक्षय्यस्थानेऽभिरम्यतामिति विसर्गोऽभिरताः स्म इतीतरे ॥ ४ ॥ ततः संवत्सरे पूर्णे त्रिपक्षे द्वादशाहे वा षदहर्वा वृद्धिरापद्येत चत्वारि पात्राणि सतिलगन्धोदकानि पूरयित्वा त्रीणि पितृणामेकं प्रेतस्य प्रेतपात्रं पितृपात्रेष्वासिञ्चति ये समाना इति द्वाभ्यामेतेनैव पिण्डो व्याख्यातोऽत ऊर्ध्वꣳसंवत्सरे संवत्सरे प्रेतायान्नं दद्याद्यस्मिन्नहनि प्रेतः स्यात् ॥ ५ ॥ आभ्युदयिके प्रदक्षिणमुपचारः पूर्वाह्णे पित्र्यमन्त्रवर्जं जपः ऋजवो दर्भा यवैस्तिलार्थाः सम्पन्नमिति तृप्तिप्रश्नः सुसम्पन्नमितीतरे ब्रूयुर्दधिबदराक्षतमिश्राः पिण्डा नान्दीमुखान्पितॄनावाहयिष्य इति पृच्छत्यावाहयेत्यनुज्ञातो नान्दीमुखाः पितरः प्रीयन्तामित्यक्षय्यस्थाने नान्दीमुखान्पितॄन्वाचयिष्य इति पृच्छति वाच्यतामित्यनुज्ञातो नान्दीमुखाः पितरः पितामहाः प्रपितामहा मातामहाः प्रमातामहा वृद्धप्रमातामहाश्च प्रीयन्तामिति न स्वधां प्रयुञ्जीत युग्माना-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

शयेदत्र ॥ ६ ॥ अथ तृप्तिर्ग्राम्याभिरोषधीभिर्मासं तृप्तिस्तदभाव आरण्याभिर्मूलफलैरोषधीभिर्वा सहान्नेनोत्तरास्तर्पयन्ति छागोस्रमेषानालभ्य क्रीत्वा लब्ध्वा वा न स्वयं मृतानाहृत्य पचेन्मासद्वयं तु मत्स्यैर्मासत्रयं तु हारिणेन चतुर औरभ्रेण पञ्च शाकुनेन षट् छागेन सप्त कौर्मेणाष्टौ वाराहेण नव मेषमाꣳसेन दश माहिषेणैकादश पार्षतेन संवत्सरं तु गव्येन पयसा पायसेन वा वार्ध्रीण-समाꣳसेन द्वादश वर्षाणि ॥ ७ ॥ अथाक्षय्यतृप्तिः खड्गमाꣳसं कालशाकं लोहच्छागमाꣳसं मधु महाशल्को वर्षासु मघाश्राद्धꣳहस्तिच्छायायाश्च मन्त्राध्यायिनः पूताः शाखाध्यायी षडङ्गविज्ज्येष्ठ-सामगो गायत्रीसारमात्रोऽपि पञ्चाग्निः स्नातकस्त्रिणाचिकेतस्त्रिमधुस्त्रिसुपर्णी द्रोणपाठको ब्राह्मोढा-पुत्रो वागीश्वरो याज्ञिकश्च नियोज्या अभावेऽप्येकं वेदविदं पङ्क्तिमूर्द्धनि नियुञ्ज्यात् ॥ आसहस्रा-त्पङ्क्तिं पुनातीति वचनात् ॥ ८ ॥ अथ काम्यानि भवन्ति स्त्रियोऽप्रतिरूपाः प्रतिपदि द्वितीयायाꣳस्त्री-जन्म श्वास्तृतीयायां चतुर्थ्यां क्षुद्रपशवः पुत्राः पञ्चम्यां द्यूतर्द्धिः षष्ठ्यां कृषिः सप्तम्यां वाणिज्य-मष्टम्यामेकशफं नवम्यां दशम्यां गावः परिचारका एकादश्यां धनधान्यानि द्वादश्यां कुप्यꣳ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हिरण्यं ज्ञातिश्रैष्ठ्यं च त्रयोदश्यां युवानस्तत्र म्रियन्ते शस्त्रहतस्य चतुर्दश्याममावास्यायाꣳसर्व-मित्यमावास्यायाꣳसर्वमिति ॥ ९ ॥ ॥ ॥ ॥

इति कात्यायनप्रोक्तं पारस्करगृह्यसूत्रस्य परिशिष्टं समाप्तम् ।

श्रीकात्यायनोक्तं त्रिकण्डिकास्नानसूत्रम् ।

अथातो नित्यस्नानं नद्यादौ मृद्गोमयकुशतिलसुमनस आहृत्योदकान्तं गत्वा शुचौ देशे स्थाप्य प्रक्षाल्य पाणिपादं कुशोपग्रहो बद्धशिखी यज्ञोपवीत्याचम्योरुग्ंहीति तोयमामन्त्र्यावर्तयेद्येतेशतमिति सुमित्रियान इत्यपोऽञ्जलिनाऽऽदाय दुर्मित्रिया इति द्वेष्यं प्रति निषिञ्चेत्कटिं बस्त्यूरू जङ्घे चरणौ करौ मृदा त्रिस्त्रिः प्रक्षाल्याचम्य नमस्योदकमालभेदङ्गानि मृदेदं विष्णुरिति सूर्याभिमुखो निमज्जेदापो अस्मानिति स्नात्वोदिदाभ्य इत्युन्मज्य निमज्योन्मज्याचम्य गोमयेन विलिम्पेन्मानस्तोक इति ततोऽभिषिञ्चेदिमम्मे वरुणेति चतसृभिर्मापउदुत्तमं मुञ्चन्त्ववभृथेत्यन्ते चैतन्निमज्योन्मज्याचम्य दर्भैः पावयेदापोहिष्ठेति तिसृभिरिदमापो हविष्मतीर्देवीराप इति द्वाभ्यामपोदेवा द्रुपदादिव शन्नो देवीरपाꣳ रसमपोदेवीः पुनन्तुमेति नवभिश्चित्पतिर्म्मेत्योङ्कारेण व्याहृतिभिर्गायत्र्या चादावन्ते चान्तर्जलेऽघमर्षणं त्रिरावर्त्तयेद् द्रुपदादिवायङ्गौरिति वा तृचं प्राणायामं वा सशिरसमोमिति वा विष्णोर्वा स्मरणम् ॥ १ ॥ उत्तीर्य धौते वाससी परिधाय मृदोरू करौ प्रक्षाल्याचम्य त्रिरायम्यासून् पुष्पाण्यम्बुमिश्राण्यूर्ध्वं क्षिप्त्वोर्ध्वबाहुः सूर्यमुदीक्षन्नुद्वयमुदुत्यं चित्रं तच्चक्षुरिति गायत्र्या च

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

यथाशक्ति विभ्राडित्यनुवाकपुरुषसूक्तशिवसङ्कल्पमण्डलब्राह्मणैरित्युपस्थाय प्रदक्षिणीकृत्य नमस्कृत्योपविशेत् दर्भेषु दर्भपाणिः स्वाध्यायञ्च यथाशक्त्या-दावारभ्य वेदम् ॥ २ ॥ ततस्तर्पयेद्ब्रह्माणं पूर्वं विष्णुꣳ रुद्रं प्रजापतिं देवाँश्छन्दाꣳसि वेदानृषीन् पुराणाचार्यान् गन्धर्वानितराचार्यान्संवत्सरञ्च सावयवं देवीरप्सरसो देवानुगान्नागान्सागरान्पर्वतान्सरितो मनुष्यान् यक्षान् रक्षाꣳसि पिशाचान्सुपर्णान् भूतानि पशून् वनस्पतीनोषधीर्भूतग्रामश्चतुर्विधस्तृप्यतामिति ॐकारपूर्वं ततो निवीती मनुष्यान् । सनकञ्च सनन्दनं तृतीयञ्च सनातनम् । कपिलमासुरिञ्चैव वोढुं पञ्चशिखन्तथा । ततोऽपसव्यं तिलमिश्रं कव्यवाडनलꣳ सोमं यममर्यमणमग्निष्वात्तान् सोमपो बर्हिषदो यमाँश्चैके । यमाय धर्मराजाय मृत्यवे चान्तकाय च । वैवस्वताय कालाय सर्वभूतक्षयाय च । औदुम्बराय दध्नाय नीलाय परमेष्ठिने । वृकोदराय चित्राय चित्रगुप्ताय वै नम इति "एकैकस्य तिलैर्मिश्राँस्त्रींस्त्रीन्दद्याज्जलाञ्जलीन् । यावज्जीवकृतं पापं तत्क्षणादेव नश्यति जीवत्पितृकोऽप्येतानन्याँश्चेतर उदीरतामङ्गिरस आयन्तु न ऊर्जं वहन्ती पितृभ्यो ये चेह मधुव्वाता इति तृचञ्जपन् प्रसिञ्चेत्तृप्यध्वमिति त्रिर्नमो व इत्युक्त्वा मातामहानाञ्चैवं गुरुशिष्यर्त्विग्ज्ञातिबान्धवानतर्पिता देहाद्रुधिरं पिबन्ति वासो निष्पीड्याचम्य ब्राह्मवैष्णवरौद्रसावित्रमैत्रवारुणैस्तल्लिङ्गैरर्चयेदद्दश्रꣳ हꣳस इत्युपस्थाय प्रदक्षिणीकृत्य दिशश्च देवताश्च नमस्कृत्योपविश्य ब्रह्माग्निपृथिव्योषधिवाग्वाचस्पतिविष्णुमहद्भ्योऽद्भ्योऽपाम्पतये वरुणाय नम इति सर्वत्र संवर्चसेति मुखं विमृष्टे देवागातुविद इति विसर्जयेदेष स्नानविधिरेष स्नानविधिः ॥ ३ ॥ इति श्रीकात्यायनोक्तं त्रिकण्डिकास्नानसूत्रं समाप्तम् ॥

॥ अथ भोजनसूत्रम् ॥

अथातः श्रुतिस्मृतीरनुसृत्य भोजनविधिं व्याख्यास्यामः ॥ आचान्तो धृतोत्तरीयवस्त्रो धृतश्रीखण्ड-गन्धपुण्ड्रो भोजनशालामागत्य गोमयेनोपलिप्य शुचौ देशे विहितपीठाधिष्ठितो नित्यं प्राङ्मुखो

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न दक्षिणामुखो न प्रत्यङ्मुखो न विदिङ्मुखो श्रीकामश्चेत्प्रत्यङ्मुख सत्यकामश्चेदुदङ्मुखो यशस्कामश्चेद्दक्षिणामुखो जीवन्मातृकवर्जं हस्तपादास्येषु पञ्चस्वार्द्रो नीवारचूर्णैर्गोमृदा भस्मनोदकेन वा मण्डलं कुर्याच्चतुष्कोणं ब्राह्मणस्य त्रिकोणं क्षत्रियस्य मण्डलाकृति वैश्यस्याभ्युक्षणं शूद्रस्य यथा चक्रायुधो विष्णुस्त्रैलोक्यं परिरक्षति ॥ एवं मण्डलभस्मैतत्सर्वभूतानि रक्षत्विति तत्र भूमौ निहितपात्रेऽन्ने परिविष्टे पितुन्नुस्तोषमित्यन्नꣳ स्तुत्वा मानस्तोके नमो वः किरिकेभ्यो नमः शम्भवायेत्यभिमन्त्र्य प्रोक्षयेत् ॥ सत्यं त्वर्त्तेन परिषिञ्चामीति प्रातर्ऋतं त्वा सत्येन परिषिञ्चामीति सायं तेजोसि शुक्रमस्यमृतमसीति यजुषाऽन्नमभिमृश्याऽग्निरस्मीत्यात्मानमग्निं ध्यात्वा भूपतये भुवनपतये भूतानां पतये इति चित्राय चित्रगुप्ताय सर्वेभ्यो भूतेभ्यो नम इति दिवा प्रणवादिकैः स्वाहा नमोऽन्तैर्मन्त्रैः प्रतिमन्त्रं बलीन्हरेदन्तश्चरति भूतेषु गुहायां विश्वतोमुखः ॥ त्वं ब्रह्म त्वं यज्ञस्त्वं वषट्कारस्त्वमोङ्कारस्त्वं विष्णोः परमं पदममृतोपस्तरणमसि स्वाहेति विष्णुमन्त्रमभिध्यायन्नाचम्यान्नममृतं ध्यायन्मौनी हस्तचापल्यादिरहितो मुखे पञ्च प्राणाहुतीर्जुहोति प्राणाय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वाहाऽपानाय स्वाहा व्यानाय स्वाहा समानाय स्वाहोदनाय स्वाहेति क्रमं याज्ञवल्क्यो मन्यत उदानाय स्वाहेति शौनकबौधायनौ याज्ञवल्क्योदितक्रमो वाजसनेयिनां दन्तैर्नोपस्पृशेज्जिह्वया ग्रसेदङ्गुष्ठप्रदेशिनीमध्यमाभिः प्रथमामङ्गुष्ठमध्यमानामिकाभिर्द्वितीयामङ्गुष्ठानामिकाकनिष्ठिकाभिस्तृतीयां कनिष्ठिकातर्जन्यङ्गुष्ठैश्चतुर्थीꣳसर्वाभिरङ्गुलीभिः साङ्गुष्ठाभिः पञ्चमीमङ्गुष्ठानामिकाग्राह्यान्नेनैता आहुतय इति हारीतव्याख्यातारः सर्वाभिरेता इति बौधायनः ॥ मौनं त्यक्त्वा प्राग्द्रवरूपमश्नीयान्मध्ये कठिनमन्ते पुनर्द्रवाशी स्यान्मधुरं पूर्वं लवणाम्लौ मध्ये ॥ कटुतिक्तादिकान्पश्चाद्यथासुखं भुञ्जीत भुञ्जानो वामहस्तेनान्नन्न स्पृशेन्न पादौ न शिरो न बस्तिं न पराभोजनꣳस्पृशेदेवं यथारुचि भुक्त्वा भुक्तशेषमन्नमादाय ॥ "मद्भुक्तोच्छिष्टशेषं ये भुञ्जते पितरोऽधमाः ॥ तेषामन्नं मया दत्तमक्षय्यमुपतिष्ठतु" इति ॥ १ ॥ पितृतीर्थेन दत्वाऽमृतापिधानमसि स्वाहेति हस्तगृहीतानामपामर्धं पीत्वाऽर्धं भूमौ निक्षिपेत् ॥ "रौरवे पूयनिलये पद्मार्बुदनिवासिनाम् ॥ अर्थिनाꣳसर्वभूतानामक्षय्यमुपतिष्ठतु" इति तस्माद्देशादपसृत्य गण्डूषशलाकादिभिस्तर्जनीवर्जमा-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्यꣳशोधयेन्न भार्यादर्शनेऽश्नीयान्न भार्या सह न सन्ध्ययोर्न मध्याह्ने नार्धरात्रे नायज्ञोपवीती नार्द्रशिरा नार्द्रवासा नैकवासा न शयानो न ताम्रभाजने न भिन्नेन राजतसौवर्णशङ्खस्फाटिककाँस्यभाजनवर्जं न लौहे न मृन्मये न सन्धिसꣳस्थिते न भुवि न पाणौ न सर्वभोजी स्यात्किञ्चिद्भोज्यं परित्यजेदन्यत्र घृतपायसदधिसक्तुपललमधुभ्यः साध्वाचान्तो दक्षिणपादाङ्गुष्ठे पाणिं निःस्रावयेदङ्गुष्ठमात्रः पुरुषोऽङ्गुष्ठं च समाश्रितः ॥ ईशः सर्वस्य जगतः प्रभुः प्रीणातु विश्वभुगिति श्वात्राः पीता इति नाभिमालभेत अमृता इत्यतः प्राग् "अगस्त्यं वैनतेयं च शनिश्च वडवानलम्। आहारपरिणामार्थं स्मरेद्भीमश्च पञ्चमम्" ॥ इत्युदरमालभ्य "शर्यातिं च सुकन्याञ्च च्यवनं शक्रमश्विनौ ॥ भोजनान्ते स्मरेन्नित्यं तस्य चक्षुर्न हीयते" इति स्मृत्वा मुखशुद्धिं कुर्यान्नमो भगवते वाजसनेयाय याज्ञवल्क्याय नमो भगवते वाजसनेयाय याज्ञवल्क्याय ॥ ॥ ॥

इति परिशिष्टे भोजनसूत्रम् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इति याज्ञवल्क्यशिक्षा-प्रतिज्ञासूत्र-सर्वानुक्रमसूत्र-
पारस्करगृह्यसूत्र-परिशिष्टप्रकरणानि समाप्तानि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ण्णोद्वेपंक्तित्रिष्टुभौताॳंसवितुःसावित्रीं त्रिष्टुभं पुरस्ताज्ज्योतिषंकण्वोददर्श विधेमाग्नेयीं गृत्समदस्त्रि-
ष्टुभमस्यास्त्रिस्थानाग्निर्देवता प्रेद्धोविराडाग्नेयी वसिष्ठस्य चित्तिं वैश्वकर्मण्यतिजगती सप्ततऽआग्नेयी
त्रिष्टुप्सप्तऽऋषीणाम् ॥ २७ ॥ शुक्रज्योतिः षण्मारुत्यऽआद्या चतुर्थीचोष्णिग्द्वितीयातृतीयाचगा-
यत्री पंचमीजगती षष्ठीगायत्र्युष्णिग्वाइन्द्रंदैवीर्मारुतमिमंत्रयोदशर्चऽआग्नेयस्त्रैष्टुभोऽनुवाको यज्ञ-
स्तुतिर्घृतस्तुतिर्वावसोर्द्धाराभिवादिनी वा घृतंमिमिक्षेगृत्समदः समुद्राद्वामदेवश्चत्वारिशृङ्गायज्ञ-
पुरुषदेवत्यऽऋषभोमंत्रः ॥ २८ ॥ इति० संहितायां सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ वाजश्चदेवानामार्षम्
एतैर्यजुर्भिर्यजमानोग्नेः कामान्याचते वाजप्रसवीयॳंसप्तर्च विश्वेत्रैष्टुभं वैश्वदेवं लुशोधानाकः
वाजोनस्तिस्रोन्नदेवत्या आद्यानुष्टुब्द्वे त्रिष्टुभौ संमाविराजावाग्नेय्यौ सरस्वत्यै लिंगोक्तदैवतम् ॥ २९ ॥
ऋताषाड्गन्धर्वाप्सरसः सनः प्राजापत्या प्रस्तारपंक्तिः समुद्रोसि वायव्यानि त्रीणि रुचमाग्नेय्यनु-
ष्टुप्त्वा वारुणीं त्रिष्टुभॳंशुनःशेपः स्वर्णाग्नेयानि पंचाग्निंसुनज्म्याग्नेय्यास्तिस्रऽआद्येद्वे त्रिष्टुभौ पंक्ति-
स्तृतीयादिवोद्वेआग्नेय्यौ परौष्णिग्महापदपंक्तीऽइष्टोयज्ञोद्यृचं यजमानाग्निर्दैवत्यं गालवऽआद्योष्णि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ग्द्वितीयागायत्री ॥ ३० ॥ यदाकूतादष्टर्चमाग्नेयम् विश्वकर्म्मणस्तृतीया दैवीवाद्याजगती तिस्रस्त्रि-
ष्टुभश्चतस्रोनुष्टुभोग्निरस्म्यश्यद्वैतवादिनीं त्रिष्टुभं देवश्रवादेववातश्च भारतावृचोयजुर्षेअग्नेयोनुष्टुबा-
ग्नेयी ॥ ३१ ॥ वार्त्रहत्याय सप्तर्चमिन्द्रोऽपश्यत् । आद्ये द्वे वार्त्रघ्न्यौगायत्रीत्रिष्टुभौ विश्वामित्रस्य
चविनोऽनुष्टुप्मृगोनत्रिष्टुप्प्रथमाꣳशासोभारद्वाजोद्वितीयांजयऽऐंद्रोद्वेवैश्वानरुचौगायत्रीत्रिष्टुभौ
पृष्ठोदिविकुत्सस्य चाश्यामद्वेत्रिष्टुभावाग्नेरुचौ कामवत्यावश्यामभरद्वाजस्य च वयंते कात्यस्योत्कीलस्य
च धामच्छदनुष्टुब्वैश्वदेवी ॥ ३२ ॥ इति० संहितायां अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥ अथ सौत्रामणी
प्रजापतेरार्षम् अश्विनोः सरस्वत्याश्च स्वाद्वींत्वानुष्टुप्सुरासोमदेवत्या सोमोसि चत्वारि सौराणि परि-
तोभारद्वाजः सौमीं बृहतीं वायोस्तृचोगायत्रः सौम्यऽआभूतेर्ब्रह्मक्षत्रं त्रिष्टुप्सुरासोमदेवत्या नानाहि
जगती सुरासोमदेवत्या तेजोसि पयोदेवत्यान्योजोसि सुरादेवत्यानि याऽव्याघ्रꣳहैमवर्च्चैरनुष्टुब्विषूचि-
कास्तुतिर्यदापिपेषाग्नेयी बृहती सम्पृचस्थपयोग्रहाः विप्रचस्थ सुराग्रहाः देवायज्ञंब्राह्मणानुवाको विꣳ
शतिरनुष्टुभःसोमसंपत् ॥ ३३ ॥ सुरावंतंचतुर्ऋचंत्रैष्टुभं अश्विसरस्वतींद्रदेवत्यंपितृभ्यः सप्त पित्र्याणि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुनन्तुमा नवर्च्चं पावमानमाद्येद्वे पित्र्येअनुष्टुभौ प्रजापतिस्तृतीयां वैखानसऽआग्नेयीं गायत्रीं चतु-
र्थीलिंगोक्तदेवतानुष्टुप्पंचम्याग्नेयीगायत्री षष्ठ्याग्नेयीब्राह्मी च गायत्री ब्राह्मस्तृतीयःपादःसौमी-
[1]सावित्र्यष्टमी नवमीत्रिष्टुब्वैश्वदेवी येसमानाऽअनुष्टुभौपित्र्याद्या द्वितीया यजमानाशीर्द्वेस्रुती
त्रिष्टुब्देवपानपितृपाणौपंथानौब्रवीतीद८ंहविस्त्र्यवसानाष्टिर्यजमानाशीः ॥ ३४ ॥ उदीरतांत्रयोदश-
र्च्चंपैत्र्यं त्रैष्टुभ८ंशंखएकादशी तु जगत्याच्याजानुदशर्चोनुवाकोनवपित्र्या दशम्यैंद्रीगायत्री तृतीया-
चतुर्थीनवम्योऽनुष्टुभस्त्रिष्टुभऽइतराः सोमोराजाष्टर्चमश्विसरस्वतीन्द्राऽ अपश्यन्नद्यास्तिस्रोमहाबृ-
हत्यऽउपान्त्याचचतुर्थ्यन्ते अतिजगत्यौ शेषेअतिशाक्वर्यौत्र्यवसाने सीसेनतंत्रमश्विसरस्वतींद्रदेवत्याः
षोडशजगत्यः ॥ ३५ ॥ इति० संहितायां एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥ क्षत्रस्ययोनिर्द्विपदागायत्री-
आसन्दीदेवताकामात्वाकृष्णाजिनं मृत्योरुक्मावश्विनोर्भैषज्येनलिंगोक्तदेवतानि त्रीणि कोसिप्रा-
जापत्यागायत्री शिरोमेपंचर्चमिन्द्रशरीरावयवदेवताकं तृतीयागायत्र्यंत्यामहापंक्तिस्त्र्यवसानानुष्टु-

१ सप्तमी ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भौंत्याः प्रतिक्षत्रे वैश्वदेवं त्रयादेवा दैवीपंक्तिस्त्र्यवसाना प्रथमाद्वितीयैर्वैश्वदेवमाशीर्लिंगं लोमान्यनुष्टुब्लिंगोक्तदेवता ॥ ३६ ॥ यद्देवास्तिस्रोऽग्निवायुसूर्यदेवत्याऽअनुष्टुभः कूष्माण्डीर्यद्ग्रामे लिंगोक्तदेवतꣳसमुद्रेतेद्विपदा विराडापी द्रुपदादिवानुष्टुबाप्युद्वयꣳसौर्य्यनुष्टुप्प्रस्कण्वस्यापोऽअद्याग्नेयी पंक्तिरेधोसिसमिद्देवत्ये यजुषी समावर्त्यनिरुक्तागायत्री वैश्वानरज्योतिर्यजुरभ्यादधास्याग्नेयं तृचमानुष्टुभमाश्वतराश्विरꣳशुनासौर्य्यनुष्टुप्सिंचंतिपरिसौर्यैन्द्रीचानुष्टुब्धानावंतमैंद्रीगायत्री विश्वामित्रस्य च बृहदिंद्राय बृहती नृमेधपुरुषमेधयोरध्वर्योगायत्री ॥ ३७ ॥ योभूतानामात्मप्रवादापंक्तिर्नारायणीयाकौण्डिन्यस्यप्राणपामे द्वे अनुष्टुबुपरिष्टाद्बृहत्यौ लिंगोक्तदेवते समिद्धऽइंद्रऽएकादशाप्रीस्त्रिष्टुभऽआंगिरसऽइध्मस्तनूनपान्नराशꣳस ऽइडोबर्हिर्द्वारऽउषासानक्ता दैव्याहोतारा तिस्रोदेवीस्त्वष्टा वनस्पतिः स्वाहाकृतयऽइत्येताऽआप्रीदेवताऽआयातु सप्तत्रिष्टुभऐंद्र्यऽआमन्द्रैर्बृहत्यायातु वामदेवस्त्रातारं गर्ग्गऽआमन्द्रैर्विश्वामित्रऽएवेद्वसिष्ठः ॥ ३८ ॥ अथहोत्रंत्रिपशोः समिद्धोऽअग्निराप्रीर्द्वादशविदर्भिराश्विसरस्वतीन्द्रदेवत्या अनुष्टुभोश्विनाहविस्तिस्रोनुष्टुभऽएकैकाश्विसरस्वतींद्र-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कार्यीत्रिष्टुभन्द्रप्सोदेवश्रवाऽआदित्योनमोस्तुसार्प्यंतृचमानुष्टुभंकृणुष्वपंचप्रतिसराराक्षोघ्नादेवाना-
मार्षꣳसर्वास्त्रिष्टुभऽआग्नेयीर्वामदेवश्चापश्यदग्नेष्ट्वायजुराग्नेयमिंद्रस्यैंद्रंभुवस्त्रिशिराऽआग्नेयींत्रिष्टुभम्
॥ १२ ॥ ध्रुवास्यूर्ध्वबृहतीप्रजापतिरनुष्टुप्भूरसिप्रस्तारपंक्तिरासाꣳस्वयमातृणादेवताविश्वस्माइत्ये-
तस्य च यजुषः कांडात्कांडादानुष्टुभंद्व्यृचमग्निनादृष्टंदूर्वेष्टकादैवतं यास्तऽआग्नेयं द्व्यृचमानुष्टुभमिन्द्रा-
ग्निभ्यां दृष्टं विराडयंलोकःस्वराडसौलोकः प्रजापतिष्ट्वाविश्वज्योतिषं मधुश्चर्तुदैवतमषाढासिसविता-
पश्यद्देवावापश्यन्निष्टकादैवतम् ॥ १३ ॥ मधुवातावैश्वदेवंतृचंगायत्रंगोतमोपांगंभन्पङ्क्तिस्त्रीन्त्समुद्रां-
त्रिष्टुप्कौर्म्यं द्व्यृचं ध्रुवासित्रिष्टुबिषेबृहत्यौरवंद्व्यृचमग्नेयुक्ष्वाग्नेयंद्व्यृचं गायत्रमाद्यायां भरद्वाजोद्विती-
यस्यां विरूपः सम्यक्त्रिष्टुब्लिंगोक्तदेवताऋचेत्वाबृहत्यग्निर्ज्योतिषोष्णिगादित्यंगर्भं पंचर्चमाग्नेयं त्रैष्टु-
भमिमंमापंचर्चमाग्नेयं त्रैष्टुभमेवद्वेद्वेचांतेयजुषीत्वंयविष्ठोशनाः काव्यआग्नेयीमनिरुक्तांगायत्रीमपां-
त्वाविꣳशतिरैष्टकान्ययंपुरःपंचाशत्प्राणभृद्देवत्यानि लोकंताऽइंद्रं तिस्रः प्रतीकोक्ताः एवꣳसर्वत्र
॥ १४ ॥ इति० संहितायां त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥ अथ द्वितीया चितिः ॥ ध्रुवक्षितिः पंचाश्वि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्यस्तासां प्रथमाविराड्वतस्त्रस्त्रिष्टुभो यजुरंताः शुक्रश्चर्तव्यऽसजूःपंच विश्वेषां देवानामार्ष ता एव देवताः प्राणं मे पंच वायव्याद्यपः पंचायानि मूर्द्धावय एकोनविंशतिर्लिंगोक्तदेवतानि ॥ १५ ॥ अथतृतीयेंद्राग्नीअनुष्टुप् पूर्वोर्द्धर्चऐंद्राग्नऽउत्तरः स्वयमातृणादैवतोविश्वकर्मावायव्यऽराज्यसि पंचदिग्दैवत्यानिविश्वकर्मावायव्यं नभश्चैषश्चर्तव्येआयुर्मे दश लिंगोक्तदैवतानि माच्छंदश्चषट्त्रिंशन्मूर्द्धानुष्टुब्यंत्रीपरोष्णिक्चतुर्दशयजूꣳषि प्राणदैवत्यानि ॥ १६ ॥ अथचतुर्थ्याशुरष्टादशाग्नेर्दशैकया सप्तदश सर्वाणि लिंगोक्तदैवतानि सहश्चर्तव्यम् ॥ १७ ॥ इति० संहितायां चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥ अथ पंचमी अग्नेजातानाग्नेय्यौत्रिष्टुभौषोडशीचतुश्चत्वारिंशल्लिंगोक्ते अग्नेस्त्रिष्टुप्एवश्चत्वारिंशद्रश्मिनैकोत्रिंशद्राज्यसि पंचायंपुरः पंचैतानि सर्वाणि लिंगोक्तदैवतानि ॥ १८ ॥ अग्निर्मूर्द्धाग्नेयोनुवाकः प्रथमस्तृचोगायत्रोद्वितीयस्त्रैष्टुभोभुवंस्तृतीयोजागतोऽयमिहचतुर्थआनुष्टुभः सखायःसं पंचमःप्रगाथएनावस्तत्रपूर्वा बृहती सतोबृहत्युत्तराताभ्यां तिस्रोबृहत्यः संपादिताः षष्ठऔष्णिहोग्नेवाजस्य गोतमःसप्तमः पुनः ककुभः प्रगाथोभद्रोनस्तत्रपूर्वाककुप्सतोबृहत्युत्तराताभ्यां तिस्रः ककुभः संपादिता-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अष्टमः पांक्तोग्निंतंपद्पांक्तोनवमोग्नेतमग्निꣳहोतारमतिछंदाख्यवसानाग्नेत्वंद्वैपदस्तृचः ॥ १९ ॥ अयमग्निर्विरूपोबोधिबुधगविष्ठिरोजनस्यसुतम्भरः सखाय इषःसꣳसमित्संवननस्त्वांप्रस्कण्व एनावो वसिष्ठोऽग्नेवाजस्यगोतमोभद्रोनः सौभरिरग्निं तं कुमारवृषौ येनाष्टावाग्नेय्यः षट्त्रिष्टुभो द्वे अनुष्टुभौ तदश्वर्त्तव्यंपरमेष्ठीसौरं प्रोथदश्वोवसिष्ठस्त्रिष्टुभमाग्नेयीमायोर्द्वेस्वयमातृणदैवत्ये सहस्त्रस्थपंचाग्नेयानि ॥ २० ॥ इति॰ संहितायां पंचदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ रौद्रोऽध्यायः परमेष्ठिन आर्षं देवानां वा प्रजापतेर्वाऽद्योनुवाकः षोडशर्च्च एकरुद्रदेवत्यः प्रथमागायत्रीतिस्रोऽनुष्टुभस्तिस्रःपङ्क्त्यः सप्तानुष्टुभोद्वे जगत्यौ मानोद्वेकुत्सः ॥ २१ ॥ अंत्यानुवाकेसप्तैकरुद्रस्तुतिः आद्योपरिष्टाद्बृहती द्वितीया जगती कुत्सस्य तृतीयानुष्टुब्द्वे त्रिष्टुभौ द्वे अनुष्टुभावसंख्याता बहुरुद्रदेवत्यादशानुष्टुभोमंत्राऽअवतानसंज्ञकास्ततोऽत्यानित्रीणियजूꣳषि बहुरुद्रदेवत्यानि प्रत्यवरोहसंज्ञकामंत्राः ॥२२॥ मध्ये सर्वाणि यजूꣳषिहिरण्यबाहवइति तिस्रोऽशीतयोरुद्राणां तेषामुभयतोनमस्कारा अन्येन्यतरतोनमस्कारा अपरेजातानामरुद्राः सभाभ्यइत्यादयो नमोवःकिरिकेभ्यइत्यग्निवायुसूर्यहृदयभूताः पंचव्याहृतयोबहु-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रुद्रदेवत्याः ॥ २३ ॥ इति० संहितायां षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥ अश्मन्मारुतमश्मँस्ते इमामरुषा-
शीरूर्धंद्विष्मऽआभिचारिकमिमामऽआग्नेयमृतवोबृहतीपंक्तिर्वा समुद्रस्य द्वे गायत्र्यावुपज्मं जगती
त्रिष्टुब्वाऽपामिदं बृहत्यग्नेपावककवसूयवः सनोमेधातिथिःपरेतेआग्नेय्यौ गायत्र्यौ पावकया जगतीं
भरद्वाजो नमस्ते बृहतीमाग्नेयीमृषिसुता लोपामुद्रा ॥ २४ ॥ नृषदे पंचाग्नेयानि ये देवा जगत्यौ
प्राणदेवत्ये प्राणदा बृहतीपंक्तिर्वाऽऽग्नेय्याग्निस्तिग्मेनाग्नेयीं गायत्रीं भरद्वाजोषऽइमा वैश्वकर्म्मणी-
स्त्रिष्टुभोविश्वकर्माभौवनः ॥२५॥ आशुरैन्द्रीर्द्वादश त्रिष्टुभोऽप्रतिरथोवस्त्रष्टानुष्टुब्विषुदेवत्याप्रेतयोध्र्न्ध्रू-
न्त्स्तौत्यनुष्टुबसौयामारुतीत्रिष्टुब्यत्रलिंगोक्तदेवता पंक्तिर्मर्म्माणि लिंगोक्तैवत्रिष्टुबुदेनंतिस्रोनुष्टुभ-
ऽआद्याग्नेयीद्वितीयैंद्री तृतीया लिंगोक्तदेवता पंचदिशः पंचयज्ञाग्निसाधनवादिन्यऽआद्येद्वे त्रिष्टुभौ
तृतीया पंक्तिर्बृहती वा चतुर्थीबृहत्येवान्त्यात्रिष्टुब्विमानो द्वे आदित्यदेवत्येऽआद्या विश्वावसोर्द्वितीया-
प्रतिरथस्यदेवहूर्विधृतिरनुष्टुब्यज्ञदेवत्या वाजस्यैंद्यनुष्टुबुद्ग्राभमैंद्राग्न्यनुष्टुबेव ॥२६॥ क्रमध्वंपंचाग्नेय्य-
ऽआद्यानुष्टुप्ततास्त्रिष्टुप्ततोबृहतीपिपीलिकमध्या ततोनुष्टुप्त्रिष्टुबंत्या अग्नेसहस्राक्षविराडाग्नेयीसुप-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मानोवाब्रह्मँस्त्वमामंत्रणानि पंच लिंगोक्तानींद्रस्य स्फ्योग्निः पृथुराग्नेयꣳस्वाहाकृता अक्षाः सवित्रालिंगोक्तदैवतम् ॥ ३९ ॥ अथ चरकसौत्रामण्यश्विनोरार्षम् अश्विभ्यां त्रीणि लिंगोक्तानि वायुः सौमी गायत्री कुविन्तृचक्षुसुकीर्तिः काक्षीवतऽआद्या सौम्यनिरुक्ता त्रिष्टुब्युवमनुष्टुप्पुत्र-मिवत्रिष्टुबश्विसरस्वतींद्रदेवत्येअश्विसरस्वतींद्रदेवत्ये ॥ ४० ॥ इति० संहितायां दशमोऽध्यायः ॥१०॥ इतिसर्वानुक्रमणिकायां प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ अथाग्निंप्रजापतिरपश्यत् ॥ साध्यावापश्यन्त्सोग्निः-पंचचितिकः प्रथमाचितिः ॥ प्रजापतेर्द्वितीयादेवानांतृतीयेंद्राग्न्योर्विश्वकर्मणश्चतुर्थ्यर्षीणां पंचमी परमेष्ठिनोऽथ प्रतिकर्मदर्शिनो युञ्जानोष्टौसावित्राणिसवितापश्यदाद्यातृतीयाचानुष्टुप्चतुर्थी-षष्ठ्यौ जगत्यौ द्वितीयागायत्रीपंचमीत्रिष्टुबिमंनोयजुरंतागायत्र्यनवसानाऽआददेभ्रिर्हस्तेनुष्टुब्य-जुरंता ॥ १ ॥ प्रतूर्त्तनाभानेदिष्टऽआश्वीमास्तारपंक्तिर्युंजाथां कुश्रिर्गार्दभीं गायत्रींयोगेयोगेशुनःशेप आजींप्रतूर्वंस्त्रिष्टुब्विराड्रूपायजुर्गर्भोरुयजुःपृथिव्यास्त्रीण्याग्नेयान्यन्वग्निराग्नेयीं त्रिभष्टुं पुरोधसऽआ-गत्य मयोभुवऽआश्वीमनुष्टुभमाक्रम्यानुष्टुप् द्यौस्तेबृहत्युत्क्रामविराडुदक्रमीत्त्रिष्टुबात्वाद्वे गृत्सम-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दआग्नेरुचौपरिसोमकोगायत्रीं परित्वापायुरनुष्टभंत्वामग्नेगृत्समदोजगतीम् ॥ २ ॥ पृथिव्याऽआ-ग्नेयं। अपांपुष्करपर्ण्णꣳस्वराट्पंक्तिःशर्मद्वेऽअनुष्टुभौकृष्णाजिनपुष्करपर्ण्णे पुरीष्योग्निस्त्वामग्नेतृचं-भारद्वाजऽआग्नेयं गायत्रꣳसीदहोतर्देवश्रवादेववातश्च त्रिष्टुभं निहोतागृत्समदःसꣳसीदस्वप्रस्कण्वो-बृहतीम् ॥ ३ ॥ अपोदेवीः सिंधुद्वीपऽआपीन्यंकुसारिणीꣳ संतेत्रिष्टुप्पार्थिवोर्द्धोवायव्योर्द्धः सुजातोनुष्टुबाग्नेयीऽउदुतिष्ठविश्वमनाः पथ्याबृहतीमूर्द्ध्वःकण्वऽउपरिष्टाद्बृहतीꣳसजातस्त्रितस्त्रिष्टुभ-ꣳस्थिरोरासभेरुच्यनुष्टुबुष्णिग्वाशिवोभवाजीपथ्या बृहती प्रैतुलिंगोक्तामहापंक्तिर्व्यवसानाग्नेगायत्र्ये-कपदाग्नेरुचातमग्निमाग्नेये ओषधयस्त्रिष्टुबनुष्टुभावोषधिदेवत्येअव्यस्यन्नाग्नेयोर्द्धर्चेविपाजसोत्कीलः-कात्यआग्नेयीं त्रिष्टुभम् ॥ ४ ॥ आपोह्यापꣳसिंधुद्वीपस्तृचंगायत्रंमित्रउपरिष्टाद्बृहतीमैत्रीरुद्रा अनुष्टुब्-रौद्रीसꣳसृष्टां द्वे सिनीवालीदेवत्येउखामादित्यामखस्य मृत्पिंडोवसवस्त्वा लिंगोक्तानि सर्वत्रादित्यै-रास्नादितिरौषंकृत्वायादित्योष्णिगदितिरावटंदेवानां पंचौखानि मित्रस्यविश्वामित्रोमैत्रीं देवस्त्वा ॥ १९८ ॥

१ गायत्रीं.

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सावित्री बृहत्युत्थायपूर्वोर्द्धर्चऔषऽउत्तरोमैत्रः ॥ ५ ॥ आकूति लिंगोक्तान्यौद्गृभणानि मास्वौख्यौ-
गायत्री त्रिष्टुभावग्निश्च पादाआग्नेयोद्व्रन्नः सोमाहुतिराग्नेयीं गायत्रीं परस्याविरूपऽआंगिरसः
परमास्याऽआरुणिरनुष्टुभं षदग्नेद्वेजमदग्निःअहरहर्नाभानेदिष्ठस्त्रिष्टुभौ षाःसेनाऽअनुष्टुभः सर्वाऽ-
आग्नेय्षोत्योपरिष्टाद्बृहती ॥ ६ ॥ इति० संहितायां एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ दृशानोवत्सप्री
त्रिष्टुभङ्रौक्मीन्नक्तोषासा कुत्सऽआग्नेयीं विश्वाऽयावाश्वःसावित्रीं जगतीॐसुपर्ण्णः कृतिश्चतुर-
वसानागारुत्मती विषघ्नी विष्णोर्लिंगोक्तान्यक्रंदद्वत्सप्रीराग्नेयीं त्रिष्टुभमग्नऽऊर्ध्वबृहत्यग्ने महाबृहती
पुनर्गायत्र्यावात्वाध्रुवोऽनुष्टुभमुदुत्तमङ्शुनःशेपोवारुणींत्रिष्टुभमग्नेत्रितऽआग्नेयीॐहङ्सऽउक्ताजग-
तीह षजुरन्तांतेबृहद्यजुःसीदत्वमाग्नेयीं त्रिष्टुभमंतरग्नेनुष्टुभौ ॥ ७ ॥ दिवस्पर्य्याग्नेयंत्रैष्टुभंद्वादशर्च्चं
वत्सप्रीर्भालंदनः समिधाग्निं विरूपाक्षऽआंगिरसऽआग्नेयं गायत्रीमुदुत्वातापसोनुष्टुभं प्रेदनुष्टुप्प्र-
प्रायमग्नेयीं वसिष्ठस्य त्रिष्टुभमापोदेवीराप्यप्स्वग्ने विरूपऽआग्नेयींगायत्रींगर्भोऽअसितिस्त्रोऽनुष्टुभो-
बोधामे दीर्घतमास्त्रिष्टुभङ्सबोधिसोमाहुतिराग्नेयीं षजुरंतां गायत्रीं षजुर्वैश्वकर्म्मणं पुनस्त्वा-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्रिष्टुबाग्नेयी ॥ ८ ॥ अपेतालिंगोक्तबहुदेवत्यासंज्ञानमूषदैवत्यमग्नेः सिकताश्रितः परिश्रितोयद्द्वसः
पंचर्चमाग्नेयं त्रैष्टुभं विश्वामित्रश्चतुर्थ्यनुष्टुप्अयंतेनुष्टुप्त्विदैष्टकेलोकंलिंगोक्तानुष्टुप्ताऽअस्यापींद्रि-
यमेधऽऐंद्रऽइंद्रजेतामाधुच्छंदसऐंद्रीॅसमितंचतस्रोह्यग्निदेवत्याउष्णिगुपरिष्टाद्बृहत्युष्णिक्पंक्तयो-
मातेवो खास्तुतिस्त्रिष्टुप् ॥९॥ असुन्वंतं नैर्ऋतं तृचं त्रैष्टुभं यतेयजमानदेवत्यानमोविभूतिदेवत्यैकपदा
निवेशनऽआग्नेयीं त्रिष्टुभं विश्वावसुर्देवगंधर्वः सीराद्वे सीरदेवत्येबुधः सौम्योगायत्री त्रिष्टुभौशुनंच-
तस्रः सीतादेवत्याः कुमारहरितोद्वे त्रिष्टुभौ तृतीयापंक्तिश्चतुर्थ्यनुष्टुब्विमुच्यध्वमानडुहीगायत्री
सजूर्लिंगोक्तदैवतम् ॥ १० ॥ याऽओषधीःसप्तविꣳशतिरनुष्टुभऽओषधिस्तुतिमाथर्वणोभिषज्मुंचंतु-
बंधुर्द्वादशानारभ्याधीताःमामाहिरण्यगर्भः कार्यीत्रिष्टुभमभ्यावर्त्तस्वोष्णिगाग्नेयी अग्नेयद्गायत्रीषं
त्रिष्टुबग्नेतवपावकोग्निराग्नेयꣳषड्ऋचंप्रथमेविष्टारपंक्तिस्तिस्रःसतोबृहत्यऽउपरिष्टाज्ज्योतिः षष्ठ्याप्याय- ॥ १९९ ॥
स्वगोतमः सौम्योगायत्री त्रिष्टुबुष्णिहः आतेवत्सारस्तुभ्यंताद्वेविरूपस्तिस्रो गायत्र्यऽआग्नेरुषः ॥११॥
इति० संहितायां द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥ मयिककुबाग्नेयीब्रह्मादित्यद्देवत्यात्रिष्टुप्हिरण्यगर्भः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

लिंगोक्तदेवतानि ॥ ३५॥ अथ राजसूयोवरुणस्यार्षम् एषते पार्थिवमग्निनेत्रेभ्यो देवार्षाण्याध्याया-
द्दशाद्यानि दैवान्यग्नेसहस्व देवश्रवादेववातश्च भारतावाग्नेयीमनुष्टुभमुपाꣳशोस्त्रीणि रक्षोघ्नानि
सवितादेषयजमानः ॥ ३६ ॥ इति० संहितायां नवमोऽध्यायः ॥९॥ अपोदेवाऽआपीत्रिष्टुप् वृष्णऽऊर्मि-
र्लिङ्गोक्तानि मधुमतीरनाधृष्टाआपेसोमस्य चर्माग्नये लिंगोक्तान्यनिभृष्टमापꣳसधमादोवारुणीत्रिष्टुप्
क्षत्रस्य चतुर्णांतार्प्यपांड्वाधीवासोष्णीषाणींद्रस्यधनुर्म्मित्रस्य बाहूत्वयायंधनुर्द्देवाषाणामिषवऽआविः
प्राजापत्यंपराणि लिंगोक्तानि ॥ ३७ ॥ अवेष्टामृत्युनाशनं प्राचीं पंचानां यजमानःप्रत्यस्तमासुरं
मृत्योरोजोसिरुक्मोहिरण्ययरूपौ मैत्रावरुणीत्रिष्टुब्यजुरन्तासोमस्यसुन्वन्प्रपर्वतस्यापीत्रिष्टुब्विष्णो-
स्त्रीणिलिंगोक्तानि सुन्वन्प्रजापतेन प्राजापत्यात्रिष्टुब्यजुर्मध्याअयममुष्यजूरुद्रयद्रौद्रम् ॥ ३८ ॥
इंद्रस्यलिंगोक्तानिमाते संवरणः प्राजापत्यऽऐंद्रींत्रिष्टुभमग्नये लिंगोक्तानि पृथिविमातर्भूमिर्हꣳ-
सोवामदेवः सौरीꣳसप्रपंचपरब्रह्माभिधायिनीमतिजगतीमियच्छतमानावूर्गसिशाखेन्द्रस्य बाहूस्यो-
नास्यासंदीक्षत्रस्याधीवासꣳस्योनाꣳसुन्वन्निषसाद शुनःशेपोवारुणीं गायत्रीमभिभूरस्यक्षायज

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्तुतिर्युवंतंपरुच्छेपऽऐंद्रीमत्यष्टिंत्र्यवसानामाद्योर्द्धर्चऽऐंद्रापार्वतः परमेष्ठीनैमित्तिकान्याध्याद्वसिष्ठ-
स्यार्षं लिंगोक्तदेवतानि चतुस्त्रिꣳशद्यमयोर्वैष्णववारुणीं त्रिष्टुब्देवान्दिवमाशीर्लिंगोक्तदेवताश्चतुस्त्रिꣳ-
शद् वर्मदेवत्यापंक्तिस्त्रिष्टुब्वायज्ञस्य यज्ञदेवत्या त्रिष्टुबापवस्व सौमीं गायत्रीं नैध्रुविः कश्यपः ॥ ३३ ॥
इति० संहितायां अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ अथ वाजपेयोबृहस्पतेरार्षम् इंद्रस्य च देवसवितःसावित्री
त्रिष्टुप् ध्रुवसदमैंद्राणित्रीण्यपाꣳरसदेवत्यानुष्टुब्महालिंगोक्तदेवतानुष्टुप्संपृचौ यजुषीन्द्रस्य रथोवा-
जस्य पार्थिव्यतिजगत्यंत्यःपादःसावित्रोऽप्स्वन्तरश्वदेवत्यानवसानापुरऽउष्णिग्वातोवातिस्रोश्वस्तु-
तयऽउष्णिक्त्रिष्टुब्जगत्योवाजिनोश्वाःदेवस्याहं लिंगोक्तानि वाजिनोश्वाऽएषस्य द्वे दधिक्रावावाम-
देव्योश्वदेवत्ये जगत्यौ शन्नोवसिष्ठोविराजंतेनोनाभानेदिष्ठोजगतीं वाजेवाजे वसिष्ठस्त्रिष्टुभमामा-
प्राजापत्यांवाजिनोश्वाः॥३४॥ आपयऽआयुर्यज्ञेनप्राजापत्यानि प्रजापतेः स्वरमृतायजमानोस्मेदिशो-
नमः पृथिवीयमासंदीयंतासुन्वन्वाजस्य प्राजापत्यं तृचं त्रैष्टुभꣳसोमं तृचंतापसऽआद्या वैश्वदेव्य-
निरुक्तानुष्टुब्द्वितीया लिंगोक्तदेवता तृतीयाग्नेयीप्रनोलिंगोक्ता गायत्री सरस्वत्यैसुन्वन्नाग्निःसप्तदश

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रस्यृक्सामेहर्षोर्षस्तोलिङ्गोक्तेदेवकृतस्याऽग्नेयानि षट् ॥ ३० ॥ समिन्द्रात्रिर्वैश्वदेवीं त्रिष्टुभं धातालिं-
गोक्तबहुदेवत्यासुगावोदेवीयाँ२ऽआवहोवयमाग्नेय्यौयज्ञायज्ञमेषतेलिंगोक्तेयजुषीउरुꣳहिशुनःशेपो-
वारुणींत्रिष्टुभं नमोवारुणमग्नेरनीकमाग्नेयी त्रिष्टुप् समुद्रेते सौमी विराड्देवीरापःपंक्तिर्बृहती वा
पूर्वोर्द्धर्चेऽआपऽउत्तरःसौम्योदेवानामाग्नेयमेजतुत्र्यवसानामहापंक्तिर्यस्यैते वशापुरुद्स्मोगर्भोमरुतो-
यस्य गोतमोमारुतीं गायत्रीं महीद्यौर्मेधातिथिर्द्यावापृथिव्यामित्यग्निष्टोमः ॥ ३१ ॥ अथषोड-
श्यातिष्ठगोतमऽऐन्द्रीमनुष्टुभं । युक्ष्वाहि मधुच्छंदाः । इंद्रमिद्गोतमः । यस्मान्नैंद्री त्रिष्टुप्परब्रह्म-
रूपेण षोडशिनस्तुतिरिंद्रश्चैंद्रावारुणीषोडशिदेवत्यावायजुरंताग्नेपवस्व वैखानसऽआग्नेयीं गायत्री-
मुत्तिष्ठन्कुरुस्तुतिरैन्द्रीमदृश्रं प्रस्कण्वः सौरीं अतिस्त्रोपियजुरन्ताः उदुत्यं देवानामार्षमाजिघ्रेडे-
कौसुरुबिंदुर्गव्ये महापंक्तिःप्रस्तारपंक्तिः विनःशासोभारद्वाजऽऐन्द्रीमनुष्टुभं वाचस्पतिं वैश्वकर्मणीं ॥ १९६ ॥
त्रिष्टुभं विश्वकर्मन्नैंद्रीवैश्वकर्मणयग्नयेत्वा देवार्षाण्यदाभ्यदेवत्यानिव्रेशीनांत्वा सौम्यानि ॥ ३२ ॥
सत्रोत्थानं देवानामार्षमिहरतिः पशुदैवतमुपसृजन्नुष्णिगाग्नेयी सत्रस्य बृहती यजमानानामात्म-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

लिङ्गोक्तदैवतम् ॥ २७ ॥ सोमः पवते वैश्वदेवमिन्द्रायत्वा पञ्च लिङ्गोक्तानि । मूर्द्धानं भरद्वाजो वैश्वानरीं त्रिष्टुभं ध्रुवोसिध्रुवोध्रुवं ध्रुवेण बृहती पूर्वार्द्धर्चौग्रीवउत्तरऽऐन्द्रोयस्ते देवश्रवाः सौमीं त्रिष्टुभं यजुरंतान्देवानां चात्वालदैवतं प्राणायमे लिंगोक्तदेवतान्येकादश कोसिप्राजापत्यो-षिणग्वर्द्धमानामधवेत्वा लिङ्गोक्तदेवतानि त्रयोदश ॥ २८ ॥ इंद्राग्नी विश्वामित्रऽऐंन्द्राग्नीं गाय-त्रींमाघत्रिशोकऽआग्नैंद्रीसोमासोमधुच्छंदा वैश्वदेवीं विश्वेदेवासो गृत्समदऽइंद्रमरुत्वश्चतस्रो-विश्वामित्रऽऐन्द्रामारुतीस्त्रिष्टुभोमरुतांत्वायजुर्मरुत्वतीयंमहाँ२ऽइंद्रोभरद्वाजोमाहेंद्रीत्रिष्टुभं षऽ-ओजसा वत्सोगायत्री मुदुत्यंप्रस्कण्वः सौरीं गायत्रीं चित्रं कुत्सऽआंगिरसस्त्रिष्टुभ६रूपेण वोद-क्षिणाश्चतुर्णां ब्राह्मणमद्य लिङ्गोक्तदेवतान्यष्टौ ॥ २९ ॥ इति० संहितायां सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥ विष्णोवैष्णवं कदाचनादित्यदेवत्येबृहत्यौ यज्ञोदेवानां कुत्सस्त्रिष्टुभं विवस्वन्यजुः श्रदस्मै जगत्या-शीर्वाममद्य भरद्वाजोबार्हस्पत्यः सावित्रींत्रिष्टुभ६सावित्रोसिसावित्र६सुशर्मासि वैश्वदेवं बृहस्पति-सुतस्य लिंगोक्तमहंप्रजापतिरूपेणाऽत्मादेवतात्रिष्टुवग्ना३ऽइपत्नीवन्नाग्नेयं प्रजापतिः प्राजापत्य६हरि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुरस्ताद्बृहती प्रतिपन्थामनुष्टुप्पथिदेवत्यादित्याः कृष्णाजिनमदित्यै सौम्यमस्तभ्नात्रिष्टुभौ वारुण्यौ सूर्यस्यानुष्टुप्कृष्णाजिनमुस्त्रावूर्ध्वबृहत्यानडुही भंद्रो मे सौम्यं नमोमित्रस्याभितपनः सूर्यः सौरीं जगतीं वरुणस्य पञ्चवारुणानि याते सौमीं त्रिष्टुभं गौतमः ॥ १८ ॥ इति० संहितायां चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ अग्नेस्तनूरसिपञ्च वैष्णवान्यग्नेः शकलं वृषणौदर्भतरुणैकेऽउर्वश्यसित्रयाणां लिंगोक्ता देवता गायत्रेण त्रीण्याग्नेयानि भवतन्नः पंक्तीरग्नावग्निर्विराडेतयोर्निर्मथ्याहवनीयावग्नीदेवतेऽआपतयेवायव्यमनाधृष्टमाज्यमग्नेव्रतपाऽआग्नेयमꣳशूरꣳशुः प्रकृतिश्चतुरवसाना सौम्यन्त्योर्द्धर्चौ लिंगोक्तदैवतोयातेत्रीण्याग्नेयानि तप्तायनीचत्वारि पार्थिवानि विदेदाग्नेयमग्नेऽअङ्गिरो योस्यामनुत्वालिंगोक्तानि सिꣳह्यसित्रयाणां वेदिरिंद्रघोषश्चतुर्णामुत्तरवेदिरिदमहमापाꣳसिꣳह्यसि पञ्चानां वाग्भूतेभ्यः स्रुग्ध्रुवोसिपरिधयस्त्रयाणामग्नेः संभारागुल्गुल्वादयः ॥ १९ ॥ युञ्जतेश्यावाश्वः सावित्रीं जगतीम्। इदंविष्णुर्मेधातिथिर्वैष्णवीं गायत्रीमिरावतीवसिष्ठस्त्रिष्टुभं देवश्रुतावक्षधुरौप्राचीस्वंगोष्ठमत्रहविर्द्धानेविष्णोर्नुतिस्रो वैष्णव्यस्त्रिष्टुभऽआद्ये द्वे यजुरंते विष्णोर्नुप्प्रदीर्घतमाऔतथ्यो विष्णो-

---

१ भद्रोमेमित्रस्या.

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रराटंपंच वैष्णवान्याददेऽग्निरिदमहꣳरक्षोघ्नं बृहन्नौपरवाणीदमहं पंच लिंगोक्तानि स्वराडस्यौ पर्वाणि चत्वारि रक्षोहणोवः सप्त वैष्णवानि यवोसि यवोदिवेत्वौदुंबरी शुंधंतां पित्र्ये उद्दिवं पंचानामौदुंबरी घृतेनद्यावापृथिव्यमिंद्रस्यैंद्रं परित्वा मधुच्छंदाऽअनिरुक्तामैंद्रीमनुष्टुभमिंद्रस्यैंद्राणि त्रीणि चतुर्थं वैश्वदेवम् ॥ २० ॥ विभूरस्यष्टानां धिष्ण्या अग्नयः सम्राडाहवनीयः परिषद्योबहिष्पवमानदेशोनभोसि चात्वालः मृष्टोसि शामित्रःऋतधामौदुंबरीसमुद्रोसि ब्रह्मासनम् ज्योतिरसि शालाद्वार्योहिरसिप्राजहितो वागसिसदऋतस्य द्वार्येअध्वनाꣳसूर्योमित्रस्यर्त्विजोग्नयो धिष्ण्याः ॥ २१ ॥ ज्योतिरसि वैश्वदेवं त्वꣳसोमक्रतुर्भार्गवः सौमीं गायत्रीमनवसानां जुषाणो अप्तुदेवत्यैकपदाविराड्यजुरंताऽग्नेनयागस्त्यऽआग्नेयीं त्रिष्टुभमयन्नत्रिष्टुब्यजुरंताग्नेयी उरुविष्णोवैष्णव्यनुष्टुब्यजुरंता देवसवितः सावित्रमेतत्त्वꣳसौम्यꣳस्वाहा निर्लिंगोक्तदेवतामग्नेव्रतपाऽआग्नेयमत्यन्यान्वनस्पतिरोषधेकुशतरुणꣳस्वधितेपरशुर्द्यामातस्त्वंवनस्पतिः ॥ २२ ॥ इति० संहितायां पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ अग्रेणीः शकलं । देवस्त्वायूपः सुपिप्पलाभ्यश्च । बालंद्यामग्रेणयूपो याते दीर्घतमायूपदेवत्यां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्रिष्टुभं ब्रह्मवनि ब्रह्मद२ह सूपदेवत्ये विष्णोः कर्माणि द्वे मेधातिथिर्वैष्णव्यौ गायत्र्यौ परिवीर्यूपो-
दिवस्वरुरेषते यूपऽउपावीस्तृणमुपदेवां लिंगोक्तमृतस्यत्वा पशुरग्नीषोमाभ्यां लिंगोक्तमब्ध्योपां
पशुरापोदेवीराप२संते पशुर्घृतेन स्वरुशासौरेवतीवाग्वर्षोतृण७ंस्वाहादेवे ॥ २३ ॥ माहिर्भूरज्जुर्न-
मस्ते यज्ञोदेवीरापोर्द्धमापमर्द्धमाशीर्वाचंते मनस्तेपशुः शंलिंगोक्तमोषधे तृण७ंस्वधितेसीरक्षसां
लिंगोक्तं निरस्तमिदमह२रक्षोहणीघृतेनद्यावापृथिव्यंवायोवायव्यमग्निराज्यस्याग्नेय७ंस्वाहाकृतेवपा-
श्रपण्याविदमापआपीमहापंक्तिरुव्यवसानापावमानश्चांत्यःपादःसंते हृदय२रेडासिवसाप्रयुतं लिंगोक्तं
घृतं वैश्वदेवं दिशः पंचदिश्यान्यैंद्रः प्राणः पश्वंगः प्राणदानं लिंगोक्तं देवत्वाष्ट्री त्रिष्टुप् ॥ २४ ॥
समुद्रंलिंगोक्तानि द्वादशदिवंते स्वरुर्मापोहृदयशूलं धाम्नो धाम्नोवारुणं यदाहुर्वारुणी गायत्र्यनव-
साना सुमित्रियानऽआप२हविष्मतीर्लिङ्गोक्तदेवतानुष्टुबग्नेर्वश्चत्वार्षापाद्व्यमूरापीं गायत्रीं मेधाति-
थिर्हृदेत्वा सौम्यनुष्टुप् सोमराजन्त्सौम्ये श्रृणोतु लिंगोक्तदेवतात्रिष्टुब्देवीरापऽआपीपंक्तिः कार्षि-
राज्यमनुष्टुप्समुद्रस्य समापऽआपो यमग्नेमधुच्छंदाऽआग्नेयीं गायत्रीमाददेग्रावानिग्राभ्याआपमि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्द्रायत्वा पञ्चसौम्यानि यत्तेसौमी विपरीता बृहती श्वात्राःपथ्याबृहती माभेः सौम्यमर्द्धंद्यावा-
पृथिव्यमर्द्धंप्रागपाक्सौम्युष्णिक् त्वमंगगोतमऽऐन्द्रीं पथ्याबृहतीम् ॥ २५ ॥ इति० संहितायां
षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ वाचस्पतयेप्राणदेवत्याविराट् मधुमतीर्लिङ्गोक्तं यत्ते सौम्यॅंस्वाहोरुयजुषी-
लिङ्गोक्ते स्वाङ्कृतोस्युपाॅंशुर्देवेभ्यस्त्वादेवं देवाॅंशोलिङ्गोक्तमाभिचारिकं प्राणायाग्रहोव्याना-
यउपाॅंशुसवनऽउपयामगृहीतोस्यंतरैन्द्रमन्तस्ते मघवदेवत्यात्रिष्टुबुदानायग्रहः आवायो वसिष्ठो-
वायव्यां त्रिष्टुभमिन्द्रवायू मधुच्छन्दा ऐन्द्रवायवींगायत्रीमयंवागृत्समदोमैत्रावरुणीॅंरायावयं
त्रसदस्युस्त्रिष्टुभं यावां मेधातिथिराश्विनीं गायत्रीं तंप्रत्नथावत्सारः काश्यपोवैश्वदेवीं जगतीम-
च्छिन्नस्यसौम्यद्दसा प्रथमैन्द्रीत्रिष्टुप्तृपंत्वयाडग्नीलिङ्गोक्ते ॥ २६ ॥ अयं वेनोव्वेनस्य त्रिष्टुप् सोम-
स्तुतिरधिदैवतमधियज्ञं च मनोनत्रिष्टुप्सोमस्तुतिरधियज्ञानुवादिद्व्यपमृष्टः शंडोपमृष्टोमर्कऽ-
आभिचारिके देवास्त्वा शुक्रामंथिनावनाधृष्टासिदक्षिणोत्तरवेदिश्रोण्यौसुवीरः सुप्रजाः शुक्रामंथिनौ ॥ १९५ ॥
निरस्तोद्वे आभिचारिके शुक्रस्य मंथिनः शकलं यदेवासः परुच्छेपोवैश्वदेवीं त्रिष्टुभमाग्रयणोसि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वसुभ्यस्त्रयाणां परिधयः सञ्ज्ञानाथाव्वयन्तु प्रास्तरे मरुताऽकपिर्बृहतीं प्रास्तरीमन्त्यः पादऽआग्नेयो यम्परिधिं देवलऽआग्नेयीं त्रिष्टुभं विराड्रूपां यजुरन्तामग्नेः प्रियं यजुःसꣳस्त्रवभागाः सोमसूक्ष्मो वैश्वदेवीं त्रिष्टुभं यजुरन्ताꣳस्वाहा वाड्यजुर्घृताचीस्त्रुचौ यज्ञनमः शूर्प्या यवमान्कपिरुद्दालवां धानां तर्वानिति पञ्चार्षे यो यज्ञोदेवताग्नेदब्धायोगार्हपत्योग्नये दक्षिणाग्निः सरस्वत्यै लिङ्गोक्तं वेदोसि वेदो देवामनसस्पतिर्वातदेवत्यांविराज꣱सम्बर्हिर्लिङ्गोक्ता त्रिष्टुब्विराड्रूपा कस्त्वा प्राजापत्य꣱रक्षसाꣳ राक्षसम् ॥ ७ ॥ अथ याजमान꣱संवर्चसा त्वाष्ट्री त्रिष्टुब्दिविविष्णुस्त्रीणि वैष्णवान्यस्माद्भागोस्यै भूमिरगन्मै दैव꣱सञ्ज्योतिषाऽऽहवनीयः स्वयम्भूः सूर्यस्य सौरेऽअग्ने गृहपते गार्हपत्यः सूर्यस्य सौर-मग्नऽइदमाग्नेये ॥ ८ ॥ पितृयज्ञः प्रजापतेरार्षमग्नये सोमाय द्वे दैवे स्वाहाकारश्रुतेरपहताऽआसुरं ये रूपाणि कव्यवाहनोऽग्निस्त्रिष्टुब् अत्रामीमदन्त पित्र्यै नमोवः षड्लिङ्गोक्तानि परे पित्र्यैऽआधत्त पित्र्यागायत्र्यूर्जमापिविराट् ॥ ९ ॥ इति० संहितायां द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ अग्न्याधेयं प्रजा-पतेरार्षं देवानामग्नेर्गन्धर्वाणां वा समिधाग्नेय्यश्चतस्रो गायत्र्यः समिधाविरूपऽआङ्गिरसः सुस-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मिद्धाय वसुश्रुतस्तन्त्वां भरद्वाजो भूर्भुवःस्वस्तिस्रो महाव्याहृतयोऽग्निवायुसूर्यदेवत्याः क्रमेण द्यौरिव यजमानाशीर्लिङ्गोक्तदेवताऽआयङ्गौः सार्पराज्ञस्तृचो गायत्र्योऽग्निः परावररूपेण देवता ॥ १० ॥ अग्निहोत्रं प्रजापतेरार्षं अग्निर्ज्योतिः सप्तलिङ्गोक्तदेवता गायत्र्य आद्याः पञ्चैकपदाः अग्निर्वर्चो द्वे तक्षापश्यत्परा जीवलश्चैलकिः ॥ ११ ॥ यजमानाभ्युपस्थानं बृहद्देवानामार्षम् उपप्रयन्तऽइत्यनुवाकऽआद्ये द्वे आग्नेय्यौ गायत्र्यावुपवत्या गोतमो राहूगणो मूर्द्धन्वत्या विरूपः उभावां भरद्वाजऽ ऐन्द्राग्नीं त्रिष्टुभमयन्ते देवश्रवा देववातश्च भारतावाग्नेयीमनुष्टुभमयमिह वामदेवो जगतीमस्य प्रत्नामवत्सारोगव्यां वाग्नेयीं वा पयो देवत्यां वा गायत्रीं तनूपाऽआग्नेयानिऽइन्धानाऽआग्नेयीं महापङ्क्तिस्त्र्यवसाना ॥ १२ ॥ चित्रावसोरात्रिदेवत्यमृषयो पश्यन्सन्त्वमाग्नेयमन्धःस्थरेवतीःसꣳहितेति त्रीणि गव्यानि । उपस्त्वाग्नेयं तृचं गायत्रं मधुच्छन्दा वैश्वामित्रोऽग्नेत्वं चतस्रो द्विपदाऽआग्नेयीर्बन्धुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुरेकैकशऽइडेकाम्याकव्ये सोमानं ब्राह्मणस्पत्यं तृचं गायत्रं ब्रह्मणस्पतिर्मेधातिथिर्वामहित्रीणाꣳसत्यधृतिर्वारुणिरादित्यदैवतं तृचं गायत्रं पथि स्वस्त्ययनं ॥ १९२ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कदाचनैन्द्रीं पथ्याबृहतीं मधुच्छन्दास्तत्सवितुर्विश्वामित्रः सावित्रीं गायत्रीं परिते वामदेवऽआग्नेयीमनिरुक्तां गायत्रीम् ॥ १३ ॥ क्षुल्लकोपस्थानमासुरेरार्षं, भूर्भुवः स्वः प्रवत्स्यदुपस्थानमागतोपस्थानं चादित्यस्यार्षं नर्यगार्हपत्यःश॑स्याहवनीयोथर्वदक्षिणाग्निरागन्माहवनीयोनुष्टुबयमग्निर्न्यंकुसारिणीबृहती गार्हपत्योयमग्निरन्वाहार्यपचनोऽनुष्टुब्गृहामा त्रिष्टुब्विराड्रूपा येषामानुष्टुबुपहूतामहापंक्तिर्द्व्यवसानास्तिस्रोऽपि वास्तवीः शंयुर्बार्हस्पत्यः ॥ १४ ॥ चातुर्मास्यानि प्रजापतेरार्षं, प्रघासिनो मारुती गायत्री यद्ग्रामेमारुत्यनुष्टुबनिरुक्तामोषूणोगस्त्यऐन्द्रामारुतीं विराजमक्रंननिरुक्ताग्नेय्यनुष्टुब् अवभृथयज्ञदैवतं पूर्णादर्विद्वे और्णवाभऽऐन्द्र्यावनुष्टुभावक्षंद्वे गोतमऽऐन्द्र्यौ पङ्क्ती मनोनुमानसं तृचं बन्धुर्गायत्रं वय॑सोमीं गायत्रीं बन्धुरेषते द्वे रौद्रे अवरुद्र॑रौद्र्यावेकापंक्तिरपराककुप् त्र्यम्बकं द्वे अनुष्टुभौ पूर्वस्या वसिष्ठऽ एतदास्तारपंक्तिस्त्र्यायुषं नारायणऽउष्णिहं यजमानाशीर्ष॑शिवोनाम क्षौरं निवर्त्तयामिलिङ्गोक्तदैवतमाशीःप्रायम् ॥ १५ ॥ इति॰ संहितायां तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अग्निष्टोमः प्रजापतेरार्षं, एदंद्वेऽअत्यष्टीत्र्यवसाने आद्यावर्द्धचौं देवयजनदेवत्याविमाऽआपऽओषधे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कुशतरुणꣳस्वधितेक्षौरमापोऽअस्मानापन्दीक्षातपसोर्वासोमहीनां नवनीतं व्वृत्रस्याजनं चित्पतिर्द्वे
प्राजापत्ये देवोमा सावित्रमावोदेव्यनुष्टुबाशीःस्वाहायज्ञं चतुर्णां यज्ञऽआकूत्यै चतुर्णामौद्गृभणानाम-
ग्निरापोदेवीलिंगोक्तदेवताविराट् ॥१६॥ व्विश्वोदेवस्य स्वस्त्यात्रेयः सावित्रीमनुष्टुभपृक्सामयोः कृष्णा-
जिनेशर्मासि कृष्णाजिनमूर्गस्यांगिरोभिर्द्वेष्टेमेखलꣳसोमस्यनीविर्व्विष्णोर्व्वासऽइन्द्रस्य सुसस्याः कृष्ण-
विषाणोच्छ्रयस्वदण्डोव्रतंयज्ञेदेवींधीर्येदेवावाक्प्राणोदानौ चक्षुःश्रोत्रमध्यात्ममग्निर्मित्रावरुणावादि-
त्यो व्विश्वेदेवाऽअधिदैवतꣳश्वात्राऽआपोजगतीयंते लोष्टमपोमूत्रंपृथिव्यालोष्टमग्नेत्वमाग्नेय्यनुष्टु-
प्पुनर्मनऽआग्नेयं त्वमग्ने व्वत्सऽआग्नेयींगायत्रीꣳरास्वेयत्सौम्यमेषातेहिरण्ययाज्यदैवतंजूरसिवाग्दै-
वतꣳशुक्रमसिहिरण्यं चिदसि गौःसोमक्रयणी वाग्रूपाध्यारोपकल्पनया ॥ १७ ॥ व्वस्व्यस्यनुष्टुब्बृ-
हतीसोमक्रयण्यास्तुतिरदित्याऽआज्यमस्मेषण्णां लिङ्गोक्तादेवताः समख्येपत्न्याशीरास्तारपंक्तिरेषते- ॥ १९३ ॥
लिङ्गोक्तदैवतमास्माकोसि सौम्यमभित्यꣳसावित्र्यष्टिः प्रजाभ्यस्त्वा प्रजास्त्वा शुक्रन्त्वा सौम्यानि
सग्मेस्मेलिङ्गोक्तेतपसोर्द्धेजार्द्धे सोमोमित्रो नऽइन्द्रस्य सौम्ये स्वानादीनिधिष्ण्यानामानिपरिमाग्नेयी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ अथ प्रतिज्ञासूत्रम् ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ प्रतिज्ञामन्त्रब्राह्मणयोर्वेदनामधेयं तस्मिञ्शुक्ले याजुषाम्नाये माध्यन्दिनीयके मन्त्रे स्वरप्रक्रिया ह्यनुदात्तो मूर्ध्न्युदात्तः श्रुतिमूले स्वरितः । एवं जात्यादयोऽभिहिताः ॥ ब्राह्मणे तूदात्तानुदात्तौ भाषिकस्वारौ तानस्वराणि छन्दोवत्सूत्राणि ॥ १ ॥ अथान्तःस्थानामाद्यस्य पदादिस्थस्यान्यहलसंयुक्तस्य संयुक्तस्यापि रेफोष्मान्त्याभ्यामृकारेण चाविशेषेणादिमध्यावसानेषूच्चारणे जकारोच्चारणं द्विर्भावेऽप्येवमथापरान्तःस्थस्यायुक्तान्यहलसंयुक्तस्योष्मऋकारेकारसहितोच्चारणमेवं तृतीयान्तःस्थस्य क्वचिद्दकारस्य तु संयुक्तासंयुक्तस्याविशेषेण सर्वत्रैवमथान्त्यस्यान्तःस्थानां पदादिमध्यान्तःस्थस्य त्रिविधं गुरुमध्यमलघुवृत्तिभिरुच्चारणमथो मूर्द्धन्योष्मणोऽसंयुक्तस्य टुमृते संयुक्तस्य च खकारोच्चारणमध्ययनादिकर्मस्वर्थवेलायां प्रकृत्या ॥ २ ॥ अथानुस्वारस्य ङ्‌इत्यादेशः शषसहरेफेषु तस्य त्रैविध्यमाख्यातम् ॥ ह्रस्वदीर्घगुरुभेदैर्दीर्घात्परो ह्रस्वो ह्रस्वात्परो दीर्घो गुरौ परे गुरुः परसवर्णेषत्प्रकृत्या चान्यत्र विसर्गेष्वीषद्विरामः पदाद्यस्य संयुक्ताकारस्येषद्दीर्घता च भवतीषद्दीर्घता च भवतीति ॥ ३ ॥ इति कात्यायनपरिशिष्टप्रतिज्ञासूत्रं समाप्तम् ॥ ॥ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ अथ सर्वानुक्रमसूत्रम् ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ सर्वानुक्रमसूत्रप्रारम्भः ॥ ॐमण्डलं दक्षिणमक्षिहृदयं चाधिष्ठितं येन शुक्लानि यजूꣳषि भगवान्याज्ञवल्क्यो यतः प्राप तं विवस्वन्तं त्रयीमयमर्चिष्मन्तमभिध्याय माध्यन्दिनीये वाजसनेयके यजुर्वेदाम्नाये सर्वे सशुक्रियऋषिदैवतछंदाꣳस्यनुक्रमिष्यामो यजुषामनियताक्षरत्वादेकेषां छन्दो न विद्यते द्रष्टारो ऋषयः स्मर्तारः परमेष्ठ्यादयो देवता मन्त्रान्तर्भूता अग्न्यादिका हविर्भाजः स्तुतिभाजो वानः शाखोखाशम्योपवेषकपालेध्मोलूखलादयश्च प्रतिमाभूताश्छन्दाꣳसि गायत्र्यादीन्येतान्यविदित्वा योऽधीतेऽनुब्रूते जपति जुहोति यजते याजयते तस्य ब्रह्म निर्वीर्यं यातयामं भवत्यथान्तराश्वगर्त्तं वापद्यते स्थाणुं वार्च्छति प्रमीयते वा पापीयान्भवत्यथ विज्ञायैतानि योऽधीते तस्य वीर्यवदथ योऽर्थवित्तस्य वीर्यवत्तरं भवति जपित्वा हुत्वेष्ट्वा तत्फलेन युज्यते ॥ १ ॥ इषेत्वादि खंब्रह्मान्तं विवस्वानपश्यत्ततः प्रतिकर्मविभागेन ब्राह्मणानुसारेण ऋषयो वेदितव्याः परमेष्ठी प्राजापत्यो दर्शपूर्णमासमन्त्राणामृषिर्देवा वा प्राजा-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पत्या इषेत्त्वाशाखानुष्टुब्विनियोगः कल्पकारोक्त एवमूर्जेत्त्वा वायवो वायव्यं देवोवऽऐन्द्रं यजमानस्य शाखावसोर्वायव्यं द्यौर्मातरिश्वन उखा वसोर्वायव्यं देवस्त्वापयः कामधुक्षः प्रश्नः सा विश्वायुस्त्रीणि गव्यानीन्द्रस्यैन्द्रं विष्णोः पयः ॥ २ ॥ योऽग्नऽइदमाग्नेये कस्त्वा प्राजापत्यं कर्मणे स्रुक्शूर्पं प्रत्युष्टं द्वे राक्षसे उरुब्रह्मरक्षोघ्नं सर्वत्र धूरसि धूर्देवानां विष्णुस्त्वानऽउरुह-विष्याऽअपहतं रक्षोयच्छन्ताꣳहविष्या देवस्य त्वा सावित्रꣳसर्वत्राग्नये लिंगोक्ते भूताय त्वा हविः स्वः सूर्यो दृꣳहन्तां गृहाः पृथिव्यास्त्वा हव्यं पवित्रे लिङ्गोक्तंसवितुर्देवीः प्रोक्षिताऽआपा-न्यग्नये लिङ्गोक्ते दैव्याय पात्राणि ॥ ३ ॥ शर्मास्यदित्याः कृष्णाजिनमवधूतंराक्षसमद्रिर्ग्रावोलू-खलेऽअग्नेर्हविर्बृहत्सऽइदम्मौसले हविष्कृदधिदैवतं वागधियज्ञं पत्नी कुक्कुटो वाग्वर्षवृद्धं शूर्पं प्रतित्वा हविः परापूतमपहतंराक्षसे वायुर्वो देवो वस्तण्डुला धृष्टिरुपवेषोपाग्नऽआदेवयजनमाग्नेये ध्रुवमसि षण्णां कपालान्यग्ने ब्रह्माग्नेयं धिषणासि दार्षदंदिवः शम्या धिषवणोपलं धान्यमसि षण्णाꣳहविर्महीनामाज्यम् ॥ ४ ॥ संवपामि हविः समापऽआपं जनयत्त्यै त्वेदꣳहविरिषेत्त्वाज्यं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

घर्म्मोसि षण्णां पुरोडाशास्त्रिताय त्रयाणां त्रितोद्धितऽएकतः क्रमेणाददऽइन्द्रस्य स्फ्यः पृथिवी व्वेदिर्व्रजं पुरीषं व्वर्षतु व्वेदिर्बधान सावित्रमपाररुमररोऽआसुरे द्रप्सस्ते व्वेदिर्गायत्रेण त्रीणि व्वैष्णवानि सूक्ष्मा त्रयाणां व्वेदिः पुराघशङ्क सोपश्यच्चान्द्रमसीं त्रिष्टुभं प्रोक्षणीः प्रैषो द्विषतः आभिचारिकमनिशितः स्रुवो निशितास्त्रुगदित्यै व्विष्णोर्योक्त्रमूर्ज्जे त्रयाणामाज्यङ्कसवितुरार्षं तेजोसिधामाज्यम् ॥५॥ इति० संहितायां प्रथमोऽध्यायः ॥१॥ कृष्णोसीध्मो व्वेदिर्बर्हिर्लिङ्गोक्तेऽअदित्याऽआपं व्विष्णोः प्रास्तरमूर्णम्रदसं व्वेदिर्भुवपतये त्रीण्याग्नेयानि गन्धर्वस्त्रयाणां परिधयो व्वीतिहोत्रं व्विश्वावसुराग्नेयीं गायत्रीङ्कसमिदाग्नेयङ्कसूर्यस्त्वालिङ्गोक्तङ्कसवितुर्व्विधृतीऊर्णम्रदसमात्वाप्रास्तरे घृताच्यसि त्रयाणां जुहूपभृद्ध्रुवाः क्रमेण प्रियेण हविर्ध्रुवाऽअसदन्पाहि मां व्वैष्णवेऽअग्नेवाजजिदाग्नेयं नमोदेवऽँस्वधापित्र्यङ्कसुयमे स्रुचावंघ्रिणा व्वैष्णवं व्वसुमतीमाग्नेयमितऽऐंद्रङ्कसञ्ज्योतिषाज्यं मयीदमाशीः प्रतिग्रहणमुपहूताद्यावापृथिव्यम् ॥ ६ ॥ ब्रह्मत्वं प्रतिष्ठान्तं बृहस्पतिरांगिरसोपश्यदग्नेष्ट्वा प्राशित्रमेतन्ते व्वैश्वदेवमेषा तेऽनुष्टुबाग्नेवाजऽय्वग्ने व्वाजजिदाग्नेयमग्नीषोमयोश्चत्वारि लिङ्गोक्तानि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षष्टिः ॥ अनु० २३ ॥ मंत्राः ६३ ॥ अ० ८ ॥ देवसवितश्चतस्र इन्द्रस्यवज्रः पञ्च देवस्याहंदशा-
पयेतिस्रो वाजस्येममष्टावग्निरेकाक्षरेणैषते चतुष्कौ सविताद्वे अष्टौ चत्वारिꣳशत् ॥ अनु० ८ ॥
॥ मंत्राः ४० ॥ अ० ९ ॥ अपोदेवाश्चतस्रः सोमस्यत्त्विषिःपञ्चावेष्टाःसप्त सोमस्यत्वाचतस्र इन्द्र-
स्यवज्रःपञ्च स्योनासि चतस्रः सवित्रेकाश्विभ्याश्चतस्रोऽष्टौ चतुस्त्रिꣳशत् ॥ अनु० ८ ॥ मंत्राः
३४ ॥ अ० १० ॥ युञ्जानऽएकादश प्रतूर्त्तꣳषोडश देवस्यत्वा दशाऽऽपोदेवीर्द्वादशापोह्येकादशादि-
तिष्ट्वापञ्चाऽऽकूतिमष्टादश सप्त त्र्यशीतिः ॥ अनु० ७ ॥ मंत्राः ८३ ॥ अ० ११ ॥ दृशानःसप्तदश
दिवस्परिद्वादश समिधाग्निंपञ्चदशापेतसप्तदशा सुन्वन्तं त्रयोदश याऽओषधीःसप्तविꣳशतिर्मा-
माषोडश सप्त सप्तदशꣳशतम् ॥ अनु० ७ ॥ मंत्राः ११७ ॥ अ० १२ ॥ मयिगृह्णामिपंचदश दश-
ध्रुवासि मधुवाताऽएकादशकौ सम्म्यक्स्रवन्तिनवेमम्माषडपान्त्वैकाऽयम्पुरःपञ्च सप्ताष्टापञ्चाशत्
॥ अनु० ७ ॥ मंत्राः ५८ ॥ अ० १३ ॥ ध्रुवक्षितिः षट् सजूर्ऋतुभिर्मूर्द्धावयोर्द्विकाविन्द्राग्नीऽ-
सं. ६ आयुर्म्मेषट्काबाशुस्त्रिवृदेकाऽग्नेर्भागोस्येकयाचतुष्कावष्टावेकत्रिꣳशत् ॥ अनु० ८ ॥ मंत्राः ३१ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अ० १४ ॥ अग्नेजातान् पञ्च रश्मिमनासत्त्यायचतस्रो राज्ञस्ययम्पुरःपंचकावग्निर्मूर्द्धैकोनत्रिꣳशत्
षेनऽऋषयोऽष्टौ तपश्चनव सप्त पञ्चषष्टिः ॥ अनु० ७ ॥ मंत्राः ६५ ॥ अ० १६ ॥ नमस्तेषोडश
हिरण्यबाहवऽउष्णीषिणेतक्षभ्योज्येष्ठायपञ्चकाः स्रुत्यायचतस्रः शम्भवायैका पार्य्यायपञ्च
द्रापेऽअन्धसोविꣳशतिर्नव षट्षष्टिः ॥ अनु० ९ ॥ मंत्राः ६६ ॥ अ० १६ ॥ अश्मन्नूर्जंदश
नमस्तेपञ्चाग्निस्तिग्मेननव चक्षुषःपिताष्टावाशुःशिशानःसप्तदशोदेनंक्रमद्ध्वमग्निनापंचदशकौ
शुक्रज्योतिःसप्तेमꣳस्तनंत्रयोदश नवैकोनशतम् ॥ अनु० ९ ॥ मंत्राः ९९ ॥ अ० १७ ॥ वाजः-
सत्त्यमूर्कंचतुष्काऽअश्माग्निस्त्रिकावꣳशुःपञ्चैकाचतस्रो वाजायद्वे वाजस्यन्वष्टावृताषाड्त्रयोदशा-
ग्निंयुनज्मिसप्त यदाकूताद्वार्त्रंहत्यायदशकौ त्रयोदश सप्तसप्ततिः ॥ अनु० १३ ॥ मंत्राः ७७ ॥
अ० १८ ॥ स्वादीन्त्वैकादश देवायज्ञंकिꣳशतिः सुत्रावन्तꣳसप्तदशोदीरतात्रयोदशाद्ध्याजानुर्दश ॥ ३७ ॥
सोमोराजाष्टौ सीसेनतन्त्रꣳषोडश सप्त पञ्चनवतिः ॥ अनु० ७ ॥ मंत्राः ९५ ॥ अ० १९ ॥ क्षत्रस्य-
योनिस्त्रयोदश यद्देवादशाभ्यादधाम्यष्टौ योभूतानाञ्चतस्रः समिद्धऽइन्द्रऽएकादश आयात्त्वष्टौ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

समिद्धोऽअग्निर्द्वादशाश्विनाहविस्त्रयोदशाश्विनातेजसैकादश नव नवतिः ॥ अनु० ९ ॥ मंत्राः ९० ॥ अ० २० ॥ इमम्मेसमिद्धोऽअग्निरेकादशकौ वसन्तेनऽऋतुनाषड् होतायक्षत्त्समिधाग्निर्द्वादशाऽश्विनौछागस्यसप्त देवम्बर्हिश्चतुर्दश षडेकषष्टिः ॥ अनु० ६ ॥ मंत्राः ६१ ॥ अ० २१ ॥ तेजोसिपञ्चाग्नय एका हिङ्कारायद्वे तत्त्सवितुर्दश विभूर्मात्रैका कायद्वे आब्रह्मन्त्रयोदश शेषादेकैकोनविꣳशतिश्चतुस्त्रिꣳशत् ॥ अनु० १९ ॥ मंत्राः ३४ ॥ अ० २२ ॥ हिरण्यगर्भोषःप्राणतोद्विकौ युञ्जत्त्यष्टौ वायष्ट्वापञ्च प्राणायतिस्त्र उत्त्सक्थ्याद्वादश गायत्रीकस्त्वाषड्कौ कःस्विदष्टौ कास्विद्दश सुभूःस्वयम्भूस्तिस्त्र एकादश पञ्चषष्टिः ॥ अनु० ११ ॥ मंत्राः ६५ ॥ अ० २३ ॥ अश्वस्तूपरोधूम्म्रान्वसन्तायसमुद्रायशिशुमारान्मयुःप्प्राजापत्त्योदशकाश्चत्वारश्चत्वारिꣳशत् ॥ अनु० ४ ॥ मंत्राः ४० ॥ अ० २४ ॥ शादन्दद्भिर्नवैकैकाहिरण्यगर्भश्चतस्त्र आनोदश मानोमित्रोषदश्वस्याष्टकौ यत्तेषडिमानुकंद्वे पञ्चदश सप्तचत्वारिꣳशत् ॥ अनु० १५ ॥ मंत्राः ४७ ॥ अ० २५ ॥ अग्निश्चपञ्चदशोच्चातऽएकादश द्वौ षड्विꣳशतिः ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः २६ ॥ अ० २६ ॥ समास्त्वादशो-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

र्द्धाऽअस्यपीवोऽअन्नाद्वादशकावभिस्त्वेकादश चत्वारः पञ्चचत्वारिꣳशत् ॥ अनु० ४ ॥ मंत्राः ४५ ॥ अ० २७ ॥ होतायक्षदेकादश देवम्बर्हिर्द्वादश पुनरप्येवं चत्वारः षट्चत्वारिꣳशत् ॥ अनु० ४ ॥ मंत्राः ४६ ॥ अ० २८ ॥ समिद्धोऽअञ्जन्नेकादश यदक्रन्दस्त्रयोदश समिद्धोऽअद्यद्वादश केतुङ्कृण्वँश्चतुर्विꣳशतिश्चत्वारः षष्टिः ॥ अनु० ४ ॥ मंत्राः ६० ॥ अ० २९ ॥ देवसवितःषट् तपसेकौलालꣳषोडश द्वौ द्वाविꣳशतिः ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः २२ ॥ अ० ३० ॥ सहस्रशीर्षाषोडशाद्भ्यःषट् द्वौ द्वाविꣳशतिः ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः २२ ॥ अ० ३१ ॥ तदेवसप्त वेनस्तन्नव द्वौ षोडश ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः १६ ॥ अ० ३२ ॥ अस्याजरासःसप्तदशाऽऽपश्चिद्द्वादश विभ्राट्चतुर्दश प्रवावृज एकादश प्रवायुम्प्रवीरयापञ्चदशकावानस्त्रयोदश सप्त सप्तनवतिः ॥ अनु० ७ ॥ मंत्राः ९७ ॥ अ० ३३ ॥ यज्जाग्रतः पञ्चनद्यःसोमोधेनुमाकृष्णेनपूषन्तवदशकानतष्टौ षडष्टपंचाशत् ॥ अनु० ६ ॥ मंत्राः ५८ ॥ अ० ३४ ॥ अपेतोदशाघं द्वादश द्वौ द्वाविꣳशतिः ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः २२ ॥ अ० ३५ ॥ ऋचंवाचꣳषोडश द्यौःशान्तिरष्टौ द्वौ चतुर्विꣳशतिः ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः २४ ॥ अ० ३६ ॥ देवस्य-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रमुच्यते त्रिभिर्बहुभ्यः पातकोपपातकेभ्यः शूद्रायां रेतः सिक्त्वा गंगासु निमज्जँश्च भवति ॥ चतुर्भ्यः शूद्रान्नभोजनात्तत्सेवनात्तत्स्त्रीसेवनाच्च ॥ पञ्चभिरयाज्ययाजनात्पूतो भवति ॥ अग्राह्य-ग्रहणाद्ग्राहणादभ्यासोपासन्नाच्च षड्भिर्ब्राह्मणस्य लोहितकरणात् स्त्रीलोहितकरणात्पशुहनना-त्सुवर्णस्तेयात्पतिसम्प्रयोगाच्च सप्तभिः प्राजापत्यानां हीनाचरणात् ॥ यज्ञोपवेधनाच्च अष्टभिश्चान्द्राय-णस्यान्तरानाचरणाद्गुरुतल्पगमनाद्रजस्वलागमनाच्च नवभिः सुरापानाच्च दशभिरश्रोत्रिययाजनात् असोमपानात् अन्यायतश्च एकादशभिर्ब्राह्मणहननाद्गर्भहननाद्द्वादशभिः पूर्वजन्मेहजन्मकृतैः सर्वैः पापैः प्रमुच्यते स्वर्गलोकं गच्छति पितॄन् स्वर्गलोकं गमयति अग्निष्टोमादीन् क्रतून्यजति तैः क्रतुभिरिष्टं भवति ॥ वेदाध्यायी सदैव स्याद्यथा हि सत्यवाक् शुचिः ॥ यं यं कामयते कामं तं तं वेदेन साधयेत् ॥ असाध्यं नास्ति यत्किंचिद्ब्रह्मणो हि फलं महत् ॥ ब्रह्मणो हि फलं महदिति समाप्तौ यजुषा तर्पयतीति ॥ समाप्ते वेदपारायणे समाप्ते एता देवताः पूर्वोक्ता अग्निसोमाद्यजुषा तर्पयति यजुर्वेदपारायणे तस्य वेदस्य प्राधान्यमुच्यते ॥ अथवा भूरादिव्याहृतिचतुष्टयात्मकं यजुः-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शब्देन गृह्यते ॥ तेनैतदुक्तं भवति ॥ भूर्देवाँस्तर्पयामीति अनेन प्रकारेण तर्पयित्वा अग्निसोमादीँ-स्तर्पयेदिति ॥ नास्यान्तरा जननमरणे ॥ अशुची इति नाशुचिहेतुभूते इत्यर्थः ॥ नान्तराव्याहरे-दिति ॥ उपक्रान्तवेदपारायणमध्ये न व्याहरेन्नाध्यापयेत् तथा लौकिकवचनमपि न ब्रूयात् ॥ विहितं नित्यनैमित्तिकं कर्मानुपयुक्त्वा वक्तिं न कुर्यादित्यर्थः ॥ निशो निशान्तरम् सङ्ग्रामारण्य-सलिलं लोप्य परिदध्यादिति लोप्य छित्त्वा परिहार्य्य वर्जयित्वेत्यर्थ इति यावत् ॥ परिदध्यात् समापयेत् ॥ निशान्तरं निशीथः सन्ध्या वा ॥ सलिलं वृष्टिरुदकसमीपभूमिका वा निशादि-कालान्देशाँश्च वर्जयित्वा समापयेदित्यर्थः ॥ ततः स पूतो वेदो भवतीति वेदो भवति वेदात्मको भवति उत्कृष्टज्ञानवान्भवेदित्यर्थः ॥ द्वाभ्यां पारायणाभ्यां ऋग्भिश्चेति ऋग्भिः पावमानीभिः पारायणद्वयं पावमान्यश्च मिलित्वोक्तफलाय कल्प्यते इत्यर्थः ॥ एवमुत्तरत्र पारायणत्रयं गंगास्नानं च मिलित्वा साधनम् ॥ निमज्जँश्च भवति पूतो भवतित्यर्थः ॥ प्राजापत्यानाचरणं प्रक्रान्तप्राजा-पत्यानामननुष्ठानम् एवं चान्द्रायणस्यानाचरणं यज्ञोपवेधनं यज्ञविनाशः ॥ इत्यनक्षतपारायणविधिः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अनुबाकसूत्राध्यायः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐअथानुवाकान् वक्ष्यामि ब्रह्मणा निर्मितान् पुरा ॥ शिष्याणामुपदेशाय यज्ञसँस्कार एव च ॥ विप्राणां यज्ञकालेषु जपहोमार्चनादिषु ॥ इषेत्त्वैका वसोः पवित्रं तिस्रोऽग्ग्ने-व्व्रतपते सप्त पवित्रेस्त्थो द्वे शर्म्मासि तिस्रो धृष्टिरसिशर्म्मासि द्विकौ देवस्य त्वा पञ्च प्रत्युष्टꣳ-रक्क्षस्तिस्रो दशैकत्रिꣳशत् ॥ अनु० १० ॥ मंत्राः ३१ ॥ अ० १ ॥ कृष्णोसिषडग्ग्नेवाजजित्तिस्रो मयीदमग्ग्नीषोमयोःपञ्चकावग्ग्नेदब्धायोचतस्रः संवर्च्चसापञ्चाग्ग्नये कव्यवाहनायषट् सप्तचतुस्त्रिꣳ-शत् ॥ अनु० ७ ॥ मंत्राः ३४ ॥ अ० २ ॥ समिधाग्ग्निंभूर्भुवःस्वश्चतुष्कावग्ग्निर्ज्ज्योतिर्द्वे उपप्र-यन्तः षड्विꣳशतिर्भूर्भुवःस्वश्चतस्रो गृहामातिस्रः प्रघासिनःपञ्च पूर्ण्णादर्व्विद्वे अक्क्षन्नमीमदन्त-षडेषते सप्त दशात्रिषष्टिः ॥ अनु० १० ॥ मंत्राः ६३ ॥ अ० ३ ॥ एदंद्वे महीनांपयश्चतस्र आकू-त्याऋक्सामयोर्द्विकौ व्व्रतङ्कृणुतषडेषतेचतस्रो व्वस्व्यसितिस्र एषतेद्वे शुक्रन्त्वाचतस्रोऽदित्यास्त्व-गष्टौदश सप्तत्रिꣳशत् ॥ अनु० १० ॥ मंत्राः ३७ ॥ अ० ४ ॥ अग्ग्नेस्तनूरापतयेचतुष्कौ तप्ता-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यनीमेद्वे इन्द्रघोषस्तिस्रो युञ्जतेऽष्टौ देवस्यत्त्वाचतस्रो देवस्यत्त्वापञ्च विभूरसि चतस्रो ज्योतिरसिषड्डुरुविष्णणोतिस्रो दश त्रिचत्वारिꣳशत् ॥ अनु० १० ॥ मंत्राः ४३ ॥ अ० ५ ॥ देवस्यत्त्वाषड्डुपावीरसिपञ्च माहिःषट् सन्तेतिस्रः समुद्रङ्गच्छहविष्म्मतीर्द्विकौ हृदेत्त्वापञ्च देवस्यत्त्वाष्टावष्टौ सप्तत्रिꣳशत् ॥ अनु० ८ ॥ मंत्राः ३७ ॥ अ० ६ ॥ वाचस्पतयऽउपयामगृहीतोसित्रिकावावायोयंवांद्विकौ यावामेका तम्प्रत्क्नथाचतस्रो यंवेनोयेदेवासस्त्रिकाविन्द्रायमूर्द्धानंद्विकौ यस्त एका प्राणायमेतिस्रो मघवऽइन्द्राग्नीऽआगतमाघौमासश्चर्षणीधृतोविश्वेदेवासऽआगतेन्द्रमरुत्वोमरुत्वन्तंवृषभंमरुतान्त्वौजसेसजोषाऽइन्द्रमरुत्वाँ२ऽइन्द्रमहाँ२ऽइन्द्रोमहाँऽ२इन्द्रएकैकोदुत्त्यमष्टौ पंचविꣳशातिरष्टाचत्वारिꣳशत् ॥ अनु० २५ ॥ मंत्राः ४८ ॥ अ० ७ ॥ उपयामगृहीतोस्यादित्त्येभ्यः पञ्च वाममद्यद्वे सुशर्म्मास्येकाबृहस्प्पतिसुतस्यद्वे हरिरासिचतस्रः समिन्द्रणोष्टौ माहिरेजतुदमास्यःपञ्चकावातिष्ठयुक्क्ष्वाहींन्द्रमिदेकैका यस्म्मान्नद्वेऽग्नेपत्नीत्तिष्ठन्नदश्रमुदुत्त्यमेकैकाऽजिग्घ्रद्वे विनऽइन्द्रवाचस्प्पतिंविश्वकर्म्मन्नेकैकाग्नयेत्त्वाचतस्र इहरतिस्तिस्रः परमेष्ठीदश त्रयोविꣳशतिस्त्रि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥
गणनाथसरस्वतीरविशुक्रबृहस्पतीन् ॥ पंचैतान् संस्मरान्नित्यं
वेदवाणीं प्रवर्तयेत् ॥ अथानुवाकसूत्रम् ॥ इषेत्त्वैका, वसोः
पवित्रंतिस्रोऽग्नेव्रतपते सप्त, पवित्रेस्थो द्वे, शर्म्मासितिस्रो,
धृष्टिरसिशर्म्मासिद्विकौ, देवस्यत्त्वा तिस्रो, देवस्यत्त्वा पंच,
प्रत्युष्टꣳरक्षास्तिस्रो, दशैकात्रिꣳशत् ॥ हरिःॐ ॥ इषेत्त्वा ॥
इषेत्त्वोर्ज्जेत्त्वा वायवस्थदेवोवः सविताप्प्रार्प्पयतु श्रेष्ठतमाय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कर्म्मणऽआप्प्यायद्ध्वमघ्न्याऽइन्द्रायभागम्प्रजावतीरनमीवा
ऽअयक्ष्मामावस्तेनऽईशतमाघशꣳसोद्ध्रुवाऽअस्मिन्गोपतौ
स्यातबह्वीर्य्यजमानस्यपशून्पाहि ॥ १ ॥ [१-१] वसोᳶ
पवित्रम् ॥ वसोᳶपवित्रमसिद्यौरसिपृथिव्यसिमातरिश्वनो
घर्म्मोसिविश्वधाऽअसि ॥ परमेणधाम्नादृꣳहस्वमाह्वार्म्माते
यज्ञपतिर्ह्वार्षीत् ॥ २ ॥ वसोᳶपवित्रम् ॥ वसोᳶपवित्रमसि
शतधारंवसोᳶपवित्रमसिसहस्रधारम् ॥ देवस्त्वासवितापुनातु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वसोँ पवित्रेँणशतधाँरेणसुप्वाकामंधुक्ष ॥ ३ ॥ सावि॒श्श्वा
युं÷ ॥ सावि॒श्श्वायुं सावि॒श्श्वकंर्म्मासावि॒श्श्वधांयाः ॥ इन्द्रंस्य
त्त्वाभागꣳसोमेनातंनच्मिविष्णणोंहव्यꣳरंक्ष ॥ ४ ॥ [३-२]
अग्नेंव्रतपते । व्रतञ्चंरिष्ष्यामितच्छंकेयन्तन्मेंराद्ध्यताम् ॥ इद
महमनृंतात्त्सत्त्यमुपैंमि ॥ ५ ॥ कस्त्त्वां ॥ युनक्तिसत्त्वांयुनक्तिक
स्मैंत्त्वायुनक्तितस्मैंत्त्वायुनक्ति ॥ कर्म्मंणेवांव्वेषांयवाम् ॥ ६ ॥
प्रत्त्युंष्ट्टꣳरक्षं÷ ॥ प्रत्त्युंष्ट्टꣳरक्षꣳप्प्रत्त्युंष्टाऽअरांतयोनिष्टंप्तꣳरक्षो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

निष्टप्ताऽअरातयः ॥ उर्व्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥ ७ ॥ धूरसि ॥ धूर
सिधूर्व्वधूर्व्वन्तन्धूर्व्वतँय्योस्म्मान्धूर्व्वतितन्धूर्व्वयंव्वयन्धूर्व्वामः ॥
देवानामसिव्वह्नितमꣳसस्नितमम्पप्रितमञ्जुष्टतमन्देवहूतमम्
॥ ८ ॥ अह्रुतमसि । हविर्द्धानन्दृꣳहस्वमाह्वाम्मातेयज्ञपति
र्ह्वार्षीत् ॥ व्विष्णुस्त्वाक्क्रमतामुरुव्वातायापहतꣳरक्षोयच्छन्ता
म्पञ्च ॥ ९ ॥ देवस्यत्त्वा । सवितुःप्प्रसवेश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्यां
म्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ अग्नयेजुष्टङ्गृह्णाम्म्यग्नीषोमाब्भ्या

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ज्ञुष्टङ्गृह्णामि ॥ १० ॥ भूतायंत्त्वा ॥ भूतायंत्त्वानारांतयेस्स्वर
भिविक्ख्येषन्द्दृहंन्तान्दुर्य्याꣳपृथिव्यामुर्व्वन्तरिक्षमन्वेमि
पृथिव्यास्त्वानाभौसादयाम्म्यदित्त्याऽउपस्त्थेग्ग्नेहव्यꣳरक्ष
॥ ११ ॥ [७-३] पवित्त्रेस्त्थꣳ ॥ पवित्त्रेस्त्थोव्वैष्णव्व्यौ
सवितुर्व्वꣳ÷प्प्रसवऽउत्त्पुनाम्म्यच्छिद्द्रेणपवित्त्रेणसूर्य्यस्यरश्मिभि
भिꣳ÷ ॥ देवीरापोऽअग्ग्रेगुवोऽअग्ग्रेपुवोग्ग्रऽइममद्ययज्ञन्नं
यताग्ग्रेयज्ञपंतिꣳसुधातुँय्यज्ञपंतिन्देवयुवंम् ॥ १२ ॥ सुष्म्मा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इन्द्रं÷ ॥ युष्म्माऽइन्द्रोवृणीतवृत्रतूर्य्येयूयमिन्द्रमवृणीद्ध्वं
वृत्रतूर्य्येप्प्रोक्षितास्त्थ ॥ अग्नयेत्त्वाजुष्टम्प्रोक्षाम्म्यग्नीषोमा
भ्भ्यान्त्वाजुष्टम्प्रोक्षामि ॥ दैव्यायकर्म्मणेशुन्धद्ध्वन्देवयज्ज्या
यैयद्वोशुद्धाहंपराजग्घ्नुरिदंव्वस्तच्छुन्धामि ॥ १३ ॥ [२-४]
शर्म्मासि ॥ शर्म्मास्यवधूतहुरक्षोवधूताऽअरातयोदित्त्यास्त्व
गसिप्प्रतित्त्वादितिर्व्वेत्तु ॥ अद्रिरसिव्वानस्प्पत्त्योग्ग्रावासिपृथु
बुध्नंप्प्रतित्त्वादित्त्यास्त्वग्ग्वेत्तु ॥ १४ ॥ अग्नेस्तनूः ॥ अग्ने

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्तनूरंसिव्वाचोव्विसर्ज्जनन्देवर्वीतयेत्त्वागृह्णामिबृहद्ग्रांवासिव्वान
स्प्पत्त्यःसऽइदन्देवेब्भ्योंहव्विशःशंमीष्ष्वसुशमिंशमीष्ष्व॥ हविं
ष्कृदेहिहविंष्कृदेहिं ॥ १५ ॥ कुक्कुटोसि ॥ कुक्कुटोसिमधुं
जिह्वऽइषमूर्ज्जमावंदत्त्वयांव्वयःसंङ्घातःसंङ्घातञ्जेष्ष्मवर्षवृंद्ध
मसिप्प्रातित्त्वाव्वर्षवृंद्धंव्वेत्तुपरापूतहरक्षःपरांपूताऽअरांतयोपं
हतहरक्षोंव्वायुर्व्वोंव्विविंनक्तुदेवोवंःसविताहिरंण्णयपाणिःप्प्रातिं
गृब्भ्णात्त्वच्छिंद्द्रेणपाणिनां ॥ १६ ॥ [३-५] ध्रुष्टिंरासि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धृष्टिरस्यपाग्ग्नेऽअग्निमामादञ्जहिनिष्क्रव्यादꣳसेधादेवयजं
वह ॥ ध्रुवमसिपृथिवीन्दृꣳहब्रह्मवनित्त्वाक्षत्रवनिसजातव
न्युपदधामिभ्रातृव्यस्यवधाय ॥ १७॥ अग्नेब्रह्म । गृभ्णी
ष्वधरुणमस्यन्तरिक्षन्दृꣳहब्रह्मवनित्त्वाक्षत्रवनिसजातवन्यु
पदधामिभ्रातृव्यस्यवधाय ॥ धर्त्रमसिदिवन्दृꣳहब्रह्मवनि
त्त्वाक्षत्रवनिसजातवन्युपदधामिभ्रातृव्यस्यवधाय ॥ विश्वा
भ्यस्त्वाशाभ्यऽउपदधामिचितस्स्थोर्द्ध्वचितोभृगूणामाङ्गिर

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सान्तपंसातप्प्यद्धम् ॥ १८ ॥ [२-६]शर्म्मासि॥ शर्म्मास्यवंधूतह्
रक्षोवंधूताऽअरांतयोदिंत्त्यास्त्वगांसिप्प्रातित्त्वादितिर्व्वेत्तु ॥ धिष
णांसिपर्व्वतीप्प्रातित्त्वादित्त्यास्त्वगग्वेत्तुदिवस्कंम्भनीरांसिधिष
णांसिपार्व्वतेयीप्प्रतिंत्त्वापर्व्वतीर्व्वेत्तुधान्न्यमासि ॥ १९ ॥ धान्न्य
मसि । धिनुहिदेवान्प्प्राणायंत्त्वोदानायंत्त्वाव्यानायंत्त्वा ॥
दीर्ग्घामनुप्प्रसिंतिमायुंषेधान्देवोवंःसविताहिरंण्ण्यपाणिः
प्प्रतिंगृब्भ्णात्त्वाच्छिंद्रेणपाणिनाचक्षुंषेत्त्वामहीनाम्पयोंसि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ २० ॥ [२-७] देवस्यंत्त्वा ॥ सवितुश्प्प्रंसवेश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्
म्पूष्णोहस्ताभ्याम् ॥ संव्वंपामिसमापऽओषंधीभिःसमोषं
धयोरसेंन ॥ सꣳरेवतीर्ज्जगंतीभिःपृच्यन्ताꣳसम्मधुंमतीर्म्मं
धुंमतीभिःपृच्यन्ताम् ॥ २१ ॥ जनंयत्त्यैत्त्वा ॥ जनंयत्त्यै
त्त्वासꣳय्यौमीदमग्ग्नेरिदमग्ग्नीषोमंयोरिषेत्त्वांघर्म्मोसिव्विश्श्वा
युंरुरुप्प्रंथाऽउरुप्प्रंथस्वोरुतेयज्ञपतिःप्प्रथतामग्ग्निष्ट्टेत्त्वचम्मा ॥ ५ ॥
हिꣳसीद्देवस्त्वांसवितात्श्रंपयतुव्वर्षिष्ठेधिनाके ॥ २२ ॥ माभेः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

माभेर्म्मासंविक्क्थाऽअतमेरुर्य्यज्ञोतमेरुर्य्यजमानस्यप्प्रजाभू
यात्त्रितायंत्त्वाद्वितायंत्त्वैकतायंत्त्वा ॥२३॥[३-८]देवस्यंत्त्वा।
सवितुःप्प्रंसवेश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्यांम्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ आददेद्ध
रकृतंन्देवेब्भ्यऽइन्द्रस्यबाहुरसिदक्षिणःसहस्रंभृष्ट्टिःशततेजा
व्वायुरसितिग्ग्मतेजाद्द्विषतोव्वधः ॥२४॥ पृथिविदेवयजनि॥पृ
थिंविदेवयजन्न्योषंद्ध्यास्तेमूलम्माहिंᳬसिषंव्व्रजजङ्गच्छगोष्ठानंव्व
र्षंतुतेद्द्यौर्ब्बधानदेवसवितःपरमस्यांम्पृथिव्व्याᳬशतेनपाशैर्य्योस्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्म्मान्द्वेष्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मस्तमतोमामौक् ॥ २५ ॥ अपाररुम्॥
अपाररुम्पृथिव्यैदेवयजंनाद्वध्यासंव्रजङ्गच्छगोष्ठानंव्वर्षतुतेद्यौ
र्बधानदेवसवितःपरमस्याम्पृथिव्याᳫंशतेनपाशैर्योस्म्मान्द्वे
ष्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मस्तमतोमामौक् ॥ अररोदिवम्मापप्तोद्र
प्स्सस्तेद्याम्मास्कन्व्रजङ्गच्छगोष्ठानंव्वर्षतुतेद्यौर्बधानदेवसवि
तःपरमस्याम्पृथिव्याᳫंशतेनपाशैर्योस्म्मान्द्वेष्टियञ्चंव्वयन्द्वि
ष्म्मस्तमतोमामौक् ॥ २६ ॥ गायत्रेणंत्वा ॥ गायत्रेणत्वाच्छ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्दंसापरिंगृह्णामि त्रैष्टुंभेनत्त्वाच्छन्दंसापरिंगृह्णामिजागंतेन
त्त्वाच्छन्दंसापरिंगृह्णामि ॥ सुक्ष्माचासिंशिवाचांसिस्योनाचा
सिंसुषदांचास्यूर्ज्जंस्वतीचासिपयंस्वतीच ॥ २७ ॥ पुराक्रूरस्यं।
विसृपोंविरप्शिन्नुदादायंपृथिवीञ्जीवदांनुम्॥ सामैरंयँश्चन्द्रमं
सिस्वधाभिस्तामुधीरांसोऽअनुदिश्श्यंयजन्ते॥ प्रोक्षंणीरासांद
यद्विषतोवृधोसि ॥२८॥ [५-९] प्रत्त्युंष्टुरक्षः ॥ प्रत्त्युंष्टुरक्षः
प्रत्त्युंष्टाऽअरांतयोनिष्टंप्तरक्षोनिष्टंप्ताऽअरांतयः॥ अनिंशि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तोसिसपत्नक्षिद्वाजिनन्त्वावाजेध्यायैसम्मार्ज्मि॥प्रत्त्युष्टꣳर
क्षꣳप्रत्त्युष्टाऽअरातयोनिष्टप्तꣳरक्षोनिष्टप्ताऽअरातयꣳ॥अनि
शितासिसपत्नक्षिद्वाजिनीन्त्वावाजेध्यायैसम्मार्ज्मि॥२९॥
अदित्त्यैरास्नासिविष्णोर्वेष्पो[1]स्यूर्ज्जेत्त्वादब्धेनत्त्वाचक्षुषावप
श्श्यामि॥अग्नेर्ज्जिह्वासिसुहूर्द्देवेब्भ्योधाम्म्नेधाम्म्नेमेभवयजुषे
यजुषे॥ ३० ॥ सवितुस्त्वा । प्रसवऽउत्त्पुनाम्म्यच्छिद्द्रेणपवित्त्रे

१ वेष्पोसि इति काण्वानां पाठः । तत्संहिताभाष्ये छांदसः पकारादेश इति सायणाचार्योक्तिः । माध्यंदिनीयानां तु वेष्योसि इति पाठः । अत्र उवटमहीधरादिभाष्यकारैः पकारादेशस्यानुक्तेः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णसूर्य्यस्यरश्मिभिः ॥ सवितुर्व्वःप्प्रसवऽउत्पुनाम्म्यच्छिद्रे
णपवित्रेणसूर्य्यस्यरश्मिभिः ॥ तेजोसिशुक्रमस्यमृतमसि
धामनामासिप्प्रियन्देवानामनाधृष्टन्देवयजनमसि ॥ ३१ ॥
[३-१०] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥
श्रीवेदपुरुषाय नमः । अनुवाकसूत्रम् ॥ कृष्णोसिषड, ग्नेवाज
जित्तिस्रो, मयीद, मग्नीषोमयोः पंचका, वग्नेदब्धायोचतस्रः,
संवर्चसापंचा, ग्नयेकव्यवाहनायषट् सप्तचतुस्त्रिꣳशत् ॥ हरिः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥८॥ ॐ ॥ कृष्ण्णोँसि ॥ कृष्ण्णोँस्याखरेष्ठोग्ग्नयेँत्त्वाजुष्टम्प्रोक्षामिवे
दिरसि बर्हिषेँत्त्वाजुष्टाम्प्रोक्षामिबर्हिरसिस्रुग्ग्भ्यस्त्वाजुष्टम्प्रो
क्षाम्म्यदित्त्यैव्युन्दनम् ॥ १ ॥ अदित्त्यैव्युनन्दनमसिविष्ण्णो
स्तुपोस्यूर्णम्म्रदसन्त्वास्तृणामिस्वासस्त्थान्देवेब्भ्योभुवपतये
स्वाहाभुवनपतयेस्वाहाभूतानाम्पतयेस्वाहा ॥ २ ॥ गन्धर्व्वस्त्वा ।
विश्श्वावसुःपरिदधातुविश्श्वस्यारिष्ट्यैयजमानस्यपरिधिरस्यग्ग्नि ॥८॥
रिडऽईडितः ॥ इन्द्रस्यबाहुरसिदक्षिणोविश्श्वस्यारिष्ट्यैयजमान

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्यपरिधिरंस्यग्निरिडऽईडितः ॥ मित्रावरुणौत्त्वोत्तरतःपरिंध
त्तान्ध्रुवेणधर्म्मणाविश्वस्यारिष्ट्यैयजंमानस्यपरिधिरंस्यग्निरि
डऽईडितः॥ ३ ॥ वीतिहोत्रन्त्वा । कवेद्युमन्त॑ᳬसमिंधीमहि ॥
अग्नेबृहन्तंमद्ध्वरे ॥ ४ ॥ समिदंसि ॥ समिदंसिसूर्य्यंस्त्वापुर
स्तांत्पातुकस्यांश्चिदुभिशंस्त्यै ॥ सवितुर्बाहूस्त्थऽऊर्णम्म्रद
सन्त्वास्तृणामिस्वासस्त्थन्देवेब्भ्यऽआत्त्वावसंवोरुद्द्राऽआदि
त्त्याःसंदन्तु॥५॥ घृताच्यंसि। जुहूर्न्नाम्म्नासेदम्प्रियेणधाम्म्नां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्प्रियꣳसदꣳआसीदघृताच्च्यंस्युपभृन्नाम्न्नासेदप्प्रियेणधाम्न्ना
प्प्रियꣳसदꣳआसीदघृताच्च्यांसिद्धुवानाम्न्नासेदप्प्रियेणधाम्न्ना
प्प्रियꣳसदꣳआसीदाप्प्रियेणधाम्न्नांप्प्रियꣳसदꣳआसीद ॥ ध्रुवा
ऽअंसदन्नृतस्ययोनौताव्विंष्णोपाहिपाहियज्ञम्पाहियज्ञपंतिंपा
हिमाँऽयंज्ञन्यम् ॥ ६ ॥ [६-१] अग्नेव्वाजजित् ॥ अग्नेव्वाज
जिद्वाजंन्त्वासरिष्ष्यन्तंव्वाजजितꣳसम्मार्ज्जिम ॥ नमोदेवे ॥ ९ ॥
ब्भ्यंः स्वधापितृब्भ्यंः सुयमेमेभूयास्तमस्कंन्नमद्य ॥७॥ अस्कं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्नमद्ध । देवेभ्य॑ऽआज्य॑ᳪ सम्भ्रियासमङ्घ्रिणा । विष्णोर्मा त्वावं

क्रमिषंव्वसुमतीमग्ने ते च्छायामुपंस्थेषंव्विष्णोस्त्थानंमसीतऽ

इन्द्रोव्वीर्य्यमकृणोदूर्ध्वोंऽध्वरऽआस्त्थांत् ॥८॥ अग्नेव्वेः ॥ अग्ने

वेर्हौत्रंव्वेर्दूत्त्यमवंतान्त्वान्द्यावांपृथिवीऽअवत्त्वन्द्यावांपृथिवी

स्विष्टकृद्देवेभ्यऽइन्द्रऽआज्येनहविषाभूत्स्वाहासञ्ज्योतिषा

ज्योतिः ॥९॥ [३-२] मयीदम् ॥ मयीदमिन्द्रंऽइन्द्रियन्दंधा

त्त्वस्म्मान्नायोमघवांनᳪसचन्ताम् ॥ अस्म्माकंᳪसन्त्वाशिषंः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सत्त्यानः सन्त्वाशिषऽउपहूतापृथिवीमातोपमाम्पृथिवी मा
॥१०॥ ताह्वयतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा॥१०॥उपहूतोद्यौः॥ उपहूतो
द्यौष्पितोपमान्द्यौष्पिताह्वयतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा॥ देव
स्यत्वासवितुःप्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णोहस्ताभ्याम्॥
प्रतिगृह्णाम्म्यग्नेष्ट्वास्येनप्राश्नामि॥११॥ एतन्ते। देवसवित
र्यज्ञम्प्राहुर्बृहस्पतयेब्रह्मणे॥ तेनयज्ञमवतेनयज्ञपतिन्तेन ॥१०॥
मामव॥१२॥ मनोजूतिः॥ मनोजूतिर्जुषतामाज्यस्यबृहस्प

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिंस्यंज्ञामिमन्तंनोत्त्वारिंष्टँस्युज्ञःसमिमन्दंधातु ॥ व्विश्वेदेवासं
ऽइहमादयन्तामो ॥ ३ँम्प्रतिष्ठ ॥१३॥ एषाते ॥ एषातेऽअग्नेस
मित्तयावर्द्धस्वचाचंप्प्यायस्व ॥ व्वर्द्धिषीमहिचव्वयमाचंप्प्यासि
षीमहि ॥ अग्नेव्वाजजिद्वाजंन्त्वाससृँवाꣳसंव्वाजजितꣳसम्मा
र्ज्जिम ॥१४॥[५-३] अग्नीषोमंयोरुज्जितिम् ॥ अग्नीषोमंयोरु
ज्जितिमनूज्जेषंव्वाजंस्यमाप्प्रसवेनप्प्रोहामि॥अग्नीषोमौतमपनु
दताँस्स्योस्म्मान्द्वेष्टियञ्चव्वयन्द्विष्म्मोव्वाजंस्यैनम्प्रसवेनापोहा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मि ॥ इन्द्राग्न्योरुज्जितिमनूज्जेषंव्वाजंस्यमाप्प्रसवेनप्प्रोहामि ॥
इन्द्राग्नीतमपंनुदताँऽयोस्म्मान्द्वेष्टियञ्चव्वयन्द्विष्म्मोव्वाजंस्यै
नम्प्रसवेनापोहामि ॥ १५ ॥ व्वसुंब्भ्यस्त्वा । रुद्रेब्भ्यंस्त्वादि
त्त्येब्भ्यंस्त्वासञ्जानाथान्द्यावापृथिवीमित्त्रावरुणौत्त्वावृष्ट्यां
वताम् ॥ व्यन्तुव्वयोक्तꣳरिहांणामरुताम्पृषंतीर्गच्छव्वशापृश्निर्न्न
र्भूत्त्वादिवंङ्गच्छततोंनोव्वृष्टिमावंह ॥ चक्षुष्पाऽअंग्नेसिचक्षु
र्म्मेपाहि ॥ १६ ॥ सम्पंरिधिम् ॥ सम्पंरिधिम्पुर्य्यधंत्थाऽअग्नेदेव

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पृणिभिंग्गुह्यमानं॥ तन्तंऽएतमनुजोषम्भराम्म्युषंनेत्त्वदंपचे
तयाताऽअग्नेश्प्प्रियम्पाथोपीतम् ॥ १७॥ सꣳस्रवभागास्त्थे
षाबृहन्तंः प्प्रस्तरेष्ठाश्परिधेयाश्चदेवाः ॥ इमांव्वाचमभिविश्वे
गृणन्तंऽआसद्यास्म्मिन्वर्हिषिमादयद्धꣳस्वाहाव्वाट् ॥ १८ ॥
घृताचीस्त्थः॥ घृताचीस्त्थोधुर्य्यौपातꣳसुम्नेस्त्थंः सुम्नेमां
धत्तम ॥ यज्ञनमश्चतऽउपचयज्ञस्यांशिवेसन्तिष्ठस्वस्विष्टेमेस
न्तिष्ठस्व ॥१९॥ [५-४] अग्नेंदब्धायो ॥ शीतमपाहिमांदिद्योः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पाहिप्प्रसित्यैपाहिदुरिष्ट्यैपाहिदुरद्मन्याऽअविषन्नःपितुङ्कृणुसुषदायोनौस्वाहाव्वाडग्नयेसंव्वेशपतयेस्वाहासरस्वत्यैयशोभगिन्यैस्वाहा ॥ २० ॥ व्वेदोसि ॥ व्वेदोसियेनत्वन्देवव्वेददेवेब्भ्योव्वेदोभवस्तेनमह्यंव्वेदोभूयाः ॥ देवागातुविदोगातुंव्वित्वागातुमित ॥ मनसस्पतऽइमन्देवयज्ञꣳस्वाहाव्वातेधाः ॥ २१ ॥ सम्बर्हिः ॥ सम्बर्हिरङ्क्ताꣳहविषाघृतेनसमादित्यैर्व्वसुभिःसम्मरुद्भिः ॥ समिन्द्रोव्विश्वदेवेभिरङ्क्तान्दिव्यन्नभोगच्छतुयत्स्वाहा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ २२ ॥ कस्त्त्वां ॥ कस्त्त्वाव्विमुंञ्चतिसत्त्वाव्विमुंञ्चतिकस्म्मै
त्त्वाव्विमुंञ्चतितस्म्मैत्त्वाव्विमुंञ्चति ॥ पोषांयरक्षंसाम्भागोसि
॥ २३ ॥ [४] संव्वर्च्चंसा ॥ संव्वर्[1]च्चंसापयंसासन्तनूभिरगंन्म
हिमनंसासꣳशिवेनं ॥ त्व[2]ष्ट्टांसुदत्त्रोव्विदंधातुरायोनुंमार्ष्टुतन्न्वो
यद्विलिष्ट्टम् ॥२४॥ दिविव्विष्ण्णुः ॥ दिविव्विष्ण्णुर्व्यंक्रꣳस्तजा
गंतेनच्छन्दंसाततोनिर्ब्भंक्क्तोयोस्म्मान्द्वेष्ट्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मो

---

१ संव्वर्च्चसा । अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. १७१ सू.) इत्यनेन रकारात्परस्य चकारस्य द्वित्वम् । २ त्वष्ट्टा । अत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२-सू.) इत्यनेन टकारस्य द्वित्वम् । एवं दिवि विष्ण्णुः । द्विष्म्मः । योस्म्मान् । इत्येतादृशेषु बोध्यम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्तरिक्षेव्विष्णुर्व्यक्रꣳस्तत्रैष्टुभेनच्छन्दसाततोनिर्भक्तोयो
स्म्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्विष्म्मः पृथिव्यांव्विष्णुर्व्यक्रꣳस्तगाय
त्रेणच्छन्दसाततोनिर्भक्तोयोस्म्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्विष्म्मो
स्म्मादन्नादस्यैप्प्रतिष्ठायाऽअगन्म्मस्वः सञ्ज्योतिषाभूम ॥२५॥
स्वयम्भूरसि ॥ स्वयम्भूरसिश्श्रेष्ठोरश्मिर्व्वर्च्चोदाऽअसिव्वर्च्चोमे
देहि ॥ सूर्य्यस्यावृतमन्वावर्त्ते ॥ २६ ॥ अग्ग्नेगृहपते । सुगृ ॥ १३ ॥
हपतिस्त्त्वयाग्ग्नेहङ्गृहपतिनाभूयासꣳ सुगृहपतिस्त्वम्मयाग्ग्ने

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गृहपंतिनाभूयाꣳ॥ अस्त्थूरिणौगार्हंपत्त्यानिसन्तुशतꣳहिमाꣳ
सूर्य्यंस्यावृतमन्वावंर्त्ते ॥ २७ ॥ अग्नेंव्व्रतपते । व्व्रतमंचारिष
न्तदंशकुन्तन्मेंराधीदमहंय्यऽएवास्म्मिसोस्म्मि ॥ २८ ॥
[५] अग्नयेंकव्यवाहंनाय । स्वाहासोमांयपितृमतेस्वाहा ॥
अपंहताऽअसुंरारक्षाꣳसिव्वेदिषदंः ॥ २९ ॥ येरूपाणि ।
प्प्रतिमुञ्चमांनाऽअसुंराःसन्तंःस्वधयाचरंन्ति ॥ परापुरोनि
पुरोयेभरंन्त्यग्निष्टाँल्लोकात्प्रणुंदात्त्यस्म्मात् ॥ ३० ॥ अत्रं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पितरꣳ ॥ अत्रपितरोमादयद्ध्वँय्यथाभागमावृषायद्ध्वम् ॥
अमीमदन्तपितरोयथाभागमावृषायिषत ॥ ३१ ॥ नमोवꣳ
पितरोरसायनमोवꣳपितरꣳशोषायनमोवꣳपितरोजीवायनमो
वꣳपितरꣳस्वधायैनमोवꣳपितरोघोरायनमोवꣳपितरोमन्यवेन
मोवꣳपितरꣳपितरोनमोवोगृहान्न÷पितरोदत्तसतोव÷पितरोदे
ष्मैतद्व÷पितरोव्वासऽआधत्त ॥ ३२ ॥ आधत्त । पितरो
गर्ब्भङ्कुमारम्पुष्करस्रजम् ॥ यथेहपुरुषोसत् ॥ ३३ ॥ ऊर्ज्जं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वहन्तीः ॥ ऊर्ज्जं व्वहन्तीरमृतङ्घृतम्पयः कीलालम्परिस्रुतम् ॥
स्वधास्त्थतर्प्पयतमेपितॄन् ॥ ३४ ॥ [६] इतिश्रीवाजसनेय
संहितायांद्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवा
कसूत्रम् । समिधाग्निं, भूर्भुवःस्वश्चतुष्का, वग्निर्ज्योतिर्द्वे, उपप्र
यन्तोऽअध्वरः षाड्विंशतिः, भूर्भुवःस्वश्चतस्रो, गृहामातिस्रः,
प्रघासिनोहवामहे पञ्च, पूर्णादर्विंद्वे,ऽअक्षन्नमीमदन्तषडे, षते

१ ऊर्ज्जम् । अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) रेफहकाराभ्यां परं व्यञ्जनं द्विरुच्यते । तेन रकारात्परस्य जकारस्य द्विर्भावः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

सप्त, दश ॥ १० ॥ त्रिषष्टिः ॥ ६३ ॥ हरिः ॐ ॥ समिधा
ग्निम् ॥ समिधाग्निन्दुंवस्यतघृतैर्[1]ब्बोंधयतातिंथिम् ॥ आस्मिं
न्हुव्याजुंहोतन ॥ १ ॥ [2]सुसंमिद्धायशोचिषें। घृतन्तीव्रञ्जुंहोतन ॥
अग्नयेंजातवेंदसे ॥ २ ॥ तन्त्वां । समिद्भिंरङ्गिरोघृतेनंवर्द्ध
यामसि ॥ बृहच्छोंचायविष्ठ्य ॥ ३ ॥ उपंत्त्वा । ग्नेहविष्मंतीर्घृ
ताचींर्य्यन्तुहर्य्यत ॥ जुषस्वंसमिधोमम ॥ ४ ॥ [४-१] भूर्भुवंः ॥

---

१ घृतैर्ब्बोंधयता । अत्र परं तु रेफहकाराभ्याम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यनेन रकारात्परस्य बकारव्यञ्जनस्य द्वित्वम् । २ सुसमिद्धाय । अत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सुकारात्परस्य सकारस्य षकारे प्राप्ते अनुसन्तनोतु बृहस्पतिसुतस्यसुसमिद्धाय० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ क.) इत्यनेन सकारस्य प्रकृतिभावः न षत्वम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भूर्भुवुःस्वुर्द्यौरिंव भूम्नापृथिवीवंवरिम्णा ॥ तस्यास्ते पृथिविदे
वयजनिपृष्ठेग्निमंन्नादमुन्नाद्याायादंधे ॥५॥ आयम् ॥ आयङ्गौः
पृश्निंरक्रमीदसंदन्मातरंम्पुरः ॥ पितरंञ्चप्प्रयन्त्स्वंः ॥ ६ ॥
अन्तश्चंरति । रोचुनास्यप्प्राणादंपानुती ॥ व्यंख्यन्महिषोदि
वंम् ॥ ७ ॥ त्रिहुंशद्धामं ॥ त्रिहुंशद्धामुव्विरांजतिव्वाक्पंतङ्गायंधी
यते ॥ प्रतिवस्त्तोरहुद्युभिंः ॥८॥ [४-२] अग्निर्ज्ज्योतिंः ॥ अ

१ वाक्पतिः । अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम्, तत्र पूर्वः ककारो द्विरुक्तिजः पकारः संयोगः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः स्वाहा सूर्य्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा ॥ अग्निर्वर्च्चो ज्योतिर्वर्च्चः स्वाहा सूर्य्यो वर्च्चो ज्योतिर्वर्च्चः स्वाहा ॥ ज्योतिः सूर्यः सूर्य्यो ज्योतिः स्वाहा ॥ ९ ॥ सजूर्देवेन । सवित्रा सजूरात्र्येन्द्रवत्त्या ॥ जुषाणोऽअग्निर्वेतु स्वाहा ॥ सजूर्देवेन सवित्रा सजूरुषसेन्द्रवत्त्या ॥ जुषाणः सूर्य्यो वेतु स्वाहा ॥ १० ॥ [२-३] उपप्प्रयन्तोऽअद्ध्वरम् ॥ उपप्प्रयन्तोऽअद्ध्वर

१ उपप्प्रयन्तोऽअद्‌ध्वरम् अत्र एदोद्भ्यां पूर्वमकारः (शु. य. प्रा. ४ अ. ६१ सू.) इत्यनेन सर्वत्र पूर्वरूपे प्राप्ते प्रकृतिभाव ऋक्षु (शु. य. प्रा. ४ अ. ८१ सू.) इत्यनेन गाहमानादिभिः सूत्रैरभिनिहितेभ्योऽन्यत्र ऋक्षु प्रकृतिभावविधानसामर्थ्यान्न पूर्वरूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्मन्त्रंव्वोचेमाग्नयें ॥ आरेऽअस्म्मेचंशृण्वते ॥ ११ ॥ अग्नि
र्म्मूर्द्धा । दिवं[1]ःककुत्पतिंः पृथिव्याऽअयम् ॥ अपाᳬरेताᳬसि
जिन्वति ॥ १२ ॥ उभावाम् ॥ उभावामिन्द्राग्नीऽआहुवद्ध्यां
ऽउभाराधंसःसहमादयद्ध्यैं ॥ उभादातारांविषाᳬरयीणामुभा
व्वाजंस्यसातयेंहुवेवाम् ॥ १३ ॥ अयन्तें ॥ अयन्तेयोनिर्ऋत्त्वि
योयतोजातोऽअरोचथाः ॥ तञ्जानन्नंग्ग्नऽआरोहाथानोव्वर्द्धया

---

१ दिवःककुत्पतिः । अत्र दिवोऽककुत्पृथिव्योः (शु. य. प्रा. ३ अ. २४ सू.) इत्यनेन अककुत्पृथिव्योर्विसर्जनीयस्य सकारविधानान्नात्र सकारः ककुत्परत्वात् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रायिम् ॥ १४ ॥ अयमिह । प्प्रंथमोधांयिधातृभिर्होतायजिंष्ठो
ऽअद्धुरेष्ष्वीड्यंः ॥ यमप्प्नंवानोभृगंवोव्विरुरुचुर्व्वनैषुचित्त्रंव्वि
ब्भ्वंव्विशेविंशे ॥ १५ ॥ अस्यप्प्रत्नाम् ॥ अस्यप्प्रत्नामनुद्युतꣳ
शुक्रन्दुंदुह्रेऽअह्रंयः ॥ पयंःसहस्रसामृषिम् ॥ १६ ॥ तनूपाऽ
अंग्नेसितन्न्वम्मेपाह्यायुर्दाऽअंग्नेस्यायुंम्मेंदेहिव्वर्च्चोदाऽअंग्ने
सिव्वर्च्चोमेदेहि ॥ अग्नेयन्मेतन्न्वाऽऊनन्तन्मऽआपृंण ॥ १७ ॥ ॥ १७ ॥
इन्धांनास्त्वा । शतꣳहिमांद्युमन्तꣳसमिंधीमहि ॥ व्वयंस्वन्तो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्वयस्कृतहुसहंस्वन्तꣳसहस्कृतम् ॥ अग्नेसपत्नदम्भंनमदब्धा
सोऽअदाभ्यम् ॥ चित्रावसोस्वस्तितेपारमशीय ॥ १८ ॥
सन्त्वम् ॥ सन्त्वमग्नेसूर्य्यस्यवर्च्चसागथाꣳसमृषीणाꣳस्तुते
नं ॥ सम्प्रियेणधाम्नासमहमायुषासंवर्च्चसासम्प्रजयासꣳराय
स्पोषेणग्ग्मिषीय ॥ १९ ॥ [1]अन्धस्स्थ ॥ अन्धस्स्थान्धोवो
भक्षीयमहस्स्थमहोवोभक्षीयोर्ज्जस्स्थोर्ज्जंवोभक्षीयरायस्पोषं

१ अन्धसःस्थ इतिपदे प्रत्ययसवर्णम्मुदि शाकटायनः (३ अ. ९ क.) इत्यनेन शषसेषु मुत्संज्ञकेषु परेषु विसर्गस्य परसवर्णं भवति तने सकारे मुदि परसवर्णं प्राप्तं परन्तु जित्परे मुदि तु लुङ्ङ्मुदि जित्परे (३ अ. १३ क.) इत्यनेन स्थे जित्परे मुदि सति विसर्गस्य लोपः। तत ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (४ अ. १०२ क.) इत्यनेन द्वित्वे पस्य चर्त्वे अन्धस्स्थ इति ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्थरायस्पोषंवोभक्षीय ॥ २० ॥ रेवंतीरमंद्ध्वम् ॥ रेवंतीरमं
द्ध्वमुस्म्मिन्न्योनांवास्म्मिन्न्गोष्ठेस्म्मिँल्लोकेस्म्मिन्न्क्षयें ॥ इहैव
स्त्तमापंगात ॥ २१ ॥ सहहितासि । विश्वरूप्प्यूर्जामाविंश
गौपत्त्येनं ॥ उपंत्त्वाग्ग्नेदिवेदिंवेदोषांवस्त्तार्द्धियाव्वयम् ॥ नमोभ
रंन्तऽएमंसि ॥ २२ ॥ राजंन्तमद्ध्वराणांम् ॥ राजंन्तमद्ध्वराणांङ्गो
पामृतस्यदीदिंविम् ॥ वर्द्धमानङ्स्वेदमें ॥ २३ ॥ सनंः ॥ सनंः ॥१८॥
पितेवंसूनवेग्ग्नेसूपायनोभंव ॥ सचंस्वानःस्वस्त्तयें ॥ २४ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अग्नेत्त्वम् ॥ अग्नेत्त्वन्नोऽअन्तमऽउतत्त्राताशिवोभवावरू
त्थ्यः ॥ वसुरग्निर्वसुश्श्रवाऽअच्छानक्षिद्द्युमत्तमꣳरयिन्दाः
॥ २५ ॥ तन्त्वा ॥ तन्त्वाशोचिष्ठदीदिवꣳसुम्नायनूनमीमहे
सखिभ्यः ॥ [1]सनोबोधिश्श्रुधीहवमुरु[2]ष्याणोऽअघायतस्सम
स्मात्॥२६॥ इडऽएहि ॥ इड[3]ऽएह्यदितऽएहिकाम्म्याऽएत ॥

---

१ सः नो बोधिः । अत्र व्यञ्जने च (शु. य. प्रा. २ अ. १६ सू.) इत्यनेन सः इति पदस्य विसर्जनीयस्य लोपे सनोबोधिः इति सिध्यति । २ उरुष्याणः । अत्र उरुष्यानः इति पदम् । अत्र निषण्णायरथवाहणमिन्द्र० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन नकारस्य णकारे, स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन षस्य द्वित्वम् । ३ इडेएहि इतिपदम् । अत्र सन्ध्यक्षरमयवायावम् (शु. य. प्रा. ४-अ-४७ सू.) इत्यनेन इडे इति एकारस्य अयादेशे यवयोः पदान्तयोः स्वरमध्ये लोपः (४ अ. १२५ सू.) इत्यनेन यकारस्य लोपे पुनः स्वरसन्धिप्राप्तौ "न परकालः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४ सू.) इति निषेधः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मयिंवर्ङ्कामुधरंणम्भूयात् ॥ २७ ॥ सोमानु॒ꣳस्वरंणं । कृणु
हिब्र्ब्रंह्मणस्प्पते॥ कुक्षीवंन्तुँय्यऽऔँशिजः ॥ २८ ॥ योरेवान् ॥
योरेवान्योऽअंमीवुहाव्वंसुवित्त्पुंष्ट्विवर्द्धंनः ॥ सनंः सिषक्तुय
स्तुरः ॥ २९ ॥ मानंः ॥ मानःशꣳसोऽअरंरुषोधूर्त्तिः प्प्रण
ङ्मर्त्त्यस्य ॥ ²रक्षांणोब्र्ब्रह्मणस्प्पते ॥ ३० ॥ महित्रीणाम् ॥

१ "पुष्टिवर्द्धनः" अत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. अ. सू. १०२) इति सूत्रेण पुष्टिपदे शषसहानां चतुर्णां वर्णानाम् ऊष्मसंज्ञात्वात् षकारोष्मणः परस्य स्पर्शसंज्ञकस्य टकारस्य द्वित्वं जातम् । तेनैकषकारो द्वौ टकारौ च संयोगः । तत्र प्रथमष्टकारः क्रमजो ज्ञेयः । अन्येष्वप्येतादृशेषु स्थलेषु द्वित्वं बोध्यम् । तथैव पुष्टिवर्द्धनः इत्यत्र वर्द्धनः इति पदे परं तु रेफहकाराभ्याम् (४-१०१) इत्यनेन रकारोत्तरवर्तिनः धव्यञ्जनस्य द्वित्वे जश्त्वे धकारस्य दकारः । २ रक्षाणः । रक्षा नः इतिपदम् । अत्र निषण्णाय रथवाहणम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन नकारस्य णकारो निपात्यते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

महिंत्रीणामवौस्तुद्युक्षम्मित्रस्यार्य्यम्मणः ॥ दुराधर्षंव्वरुणस्य
॥ ३१ ॥ नुहितेषाम् ॥ नुहितेषाम्माचुननाद्ध्वसुव्वारणेषु ॥ ईशे
रिपुरघशंꣳसः ॥ ३२ ॥ तेहि । पुत्रासोऽअदितेःप्प्रजीवसेम
र्त्याय ॥ ज्योतिर्य्यच्छुन्त्यजंस्त्रम् ॥३३॥ कुदाचुन । स्तुरीर
सिनेन्द्रंसश्श्चसिदाशुषे ॥ उपोपेन्नुमघवुन्भूयुऽइन्नुतेदानंन्देवस्य
पृच्यते ॥ ३४ ॥ तत्त्सवितुः ॥ तत्त्सवितुर्व्वरेण्ण्यम्भर्ग्गोदेवस्य
धीमहि ॥ धियोयोनः प्प्रचोदयात् ॥ ३५ ॥ शतम् ॥ १०० ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पारिते । [1]दूडभोरथोस्म्माँ२ ॥ ऽअंश्नोतुव्विश्श्वतं÷ ॥ येनुरक्ष
सिदाशुषं÷ ॥ ३६ ॥ [२६-४] भूर्भुवं÷ ॥ भूर्भुवꣳस्व÷
[2]सुप्प्रजाःप्प्रजाभिं÷स्याꣳसुवीरोव्वीरैःसुपोषꣳपोषैंꣳ ॥ नर्य्यं
प्प्रजाम्मेपाहिशꣳस्यंपशून्म्मेपाह्यथर्य्यंपितुम्मेपाहि ॥ ३७ ॥
आगंन्म । व्विश्श्ववेदसमुस्म्मब्भ्यंव्वसुवित्तंमम् ॥ अग्नेसम्म्राड
भिद्युम्म्नमभिसहऽआयंच्छस्व ॥ ३८ ॥ अयमग्निः ॥ अय

१ दूडभो रथः । दुःदभः इतिपदम् अत्र "उकारं दुर्दे (शु. य. प्रा. ३ अ. ४२ सू.)" इत्यनेन दुरित्यस्य विसर्गस्य उकारो दकारे परे दन्त्यश्च मूर्धन्यत्वमापद्यते । तेन दकारस्य उकारे दस्य मूर्द्धन्ये दुउडभः । सवर्णयोरुकारयोः सवर्णदीर्घः । २ सुप्प्रजाः अत्र "स्वरात्संयोगादिर्द्धिरुच्यते सर्वत्र (४ अ. १०० सू.)" इत्यने प्रजाशब्दघटितप्रकारे परे पकारस्य द्वित्वम् । एवं वरेण्ण्यम् । पुत्त्रासः । द्युम्म्नम् एतादृशेषु स्थलेषु ज्ञेयम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मग्निर्गृहपतिर्ग्गार्हपत्त्यꣳप्प्रजायांव्वसुवित्तंमꣳ ॥ अग्नैगृहपते
भिद्युम्न्नमभिसहऽआयंच्छस्व ॥ ३९ ॥ अयमग्निः ॥ अय
मग्निःपुरीष्ष्योरयिमान्पुष्टिवर्द्धनꣳ ॥ अग्नैपुरीष्ष्याभिद्युम्न्न
मभिसहऽआयंच्छस्व ॥ ४० ॥ [४-५] गृहामा । बिभीतमा
व्वेपद्ध्वमूर्ज्जम्बिब्भ्रतऽएमसि ॥ ऊर्ज्जम्बिब्भ्रद्वꣳसुमनाꣳ सुमेधा
गृहानैमिमनसामोदमानꣳ ॥ ४१ ॥ येषामद्ध्येति । प्प्रवसन्न्येषु

१ "प्रवसन्न्येषु" इत्यत्र "स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (१०० शु. य. प्रा. ४ अ. सू.)" इत्यनेन नकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सौमनसोबहुः ॥ गृहानुपंह्वयामहेतेनोंजानन्तुजानतः ॥४२॥
उपंहूताऽइह । गावऽउपंहूताऽअजावयंः ॥ अथोऽअन्नंस्य
कीलालऽउपंहूतोगृहेषुंनꣳ ॥ क्षेमांयवꣳशान्त्यैप्रपंद्येशिवꣳ
शग्ग्मꣳशँय्योःशँय्योः ॥ ४३ ॥ [३-६] प्रघासिनोंहवाम
हे । मरुतंश्चरिशादंसꣳ ॥ करम्भेणंसजोषंसꣳ ॥ ४४ ॥
यद्ग्रामें ॥ यदरंण्ण्येयत्सभायाँय्यदिन्द्रिये ॥ यदेनं ॥२१॥
श्चकृमावयमिदन्तदवंयजामहेस्वाहां ॥ ४५ ॥ मोषूणंः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[1]मोषूणंऽइन्द्रात्रंपृत्सुदेवैरस्तिहि[2]ष्म्मांतेशुष्मिमन्नवयाः ॥ मह
श्चिद्यस्यंमीढुषोंयव्यांहविष्म्मंतोमरुतोवन्दतेगीः ॥४६॥ अक्र
न्कर्म्म । कर्म्मकृतंःसहवाचामंयोभुवां ॥ देवेभ्यःकर्म्मकृ
त्वास्तम्प्रेतंसचाभुवः ॥ ४७ ॥ अवंभृथनिचुम्पुण । निचेरुर
सिनिचुम्पुणः ॥ अवंदेवैर्देवकृतमेनोंयासिषमवमर्त्यैर्म्मर्त्यकृ
तम्पुरुराव्णोंदेवरि[3]षस्पांहि ॥ ४८ ॥ [५-७] पूर्णादर्व्वि ॥

---

१ मो पूणः । अत्र मो पूनः इतिपदम् । "निषण्णाय रथवाहणम् (३ अ. ८७ सू.)" इत्यनेन णकारस्य निपातः । २ हिष्म्माते । अत्र हेर्मिथोदयः (३ अ. ६८ सू.) इत्यनेन मकारोदये हिशब्दात्परस्य सकारस्य षकारः । तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" इति द्वित्वम् । ३ देवरिषस्पाहि । अत्र "अध्वनो रजसो रिषः स्पृशस्पातौ (३ अ. २८ सू.)" इत्यस्मिन् पातौ इति धातुग्रहणात् पाधातो रूपे परेऽपि रिषः विसर्गस्य सकारः । तत ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पूर्ण्णादर्व्विपरापतसुपूर्ण्णापुनरापत । वस्नेवविक्क्रीणावहाऽइष
मूर्ज्जँशतक्रतो ॥ ४९ ॥ देहिमे ॥ देहिमेददामितेनिमेधेहि
नितेदधे ॥ निहारंब्रहरासिमेनिहारन्निहराणितेस्वाहा ॥ ५० ॥
[२-८] अक्षन्नमीमदन्त ॥ अक्षन्नमीमदन्तह्यवप्प्रियाऽअ
धूषत ॥ अस्तोषतस्वभानवोव्विप्प्रानविष्ठयामतीयोजान्विन्द्र
तेहरी ॥ ५१ ॥ सुसन्दृशन्त्वा ॥ [1]सुसन्दृशन्त्वाव्वयम्मघवन्व

---

१ सुसन्दृशम् । अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे (३ अ. ५९ सू.)" इत्यनेन षत्वापत्तौ "अनुसन्तनोतु बृहस्पतिसुतस्यसुसमिद्धायसुसन्दृशम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावः न षत्वम् ।

०४१।५।२८५।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्दिषीमहिं ॥ प्रनूनम्पूर्ण्णवंन्धुरस्त्तुतोयांसिव्वशाँ २ ॥ ऽअनु
योजान्न्विन्द्रतेहरीं ॥ ५२ ॥ मनोनु ॥ मनोन्न्वाह्वामहेनारा
शᳬसेनस्त्तोमेंन ॥ पितॄणाञ्चमन्म्मंभिः ॥ ५३ ॥ आनः ॥
आनंऽएतुमनःपुनःक्रत्त्वेदक्षांयजीवसें ॥ ज्योक्क्सूर्य्यंन्दृशे
॥ ५४ ॥ पुनंर्न्नः । पितरोमनोददांतुदैव्योजनंः ॥ जीवंव्व्रा
तᳬसचेमहि ॥ ५५ ॥ व्वयᳬसोंम । व्व्रतेतवमनंस्त्तनूषुबिब्भ्रं
तः ॥ प्रजावंन्तःसचेमहि ॥ ५६ ॥ [६-९] एषतें । रुद्र

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भागःसहस्वस्राम्बिकयातञ्जुषस्वस्वाहैषतेरुद्रभाग[1]ऽआखुस्ते
पशुः ॥ ५७ ॥ अवरुद्रम् ॥ अवरुद्रमदीमह्यवदेवन्त्र्यम्बकम् ॥
यथानो[2]व्वस्यसस्करद्यथानः[3]श्श्रेयसस्करद्यथानोव्यवसाययात्
॥ ५८ ॥ भेषजमसि । भेषजङ्गवेश्श्वायपुरुषायभेषजम् ॥
सुखम्मेषायमेष्यै ॥ ५९ ॥ त्र्यम्बकँय्यजामहे । सुगन्धिम्पु

१ आखुःते । अत्र "तथयोः सम् (३ अ. ८ सू.)" इत्यनेन तकारे परे सत्वे आखुस्ते इति रूपम् । २ वस्यसस्करत् अत्र "समानपदे च (३ अ. ३० क.)" इत्यप्राप्तौ "कत्रिष्करत्कृधिषु (३ अ. ३२ सू.)" इत्यनेन करत्परे विसर्जनीयस्य सकारः । तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" इति ककारस्य द्वित्वम् । ३ श्रेयसस्करत् अत्र "समानपदे च (३ अ. ३० सू.)" इत्यनेन समानपदे विसर्गस्य ककारे परे सकारः । तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च-स्पर्शः (४ अ. १०२ सू.)" इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्टिवर्द्धनम् ॥ उर्व्वारुकमिंवबन्धंनान्मृत्त्योर्म्मुंक्षीयमामृतांत् ॥
त्र्यम्बकँयजामहेसुगन्धिम्पंतिवेदंनम् ॥ उर्व्वारुकमिंवबन्धं
नादितोमुंक्षीयमामुतः ॥ ६० ॥ एतत्ते । रुद्रावसन्तेनं
परोमूजंवतोतींहि ॥ अवंततधन्वापिनांकावसःकृत्तिवासाऽ
अहिं६ सन्नःशिवोतींहि ॥ ६१ ॥ त्र्यायुषञ्जमदंग्नेःकश्यपं
पंस्यत्र्यायुषम् ॥ यद्देवेषुंत्र्यायुषन्तन्नोंऽअस्तुत्र्यायुषम् ॥६२॥
शिवोनामं ॥ शिवोनामांसिस्वधिंतिस्तेपितानमंस्तेऽअस्तुमा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मांहिꣳसीः ॥ निर्वर्त्तयाम्म्यायुषेन्नाद्यायप्प्रजननायरायस्पो
षायसुप्प्रजास्त्वायसुवीर्य्याय ॥ ६३ ॥ १० ॥ [७-१०]
इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ श्रीवेदपुरु
षायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ एदंद्वे, महीनाम्पयश्चतस्त्र, आकू
त्याऋक्सामयोर्द्वेकौ, व्रतंकृणुतषडे,षाते चतस्रो, वस्व्य
सितिस्त्र, एषतेद्वे, शुक्रंत्वाचतस्रो,ऽऽदित्यास्त्वगष्टौ, दश सप्त
त्रिꣳशत् ॥ १० ॥ ३७ ॥ ४ ॥ हरिः ॐ ॥ एदम् ॥ [1]एदमगन्म

१ एदमगन्। अत्र आ इदम् अत्र "कण्ठ्यादिवर्णे एकारम् (४ अ. ५३ सू.)" इत्यनेन कण्ठ्यात्परः इवर्णः पूर्वस्वरः परश्च एकारमापद्यते। तेन एदमगन्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवयजनम्पृथिव्यायत्रन्देवासोऽअजुषन्तव्विश्श्वे ॥ ऋक्सामा
भ्याꣳसन्तरन्तोयजुर्भीरायस्पोषेणसमिषामदेम ॥ इमाऽ
आपꣳशमुमेसन्तुदेवीरोषधेत्रायस्वस्वधितेमैनꣳहिꣳसीः[1] ॥ १ ॥
आपोऽअस्मान् ॥ आपोऽअस्मान्मातरः[2]शुन्धयन्तुघृतेन
नोघृतप्प्वः पुनन्तु ॥ व्विश्श्वꣳहिरिप्प्रम्प्रवहन्तिदेवीरुदिदाब्भ्यꣳ

---

१ हिंसीः । (हिꣳसीः) अत्र अनुस्वाराच्च तत्पूर्वात् (शु. य. प्रा. ३ अ. ५७ सू.) इत्यनेन षकारापत्तौ अनुसन्तनोतु (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे अथानुस्वारस्य गूमित्यादेशः शषसहरेफेषु (शु. य. प्रा. परिशिष्ट सू.) इत्यनेन अनुस्वारस्य दीर्घगूंत्वम् । २ शुन्धयन्तु । अत्र स्वरात्० इति सूत्रेण द्वित्वे प्राप्तेऽपि स्ववर्गीये चानुत्तमे (शु. य. प्रा. ४ अ. ११५ सू.) इत्यनेन स्ववर्गीये द्वित्वनिषेधादत्र नकारात्परे स्ववर्गीये धकारे नकारस्य न द्वित्वम् । एवमेवैतादृशेषु स्थलेषु ज्ञेयम् । यथा पुनन्तु । शान्तिः । माच्छन्दः । सन्तु । अन्तरिक्षात् । अजुषन्त । सन्तरन्तः ।

सं. ५

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शुचिरापूतऽएमि ॥ दीक्षातपसोस्तनूरसितान्त्वाशिवाꣳश
ग्ग्माम्परिदधेभद्रंव्वर्ण्णम्पुष्ष्यन् ॥२॥ [२-१] महीनाम्पयः ॥
महीनाम्पयोसिव्वर्च्चोदाऽअसिव्वर्च्चोमेदेहि ॥ वृत्रस्यासिकनीनं
कश्चक्षुर्द्दाऽअसिचक्षुर्म्मेदेहि ॥ ३ ॥ चित्तपतिर्म्मा ॥ चित्तपति
र्म्मापुनातुव्वाक्पतिर्म्मापुनातुदेवोमासवितापुनात्वच्छिद्रेणप
वित्रेणसूर्य्यस्यरश्मिभिः ॥ तस्यतेपवित्रपतेपवित्रपूतस्ययत्
त्कामःपुनेतच्छकेयम् ॥४॥ आवः ॥ आवोदेवासऽईमहेव्वामम्प्र ॥ २५ ॥

१ पुष्ष्यन् । अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. अ. १०० सू.) इत्यनेन षकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यत्त्यद्धूरे ॥ आवोंदेवासऽआशिषोंयज्ञियांसोहवामहे ॥ ५ ॥
स्वाहांयज्ञम् ॥ स्वाहांयज्ञम्मनंसःस्वाहोरोरन्तरिक्षात्त्स्वाहा
द्यावांपृथिवीब्भ्याᳪंस्वाहाव्वातादारंभेस्वाहां ॥ ६ ॥ [४-२]
आकूंत्त्यैप्प्रयुजें ॥ आकूंत्त्यैप्प्रयुजेग्नयेस्वाहांमेधायैमनंसेग्न
येस्वाहांदीक्षायैतपंसेग्नयेस्वाहासरंस्वत्त्यैपूष्णेग्नयेस्वाहां ॥
आपोंदेवीर्बृहतीर्व्विश्वशम्भुवोद्यावांपृथिवीऽउरोंऽअन्तरिक्ष ॥
बृहस्प्पतंयेहविषांव्विधेमस्वाहां ॥ ७ ॥ व्विश्वोंदेवस्यं ॥ व्विश्वों

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

संहि. देवस्यंनेतुर्म्मर्त्तांव्वुरीतसक्ख्यम् ॥ व्विश्वोरायऽइषुद्ध्यातिद्युम्न्नंव्वृ पू. अ.
॥२६॥ णीतपुष्ष्यसेस्वाहां ॥८॥ [२-३] ऋक्सामयोःशिल्प्पे ॥ ऋक्सा ॥ ४ ॥
मयोःशिल्प्पेस्त्थस्त्तेव्वामारंभेतेमांपातमास्ययज्ञस्योद्दचंः ॥ श
र्म्मासिशर्म्मंमेयच्छनमंस्त्तेऽअस्त्तुमामांहिꣳसीः ॥ ९ ॥ ऊर्ग्गा
सि ॥ ऊर्ग्गस्याङ्गिरस्यूर्ण्णम्म्रदाऽऊर्ज्जंमयिंधेहि ॥ सोमंस्यनी
विरंसिव्विष्ष्णोःशर्म्मासिशर्म्मंयजंमानस्येन्द्रंस्ययोनिंरसिसुस ॥ २६ ॥
स्याःकृषीस्कृंधि ॥ उच्छ्रंयस्वव्वनस्प्पतऽऊर्द्ध्वोमांपाह्यꣳहंसऽ

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आस्ययुज्ञस्योद्दृचं÷ ॥ १० ॥ [२-४] व्रतङ्कृणुत । व्रतङ्कृणुता
ग्निर्ब्रह्माग्निर्युज्ञोव्वनुस्प्पतिर्युज्ञियं÷ ॥ दैवीन्धियंम्मनाम
हेसुमृडीकामुभिष्ट्टयेवर्च्चोधाँय्युज्ञवाहसक्ष्सुतीर्त्थानोऽअसुद्द्
शे॥येदेवामनोजातामनोयुजोदक्षंक्क्रतवुस्त्तेनोवन्तुतेनं÷पान्तु
तेब्भ्युङ्स्वाहा ॥ ११ ॥ श्वात्राःपीताः ॥ श्वात्राःपीताभंवतयूय
मांपोऽअस्म्माकंमुन्तरुदरैंसुशेवा÷ ॥ ताऽअस्म्मब्भ्यंमयुक्ष्मा

१ अत्र वृतम् कृणुत इति पदम् । स्पर्शो परपञ्चमम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १२ सू.) इत्यनेन मकारस्य स्पर्शवर्णपरे स्पर्शवर्णस्य पञ्चमाक्षरो भवति तेन ङ्कारः । एतन्ते तत्र नकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऽअंनमीवाऽअनांगसुᳪस्वदंन्तुदेवीरमृतांऽऋतावृधंः ॥ १२ ॥
इयन्ते । यज्ञियातनूरपोमुञ्चामिनप्प्रजाम् ॥ अᳪहोमुचᳫ
स्वाहांकृताᳫपृथिवीमाविंशतपृथिव्यासम्भंव ॥ १३ ॥ अग्ने
त्त्वम् ॥ अग्नेत्त्वᳪसुजांगृहिव्वयᳪसुमंन्दिषीमहि ॥ रक्षांणोऽ
अप्प्रंयुच्छन्न्प्रबुधेंनᳫपुनंस्कृधि॥ १४॥पुनर्म्मनंः ॥ पुनर्म्मनᳫपु
नरायुंर्म्मऽआगन्न्पुनंःप्प्राणःपुनंरात्त्मामऽआगन्न्पुनश्चक्षुᳫ

१ पुनस्कृधि । अत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वे प्राप्ते ऋवर्णे (शु. य. प्रा. ४ अ. १११ सू.) इत्यनेन ऋवर्णपरे स्पर्शे निषेधान्न ककारस्य द्वित्वम् । यत्र यत्र ऊष्मभ्योऽन्तःस्थेभ्यश्च परः स्पर्शवर्णः ऋविशिष्टश्चेत्तत्र तत्र द्वित्वाभावो ज्ञेयः । यथा-कृपीस्कृधि ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुनःश्श्रोत्त्रंम्मऽआगंन् ॥ व्वैश्श्वानुरोऽअदंःधस्त्तनूपाऽअग्ग्निर्न्नः
पातुदुरितादंवद्द्यात् ॥ १५ ॥ त्वमंग्ग्ने । व्व्रतपाऽअंसिदेवऽ
आमर्त्त्येष्ष्वा ॥ त्वँय्यज्ञेष्ष्वीड्यंः ॥ रास्वेयंत्त्सोमाभूयो
भरदेवोनंःसवितावसौर्हातावस्वंदात् ॥ १६ ॥ [६-५]
एषातें । शुक्क्रतनूरेतद्वर्च्चस्त्तयासम्भंवब्भ्राजंङ्गच्छ ॥ जूरंसि
धृतामनंसाजुष्टाव्विष्ष्णवें ॥ १७ ॥ तस्यांस्त्ते । सत्त्यसंवसः
प्प्रसवेतन्न्वोयन्त्रमंशीयस्वाहां ॥ शुक्क्रमंसिचन्द्द्रमंस्यमृतंमसिवै

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्वदेवमसि ॥ १८ ॥ चिदसि । मनासिधीरसिदक्षिणासिक्ष
त्रियासियज्ञियास्यदितिरस्युभयतःशीर्ष्ण्णी ॥ सानःसुप्प्राची
सुप्प्रतीच्येधिमित्रस्त्वापदिबध्नीताम्पूषाद्ध्वनस्प्पात्त्विन्द्राया
द्ध्यक्षाय ॥ १९ ॥ अनुत्त्वा । मातामन्न्यतामनुपितानुभ्राता
सगब्भ्योनुसखासयूत्थ्यः ॥ सादेविदेवमच्छेहीन्द्रायसोमꣳरु
द्रस्त्वावर्त्तयतुस्वस्तिसोमसखापुनरेहि ॥ २० ॥ [४-६]
वस्व्यसि ॥ वस्व्यस्यदितिरस्यादित्यासिरुद्रासिचन्द्रासि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बृहस्प्पतिंष्ट्वासुम्म्नेरंम्म्णातुरुद्द्रोव्वसुंभिराचंके ॥ २१ ॥ अदिं
त्त्यास्त्त्वा । मूर्द्धन्नाजिंघर्म्मिदेव्वयजंनेपृथिव्व्याऽइडांयास्प्पद
मंसिघृतव्वत्त्स्वाहां ॥ अस्म्मेरंमस्व्वास्म्मेतेबन्धुस्त्त्वेरायोमेरायो
माव्वयङ्ठ्रायस्प्पोषेंणव्वियौष्म्मतोतोरायं÷ ॥ २२ ॥ [1]समंक्क्व्ये ।
देव्व्याधियासन्दक्षिंणयोरुचंक्षसा ॥ मामऽआयुङ्प्प्रमोंषीम्मोंऽ
अहन्तवंव्वीरंव्विंदेयतवंदेविसन्द्दृशिं ॥ २३ ॥ [३-७] एषतें ।

---

१ समकूख्ये । अत्र स्वरात्संयोगा० (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन खकारस्य द्वित्वे जाते प्रथमैर्द्वितीयास्तृतीयैश्चतुर्थाः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०८ सू.) इत्यनेन खस्थाने ककारो विहितः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गायत्रोभागऽइतिमेसोमायब्रूतादुषतेत्रैष्टुभोभागऽइतिमेसो
मायब्रूतादुषतेजागतोभागऽइतिमेसोमायब्रूताच्छन्दोनामा
नाꣳसाम्म्राज्ज्यङ्गच्छेतिमेसोमायब्रूतादास्म्माकोसिशुक्रस्ते
ग्ग्रह्योविचितस्त्वाविचिन्न्वन्तु ॥ २४ ॥ अभित्त्यम् ॥ अभि
त्त्यन्देवꣳसवितारमोण्ण्योः[1] कविक्क्रतुमर्च्चामिसत्त्यसवꣳरत्नधा
मभिप्प्रियम्मतिङ्कविम् ॥ ऊर्द्ध्वायस्यामतिर्ब्भाऽअदिद्द्युतत्त्सवीं ॥२९॥

१ देवꣳसवितारमोण्ण्योः । अत्र देवम् इत्यस्य मकारस्य अनुस्वारं रोष्मसु मकारः (शु. य. प्रा. ४ अ-१ सू.) इत्यनेन उष्मणि सकारे परे अनुस्वारे अथानुस्वारस्य गूंमित्यादेशः शषसहरेफेषु (का. प. १ सू.) इत्यनेन (गूंकारे) कृते गूंविशिष्टं रूपम् । एवम् उरुꣳहिराजा । अꣳहोमुचः । इत्यादिस्थलेषु गूंकारोऽनेन ज्ञेयः । वयꣳसुम. । अग्ने त्वꣳसुजा. । सोमꣳरुद्रस्त्वा. ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मनिहिरंण्ण्यपाणिरमिमीतसुक्रतुंःकृपास्वंः॥ प्रजाभ्भ्यंस्त्वा
प्प्रजास्त्वांनुप्प्राणंन्तुप्प्रजास्त्वमंनुप्प्राणिंहि ॥२५॥[२-८]
शुक्रन्त्वां। शुक्रेणंक्रीणामिचन्द्रञ्चन्द्रेणामृतंममृतेंन॥ सग्ग्मे
तेगोरस्म्मेतेंचन्द्राणितपंसस्त्तनूरांसिप्प्रजापंतेर्व्वर्ण्णीःपरमेणंप
शुनांक्रीयसेसहस्रपोषम्पुंषेयम्॥२६॥ मित्रोनंः॥ मित्रोनऽए
हिसुमिंत्रधऽइन्द्रंस्योरुमाविंशदक्षिंणमुशन्नुशन्तंᳫंस्योनंःस्यो
नम्॥ स्वानभ्भ्राजाङ्घांरेबम्भांरेहस्त्तसुहंस्त्तकृशांनवेतेवंःसोम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

संहि. क्रयंणास्त्वान्त्रंक्षद्धम्मावोंदभन्॥ २७॥ परिंमा । ग्नेदुश्चंरिता पू. अ.
॥३०॥ द्बाधस्वामासुचंरितेभज ॥ उदायुंषास्वायुषोदंस्त्थाममृताँ२॥ ॥ ४ ॥
ऽअनुं ॥ २८ ॥ प्रतिपन्थांम् ॥ प्रतिपन्थांमपद्महिस्वस्त्तिगा
मंनेहसंम् ॥ येनविश्श्वाहंपारिद्विषोंवृणक्तिंविन्दतेवसुं ॥ २९ ॥
[४-९] अदिंत्त्यास्त्त्वक् ॥ अदिंत्त्यास्त्त्वगस्यादिंत्त्यैसदुऽआ
सींद ॥ अस्त्तंब्भ्नाद्यांवृंषभोऽअन्तारिंक्षममिंमीतवारिमाणंम्पृ ॥३०॥
थिव्याः ॥ आसींदुद्विश्श्वाभुवंनानिसम्म्राड्विश्श्वेत्तानिवरुंणस्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्रतानि ॥ ३० ॥ व्वनेषुवि ॥ व्वनेषुव्युन्तरिक्षन्ततानुव्वाजुम
र्वत्त्सुपयंऽउस्त्रियांसु ॥ हृत्त्सुक्कतुंव्वरुणोव्विक्क्ष्वग्ग्निन्दिवि
सूर्य्यमदधात्त्सोममद्द्रौ ॥ ३१ ॥ सूर्य्यस्यचक्षुः ॥ सूर्य्यस्य
चक्षुरारोहाग्ग्नेरक्ष्णःकुनीनंकम् ॥ यत्रैतशेभिरीयसेब्भ्राजमा
नोव्विपश्चिता ॥ ३२ ॥ उस्त्रावेतम् ॥ उस्त्रावेतन्धूर्षाहौयुज्ज्ये
थांमनश्रूऽअवीरहणौब्ब्रह्मचोदनौ ॥ स्वस्त्तियजमानस्यगृहा

१ अत्र स्वरात्संयोगा० (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन द्वित्वे प्राप्ते न क्षवृचिश्विसतयेभ्यस्त्रैकम् (शु. य. प्रा. ६ अ. २७ सू.) इत्यनेनैतेभ्यः परस्य त्रशब्दस्य द्वित्वं न भवति तेन क्षत्र, वृत्र, चित्रम्। श्वित्रम्, सत्रस्य। तत्र गच्छ, यत्र पूर्वे। इत्येतेषु द्वित्वाभावो ज्ञेयः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्गंच्छतम् ॥ ३३ ॥ भद्रोमें । सिप्प्रच्च्यंवस्वभुवस्प्पतेव्विश्श्वां
न्न्यभिधामांनि ॥ मात्त्वांपरिपरिणोंव्विदन्मात्त्वांपरिपन्थिनों
व्विदन्मात्त्वाव्वृकांऽअघायवोंव्विदन् ॥ श्श्येनोभूत्त्वापरांपतयज
मानस्यगृहान्गंच्छतन्नौंसँस्कृतम् ॥ ३४ ॥ नमोंमित्त्रस्यं ॥ नमों
मित्त्रस्यव्वरुंणस्यचक्षंसेमहोदेवायतद्दृतꣳसंपर्य्यत ॥ दूरेदृशेंदेव
जांतायकेतवेंदिवस्प्पुत्त्रायसूर्य्यांयशꣳसत ॥ ३५ ॥ व्वरुंणस्यो
त्तम्भंनम् ॥ व्वरुंणस्योत्तम्भंनमासिव्वरुंणस्यस्कम्भसर्ज्जंनीस्त्थो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वरुणस्यऽऋतसदन्यसिव्वरुणस्यऽऋतसदनमासिव्वरुणस्यऽऋत
सदनमासीद ॥ ३६ ॥ यातें ॥ यातेधामानिहविषायजन्ति
तातेव्विश्श्वापरिभूरस्त्तुयज्ञम् ॥ गयस्फानःप्प्रतरणःसुवीरो
वीरहाप्प्रचरासोमदुर्य्यान् ॥ ३७ ॥ [८-१०] इतिश्रीवाज
सनेयसंहितायांचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥
अनुवाकसूत्रम्–अग्नेस्तनू, रापतयेत्वाचतुष्कौ, तक्षायनीमेद्वे,
इन्द्रघोषस्त्वास्तिस्रो, युंजतेमनाष्टौ, देवस्यत्वाचतस्रो, देव

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्यत्वापंच, विभूरसिचतस्त्रो, ज्योतिरासिष, डुरुव्विष्णोतिस्त्रो, दश त्रिचत्वारिꣳशत् ॥ [अ. ५ मं. ४३-अनु० १०] हरिःॐ॥

अग्नेस्त्तनूः ॥ अग्नेस्त्तनूरसिव्विष्ण्णवेत्त्वासोमस्यतनूरसिव्विष्ण्णवेत्त्वातिथेरातित्थ्यमसिव्विष्ण्णवेत्त्वाश्श्येनायत्त्वासोमभृतेव्विष्ण्णवेत्त्वाग्नयेत्त्वारायस्पोषदेव्विष्ण्णवेत्त्वा ॥ १ ॥

अग्नेर्ज्जनित्रम् ॥ अग्नेर्ज्जनित्रमसिवृषणौस्त्थऽउर्व्वश्श्यस्यायुरसिपुरूरवाऽअसि ॥ गायत्रेणत्त्वाच्छन्दसामन्थामित्रैष्टुभे ॥ ३२ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नत्त्वाच्छन्दंसामन्थामिजागंतेनत्त्वाच्छन्दंसामन्थामि ॥ २ ॥
भवंतन्नः ॥ भवंतन्नःसमंनसौसचेतसावरेपसौ ॥ मायज्ञꣳ
हिंꣳसिष्टम्मायज्ञपंतिञ्जातवेदसौशिवौभंवतमद्यनंः ॥ ३ ॥
अग्नावग्निः ॥ अग्नावग्निश्चंरतिप्प्रविष्टऽऋषीणाम्पुत्रोऽअं
भिशास्तिपावां ॥ सनंःस्योनःसुयजांयजेहदेवेब्भ्योंहव्यꣳ
सदमप्प्रंयुच्छन्त्स्वाहां ॥ ४ ॥ [४-१] आपंतयेत्त्वा ॥ आ
पंतयेत्त्वापरिंपतयेगृह्णामितनूनप्त्रेंशाक्करायशक्कंनऽओजिं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्टाय ॥ अनाधृष्टमस्यनाधृष्यन्देवानामोजोनभिशस्त्यभि
शस्तिपाऽअनभिशस्तेन्यमञ्जसासत्यमुपगेषꣳस्वितेमाधाः
॥ ५ ॥ अग्नेव्रतपाः ॥ अग्नेव्रतपास्त्वेव्रतपायातवतनूरियꣳ
सामयियोममतनूरेषासात्वयि ॥ सहनौव्रतपतेव्रतान्यनुमे
दीक्षान्दीक्षापतिर्म्मन्यन्तामनुतपस्तपस्पातिः ॥ ६ ॥ अꣳ
शुरꣳशुष्टे । देवसोमाप्प्यायतामिन्द्रायैकधनविदे ॥ आतुभ्य
मिन्द्रःप्प्यायतामात्वमिन्द्रायप्प्यायस्व ॥ आप्प्याययास्मा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्तसर्वान्त्सन्न्यामेधयांस्वस्तितेदेवसोमसुत्त्यामंशीय ॥ एष्टा
रायꣳप्प्रेषेभगांयऽऋतमृतवादिब्भ्योनमोद्यावांपृथिवीब्भ्यांम्
॥ ७ ॥ यातें ॥ यातेंऽअग्नेयꣳशयातनूर्व्वर्षिष्ठागह्वरेष्ठा ॥ उग्ग्रं
व्वचोऽअपांवधीत्त्वेषंव्वचोऽअपांवधीत्त्स्वाहा ॥ यातेंऽअग्नेरजꣳ
शयातनूर्व्वर्षिष्ठागह्वरेष्ठा ॥ उग्ग्रंव्वचोऽअपांवधीत्त्वेषंव्वचोऽ
अपांवधीत्त्स्वाहा ॥ यातेंऽअग्नेहारिशयातनूर्व्वर्षिष्ठागह्वरेष्ठा ॥
उग्ग्रंव्वचोऽअपांवधीत्त्वेषंव्वचोऽअपांवधीत्त्स्वाहा ॥ ८ ॥ [४-२]

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

संहि. तप्तायंनीमे ॥ तप्तायंनीमेसिव्वित्तायंनीमेस्यवंतान्मानाथिता पू. अ.
॥२४॥ दवंतान्माव्यथितात् ॥ व्विदेदग्निर्न्नभोनामाग्नेऽअङ्गिरऽआयु ॥५॥
नानाम्नेहियोस्याम्पृथिव्यामसियत्तेनाधृष्टन्नामंयज्ञियन्तेन
त्त्वादंधेव्विदेदग्निर्न्नभोनामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुंनानाम्नेहियो
द्वितीयंस्याम्पृथिव्यामसियत्तेनाधृष्टन्नामंयज्ञियन्तेनत्त्वादंधे
व्विदेदग्निर्न्नभोनामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुंनानाम्नेहियस्तृतीयं ॥२४॥
स्याम्पृथिव्यामसियत्तेनाधृष्टन्नामंयज्ञियन्तेनत्त्वादंधे ॥ अनु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

त्त्वादेववीतये ॥ ९ ॥ सिꣳह्यसि । सपत्नसाहीदेवेब्भ्यः कल्प्प
स्वासिꣳह्यसिसपत्नसाहीदेवेब्भ्यः शुन्धस्वासिꣳह्यसिसपत्न
साहीदेवेब्भ्यः शुम्भस्व ॥ १० ॥ [२-३] इन्द्रघोषस्त्त्वा ॥ इन्द्र
घोषस्त्त्वावसुभिः पुरस्त्तात्त्पातुप्प्रचेतास्त्त्वारुद्रैः पश्चात्त्पातुम
नोजवास्त्त्वापितृभिर्द्दक्षिणतः पातुविश्वकर्म्मात्त्वादित्त्यैरुत्त्तर
तः पात्त्विदमहन्तप्तंवार्बहिर्द्धायज्ञान्निः सृंजामि ॥ ११ ॥

---

१ अत्र अनुस्वारं रोष्मसु मकारः (शु. य. प्रा. ४ अ० १ सू.) इत्यनेन मकारस्यानुस्वारे कृते अथानुस्वारस्य गूमित्यादेशः शषसहरेफेषु (शु. य. प्रा. परिशि. सू.) इत्यनेन दीर्घगूंकारे प्राप्ते नानुस्वारः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०९ सू.) इत्यनेन स्योन इति संयोगे परे सकारे न दीर्घगुंकारः किन्तु ह्रस्वः ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सिꣳह्यसि ॥ सिꣳह्यसिस्वाहासिꣳह्यस्यादित्यवनिःस्वाहा
सिꣳह्यसिब्रह्मवनिःक्षत्रवनिःस्वाहासिꣳह्यसिसुप्रजाव
नीरायस्पोषवनिःस्वाहासिꣳह्यस्यावहदेवान्यजमानायस्वा
हाभूतेभ्यस्त्वा ॥ १२ ॥ ध्रुवोसि । पृथिवीन्दृꣳहध्रुवक्षिदस्य
न्तरिक्षन्दृꣳहाच्युतक्षिदसिदिवन्दृꣳहाग्नेःपुरीषमसि ॥ १३ ॥
[३-४] युञ्जतेमनः ॥ युञ्जतेमनऽउतयुञ्जतेधियोविप्राविः ॥३५॥
प्रस्यबृहतोविपश्चितः ॥ विहोत्रादधेवयुनाविदेकऽइन्मही

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवस्यंसवितुःपरिंष्टुतिःस्वाहा ॥ १४ ॥ इदंविष्णुः ॥ इदं
विष्णुर्विचक्रमेत्रेधानिदंधेपदम् ॥ समूढमस्यपाᳫंसुरेस्वाहा
॥ १५ ॥ इरावतीधेनुमती ॥ इरावतीधेनुमतीहिभूतᳫंसूयवसिनी
मनवेदशस्या ॥ व्यस्कभ्नारोदसीविष्णवेतेदाधर्त्थपृथिवीम्
भितोमयूखैःस्वाहा ॥ १६ ॥ देवश्श्रुतौदेवेषु ॥ देवश्श्रुतौदेवेष्वा
घोषतम्प्राचीप्प्रेतमध्वरङ्कल्प्पयन्तीऽऊर्द्ध्वंयज्ञन्नयतम्माजिह्व
रतम् ॥ स्वङ्गोष्ठमावदतन्देवीदुर्य्येऽआयुर्म्मानिर्वादिष्टम्प्रजा

१ अत्र रकारात्परस्य यकारस्य परंतु रेफहकाराभ्याम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यनेन द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्मानिर्व्वादिष्टमत्त्रंरमेथांव्वर्ष्मन्न्पृथिव्याः ॥ १७ ॥ व्विष्णोर्न्नु[1] ।
कंव्वीर्य्याणिप्प्रवोचँय्यःपार्त्थिवानिव्विममेरजाꣳसि ॥ योऽ
अस्क्कभायदुत्तरꣳसधस्त्थंव्विचक्क्रमाणस्त्त्रेधोरुगायोव्विष्णवे[1]
त्त्वा ॥ १८ ॥ दिवोवां । व्विष्णणऽउतवांपृथिव्यामहोवांव्वि
ष्णणऽउरोरन्तरिक्षात् ॥ उभाहिहस्ताव्वसुनापृणस्वाप्प्रयच्छद
क्षिणादोतसव्याद्द्विष्णवेत्त्वा ॥ १९ ॥ प्रतत् ॥ प्रतद्द्विष्णु ॥३६॥

१ अत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन द्वित्वम् ॥ यथा–विष्ण्णाऽउत वा । विष्ण्णऽ उरोर० । द्विष्ण्णवे त्वा । प्रतद्विष्ण्णुः । विष्ण्णोरराटम् । इत्यादिषु बोध्यम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

स्त्तवतेव्वीर्य्येणमृगोनभीमःकुचरोगिरिष्ठाः ॥ यस्योरुषुत्त्रिषु
व्विक्क्रमणेष्ष्वधिक्षियन्तिभुवनानिव्विश्श्वा ॥ २० ॥ व्विष्ण्णोररा
टम् ॥ व्विष्ण्णोरराटमसिव्विष्ण्णोः श्नप्त्रेस्त्थोव्विष्ण्णोः स्यूर
सिव्विष्ण्णोर्द्ध्रुवोसि ॥ वैष्ण्णवमसिव्विष्ण्णवेत्त्वा ॥ २१ ॥ [८-५]
देवस्यत्त्वा । सवितुः प्प्रसवेश्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्ण्णोहस्त्ता
ब्भ्याम् ॥ आददेनार्य्यसीदमहꣳरक्षसाङ्ग्रीवाऽअपिकृन्तामि ॥
बृहन्नसिबृहद्द्रवाबृहतीमिन्द्रायवाचंव्वद ॥ २२ ॥ रक्षोहणंव्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

लगहनंम् ॥ रक्षोहणंव्वलगहनंव्वैष्णवीमिदमहन्तंव्वलगमुत्किरामियम्मेनिष्ट्योयममात्त्योनिचखानेदमहन्तंव्वलगमुत्किरामियम्मेसमानोयमसमानोनिचखानेदमहन्तंव्वलगमुत्किरामियम्मेसबन्धुर्यमसबन्धुर्न्निचखानेदमहन्तंव्वलगमुत्किरामियम्मेसजातोयमसजातोनिचखानोत्कृत्याङ्किरामि॥२३॥

स्वराडसि । सपत्नहासत्त्रराडस्यभिमातिहाजनराडसिरक्षोहा ॥ ३७ ॥
सर्व्वराडस्यमित्रहा ॥ २४ ॥ रक्षोहणोवह ॥ रक्षोहणोवोव

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

लगुहनꣳप्प्रोक्षामिव्वैष्णवान्रक्षोहणोवोव्वलगुहनोवनयामिव्वै
ष्णवान्रक्षोहणोवोव्वलगुहनोवस्तृणामिव्वैष्णवान्रक्षोहणौवां
व्वलगुहनाऽउपदधामिव्वैष्णवीरक्षोहणौवांव्वलगुहनौपर्य्यूहा
मिव्वैष्णवीव्वैष्णवमसिव्वैष्णवास्थ ॥ २५ ॥ [४-६] देवस्य
त्वा । सवितुःप्प्रसवेऽश्विनोर्ब्बाहुभ्याम्पूष्णोहस्ताभ्याम् ॥
आददेनार्यसीदमहꣳरक्षसाङ्ग्रीवाऽअपिकृन्तामि ॥ यवोसि
यवयास्मद्द्वेषोयवयारातीर्द्दिवेत्वान्तरिक्षायत्वापृथिव्यैत्वा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शुन्धन्ताँल्लोकाꣳपितृषदनाꣳपितृषदनमसि ॥ २६ ॥ उद्दि
वम् ॥ उद्दिवꣳस्तभानान्तरिक्षम्पृणदृꣳहस्वपृथिव्यान्द्युतान
स्त्वामारुतोमिनोतुमित्रावरुणौध्रुवेणधर्म्मणा ॥ ब्रह्मवनि
त्वाक्षत्रवनिरायस्पोषवनिपर्य्यूहामि ॥ ब्रह्मदृꣳहक्षत्रन्दृꣳ
हायुर्दृꣳहप्रजान्दृꣳह ॥ २७॥ ध्रुवासि । ध्रुवोयँय्यजमानो
स्मिन्नायतनेप्रजयापशुभिर्भूयात् ॥ घृतेनद्यावापृथिवी
पूर्य्येथामिन्द्रस्यच्छदिरसिविश्वजनस्यच्छाया ॥ २८ ॥ परि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्त्वा । गिर्व्वणोगिरऽइमाभंवन्तुव्विश्वतं÷ ॥ वृद्धायुमनुवृद्धंयो
जुष्टांभवन्तुजुष्टंय६ ॥ २९ ॥ इन्द्रंस्युस्यू॰ ॥ इन्द्रंस्युस्यूरसी
न्द्रंस्यद्ध्रुवोंसि ॥ ऐन्द्रमंसिव्वैश्वदेवमंसि ॥ ३० ॥ [५-७]
व्विभूरंसि । प्प्रवाहंणोव्वह्निंरसिहव्व्यवाहंन६ ॥ श्वात्रोसिप्प्रचे
तास्त्तुथोसिव्विश्ववेंदाऽउशिगंसि ॥ ३१ ॥ उशिगंसि । कुवि
रङ्घांरिरासिबम्भांरिरवुस्यूरंसिदुवंस्वाञ्छुन्ध्यूरंसिमार्ज्जालीयं÷
सम्म्राडंसिकृशानु÷परिषद्योंसिपवंमानोनभोंसिप्प्रतक्कांमृष्टो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सिहव्यसूदनऽऋतधामासिस्वर्ज्योतिःसमुद्रोसि ॥ ३२ ॥
समुद्रोसि। विश्वव्यचाऽअजोस्येकपादहिरसिबुध्न्योवागस्यैन्द्र
मसिसदोस्यृतस्यद्वारौमामासन्ताप्तमध्वनामध्वपतेप्रमातिर
स्वस्तिमेस्मिन्पथिदेवयानेभूयान्मित्रस्यमा ॥ ३३ ॥ मित्र
स्यमा ॥ मित्रस्यमा चक्षुषेक्षध्वमग्नयःसगराःसगरास्त्थ
सगरेणनाम्नारौद्रेणानीकेनपातमाग्नयःपिपृतमाग्नयोगोपा ॥ २९ ॥
यतमानमोवोस्त्तुमामाहिᳬसिष्ट ॥ ३४ ॥ [४-८] ज्योति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रसि । व्विश्वरूपंव्विश्वेषान्देवानांᳬसमित् ॥ त्वᳬसोमतनू
कृद्भ्योद्वेषोभ्योन्न्यकृतेभ्यऽउरुयन्तासिव्वरूथᳬस्वाहांजुषा
णोऽअप्तुराज्ज्यंस्यव्वेतुस्वाहा ॥ ३५ ॥ शतम् ॥ २०० ॥
अग्नेनयं । सुपथांरायेऽअस्म्मान्विश्वांनिदेवव्वयुनांनिव्वि
द्वान्॥ युयोद्ध्युस्म्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठान्तेनमऽउक्तिंव्विधेम
॥ ३६ ॥ अयन्नः ॥ अयन्नोऽअग्निर्व्वारिवस्कृणोत्त्वयम्मृधः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुरऽएंतुप्प्रभिन्दन् ॥ अयंव्वाजां[१]ञ्जयतुव्वाजंसातावयꣳशत्त्रू
॥४०॥ ञ्जयतुजर्हृषाणꣳस्वाहा ॥ ३७ ॥ उरुव्विष्ण्णो ॥ उरुव्विष्ण्णो ॥५॥
व्विक्क्रमस्वोरुक्षयांयनस्कृधि ॥ घृतङ्घृतयोनेपिबप्प्रप्प्रंयज्ञपतिं
न्तिरस्वाहा ॥ ३८ ॥ देवंसवितꣳ ॥ देवंसवितरेषतेसोमस्तꣳ
रक्षस्वमात्त्वादभन् ॥ एतत्त्वन्देवसोमदेवोदेवाँ २ ॥ ऽउपा
गाऽइदमहम्मनुष्ष्यान्त्सहरायस्प्पोषेणस्वाहानिर्व्वरुणस्यपा ॥४०॥

---

१ अत्र वाजान् जयतु इति पदे तकारवर्गश्चकारवर्गे चकारवर्गम् । (शु. य. प्रा. ४ अ. ९५ सू.) इत्यनेन वाजान् पदघटिततवर्गस्य नकारस्य जयतुपदघटिते चकारवर्गे परे चवर्गत्वं जातम् । तेन वाजाञ्जयतु । एवं शत्रूञ्जयतु ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शांन्मुञ्चये ॥ ३९ ॥ अग्न्नेंव्व्रतपाः ॥ अग्न्नेंव्व्रतपास्त्त्वेव्व्रतपाया
तवंतनूर्म्मय्र्यभूंदेषासात्त्वयियोममंतनूस्त्त्वय्यभूंदियक्ष्साम
यिं ॥ यथायथन्नौंव्व्रतपतेव्व्रतान्न्यनुंमेदीक्षान्दीक्षापंतिरमॐ
स्तानुतपस्त्तपंस्प्पातिः ॥४०॥[६-९] उरुव्विंष्णो ॥ उरुव्विं
ष्णोव्विक्कंमस्वोरुक्षयांयनस्कृधि ॥ घृतङ्घृंतयोनेपिबप्प्रप्प्रंयज्ञ
पंतिन्तिरस्वाहा ॥ ४१ ॥ अत्त्यन्न्यान् ॥ अत्त्यन्न्याँ २ ॥
ऽअगान्नान्न्याँ २ ॥ ऽउपांगामव्र्वाक्त्त्वापरेभ्योविंदम्परोवंरे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्भ्यᳪं ॥ तन्त्वांजुषामहेदेवव्वनस्प्पतेदेवयुज्ज्यायैदेवास्त्वांदेव
युज्ज्यायैजुषन्तांव्विष्णवेत्त्वा ॥ ओषधेत्त्रायंस्वस्वाधितेमैनᳪं
हिᳪंसीᳪं ॥ ४२ ॥ द्यांम्मा ॥ द्यांम्मालेखीरन्तरिक्षम्माहिᳪं
सीᳪं पृथिव्यासम्भंव ॥ अयᳪंहित्त्वास्वाधितिस्त्तेतिजानᳪंप्प्रणि
नायंमहतेसौभंगाय ॥ अतस्त्वन्देवव्वनस्प्पतेशतवंल्शोव्वि
रोहसहस्त्रंवल्शाव्वियᳪंरुहेम ॥ ४३ ॥ [३-१०१] ॥ ॥४१॥
इति श्रीवाजसनेयसंहितायां पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ देवस्यत्त्वाषड्, पावी
रसिपंच, माहिःषट्, संतेतिस्रः, समुद्रंगच्छ, हविष्मतीरिमा
द्विकौ, हृदेत्वापंच, देवस्यत्वाष्टौ, अष्टौ सप्तत्रिꣳशत् ॥
[अ. ६ मं. ३७ अनु. ८] हरिः ॐ॥ देवस्यत्त्वा। सवितुःप्प्रसवे
श्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ आददेनार्य्यसीदम्
हꣳरक्षसाङ्ग्रीवाऽअपिकृन्तामि ॥ यवोसियवयास्म्मद्द्वेषोयव
यारातीर्द्दिवेत्त्वान्तरिक्षायत्त्वापृथिव्यैत्त्वाशुन्धन्ताँल्लोकाः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पितृषदंनाᳪंपितृषदंनमसि ॥ १ ॥ अग्ग्रेणीरंसि । स्वावेशऽ
उंन्नेतॄणामेतस्यांव्वित्तादधिंत्त्वास्त्थास्यतिदेवस्त्[1]वांसवितामद्ध्वा
नक्कुसुपिप्पलाब्भ्यस्त्त्वौषंधीब्भ्यᳪं ॥ द्यामग्ग्रेणास्पृक्षऽआ
न्तरिंक्षम्मद्ध्येनाप्प्राᳪंपृथिवीमुपंरेणादृᳪंहीᳪं ॥ २ ॥ यातें ॥
यातेधामांन्युश्मसिगमंद्ध्यैयत्त्रगावोभूरिंशृङ्गाऽअयासंः ॥
अत्राहतदुरुगायस्यव्विष्णोंᳪंपरमम्पदमवंभारिभूरिं ॥ ब्रह्म
वनिंत्त्वाक्षत्रवनिंरायस्प्पोषवनिपर्य्यूंहामि ॥ ब्रह्मंदृᳪंहक्ष

---

१ अत्र देवः त्वा इति पदम् । तथयोः सम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८ सू.) इत्यनेन त्वाघटिते तकारे परे विसर्जनीयस्य सत्त्वे देवस्त्वेति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्रन्द्दुह्यायुर्द्दध्हप्प्रजान्द्दध्ह ॥ ३ ॥√ व्विष्ण्णोःकर्म्माणि ।
पश्श्यतयतोव्व्रतानिपस्प्पशे ॥ इन्द्रस्ययुज्ज्यःसखा ॥ ४ ॥
तद्विष्ण्णोः । परमम्पदध्सदापश्श्यन्तिसूरयः ॥ दिवीवचक्षु
राततम् ॥ ५ ॥ परिवीरसि ॥ परिवीरसिपरित्त्वादेवीर्व्विशो
व्ययन्ताम्परीमँय्यजमानथ्रायोमनुष्ष्याणाम् ॥ दिवःसूनु
रस्येषतेपृथिव्व्याँल्लोकऽआरण्ण्यस्त्तेपशुः ॥ ६ ॥ [६-१] उपा
वीरसि ॥ उपावीरस्युपदेवान्दैवीर्व्विशःप्प्रागुरुशिजोवह्नित

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मान् ॥ देवंत्त्वष्टर्व्वसुंरमहव्व्यातैस्वदन्ताम् ॥ ७ ॥ रेवंतीर
मंद्धम् ॥ रेवंतीरमंद्धम्बृहंस्पतेधा[1]रयाव्वसूंनि ॥ ऋतस्यंत्त्वा
देवहविंःपाशेनंप्प्रतिंमुञ्चामिधर्षा[2]मानुंषः ॥ ८ ॥ देवस्यंत्त्वा ।
सवितुःप्प्रंसवेश्श्विनोंर्ब्बाहुब्भ्यांम्पूष्ण्णोहस्त्ताब्भ्याम् ॥ अग्नी
षोमाब्भ्याञ्जुष्टन्नियुंनज्मि ॥ अद्भ्यस्त्त्वौषंधीब्भ्योनुंत्त्वा
मातामंन्न्यतामनुंपितानुब्भ्रातासगब्भ्योनुसखासयूंत्थ्यः ॥ ॥ ४३ ॥

१ धारय वसूनि पदम् । अत्र अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारयघृणिसेदिमेन्द्रियधारय० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे धारयघटिताकारस्य दीर्घत्वं विधीयते । तेन धारयावसूनि । २ अत्र पिबासोमम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १२९ सू.) इत्यनेन धर्ष इत्यकारस्य दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अग्नीषोमाम्भ्यान्त्वाजुष्टम्प्रोक्षामि ॥ ९ ॥ अपाम्पेरुः ॥
अपाम्पेरुरस्यापोदेवीःस्वदन्तुस्वात्तञ्चित्सदेवहविः ॥ सन्ते
प्प्राणोव्वातेनगच्छताꣳसमङ्गानियजत्रैꣳसँय्यज्ञपतिराशिषा
॥ १० ॥ घृतेनाक्तौ । पशूँस्त्रायेथाꣳरेवतियजमानेप्प्रिय
न्धाऽआविश ॥ उरोरन्तरिक्षात्सजूर्देवेनव्वातेनास्यहविष
स्त्मनायजसमस्यतन्न्वाभव ॥ व्वर्षोव्वर्षीयसियज्ञेयज्ञपतिन्धाꣳ
स्वाहादेवेम्भ्योदेवेम्भ्यꣳस्वाहा ॥ ११ ॥ [५-२] माहिं÷ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

माहिर्ब्भूर्म्मापृदाकुर्न्नमंस्तऽआतानानर्व्वाप्प्रेहि ॥ घृतस्यंकु
ल्याऽउपंऽऋतस्यपत्थ्याऽअनुं ॥ १२ ॥ देवीरापः । शुद्धाव्वो
ढ्वꣳसुपंरिविष्टादेवेषुसुपंरिविष्टाव्वयम्पंरिवेष्टारोंभूयास्म ॥ १३ ॥
व्वाचंन्ते ॥ व्वाचंन्तेशुन्धामिप्प्राणन्तेशुन्धामिचक्षुंस्तेशुन्धा
मिश्श्रोत्रंन्तेशुन्धामिनाभिंन्तेशुन्धामिमेढ्रंन्तेशुन्धामिपायु
न्तेशुन्धामिचरित्राँस्तेशुन्धामि ॥ १४ ॥ मनंस्ते ॥
मनंस्तऽआप्प्यांयतांव्वाक्तऽआप्प्यांयताम्प्राणस्तऽआप्प्यांय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ताञ्चक्षुंस्त्तऽआप्प्यांयताꣳश्श्रोत्रंन्तऽआप्प्यांयताम् ॥ यत्तैंक्क्रूरँ्ँयदास्त्थितन्तत्त्तऽआप्प्यांयतान्निंष्ट्यांयतान्तत्तैंशुद्ध्यतुशमहोंब्भ्यः ॥ ओषंधेत्रायंस्वस्वाधिंतेमैनꣳहिꣳसीः ॥ १५ ॥ रक्षंसाम्भागः ॥ रक्षंसाम्भागोऽसिनिरंस्त्तꣳरक्षंऽइदमहꣳरक्षोभितिंष्ठामीदमहꣳरक्षोवंबाधऽइदमहꣳरक्षोंधमन्तमोंनयामि ॥ घृतेनंद्यावापृथिवीप्प्रोंण्णुंवाथांव्वायोव्वेस्त्तोकानांमग्निराज्ज्यंस्यव्वे

१ निष्ट्यायताम् । अत्र निःस्त्यायताम् इति पदम् । अत्र नेःस्त्यास्तनोः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७० सू.) इत्यनेन नेरुपसर्गात्परयोः स्त्यास्तन्योर्धात्वोः सकारस्य षकारो भवति संहितायाम् । इति षत्वे षात्तथौ मूर्धन्यम् इति ष्टुत्वे (शु. य. प्रा. ३. अ. ८० सू.) ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्श इत्यनेन टकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तुस्वाहास्वाहांकृतेऽऊर्द्ध्वन्नभसम्मारुतङ्गच्छतम् ॥ १६ ॥
इदमापꣳ ॥ इदमापुꣳप्प्रवहतावद्यञ्चमलञ्चयत् ॥ यच्चाभिदु
द्द्रोहानृतँय्यच्चशेपेऽअभीरुणम् ॥ आपोमातस्म्मादेनसꣳपव
मानश्चमुञ्चतु ॥ १७ ॥ [६-३] सन्ते ॥ सन्तेमनोमन
सासम्प्राणꣳप्प्राणेनगच्छताम् ॥ रेडस्यग्निष्ट्वाश्रीणात्त्वाप
स्त्त्वासमरिणक्वातस्यत्त्वाध्राज्ज्यैपूष्णोरꣳहयाऽऊष्मणोव्य
थिषत्प्रयुतन्द्वेषः ॥ १८ ॥ घृतङ्घृतपावानꣳ ॥ घृतङ्घृतपा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वानᳬपिबतुव्वसांव्वसापावानᳬपिबतान्तारिंक्षस्यहुविरंसिस्वाहां॥
दिशंः॒प्प्रदिशंऽआदिशौव्विदिशंऽउद्दिशौदिुग्भ्यः स्वाहां।१९।
ऐन्द्रःप्प्राणः॥ ऐन्द्रःप्प्राणोऽअङ्गेंऽअङ्गेनिदींध्यदैन्द्रऽउंदानो
ऽअङ्गेंऽअङ्गेनिधींतᳬ॥ देवंत्त्वष्टुर्भूरिंतेसᳬसंमेतुसलंक्ष्मायद्वि
षुंरूपम्भवांति ॥ देवत्त्रायन्तमवंसेसखायोनुंत्त्वामातापितरों
मदन्तु ॥ २० ॥ [३-४] समुद्रङ्गंच्छ ॥ समुद्रङ्गंच्छस्वाहा
न्तरिंक्षङ्गंच्छस्वाहांदेवᳬसंवितारंङ्गच्छस्वाहांमित्त्रावरुंणौगच्छ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वाहाहोरात्रेगंच्छस्वाहाच्छन्दांᳪसिगच्छस्वाहाद्यावापृथिवी
गंच्छस्वाहायज्ञङ्गच्छस्वाहासोमंङ्गच्छस्वाहादिव्यन्नभोगच्छ
स्वाहाग्निंव्वैश्वानरङ्गच्छस्वाहामनोमेहार्द्दियच्छदिवंन्तेधूमो
गंच्छतुस्वर्ज्ज्योतिः पृथिवीम्भस्म्मनापृणस्वाहा ॥२१॥ मापः॥
मापोमौषधीर्हिᳬसीर्द्धाम्म्नोधाम्म्नोराजँस्त्ततोव्वरुणनोमुञ्च ॥
यदाहुरग्घ्न्याऽइतिव्वरुणेतिशपामहेततोव्वरुणनोमुञ्च ॥ सुमि
त्रियानऽआपऽओषधयᳬसन्तुदुर्म्मित्रियास्त्तस्म्मैसन्तुयो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्म्मान्द्वेष्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मः ॥ २२ ॥ [२-५] हविष्म्मंती
रिमाः ॥ हविष्म्मंतीरिमाऽआपोहविष्म्माँ २ ॥ ऽआविंवा
सति ॥ हविष्म्मांन्देवोऽअंद्धरोहविष्म्माँ २ ॥ ऽअस्त्तुसूर्य्यं÷
॥ २३ ॥ अग्नेर्व्वं÷ ॥ अग्नेर्व्वोपन्नगृहस्यसदांसिसादयामीन्द्रा
ग्न्योर्भागधेयींस्त्थमित्रावरुणयोर्भागधेयींस्त्थव्विश्वेषान्दे
वानांम्भागधेयींस्त्थ ॥ अमूर्ज्जाऽउपसूर्य्येयाभिर्व्वासूर्य्यं÷
सह ॥ तानोहिन्न्वन्त्वद्धरम् ॥ २४ ॥ [२-६] हृदेत्त्वां ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हृदे त्त्वा मनसे त्त्वा दिवे त्त्वा सूर्य्याय त्त्वा ॥ ऊर्द्ध्वमिमम॑ध्वरन्दि
विदेवेषु होत्रा॑यच्छ ॥ २५ ॥ सोम॑ राजन् ॥ सोम॑ राजन्विवे[1]
श्वास्त्वम्प्रजाऽउपावरोह विश्वास्त्वाँम्प्रजाऽउपावरोहन्तु ॥
शृणोत्त्वग्निः समिधाहवम्मे शृण्वन्त्वापो धिषणाश्च देवीः ॥
[2]श्रोतांग्रावाणो विदुषो नयज्ञꣳ शृणोतु देवः सविता हवम्मे स्वाहा
॥ २६ ॥ देवीरापꣳ ॥ देवीरापो ऽअपान्नपाद्यो वऽऊर्म्मिर्हविः

१ अत्र विश्वाऽऊष्मान्तं परिद्विषस्त्वं त्वाम् (शु. य. प्रा. ४ अ. २७ सू.) इत्यनेन विश्वापदम् ऊष्मान्तं (सान्तम्) जाते विश्वास्त्वम् विश्वास्त्वाम् ।
२ श्रोताग्ग्रावाणः । पिबासोमम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १२९ सू.) इत्यनेन श्रोत इति क्रियापदस्थह्रस्वाकारस्य दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्य्यऽइन्द्रियावान्मदिन्तंमः ॥ तन्देवेब्भ्योदेवत्राद्दत्तशुक्रपे
ब्भ्योयेषाम्भागस्त्थस्वाहा ॥ २७ ॥ कार्षिरसि ॥ कार्षिरसि
समुद्द्रस्यत्त्वाक्षित्त्याऽउन्नयामि ॥ समापोऽअद्भिरग्ग्मतसमो
षधीभिरोषधीः ॥ २८ ॥ यमग्ग्ने ॥ यमग्ग्नेपृत्त्सुमर्त्त्यमवा
वाजेषुयञ्जुनाः ॥ सयन्ताशश्वतीरिषःस्वाहा ॥ २९ ॥ [५-७]
देवस्यत्त्वा ॥ देवस्यत्त्वासवितुःप्प्रसवेश्विनोर्बाहुब्भ्याम्पूष्णो
हस्त्ताब्भ्याम् ॥ आददेरावासिगभीरमिमंमद्ध्वरङ्कृधीन्द्रायसु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षूतंमम् ॥ उत्तमेनंपविनोर्ज्जस्वन्तम्मधुमन्तम्पयस्वन्तंनिग्ग्रा
भ्यास्त्थदेवश्श्रुतंस्त्तर्प्पयंतमामनोमे ॥ ३० ॥ मनोमे । तर्प्प
यतव्वाचंम्मेतर्प्पयतप्प्राणम्मेतर्प्पयतचक्षुम्मेतर्प्पयतश्श्रोत्रंम्मे
तर्प्पयतात्त्मानंम्मेतर्प्पयतप्प्रजाम्मेतर्प्पयतपशून्मेतर्प्पयतग
णान्मेतर्प्पयतगणामेमाव्वितृषन् ॥ ३१ ॥ इन्द्रायत्त्वा ॥ इन्द्रा
यत्त्वाव्वसुमतेरुद्रवंतऽइन्द्रायत्त्वादित्त्यवंतऽइन्द्रायत्त्वाभिमा
तिग्घ्ने ॥ श्येनायंत्त्वासोमभृतेग्ग्नयेत्त्वारायस्प्पोषदे ॥ ३२ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सत्ते । सोमादिविज्ज्योतिरुर्यत्पृथिव्याँऽयदुरावुन्तारिक्षे । तेना स्मैयजमानायोरुरायेकृध्याधिदात्रेब्वोचः ॥ ३३ ॥ श्वात्रास्त्थ ॥ श्वात्रास्त्थवृत्रतुरोराधोगूर्त्ताऽअमृतस्यपत्नीः ॥ तादेवीर्देवत्रे मँऽयज्ञन्नयतोपहूताःसोमस्यापिबत ॥ ३४ ॥ माभेः ॥ माभेर्म्मासंविक्क्थाऽऊर्ज्जन्धत्स्वधिषणेव्वीड्वीसतीव्वीडयेथामू र्ज्जन्दधाथाम् ॥ पाप्प्माहतोनसोमः ॥ ३५ ॥ प्रागपा क् ॥ प्रागपागुदगधराक्क्सर्व्वतस्त्वादिशऽआधावन्तु ॥ अम्ब

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

निष्प्पंरसमुरीव्विंदाम् ॥ ३६ ॥ त्वमुङ्ग ॥ त्वमुङ्गप्प्रशंᳲ
सिषोदेवश्शविष्ठमर्त्त्यम् ॥ नत्त्वदुन्न्योमंघवन्नास्त्तिमर्ड्डितेन्द्र
ब्रवीमितेव्वचंः ॥ ३७ ॥ [८-८] इति श्रीवाजसनेयसंहिता-
यां षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसू-
त्रम् ॥ व्वाचस्पतयेत्रिको, पयामगृहीतोसित्रिका, वायोद्विका,
यंव्वांद्विको, यावामेका, तंप्रत्क्नथाचतस्रो,ऽयंव्वेनस्त्रिका, ॥ ४९ ॥

१ निष्प्पर अत्र निः इति विसर्गस्य आविर्निरिड इडाया वसतिर्वरिवः (शु. य. प्रा. ३ अ. २३ सू.) इत्यनेन यथायोगं ककारपकारपरयोः विसर्जनीयस्य षकारः क्रियते इति षकारे कृते निष्परः । तत ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

येदेवासस्त्रिका, इन्द्राय मूर्द्धानंद्विकौ, यस्तएका, प्राणायमे
तिस्रो, मघवऽएकेन्द्राग्नीऽआगतमेका, घैको, मासऽएका, वि
श्वेदेवासऽआगतऽएके, न्द्रमरुत्वऽएका, मरुत्वन्तंवृषभमेका,
[1]मरुतान्त्वा, सजोषाऽइन्द्रऽएका, मरुत्वाँ २ ॥ ऽइन्द्रऽएका,
महाँ २ ॥ ऽइन्द्रऽएका, महाँ २ ॥ ऽइन्द्रऽएको, दुत्यमष्टौ
पंचविꣳशतिरष्टाचत्वारिꣳशत् [अ. ७ मं. ४८ अनु. २५]

---

१ इति शतपथब्राह्मणपाठः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हरिः ॐ॥ वाचस्पतये[1] पवस्ववृष्णोऽअꣳशुभ्याङ्गभस्तिपूतꣳ॥
देवोदेवेभ्यः पवस्वयेषाम्भागोसि ॥ १ ॥ मधुमतीर्नꣳ ॥ मधुम
तीर्नऽइषस्कृधियत्तेसोमादाभ्यन्नामजागृवितस्मैतेसोमसो
मायस्वाहास्वाहोर्वन्तरिक्षमन्वेमिस्वाङ्कृतोसि ॥ २ ॥ स्वाङ्कृ
तोसि । विश्वेभ्यऽइन्द्रियेभ्योदिव्येभ्यꣳपार्थिवेभ्योमन
स्त्वाष्टुस्वाहात्त्वासुभवसूर्य्यायदेवेभ्यस्त्वामरीचिपेभ्योदे

१ वाचस्प्पतये अत्र प्रकृत्या कखयोः पफयोश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इत्यनेन विसर्गस्य प्रकृतिभावे प्राप्ते पतितालव्यस्वरोदये (शु. य. प्रा. ३ अ. ३५ सू.) इत्यनेन पतिशब्दे परे विसर्जनीयस्य सकारे कृते ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वांꣳशोयस्म्मैत्त्वेडेतत्त्सत्त्यमुंपरिप्प्रुतांभङ्गेनंहुत्तोसौफड्ड्मा
णायंत्त्वाघ्यानायंत्त्वा ॥ ३ ॥ [३-१] उपयामगृंहीतोसि ॥
उपयामगृंहीतोस्यन्तर्ꣳच्छमघवन्पाहिसोमंम् ॥ उरुष्ष्यराय
ऽएषोयजस्व ॥ ४ ॥ अन्तस्त्ते[1] ॥ अन्तस्त्तेद्यावांपृथिवीदंधा
म्म्यन्तर्द्दधाम्म्युर्व्वन्तरिक्षम् ॥ सजूर्द्देवेभिरवरैःपरैश्चान्तर्य्या
मेमंघवन्मादयस्व ॥ ५ ॥ स्वाङ्कृतोसि ॥ स्वाङ्कृतोसिव्विश्श्वेब्भ्यऽ

---

१ अन्तस्त्ते । अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन नकारस्य द्वित्वे प्राप्ते स्ववर्गीये चानुत्तमे (शु. य. प्रा. ४ अ. ११५ सू.) इत्यनेन स्ववर्गीये तकारे परे द्वित्वनिषेधान्न द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

इ॒न्द्रि॒येभ्यो॑दि॒व्येभ्य॒ᳬपार्त्थि॑वेभ्यो॒मनं॑स्त्त्वाष्टु॒स्वाहा॑त्त्वासु

भ॒व॒सूर्य्या॑यदे॒वेभ्यं॑स्त्त्वामरीचि॒पेभ्यं॑ऽउदा॒नायं॑त्त्वा ॥ ६ ॥

[३-२] आवां॑यो ॥ आवां॑यो भूषशु॒चिपा॒ऽउपं॑नᳬस॒हस्त्रं॑न्तेनि॒

यु॒तो॑विश्ववार ॥ उपो॑ते॒ऽअन्धो॒मद्यं॑मयामि॒यस्यं॑देवदधि॒षेपू॑र्व्व॒

पे॒यं॑वा॒यवे॑त्त्वा ॥ ७ ॥ इन्द्रं॑वायूऽइ॒मे । सु॒ताऽउप॒प्रयो॑भि॒राग॑

तम् ॥ इन्दं॑वोवामु॒शन्ति॒हि ॥ उ॒प॒या॒मगृं॑हीतोसिवा॒यवं॑ऽइन्द्र[1] ॥५१॥

[1] इन्द्रवायुभ्याम् । अत्र पूर्वौ द्वन्द्वेऽध्ववायुषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १२८ सू.) इत्यनेन अवायौ द्वन्द्वसमासे पूर्वस्य पदान्तस्याकारस्य दीर्घविधाना-न्नात्रेन्द्रशब्दाकारस्य दीर्घाकारो वायुशब्दपरत्वात् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वायुभ्यान्त्वैषतेयोनिंः सजोषौभ्यान्त्वा ॥ ८ ॥ [२-३]
अयंव्वाम् ॥ अयंव्वाम्मित्रावरुणासुतःसोमंऽऋतावृधा ॥ म
मेदिहश्श्रुतहुहवम् ॥ उपयामगृहीतोसिमित्रावरुणाभ्यान्त्वा
॥ ९ ॥ रायाव्वयम् ॥ रायाव्वयᳬससवाᳪसोमदेमहव्व्येनदेवा
यवसेनगावः ॥ तान्धेनुम्मित्रावरुणायुवन्नोविश्वाहाधत्तमन
पस्फुरन्तीमेषतेयोनिर्ऋतायुभ्यान्त्वा ॥ १० ॥ [२-४]
यावाम् ॥ यावाङ्कशामधुमत्त्याश्विनासूनृतावती ॥ तया

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुज्ञाम्मिमिक्षतम् ॥ उपयागृंहीतोस्याश्विभ्यान्त्वैषतेयोनि
॥५२॥ र्म्माध्वीभ्यान्त्वा ॥ ११ ॥ [१-५] तम्प्रत्नकथा । पूर्व ॥ ७ ॥
थाविश्वथेमथाज्ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदंᳬस्वर्व्विदम् ॥ प्रतीचीनं
वृजनन्दोहसेधुनिमाशुञ्जयन्तमनुयासुवर्द्धसे ॥ उपयामगृ
हीतोसिशण्डायत्त्वैषतेयोनिर्व्वीरताम्पाह्यपमृष्टᳬशण्डोदेवा
स्त्वाशुक्रपाःप्प्रणयन्त्वनाधृष्टासि ॥ १२ ॥ सुवीरोव्वीरान् ॥ ॥५२॥
सुवीरोव्वीरान्प्रजनयन्परीह्यभिरायस्पोषेणयजमानम् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सञ्जग्ग्मानोदिवापृथिव्याशुक्रःशुक्रशोचिषानिरंस्तꣳशण्डः
शुक्रस्याधिष्ठानमसि ॥१३॥ अच्छिन्नस्यते । देवसोमसुवीर्य्यस्य
रायस्पोषस्यददितारःस्याम ॥ साप्प्रथमासँस्कृतिर्व्विश्ववा
रासप्प्रथमोव्वरुणोमित्रोऽअग्निः॥१४॥ सप्प्रथमः॥ सप्प्रथमो
बृहस्प्पतिश्चिकित्त्वाँस्तस्म्माऽइन्द्रायसुतमाजुहोतस्वाहा ॥
[2]तृम्पन्तुहोत्त्रामद्ध्वोयाःस्विष्टायाःसुप्प्रीताꣳसुहुतायत्त्स्वाहाया

१ तथयोः सम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १३६ सू.) इत्यनेन नकारस्य सकारे अनुनासिकमुपधा प्रागन्तस्थायाः (शु. य. प्रा. ३ अ. १३१ सू.) इत्यनेन चोपधायामनुनासिके कृते रूपम् । नात्र धामन्छत्रून्. (शु. य. प्रा. ३ अ. १४६ सू.) इति निषेधस्त्वंपरत्वाभावात् ॥ २ तृम्पन्तु होत्राः । अत्र ऋषरेभ्यः (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे विधीयमानं णत्वं प्राप्तं परश्च तवर्गे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ९४ सू.) इत्यनेन निषेधान्न णत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

डुग्नीत् ॥ १५ ॥ [४-६] अयंव्वेनः ॥ अयंव्वेनश्चोदय
त्पृश्निगर्भाज्ज्योतिर्ज्जरायूरजंसोव्विमाने ॥ इममपाᳬसङ्गमे
सूर्य्यस्यशिशुन्नव्विप्प्रामतिभीरिहन्ति ॥ उपयामगृहीतोसिम
र्क्कायत्त्वा ॥ १६ ॥ मनोन । येषुहवंनेषुतिग्ग्मंव्विपᳬशच्यांव्वनु
थोद्रवन्ता ॥ आयश्शर्य्याभिस्तुविनृम्णोऽअस्याश्श्रीणीता
दिशङ्गभस्त्तावेषतेयोनिःप्प्रजाःपाह्यपमृष्टोमर्क्कोदेवास्त्त्वाम
न्थिपाःप्प्रणयन्त्वनाधृष्टासि ॥ १७ ॥ सुप्प्रजाः । प्प्रजाः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्प्रंजनयन्त्परींह्युभिरायस्प्पोषैंणयजंमानम् ॥ सञ्जग्ग्मानो
दिवापृंथिव्यामुन्थीमुन्थिशोंचिषानिरंस्त्तोमक्कौमुन्थिनोंधि
ष्ठानंमसि ॥ १८ ॥ [३-७] येदैंवासंः ॥ येदैंवासोदिव्येकां
दशस्त्थपृंथिव्यामध्येकांदशस्त्थ ॥ अप्प्सुक्षितोंमहिनैकांदश
स्त्थतेदैंवासोयज्ञमिमञ्जुंषध्वम् ॥ १९ ॥ उपयामगृंहीतोंसि ॥
उपयामगृंहीतोस्याग्ग्रयणोसिस्वाग्ग्रयणंःपाहियज्ञम्पाहियज्ञ
पंतिंव्विष्णुस्त्वामिंन्द्रियेणंपातुव्विष्णुन्त्वम्पांह्यभिसवंना

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

निपाहि ॥ २० ॥ सोमः पवते ॥ सोमः पवतेसोमः पवतेस्म्मै
ब्रह्मणेस्म्मैक्षत्रायास्म्मैसुन्वतेयजमानायपवतऽइषऽऊर्ज्जम्प
वतेद्भ्यऽओषधीभ्यः पवतेद्यावापृथिवीभ्याम्पवतेसुभूताय
पवतेविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यऽएषतेयोनिर्विश्वेभ्यस्त्वादेवे
भ्यः ॥ २१ ॥ [३-८] उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाबृहद्वे
तेवयस्वतऽउक्थाव्यङ्गृह्णामि ॥ यत्तऽइन्द्रबृहद्वयस्तस्मै
त्वाविष्णवेत्त्वैषतेयोनिरुक्थेभ्यस्त्वादेवेभ्यस्त्वादेवाव्यँ

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

ऽस्य॒ज्ञस्यायुंषेगृह्णामिमि॒त्त्रावरुंणाभ्यान्त्वा ॥ २२ ॥ मि॒त्त्रा
वरुंणाभ्यान्त्वा । दे॒वा॒व्यँ॒ऽस्य॒ज्ञस्यायुंषेगृह्णा॒मीन्द्रांयत्त्वादे॒वा॒
व्यँ॒ऽस्य॒ज्ञस्यायुंषेगृह्णामीन्द्रा॒ग्निभ्यांन्त्वादे॒वा॒व्यँ॒ऽस्य॒ज्ञस्यायु॑
षेगृह्णामीन्द्रा॒वरुंणाभ्यान्त्वादे॒वा॒व्यँ॒ऽस्य॒ज्ञस्यायुंषेगृह्णा॒मी
न्द्रा॒बृह॒स्पतिंभ्यान्त्वादे॒वा॒व्यँ॒ऽस्य॒ज्ञस्यायुंषेगृह्णा॒मीन्द्रा॒वि
ष्णुंभ्यान्त्वादे॒वा॒व्यँ॒ऽस्य॒ज्ञस्यायुंषेगृह्णामि ॥ २३ ॥ [२-९]
मू॒र्द्धानंन्दि॒वः ॥ मू॒र्द्धानंन्दि॒वोऽअ॑र॒तिम्पृ॑थि॒व्यावै॑श्वान॒रमृ॒तऽ

सं. १०

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आजातमग्निम् ॥ कविꣳसम्म्राजमतिथिञ्जनानामासन्नापा
त्रञ्जनयन्तदेवाः ॥ २४ ॥ उपयामगृहीतोसि । ध्रुवोसिध्रुव
क्षितिर्ध्रुवाणांन्ध्रुवतमोच्युतानामच्युतक्षित्तंमऽएषतेयोनिर्वै
श्वानरायंत्त्वा ॥ ध्रुवन्ध्रुवेणमनंसावाचासोममवंनयामि ॥ अथा
नऽइन्द्रऽइद्विशोसपत्नाःसमंनसस्करंत् ॥ २५ ॥ [२-१०] यस्ते
द्रप्सस्कन्दंतियस्तेऽअꣳशुर्ग्रावंच्युतोधिषणंयोरुपस्थांत् ॥
अद्ध्वर्य्योर्वापरिंवायःपवित्रात्तन्तेंजुहोमिमनंसावषंट्कृतꣳस्वा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ह्रोदेवानामुत्क्रमणमसि ॥ २६ ॥ [१-११] प्राणायमे । वर्च्चो
दावर्च्चसेपवस्वव्यानायमेवर्च्चोदावर्च्चसेपवस्वोदानायमेवर्च्चोदा
वर्च्चसेपवस्ववाचेमेवर्च्चोदावर्च्चसेपवस्वक्रतूदक्षाभ्याम्मेवर्च्चो
दावर्च्चसेपवस्वश्रोत्रायमेवर्च्चोदावर्च्चसेपवस्वचक्षुर्भ्याम्मेव
र्च्चोदसौवर्च्चसेपवेथमात्मनेमे ॥ २७ ॥ आत्मनेमे । वर्च्चोदा
वर्च्चसेपवस्वौजसेमेवर्च्चोदावर्च्चसेपवस्वायुषेमेवर्च्चोदावर्च्चसेपव
स्वविश्वाभ्योमेप्रजाभ्योवर्च्चोदसौवर्च्चसेपवेथाम् ॥ २८ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कोसि । कतमोसि कस्यासि को नामासि ॥ यस्य ते नामामन्म
हि यन्त्वा सोमेनातीतृपाम ॥ भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः प्रजाभिः
स्याꣳ सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः ॥ २९ ॥ [३-१२] उपया
मगृहीतोसि मधवे त्वोपयामगृहीतोसि माधवाय त्वोपयामगृ
हीतोसि शुक्राय त्वोपयामगृहीतोसि शुचये त्वोपयामगृहीतो
सि नभसे त्वोपयामगृहीतोसि नभस्याय त्वोपयामगृहीतोसीषे
त्वोपयामगृहीतोस्यूर्ज्जे त्वोपयामगृहीतोसि सहसे त्वोपयामगृ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हीतोसिसहुस्यायत्त्वोपयामगृंहीतोसितपंसेत्त्वोपयामगृंहीतो
सितपुस्यायत्त्वोपयामगृंहीतोस्यꣳहसस्पतयेंत्त्वा ॥ ३० ॥
[१-१३] इन्द्राग्नीऽआगंतम् ॥ इन्द्राग्नीऽआगंतꣳसुतङ्गी
र्भिर्न्नभोव्वरेंण्ण्यम् ॥ अस्यपांतन्धियेषिता ॥ उपयामगृंहीतो
सीन्द्राग्निब्भ्यांन्त्वैषतेयोनिरिन्द्राग्निब्भ्यान्त्वा ॥ ३१ ॥
[१-१४] आघं ॥ आघायेऽअग्निमिंन्धतेस्तृणन्तिबर्हिरानु

---

१ आघाये । अत्र अथोदारियशोचपनयसादयर्जुवृषशत्रुसलक्ष्माघाघारात्पृभवत यकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११२ सू.) यकारे परे एते दीर्घा भवन्ति । तेन घ इत्यस्याकारस्य दीर्घः । एवम् अघायतः इत्यत्रापि दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षक् ॥ येषामिन्द्रोसुवासखां ॥ उपयामगृहीतोस्यग्नीन्द्रा
भ्भ्यान्त्वैषतेयोनिरग्नीन्द्राभ्भ्यान्त्वा ॥ ३२ ॥ [१-१५]
ओमासश्चर्षणीधृतः ॥ ओमासश्चर्षणीधृतोव्विश्वेदेवासऽआ
गंत ॥ दाश्वाꣳसोदाशुषः सुतम् ॥ उपयामगृहीतोसिव्विश्वे
भ्भ्यस्त्वादेवेभ्भ्यंऽएषतेयोनिर्व्विश्वेभ्भ्यस्त्वादेवेभ्भ्यः ॥ ३३ ॥
[१-१६] व्विश्वेदेवासः ॥ व्विश्वेदेवासऽआगतशृणुतामऽइमꣳ

१ अत्र पिबासोमम्। (शु. य. प्रा. ३ अ. १२९ सू.) इत्यनेन चर्षणिशब्दस्येकारस्य दीर्घे चर्षणीधृतः। २ श्रृणुत मऽइमम्। अत्र शृणुतत्विपि-ध्रजिभवतपिवेतस्मतिष्ठरक्षा मकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे परे एते दीर्घा भवन्ति। इति तकारस्य दीर्घे शृणुतामऽइमम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हवम् ॥ एदम्बर्हिर्न्निषीदत ॥ उपयामगृहीतोसिविश्वेब्भ्य
स्त्वादेवेब्भ्यंऽएषतेयोनिर्विश्वेब्भ्यस्त्वादेवेब्भ्यं÷ ॥ ३४ ॥
[१-१७] इन्द्रंमरुत्वऌ ॥ इन्द्रंमरुत्वऽइहपाहिसोमँऽयथा
शार्य्यातेऽअपिबऌसुतस्य ॥ तवप्रणीतीतवशूरशर्म्मन्नाविवा
सन्तिकवयं÷सुयज्ञाः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वामरुत्वं
तऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वामरुत्वते ॥ ३५ ॥ [१-१८] मरु
त्त्वंन्तंवृषभं । वावृधानमकंवारिन्दिव्यऌशासमिन्द्रम् ॥

१ बर्हिर्निषीदत अत्र निःसीदत इति पदम् । अत्र नेः सीदतेः (शु. य. प्रा, ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन नेः परस्य सीदतेत्यत्रस्थसकारस्य षकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वि[1]श्वासाहमवंसेनूतंनायोग्रꣳसंहोदामिहतꣳहुवेम ॥ उप
यामगृंहीतोसीन्द्रांयत्त्वामरुत्त्वंतऽएषतेयोनिरिन्द्रांयत्त्वामरु
त्त्वंते ॥ [2][१-१९] उपयामगृंहीतोसिमरुतान्त्वौजंसे ॥३६॥
[१-२०] सजोषांऽइन्द्र ॥ सजोषांऽइन्द्रसगंणोमरुद्भिꣳ
सोमंम्पिबवृत्रहाशूंरविद्वान् ॥ [3]जहिशत्रूँ १ ॥ रपमृधोनुद
स्वाथाभंयङ्कृणुहिविश्वतोंनꣳ ॥ उपयामगृंहीतोसीन्द्रांयत्त्वा ॥ ५९ ॥

१ विश्श्वासाहम्। अत्र विश्वशब्दाकारस्य विश्वसहभुवपुषवसुषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १०१ सू.) इत्यनेन सहपरे दीर्घाकारः। २ (इति शतपथे)। ३ शत्रूँ १ ॥ रपमृधः। अत्र स्वर औपशविः (शु. य. प्रा. ३ अ. १३२ सू.) इत्यनेन नकारस्य स्वरे परे अनुस्वारे उपधायामनुनासिक्ये च रूपम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मुरुत्त्वंतऽएषतेयोनिरिन्द्रांयत्त्वामुरुत्त्वंते॥ ३७॥ [१-२१]
मंरुत्त्वाँ २॥ ऽइन्द्र। वृषभोरणांयुपिबासोमंमनुष्ष्वधम्म
द्रांय॥ आसिंञ्चस्वजुठरेमद्ध्वंऽऊर्म्मिन्त्वꣳराजांसिप्प्रतिंपत्त्सु
तानांम्॥ उपयामगृंहीतोसीन्द्रांयत्त्वामुरुत्त्वंतऽएषतेयोनि
रिन्द्रांयत्त्वामुरुत्त्वंते॥३८॥ [१-२२] मुहाँ २॥ ऽइन्द्रं÷॥
मुहाँ २॥ ऽइन्द्रोंनृवदाचंर्षणिप्प्राऽउतद्द्विबर्हांऽअमिनश्सहों

१ मरुत्वान् इन्द्रः। अत्राकारोपधो यकारम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १४३ सू.) इत्यनेन स्वरे परे नकारस्य यकारे कृते उपधायामनुनासिक्ये च यवयोः पदान्तयोः स्वरमध्ये लोपः (शु. य. प्रा. ४ अ. १२५ सू.) इत्यनेन यकारलोपे न परकाल० (शु. य. प्रा. ३ अ. ४ सू.) इत्यनेन सन्धेर्निषेधः। तथैव महाँ २ इन्द्रः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भिः ॥ अस्म्मद्र्य्यग्ग्वावृधेव्वीर्य्यायोरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभि[1]र्भूत् ॥ उपयामगृहीतोसिमहेन्द्रायंत्त्वैषतेयोनिर्म्महेन्द्राय
त्त्वा ॥ ३९ ॥ [१-२३] महाँ २ ॥ ऽइन्द्रः ॥ महाँ २ ॥ ऽइन्द्रो
यऽओजंसापर्ज्जन्न्योवृष्ट्टिमाँ २ ॥ ऽइव ॥ स्तोमैर्व्वत्त्सस्यंव्वावृधे ॥
उपयामगृहीतोसिमहेन्द्रायंत्त्वैषतेयोनिर्म्महेन्द्रायंत्त्वा ॥ ४०
[१-२४] उदुत्त्यम् ॥ उदुत्त्यञ्जातवेदसन्देवंव्वहन्तिकेतवः ॥ ॥५९॥

---

१ कर्तृभिः । अत्र परंतु रेफहकाराभ्याम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यस्यापवादभूतेन ऊष्मान्त. (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन तकारस्य द्वित्वे प्राप्ते ऋवर्णे च (शु. य. प्रा. ४ अ. १११ सू.) इत्यनेन ऋवर्णे परे व्यञ्जनस्य द्विर्भावनिषेधान्न द्वित्वम् । एतादृशेष्वन्येष्वपि बोध्यम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दृशेव्विश्वांयसूर्य्यंᳪस्वाहा ॥४१॥ चित्रन्देवानाम् ॥ चित्रन्देवा
नामुदंगादनीकञ्चक्षुर्म्मित्रस्यव्वरुणस्याग्नेः ॥ आप्राद्यावा
पृथिवीऽअन्तरिक्षᳪसूर्य्यऽआत्माजगंतस्तस्थुषश्चस्वाहा
॥ ४२ ॥ अग्नेनयं । सुपथांरायेऽअस्मान्विश्वानिदेववयुनानि
विद्वान् ॥ युयोद्ध्यस्मज्जुहुराणमेनोभूयिंष्ठान्तेनमंऽउ
क्तिंविधेमस्वाहा ॥ ४३ ॥ अयन्नं÷ ॥ अयन्नोऽअग्निर्व्वरि
वस्कृणोत्त्वयम्मृधं÷पुरऽएंतुप्प्रभिन्दन् ॥ अयंव्वाजांञ्जयतुव्वा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

जंसातावयꣳशत्रूँञ्जयतुजर्हृषाणꣳस्वाहा ॥ ४४ ॥ रूपेणवꣳ ॥
रूपेणवोरूपमभ्यागान्तुथोवोविश्ववेदाविभजतु ॥ ऋतस्य
पथाप्रेतचन्द्रदक्षिणा[1]विस्वꣳपश्यव्यन्तरिक्षँय्यतस्वसदस्यैः
॥ ४५ ॥ ब्राह्मणमद्य । विदेयम्पितृमन्तम्पैतृमत्त्यमृषिमा
र्षेयꣳसुधातुदक्षिणम् ॥ अस्मद्रातादेवत्रागच्छतप्रदातार
माविशत ॥ ४६ ॥ अग्नयेत्त्वा ॥ अग्नयेत्त्वामह्यंवरुणोददातु

१ विस्वः । अत्र वेर्युदयः (शु. य. प्रा. ३ अ. ६७ सू.) इत्यनेन वेः उपसर्गात्परस्य सकारस्य यकारोदये षकारो भवति। अतो नात्र सकारात्परस्य वकारोदयस्य वेरुपसर्गस्य सकारस्य षकारः।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सोमृतत्त्वमंशीयायुर्दात्र ऽएंधिमयोमह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रेरुद्रायं
त्त्वामह्यँव्वरुणोददातुसोमृतत्त्वमंशीयप्प्राणोदात्रऽएंधिव्वयो
मह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रेबृहस्प्पतयेत्त्वामह्यंव्वरुणोददातुसोमृतत्त्व
मंशीयत्त्वग्ग्दात्रऽएंधिमयोमह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रेयमायंत्त्वामह्यं
व्वरुणोददातुसोमृतत्त्वमंशीयहयोंदात्रऽएंधिव्वयोमह्यम्प्रति
ग्ग्रहीत्रे ॥ ४७ ॥ कौंदात् ॥ कौंदात्त्कस्म्माऽअदात्त्कामोंदा
त्त्कामायादात् ॥ कामौंदाताकामं ःप्प्रतिग्ग्रहीताकामैतत्ते

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ ४८ ॥ [८-२५] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांसप्तमोऽध्यायः
॥ ७ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ उपयामगृ-
हीतोस्यादित्येभ्यः पंच, वाममद्यद्वे, सुशर्मास्येका, बृहस्प-
तिसुतस्यद्वे, हरिरसिचतस्रः, सामिन्द्रेऽष्टौ, माहिः पंच,
ऽएजतुदशमास्यः पंचा, तिष्ठैका, युक्ष्वाह्येके, न्द्रामिदेका,
यस्मान्नद्वे, ऽग्नेपवस्वो, त्तिष्ठन्न, द्दश्रमु, दुत्यमेकैका, जिघ्र
द्वे, विनइन्द्र, वाचस्पतिं, विश्वकर्मन्नेकैका, ग्नयेत्वाचतस्र,

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इहरतिस्तिस्रः, परमेष्ठीदश, त्रयोविꣳशतिस्त्रिषष्टिः ॥ [अ. ८
मं. ६३ अनु. २३] हरिः ॐ ॥ उपयामगृहीतोसि ॥ उपया
मगृहीतोस्यादित्त्येभ्यंस्त्वा ॥ व्विष्णंऽउरुगायैषतेसोमस्तꣳ
रक्षस्वमात्त्वादभन् ॥ १ ॥ कदाचन । स्तरीरंसिनेन्द्रंसश्चसि
दाशुषें ॥ उपोपेन्नुमंघवन्भूयऽइन्नुतेदानंन्देवस्यंपृच्यतऽआ
दित्त्येभ्यंस्त्वा ॥ २ ॥ कदाचन । प्प्रयुंच्छस्युभेनिपांसिज
न्मंनी ॥ तुरीयादित्त्यसवंनन्तऽइन्द्रियमातंस्त्थावमृतन्दि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ह्यादित्त्येभ्यस्त्वा ॥ ३ ॥ यज्ञोदेवानाम् ॥ यज्ञोदेवाना
म्प्रत्त्येतिसुम्नमादित्त्यासोभवतामृडयन्तः ॥ आवोर्व्वाची
सुमतिर्व्ववृत्त्यादꣳहोश्चिद्यावरिवोवित्तरासदादित्त्येभ्यस्त्वा
॥ ४ ॥ विवस्वन्नादित्त्य ॥ विवस्वन्नादित्त्यैषतेसोमपीथस्त
स्मिन्मत्त्स्व ॥ श्रदस्मैनरोवचसेदधातनयदाशीर्दादम्पती
वाममश्नुतः ॥ पुमान्पुत्रोजायतेविन्दतेवस्वधाविश्वाहारपऽ
एधतेगृहे ॥ ५ ॥ [५-१] वाममद्य । सवितर्वाममुश्वोदिवे

१ भवत मृडयन्तः । अत्र शृणुत्विषिध्रजिभवतपिबेतस्मतिष्टरक्षा सकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन सकारे दीर्घे भवता मृडयन्तः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दिवेव्वामम॒स्म्मब्भ्यꣳसावीः ॥ व्वामस्य॒हिक्षयस्यदेव॒भूरेर॒याधि॒
याव्वाम॒भाजःस्याम ॥ ६ ॥ उप॒या॒मगृहीतोसि । सावि॒त्रो
सिचनो॒धाश्चनो॒धाऽअसि॒चनो॒मायिधेहि ॥ जिन्वय॒ज्ञञ्जिन्व
य॒ज्ञपति॒म्भगायदे॒वायत्त्वासवि॒त्रे ॥ ७ ॥ [२-२] शतम्
॥ ३०० ॥ उप॒या॒मगृहीतोसि । सुशर्म्मासिसुप्प्रतिष्ठानोबृहदु
क्षायनमः ॥ व्विश्वेब्भ्यस्त्त्वादे॒वेब्भ्यऽएषतेयो॒निर्व्विश्वेब्भ्य
स्त्त्वादे॒वेब्भ्यः ॥ ८ ॥ [१-३] उप॒या॒मगृहीतोसि॒ ॥ उप॒

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यामगृंहीतोसिबृंहस्प्पातिंसुतस्यदेवसोमतऽइन्दौरिन्द्रियावतः
पत्नींवतोग्ग्रहाँ २ ॥ ऽऋध्यासम् ॥ अहम्परस्त्तांदहमवस्त्ता
द्यदन्तरिंक्षन्तदुंमेपिताभूंत् ॥ अहꣳसूर्य्यंमुभयतोंददर्शाह
न्देवानांम्परमङ्गुहायत् ॥ ९ ॥ अग्ना ३॥ ऽइपत्नींवन् ॥
अग्ना ३ ॥ ऽइपत्नींवन्त्सजूर्द्देवेनत्त्वष्ट्रासोमांम्पिबस्वाहा ॥
प्रजापंतिर्वृंषांसिरेतोधारेतोमयिंधेहिप्प्रजापंतेस्त्तेवृष्णोरेतो ॥ ६३ ॥

१ वृहस्प्पतिसुतस्य । अत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सस्य षत्वे प्राप्ते अनुसन्तनोतु वृहस्पति० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन समानपदे सस्य प्रकृतिभावविधानान्न षत्वम् । तत ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति पकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धसौरेतोधामंशीय ॥ १० ॥ [२-४] उपयामगृंहीतोसि ॥
उपयामगृंहीतोसिहरिंरसिहारियोजनोहरिंभ्यान्त्वा ॥ हर्य्यो
र्द्धानास्त्थंसहसोमाऽइन्द्रांय ॥ ११ ॥ यस्ते । ऽअश्वसनिं
र्भक्षोयोगोसनिस्तस्यंतऽइष्टयंजुषस्तुतस्तोमस्यशस्तोक्थ
स्योपंहूतस्योपंहूतोभक्षयामि ॥ १२ ॥ देवकृंतस्यैनंस ॥
देवकृंतस्यैनंसोवयजंनमसिमनुष्यकृतस्यैनंसोवयजंनमसिपि
तृकृंतस्यैनंसोवयजंनमस्यात्मकृतस्यैनंसोवयजंनमस्येनंसऽए

१ गोसनिस्त. । भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षत्वप्राप्तौ अनुसन्त० (३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषिध्यते।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नसोवयजंनमसि ॥ यच्चाहमेनोविद्वाँश्चकारयच्चाविद्वाँस्तस्य
सर्व्वस्यैनंसोवयजंनमासि॥१३॥संव्वर्च्चसा॥संव्वर्च्चसापयंसासन्त
नूभिरगंन्मामहिमनंसासꣳशिवेनं ॥ त्वष्टासुदत्रोविदंधातुरायो
नुंमार्ष्टुतन्न्वोयद्विलिष्टम्॥१४॥ [४-५]समिन्द्र। णोमनंसाने
षिगोभिꣳसꣳसूरिभिर्म्मघवन्तसꣳस्वस्त्या ॥ सम्ब्रह्मणादेव
कृतँयदस्तिसन्देवानांꣳसुमतौयज्ञियानांꣳस्वाहा ॥ १५ ॥

१ समिन्द्रणो । अत्र इन्द्र नः इति पदद्वयेन भाविभ्य० (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन समानपदत्वाभावाण्णत्वाप्राप्तौ निष्पण्णायरथवाहण। मिन्द्रऽएणस्परिणीयते समिन्द्रण० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८३ सू.) इत्यनेन णत्वं निपात्यते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

संव्वर्च्चसा ॥ संव्वर्च्चसापयंसासन्तनूभिरगंन्महिमनंसासᳩशिवेनं। त्वष्टांसुदत्रोव्विदंधातुरायोनुमाष्ट्टुतन्वोयाद्विलिष्टम् ॥ १६॥ धातारातिः। संवितेदञ्जुंषताम्प्रजापंतिर्न्निधिपादेवोऽअग्निः॥ त्वष्टाव्विष्णुंः प्प्रजयांसᳩरराणायजंमानायद्द्रविंणन्दधात स्वाहां ॥ १७॥ सुगावंः ॥ सुगावोदेवाःसदंनाऽअकर्म्मयऽआंजग्मेदᳩसवंनञ्जुषाणाः ॥ भरंमाणाव्वहंमानाहुवीᳪष्यस्म्मेधंत्तव्वसवोव्वसूनिस्वाहां ॥ १८॥ यॉं २॥ ऽआवंहᳫ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

साँ २ ॥ ऽआवंहऽउशुतोदेंवदेवाँस्त्तान्प्प्रेरंयस्वेऽअंग्ग्नेसधस्त्थे ॥
जुक्षिवाꣳसं÷पपिवाꣳसं श्विविश्श्वेसुंङ्कर्म्मꣳस्वुरातिंष्ठतानु
स्वाहां ॥ १९ ॥ वुयꣳहि । त्त्वांप्प्रयातिय॒ज्ञेऽअस्म्मिन्नग्ग्नेहोतांर
मवृंणीमहीह ॥ ऋधंगया ऽऋधंगुताशांमिष्ठाꣳप्प्रजानन्यज्ञमु
पयाहिविद्वान्त्स्वाहां ॥ २० ॥ देवांगातुविदꣳ ॥ देवांगातुविदोगा
तुंवि॒त्त्वागातुमिंत ॥ मनंसस्प्पतऽइमन्देंवयज्ञꣳस्वाहावातेंधाꣳ ॥ ६५ ॥
॥ २१ ॥ यज्ञंयज्ञम् ॥ यज्ञंयज्ञङ्गंच्छयज्ञपंतिङ्गंच्छस्वाँय्योनिं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ङ्गच्छस्वाहा ॥ एषतेयज्ञोयज्ञपतेसहसूक्तवाकꣳसर्व्ववीरस्तञ्जु
षस्वस्वाहा ॥ २२ ॥ [८-६] माहिर्ंमाहिर्भूर्म्मापृदाकुꣳ ॥
उरुꣳहिराजाव्वरुणश्चकारसूर्य्यायपन्थामन्वेतवाऽउ ॥ अप
देपादाप्प्रतिधातवेकरुतापवक्ताहृदयाव्विधश्चित् ॥ नमोव्वरुणा
याभिष्ठितोव्वरुणस्यपाशः ॥ २३ ॥ अग्नेरनीकम् ॥ अग्ने
रनीकमपऽआविवेशापान्नपात्प्रतिरक्षन्नसुर्य्यम् ॥ दमेदमेस

१ हृदयाविधश्चित् । अत्र अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारयद्दणिसेदिमेन्द्रियधारयचित्रभङ्गुरवयुनाश्वस्यहृदय० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे हृदयाकारस्य दीर्घाकारो विधीयते । अतो हृदयशब्दाकारस्य दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मिधँस्यक्षयग्ग्नेप्प्रतितोजिह्वाघृतमुच्चंरण्ण्युत्त्स्वाहा ॥ २४ ॥ समु
द्द्रेते ॥ समुद्द्रेतेहृदयमुप्स्वन्तःसन्त्वांविशन्त्वोषधीरुताप ॥
यज्ञस्यंत्त्वायज्ञपतेसूक्तोक्तौनमोवाकेविधेमयत्त्स्वाहा ॥ २५ ॥
देवीरापः ॥ देवीरापऽएषवोगर्ब्भस्त्तᳬसुप्प्रीतᳬसुभृतम्बिभृत ॥
देवसोमैषतेलोकस्त्तस्म्मिञ्छञ्चवक्ष्वपरिचवक्ष्व ॥ २६ ॥ अव
भृथनिचुम्पुण । निचेरुरसिनिचुम्पुणः ॥ अवदेवैर्देवकृतमे ॥ ६६ ॥
नोयासिषमवमर्त्त्यैर्म्मर्त्त्यकृतम्पुरुराव्णोदेवरिषस्पाहिदेवा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नांᳬसमिदंसि ॥ २७ ॥ [५-७] एजंतुदशंमास्यᳬ ॥ एजं
तुदशंमास्योगर्भौजुरायुंणासह ॥ यथायंव्वायुरेजंतियथांसमु
द्रऽएजंति ॥ एवायन्दशंमास्योऽअस्त्रंज्जरायुंणासह ॥ २८ ॥
यस्यैते । यज्ञियोगर्भौयस्यैयोनिर्हिरण्ण्ययी ॥ अङ्गान्यह्रु
तायस्यतम्मात्रासमंजीगमᳬस्वाहा ॥ २९ ॥ पुरुदस्म्मोवि
षुंरूपᳬ ॥ पुरुदस्म्मोविषुंरूपऽइन्दुंरन्तर्म्महिमानंमानञ्जधी
रंᳬ ॥ एकंपदीन्द्विपदीन्त्रिपदीञ्चतुंष्पदीमष्टापंदीम्भुवनानु

सं. १२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्प्रथन्ताᳬस्वाहा॑ ॥ ३० ॥ म॒रुतो॒यस्य॑ ॥ म॒रुतो॒यस्य॒हिक्षये॑
पा॑थादि॒वोव्विमहसः ॥ ससु॒गोपात॑मो॒जनः॑ ॥ ३१ ॥ म॒ही
द्यौः । पृ॑थि॒वीच॑नऽइ॒मँय्य॒ज्ञम्मिमिक्षताम् ॥ पि॒पृ॒तान्नो॒भरी॑
मभिः ॥ ३२ ॥ [५-८] आ॑ति॑ष्ठ । वृ॒त्र॒ह॒न्रथँय्युक्तातेब्र
ह्मणाहरी॑ ॥ अ॒र्व्वा॒चीन॒ᳫसु॒तेम॒नो॒ग्ग्रावा॑कृणोतु॒व॒ग्ग्नुना॑ ॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒सीन्द्रा॑यत्त्वाषोड॒शिनं॑ऽएषते॒योनि॒रिन्द्रा॑यत्त्वा ॥ ६७॥

१ अत्र पिबा सोमम् (शु. य. प्रा. अ. १३० सू.) इत्यनेन पाथ इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घः । २ आतिष्ठ वृत्रहन् । अत्र तिष्ठाद्युदात्तम् । (शु. य. प्रा. ३ अ. १०४ सू.) तिष्ठेत्येतत्पदं दीर्घमापद्यते यद्याद्युदात्तं भवति । इत्यनेन विधीयमानो दीर्घाकार आतिष्ठपदस्य आद्युदात्तत्वाभावेन न दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षोडुशिनें ॥ ३३ ॥ [१-९] युक्ष्वाहि । केशिनाहरीवृषंणा
कक्ष्युप्रा ॥ अथांनऽइन्द्रसोमपागिरामुपंश्रुतिञ्चर ॥ उप
यामगृंहीतोसीन्द्रायत्त्वाषोडुशिनंऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वाषो
डुशिनें ॥ ३४ ॥ [१-१०] इन्द्रमित् ॥ इन्द्रमिद्धरींवहुतोप्प्रति
धृष्टशवसम् ॥ ऋषींणाञ्चस्तुतीरुपंयुज्ञञ्चमानुंषाणाम् ॥ उप
यामगृंहीतोसीन्द्रायत्त्वाषोडुशिनंऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वाषो
डुशिनें ॥ ३५ ॥ [१-११] यस्म्मान्न । जातश्परोंऽअन्न्योऽअ

१ अत्र पिबा सोमम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १३० सू.) इत्यनेन अकारस्य दीर्घे युक्ष्वाहि इति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्तुयऽआंविवेशुभुवंनानिविश्श्वां ॥ प्रजापंतिंष्प्रजयांसᳪं
रराणस्त्रीणिज्ज्योतीᳫंषिसचतेसषोंडुशी ॥ ३६ ॥ इन्द्रंश्श्च ।
सम्म्राड्ढरुंणश्श्चराजातौतेंभुक्षञ्चंक्कतुरग्ग्रंऽएतम् ॥ तयोंरुहमनुंभ
क्षम्भंक्षयामिव्वाग्ग्देवीजुंषाणासोमंस्यतृप्प्यतुसहप्प्राणेनस्वा
हां ॥ ३७ ॥ [२-१२] अग्ग्नेपवंस्व ॥ अग्ग्नेपवंस्वस्वपांऽअस्म्मे
व्वर्च्चैं÷सुवीर्य्यंम् ॥ दधंद्द्रयिम्मयिपोषंम् ॥ उपयामगृंहीतोस्य
ग्ग्नयेंत्त्वाव्वर्चंसऽएषतेयोनिंरग्ग्नयेंत्त्वाव्वर्च्चैंसे ॥ अग्ग्नेव्वर्च्चस्विन्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

च्चैस्वाँस्त्त्वन्देवेष्ष्वसिव्वर्च्चैस्वानहम्म्मनुष्ष्येषुभूयासम् ॥ ३८ ॥
[१-१३] उत्तिष्ठन्नोजसा ॥ उत्तिष्ठन्नोजसासहपीत्त्वीशिप्प्रेऽ
अवेपयः ॥ सोमंमिन्द्रचमूसुतम् ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्राय
त्त्वौजसऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वौजसे ॥ इन्द्रौजिष्ठौजिष्ठस्त्त्व
न्देवेष्ष्वस्योजिष्ठोहम्म्मनुष्ष्येषुभूयासम् ॥ ३९ ॥ [१-१४]
अदृश्श्रमस्य । केतवोव्विरश्म्मयोजनाँ२ ॥ ऽअनु ॥ भ्राजन्तोऽ
अग्ग्नयोयथा ॥ उपयामगृहीतोसिसूर्य्यायत्त्वाभ्भ्राजायैषते

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

योनिꣳसूर्य्यायत्त्वाँभ्राजाय ॥ सूर्य्यँभ्राजिष्ठभ्राजिष्ठस्त्त्व
न्देवेष्ष्वसिँभ्राजिष्ठोहम्मनुष्ष्येषुभूयासम् ॥ ४० ॥ [१-१५]
उदुत्त्यम् ॥ उदुत्त्यञ्जातवेदसन्देवंव्वहन्तिकेतवः ॥ दृशेव्वि
श्श्वायसूर्य्यम् ॥ उपयामगृहीतोसिसूर्य्यायत्त्वाँभ्राजायैषते
योनिꣳसूर्य्यायत्त्वाँभ्राजाय ॥ ४१ ॥ [१-१६] आजिग्घ्र ॥
आजिग्घ्रकलशम्मह्यात्त्वाव्विशन्त्त्विन्दवꣳ ॥ पुनरूर्ज्जानिवर्त्त
स्वसानःसहस्रन्धुक्ष्वोरुधारापयस्वतीपुनर्म्माविशताद्द्रयिः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ ४२ ॥ इडेरन्तैं ॥ इडेरन्तेहव्व्येकाम्म्येचन्द्रेज्ज्योतेदितिसरं
स्वतिमाहिव्विश्श्रुति॥ एतातेऽअग्घ्न्येनामानिदेवेब्भ्योमासुकृतं
म्ब्रूतात् ॥ ४३ ॥ [२-१७] व्विनः ॥ व्विनऽइन्द्रम्मृधोजहि
नीचायच्छपृतन्न्यतः ॥ योऽअस्म्माँ२ ॥ ऽअभिदासत्त्यधं
रङ्गमेयातमं÷ ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाव्विमृधेऽएषते
योनिरिन्द्रायत्त्वाव्विमृधे ॥ ४४ ॥ [१-१८] व्वाचस्पतिं ।

१ अस्य नामानि । अत्र नामानिपदस्थस्य निशब्दो बहुलम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इति सूत्रेण पदान्तीयस्य निशब्दस्य लोपे प्राप्तेऽपि सूत्रे बहुलम् ग्रहणात्क्वचिन्न भवति । तेन नात्र लोपः । २ अत्र पिबा सोमम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १३० सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे जाते गमयातमः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्विश्वकर्म्माणमूतयेमनोजुवंव्वाजेऽअद्याहुवेम ॥ सनोव्विश्वा
निहवंनानिजोषाद्विश्वशम्भूरवंसेसाधुकर्म्मा ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाव्विश्वकर्म्मणऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वाव्विश्वकर्म्मणे ॥ ४५ ॥ [१-१९] व्विश्वकर्म्मन्हविषा ॥ व्विश्वकर्म्मन्हविषाव्वर्द्धनेनत्त्रातारमिन्द्रमकृणोरवद्ध्यम् ॥ तस्म्मैव्विशः समनमन्तपूर्व्वीरयमुग्ग्रोव्विहव्योयथासत् ॥ उपयामगृहीतो ॥७०॥

१ अद्य हुवेम । अत्र अद्य तं हकारचकारभवतवृणीमहेदेवेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन अद्येत्येतत्पदं ह्रस्वहकारतकारचकारभवतवृणीमहेदेवेत्येषु परेषु दीर्घमापद्यते । इति हकारे परे अद्यशब्दाकारो दीर्घो जातः । तेन अद्याहुवेम इति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सीन्द्राय॑त्त्वाव्विश्श्वक॑र्म्मणऽएषते॒योनि॒रिन्द्राय॑त्त्वाव्विश्श्वक॑र्म्मणे ॥ ४६ ॥ [१-२०] उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒सि ॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒स्य॒ग्नये॑त्त्वागाय॒त्रच्छ॑न्दसङ्गृह्णामीन्द्राय॑त्त्वात्त्रि॒ष्टुप्च्छ॑न्दसङ्गृह्णामि॒विश्श्वे॑भ्यस्त्त्वाद॒वेभ्यो॒जग॑च्छन्दसङ्गृह्णाम्म्यनु॒ष्टुप्तेभि॒गर॒ः ॥४७॥ व्रेशी॑नान्त्वा ॥ व्रेशी॑नान्त्वा॒पत्म॑म॒न्नाधूं॑नोमि कुकू॒ननां॑नान्त्वा॒पत्म॑म॒न्नाधूं॑नोमि भ॒न्दनां॑नान्त्वा॒पत्म॑म॒न्नाधूं॑नोमि म॒दिन्त॑मानान्त्वा॒पत्म॑म॒न्नाधूं॑नोमि म॒धुन्त॑माना

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्त्वापत्क्षमन्नाधूनोमिशुक्रन्त्वाशुक्रऽआधूनोम्म्यह्नोरूपेसूर्य्य
स्यरश्मिषु ॥ ४८ ॥ ककुभꣳरूपं । वृषभस्यरोचतेबृह
च्छुक्रःशुक्रस्यपुरोगाःसोमःसोमस्यपुरोगाः ॥ यत्तेसोमादा
भ्यन्नामजागृवितस्मैत्वागृह्णामितस्मैतेसोमसोमायस्वा
हा ॥४९॥ उशिक्त्वम् ॥ उशिक्त्वन्देवसोमाग्नेःप्रियम्पाथो
पीहिवशीत्त्वन्देवसोमेन्द्रस्याप्रियम्पाथोपीह्यस्म्मत्सखात्त्व
न्देवसोमविश्वेषान्देवानांप्रियम्पाथोपीहि ॥५०॥[४-२१]

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इहरतिंः ॥ इहरातीरिहरंमद्ध्वमिहधृतीरिहस्वधृंतिंःस्वाहां ॥
उपसृजन्धरुणंम्मात्रेधरुणोमातरन्धयंन् ॥ रायस्प्पोषमुस्म्मा
सुंदीधरत्त्स्वाहां ॥ ५१ ॥ सत्रस्यऽऋद्धिंः ॥ सत्रस्यऽऋद्धिंर
स्यगंन्मज्ज्योतिंरमृताऽअभूम ॥ दिवंम्पृथिव्याऽअद्ध्यारुहामा
विंदामदेवान्त्स्वुज्ज्योतिंः ॥ ५२ ॥ युवन्तम् ॥ युवन्तमिं
न्द्रापर्व्वतापुरोयुधायोनंःपृतन्यादपतन्तमिद्धंतंव्वज्ज्रेणतन्त
मिद्धतम् ॥ दूरेचत्तायंच्छन्त्सद्गहंनंयदिनंक्षत् ॥ अस्म्मा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कुह्रात्रूँन्पारिँशूराव्विश्वतोदुम्मार्द्दर्षीष्टव्विश्वतः ॥ भूर्भुवःस्वः
सुप्रजाःप्रजाभिःस्यामसुवीरांव्वीरैःसुपोषाःपोषैः ॥ ५३ ॥
[३-२२] परमेष्ठ्युभिधीतः[1] । प्रजापतिर्व्वाचिव्याहृतायाम
न्धोऽअच्छेतःसवितासन्यांव्विश्वकर्म्मादीक्षायांम्पूषासोमक्क
यंण्याम् इन्द्रश्च ॥ ५४ ॥ इन्द्रश्च । मरुतश्चक्रयायोपोत्थितो
सुरःपण्ण्यमानोमित्रःक्क्रीतोव्विष्णुःशिपिविष्टऽऊरावासन्नो

१ परमेष्ठ्यभिधीतः । अत्र परमेस्थ्यभिधीतः इत्यत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सकारस्य षत्वे षात्तथौ-मूर्धन्यम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८१ सू.) इत्यनेन षकारात्परौ तथौ मूर्धन्यत्वमापद्येते । तकारस्य टकारो थकारस्य ठकारो भवतीति ज्ञेयम् । एवं थकारस्य ठकारे कृते ऊष्मान्ताभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ठकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्विष्णुर्न्नरन्धिषꣳप्प्रोह्यमाणꣳसोमः ॥ ५५ ॥ प्प्रोह्यमाणꣳ
सोमः ॥ प्प्रोह्यमाणꣳसोमऽआगतोव्वरुणऽआसन्द्यामासन्नो
ग्निराग्नीध्रऽइन्द्रोहविर्द्धानेथर्व्वोपावह्रियमाणोव्विश्वेदेवाः
॥ ५६ ॥ व्विश्वेदेवाः ॥ व्विश्वेदेवाऽअꣳशुषुन्न्युप्तोव्विष्णुरा
प्प्रीतपाऽआ[1]प्प्यारुषमानोयमःसूयमानोव्विष्णुःसम्भ्रियमा
णोव्वायुःपूयमानꣳशुक्रःपूतःशुक्रःक्षीरश्रीर्म्मन्थीसक्तुश्रीर्व्वि

१ आप्प्यारुषमानः। अत्र आप्यायमानो यमो० (शु. य. प्रा. ४ अ. १५१ सू.) इत्यनेन द्विः यकारा संयोगा भवन्ति तेन द्वियकारे कृते पुनस्तृतीये क्रमजे यकारे प्राप्ते तस्य निषेधः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्श्वेदेवाः ॥ ५७ ॥ विश्श्वेदेवाः ॥ विश्श्वेदेवाश्श्वमसेषून्नीतोसुर्हो
मायोद्यंतोरुद्द्रोहूयमानोव्वातोब्भ्यावृत्तोनृचक्षाःप्प्रतिख्ख्यातो
भक्षोभक्ष्यमाणःपितरोनाराशꣳसाःसन्नःसिन्धुः ॥ ५८ ॥
सन्नःसिन्धुः ॥ सन्नःसिन्धुरवभृथायोद्यतःसमुद्द्रोब्भ्यवह्रिह्
यमाणःसलिलःप्प्रप्लुतोययोरोजसास्कभितारजाꣳसिव्वीर्य्यै
भिर्व्वीरतमाशविष्ठा ॥ यापत्त्यैतेअप्प्रतीतासहोभिर्व्विष्णूऽ ॥ ७२ ॥
अगन्व्वरुणापूर्व्वहूतौ ॥ ५९ ॥ देवान्दिवम् ॥ देवान्दिवम्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गन्न्युज्ञस्त्ततौंमाद्द्रविंणमष्टुमनुष्ष्यानन्तारिंक्षमगन्न्युज्ञस्त्ततौं
माद्द्रविंणमष्टुपितॄन्न्पृंथिवीमंगन्न्युज्ञस्त्ततौंमाद्द्रविंणमष्टुयङ्कन्त्वं
लोकमगंन्न्युज्ञस्त्ततौंमेभुद्द्रमंभूत् ॥ ६० ॥ चतुंस्त्रिँ᳖श॒त्त
न्तंवँ᳖ ॥ चतुंस्त्रिँ᳖श॒त्तन्तंवोयेव्वितत्क्रिरेयऽइमँय्यज्ञꣳस्व
धयाददंन्ते ॥ तेषांञ्छिच्छन्नँ᳖ सम्म्वेतद्दंधामिस्वाहांघर्म्मोंऽ
अप्प्येंतुदेवान् ॥ ६१ ॥ यज्ञस्यदोहं᳖ ॥ यज्ञस्यदोहोव्वितं
तँ᳖पुरुत्त्रासोऽअंष्टधादिवंमन्न्वातंतान ॥ सयंज्ञधुक्क्ष्वमहिंमे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रजायांᳪं रायस्प्पोषंव्विश्श्वमायुरश्शीयस्वाहा ॥ ६२ ॥ आप
वस्व ॥ आपवस्वहिरंण्ण्यवदश्श्वंवत्त्सोमव्वीरवंत् ॥ व्वाजुङ्गोमं
न्तमाभंरस्वाहा ॥ ६३ ॥ [१०-२३] ॥ इतिश्रीवाजसनेय
संहितायामष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनु
वाकसूत्रम् ॥ देवसवितश्चतस्त्र, इंद्रस्यवज्रः पंच, देवस्याहं
दशा, पयेस्वाहातिस्त्रो, वाजस्येममष्टा, वग्निरेकाक्षरेणचतुष्कौ, ॥ ७४ ॥

---

१ हिरण्यवदश्ववत् । अत्र अश्वशब्दस्य वत्परे अश्वरश्मि० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन अश्वशब्दाकारस्य दीर्घाकारे प्राप्ते नाश्ववद्धिरण्यात् (शु. य. प्रा. ३ अ. ९९ सू.) इत्यनेन हिरण्यशब्दात्परस्याश्वशब्दाकारो न दीर्घ इति निषेधान्नात्राश्वशब्दाकारो दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षतेचतुष्कौ, सवितात्वाद्वे, अष्टौचत्वारिꣳशत् [अ. ९ मं. ४० अनु. ८] हरिः ॐ ॥ देवंसवितꣳ ॥ देवंसवितुꣳप्प्रसुंवयुज्ञम्प्रसुं वयुज्ञपंतिम्भगांय ॥ दिुव्योगंन्धुर्व्वᳬकेंतपूᳬकेतंन्नꣳपुनातुव्वाुच स्प्पातिुर्व्वाजंन्नꣳस्वदतुस्वाहां ॥ १ ॥ ध्रुवुसदंन्त्वा । नृषदंम्मनुꣳ सदंमुपयाुमगृंहीतोुसीन्द्रांयत्त्वाुजुष्टंगृह्णाम्म्येुषतेुयोनिुरिन्द्रां यत्त्वाुजुष्टंतमम् ॥ अुप्प्सुषदंन्त्वाघृतुसदंव्योमुसदंमुपयाुम गृंहीतोुसीन्द्रांयत्त्वाुजुष्टङ्गृह्णाम्म्येुषतेुयोनिुरिन्द्रांयत्त्वाुजुष्टंत

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मम् ॥ [1]पृथिविसदन्त्वान्तरिक्षसदन्दिविसदन्देवसदन्नाकसद
मुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनिरिन्द्राय
त्त्वाजुष्टतमम् ॥ २ ॥ अपाꣳरसम् ॥ [2]अपाꣳरसमुद्वयसꣳ
सूर्य्येसन्तꣳसमाहितम् ॥ अपाꣳरसस्ययोरसस्त्तंवोगृह्णाम्म्यु
त्तममुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनिरिन्द्रा

१ पृथिविसदन्त्वा । अत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन समानपदे षत्वप्राप्तौ पृथिविदिव्युपरिचर्षणिशकुनियासिभ्यः (शु. य. प्रा. ३ अ. ८३ सू.) इत्यनेन पृथिविपरस्य सस्य षत्वनिषेधः। एवं दिविसदन्देवसदम् इत्यादिषु बोध्यम्। २ अपाꣳरसम् अत्र। दीर्घादर्द्धमात्रा पूर्वाचाध्यर्द्धा (शु. य. प्रा. ४ अ. १४९ सू.) इत्यनेन दीर्घात्स्वरात्परोऽनुस्वारोऽर्धमात्राकालो भवति तेन अपामित्यस्याऽऽकारात्परस्य मकारस्यानुस्वारस्यार्द्धमात्राप्रदर्शको ह्रस्वो गुंकारोऽत्र ज्ञेयः। एवं अपाꣳरसस्य। रजाꣳसि, प्रजायाꣳरायस्पोषम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यत्त्वाजुष्टंतमम् ॥ ३ ॥ ग्रहांऽऊर्ज्जाहुतयः ॥ ग्रहांऽऊर्ज्जाहुत
योव्यन्तोविप्प्रांयमतिम् ॥ तेषांविशिंप्प्रियाणांवोहमिषमूर्ज्जः
समंग्ग्रभमुपयामगृहीतोसीन्द्रांयत्त्वाजुष्टंङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनि
रिन्द्रांयत्त्वाजुष्टंतमम् ॥ सम्पृचौस्त्थःसम्मांभद्रेणंपृङ्क्तंविपृचौ
स्त्थोविमांपाप्मनांपृङ्क्तम् ॥ ४ ॥ [४-१] इन्द्रस्यवज्ज्रः ॥
इन्द्रस्यवज्ज्रौसिवाजसास्त्वयायंव्वाजःसेत् ॥ व्वाजंस्यनुप्प्रं
सवेमातरंम्महीमदितिन्नामव्वचंसाकरामहे ॥ यस्यामिदंविश्वं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्भुवंनमाविवेशतस्यांन्नोदेवःसंविताधर्म्मसाविषत् ॥ ५ ॥
अप्प्स्वन्तः॥ अप्प्स्वन्तरमृतमप्प्सुभेषजमपामुतप्प्रशस्तिष्ष्व
श्वाभवतवाजिनः ॥ देवीरापोयोवऽऊर्म्मिःप्प्रतूर्त्तिःककुन्मा
न्वाजसास्तेनायंवाजꣳसेत् ॥ ६ ॥ वातोवा ॥ वातोवामनो
वागन्धर्वाःसप्तविꣳशतिः ॥ तेऽअग्रेश्वमयुञ्जँस्तेऽअस्मि
ञ्जवमादधुः ॥ ७ ॥ वातरꣳहाभव । वाजिन्युज्यमानऽइन्द्र
स्येवदक्षिणःश्रियैधि ॥ युञ्जन्तुत्वामरुतोविश्ववेदसऽआतेत्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्ट्वांपत्त्सुजुवन्दंधातु ॥८॥ जुवोयऽ ॥ जुवोयस्त्तेंव्वाजिन्निहिंतो
गुहायऽ३र्येनेपरींत्तोऽअचंरत्त्वुव्वातें ॥ तेनंनोव्वाजिन्बलंवान्ब
लेंनव्वाजजिच्चभवसमंनेचपारयिष्ष्णुऽ ॥ व्वाजिंनोव्वाजजितो
व्वाजं६सरिष्ष्यन्तोबृहस्प्पतेंर्भागमवंजिग्घ्रत ॥९॥ [५-२]
देवस्याहम् ॥ देवस्याह६संवितुऽसवेसत्त्यसंवसोबृहस्प्पतेंरुत्त
मन्नाकं६रुहेयम् ॥ देवस्याह६संवितुऽसवेसत्यसंवसऽइन्द्रंस्यो
त्तमन्नाकं६रुहेयम् ॥ देवस्याह६संवितुऽसवेसत्त्यप्प्रसवसो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बृहस्प्पतैरुत्त्तमन्नाकंमरुहम् ॥ देवस्याहꣳसंवितुःसवेसत्त्यप्प्रं
सवसऽइन्द्रस्योत्त्तमन्नाकंमरुहम् ॥ १० ॥ बृहंस्प्पतेव्वाजंम् ॥
बृहंस्प्पतेव्वाजंञ्जयबृहस्प्पतंयेव्वाचंव्वदतबृहस्प्पातिंव्वाजंञ्ज्ञाप
यत ॥ इन्द्रव्वाजंञ्जयेन्द्रांयव्वाचंव्वदतेन्द्रंव्वाजंञ्ज्ञापयत ॥११॥
एषावंः ॥ एषावꣳसासत्त्यासंव्वागंभूद्ययाबृहस्प्पातिंव्वाजम
जींजपताजींजपतबृहस्प्पातिंव्वाजंव्वनंस्प्पतयोव्विमुंञ्चयद्ध्वम् ॥ ॥७७॥
एषावꣳसासत्त्यासंव्वागंभूद्ययेन्द्रंव्वाजमजींजपताजींजपतेन्द्रं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वाजंव्वनस्प्पतयोव्विमुंञ्चयद्ध्वम् ॥ १२॥ देवस्याहम् ॥ देवस्याहᳬ
संवितुःसवेसत्त्यप्प्रंसवसोबृहस्प्पतेर्व्वाजजितोव्वाजञ्जेषम् ॥
व्वाजिनोव्वाजजितोद्ध्वंनस्कभ्नुवन्तोयोजंनामिमानाᳬकाष्ठां
ङ्गच्छत ॥ १३ ॥ः एषस्यः ॥ [1]ऐषस्यव्वाजीक्षिपणिन्तुरण्य
तिग्ग्रीवायांम्बद्धोऽअपिकक्षऽआसनि ॥ क्क्रतुन्दधिक्क्राऽअ
नुसᳬसनिंष्ष्यदत्त्पथामङ्काᳬस्यन्वापनीफणत्स्वाहा ॥ १४ ॥

---

१ एषः स्यः व्वाजी । अत्र स्य एव च (शु. य. प्रा. ३ अ. १७ सू.) इति सूत्रेण स्यपरे व्यञ्जने एष इत्यस्य विसर्गस्य लोपः । तथैव स्य इत्यस्य वाजी-
घटिते वकारे व्यञ्जने परे विसर्जनीयस्य लोपः । तेन एषस्यवाजी । अत्र लोपागमविकारप्रकृतिभावानां चतुर्णां सन्धीनां मध्येऽयं लोपनामा सन्धिर्विज्ञेयः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

उतस्म्मं ॥ उतस्म्मांस्युद्द्ववंतस्त्तुरण्ण्युतः॑पुर्ण्णन्नवेरनुंवातिप्प्र
गर्द्धिनंः ॥ श्येनस्यैवुद्ध्रजंतोऽअङ्कुसम्पर्रिदाधिक्क्राव्ण्णंः
सहोर्ज्जातारींत्रतुꣳस्वाहां ॥ १५ ॥ शन्नंः ॥ शन्नोंभवन्तुव्वा
जिनोहवेंषुदेवतांतामितद्द्रंवꣳस्वर्क्काः॑ ॥ जम्भयुन्तोहिंव्वृकुꣳ
रक्षांꣳसिसनेंम्म्यस्म्मद्युंयवन्नमींवाꣳ ॥ १६ ॥ तेनंः ॥ तेनोऽ
अर्व्वंन्तोहवनꣳश्रुतोहवंव्विश्वेंशृण्ण्वन्तुव्वाजिनोंमितद्द्रंवꣳ ॥ सुह्
स्त्रसामेधसांतासनिष्ष्यवोंमुहोयेधनꣳसमिथेषुंजाभ्भ्रिरे ॥ १७ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वाजेवाजेवत । व्वाजिनोनोधनेषुव्विप्प्राऽअमृताऽऋतज्ञाः ॥
अस्यमद्ध्वः पिबतमादयद्ध्वन्तृप्प्तायातपथिभिर्द्देवयानैः ॥ १८ ॥
आमा ॥ आमाव्वाजस्यप्प्रसवोजगम्म्यादेमेद्यावापृथिवीव्विश्श्व
रूपे ॥ आमागन्तांम्पितरामातराचामासोमोऽअमृतत्त्वेनगं
म्म्यात् ॥ व्वाजिनोव्वाजजितोव्वाजंसससृवाꣳसोबृहस्प्पते
र्ब्भागमवजिग्घ्रतनिमृजानाः ॥ १९ ॥ [१०-३] आप
येस्वाहा । स्वापयेस्वाहापिजायस्वाहाक्क्रतवेस्वाहाव्वसवेस्वाहा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

हर्प्पतये[1]स्वाहाह्नैमुग्ग्धायस्वाहामुग्ग्धायवैनꣳशिनायस्वाहावि
नꣳशिनंऽआन्त्यायनायस्वाहान्त्यायभौवनायस्वाहाभुवनस्य
पतयेस्वाहाधिपतयेस्वाहा ॥ २० ॥ आयुर्य्यज्ञेन । कल्प
ताम्प्राणोयज्ञेनकल्पताञ्चक्षुर्य्यज्ञेनकल्पताꣳश्रोत्रँय्यज्ञेन
कल्पताम्पृष्ठँय्यज्ञेनकल्पताँय्यज्ञोयज्ञेनकल्पताम् ॥ प्रजा
पतेꣳप्रजाऽअभूमस्वर्द्देवाऽअगन्मामृताऽअभूम ॥ २१ ॥

१ अहर्प्पतये । अत्र समानपदे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन सकारे प्राप्ते, अहःपतौ रेफम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ३९ सू.) इत्यनेन पतिशब्दे परे अहरित्यस्य विसर्जनीयस्य रेफः । तत ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अस्म्मेवं÷ ॥ अस्म्मेवौंऽअस्त्त्वन्द्द्रियमस्म्मेनृम्म्णमुतक्क्रतुर
स्म्मेव्वर्च्चांꣳसिसन्तुवꣳ ॥ नमोमात्रेपृथिव्यैनमोमात्रेपृथि
व्याऽइयन्तेराड्ड्यन्तासियमनोद्ध्रुवोसिधरुणं÷ ॥ कृष्यैत्त्वा
क्षेमायत्त्वारय्यैत्त्वापोषायत्त्वा ॥ २२ ॥ [३-४] व्वाजं
स्येमम् ॥ व्वाजस्येमम्प्रसवश्सुषुवेग्ग्रेसोमꣳराजानमोषधीष्व
प्प्सु ॥ ताऽअस्म्मब्भ्यम्मधुमतीर्ब्भवन्तुव्वयꣳराष्ट्रेजागृयाम
पुरोहिताꣳस्वाहा ॥ २३ ॥ व्वाजस्येमाम् ॥ व्वाजस्येमाम्प्रसवश्शि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्श्रियेदिवंमिमाचविश्श्वाभुवनानिसम्म्राट् ॥ अदित्त्सन्तन्दा
पयतिप्प्रजानन्त्सनोरायिꣳसर्व्ववीरन्नियच्छतुस्वाहा ॥ २४ ॥
व्वाजस्यनु । प्प्रसवऽआबभूवेमाचविश्श्वाभुवनानिसर्व्वतः ॥
सनेमिराजापरियातिविद्वान्प्प्रजाम्पुष्टिंव्वर्द्धयमानोऽअस्म्मेस्वा
हा ॥ २५ ॥ सोमꣳराजानम् । सोमꣳराजानमवसेग्ग्निम
न्वारभामहे ॥ आदित्त्यान्विष्ण्णुꣳसूर्य्यम्ब्रह्माणञ्चबृहस्प
तिꣳस्वाहा ॥ २६ ॥ अर्य्यमणम्बृहस्प्पतिम् ॥ अर्य्यमण

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्बृहस्प्पातिमिन्द्रन्दानांयचोदय ॥ व्वाचंव्विष्ण्णुह्नसरंस्वतीꣳ
सवितारंञ्चव्वाजिनꣳस्वाहां ॥ २७ ॥ अग्नेऽअच्छं ॥ अग्नेऽ
अच्छांवदेहनꣳप्प्रातिंनꣳसुमनांभव ॥ प्रनोंयच्छसहस्रजित्त्वꣳ
हिधंनदाऽआसिस्वाहां ॥ २८ ॥ प्रनं॑ ॥ प्रनोंयच्छत्त्वर्य्यमा
प्प्रपूषाप्प्रबृहस्प्पातिं॑ ॥ प्रवाग्ग्देवीदंदातुनꣳस्वाहां ॥२९॥ देव
स्यंत्त्वा । सवितुश्प्प्रंसवेश्विनोंर्ब्बाहुब्भ्यांम्पूष्ण्णोहस्त्तांब्भ्याम् ॥

---

१ प्रनो यच्छत्वर्यमा । अत्र ऋषरेभ्यो नकारो णकारꣳ समानपदें (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन ऋकारषकाररेफेभ्य उत्तरो नकारो णकारमापद्यते समानपदे । अनेन समानपदे णत्वविधानादत्र प्र नो इति पदयोः समानपदत्वाभावान्न णत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सरस्वत्यैव्वाचोयन्तुर्य्यन्त्रियैदधामिबृहस्प्पतेष्ट्वासाम्म्राज्ज्येना
भिषिञ्चाम्म्यसौ[1] ॥ ३० ॥ [८-५] अग्निरेकाक्षरेण । प्प्राणमुद
जयत्तमुज्जेषमश्विनौद्व्यक्षरेणाद्विपदोमनुष्ष्यानुदजयतान्ता
नुज्जेषंव्विष्ण्णुस्त्र्यक्षरेणत्त्रीँल्लोकानुदजयत्तानुज्जेषꣳसोमश्चतुर
क्षरेणचतुष्प्पदꣳपशूनुदजयत्तानुज्जेषम्पूषापञ्चाक्षरेण ॥ ३१ ॥
पूषापञ्चाक्षरेण ॥ पूषापञ्चाक्षरेणपञ्चदिशऽउदजयत्ताऽउज्जे

१ अभिषिञ्चामि । अत्र अभेश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ६५ सू.) इत्यनेन अभेः परस्य सिञ्चामीतिपदघटितस्य सकारस्य षत्वे रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षड्सविताषडक्षरेणषडृतूनुदंजयत्तानुज्जैषम्मरुतः सप्ताक्षरे
णसप्तग्ग्राम्म्यान्पशूनुदंजयँस्तानुज्जेषम्बृहस्पतिरष्टाक्षरेण
गायत्रीमुदंजयत्तामुज्जैषम्मित्रोनवाक्षरेण ॥ ३२ ॥ मित्रो
नवाक्षरेण । त्रिवृतꣳस्तोममुदंजयत्तमुज्जेषंवरुणोदशाक्षरेण
व्विराजमुदंजयत्तामुज्जेषमिन्द्रऽएकादशाक्षरेणत्रिष्टुभमुदंज
यत्तामुज्जेषंव्विश्वेदेवाद्वादशाक्षरेणजगतीमुदंजयँस्तामुज्जेषंव्व
संवस्त्रयोदशाक्षरेण ॥ ३३ ॥ व्वसंवस्त्रयोदशाक्षरेण । त्रयोद

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शꣳस्तोममुदंजयँस्तमुज्जेषꣳरुद्राश्चतुर्दशाक्षरेणचतुर्दशꣳ
स्तोममुदंजयँस्तमुज्जेषमादित्याःपञ्चदशाक्षरेणपञ्चदशꣳस्तो
ममुदंजयँस्तमुज्जेषमदितिꣳषोडशाक्षरेणषोडशꣳस्तोममुदं
जयत्तमुज्जेषम्प्रजापतिꣳसप्तदशाक्षरेणसप्तदशꣳस्तोममुदं
जयत्तमुज्जेषम् ॥ ३४ ॥ [४-६] एषते । निर्ऋतेभागस्त
ञ्जुषस्वस्वाहाग्निनेत्रेभ्योदेवेभ्यःपुरꣳसद्भ्यꣳस्वाहायमनेत्रे ॥८२॥

१ अदितिꣳषोडशा । अत्र प्रत्ययसवर्णम्मुदि शाकटायनः (शु. य. प्रा. ३ अ. ९ सू.) इति विसर्गस्य परसवर्णे प्राप्ते अविकारं शाकल्यः शषसेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १० सू.) इत्यनेन परसवर्णनिषेधाद्विसर्ग एव । लोपागमविकारप्रकृतिभावानां चतुर्णां सन्धीनां मध्ये प्रकृतिभावाख्योऽयं सन्धिः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ्योदेवेभ्योदक्षिणासद्भ्यःस्वाहाविश्वदेवनेत्रेभ्योदेवेभ्यः
पश्चात्सद्भ्यःस्वाहामित्रावरुणनेत्रेभ्योवामरुन्नेत्रेभ्योवादेवे
भ्यःऽउत्तरासद्भ्यःस्वाहासोमनेत्रेभ्योदेवेभ्यःऽउपरिसद्भ्योदुवं
स्वद्भ्यःस्वाहा॥३५॥ येदेवाः॥ येदेवाऽअग्निनेत्राःपुरःसदस्ते
भ्यःस्वाहायेदेवायमनेत्रादक्षिणासदस्तेभ्यःस्वाहायेदेवा
विश्वदेवनेत्राःपश्चात्सदस्तेभ्यःस्वाहायेदेवामित्रावरुणने
त्रावामरुन्नेत्रावोत्तरासदस्तेभ्यःस्वाहायेदेवाःसोमनेत्राऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

उपरिसदोदुर्वस्वन्तुस्त्तेब्भ्युह्स्वाहा ॥ ३६ ॥ अग्नेसहस्व ॥
अग्नेसहस्वपृतनाऽअभिमातीरपास्य ॥ दुष्टरस्त्तरन्नरातीर्वर्च्चो
धायज्ञवांहसि ॥ ३७ ॥ देवस्यंत्त्वा । सवितुःप्प्रसवेश्श्विनो
र्बाहुब्भ्यांम्पूष्णणोहस्त्ताब्भ्याम् ॥ उपांᳫंशोर्वीर्य्येणजुहोमि
हुतᳪरक्षह्स्वाहारक्षंसान्त्वावधायावधिष्म्मरक्षोवधिष्म्मामु
मसौहतः ॥ ३८ ॥ [४-७] सवितात्त्वा । सवानांᳫंसुवता

---

१ उपरिसदः । अत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ७६ सू.) इत्यनेन षत्वप्राप्तौ पृथिविदिव्युपरिचर्षणिशकुनियासिभ्यः (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन उपरिशब्दात्परस्य सदः इत्यस्य सस्य प्रकृतिभावे जाते न षत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मग्निर्गृहपंतीनाꣳसोमोवनस्प्पतीनाम् ॥ बृहस्प्पतिर्व्वाचऽ
इन्द्रोज्ज्यैष्ठ्यायरुद्रश्पशुब्भ्योमित्रश्सत्त्योवरुणोधर्म्मपतीना
म् ॥ ३९ ॥ इमन्देवाः ॥ इमन्देवाऽअसपत्त्नꣳसुवद्ध्वम्महते
क्षत्रायमहतेज्ज्यैष्ठ्यायमहतेजानराज्ज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय ॥
इममुमुष्ष्यपुत्रममुष्ष्यैपुत्रमस्यैविशऽएषवोमीराजासोमो
स्म्माकम्ब्राह्मणानाꣳराजा ॥ ४० ॥ [२-८] ॥ इतिश्रीवाज
सनेयसंहितायांनवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अनुवाकसूत्रम् ॥ अपोदेवाश्चतस्रः, सोमस्यत्विषिः पञ्चा,
वेष्टादन्दशूकाः सप्त, सोमस्यत्वाचतस्र, ऽइन्द्रस्यवज्रः पञ्च,
स्योनासिचतस्रः, सवित्राप्रसवित्रैका, श्विभ्यांपच्यस्वचतस्रो,
ष्टौचतुस्त्रिꣳशत् [अ. १० मं. ३४ अनु. ८] हरिः ॐ॥ अपोदेवाꣳ॥
अपोदेवामधुमतीरगृभ्णन्नूर्ज्जस्वतीराजस्वश्चितानाꣳ ॥ याभि
र्म्मित्रावरुणावभ्यषिञ्चन्याभिरिन्द्रमनयन्नत्त्यरातीꣳ ॥ १ ॥ ॥८४॥

१ अभ्यषिञ्चन् । अभि असिञ्चन् । इति द्वे पदे अत्र अभेश्च (शु. ३ अ. ६५ सू.) अभेरुपसर्गात्परस्य सिञ्चतेः सकारः षकारमापद्यते संहितायाम् । इति इत्यनेनासिञ्चन्पदघटिताकारस्य व्यवधानेन षत्वाप्राप्तौ अव्यवहितोऽपि (शु. य. प्रा. ३ अ. ६६ सू.) इत्यनेन व्यवधानेऽपि षकारे रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वृषण्णंऽऊर्म्मिः ॥ वृषण्णंऽऊर्म्मिरंसिराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदेहिस्वाहा
वृषण्णंऽऊर्म्मिरंसिराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदेहिवृषसेनोसिराष्ट्रदारा
ष्ट्रम्मेदेहिस्वाहावृषसेनोसिराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदेह्यत्थैतंस्त्थ
॥ २ ॥ अत्थैतंस्त्थ । राष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदत्तस्वाहात्थैतंस्त्थराष्ट्र
दाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तौजंस्वतीस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदत्तस्वाहौजंस्व
तीस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तापंःपरिवाहिणीस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्र
म्मेदत्तस्वाहापंःपरिवाहिणीस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तापा

सं. १५

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्पातिंरासिराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदेहिस्वाहापाम्पातिंरासिराष्ट्रदाराष्ट्रममु
ष्मैदेह्यपाङ्गर्भौसिराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदेहिस्वाहापाङ्गर्भौसिराष्ट्र
दाराष्ट्रममुष्मैदेहिसूर्य्यत्त्वचसस्स्थ ॥ ३ ॥ सूर्य्यत्त्व
चसस्स्थ । राष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहासूर्य्यत्त्वचसस्स्थराष्ट्रदा
राष्ट्रममुष्मैदत्तसूर्य्यवर्च्चसस्स्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहासूर्य्य
वर्च्चसस्स्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्मैदत्तमान्दास्स्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्त
स्वाहामान्दास्स्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्मैदत्तव्व्रजाक्षितास्स्थराष्ट्रदा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

राष्ट्रम्मैदत्तस्वाहांव्रजुक्षितंस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तव्वाशां
स्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहाव्वाशास्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्त
शाविंष्ठास्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहाशाविंष्ठास्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम
मुष्म्मैदत्तशाक्करीस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहाशाक्करीस्त्थराष्ट्र
दाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तजनभृतंस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहांजनभृ
तंस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्ताव्विश्वभृतंस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्त
स्वाहांव्विश्वभृतंस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तापं÷स्वराजंस्त्थरा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्रुदाराष्ट्रममुष्मैदत्त ॥ मधुमतीर्म्मधुमतीभिःपृच्यन्ताम्महि
क्षत्रङ्क्षत्रियायवन्वानाऽअनाधृष्टाःसीदतसहौजसोमहिक्षत्रङ्क्ष
त्रियायदधतीः ॥ ४ ॥ [४-१] शतम् ॥ ४०० ॥ सोमस्यत्त्वि
षिः ॥ सोमस्यत्त्विषिरसितवेवमेत्त्विषिर्भूयात् ॥ अग्नयेस्वा
हासोमायस्वाहासवित्रेस्वाहासरस्वत्यैस्वाहापूष्णेस्वाहाबृह
स्पतयेस्वाहेन्द्रायस्वाहाघोषायस्वाहाश्श्लोकायस्वाहाऽंशाय
स्वाहाभगायस्वाहार्य्यम्णेस्वाहा ॥ ५ ॥ पवित्रेस्त्थः ॥ पवि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्रैस्त्थोव्वैष्णुव्यौसावितुर्व्वः प्प्रसवऽउत्त्पुनाम्म्यच्छिद्द्रेणपवि त्रैणसूर्य्यस्यरश्म्मिभिः ॥ अनिभृष्टमसिव्वाचोबन्धुस्त्तपो जाःसोमस्यदात्रमसिस्वाहाराजस्वः ॥ ६ ॥ सधमादोद्युम्म्नि नीः ॥ सधमादोद्युम्म्निनीरापऽएताऽअनाधृष्टाऽअपस्योव्वसा नाः ॥ पस्त्यासुचक्क्रेव्वरुणःसधस्त्थमपाᳫंशिशुम्मातृतमा स्वन्तः ॥ ७ ॥ क्षत्रस्योल्बम् ॥ क्षत्रस्योल्बमसिक्षत्रस्यजरा य्युवसिक्षत्रस्ययोनिरसिक्षत्रस्यनाभिरसीन्द्रस्यव्वार्त्रघ्नमसिमि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्रस्यांसिव्वरुंणस्यासित्त्वयायंव्वृत्रंव्वधेत् ॥ द्दृबासिंरुजासिंक्षु
मासिं ॥ पातैनम्प्राञ्चम्पातैनम्प्रत्त्यञ्चम्पातैनन्तिर्य्यञ्चन्दि
ग्ग्भ्यःपांत ॥ ८ ॥ आविर्म्मर्य्याꣳ ॥ आविर्म्मर्य्याऽआ
वित्तोऽअग्निर्गृहपंतिरावित्तऽइन्द्रोवृद्धश्रवाऽआवित्तौमित्रा
वरुंणौधृतव्रंतावावित्तꣳपूषाविश्ववेंदाऽआवित्तेद्यावापृथिवीवि
श्वशम्भुवावावित्तादितिरुरुशर्म्मा ॥ ९ ॥ [५-२] अवेंष्टा
दन्दशूकाꣳ ॥ अवेंष्टादन्दशूकाꣳप्प्राचीमारोहगायत्रीत्त्वांव

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तुरथन्तरꣳसामंत्त्रिवृत्त्स्तोमोव्वसन्तऽऋतुर्ब्ब्रह्मद्द्रविणन्दक्षिणा
मारोह ॥ १० ॥ दक्षिणामारोह । त्रिष्टुप्त्त्वांवतुबृहत्त्सामंपञ्चद
शस्त्तोमोग्ग्रीष्म्मऽऋतुःक्षत्त्रन्द्रविणम्प्रतीचीमारोह ॥ ११ ॥
प्रतीचीमारोह । जगतीत्त्वावतुव्वैरूपꣳसामंसप्तदशस्त्तोमो
व्वर्षाऽऋतुर्व्विड्द्रविणमुदीचीमारोह ॥ १२ ॥ उदीचीमारोह ।
नुष्टुप्त्त्वांवतुव्वैराजꣳसामैकविꣳशस्त्तोमः शरदृतुःफलन्द्रवि
णमूर्द्ध्वामारोह ॥ १३ ॥ ऊर्द्ध्वामारोह । पङ्क्तिस्त्त्वांवतुशाक्कर

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रैवतेसामंनीत्रिणवत्त्रयास्त्रिश्छशौस्त्तोमौहेमन्तशिशिरावृतूवर्च्चो
द्द्रविणम्प्रत्त्यंस्त्तन्नमुचेःशिरः ॥ १४ ॥ सोमस्युत्त्विषिः ॥
सोमंस्युत्त्विषिरसितवेवमेत्त्विषिर्भूयात् ॥ मृत्त्योःपाह्यो
जौसिसहोस्यमृतंमसि ॥ १५ ॥ हिरण्णयरूपाऽउषसः ॥
हिरण्णयरूपाऽउषसोविरोकऽउभाविन्द्राऽउदिथःसूर्य्यश्च ॥
आरोहतंवरुणामित्त्रगर्त्तन्ततश्चक्षाथामदितिन्दितिञ्चमित्त्रोसि
वरुणोसि ॥ १६ ॥ [७-३] सोमस्यत्त्वा । द्युम्नेना

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भिषिञ्चाम्म्यग्ग्नेर्भ्राजसासूर्य्यस्यवर्च्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण ॥ क्षत्रा
णांक्षत्रपतिरेस्यतिदिद्यून्पाहि ॥ १७ ॥ इमन्देवा० ॥ इम
न्देवाऽअसपत्न्कᳬसुवध्वम्महतेक्षत्रायमहतेज्ज्यैष्ठ्यायमहते
जानराज्ज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय ॥ इममुमुष्ष्यपुत्रममुष्ष्यैपुत्र
मस्यैविशऽएषवोमीराजासोमोस्म्माकम्ब्राह्मणानाᳬराजा
॥ १८ ॥ प्रपर्वतस्य । वृषभस्यपृष्ठान्नावश्चरन्तिस्वसिचऽइया
नाः ॥ ताऽआववृत्रन्नधरागुदक्ताऽअहिम्बुध्न्यमनुरीयमा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णाᳬ ॥ व्विष्ण्णोर्व्विक्क्रमंणमसिव्विष्ण्णोर्व्विक्क्रान्तमसिव्विष्ण्णोᳬ
क्क्रान्तमंसि ॥ १९ ॥ प्रजांपतेन । त्त्वदेतान्न्यन्न्योव्विश्श्वांरूपा
णिपरिताबंभूव ॥ यत्त्कांमास्त्तेजुहुमस्त्तन्नोऽअस्त्त्वयमसु
ष्ष्यंपितासावस्यापिताव्वयᳪस्यांमपतंयोरयीणाᳪस्वाहां ॥ रुद्द्र
यत्त्तेक्क्रिविपरन्नामतस्म्मिन्न्हुतमंस्यमेष्ट्टमंसिस्वाहां ॥ २० ॥
[४-४] इन्द्रंस्यव्वज्ज्रं÷॥ इन्द्रंस्यव्वज्ज्रोऽसिमित्रावरुंणयोस्त्त्वा ॥८९॥
प्प्रशास्त्त्रोः प्प्रशिषांयुनाज्ज्मि ॥ अव्यंथायैत्त्वास्वधायैत्त्वारिंष्ट्टोऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अर्ज्जुनोमरुताम्प्रसवेनंजयापामुमनंसासमिन्द्रियेण ॥ २१ ॥
मातें ॥ मातंऽइन्द्रतेव्वयन्तुराषाडयुंक्तासोऽअब्ब्रह्मताव्वि
दंसाम ॥ तिष्ठारथमाधियंव्वंज्जहस्तारश्म्मीन्देवयमसेस्व
श्वान् ॥२२॥ अग्नयेंगृहपंतये ॥ अग्नयेंगृहपंतयेस्वाहासोमांय
व्वनस्प्पतंयेस्वाहांमरुतामोजंसेस्वाहेन्द्रंस्येन्द्रियायस्वाहा ॥
पृथिंविमातम्र्मामांहिंᳵसीम्मोंऽअहन्त्वाम् ॥ २३ ॥ हुᳶसःशुं
चिषत् ॥ हुᳶसःशुंचिषद्वसुंरन्तरिक्षसद्धोतांव्वेदिषदतिंथिर्दुरोण

१ तिष्ठारथेन । अत्र तिष्ठाद्युदात्तम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १०४ सू.) इत्यनेन तिष्ठेत्येतत्पदे आद्युदात्ते तस्याकारस्य दीर्घो भवति । अतो दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सत् ॥ नृषद्वंरसद्वंतसद्व्योमसदब्जागोजाऽऋतजाऽअद्रिजाऽ
ऋतम्बृहत् ॥ २४ ॥ इयंदासि ॥ इयंदुस्यायुरस्यायुर्म्मयिधेहि
युङ्ङसिवर्च्चौसिवर्च्चोमयिधेह्यूर्गस्यूर्ज्जम्मयिधेहि ॥ इन्द्रस्यवां
वीर्य्यकृतोबाहूऽअभ्युपावहरामि ॥ २५ ॥ [५-५] स्योनासि ।
सुषदासिक्षत्रस्ययोनिरसि ॥ स्योनामासीदसुषदामासीदक्षत्र
स्ययोनिमासीद ॥ २६ ॥ निषसाद । धृतव्रतोवरुणः पस्त्यास्वा ॥
साम्म्राज्यायसुक्रतुः ॥ २७ ॥ अभिभूरसि ॥ अभिभूरस्येता

१ निषसाद । अत्र नि ससाद इति पदम् ससाद च (शु. य. प्रा. ३ अ. ६० सू.) इत्यनेन नेः परस्य ससादशब्दस्य सकारस्य षकारे निषसादेति रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्तेपञ्चदिशं÷कल्प्पन्ताम्ब्रह्मँस्त्त्वम्ब्रह्मासिंसवितासिंसत्त्य
प्प्रंसवोव्वरुणोसिसत्त्यौजाऽइन्द्रोसिव्विशौजारुद्द्रोसिसुशेवं÷ ॥
बहुंकार श्श्रेयंस्कर भूयंस्करेन्द्रंस्यव्वज्ज्रोसितेनंमेरद्ध्य ॥ २८ ॥
अग्ग्निःपृथुः ॥ अग्ग्निःपृथुर्द्धर्म्मणस्प्पतिंर्ज्जुषाणोऽअग्ग्निःपृ
थुर्द्धर्म्मणस्प्पतिराज्ज्यंस्यव्वेतुस्वाहास्वाहांकृताꣳसूर्य्यंस्यरश्म्मि
भिर्य्यतद्ध्वꣳसजातानांम्मद्ध्यमेष्ठ्यांय ॥ २९ ॥ [४-६] सवि
त्त्राप्प्रंसवित्त्रा। सरंस्वत्त्याव्वाचात्त्वष्ट्रांरूपैःपूष्ण्णापशुभिरिन्द्रे

१ श्रेयस्करभूयस्कर इत्यत्र समानपदे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन ककारपकारपरयोः यथायोगं समानपदे सकारः षकारश्च विधीयते।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णास्म्मेबृहुस्प्पतिनाब्रह्मणाव्वरुणेनौजंसाग्निनातेजंसासोमे
नराज्ञाव्विष्णुनादशम्म्यादेवतयाप्प्रसूतुहंप्प्रसंप्पामि ॥ ३० ॥
[१-७] अश्विब्भ्याम्पच्च्यस्व ॥ अश्विब्भ्याम्पच्च्यस्वसरस्व
त्त्यैपच्च्यस्वेन्द्रांयसुत्राम्म्णेपच्च्यस्व ॥ व्वायुःपूतःपवित्रेणप्प्र
त्त्यङ्[1]क्सोमोऽअतिस्रुतः ॥ इन्द्रस्ययुज्ज्युहंसखा ॥ ३१ ॥ कुवि
दुङ्ग । यवमन्तोयवंञ्चिद्यथादान्त्यनुपूर्व्वंव्वियूय ॥ इहेहैषाङ्कृणु ॥९१॥

१ प्रत्यङ्क्सोमः । अत्र प्रत्यङ् सोम इति पदम् । ङ्नौ काभ्यां सकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. १५ सू.) ङकारनकारौ यथासंख्यं ककारतकाराभ्यां सकारे परे व्यवधीयेते । तेनात्र ङकारात्परस्य ककारे रूपम् । लोपागमविकारप्रकृतिभावानां चतुर्णां सन्धीनां मध्येऽयमागमाख्यः सन्धिः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हिभोजंनानियेबर्हिषोनमंऽउक्किँङ्यजंन्ति ॥ उपयामगृंहीतो
स्यश्विभ्भ्यांन्त्वासरंस्वत्त्यैत्त्वेन्द्रांयत्त्वासुत्राम्म्णे ॥ ३२ ॥ सुवढ
सुरामंम् ॥ सुवढ सुरामंमश्विनानमुंचावासुरेसचां ॥ व्विपिपा
नाशुंभस्पतीऽइन्द्रङ्कर्म्मँस्वावतम् ॥ ३३ ॥ पुत्रामिंवपितरौं ॥
पुत्रामिंवपितरांवश्विनोभेन्द्रावथुःकाव्यैर्दँढसनांभिः ॥ यत्सु
रामंव्यपिबःशचींभिःसरंस्वतीत्त्वामघवन्नभिष्णक् ॥ ३४ ॥
[४-८] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांदशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीवेदपुरुषायनमः। अनुवाकसूत्रम्। युञ्जानएकादश, प्रतूर्त्तं
व्वाजिन्षोडश, देवस्यत्वादश, पोदेवीर्द्वादश, पोह्येकादश,
दितिश्चापञ्च, कूतिमग्निमष्टादश, सप्तत्र्यशीतिः ॥ [अ. ११
मं. ८३ अनु० ७] ॥ हरिःॐ ॥ युञ्जानश्प्प्रंथमम् ॥ युञ्जानः
प्प्रंथमम्मनंस्तत्त्वायंसविताधियं÷ ॥ अग्नेर्ज्ज्योतिर्न्निचाय्यं
पृथिव्याऽअद्ध्याभंरत् ॥१॥ युक्तेनमनंसा। व्वयन्देवस्यंसवितुः
सवे ॥ स्वर्ग्यायशक्त्यां ॥ २ ॥ युक्त्वायंसविता। देवान्त्स्वं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

र्य्यतोधियादिवम् ॥ बृहज्ज्योतिः करिष्यतःसवितासुवाति
तान् ॥ ३ ॥ युञ्जतेमनः ॥ युञ्जतेमनऽउतयुञ्जतेधियोविप्रा
विप्रस्यबृहतोविपश्चितः ॥ विहोत्रादधेवयुनाविदेकऽइन्महीं
देवस्यसवितुःपरिष्टुतिः ॥ ४ ॥ युजेवाम् ॥ युजेवाम्ब्रह्मपूर्व्यं
न्नमोभिर्विश्लोकऽएतुपत्थ्येवसूरेः ॥ शृण्वन्तुविश्वेऽअमृत
स्यपुत्राऽआयेधामानिदिव्यानितस्थुः ॥ ५ ॥ यस्यप्रयाणम् ॥
यस्यप्रयाणमन्वन्यऽइद्ययुर्देवादेवस्यमहिमानमोजसा ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यश्पार्त्थिवानिव्विममेसऽएतंशोरजांᳬसिदेवश्सवितामहित्त्व
ना ॥ ६ ॥ देवंसवितः ॥ देवंसवितःᳬप्प्रसुवयज्ञम्प्रसुवयज्ञपतिं
म्भगाय ॥ दिव्योगन्धर्व्वःकेतपूःकेतन्नःपुनातुव्वाचस्प्पतिर्व्वा
चंन्नःस्वदतु ॥ ७ ॥ इमन्नः ॥ इमन्नोदेवसवितर्य्यज्ञम्प्रणय[1]
देवाव्व्यᳬसखिविदᳬसत्राजितन्धनजितᳬस्वर्जितम् ॥ ऋचा
स्तोमᳬसमर्द्धयगायत्रेणरथन्तरम्बृहद्गायत्रवर्त्तनिस्वाहा ॥ ८ ॥ ॥ ९३ ॥

१ प्रणय। अत्र प्र नय इति पदम्। अत्र समानपदाभावेन ऋषरेभ्यः इत्यस्याप्राप्तौ प्रनेतिनुदातिहिनोमीनाम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८९ सू.) इत्यनेन प्रपूर्वाणां नेति नुदाति हिनोमि इत्येषां नकारस्य णकारो विधीयते तेनात्र प्रणय इत्यत्र णत्वम्। सूत्रे हिनोमीतिविकरणनिर्देशाद्यत्र विकरणाभावस्तत्र न णत्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दे॒वस्य॑न्त्वा। स॒वि॒तुः प्र॑स॒वे᳕ऽश्विनो॑र्ब्बा॒हुब्भ्या॑म्पू॒ष्णो हस्ता॑ब्भ्या
म्॥ आद॑दे गाय॒त्रेण॒ च्छन्द॑साङ्गिर॒स्वत्पृ॑थि॒व्याः स॒धस्था॑द॒ग्नि
म्पु॑री॒ष्य᳖मङ्गिर॒स्वदाभ॑र॒ त्रैष्टु॑[1]भेन॒ च्छन्द॑साङ्गिर॒स्वत् ॥ ९ ॥
अभ्रि॑रसि॒ ॥ अभ्रि॑रसि॒ नार्य॑सि॒ त्वया॑ व॒यम॒ग्निꣳ श॑केम॒ ख
नि॑तुꣳ स॒धस्थ॒ऽआ ॥ जाग॑तेन॒ च्छन्द॑साङ्गिर॒स्वत् ॥ १० ॥
हस्त॒ऽआधाय॑। स॒वि॒ता बिभ्र॒दभ्रि॑ꣳ हिर॒ण्ययी॑म् ॥ अ॒ग्ने

१ त्रैष्टुभेन। अत्र ऋषरेभ्यो नकारो णकारꣳ समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे स्वरयवहकपैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेन व्यवधानेऽपि विहितस्य प्राप्तस्य णत्वस्य शिलिसिवर्गमध्यमव्यवहितोऽपि (शु. य. प्रा. ३ अ. ९६ सू.) इत्यनेन शकारलकारसकार (मध्यमवर्ग) चवर्गटवर्गतवर्गव्यवधानेषु ऋषरेभ्यः परस्य नकारस्य प्रकृतिभावादत्र णत्वं निषिध्यते।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ज्ज्योतिर्न्निचाय्यपृथिव्याऽअद्ध्याभंर दानुष्टुभेनच्छन्दंसाङ्गिर
स्वत् ॥ ११ ॥ [११-१] प्रतूर्त्तंवाजिन् ॥ प्रतूर्त्तंवाजिन्नाद्द्रंववारि
ष्ठामनुसंवतम् ॥ दिवितेजन्मंपरममन्तारिक्षेतवनाभिं÷पृथि
व्यामधियोनिरित् ॥ १२ ॥ युञ्जाथाᳬंरासंभम् ॥ युञ्जाथाᳬं
रासभँऽयुवमस्मिन्यामेंवृषण्वसू ॥ अग्निम्भरंन्तमस्मयुम्
॥ १३ ॥ योगेयोगेतवस्त्तंरम् ॥ योगेयोगेतवस्त्तरंवाजेंवाजे
हवामहे ॥ सखायऽइन्द्रमूतयें ॥ १४ ॥ प्रतूर्वन्नेहि ॥ प्रतूर्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्नेह्यंवृक्का मुन्नशंस्त्तीरुद्रस्युगाणंपत्त्यम्मयोभूरेहि॥ उर्व्वन्तरीक्षं
व्वीहिस्वुस्त्तिगंव्यूतिरभंयानिकूण्णवन्न्पूष्णणासुयुजांसुह ॥१५॥
पृथिव्याःसधस्त्थांत्॥ पृथिव्याःसधस्त्थांदुग्ग्निम्पुंरीष्ष्यमाङ्गि
रस्वदाभंराग्ग्निम्पुंरीष्ष्यमाङ्गिरस्वदच्छैमोग्ग्निम्पुंरीष्ष्यमाङ्गिर
स्वद्धंरिष्ष्यामहं ॥ १६ ॥ अन्न्वुग्ग्निः ॥ अन्न्वुग्ग्निरुषसामग्ग्रं
मक्ख्यदन्न्वहांनिप्प्रथुमोजातवेदाः ॥ अनुसूर्य्यस्यपुरुत्राचं
रश्मीननुद्यावांपृथिव्वीऽआतंतन्थ ॥१७॥ आगत्त्यंव्वाजी ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आगत्त्यंव्वाज्ज्यद्ध्वानꣳसर्व्वाम्मृधोव्विधूंनुते ॥ अग्निꣳसधस्त्थे
महतिचक्षुंषानिचिंकीषते ॥ १८ ॥ आक्रम्म्यंव्वाजिन् ॥ आक्र
म्म्यंव्वाजिन्नपृथिवीमग्निमिंच्छरुचात्त्वम् ॥ भूम्म्यांवृत्त्वाय
नोब्रूहियतꣳखनेंमतंव्वयम् ॥ १९ ॥ द्यौस्त्ते । पृष्ठम्पृथिवी
सधस्त्थंमात्क्मान्तरिक्षꣳसमुद्रोयोनिं÷ ॥ व्विक्ख्यायचक्षु
षात्त्वमभितिष्ठपृतन्न्यतः ॥ २० ॥ उत्क्राम । महतेसौभंगाया
स्म्मादास्त्थानाद्द्रविणोदाव्वांजिन् ॥ व्वयꣳस्यामसुमतौपृथि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्याऽअग्निङ्गनंन्तऽउपस्त्थेऽअस्याः॥२१॥उदंक्रमीत्॥ उदंक्र
मीद्द्रविणोदाव्वाज्ज्यर्व्वाकुःसुलोकꣳसुकृतम्पृथिव्व्याम्॥ ततः
स्वनेमसुप्प्रतीकमग्निꣳस्वोरुहांणाऽअधिनाकंमुत्तमम्॥२२॥
आत्त्वां।जिघर्म्मिमनंसाघृतेनंप्प्रतिक्षियन्तम्भुवंनानिव्विश्वां॥
पृथुन्तिरश्चावयंसाबृहन्तंव्यचिंष्ठमन्नैरभसन्दृशांनम्॥ २३ ॥
आविश्वतः। प्प्रत्त्यञ्चञ्जिघर्म्म्यरक्षसामनंसातज्जुषेत॥ मर्य्य
श्रीस्पृहयद्वंर्ण्णोऽअग्निर्न्नाभिमृशेतन्न्वावाजंभुराणः॥ २४ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

परिवाजंपतिꣳ ॥ [1]परिवाजंपतिꣳकविरग्निर्हव्यान्यंक्रमीत् ॥
दधद्रत्नांनिदाशुषे ॥ २५ ॥ परित्त्वा । ग्ग्नेपुरंव्वयंव्विप्प्रꣳसह
स्यधीमहि ॥ धृषद्वंर्ण्णन्दिवेदिवेहन्तारम्[2]भङ्गुरावंताम् ॥२६॥
त्वमंग्ग्ने ॥ त्वमंग्ग्नेद्युभिस्त्त्वमांशुशुक्षणिस्त्त्वमद्भ्यस्त्त्वम
श्म्मंनस्प्परि ॥ त्वंव्वनेब्भ्यस्त्त्वमोषधीब्भ्यस्त्त्वन्[3]नृणान्नृपतेजा

---

१ परिवाजपतिः कविः । अत्र कविष्करत्कृधिषु (शु. य. प्रा. ३ अ. ३२ सू.) इत्यनेन कविपरे पतिशब्दस्य विसर्गस्य षकारे प्राप्ते वाजपति-वांसऽएदिधिषुरन्तःपर्श्व्येनान्तःपार्श्व्यमिति च (शु. य. प्रा. ३ अ. ३८ सू.) इत्यनेन सकारषकारयोर्निषेधाद्विसर्जनीय एव । २ भङ्गुरावताम् । अत्र अश्वरश्मिमतिसुमति (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे भङ्गुरशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । ३ नृणाम् । अत्र ऋषरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे ऋकात्परस्य नकारस्य णत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

यसेशुचिं÷ ॥ २७ ॥ [१६-२] देवस्यंत्त्वा। सवितुः प्प्रंस
वेुश्विनोर्ब्बाहुब्भ्यांम्पूष्णणोहस्त्तांब्भ्याम् ॥ पृथिव्याःसुधस्त्थां
दुग्निम्पुरीष्ष्यमाङ्गिरुस्वत्त्खंनामि ॥ ज्योतिंष्मन्तन्त्वाग्ग्ने
सुप्प्रतीकुमर्जस्त्रेण भानुनादीद्यंतम् ॥ शिवम्प्रुजाब्भ्योहिं६
सन्तम्पृथिव्याःसुधस्त्थांदुग्निम्पुरीष्ष्यमाङ्गिरुस्वत्त्खंनाम६
॥ २८ ॥ अपाम्पृष्ठम् ॥ अपाम्पृष्ठमंसियोनिंरुग्नेःसंमुद्रम्
भितु६पिन्न्वंमानम् ॥ वर्द्धमानोमुहाँ२॥ऽआचपुष्क्करेदिवो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मात्रंयाव्वारिम्म्णाप्प्रंथस्व ॥ २९ ॥ शर्म्मंच ॥ शर्म्मंचुस्त्थो
व्वर्म्मचुस्त्थोच्छिद्द्रेबहुलेऽउभे ॥ व्यचंस्वतीसंव्वंसाथाम्भृतम
ग्निम्पुंरीष्यम् ॥ ३० ॥ संव्वंसाथाम् ॥ संव्वंसाथाॅस्वर्व्विदां
समीचीऽउरंसात्मनां ॥ अग्निमुन्तर्ब्भरिष्यन्तीज्योति
ष्मन्तमजंस्रमित् ॥ ३१ ॥ पुरीष्योसि । व्विश्वभंराऽअथं
र्वात्त्वाप्प्रथमोनिरंमन्थदग्ने ॥ त्वामंग्नेपुष्कंरादध्यथर्व्वानिरं
मन्थत ॥ मूर्ध्नोव्विश्वंस्यव्वाघतंः ॥ ३२ ॥ तमुंत्त्वा । दुध्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ङ्‌ऋषि॑÷पुत्रऽई॑धेऽअथर्व्वणः॑ ॥ वृ॒त्र॒ह॒णम्पु॑रन्द॒रम् ॥ ३३ ॥
तमु॑ त्वा । पा॒त्थ्यो॒ वृषा॒ सर्मी॑धे दस्युह॒न्तम॑म् ॥ धनञ्ज॒यꣳ रणे॑
रणे ॥ ३४ ॥ सीद॑ होतः॑ ॥ सीद॑ होत॒ः स्वऽउ॑ लो॒के चि॑कि॒त्त्वा
न्त्सा॒दया॑ य॒ज्ञꣳ सु॑कृ॒तस्य॒ योनौ॑ ॥ दे॒वा॒वीर्दे॒वान्ह॒विषा॑ यजा॒स्य
ग्ग्ने बृ॒हद्यज॑माने॒ वयो॑ धाः॑ ॥ ३५ ॥ नि होता॑ । हो॒तृ॒षद॑ने॒ वि
दा॑नस्त्त्वे॒षो दी॑दि॒वाँ२॥ऽअ॑सदत्सु॒दक्ष॑÷ ॥ अद॑ब्धव्रतप्रम
तिर्व्वसि॑ष्ठः॑ सहस्त्रम्भ॒रः शुचि॑जिह्वोऽअ॒ग्निः ॥ ३६ ॥ सꣳसी

१ सादय यज्ञम्। इति पदम्। अत्र श्रथोदारिथशोचपनय सादयर्जुं० (य. शु. प्रा. ३ अ. ११३ सू.) इत्यनेन यकारे परे दीर्घविधानात्। सादयायज्ञम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दस्व। महाँ २॥ऽअसिशोचंस्वदेववीतमः॥ विधूममंग्ग्नेऽअरुष
म्मियेद्ध्यसृजप्प्रंशस्त्तदर्शतम्॥ ३७॥[१०-३]अपोदेवीः॥
अपोदेवीरुपंसृजमधुंमतीरयुक्ष्मायंप्प्रजाब्भ्यंः ॥ तासांमा
स्त्थानादुज्जिहतामोषंधयःसुपिप्पलाः ॥ ३८ ॥ सन्तें। व्वायु
र्म्मातरिश्वांदधातूत्त्तानायाहृदयँय्यद्विकंस्त्तम्॥ योदेवानाञ्चर
सिप्प्राणथेनकस्म्मैदेवव्वषंडस्त्तुतुब्भ्यंम् ॥ ३९ ॥ सुजांतोज्ज्यो
तिषा । सहशर्म्मव्वरूथमासंदत्त्स्वः ॥ व्वासोऽअग्ग्नेव्विश्व ॥१८॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रूपद्धसंय्ययस्वाविभावसो ॥४०॥ उदुंतिष्ठ । स्वद्ध्वरांवां[1]नोदेव्या
धिया ॥ दृशेचंभासाबृंहतासुंशुक्कनिराग्नेयाहिसुशस्तिभिः
॥ ४१ ॥ ऊर्द्धऽऊषुणः ॥ ऊर्द्धऽऊ[2]षुणंऽऊतयेतिष्ठा[3]देवो
नसंविता ॥ ऊर्द्धोवाजंस्यसनितायदुञ्जिभिंर्वाघद्भिर्विहयांमहे
॥ ४२ ॥ सजातः ॥ सजातोगर्भोंऽअसिरोदंस्योरग्नेचारुर्वि
भृंतऽओषंधीषु ॥ चित्रःशिशुःपरितमांᳬस्यक्तून्प्रमातृभ्योऽ

१ अवानोधिया । अत्र अवोपसर्गस्य ह्रस्वाकारस्य नोपरे धारययोजाव० (य. शु. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः । २ ऊर्द्धऽऊषुणः ऊर्द्ध ऊ सुनः इत्यत्र ऊश्चापृक्तात् (शु. य. प्रा. ३ अ. ६२ सू.) इत्यनेन अपृक्तसंज्ञादूकारात्परः सकारः षत्वमापद्यते तेन सस्य षकारः । ३ तिष्ठादेवः । अत्र तिष्ठाद्युदात्तम् (शु. य प्रा. ३ अ. १०४ सू.) इत्यनेन यदि तिष्ठेत्येतत्पदं आद्युदात्तं भवेत्तदा दीर्घत्वं प्राप्नोति । अत्र तिष्ठेत्येतस्याद्युदात्तत्वाद्दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

अधिकनिक्क्रदद्दाहं ॥ ४३ ॥ स्थिरोभव । व्वीड्वङ्गऽआशुर्ब्भव
व्वाज्यर्व्वन् ॥ पृथुर्ब्भवसुषदस्त्वमग्नेः पुरीषवाहणः[1] ॥ ४४ ॥
शिवोभव । प्रजाब्भ्योमानुषीब्भ्यस्त्वमङ्गिरः ॥ माद्यावा
पृथिवीऽअभिशोचीर्म्मान्तरिक्षम्मावनस्पतीन् ॥ ४५ ॥ प्रैतु ।
व्वाजीकनिक्क्रदन्नानदद्रासभः पत्त्वा ॥ भरन्नग्निम्पुरीष्यम्मा
पाद्यायुषः पुरा ॥ वृषाग्निंव्वृषणम्भरन्नपाङ्गर्ब्भꣳ समुद्रियम् ॥

१ पुरीषवाहणः । अत्र ऋषरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यप्राप्तौ स्वरयवहकपैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन ऋषरेभ्यो स्वरयवहकवर्गपवर्गव्यवधानेऽपि णत्वविधानादत्र वाहनशब्दस्य नस्य णत्वम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अग्नऽआयांहिवीतयें ॥ ४६ ॥ ऋतꣳसुत्त्यम् ॥ ऋतꣳसु
त्त्यमृतꣳसुत्त्यमग्निम्पुरीष्यमाङ्गिरस्वद्भरामः ॥ ओषंधयः
प्प्रतिंमोदद्ध्वमग्निमेतꣳशिवमायन्तंमभ्यत्रंयुष्माः॥ व्यस्य
न्विश्वाऽअनिराऽअमीवानिषीदंन्नोऽअपंदुर्म्मृतिञ्जंहि ॥४७॥
ओषंधयःप्प्रतिं । गृभ्णीतपुष्प्पंवतीःसुपिप्पलाः ॥ अयंवो
गर्भऽऋत्त्वियंः प्प्रत्क्नꣳसधस्त्थमासंदत् ॥ ४८॥ विपाजंसा।
पृथुनाशोशुंचानोबाधंस्वद्विषोरक्षसोऽअमीवाः ॥ सुशर्म्मंणो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बृहतःशर्म्मणिस्यामुग्नेरहꣳसुहर्वस्युप्प्रणीतौ ॥४९॥ [१२-४]

॥ ११
॥१००॥ आपोहि । ष्ठामयोभुवस्त्तानऽऊर्ज्जेदधातन ॥ महेरणायच

क्षसे ॥ ५० ॥ योवः । शिवतमोरसस्त्तस्यभाजयतेहनः ॥

उशतीरिवमातरः ॥ ५१ ॥ तस्म्माऽअरम् ॥ तस्म्माऽअरङ्ग

मामवोयस्यक्षयायजिन्न्वथ ॥ आपोजनयथाचनꣳ ॥ ५२ ॥

मित्रःसꣳसृज्ज्य । पृथिवीम्भूमिञ्चज्ज्योतिषासह ॥ सुजातञ्जात ॥ १००

१ हिष्ठामयः । अत्र हि स्थामयो भुवः । अत्र हेर्मिंथोदयः (शु. य. प्रा. ३ अ. ५८ सू.) इत्यनेन हिशब्दात्परः सकारोदयो थकारोदयो वा सकारस्य षकारो विधीयते । तथा सति ततः ष्टुत्वे थकारस्य ठकारे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ठकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेदसमयक्ष्मायंत्त्वासह्ःसृंजामिप्प्रजाब्भ्यं॑ः ॥ ५३ ॥ रुद्राःसह्
सृज्ज्यं । पृथिवीम्बृहज्ज्योतिᳬसमीधिरे । तेषांम्भानुरजंस्रऽइ
च्छुक्क्रोदेवेषुंरोचते ॥५४॥ सह्ःसृंष्टांव्वसुंभिᳬ ॥ सह्ःसृंष्टांव्वसुभी
रुद्द्रैर्द्धीरैᳬकर्म्मण्ण्याम्मृदंम् ॥ हस्त्तांब्भ्याम्मृद्वीङ्कृत्त्वासिंनी
वालीकृंणोतुताम् ॥ ५५ ॥ सिनीवालीसुंकपर्द्दा । सुंकुरीरा
स्वौपशा ॥ सातुब्भ्यंमदितेमह्योखान्दंधातुहस्त्तंयोᳬ ॥ ५६ ॥
उखाङ्कृंणोतु ॥ उखाङ्कृंणोतुशक्त्यांबाहुब्भ्यामदितिर्द्धिया ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मातापुत्रँय्यथोपस्थेसाग्निम्बिभर्त्तुगर्ब्भऽआ ॥ मखस्यशि
रोसि ॥५७॥ वसवस्त्वा । कृण्वन्तुगायत्रेणच्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रु
वासिपृथिव्यसिधारयामयिप्रजाꣳरायस्पोषङ्गौपत्त्यꣳसुवी
र्य्यꣳसजातान्यजमानायरुद्रास्त्वाकृण्वन्तुत्रैष्टुभेनच्छन्दसा
ङ्गिरस्वद्ध्रुवास्यन्तरिक्षमसिधारयामयिप्रजाꣳरायस्पोषङ्गौ
पत्त्यꣳसुवीर्य्यꣳसजातान्यजमानायादित्यास्त्वाकृण्वन्तु ॥ १०१ ॥
जागतेनच्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासिद्यौरसिधारयामयिप्रजाꣳ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रायस्प्पोषंङ्गौपत्त्यꣳसुवीर्य्यꣳसजातान्यजमानायव्विश्वैंत्त्वा
देवाव्वैश्श्वानराऽकृण्णवन्त्वानुष्टुभेनच्छन्दंसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासिदि
शोसिधारयामयिंप्प्रजाꣳरायस्प्पोषंङ्गौपत्त्यꣳसुवीर्य्यꣳस
जातान्यजमानाय ॥ ५८ ॥ अदित्त्यैरास्न्ना ॥ अदित्त्यैरा
स्न्नास्यदितिष्टेबिलङ्गृब्भ्णातु ॥ कृत्त्वायसामहीमुखाम्मृन्मयीँ
य्योनिम्मग्नयें॥ पुत्रेब्भ्यꣳप्प्रायंच्छददितिꣳश्रपयानिति ॥५९॥
व्वसंवस्त्वा । धूपयन्तुगायत्रेणच्छन्दंसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वांधूप

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यन्तु॒त्रैष्टु॑भेन॒च्छन्द॑साङ्गिर॒स्वदा॑दि॒त्यास्त्त्वा॑धूपयन्तु॒जाग॑तेन॒
च्छन्द॑साङ्गिर॒स्वद्विश्वे॑त्त्वादे॒वावै॑श्वान॒राधू॑पय॒न्त्वानु॑ष्टुभेन॒च्छ
न्द॑साङ्गिर॒स्वदिन्द्र॑स्त्त्वाधूपयतु॒वरु॑णस्त्त्वाधूपयतु॒विष्णु॑स्त्त्वा
धूपयतु ॥ ६० ॥ [११-५] [1]अदि॑तिष्ट्वा । दे॒वीवि॒श्वदे॑व्यावतीपृ
थि॒व्याःस॒धस्थे॑ऽअङ्गिर॒स्वत्त्ख॑नत्त्ववटदे॒वानां॑न्त्वा॒पत्नी॑र्दे॒वी
र्वि॒श्वदे॑व्यावतीःपृथि॒व्याःस॒धस्थे॑ऽअङ्गिर॒स्वद्द॑धतूखेधि॒षणा॑

---

१ अदितिष्ट्वादेवी । इति पदम् अत्र संधिरंशुरदितिः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७६ सू.) इत्यनेन सन्धिः अंशुः अदितिः एतेषां विसर्जनीयसकारस्य षत्वं समानपदे विधीयते । तेनात्र अदितेर्विसर्जनीयस्य षत्वे ष्टुत्वे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति टकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्त्वादेवीर्व्विश्श्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वदभी
न्धतामुखेव्वरूत्रीष्ट्वादेवीर्व्विश्श्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्त्थेऽ
अङ्गिरस्वच्छ्रपयन्तुखेग्नास्त्त्वादेवीर्व्विश्श्वदेव्यावतीः पृथिव्याः
सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वत्त्पचन्तुखेजनयस्त्त्वाच्छिन्नपत्रादेवीर्व्वि
श्श्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वत्त्पचन्तुखे ॥ ६१ ॥
मित्रस्यचर्षणीधृतः ॥ मित्रस्यचर्षणीधृतोवोदेवस्यसानसि ॥

---

१ वरूत्रीः त्वा इति पदम् । अत्र मातृभिरर्चिभिःपायुभिर्वरूत्रीः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७९ सू.) इत्यनेन एकाक्षरे त्वापरे वरूत्रीः इत्यस्य विसर्जनीयस्य षत्वं षात्तथौमूर्धन्यम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८० सू.) इति मूर्धन्यत्वे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शाः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति द्वित्वे वरूत्रीष्ट्वा ।

सं. १८

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्युम्नञ्चित्रश्श्रंवस्तमम् ॥ ६२ ॥ देवस्त्वां । सवितोद्वंपतुसुपा
णिश्स्वंङ्गुरिश्सुंबाहुरुतशक्त्यां ॥ अव्यंथमानापृथिव्यामाशा
दिशऽआपृंण ॥ ६३ ॥ उत्थायंबृहती । भवोदुंतिष्ठध्रुवात्त्वम् ॥
मित्रैतान्तंऽउखाम्परिंददाम्म्यभिंत्त्याऽएषामाभेंदि ॥ ६४ ॥
वसंवस्त्वा ॥ वसंवस्त्वाच्छृंन्दन्तुगायत्रेणच्छन्दंसाङ्गिरस्वद्रु
द्रास्त्वाच्छृंन्दन्तुत्रैष्टुंभेनच्छन्दंसाङ्गिरस्वदांदित्त्यास्त्वाच्छृं
न्दन्तुजागंतेनच्छन्दंसाङ्गिरस्वाद्विश्वें त्त्वादेवावैश्श्वानराऽआच्छृं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्दुन्त्वानुंष्टुभेनुच्छन्दंसाङ्गिरस्वत् ॥ ६५ ॥ [५-६] आकूंति
मुग्निम् ॥ आकूंतिमुग्निम्प्रयुजुᳫंस्वाहामनोंमेधामुग्निम्प्रयु
जुᳫंस्वाहांचित्तंविज्ञांतमुग्निम्प्रयुजुᳫंस्वाहांवाचोविधृंतिमु
ग्निम्प्रयुजुᳫंस्वाहांप्रजापंतयेमनंवेस्वाहाग्नयेंवैश्वानरायुस्वा
हां ॥ ६६ ॥ विश्वोंदेवस्यं । नेतुर्म्मर्त्तोंवुरीतसुक्ख्यम् ॥ वि
श्वोंरायऽइंषुध्यातिद्युम्म्नंवृंणीतपुष्ष्यसेस्वाहां ॥ ६७ ॥ मासु ।
भिंत्त्थामासुरिषोम्बंधृष्णणुवीरयंस्वसु ॥ अग्निश्चेदङ्कंरिष्ष्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

थर्ठ ॥ ६८ ॥ द्दर्ठहंस्वदेवि । पृथिविस्वुस्त्तयंऽआसुरीमाया
स्वधयांकृतासि ॥ जुष्टंन्देवेब्भ्यंऽइदमंस्त्तुहृव्यमरिंष्ट्टात्त्वमुदिं
हियज्ञेऽअस्मिन् ॥ ६९ ॥ द्वंन्नर्ठसार्प्पिरांसुतिर्ठ । प्प्रत्क्कोहो
ताव्वरेंण्ण्यर्ठ ॥ सहं[1]संस्पुत्त्रोऽअद्भूतर्ठ ॥ ७० ॥ शतम् ॥ ५०० ॥
परंस्याऽअधिं । संव्वतोवंराँ२॥ऽअब्भ्यातंर ॥ यत्राहमस्मि
ताँ२॥ऽअंव ॥ ७१ ॥ परमस्यां÷परावतं÷ ॥ परमस्यां÷
परावतोंरोहिदंश्वऽइहागंहि ॥ पुरीष्ष्य÷पुरुप्प्रियोग्ग्नेत्त्वन्तं

१ सहसः पुत्रः इत्यत्र रायः सहसः पोषपुत्रयोः (शु.य.प्रा. ३ अ. २५ सू.) इत्यनेन रायसहस्रशब्दयोः सकारस्य पोषपुत्रपरयोःपरयोःक्रमेण सत्वम्। सहसस्पुत्रः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

राम्मृधं÷ ॥ ७२ ॥ यदंग्ने ॥ यदंग्नेकानिकानिंचिदातेदारू
णिदुद्धमसिं ॥ सर्व्वन्तदंस्तुतेघृतन्तज्जुंषस्वयविष्ठय ॥ ७३ ॥
यदत्तिं ॥ यदत्त्युंपजिह्विकायद्वम्म्रोऽअंतिसर्प्पति ॥ सर्व्वन्त
दंस्तुतेघृतन्तज्जुंषस्वयविष्ठय ॥ ७४ ॥ अहंरहरप्प्रंयावम् ॥
अहंरहरप्प्रंयावम्भरन्तोश्वांयेवतिष्ठंतेघासमंस्म्मै ॥ रायस्प्पोषे
णसमिषामदन्तोग्ग्नेमातेप्प्रतिंवेशारिषाम ॥ ७५ ॥ नाभांप्पृ
थिव्याः । संमिधानेऽअग्नौरायस्प्पोषांयबृहतेहंवामहे ॥ इर

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

म्मदम्बृहदुक्थँय्यजत्रञ्जेतारमग्निम्पृतनासुसासहिम् ॥७६॥
याःसेनाः ॥ याःसेनाऽअभीत्त्वरीराव्याधिनीरुगणाऽउत ॥
येस्तेनायेचतस्कराँस्ताँस्तेऽअग्नेपिदधाम्म्यास्ये ॥ ७७ ॥
दꣳष्ट्राभ्याम्मलिम्लून् ॥ दꣳष्ट्राभ्याम्मलिम्लूञ्जम्भ्यै
[१]स्तस्कराँ२॥ऽउत ॥ हनुभ्याꣳस्तेनान्भगवस्ताँस्त्वङ्खादु
सुखादितान् ॥ ७८ ॥ येजनेषु । मलिम्लवस्तेनासस्तस्क ॥ १०५ ॥

१ तस्कराँऽउत । तत् कराऽउत इति पदे । अत्र तद्बृहतौ करपत्योस्तलोपश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ५२ सू.) इत्यनेन तच्छब्दस्य करशब्दपरे सकारे पूर्वस्य तद्घटिततकारस्य लोपे च कृते ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

राव्वनें ॥ येकक्षैष्ष्वघायवुस्त्ताँस्त्तैंदधामिजम्भंयोः ॥ ७९ ॥
योऽअुस्म्मब्भ्यंम् ॥ योऽअुस्म्मब्भ्यंमरातीयाद्यश्च्नोद्वेषते
जनं÷ ॥ निन्दुाद्योऽअुस्म्मान्धिप्प्सांच्चसर्व्वुन्तम्मंस्म्मुसाकुरु
॥ ८० ॥ सꣳशितम्मे ॥ सꣳशितम्मेब्रह्मुसꣳशितंव्वीर्य्युम्ब
लंम् ॥ सꣳशितक्षुत्रञ्जिष्णुयस्याहमस्म्मिपुरोहितः ॥ ८१ ॥
उदेषाम् ॥ उदेषाम्बाहूऽअंतिरमुद्वर्च्चोऽअथोबलंम् ॥ क्षिणोमि
ब्रह्मणामित्रानुन्नंयामिस्वाँ२॥ऽअहम् ॥ ८२ ॥ अन्नंपतेन्नंस्य ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नोदेह्यनमीवस्यंशुष्मिणः ॥ प्रप्प्रंदातारंन्तारिषऽऊर्ज्जंन्नोधे
हिद्विपदेचतुंष्पदे ॥ ८३ ॥ [१८-७] ॥ इतिश्रीवाजसनेय
संहितायाम् एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥

अनुवाकसूत्रम् ॥ दृशानःसप्तदश, दिवस्परिद्वादश, समिधा
ग्निंपंचदश, पेतसप्तदश, सुन्वन्तमयजमानंत्रयोदश, याऽ
ओषधीः सप्तविꣳशति, माँमाषोडश, सप्तसप्तदशꣳशतम् ॥
[अ. १२ मं. ११७ अनु. ७] हरिः ॐ ॥ दृशानोरुक्मः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ई॒शा॒नोरु॒क्मऽउ॒र्व्याव्यंद्यौद्दु॒र्म्मर्षमायुःश्रि॒येरु॑चा॒नः ॥ अ॒ग्नि
र॒मृतोऽअभव॒द्वयो॑भि॒र्यदे॑न॒न्द्यौरज॑नयत्सु॒रेताः ॥ १ ॥ नक्तो
षा॒सा॒सम॑नसा ॥ नक्तो॒षासा॒सम॑नसा॒विरू॑पेधा॒पये॑ते॒शिशु
मेकᳫं स॒मीची ॥ द्यावा॒क्षामा॑रु॒क्मोऽअ॒न्तर्विभा॑तिदे॒वाऽअ॒ग्नि
न्धा॒रय॑न्द्रविणो॒दाः ॥ २ ॥ विश्वा॑रू॒पाणि ॥ विश्वा॑रू॒पाणि
प्रति॑मुञ्चतेक॒विः प्रासा॑वीद्भ॒द्रंद्वि॒पदे॒चतु॑ष्पदे ॥ विनाक॑म

१ इशानः । अत्र ऋषरेभ्यः (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे स्वरयवहकपैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेन एतैरेव व्यवधानेऽपि । णत्वविधानात्र णत्वप्राप्तिः । तथापि शिलिसिवर्गमध्यमव्यवहितोऽपि (शु. य. प्रा. ३ अ. ९५ सू.) इत्यनेन णत्वनिषेधः शिष्यबुद्धिव्युत्पादनार्थो ज्ञेयः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्रव्यत्त्सविताव्वरेण्ण्योनुंप्प्रयाणंमुषसोव्विराजति॥ ३ ॥ सुपण्णोंं
सि।गुरुत्त्माँस्त्रिवृत्तेशिरोंगायत्रञ्चक्षुर्बृहद्द्रथन्तरेपक्षौ॥ स्तोमंऽ
आत्त्माच्छन्दाᳬंस्यङ्गांनियजूᳬंषिनामं ॥ सामंतेतनूर्व्वामदे
व्व्यँय्यंज्ञायज्ञियम्पुच्छन्धिष्ण्ण्याः शफाः ॥ सुपण्णोंसिगरु
त्त्मान्दिवंङ्गच्छस्वः पत ॥ ४ ॥ व्विष्ण्णोःक्क्रमंः ॥ व्विष्ण्णोः
क्क्रमोंसिसपत्त्नहागांयत्रञ्छन्दऽआरोंहपृथिवीमनुविक्क्रमस्व ॥१०७॥
व्विष्ण्णोःक्क्रमोंस्यभिमातिहात्रैष्टुंभञ्छन्दऽआरोंहान्तरिक्षम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नुविक्क्रँमस्वृविष्ण्णोर्ं‌क्क्रमोँस्यरातीयतोहुन्ताजागंतञ्च्छन्दुऽआ
रोँहदिवमनुविक्क्रँमस्वृविष्ण्णोर्ं‌क्क्रमोँसिशत्रूयतोहुन्तानुष्टुभ
ञ्च्छन्दुऽआरोँहदिशोनुविक्क्रँमस्व ॥ ५॥ अक्क्रँन्ददुग्ग्निः ॥ अक्क्रँ
न्ददुग्ग्निस्त्तनयंन्निवद्यौःक्क्षामारेरिँहद्वीरुधंःसमञ्ज्ञन् ॥ सद्यो
जंज्ज्ञानोव्विहीमिद्धोऽअक्ख्यदारोदंसीभानुनांभात्त्यन्तः ॥६॥
अग्ग्नेँब्भ्यावर्त्तिन् ॥ अग्ग्नेँब्भ्यावर्त्तिन्नभिमानिवंर्त्तस्वायुषांव्वर्च्चँ
साप्प्रजयाधनेँन ॥ सन्न्यामेधयांरय्य्यापोषेँण ॥ ७॥ अग्ग्नेँऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अङ्गिरः । शतन्तेसन्त्वावृतः सहस्रन्तऽउपावृतः ॥ अधा
पोषंस्यपोषेणपुनर्न्नोनष्टमाकृधिपुनर्न्नोरयिमाकृधि ॥ ८ ॥ पुन
रूर्जा । निवर्त्तस्वपुनरग्नऽइषायुषा ॥ पुनर्न्नःपाह्यᳬहंसः ॥९॥
सहरय्या । निवर्त्तस्वाग्नेपिन्वस्वधारया ॥ विश्वप्स्न्यांविश्वत
स्प्परि ॥ १० ॥ आत्त्वा । हार्षमन्तरभूर्द्ध्रुवस्तिष्ठाविचाचलिः ॥
विशस्त्वासर्व्वावाञ्छन्तुमात्त्वद्राष्ट्रमधिभ्रशत् ॥ ११ ॥
उदुत्तमम् ॥ उदुत्तमम्वरुणपाशमस्मदवाधमंविमध्यमᳪ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[1]श्रथाय ॥ अथांव्वयमांदित्त्यव्व्रतेतवानांगसोऽअदिंतयेस्याम
॥ १२ ॥ अग्ग्रेबृहन् ॥ अग्ग्रेबृहन्नुषसांमूर्द्धोंऽअंस्त्थान्निर्ज्ज
गन्वान्तमंसोज्ज्योतिषागांत् ॥ अग्निर्भानुनारुशंतास्वङ्गऽ
आजातोव्विश्श्वासद्मान्यप्प्राः ॥ १३ ॥ हꣳसःशुंचिषत् ॥ हꣳ
सःशुंचिषद्द्वसुंरन्तरिक्षसद्धोतांव्वेदिषदतिंथिर्द्दुरोणसत् ॥ नृष
द्वरसदृतसद्व्योमसदब्जागोजाऽऋतजाऽअद्रिजाऽऋतम्बृहत्

१ श्रथय इति पदम् । श्रथोदारिथशोचपनयसादयर्ज्जुवृषशत्रुसलक्ष्माघारात्यृतभवत यकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११२ सू.) इत्यनेन एतेषां यकारे परे दीर्घः । तेन श्रथाय इति पदम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ १४ ॥ सीदुत्त्वम् ॥ सीदुत्त्वम्मातुरस्याऽउपस्त्थेव्विश्वान्न्य

ग्नेव्वयुनानिव्विद्वान् ॥ मैनान्तपंसामार्च्चिषाभिशोचीरन्तरं
स्याꣳशुक्रज्ज्योतिर्व्विभाहि ॥ १५ ॥ अन्तरंग्ग्ने । रुचात्त्वमु
खायाꣳसदंनेस्वे ॥ तस्यास्त्त्वꣳहरंसातपञ्जातवेदꣳशिवोभव
॥ १६ ॥ शिवोभुत्त्वा । मह्यमग्ग्नेऽअथोसीदशिवस्त्त्वम् ॥
शिवाꣳकृत्त्वादिशꣳसर्व्वाꣳस्वँय्योनिमिहासंदꣳ॥ १७॥ [१७-१]
दिवस्प्परि। प्प्रथमञ्जज्ञेऽअग्ग्निरस्म्माद्दितीयम्परिंजातवेदाꣳ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तृतीयंमुप्प्सुनृमणाऽअजंस्रमिन्धानऽएनञ्जरतेस्वाधीः ॥ १८ ॥
व्विद्माते ॥ विद्मातेऽअग्नेत्रेधात्रयाणिव्विद्मातेधामविभृं
तापुरुत्रा ॥ विद्मातेनामंपरमङ्गुहायद्विद्मातमुत्सँय्यतंऽ
आजगन्थं ॥ १९ ॥ समुद्रेत्वां । नृमणांऽअप्प्स्वन्तर्नृचक्षांऽ
ईधेदिवोऽअंग्नऽऊधंन् ॥ तृतीयेंत्वारजंसितस्त्थिवाꣳसंमपा
मुपस्त्थेंमहिषाऽअंवर्द्धन् ॥ २० ॥ अक्रंन्ददग्निः ॥ अक्रंन्द

१ नृमणा । अत्र ऋषरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन णत्वाप्राप्तौ स्वरयवहकपैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) एतैर्व्यवधानेऽपि ऋषरेभ्यो णत्वविधानात्पवर्गस्य व्यवधानेऽपि णत्वे नृमणा इति रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दुग्ध्नस्तनयंन्निवद्यौःक्षामारेरिंहद्वीरुधं÷समञ्जन् ॥ सद्योजं
ज्ञानोव्विहीमिद्धोऽअक्ख्यदारोदंसीभानुनांभात्यन्तः ॥२१॥
श्रीणामुंदारः ॥ श्रीणामुंदारोधरुणौरयीणाम्मंनीषाणाम्प्रा
र्प्पणःसोमंगोपाः ॥ व्वसुं÷सूनुःसहंसोऽअप्सुराजाव्विभात्य
ग्ग्रंऽउषसांमिधानः ॥ २२ ॥ व्विश्वंस्यकेतुः ॥ व्विश्वंस्यकेतु
र्ब्भुवंनस्यगर्ब्भंऽआरोदंसीऽअपृणाज्जायंमानः ॥ व्वीडुञ्चिदाद्रि
माभिनत्परायञ्जनायदग्ग्निमयंजन्तपञ्च ॥ २३ ॥ उशिक्पां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वकः ॥ उशिक्पावकोऽअरतिःसुमेधामर्त्त्येष्वग्निरमृतोनि
धांयि ॥ इयर्त्तिधूममरुषम्भरिभ्रदुच्छुक्रेणशोचिषाद्यामिनं
क्षन् ॥ २४ ॥ दृशानोरुक्मः ॥ दृशानोरुक्मऽउर्व्याव्यद्यौद्दु
र्मर्षमायुःश्रियेरुचानः ॥ अग्निरमृतोऽअभवद्वयोभिर्य्य
देनन्द्यौरजनयत्सुरेताः ॥ २५ ॥ यस्ते ॥ यस्तेऽअद्यकृण
वद्भद्रशोचेपूपन्देवघृतवन्तमग्ने ॥ प्रतन्नयप्रतरंवस्योऽअच्छा
भिसुम्नन्देवभक्तंयविष्ठ ॥ २६ ॥ आतम् ॥ आतम्भजसौ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्श्रवसेष्ष्वंग्नऽउक्थऽउंक्थऽआभंजशस्यमाने ॥ प्प्रियश्सूर्य्यै
प्प्रियोऽअग्नाभंवात्त्युज्जातेनंभिनदुदुज्जानिंत्त्वैः ॥ २७ ॥
त्वामंग्ने ॥ त्वामंग्नेयजंमानाऽअनुद्यून्विश्श्वावसुंदाधिरेव्वा
र्य्याणि ॥ त्वयांसुहद्द्रविंणमिच्छमांनाव्व्रजङ्गोमंन्तमुशिजोव्वि
वंव्रुः ॥ २८ ॥ अस्त्ताव्य्यग्निः ॥ अस्त्ताव्य्यग्निर्न्नराᳬसुशे
वोव्वैश्श्वानरऽऋषिंभिःसोमंगोपाः ॥ अद्वेषेद्यावांपृथिवीहुवेम
देवाधत्तरयिमस्म्मेसुवीरंम् ॥ २९ ॥ [१२-२]समिधाग्निम् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

समिधाग्निन्दुवस्यतघृतैर्ब्बोधयुतातिथिम् ॥ आस्मिन्नह्व्याजुहोतन ॥ ३० ॥ उदुत्त्वा ॥ उदुत्त्वाविश्वेदेवाऽअग्नेभरन्तुचित्तिभिः ॥ सनोभवशिवस्त्त्वᳫसुप्प्रतीकोविभावसुः ॥ ३१ ॥ प्रेतु ॥ प्रेदग्ग्नेज्ज्योतिष्म्मान्याहिशिवेभिरर्च्चिभिष्ट्वम् ॥ बृहद्भिर्भानुभिर्भासन्मार्हिᳫसीस्तन्न्वाप्प्रजाः ॥ ३२ ॥ अक्रन्द

---

१ आर्चिभिस्त्वम् इति पदम् । अत्र मातृभिरर्चिभिः पायुभिर्वरूत्रीः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७९ सू.) इत्यनेन मातृभिः आर्चिभिः पायुभिः वरूत्रीः एतेषां पदानां एकाक्षरे प्रत्यये विसर्जनीयसकारस्य षः । तेन सस्य षत्वे, षात्तथौ मूर्धन्यम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८० सू.) इत्यनेन त्वमित्यस्य तस्य मूर्धन्ये टकारे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति टस्य द्वित्वे आर्चिभिष्ट्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दुग्निः ॥ अक्रन्ददुग्निस्स्तनयन्निव द्यौः क्षामारेरिहद्वीरुधः समञ्जन् ॥ सद्योजज्ञानो विहीमिद्धोऽअख्यदारोदसी भानुनाभात्यन्तः ॥ ३३ ॥ प्रप्रायम् ॥ प्रप्रायमुग्निर्भरतस्य शृण्वे विव्यत्सूर्यो न रोचते बृहद्भाः ॥ अभियः पूरुम्पृतनासु तस्थौ दीदायदैव्योऽअतिथिः शिवो नः ॥ ३४ ॥ आपो देवीः ॥ आपो देवीः प्रतिगृभ्णीत भस्म्मैतत्स्योने कृणुद्ध्व सुरभाऽउँ लोके ॥ तस्म्मै नमन्ताञ्जनयः सुपत्क्नीर्म्मातेव पुत्रम्बिभृता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्प्स्वेनत् ॥ ३५ ॥ अप्प्स्वग्ग्ने ॥ अप्प्स्वग्ग्ने[1]सधिष्ट्व[2]सौषधी

रनुंरुद्ध्यसे ॥ गर्ब्भेसञ्जायसेपुनः ॥ ३६ ॥ गर्ब्भोऽअसि ॥

गर्ब्भोऽअस्योषधीनाङ्गर्ब्भोव्वनस्प्पतीनाम् ॥ गर्ब्भोव्विश्वस्य

भूतस्याग्ग्नेगर्ब्भोऽअपामसि ॥ ३७ ॥ प्रसद्द्यभस्म्मना ॥

प्रसद्द्यभस्म्मनायोनिमपश्चपृथिवीमग्ग्ने ॥ सहसृज्ज्यमातृभिष्ट्व[3]

१ सधिष्ट्व। अत्र सधिस्तव इति पदद्वयम्। अत्र विसर्गस्य परसवर्णे, सधिरंशुरदितिः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७६ सू.) इत्यनेन षत्वे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्श इत्यनेन टस्य द्वित्वम्। २ सः ओषधीः इति पदद्वयम्। अत्र सऽओषधीमयोः (शु. य. प्रा. ३ अ, १५ सू.) इत्यनेन ओषधीपरे सः पदस्य विसर्जनीयस्य लोपे, सन्ध्यक्षर ऐकारौकारौ (शु. य. प्रा. ४ अ. ५७ सू.) इत्यनेन वृद्धौ सौषधी इति पदम्। ३ मातृभिस्त्वम् इति पदम्। मातृभिर-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ज्योतिष्म्मान्पुनरासदः ॥ ३८ ॥ पुनरासद्य ॥ पुनरासद्य
सदनमपश्च पृथिवीमग्ने ॥ शेषेमातुर्यथोपस्थेन्तरस्याᳬ
शिवतमः ॥ ३९ ॥ पुनरूर्ज्जा । निवर्त्तस्वपुनरग्नऽइषायुषा ॥
पुनर्नःपाह्यहसः ॥ ४० ॥ सहरय्या । निवर्त्तस्वाग्नेपिन्वं
स्वधारया ॥ विश्वप्स्न्याविश्वतस्प्परि ॥ ४१ ॥ बोधामे ।
ऽअस्यवचसोयविष्ठमहिष्ठस्यप्रभृतस्यस्वधावः ॥ पीयति

र्चिभिः पायुभिर्वरूत्रीः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७१ सू.) इत्यनेन मातृभिः अर्चिभिः पायुभिः वरूत्रीः एतेषां पदानां विसर्जनीयस्य सकारस्य षकार एकाक्षरे प्रत्यये परे इति षत्वे च षात्तथौ मूर्धन्यम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८० सू.) इत्यनेन तस्य मूर्धन्ये टकारे ऊष्मान्त० इत्यनेन टस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्त्वोऽअनुत्त्वोगृणातिव्वृन्दारुष्ट्टेतन्त्वंव्वन्देऽअग्ने ॥ ४२ ॥ स
बोधि । सूरिर्म्मघवाव्वसुपतेव्वसुदावन् ॥ युयोध्यस्म्मद्द्वेषांᳬ
सिव्विश्श्वकर्म्मणेस्वाहा ॥ ४३ ॥ पुनस्त्त्वा । दित्त्यारुद्द्रावसवᳬ
समिन्धताम्पुनर्ब्ब्रह्माणोव्वसुनीथयज्ञैः ॥ घृतेनत्त्वन्तन्त्वंव्वर्द्धय
स्वसत्त्याः सन्तुयजमानस्यकामाᳬ ॥४४॥ [१५-३] अपेत ॥
अपेतव्वीतव्विचसर्प्पतातोयेत्रस्त्थपुराणायेचनूतनाᳬ ॥ अदा

१ वृन्दारुष्ट्टे अत्र वृन्दारुः ते इति पदद्वयम् । वृन्दारुर्मांकिः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७४ सू.) इत्यनेन वृन्दारोः विसर्गस्य परसवर्णे, षात्तथौ मूर्धन्यम् इत्यनेन च ते इत्यस्य मूर्धन्ये टकारे कृते ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति टकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्यमोवसानम्पृथिव्याऽअक्क्रन्निमम्पितरोलोकमस्म्मै ॥ ४५ ॥
सँज्ञानमसि । कामधरणम्मयितेकामधरणम्भूयात् ॥ अग्ने

र्भस्म्मास्यग्नेःपुरीषमसिचितस्त्थपरिचितऽऊर्द्ध्वचितःश्रय
द्ध्वम् ॥ ४६ ॥ अयꣳसः ॥ अयꣳसोऽअग्निर्यस्म्मिन्त्सो
ममिन्द्रःसुतन्दधेजठरेव्वावशानः ॥ सहस्रियंव्वाजमत्त्यं
न्नसप्तिꣳससवान्त्सन्त्स्तूयसेजातवेदः ॥ ४७ ॥ अग्नेयत् ॥
अग्नेयत्तेदिविवर्च्चःपृथिव्याँय्यदोषधीष्ष्वप्प्स्वायजत्र ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

येनान्तरिक्षमुर्व्वाततन्थत्त्वेषः स भानुरर्ण्णवो नृचक्षाः[1] ॥४८॥
अग्नेदिवः ॥ अग्नेदिवोऽअर्ण्णमच्छाजिगास्यच्छादेवाँ२॥
ऽऊचिषेधिषण्ण्याये ॥ यारोचनेपरस्तात्त्सूर्य्यस्ययाश्चावस्ता
दुपतिष्ठन्तऽआपः ॥ ४९ ॥ पुरीषष्यासोऽअग्नयः । प्रा[2]व
णेभिःसजोषसः ॥ जुषन्ताँय्यज्ञमद्रुहोनमीवाऽइषोमहीः
॥ ५० ॥ इडामग्ने । पुरुदꣳसꣳसनिङ्गोःशश्वत्तमꣳहवमा

१ यत्र यकारवकाररहितदीर्घस्वरितस्वरात्परो विसर्गस्तत्र कनिष्ठिकाक्षेपः सर्वत्र कार्यः । २ प्रावणेभिः । अत्र प्रवणश्रृङ्गयासेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १०५ सू.) इत्यनेन वन श्रृङ्ग यास इत्येतेषु परेषु प्र इत्येतत्पदस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारो विधीयते । अत्र प्रशब्दाद्वनशब्दः परः । तेन प्रशब्दाकारो दीर्घः ।

सं. २०

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नायसाध ॥ स्यान्नं॑ःसूनुस्त्तनं॑योविजावाग्ग्नेसातेंसुमतिर्भूत्त्व
स्म्मे ॥ ५१ ॥ अयन्तें ॥ अयन्तेयोनिर्ऋत्त्वियोयतोंजातोऽ
अरोंचथाः ॥ तञ्जानन्नंग्ग्नऽआरोहाथांनोवर्द्धयारयिम् ॥५२॥
चिदंसि ॥ चिदंसितयांदेवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासींदपरिचिदंसित
यांदेवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासींद ॥ ५३ ॥ लोकम्पृंण । च्छिद्रम्पृ
णाथोंसीदद्ध्रुवात्त्वम् ॥ इन्द्राग्ग्नीत्त्वाबृहस्प्पतिरस्म्मिन्न्योनां
वसीषदन् ॥ ५४ ॥ ताऽअंस्य ॥ ताऽअंस्यसूदंदोहसःसोमंं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीणान्तिपृश्न्नंयꣳ ॥ जन्मन्देवानांव्विशंस्त्रिष्ष्वारोंचुनेदिवः ॥ ५५ ॥ इन्द्रंव्विश्वाः ॥ इन्द्रंव्विश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्द्रव्यंच साङ्गिरः ॥ रथीतमꣳ रथीनांव्वाजानाꣳसत्त्पतिम्पतिम् ॥ ५६ ॥ समितम् ॥ समितꣳसङ्कल्पेथाꣳसम्प्रियौरोचिष्णूसुमनस्यमानौ ॥ इषमूर्ज्जमभिसंव्वसानौ ॥ ५७ ॥ संवाम् ॥ संवा

१ रथितमम्। इति पदम्। रथि तकारनकारयोः (शु. य. प्रा. ३ अ. ११२ सू.) इत्यनेन तकारे नकारे च परे रथि इत्येतत्पदं दीर्घं भवति। तेन रथीतमम्। २ उपसर्गात्परो यस्तु स वकारो लघुर्मतः। वो वां वा वै मंत्रपाठे लघवो गुरवः पदे। इति वामित्यस्यात्र लघुत्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्मनां᳘सिसंव्व्रतासमुंचित्तान्याकरम्[1] ॥ अग्नेंपुरीष्याधिपा
भंवत्त्वन्नऽइषमूर्ज्जँय्यजमानायधेहि ॥ ५८ ॥ अग्नेत्त्वम् ॥
अग्नेत्त्वम्पुंरीष्योरयिमान्पुंष्टिमाँ२॥ऽअंसि ॥ शिवाःकृत्त्वा
दिशः᳘सर्व्वाः᳘स्वँय्योनिमिहासंदः᳘ ॥ ५९ ॥ भवंतन्नः᳘ ॥ भवं
तन्नः᳘समंनसौसचेंतसावरेपसौ ॥ मायज्ञᳪहिᳪसिष्टम्मायज्ञ
पंतिञ्जातवेदसौशिवौभंवतमद्यनंः ॥६०॥ मातेवंपुत्त्रम् ॥ माते

१ अत्र मकारोच्चारे दक्षिणहस्तेन मुष्ट्याकृतिः कार्या । यत्र यत्रावसानगतो मकारस्तत्र मुष्ट्याकृतिः "मुष्ट्याकृतिर्मकारे स्यात्" इति या. शिक्षायाम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वंपुत्रम्पृथिवीपुरीष्यमग्निꣳस्वेयोनावभारुखा ॥ तांविश्वैर्द्दे
वैर्ऋतुभिः संविदानःप्रजापतिर्विश्वकर्म्माविमुञ्चतु ॥ ६१ ॥
[१७-४] असुन्वन्तमयंजमानम् ॥ असुन्वन्तमयंजमान
मिच्छस्त्तेनस्येत्त्यामान्विहितस्करस्य ॥ अन्यमस्म्मदिच्छ
सातऽइत्त्यानमोदेविनिर्ऋतेतुभ्यंमस्त्तु ॥ ६२ ॥ नमःसुते ॥
नमःसुतेनिर्ऋतेतिग्ग्मतेजोयस्म्मयंविचृताबन्धमेतम् ॥ यमे

१ वकारस्त्रिविधः प्रोक्तो गुरुर्लघुर्लघूतरः। आदौ गुरुर्लघुर्मध्ये पदान्ते च लघूतरः। यत्र पदादौ वकारस्तत्रोच्चारणं गुरुभूतम्। यत्र पदादेर्मध्ये यदा च पदस्यान्ते वकारस्तदा तु क्रमेण लघु लघूतरं मध्यमवृत्त्योच्चारणम्। अत्र वकारः पदस्य मध्ये वर्तते तेन न गुरुभूतत्वच्चारणञ्चेति इति।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नुत्त्वँऽस्मयासंविदानोत्तमेनाकेऽअधिरोहयैनम् ॥ ६३ ॥
यस्यांस्त्ते । घोरऽआसञ्जुहोम्म्येषाम्बुन्धानामवुसर्ज्जनाय ॥ या
न्त्वाजनोभूमिरितिंप्प्रमन्दंतेनिर्ऋतिन्त्वाहम्परिवेदव्विश्श्वतंः
॥ ६४ ॥ यन्ते । देवीनिर्ऋतिराबुबन्धपाशंङ्ग्रीवास्वंविचृत्त्यम् ॥
तन्तेव्विष्ष्याम्म्यायुंषोनमद्ध्यादथैताम्पितुमंद्धिप्प्रसूतः ॥ नमो
भूत्त्यैयेदञ्चकार ॥ ६५ ॥ निवेशंनःसङ्गमंनः ॥ निवेशंनः

१ विष्ष्यामि अत्र विस्यामि इति पदम्। अत्र वेर्युदयः (शु. य. प्रा. ३ अ. ६७ सू.) इत्यनेन वेः उपसर्गात्परस्य यकारोदयस्य सकारस्य षकारे कृते स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन षकारस्य द्वित्वे रूपम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुङ्गमंनोव्वसूंनांव्विश्श्वांरूपाभिचंष्टेशचींभिः ॥ देवऽइंवसविता
सत्त्यधर्म्मेन्द्रोनतंस्त्थौसमरेपंथीनाम् ॥ ६६ ॥ सीरांयुञ्जन्ति ।
कवयोंयुगाव्वितंन्वतेपृथंक् ॥ धीरांदेवेषुंसुम्न्नया ॥ ६७ ॥
युनक्तसीरां ॥ युनक्तसीराव्वियुगातंनुद्ध्वङ्कृतेयोनौव्वपतेहबी
जंम् ॥ गिराचंश्श्रुष्टिःसभंराऽअसंन्नोनेदींयऽइत्त्सृण्ण्यः पक्कमे
यांत् ॥ ६८ ॥ शुनꣳसु । फालाव्विकृंषन्तुभूमिꣳशुनङ्कीना
शांऽअभियंन्तुव्वाहैः ॥ शुनांसीराहविषातोशंमानासुपिप्पला

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऽओषधीःकर्त्तनास्म्मे ॥ ६९ ॥ घृतेनसीतां ॥ घृतेनसीतामधु
नासमंज्ज्यतांविश्वैर्द्देवैरनुमतामरुद्भिः ॥ ऊर्ज्जस्वतीपयसापि
न्वमानास्म्मान्त्सीतेपयसाभ्याववृत्त्स्व ॥ ७० ॥ लाङ्गल
म्पवीरवत् ॥ लाङ्गलम्पवीरवत्सुशेवंसोमपित्त्सरु ॥ तदुद्वप
तिगामाविंम्प्रफर्व्व्यञ्च्चपीवरीम्प्रस्त्थावद्रथवाहणम् ॥ ७१ ॥
कामंङ्कामदुघे । धुक्क्ष्वमित्त्रायवरुणायच ॥ इन्द्रायाश्विभ्यां
म्पूष्णेप्प्रजाभ्यऽओषधीभ्यः ॥ ७२ ॥ विमुच्यद्ध्वम् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्विमुंञ्चयद्धमग्ग्ध्याद्देवयानाऽअगंन्मतमंसंस्पारमस्य ॥ ज्ज्यो
तिंरापाम ॥ ७३ ॥ सजूरब्दं÷ ॥ सजूरब्दोऽअयंवोभिंःसजू
रुषाऽअरुंणीभिंः ॥ सजोषंसावश्श्विनादꣳसोंभिंःसजूःसूरऽ
एतंशेनसजूर्व्वैंश्श्वानरऽइडंयाघृतेनस्वाहां ॥ ७४ ॥ [१३-५]
याऽओषंधीः ॥ याऽओषंधीःपूर्व्वाजातादेवेब्भ्यंस्त्रियुगम्पुरा ॥
मनैनुबब्भ्रूणांमहꣳशतन्धामांनिसप्तचं ॥ ७५ ॥ शतंवं÷ ॥

१ तमसस्पारम् । अत्र तमसोऽपरस्मात् (शु. य. प्रा. ३ अ. २६ सू.) इत्यनेन विसर्जनीयः सकारमापद्यतेऽपरस्ताच्छब्दे परे । इति तमस इत्यस्य विसर्गस्य सकारे कृते तमसस्पारम् । अन्यथा तमसः पारम् इति स्यात् । अपरस्तात्किम् । आदित्यवर्णन्तमसः परस्तात् (संहिता अ. ३१ मं. १८)

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शतं[1]वोऽअम्बधामानिसहस्रमुतवोरुहः ॥ अधाशतक्रत्वोयु
यमिमम्मेऽअगदङ्कृत ॥ ७६ ॥ ओषधीᳶप्प्रति । मोदद्ध्वम्पु
ष्प्पवतीᳶप्प्रसूवरीः ॥ अश्वाऽइवसजित्त्वरीर्व्वीरुधःपारयि
ष्ण्वः ॥ ७७ ॥ ओषधीरिति । मातरस्तद्वोदेवीरुपब्ब्रुवे ॥
सनेयमश्वङ्गांव्वासऽआत्मानन्तवपूरुष ॥ ७८ ॥ अश्वत्थे
वः ॥ अश्वत्थेवोनिषदनम्पर्णेवोव्वसतिष्[2]कृता ॥ गोभाजऽइ

१ त्वदर्थवाचिनौ वो वां वा वै यदि निपातजौ । आदेशाश्च विकल्पार्था ईषत्स्पृष्टास्तु ते स्मृताः । अर्थादेते लघव उच्चारणीयाः (या. शि.) २ वसतिः कृता इति पदम् । आविनिरिडइडायावसतिर्वरिवः (शु. य. प्रा. ३ अ. २३ सू.) इत्यनेन ककारपकारयोः परयोरेतेषां सस्य षत्वम् । तेन वसतिष्कृता ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्त्विकलांसथयत्त्सुनवथपूरुषम् ॥ ७९ ॥ यत्रौषधीः । सम
ग्ग्मंतराजानःसमिताविव ॥ व्विप्प्रःसऽउच्च्यतेभिषग्ग्रक्षोहा
मीवचातनः ॥ ८० ॥ अश्श्वावतीꣳसोमावतीम् ॥ अश्श्वाव
तीꣳसोमावतीमूर्ज्जयन्तीमुदोजसम् ॥ आविंत्सिसर्व्वाऽओष
धीरस्म्माऽअरिष्टतातये ॥ ८१ ॥ उच्छुष्मांः ॥ उच्छुष्म्माऽ
ओषधीनाङ्गावोगोष्ठादिवेरते ॥ धनꣳसनिष्यन्तीनामात्क्मा

१ अश्श्वावतीम् । इति पदम् । अत्र अश्वरश्मिसुमति० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे अश्श्वशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । तेन अश्श्वावतीम् । एवं सोमावतीं रश्मीवतीम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नुन्तवंपूरुष ॥ ८२ ॥ इष्कृतिर्न्नाम । वोमातार्थोसुयंस्थुनि
ष्कृतीः ॥ सीराःपंतुत्रिणीस्त्थनुयदामयंतिनिष्कृथ ॥ ८३ ॥
अतिविश्वाः । परिष्ठास्तेनऽइंवव्रुजमंक्रमुः ॥ ओषंधीःप्रा
चुंच्यवुर्य्यत्किञ्चंतन्न्वोरपंः ॥ ८४ ॥ यदिमाः ॥ यदिमाव्वा
जयंन्नहमोषंधीर्हस्त्तंऽआदुधे ॥ आत्कमायक्ष्मंस्यनश्श्यतिपु
राजीवगृभोयथा ॥ ८५ ॥ यस्यौषधीः । प्रसर्पथाङ्गंमङ्गु
म्परुंष्परुः ॥ ततोयक्ष्मंव्विबांधद्ध्वऽउग्ग्रोमंद्ध्यमुशीरिव ॥८६॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

साकँऽयक्ष्म ॥ साकँऽयक्ष्मप्प्रपतचाषेणकिकिदीविना ॥ सा
कंव्वातस्यद्ध्राज्यासाकन्नश्शयनिहाकया ॥ ८७॥ अन्यावः ॥
अन्यावोऽअन्यामवत्वन्यान्यस्याऽउपावत ॥ ताःसर्व्वाःसं
विदानाऽइदम्मेप्प्रावताव्वचः[1] ॥ ८८ ॥ याःफलिनीः ॥ याः
फलिनीर्य्याऽअफलाऽअपुष्पायाश्चपुष्पिणीः ॥ बृहस्प्पति
प्प्रसूतास्तानोमुञ्चन्त्वꣳहसः ॥ ८९ ॥ मुञ्चन्तुमा । शप

१ इदम्मेप्प्रावताव्वचः । अत्र अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारयघृणिसेदिमेन्द्रियधारयन्वित्रभङ्गुरवयुनाश्वस्यहृदयघुष्यत्तोभ्यवताध्वर्यशक्तिपुरुशचि वकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वचः इत्यस्य वकारे परे अवत इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

त्थ्यादथौव्वरुण्ण्यादुत ॥ अथौयमस्यपड्वीशात्त्सर्व्वँस्म्माद्देवकि
ल्बिषात् ॥ ९० ॥ अवपतंन्तीरवदन् ॥ अवपतंन्तीरवदन्दि
वऽओषधयस्परिं ॥ यञ्जीवमश्नवांमहैनसरिंष्यातिपूरुषः[1]
॥ ९१ ॥ याऽओषधीः ॥ याऽओषधीःसोमराज्ञीर्बह्वीःशत
विचक्षणाः ॥ तासामसित्त्वमुत्तमारङ्कामायशꣳहृदे ॥ ९२ ॥
याऽओषधीः ॥ याऽओषधीःसोमराज्ञीर्व्विष्ठिताःपृथिवीमनु ॥

१ पूरुषः । अत्र पुरुषोऽवसाने (शु. य. प्रा. ३ अ. १२० सू.) पुरुष इति दीर्घो निपात्यते अवसाने चेत् । अत्र पू इत्यस्य निपातनाद्दीर्घः । अनवसाने पुरुषऽएवेदम् । अत्र ह्रस्व एव ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बृहस्प्पतिंप्प्रसूताऽअस्यैसन्दंत्तवीर्र्य्यम् ॥ ९३ ॥ याश्चं ॥
याश्चेदमुंपशृण्ण्वन्तियाश्चंदूरम्परांगताः ॥ सर्व्वा÷सुङ्गत्त्यंवी
रुधोस्यैसन्दंत्तवीर्र्य्यम् ॥ ९४ ॥ मावं÷ ॥ मावोंरिषत्त्खनि
तायस्म्मैंचाहङ्खनांमिवः ॥ द्विपाच्चतुंष्प्पादुस्म्माकुंहुसर्व्वंम
स्त्त्वनातुरम् ॥ ९५ ॥ ओषंधयुःसम् ॥ ओषंधयुःसमंवद
न्तुसोमेंनसुहराज्ञां ॥ यस्म्मैंकृणोतिंब्राह्मणस्त्तःरांजन्पार
यामसि ॥ ९६ ॥ नाशयित्त्रीबलासंस्य ॥ नाशयित्त्रीबलास

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्याशँसऽउपचितांमसि ॥ अथौशतस्ययक्ष्मांणाम्पाकारोरंसि
नाशंनी ॥ ९७ ॥ त्वाङ्गंन्धर्वाः ॥ त्वाङ्गंन्धर्वाऽअंखनँस्त्वा
मिन्द्रस्त्वाम्बृहस्पतिंः ॥ त्वामौषधेसोमोराजांविद्वान्य
क्ष्मांदमुच्यत ॥ ९८ ॥ सहंस्वमे ॥ सहंस्वमेऽअरांतीः सहंस्व
पृतनायतः ॥ सहंस्वसर्वंपाप्मानः सहंमानास्योषधे ॥ ९९ ॥
दीर्घायुंस्त्ते ॥ दीर्घायुंस्त्तऽओषधेखनितायस्मैचत्त्वाखनां
म्यहम् ॥ अथोत्त्वन्दीर्घायुर्भूत्त्वाशंतवंल्शाविरोहतात्

१ अत्र लकारशकारयोर्योगे हरितारख्या स्वरभक्तिर्बोध्या ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ १०० ॥ त्वमुत्तमा । स्योषधेतवंवृक्षाऽउपस्त्तयं ॥ उप
स्त्तिरस्तुसोस्म्माकुँऽयोऽअस्मॉ२॥ऽअभिदासति ॥ १०१ ॥
[२७-६] मामां ॥ मामांहिँसीज्जनितायःपृथिव्यायोवा
दिवंसत्त्यधर्म्मांव्यानंट् ॥ यश्चापश्चन्द्राःप्प्रंथमोजजानक
स्म्मैदेवायंहविषांविधेम ॥ १०२ ॥ अभ्यावंर्त्तस्व । पृथि
वियज्ञेनपयंसासह ॥ वपान्तेऽअग्निरिंषितोऽअंरोहत् ॥१०३॥
अग्नेयत् ॥ अग्नेयत्तेंशुक्कँऽयच्चन्द्रँऽयत्त्पूतँऽयच्चंयज्ञियंम् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तद्देवेब्भ्यो॑भरामसि ॥ १०४ ॥ इ॒षमू॒र्ज्जम् ॥ इ॒षमू॒र्ज्जम॒हमि॒
तऽआदंमृ॒तस्य॒योनिं॒म्महि॒षस्य॒धारांम् ॥ आमा॒गोषु॑व्विश॒त्त्वा
तनू॒षु॒जहा॑मिसे॒दिमानि॒राम॒मीवाम् ॥ १०५ ॥ अग्ने॒तवं ॥
अग्ने॒तव॒श्श्रवो॒व्वयो॒महि॑ब्भ्राजन्तेऽअ॒र्च्चयो॑व्विभावसो ॥ बृहं
द्भानो॒शवं॑सा॒व्वाजं॑मु॒क्थ्य॒न्दधा॑सिदा॒शुषें॑कवे ॥ १०६ ॥
पा॒व॒कवं॑र्च्चाः॒शु॒क्रवं॑र्च्चाः ॥ पा॒व॒कवं॑र्च्चाः॒शु॒क्रवं॑र्च्चा॒ऽअनूं॑नवर्च्चा॒ऽ
उदि॑यर्षि॒भा॒नुना॑ ॥ पु॒त्त्रोमा॒तरा॑वि॒चर॒न्नुपा॑वसिपृ॒णक्षि॒रोदं॑सीऽ ॥१२३॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

उभे ॥ १०७ ॥ ऊर्ज्जोनपात् ॥ ऊर्ज्जोनपाज्जातवेदꣳसुश
स्तिभिर्म्मन्दस्वधीतिभिर्हितः ॥ त्वेऽइषꣳसन्दधुर्भूरिवर्प्प
सश्चित्रोतयोवामजाताः ॥ १०८ ॥ इरज्ज्यन्नग्ने । प्प्रथय
स्वजन्तुभिरस्मेरायोऽअमर्त्त्य ॥ सदर्शतस्यवपुषोविराज
सिपृणक्षिसानसिङ्क्रतुम् ॥ १०९ ॥ इष्क्कर्त्तारमद्ध्वरस्य ॥
इष्क्कर्त्तारमद्ध्वरस्यप्प्रचेतसङ्क्षयन्तꣳराधसोमहः ॥ रातिंवामस्य

१ निश्चयेन कर्तारम् निष्कर्तारमिति प्राप्ते निशब्दो बहुलम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन क्वचिन्नकारमात्रस्य लोपे इष्कर्तारम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुभगांम्मुहीमिषन्दधांसिसानसिꣳरयिम् ॥ ११० ॥ ऋतावा[1]ं
नम्माहिषं। व्विश्वदर्शतमग्निꣳसुम्नायंदधिरेपुरोजनाꣳ॥ श्रुत्कं
र्णꣳसप्रथंस्त्तमन्त्वागिरादैव्यम्मानुंषायुगा ॥ १११ ॥ आ
प्यायस्व॥ आप्यायस्वसमेतुतेव्विश्वतंः सोमव्वृष्ण्यंम् ॥ भवा[2]
व्वाजस्यसङ्गुथे ॥ ११२ ॥ सन्ते ॥ सन्तेपयांꣳसिसमुंयन्तु
व्वाजाꣳसंव्वृष्ण्यांन्यभिमातिषाहंः ॥ आप्यायंमानोऽअमृ

१ ऋतावानम्। अत्र अश्वरश्मि० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे ऋतशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घांकारः। २ भवव्वाजस्य इति पदम्। अत्र वाजस्य परे भव इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य स चावरूथ्यवाजस्य पायुषु च (शु. य. प्रा. ३ अ. ११० सू.) इत्यनेन दीर्घे भवाव्वाजस्य। तथैव भवापायुर्व्विशोऽअस्याऽअदब्धः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तांयसोमदिविश्श्रवांꣳस्युत्तमानिंधिष्ष्व ॥ ११३ ॥ आप्प्यांय
स्व । मदिन्तमुसोमुविश्श्वेंभिरꣳशुभिः ॥ भंवांनꣳसुप्प्रथंस्त्त
मुꣳसखांवृधे ॥ ११४ ॥ आतें । वृत्तसोमनोंयमत्त्परमाच्चिं
त्त्सधस्त्थांत् ॥ अग्गेत्त्वाङ्कांमयागिरा ॥ ११५ ॥ तुब्भ्यु
न्ताः ॥ तुब्भ्युन्ताऽअंङ्गिरस्त्तमुविश्श्वाःसुक्षितयꣳपृथंक् ॥
अग्गेकामांययेमिरे ॥ ११६ ॥ अग्निश्प्रियेषु ॥ अग्निः

---

१ भवनः इति पदम् । भव इत्येतस्य ह्रस्वाकारस्य नः परे भव च (शु. य. प्रा. ३ अ. १०९ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे कृते भवानः इति पदम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्प्रियेषुधामसुकामोभूतस्यभव्यस्य ॥ सुम्म्राडेकोव्विराजति
॥ ११७ ॥ [१६-७] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांद्वादशोऽ
ध्यायः ॥ १२ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥
मयिगृह्णामिपंचदश, ध्रुवास्येकादश, मधुव्वाताऽएकादश,
सम्यक्स्रवंतिनवे, मंमाषड, पांत्वैका, ऽयंपुरःपंच, सप्ताष्टापंचा
शत् [अनु. ७ मं. ५८ अ. १३] ॥ हरिःॐ ॥ मयिं

गृह्णामि ॥ मयिंगृह्णाम्म्यग्ग्रेऽअग्ग्निᳫं रायस्प्पोषायसुप्प्रजा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्वायंसुवीरुर्य्यीय ॥ मामुंदेवताꣳसचन्ताम् ॥ १ ॥ अपाम्पृ
ष्ठम् ॥ अपाम्पृष्ठमंसियोनिरग्नेश्संमुद्रमभितꣳपिन्वंमानम् ॥
वर्द्धमानोमहाँ२॥ऽआचपुष्करेदिवोमात्रंयावरिम्म्णाप्प्रंथस्व
॥ २ ॥ ब्रह्मंयज्ञानम् ॥ ब्रह्मंयज्ञानम्प्रंथमम्पुरस्त्ताद्विसी
मतश्सुरुचोव्वेनऽआंवꣳ ॥ सबुध्न्याऽउपमाऽअंस्यविष्ठाश्सत
श्चयोनिमसंतश्चविवं÷ ॥ ३ ॥ हिरण्ण्यगर्ब्भश्सम् ॥ हिरण्ण्य
गर्ब्भश्समंवर्त्ततागग्रेभूतस्यंजातश्पतिरेकंऽआसीत् ॥ सदांधार

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्म्मैदेवायंहविषांविधेम ॥ ४ ॥ द्रप्स
श्चस्कन्द । पृथिवीमनुद्यामिमञ्चयोनिमनुयश्चपूर्व्वः ॥ समा
नँय्योनिमनुसञ्चरन्तन्द्रप्सञ्जुहोम्म्यनुसप्तहोत्राꣳ ॥ ५ ॥
नमोस्तु । सर्प्पेब्भ्योयेकेचपृथिवीमनु ॥ येऽअन्तरिक्षेयेदि
वितेब्भ्यःसर्प्पेब्भ्योनमः ॥ ६ ॥ याऽइषवꣳ ॥ याऽइषवो
यातुधानानाँय्येवावनस्प्पतीँ१॥रनु ॥ येवावटेषुशेरतेतेब्भ्यः
सर्प्पेब्भ्योनमः ॥ ७ ॥ येवा ॥ येवामीरोचनेदिवोयेवा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सूर्य्यंस्यरश्मिम्मषुं ॥ येषांमुप्प्सुसंदंस्कृतन्तेब्भ्यं÷सर्प्पेब्भ्योन
मं÷ ॥ ८ ॥ कृणुष्ष्वपाजं÷ ॥ कृणुष्ष्वपाजुँप्प्रासितिन्नपृत्थ्वीँ
ऽयाहिराजेवामंवाँ२॥ऽइभेन ॥ तृष्ष्वीमनुप्प्रासितिन्द्रूणानो
स्त्तांसिविद्ध्यंरक्षसस्त्तपिंष्ठैः ॥ ९ ॥ तवंब्भ्रमासं÷ ॥ तवंब्भ्र
मासंऽआशुयापंतन्त्यनुंस्प्पृशधृषताशोशुंचानंः ॥ तपूंᳩष्ष्य

१ सदस्कृतम् । अत्र सदोद्यौर्नमस्कृतम्पिता पथेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. ३४ सू.) इत्यनेन यथासंख्यं सदः द्यौः नमः एतेषां विसर्जनीयसंबन्धिनः सस्य क्रमेण कृतं पिता पथः एतेषु पदेषु परेषु षकारः। एवं षकारे कृते ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वे प्राप्ते ऋवर्णे (शु. य. प्रा. ४ अ. १११ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वनिषेधः।

सं. २२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ग्ग्नेजुह्वापतङ्गानसांन्दितोव्विसृंजव्विष्ष्वंगुल्काः ॥ १० ॥ प्रति
स्प्पशंः ॥ प्रतिस्प्पशोव्विसृंजतूर्ण्णितमोभवांपायुर्व्विशोऽअ
स्याऽअदंब्धं ॥ योनोदूरेऽअघशंᳬसोयोऽअन्त्यग्ग्ने[1]माकिंष्टे
व्व्यथिरादंधर्षीत् ॥ ११ ॥ उदंग्ग्ने । तिष्ठप्प्रत्त्यातंनुष्ष्वन्न्य
मित्त्राँ२॥ऽओषतात्तिग्ग्महेते ॥ योनोऽअरांतिᳬसमिधानच
क्क्रेनीचातन्धंक्क्ष्यतसन्नशुष्क्कंम् ॥१२॥ ऊर्ध्वोंभंव ॥ ऊर्ध्वोंभंव ॥ १२७
प्प्रातींव्विध्याद्ध्यस्म्मदाविष्क्कृंणुष्ष्वदैव्व्यांन्न्यग्ग्ने ॥ अर्वास्त्थिरा

१ माकिष्टे। अत्र वृन्दारुमांकिः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७४ सू.) इत्यनेन विसर्गस्य सस्य षत्वे द्वित्वे रूपम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तंनुहियातुजूनांऽऽमिमजांमिम्प्रमृंणीहिशत्रूंन् ॥ अग्नेइ्ष्वा
तेजंसासादयामि ॥ १३ ॥ अग्निर्म्मूर्द्धा । दिवःकुकुत्पतिंः
पृथिव्याऽअयम् ॥ अपाठंरेतांठंसिजिन्वति ॥ इन्द्रंस्यत्त्वौजं
सासादयामि ॥ १४ ॥ भुवोयुज्ञस्यं ॥ भुवोयुज्ञस्यरजंसश्चनेे
तायत्रांनियुद्भिःसचंसेशिवाभिंः ॥ दिविमूर्द्धानंन्दधिषेस्वर्षा
ञ्जिह्वामंग्नेचकृषेहव्युवाहंम् ॥ १५ ॥ [१५-१] ध्रुवासिं ।
धरुणास्तृंताविश्वकंर्म्मणा ॥ मात्त्वांसमुद्रऽउद्धंधीन्मासुंप

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ण्णोव्व्यंथमानापृथिवीन्दृꣳह ॥ १६ ॥ प्रजापंतिष्ट्वा । साद
यत्त्वपाम्पृष्ठेसंमुद्रस्येमंन् ॥ व्यचंस्वतीम्प्रथंस्वतीम्प्रथंस्वपृथि
व्यसि ॥ १७ ॥ भूरंसि ॥ भूरंसिभूमिरस्यदिंतिरसिविश्वधांया
विश्वंस्यभुवंनस्यधर्त्री ॥ पृथिवीँय्यंच्छपृथिवीन्दृꣳहपृथिवी
म्माहिꣳसीः ॥ १८ ॥ विश्वंस्मैप्प्राणायं ॥ विश्वंस्मैप्प्रा
णायांपानायंव्व्यानायोदानायंप्प्रतिष्ठायैचरित्रांय ॥ अग्निष्ट्वा ॥ १२८ ॥

१ प्रजापतिष्ट्वा । सकारपरे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ७८ सू.) इत्यनेन सकारः परो यस्मादेकाक्षरात्तस्यैकाक्षरे प्रत्यये विसर्जनीयसकारस्य षत्वम् । अत्र प्रजापतिशब्दे पाधातोः पतिशब्दस्य तस्य षकारे ष्टुत्वे द्वित्वे रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भिपांतुमुह्यास्वुस्त्त्याच्छर्दिंषाशन्तंमेनुतयांदुवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रु
वासींद ॥ १९ ॥ काण्डांत्त्काण्डात्प्रुरोहंन्ती ॥ काण्डां
त्त्काण्डात्प्रुरोहंन्तीुपरुंषःपरुषुस्प्पारिं ॥ एवानोंदूर्वेंप्प्रतंनुस
हस्रेंणशुतेनंच ॥ २० ॥ याशुतेनं । प्प्रतुनोषिंसुहस्रेंणाुविरो
हंसि ॥ तस्यांस्त्तेदेवीष्टकेविुधेमंहुविषांवुयम् ॥ २१ ॥ यास्त्ते ॥
यास्त्तेंऽअग्ग्नेसूर्र्येंरुचोुदिवंमातुन्वान्तिरुश्मिभिंः ॥ ताभिं

१ परुषः परुषस्प्परि। अत्र समानपदे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन सकारे प्राप्ते न परुषः परुषि (शु. य. प्रा. ३ अ. ३७ सू.) इत्यनेन परुषि परे पूर्वपरुषशब्दघटितविसर्जनीयस्य सकारो निषिध्यते। अतो न सकारः किन्तु विसर्ग एव।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्नौंऽअद्यसर्व्वांभीरुचेजनांयनस्कृधि ॥ २२ ॥ सावं॑ ॥ सा
॥१२९॥ वोंदेवाꣳसूर्य्यैरुचोगोष्ष्वश्वेंषुयारुचं॑ ॥ इन्द्राग्ग्नीताभिꣳस ॥ १३
र्व्वांभीरुचंन्नोधत्तबृहस्प्पते ॥ २३ ॥ व्विराड्ज्योतिं॑ ॥ व्वि
राड्ज्योतिंरधारयत्स्वराड्ज्योतिंरधारयत् ॥ प्रजापंतिष्ट्वासा
दयतुपृष्ठेपृंथिव्याज्ज्योतिंष्मतीम् ॥ व्विश्वंस्मैप्प्राणायांपाना
यंव्यानायाव्विश्वञ्ज्योतिंर्य्यच्छ ॥ [1]अग्निष्टेधिंपतिस्तयांदेवतं ॥१२९

१ अग्निष्टे। अग्निस्ते इति पदम्। अत्र वायुरग्निरग्नेरेकाक्षरे (शु. य. प्रा. ३ अ. ७७ सू.) इत्यनेन एकाक्षरे ते पदे परे अग्निशब्दघटितस्य सस्य षत्वे ष्टुत्वे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन टस्य द्वित्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

याङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद ॥ २४ ॥ मधुंश्च ॥ मधुंश्चमाधंवश्चवासं
न्तिकावृतूऽअग्नेरंन्तᳫंश्लेषोसिकल्पेतान्द्यावांपृथिवीकल्पं
न्तामापुऽओषंधयुᳫंकल्पंन्तामुग्नयुᳫं पृथङ्ममुज्यैष्ठ्यांयुस
व्रंताᳫं ॥ येऽअुग्नयुᳫंसमंनसोन्तराद्यावांपृथिवीऽइमे ॥ वासं
न्तिकावृतूऽअंभिकल्पंमानाऽइन्द्रंमिवदेवाऽअंभिसंविंशन्तु[1]
तयांदेवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसींदतम् ॥ २५ ॥ अषांढासि ॥ अषां

१ अभिसंविशन्तु । अत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) अनेन प्राप्तस्य षकारस्य अनुसन्तनोतुवृहस्पतिसुतस्यसुसमिद्धाय-सुसन्दृशमभिसत्वाऽभिसंविशन्तु० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे षत्वाभावः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ढासिसहंमानासहस्वारांतीःसहंस्वपृतनायतः ॥ सहस्रंवीर्य्या
सिसामांजिन्व ॥ २६ ॥ [११-२] मधुव्वाताः ॥ मधुव्वाताऽऋ
तायतेमधुंक्षरन्तिसिन्धंवः ॥ माद्धीर्न्नःसन्त्वोषंधीः ॥ २७ ॥
मधुनक्तंम् ॥ मधुनक्तंमुतोषसोमधुंमत्पार्त्थिवꣳरजंः ॥ म
धुद्यौरंस्तुनःपिता ॥ २८ ॥ मधुंमान्नः ॥ मधुंमान्नोव्वनस्पति
र्म्मधुंमाँ२॥ऽअस्तुसूर्य्यः ॥ माद्ध्वीर्ग्गावोभवन्तुनः ॥ २९ ॥ ॥ १३० ॥
अपाङ्गम्भंन् ॥ अपाङ्गम्भंन्त्सीदमात्त्वासूर्य्योभितांप्प्सीन्मा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ग्निर्वैश्वानरः ॥ अच्छिन्नपत्राःप्रजाऽअनुवीक्षस्वानुत्त्वादि
व्यावृष्टिःसचताम् ॥ ३० ॥ त्रीन्त्समुद्रान् ॥ त्रीन्त्समुद्रा
न्त्समसृपत्स्वर्ग्गानपाम्पतिर्वृषभऽइष्टकानाम् ॥ पुरीषंवसानः
सुकृतस्यलोकेतत्रगच्छयत्रपूर्वेपरेताः ॥ ३१ ॥ महीद्यौः ।
पृथिवीचनऽइमँय्यज्ञम्मिमिक्षताम् ॥ पिपृतान्नोभरीमभिः
॥ ३२ ॥ विष्णोःकर्म्माणि । पश्यतयतोव्रतानिपस्पशे ॥
इन्द्रस्ययुज्यःसखा ॥ ३३ ॥ ध्रुवासि । धरुणेतोजज्ञेप्रथम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मेब्भ्योयोनिंब्भ्योऽअधिंजातवैदाः ॥ सगांयुत्र्यात्रिष्टुभांनुष्टु
भांचदुेवेब्भ्योंहुव्यंव्वंहतुप्प्रजानन् ॥ ३४ ॥ इुषेराये । रंम
स्वसहंसेद्युम्न्नऽऊुर्ज्जेंऽअपंत्त्याय ॥ सुम्म्राडंसिस्वुराडंसिसार
स्वतौत्त्वोत्त्सौप्प्रावंताम् ॥३५॥ अग्ग्नैयुक्क्ष्व ॥ अग्ग्नैयुक्क्ष्वाहि
येतवाश्श्वांसोदेवसाुधवंः ॥ अरंव्वहंन्तिमन्न्यवें ॥ ३६ ॥
युक्क्ष्वाहि। देंवहूतंमाँ२॥ऽअश्श्वाँ२॥ऽअग्ग्नेरुथीरिंव ॥ निहोतां ॥ १३१
पूर्व्यःसंदः ॥ ३७ ॥ [११-३] सुम्म्यक्स्त्रंवन्ति । सरितो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नधेनांऽअन्तर्हृदामनंसापूयमांनाः ॥ घृतस्यधारांऽअभिचांक
शीमिहिरण्ण्ययोंव्वेतसोमद्ध्येंऽअग्ग्नेः ॥ ३८ ॥ रुचेत्त्वां ।
रुचेत्त्वांभासेत्त्वाज्ज्योतिषेत्त्वा ॥ अभूंदिदंव्विश्श्वंस्यभुवंनस्य
व्वाजिंनमग्ग्नेर्व्वैश्श्वानरस्यंच ॥ ३९ ॥ अग्ग्निज्ज्योंतिषा ॥
अग्ग्निज्ज्योंतिषाज्ज्योतिष्म्मान्नुक्मोव्वर्च्चंसाव्वर्च्चंस्वान् ॥ सहस्र
दाऽअंसिसहस्रांयत्त्वा ॥ ४० ॥ आदित्त्यगर्ब्भंम् ॥ आदित्त्य

---

१ यत्र रकारपरस्य हकारपरस्य च स्पर्शवर्णस्य द्वित्वं तत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ज्ञेयम्। अस्य परं तु रेफहकाराभ्याम् इत्यनेन विधीयमानस्य द्वित्वस्यापवादभूतत्वात्। यथा संवर्च्चसा। गर्ब्भंम्। पार्त्थिवम्। चक्षुर्म्मित्रस्य। अग्निर्ज्योतिषा।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ङ्गर्भम्पय॑सा॒सम॑ङ्धि॒सह॑स्र॒स्य॒प्रति॒मांवि॒श्वरू॑पम् ॥ परि॑वृङ्धि

हर॑सा॒माभिमं[1]ᳪंस्थाःश॒तायु॑षङ्कृणुहि॒चीय॑मानः ॥४१॥ वात॑

स्य॒जूतिं॑ । वरु॑णस्य॒नाभि॒मश्वं॑जज्ञा॒नं[2]ᳪंसरि॒रस्य॒मध्ये॑ ॥ शिशुं॑

न॒दीनां[3]ᳪंहरि॑मद्रि॒बुध्न॒मग्ने॒माहिᳪंसीःपर॒मे॒व्यो॑मन् ॥४२॥

अजस्र॒मिन्दु॑म् ॥ अजस्र॒मिन्दु॑मरु॒षम्भु॑र॒ण्युम॒ग्निमी॑डे

१ मंस्थाः । अत्र संयोगाद्यश्च यो भवेत् । (या. शि.) यत्र संयोगाद्योऽनुस्वारो मात्रिको द्विमात्रिको वा वर्णो भवेत्तत्र ऋवर्णव्यञ्जनादिगं संयोगाद्यं वर्जयित्वा ह्रस्व एव बोध्यः । संयोगात्पूर्वः संयोगपूर्वः इति समासः । अत्र नानुस्वारः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०९ सू.) लिङ्गम् । २ वर्णे तु मात्रिके पूर्वे ह्यनुस्वारो द्विमात्रिकः । (या. शि.) मात्रिकेऽ (ह्रस्ववर्ण पूर्वे) नुस्वारे सो द्विमात्रिको लेख्यो बोध्य उच्चारणीयश्च । अत्र अनुस्वारो ह्रस्वपूर्वोऽध्यर्धमात्रा पूर्वा चार्धमात्रेति (शु. य. प्रा. ४ अ. १४८ सू.) प्रमाणम् । ३ द्विमात्रिके मात्रिकः स्यादिति (या. शि.)। यत्रानुस्वारात्पूर्ववर्णो द्विमात्रिकस्तत्र मात्रिकोऽ (ह्रस्वः ७इत्याकारकः) नुस्वारो विधेयो ह्रस्वोच्चारणीयश्च । अत्र दीर्घादर्द्धमात्रा पूर्वा चाध्यर्धा (शु. य. प्रा. ४ अ. १४९ सू.) लिङ्गम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पूर्व्वांचित्तिन्नमोभिः ॥ सपर्व्वांभिर्क्कतुशंकल्प्यमानोगाम्माहिंसी
सीरादितिंव्विराजम् ॥ ४३ ॥ व्वरूत्रीन्त्वष्टुः ॥ व्वरूत्रीन्त्व
ष्टुर्व्वरुणस्यनाभिमविंञ्जज्ञानांरजंसःपरंस्म्मात् ॥ महीं
सांहस्रीमसुरस्यमायामग्नेमाहिंसीःपरमेव्योमन् ॥ ४४ ॥
योऽअग्निः ॥ योऽअग्निरग्नेरध्यजांयतशोकांत्पृथिव्याऽउत
वांदिवस्प्परिं ॥ येनंप्रजाव्विश्वकंर्म्माजजानतमंग्नेहेडःपरिं
तेव्वृणक्तु ॥ ४५ ॥ चित्रन्देवानांम् ॥ चित्रन्देवानामुदंगाद

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नीकञ्चक्षुर्म्मित्रस्यवरुणस्याग्ग्नेः॥ आप्प्राद्यावापृथिवीऽअन्त
रिक्षꣳसूर्य्यऽआत्माजगतस्तस्थुषश्च ॥ ४६ ॥ [९-४]
इमम्मा। हिꣳसीर्द्विपादम्पशुꣳसहस्राक्षोमेधायचीयमानः॥
मयुम्पशुम्मेधमग्ग्नेजुषस्वतेनाचिन्वानस्तन्वोनिषीद ॥ मयु
न्तेशुगृच्छतुयन्द्विष्ष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥ ४७ ॥ इमम्मा ।
हिꣳसीरेकशफम्पशुङ्कनिक्रदंवाजिनंवाजिनेषु ॥ गौरमार

१ यत्र स्वरात्परस्य संयोगस्याद्यक्षरस्य द्वित्वं दृश्यते तत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ३ अ. ९६ सू.) इत्यनेन ज्ञेयम्। चिन्वानः। संव्यच्यमानः। जनित्रम्। वरुणस्याग्ग्नेः। परश्च स संयोगः सजातीयकंठ्यतालव्यदन्त्यमूर्धन्यौष्ठ्यवर्णानां न चेत् तत्र तु द्वित्वाभाव एव यथा इमम्मा। गौरन्ते।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ण्ण्यमनुंतेदिशामितेनांचिन्वानस्तन्वोनिषींद ॥ गौरन्तेशुगृं
च्छतुयन्द्विष्मस्तन्तेशुगृंच्छतु ॥ ४८ ॥ इमह्साहस्रम् ॥
इमᳪसाहस्रᳪशतधारमुत्संव्यच्यमानᳪसरिरस्यमद्ध्ये ॥
घृतन्दुहांनामदितिञ्जनायाग्नेमाहिᳪसीःपरमेव्योमन् ॥ गव
यमारण्ण्यमनुंतेदिशामितेनांचिन्वानस्तन्वोनिषींद ॥ गवय
न्तेशुगृंच्छतुयन्द्विष्मस्तन्तेशुगृंच्छतु ॥ ४९ ॥ इममूर्ण्णा
युं। वरुणस्यनाभिन्त्वचंम्पशूनान्द्विपदाञ्चतुष्पदाम् ॥ त्वष्टुः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्प्रजानांम्प्रथमञ्जनित्त्रमग्ग्नेमाहिꣳसीःपरमेव्व्योमन् ॥ उष्ट्रं
मारण्ण्यमनुंतेदिशामितेनंचिन्न्वानस्तन्न्वोनिषींद ॥ उष्ट्रन्ते
शुगृंच्छतुयन्द्विष्मस्तन्तेशुगृंच्छतु ॥ ५० ॥ अजोहि ॥ अजो
ह्यग्ग्नेरजंनिष्टशोकात्सोऽअंपश्श्यज्जनितारमग्ग्रें ॥ तेनंदेवादेव
तामग्ग्रंमायँस्तेनरोहंमायन्नुपमेद्ध्यांसः ॥ शरभमांरण्ण्यमनुंते
दिशामितेनंचिन्न्वानस्तन्न्वोनिषींद ॥ शरभन्तेशुगृंच्छतुय
न्द्विष्मस्तन्तेशुगृंच्छतु ॥ ५१ ॥ त्वँय्यंविष्ठ । दाशुषोनॄँः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

पाहिशृणुधीगिरं÷ ॥ रक्षातोकमुतत्क्मना ॥ ५२ ॥ [६-५]
अपान्त्वा ॥ अपान्त्वेमंन्तसादयाम्म्युपान्त्वोद्मंन्तसादयाम्म्यु
पान्त्वाभस्म्मंन्तसादयाम्म्युपान्त्वाज्ज्योतिंषिसादयाम्म्युपा
न्त्वायंनेसादयाम्म्यर्णवेत्त्वासदंनेसादयामिसमुद्रे त्त्वासदंने
सादयामिसरिरेत्त्वासदंनेसादयाम्म्युपान्त्वाक्क्षयेंसादयाम्म्यु
पान्त्वासाधिंषिसादयाम्म्युपान्त्वासदंनेसादयाम्म्युपान्त्वांसध
स्त्थेंसादयाम्म्युपान्त्वायोनौसादयाम्म्युपान्त्वापुरीषेसादया

---

१ एमनि इति पदम् । निशब्दो बहुलम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन क्वचिन्निकारघटितेकारस्यापि लोपः । एवं लोपे एमन् भवति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्म्यपान्त्वापाथंसिसादयामिगायत्रेणंत्त्वाच्छन्दंसासादयामि
त्रैष्टुंभेनत्त्वाच्छन्दंसासादयामिजागंतेनत्त्वाच्छन्दंसासादया
म्म्यानुंष्टुभेनत्त्वाच्छन्दंसासादयामिपाङ्क्तेनत्त्वाच्छन्दंसासाद
यामि ॥ ५३ ॥ [१-६] अयम्पुरः ॥ अयम्पुरोभुवस्तस्यं
प्प्राणोभौवायनोव्वंसन्तःप्प्राणायनोगायत्रीव्वांसन्तीगायत्र्यै
गायत्रङ्गायत्रादुपाꣳशुरुपाꣳशोस्त्रिवृत्त्रिवृतोरथन्तरंव्वसिष्ठऽ ॥१३५॥
ऋषिःप्प्रजापतिगृहीतयात्त्वयाप्प्राणङ्गृह्णामिप्प्रजाब्भ्यः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥५४॥ अयन्दक्षिणा । विश्वकर्म्मा तस्य मनो वैश्वकर्म्मणङ्ग्री
ष्मो मानसस्त्रिष्टुब्ग्रैष्मी त्रिष्टुभः स्वारं स्वारादन्तर्य्यामोन्त
र्य्यामात्पञ्चदशः पञ्चदशाद्बृहद्भरद्वाजऽऋषिः प्रजापतिगृही
तया त्वया मनो गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥ ५५ ॥ अयम्पश्चात् ॥
अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य चक्षुर्वैश्वव्यचसं वर्षाश्चाक्षु
ष्यो जगती वार्षी जगत्याऽऋक्समम् ऋक्समाच्छुक्रः शुक्रात्सप्त
दशः सप्तदशाद्वैरूपञ्जमदग्निर्ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चक्षुर्गृह्णामिप्प्रजाब्भ्यः ॥ ५६ ॥ इदमुत्तरात् ॥ इदमुत्त
रात्त्स्वस्तस्य श्श्रोत्रꣳ सौवꣳ शरच्छ्रौत्र्यनुष्टुप्शारद्यनुष्टुभऽऐ
डमैडान्मन्थीमन्थिनऽएकविꣳशऽएकविꣳशाद्वैराजं विश्वामि[1]
त्रऽऋषिः प्प्रजापतिगृहीतयात्त्वया श्श्रोत्रङ्गृह्णामि प्प्रजाब्भ्यः
॥ ५७ ॥ इयमुपरिमतिस्त्तस्यै वाङ्[2]माल्या हैमन्तो वाच्यः प
ङ्क्तिर्हैमन्ती पङ्क्त्यै निधनवन्निधनवतऽआग्ग्रयणऽआग्ग्रयणात्त्रि ॥ १३६ ॥

---

१ विश्वामित्रः । अत्र नरहामित्रेषु च (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन मित्रशब्दपरे विश्वशब्दस्य दीर्घाकारः । २ वाक्माल्या इति पदम् । पञ्चमेऽपञ्चमम् । (शु. य. प्रा. ४ अ. १२१ सू.) पञ्चमे स्पर्शे प्रत्यये परेऽपञ्चमः पञ्चममापद्यते । इत्यनेन ककारस्य पञ्चमे स्वरे पञ्चमः । वाङ्माल्या ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDI - Delhi

णवत्रयस्त्रिꣳशौत्रिणवत्रयस्त्रिꣳशाभ्याꣳशाक्करैवतेविश्वक
र्म्मऽऋषिः प्रजापतिगृहीतयात्त्वयाव्वाचंगृह्णामिप्रजाभ्यो
लोकन्ताऽइन्द्रम् ॥ ५८ ॥ [५-७] इतिश्रीवाजसनेयसंहि
तायांत्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥
अनुवाकसूत्रम् ॥ ध्रुवक्षितिर्षट्, सजूर्ऋतुभिर्द्विका, मूर्द्धाव्वयो
द्विका, इन्द्राग्नीऽअव्यथमानाꣳषडा, युमैषडा, शुस्त्रिवृदेका,

---

१ अध्यायः १२-लोकंपृण. १ । ताऽअस्य. २ । इंद्रंविश्वाः. ३ ॥ इति प्रतीकानि ॥
५४ ५५ ५६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ग्नेर्भागोसिचतुष्कै,कयाचतुष्का,ष्टावेकात्रिꣳशत् [अ. १४
मं. ३१ अनु. ८] ॥ हरिः ॐ ॥ ध्रुवाक्षितिर्ध्रुवयोनिꣳ ॥
ध्रुवाक्षितिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासिध्रुवँय्योनिमासीदसाधुया ॥ उक्ख्यं
स्यकेतुम्प्रथमञ्जुषाणाश्विनाध्वर्यूसादयतामिहत्त्वा ॥ १ ॥
कुलायिनीघृतवती ॥ कुलायिनीघृतवतीपुरन्धिꣳस्योनेसीदस
दनेपृथिव्याः ॥ अभित्त्वारुद्रावसवोगृणन्त्विमाब्रह्मपीपि

१ ध्रुवयोनिः ॥ अत्र समानपदे ऋषरेभ्यः स्वरयवहकपैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ६२ सू.) इत्यनेन णत्वप्राप्तौ इन्द्राग्नी चित्रभानो० (य. शु. प्रा. ३ अ. ९३ सू.) इत्यनेन णत्वनिषेधः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हिसौभंगायाश्विनांध्वर्य्यूसांदयतामिहत्त्वां ॥ २ ॥ स्वैर्द्दक्षैः ॥
स्वैर्द्दक्षैर्द्दक्षपितेहसीदंदेवानांॐसुम्नेबृहतेरणाय ॥ पितेवैधि
सूनवऽआसुशेवास्वावेशातन्वासंविशस्वाश्विनांध्वर्य्यूसांदयता
मिहत्त्वां ॥ ३ ॥ पृथिव्याःपुरीषम् ॥ पृथिव्याःपुरीषमस्य
प्सोनामतान्त्वाविश्वेऽअभिगृणन्तुदेवाः ॥ स्तोमंपृष्ठाघृतवं
तीहसीदप्रजावदस्मेद्रविणायजस्वाश्विनांध्वर्य्यूसांदयतामि
हत्त्वां ॥४॥ अदित्यास्त्वा । पष्ठेसांदयाम्यन्तारिक्षस्यधर्त्री

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्विष्टम्भनीन्दिशामधिपत्नीम्भुवनानाम् ॥ ऊर्म्मिर्द्रप्सोऽ
अपामसिविश्वकर्म्मातऽऋषिरश्विनाध्वर्यूसादयतामिहत्त्वा
॥ ५ ॥ शुक्रश्च ॥ शुक्रश्चशुचिश्चग्ग्रैष्म्मावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषो
सिकल्पेतान्द्यावापृथिवीकल्पन्तामापऽओषधयःकल्पन्ता
मग्नयःपृथङ्ममज्ज्यैष्ठ्यायसव्रताः ॥ येऽअग्नयःसमनसो
न्तराद्यावापृथिवीऽइमे ॥ ग्रैष्म्मावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्र
मिवदेवाऽअभिसंविशन्तुतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥६॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[६-१]सजूर्ऋतुभिः।सजूर्विधाभिःसजूर्देवैःसजूर्देवैर्वयोनाधै
रग्नयेत्त्वावैश्वानरायाश्विनाध्वर्यूसादयतामिहत्त्वासजूर्ऋतु
भिःसजूर्विधाभिःसजूर्वसुभिःसजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नयेत्त्वावै
श्वानरायाश्विनाध्वर्यूसादयतामिहत्त्वासजूर्ऋतुभिःसजूर्वि
धाभिःसजूरुद्रैःसजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नयेत्त्वावैश्वानरायाश्वि
नाध्वर्यूसादयतामिहत्त्वासजूर्ऋतुभिःसजूर्विधाभिःसजूरा
दित्यैःसजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नयेत्त्वावैश्वानरायाश्विनाध्वर्यूसा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दयतामिहत्त्वांसजूर्ऋतुभिः॑सजूर्विधाभिः॑सजूर्विश्वैर्देवैः॑स
जूर्देवैर्वयोनाधैरग्नयेत्त्वावैश्वानरायाश्विनांध्वर्यूसांदयतामि
हत्त्वां॥ ७॥ प्राणम्मे। पाह्यपानम्मेपाहिव्यानम्मेपाहिचक्षु
र्म्मंऽउर्व्याविभांहिश्श्रोत्रम्मेश्लोकय॥अपःपिन्वौषधीर्जिन्व
द्विपादंवचतुष्पात्पाहिदिवोवृष्टिमेरय ॥ ८ ॥ [२-२] मूर्द्धा
वयः॑। प्रजापंतिश्छन्दः॑क्षत्रंवयोमयन्दुञ्छन्दोविष्टम्भो
वयोधिपतिश्छन्दोविश्वकर्म्मावयः॑परमेष्ठीछन्दोबस्तो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वयोव्विवलञ्छन्दोव्वृष्णिर्व्वयोव्विशालञ्छन्दꣳपुरुषोव्वयस्त्त
न्द्रञ्छन्दोव्व्याग्घ्रोव्वयोनाधृष्टञ्छन्दः सिꣳहोव्वयश्च्छदिश्च्छ
न्दः पष्ठवाड्वयोबृहतीच्छन्दऽउक्क्षाव्वयः ककुप्प्छन्दऽऋषभो
व्वयः सतोबृहतीच्छन्दोनड्वान्वयः ॥९॥ अनड्वान्वयः । पङ्क्ति
श्च्छन्दोधेनुर्व्वयोजगतीच्छन्दस्त्र्यविर्व्वयस्त्रिष्टुप्प्छन्दोदित्य
वाड्वयोव्विराट्छन्दः पञ्चाविर्व्वयोगायत्रीच्छन्दस्त्रिवत्सोव्वयऽउ
ष्णिक्छन्दस्तुर्य्यवाड्वयोनुष्टुप्प्छन्दोलोकन्ताऽइन्द्रम् ॥१०॥

---

१ अध्यायः १२ लोकंपृण. (५४) १ ताऽअस्य. (५५) २ । इन्द्रंविश्वाः. (५६) ३ ॥ इति प्रतीकानि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[२-३] इन्द्राग्नीऽअव्यथमानाम् ॥ इन्द्राग्नीऽअव्यं
थमानामिष्टकान्दृꣳहतँऽसुवम् ॥ पृष्ठेनद्यावापृथिवीऽअन्त
रिक्षञ्चविबाधसे ॥ ११ ॥ विश्वकर्म्मात्त्वा । सादयत्त्वन्त
रिक्षस्यपृष्ठेव्यचंस्वतीम्प्रथंस्वतीमन्तरिक्षँऽयच्छान्तरिक्ष
न्दृꣳहान्तरिक्षम्माहिꣳसीः ॥ विश्वंस्मैप्प्राणायापानाय
व्यानायोदानायंप्रतिष्ठायैचरित्राय ॥ वायुष्ट्वाभिपातुमह्यास्व
स्त्याच्छर्दिषाशन्तमेनतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद ॥ १२ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शतम् ॥ ७०० ॥ राज्ञ्यंसि ॥ राज्ञ्यंसिप्प्राचीदिग्विराडंसि
दक्षिणादिक्सम्म्राडंसिप्प्रतीचीदिक्स्वराडस्युदीचीदिगधिप
त्न्यसिबृहतीदिक् ॥ १३ ॥ विश्वकर्म्मात्त्वा । सादयत्त्व
न्तरिक्क्षस्यपृष्ठेज्ज्योतिष्म्मतीम् ॥ विश्वंस्म्मैप्प्राणायापानाय
व्यानायविश्वञ्ज्योतिर्य्यच्छ ॥ वायुष्ट्टेधिपतिस्त्तयादेवतया
ङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद ॥ १४ ॥ नभंश्च । नभस्यश्च्चवार्षिकावृतू ऽ

१ वायुष्ट्टे। अत्र वायुस्ते इति पदम्। "वायुरग्निरग्नेरेकाक्षरे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७७ सू.) इत्यनेन एकाक्षरे पदे परे वायुः अग्निः अग्नेः एतेषां विसर्गस्य षत्वं भवति। ततः ष्टुत्वे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन द्वित्वे रूपम्।

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

अग्नेरन्तᳪश्लेषोसिकल्पेतान्द्यावापृथिवीकल्पन्तामापऽओ
षधयᳪकल्पन्तामग्नयᳪपृथङ्ममज्यैष्ठ्यायसव्व्रताः ॥ येऽ
अग्नयᳪसमनसोन्तराद्यावापृथिवीऽइमे ॥ वार्षिकावृतूऽअ
भिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभिसंविशन्तुतयादेवतयाङ्गि
रस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥ १५ ॥ इषश्च ॥ इषश्चोर्जश्चशारदा
वृतूऽअग्नेरन्तᳪश्लेषोसिकल्पेतान्द्यावापृथिवीकल्पन्तामा
पऽओषधयᳪकल्पन्तामग्नयᳪपृथङ्ममज्यैष्ठ्यायसव्व्रताः ॥

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

येऽअग्नयः समनसोन्तराद्यावापृथिवीऽइमे ॥ शारदावृतूऽ
अभिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभिसंविशन्तुतयादेवतया
ङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥ १६ ॥ [६-३] आयुर्म्मे । पाहिप्रा
णम्मेपाह्यपानम्मेपाहिव्यानम्मेपाहिचक्षुर्म्मेपाहिश्श्रोत्रम्मे
पाहिवाचम्मेपिन्वमनोमेजिन्वात्मानम्मेपाहिज्योतिर्म्मेय
च्छ ॥ १७ ॥ माच्छन्दः । प्रमाच्छन्दः प्रतिमाच्छन्दोऽअस्त्री
वय[1]श्च्छन्दः पङ्क्तिश्च्छन्दःऽउष्णिक्छन्दोबृहतीच्छन्दोनुष्टु

१ अत्र "अस्त्रीवयश्छन्दः" इत्यत्र "चछयोः शम्" इत्यनेन यकारोत्तरवर्तिनो विसर्जनीयस्य शकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्प्छन्दो॑ विराट्छन्दो॑ गायत्री च्छन्द॑स्त्रिष्टुप्छन्दो॒ जग॑ती च्छन्दः॑
॥ १८ ॥ पृथिवी च्छन्दः॑ ॥ पृथि॒वी च्छन्दो॒ऽन्तरि॑क्षञ्छन्दो॒
द्यौश्छन्दः॒ समा॒श्छन्दो॒ नक्ष॑त्राणि॒ च्छन्दो॒ वाक्छन्दो॒ मन॒
श्छन्दः॑ कृषिश्छन्दो॒ हिर॑ण्यञ्छन्दो॒ गौश्छन्दो॒ऽजा च्छन्दो
ऽश्वश्छन्दः॑ ॥ १९ ॥ अग्निर्देवता ॥ अ॒ग्निर्दे॒वता॒ वातो॑ दे॒व
ता॒ सूर्यो॑ दे॒वता॑ चन्द्र॒मा॑ दे॒वता॒ वस॑वो दे॒वता॑ रु॒द्रा दे॒वता॑ऽऽदि॒त्या दे॒व ॥ १४२ ॥
ता॑ म॒रुतो॑ दे॒वता॒ विश्वे॑ दे॒वा दे॒वता॒ बृह॒स्पति॑र्दे॒वतेन्द्रो॑ दे॒वता॒ वरु॑णो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवतां ॥ २० ॥ मूर्द्धासि ॥ मूर्द्धासिराड्ध्रुवासिधरुणाधर्त्र्यसि
धरणी ॥ आयुषेत्त्वावर्च्चसेत्त्वाकृष्ष्यैत्त्वाक्षेमायत्त्वा ॥ २१ ॥
यन्त्रीराट् ॥ यन्त्रीराड्यन्त्र्यसियमनीध्ध्रुवासिधरित्त्री ॥ इषेत्त्वो
र्ज्जेत्त्वारय्यैत्त्वापोषायत्त्वालोकन्ताऽइन्द्रम् ॥ २२ ॥ [६-५]
आशुस्त्रिवृत् ॥ आशुस्त्रिवृद्भान्तःपञ्चदशोव्योमासप्तदशोधरु
णंऽएकविꣳशःप्रतूर्त्तिरष्टादशस्तपोनवदशोभीवर्त्तःसंविꣳशो[2]

१ अध्याय १२–लोकंपृण. ५४ १–ताऽअस्य. ५५ २। इंद्रंविश्वाः. ३ ५६ ॥ इति प्रतीकानि ॥ २ अभीवर्त्तः। अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारयघृणिसेदिमेन्द्रियधारयचित्रभङ्गुरवयुनाश्वस्यहृदयघुष्यर्त्ताध्यवताभ्यर्चशक्तिपुरुशचि वकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे अभि इत्यस्य ह्रस्वेकारस्य दीर्घेकारः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

वर्च्चौद्वाविꣳशःसम्भरणस्त्रयोविꣳशोयोनिश्चतुर्व्विꣳशोगर्भाः
पञ्चविꣳशऽओजस्त्रिणवःक्रतुरेकत्रिꣳशःप्रतिष्ठात्रयस्त्रिꣳशो
ब्रद्ध्नस्य[1]विष्टपञ्चतुस्त्रिꣳशोनाकःषट्त्रिꣳशोविवर्त्तोऽष्टाचत्वारिꣳ
शोधर्त्रञ्चतुष्टोमः ॥ २३ ॥ [१-६] अग्नेर्भागः ॥ अग्नेर्भा
गोऽसिदीक्षायाऽआधिपत्यम्ब्रह्मस्पृतन्त्रिवृत्स्तोमऽइन्द्रस्यभा

१ बद्ध्नस्य । अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन द्वित्वम् । न त्वत्र धकारोत्तरवर्तिनो नकारस्य स्ववर्गीयत्वेन स्ववर्गीये चानुत्तमे (शु. य. प्रा. ४ अ. ११५ सू.) इत्यनेन निषेधः । तस्यानुत्तमे एव स्ववर्गीये वर्णपरे निषेधात् । अत्र तु अनुनासिकाश्चोत्तमाः (य. शु. प्रा. १ अ. ८६ सू.) इत्यनेन वर्गोत्तमा ङञणनमाः (वर्गोत्तमसंज्ञकाः) अनुनासिका भवन्ति । इति धकारत्तरोवर्तिनो नकारस्य वर्गोत्तमत्वात्तदतिरिक्तेषु वर्णपरेषु स्ववर्गीयेष्वेव द्वित्वनिषेधो बोध्यः । एवं तत्तत्स्थलेषु ज्ञेयम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गोसिविष्णोराधिंपत्त्यङ्क्षत्रꣳस्पृतम्पंञ्चदुशस्त्तोमोंनूचक्ष
साम्भागोसिधातुराधिंपत्त्यञ्जनित्रंꣳस्पृतꣷसंप्तदुशस्त्तोमों
मित्रस्यंभागोसिवरुणस्याधिंपत्त्यन्दिवोवृष्ष्टिर्व्वातंस्पृतऽएंक
विꣳशस्त्तोमोव्वसूंनाम्भागः ॥ २४ ॥ व्वसूंनाम्भागः ॥ व्वसूं
नाम्भागोसिरुद्द्राणामाधिंपत्त्यञ्चतुंष्पात्स्पृतञ्चंतुर्व्विꣳशस्त्तो
मंऽआदित्त्यानांम्भागोसिमरुतामाधिंपत्त्यङ्गर्भाँस्पृताःपंञ्च
विꣳशस्त्तोमोदिंत्त्यैभागोसिपूष्णणऽआधिंपत्त्यमोजंस्पृतन्त्रिं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णवस्त्तोमोदेवस्यंसवितुर्भागोसिबृहस्पतेराधिपत्त्य६ँसमी
चीर्दिशंस्पृताश्चंतुष्टोमस्त्तोमोयवांनाम्भागः ॥ २५ ॥ यवा
नाम्भागः ॥ यवांनाम्भागोस्ययंवानामाधिपत्त्यम्प्रजास्पृता
श्चंतुश्चत्त्वारिꣳशस्त्तोमंऽऋभूणाम्भागोसिविश्वेषान्देवानामा
धिपत्त्यम्भूतꣳस्पृतन्त्रंयास्त्रिꣳशस्त्तोमःसहंश्च ॥ २६ ॥ सहं
श्च । सहस्यश्चहैमंन्तिकावृतूऽअग्नेरंन्तःश्लेषोसिकल्पेतान्द्या
वांपृथिवीकल्पंन्तामापऽओषंधयःकल्पंन्तामग्नयःपृथङ्मम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मज्ज्यैष्ठ्यायसव्व्रताः॥ येऽअग्नयःसमनसोन्तराद्यावापृथिवीऽ
इमे॥ हैमन्तिकावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभि
संविशन्तुतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम्॥२७॥ [४-७] एकं
यास्तुवत। प्प्रजाऽअधीयन्तप्प्रजापतिरधिपतिरासीत्तिसृ[1]भिर
स्तुवतब्ब्रह्मासृज्ज्यतब्ब्रह्मणस्प्पतिरधिपतिरासीत्पञ्चभिरस्तु
वतभूतान्यसृज्ज्यन्तभूतानाम्पतिरधिपतिरासीत्सप्तभिरस्तु

१ तिसृभिः। अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षत्वप्राप्तौ "ऋकाररेफारुदयश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८३ सू.)
सं. २५ इत्यनेन यत्र ऋकारोदयः, रेफोदयः, अरुदयश्च सकारस्तत्र प्रकृत्या स्यात्तेनात्र सस्य ऋकारोदयत्वान्न षत्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वतसप्तऽऋषयोऽसृज्यन्तधाताधिपतिरासीन्नवभिरस्तुवत
॥२८॥ नवभिरस्तुवत। पितरोऽसृज्यन्तादितिरधिपत्न्यासीदे
कादशभिरस्तुवतऽऋतवोऽसृज्यन्तार्त्तवाऽअधिपतयऽआसँस्त्र
योदशभिरस्तुवतमासाऽअसृज्यन्तसंवत्सरोधिपतिरासीत्प
ञ्चदशभिरस्तुवतक्षत्रमसृज्यतेन्द्रोधिपतिरासीत्सप्तदशभि
रस्तुवतग्ग्राम्याःपशवोऽसृज्यन्तबृहस्पतिरधिपतिरासीन्नव ॥ १४५ ॥
दशभिरस्तुवत॥२९॥नवदशभिरस्तुवत।शूद्रार्य्यावसृज्येता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

महोरात्रेऽअधिंपत्नीऽआस्त्तामेकांविꣳशत्त्यास्त्तुवतैकंशफाः
पशवोंसृज्ज्यन्तव्वरुणोधिंपतिरासीत्त्रयोंविꣳशत्त्यास्त्तुवतक्क्षु
द्राःपशवोंसृज्ज्यन्तपूषाधिंपतिरासीत्त्पञ्चविꣳशत्त्यास्त्तुवतार
ण्ण्याःपशवोंसृज्ज्यन्तव्वायुरधिंपतिरासीत्त्सप्तविंꣳशत्त्यास्त्तुव
तद्द्यावांपृथिवीव्यैतांव्वसंवोरुद्राऽआंदित्त्याऽअंनुव्यायँस्तऽए
वाधिंपतयऽआसन्नवंविꣳशत्त्यास्त्तुवत॥३०॥ नवंविꣳशत्त्या
स्त्तुवत॥ नवंविꣳशत्त्यास्त्तुवतव्वनस्प्पतंयोसृज्ज्यन्तसोमोधिं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पतिरासीदेकंत्रिꣳशतास्तुवतप्प्रजाऽअसृज्ज्यन्तयवाश्चायंवा
श्चाधिपतयऽआसँस्त्रयंस्त्रिꣳशतास्तुवतभूतान्न्यंशाम्म्यन्त्प्रजा
पतिꣳपरमेष्ठ्याधिपतिरासील्लोकन्ताऽइन्द्रम् ॥ ३१ ॥ [४-८]
इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांचतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥ श्रीवेद
पुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ अग्नेजातान्प्पञ्च,रश्मिना
सत्यायचतस्रो,राज्ञ्यसिपञ्चा,यंपुरःपञ्चा,ग्निर्मूर्द्धैकोनत्रिꣳश,

१ अध्यायः १२-लोकंपृण. १-ताऽअस्य. २। इंद्रविश्वाः. ३ इति प्रतीकानि ॥
॥ मंत्रः ॥ ५४ ५५ ५६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्येनऽऋषयोऽष्टौ, तपश्चनव, सप्त पञ्चषष्टिः ॥ [अ. १५ मं. ६५ अनु. ७] ॥ हरिः ॐ ॥ अग्नेजातान् ॥ अग्नेजातान्प्रणुदा[1] नःसपत्नान्प्रत्यजातान्नुदजातवेदः ॥ अधिनोब्रूहिसुमनाऽअहेडँस्तवस्याम्शर्म्मंस्त्रिवरूथऽउद्भौ ॥१॥ सहसाजातान् ॥ सहसाजातान्प्रणुदानःसपत्नान्प्रत्यजाताञ्जातवेदोनुदस्व ॥ अधिनोब्रूहिसुमनस्यमानोव्वयᳪस्यामप्रणुदानःसपत्नान् ॥ २ ॥

१ प्रणुदानः । अत्र प्रनुदान इति पदम् । अत्र समानपदत्वाभावेन "ऋषरेभ्यः" इत्यनेन णत्वाप्राप्तौ "प्रनेतिनुदातिहिनोमीनाम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८९ सू.) इत्यनेन प्रशब्दात्परे स्थितानामेतेषां नकारस्य णत्वविधानादत्र णत्वम् । तथा चात्र प्रनुद नः दकारोत्तरवर्तिनः ह्रस्वाकारस्य नकारे परे "धारयोव०" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षोडशीस्तोमः ॥ षोडशीस्तोमऽओजोद्रविणञ्चतुश्चत्त्वारिꣳ
शस्तोमोवर्च्चोद्रविणम् ॥ अग्नेःपुरीषमस्यप्सोनामतान्त्वा
विश्वेऽअभिगृणन्तुदेवाः ॥ स्तोमपृष्ठाघृतवतीहसीदप्रजावद्
दस्मेद्रविणायजस्व ॥ ३ ॥ एवश्छन्दः ॥ एवश्छन्दो
वरिवश्छन्दःशम्भूश्छन्दःपरिभूश्छन्दऽआच्छच्छन्दो
मनश्छन्दोव्यचश्छन्दꣳसिन्धुश्छन्दःसमुद्रश्छन्दःस
रिरञ्छन्दःककुप्छन्दस्त्रिककुप्छन्दःकाव्यञ्छन्दोऽअङ्कुप

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ञ्छन्दोक्षरंपङ्क्तिश्छन्द÷पदपङ्क्तिश्छन्दोविष्टारपङ्क्तिश्छ
न्द÷क्षुरोभ्रजश्छन्दऽआच्छच्छन्द÷प्रच्छच्छन्द÷ ॥ ४ ॥
आच्छच्छन्द÷प्रच्छच्छन्द÷ । सँय्यच्छन्दोवियच्छन्दोबृ
हच्छन्दोरथन्तरञ्छन्दोनिकायश्छन्दोविवधश्छन्दोगिर
श्छन्दोभ्रजश्छन्द÷सꣳस्तुप्छन्दोनुष्टुप्छन्दऽएवश्छ
न्दोवरिवश्छन्दोवयश्छन्दोवयस्कृच्छन्दोविष्पर्द्धाश्छ
न्दोविशालञ्छन्दश्छदिश्छन्दोदूरोहणञ्छन्दस्तन्द्रञ्छ

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्दोऽअङ्काङ्कञ्छन्दं÷ ॥ ५ ॥ [५-१] रश्मिमनांसत्त्या
यं । सत्त्यञ्जिन्न्वप्प्रेतिनाधर्म्मणाधर्म्माञ्जिन्न्वान्न्वित्त्यादिवादि
वंञ्जिन्न्वसन्धिनान्तरिक्षेणान्तरिक्षञ्जिन्न्वप्प्रतिधिनांपृथि
व्यापृथिवीञ्जिन्न्वाविष्टम्भेनवृष्ट्यावृष्टिञ्जिन्न्वप्प्रवयान्हाहर्ञ्जि
न्न्वानुयाराञ्यारात्रीञ्जिन्न्वोशिजावसुब्भ्योवसूञ्जिन्न्वप्प्रकेतु
नादित्त्येब्भ्यंऽआदित्त्याञ्जिन्न्वतन्तुंनारायः ॥ ६ ॥ तन्तु
नारायः ॥ तन्तुंनारायस्प्पोषेणरायस्प्पोषञ्जिन्न्वसꣳसर्प्पेण श्रु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तायंश्रुताज्ञिन्वैडेनौषधीभिरोषधीर्ज्जिन्वोत्तमेनंतनूभिस्तनू
र्ज्जिन्वव्वयोधसाधीतेनाधीतज्ञिन्वाभिजितातेजसातेजोजिन्व
॥ ७ ॥ प्रतिपदसि । प्प्रतिपदेत्त्वानुपदस्यनुपदेत्त्वासम्पद
सिसम्पदेत्त्वातेजोसितेजसेत्त्वात्रिवृदसि ॥ ८ ॥ त्रिवृद
सि। त्रिवृतेत्त्वाप्प्रवृदसिप्प्रवृतेत्त्वाव्विवृदसिव्विवृतेत्त्वासवृदसि
सवृतेत्त्वाक्क्रमोस्याक्क्रमायत्त्वासङ्क्रमोसिसङ्क्रमायत्त्वोत्क्रमोस्यु
त्क्रमायत्त्वोत्क्रान्तिरस्युत्क्रान्त्यैत्त्वाधिपतिनोर्ज्जोर्ज्जञ्जिन्व

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥१४९॥

॥ ९ ॥ [४-२] राज्ञ्यसि ॥ राज्ञ्यसि प्प्राची दिग्ग्वसवस्ते
देवाऽअधिपतयो ग्ग्निर्हेतीनाम्प्रतिधर्त्ता त्रिवृत्त्वा स्त्तोमः पृथि
व्याᳪं श्रयत्त्वाज्यमुक्क्थमव्यथायै स्तभ्नातु रथन्तरᳪं साम
प्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्क्षऽऋषयस्त्वा प्प्रथमजा देवेषु दिवो मा
त्रया व्वरिम्मणा प्प्रथन्तु व्विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्त्वा सर्व्वे संवि
दाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्ग्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥ १० ॥ व्विरा ॥१४९॥
डसि ॥ व्विराडसि दक्क्षिणा दिग्ग्रुद्द्रास्ते देवाऽअधिपतयऽइन्द्रो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हेतीनाम्प्रतिधर्त्तापंञ्चदुशस्त्वास्तोमं÷पृथिव्याँश्रयतुप्प्रऽ
उंगमुक्थमव्ययंथायैस्त्तब्भ्नातुबृहत्त्सामुप्प्रतिष्ठित्त्याऽअुन्तरि
क्षुऽऋषयस्त्वाप्प्रथमुजादुवेषुदिवोमात्त्रयावरिम्म्णाप्प्रथन्तु
विधुर्त्ताचायमधिपतिश्चुतेत्त्वासर्व्वेसंविदुानानाकस्यपृष्ठेस्वुर्ग्गे
लोकेयजमानञ्चसादयन्तु ॥ ११ ॥ सुम्म्राडंसि । प्प्रतीची
दिगादित्त्यास्त्तेदेवाऽआधिपतयोवरुणोहेतीनाम्प्रतिधर्त्तासप्त
दुशस्त्वास्तोमं÷पृथिव्याँश्रयतुमरुत्त्वतीयमुक्थमव्ययं

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

थायैस्त्तब्भ्नातुवैरूपᳪसामुप्प्रातिंष्ठित्त्याऽअन्तारिंक्क्षुऽऋषंय
स्त्त्वाप्प्रथमुजादुवेषुंदिुवोमात्त्रंयावारिम्म्णाप्प्रंथन्तुव्विधुर्त्ताच्चा
यमधिंपतिश्श्चुतेत्त्वासव्वैंसंविदुानानाकंस्यपृष्ठेस्वुर्ग्गेंल्लोकेयजंमा
नञ्चसादयन्तु ॥ १२ ॥ स्वुराडंसि ॥ स्वुराडुस्युदींचीदिङ्मुरुतंस्त्ते
दुेवाऽआधिंपतयुᳪसोमोहेतीनाम्प्रंतिधुर्त्तैकंविुद्धशस्त्त्वुास्त्तो
मंःपृथिुव्याᳪश्रंयतुनिष्क्कैवल्ल्यमुक्क्थमव्व्यंथायैस्त्तब्भ्नातुवैरा ॥१५०॥
जᳪसामुप्प्रातिंष्ठित्त्याऽअन्तारिंक्क्षुऽऋषंयस्त्त्वाप्प्रथमुजादुवे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षुंदि॒वोमा॒त्रंयावा॑रि॒म्मणा॒प्प्रंथ॑न्तु॒वि॑धु॒र्त्ता॑चा॒यमधि॑पति॒श्श्च॒ते॑त्त्वा॒
स॒र्व्वेसंविदा॒ना॒नाकं॑स्य पृ॒ष्ठेस्व॒र्गे॑लो॒के॑य॒जं॑मानञ्च॒सादयन्तु ।१३।
अधि॑पत्न्नयासि। बृ॒ह॒तीदिग्वि॒श्श्वेते॑दे॒वाऽअधि॑पतयो॒बृह॒स्प्पति॒र्हे॑
ती॒नाम्प्प्रं॑ति॒धु॒र्त्ता॑त्रिं॑णवत्र॒य॒स्त्रि॒ꣳशौ॑त्त्वा॒स्त्तोमौ॑पृथि॒व्या॒ꣳश्र॑य
तांवै॒श्श्वदे॒वा॒ग्नि॒मा॒रु॒तेऽउ॒क्क्थेऽअ॒व्व्यं॑था॒यैस्त्त॒ब्भी॒ताꣳशा॒क्क॒र॒रै॒
व॒तेसा॒मं॑नी॒प्प्रति॑ष्ठि॒त्या॒ऽअ॒न्तरि॑क्क्ष॒ऽऋष॑य॒स्त्वा॒प्प्र॒थ॒म॒जा॒दे॒वे॒
षुंदि॒वोमा॒त्रंयावा॑रि॒म्मणा॒प्प्रंथ॑न्तु॒वि॑धु॒र्त्ता॑चा॒यमधि॑पति॒श्श्च॒ते॑त्त्वा॒

सं. २६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सर्वैसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्गेलोकेयजमानन्त्रसादयन्तु ।१४।
[५-३] अयम्पुरः ॥ अयम्पुरोहरिकेशः सूर्य्यरश्मिस्तस्य ॥ १५ ॥
रथगृत्सश्चरथौजाश्चसेनानीग्ग्रामण्यौ ॥ पुञ्जिकस्थलाचक्र
तुस्थलाचाप्सरसौदङ्क्ष्णवःपशवोहेतिःपौरुषेयोवधःप्प्रहेति
स्तेभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्ममोयश्च
नोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदध्मः॥१५॥अयन्दक्षिणा।विश्वकर्म्मा ॥ १५१ ॥
तस्यरथस्वनश्चरथेचित्रश्चसेनानीग्ग्रामण्यौ ॥ मेनकाचसहज

॥१५१॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्याचाप्प्सरसौयातुधानाहेतीरक्षा७ँसिप्प्रहेतिस्त्तेभ्योन
मोऽअस्त्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्चनोद्वेष्टितमे
षाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥ १६ ॥ अयम्पश्चात् ॥ अयम्पश्चाद्विश्वव्यं
चास्त्तस्यरथप्प्रोतश्चासंमरथश्चसेनानीग्ग्रामण्यौ ॥ प्रम्म्लो
चन्तीचानुम्म्लोचन्तीचाप्प्सरसौव्याग्घ्राहेतिःसर्प्पाःप्प्रहेति
स्त्तेभ्योनमोऽअस्त्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्च
नोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥ १७ ॥ अयमुत्तरात् ॥ अयमु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्तरात्त्सँरथ्यद्धंसुस्त्तस्युताक्क्ष्यृश्चारिष्टनेमिश्चसेनानीग्ग्रामु
ण्ण्यौ ॥ व्विश्वाचीचघृताचीचाप्प्सरसावापोहेतिर्व्वातःप्प्रहेति
स्त्तेब्भ्योनमोऽअस्त्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्च
नोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥१८॥ अयमुपरि ॥ अयमुपर्य्यर्व्वा
ग्ग्वंसुस्त्तस्यंसेनजिच्चसुषेणश्चसेनानीग्ग्रामण्ण्यौ ॥ उर्व्वशीचपू
र्व्वचित्तिश्चाप्प्सरसावव्वस्फूर्जन्हेतिर्व्विद्युत्त्प्रहेतिस्त्तेब्भ्योनमोऽ ॥ १५२ ॥
अस्त्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ज्ञम्भेदद्ध्म॑ह ॥ १९ ॥ [५-४] अ॒ग्निर्म्मूर्द्धा । दि॒वः कु॒कु
त्पतिः पृ॒थि॒व्या ऽअ॒यम् ॥ अ॒पाᳫं रेताᳫं सि जिन्वति ॥ २० ॥
अ॒यम॒ग्निः । स॒ह॒स्रिणो॒ वाज॑स्य श॒तिन॒स्पतिः ॥ मू॒र्द्धा क॒वी
र॑यी॒णाम् ॥ २१ ॥ त्वाम॑ग्ने ॥ त्वाम॑ग्ने॒ पुष्क॑रा॒दध्यथ॑र्वा॒ निर॑
मन्थत ॥ मू॒र्ध्नो विश्व॑स्य वा॒घतः ॥ २२ ॥ भु॒वो य॒ज्ञस्य॑ ॥ भु॒वो य॒
ज्ञस्य॒ रज॑सश्च ने॒ता यत्रा॑ नि॒युद्भि॒ः सच॑से शि॒वाभि॑ः ॥ दि॒वि मू॒र्द्धा
न॑न्दधिषे॒ स्व॒र्षां जि॒ह्वाम॑ग्ने चकृषे हव्य॒वाह॑म् ॥ २३ ॥ अबो॑ध्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ग्निः । सुमिधाजनानाम्प्रतिधेनुमिवायतीमुषासम् ॥ सुह्वाऽ
इवप्प्रवयामुज्जिहानाः प्रभानवः सिस्रतेनाकुमच्छं ॥ २४ ॥
अवोचामकवये ॥ अवोचामकवयेमेध्यायवचोवन्दारुवृषभा
यवृष्णे ॥ गविष्ठिरोनमसास्तोममग्नौदिवीवरुक्ममुरुव्यञ्च
मश्रेत् ॥ २५ ॥ अयमिह । प्प्रथमोधायिधातृभिर्होतायजि
ष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ॥ यमप्नवानोभृगवोविरुरुचुर्वनेषुचित्रं

१ धेनुमिवायतीमुषासम् । अत्र ईम्शब्दात्परस्य उषशब्दस्य कारस्य "उषमहोभिर्नक्तेमी०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११८ सू.) इत्यनेन दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्रिभ्वांव्रिशेविंशे ॥ २६ ॥ जनंस्यगोपाः ॥ जनंस्यगोपाऽअं
जनिष्टजागृंविरग्निःसुदक्षंः सुवितायनव्यंसे ॥ घृतप्रंतीको
बृहतादिंविस्पृशांद्युमद्विभांतिभरतेभ्यःशुचिंः ॥ २७ ॥
त्वामंग्ने ॥ त्वामंग्नेऽअङ्गिरसोगुहांहितमन्वंविन्दञ्छिश्रि
याणंव्वनेवने ॥ संजांयसेमथ्यमांनःसहोंमहत्त्वामांहुःसहंस

---

१ दिविस्पृशाः । अत्र "भाविभ्यः सः षः समानपदे" इत्यनेन प्राप्तस्य षत्वस्य अनुसंतनोतुबृहस्पतिसुतस्यसुसमिद्धायसुसन्दृशमभिसत्त्वाऽभिसंविशन्तुसुसस्याऽअतिस्थूलम्मुसलेपत्कीसंयाजानृकतुस्थलाञ्जिसकथो दिविस्पृशा०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे षत्वनिषेधः । २ सः जायसे । अत्र "व्यञ्जने च" (शु. य. प्रा. ३ अ. १६ सू.) इत्यनेन जायसे परे स इत्यस्य विसर्जनीयस्य लोपे सज्जायसे इति पदम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्पुत्रमंङ्गिरः ॥ २८ ॥ सखायःसम् ॥ सखायःसंवःसम्म्यञ्चमिषꣳस्तोमंञ्चाग्नये। वर्षिष्ठायक्षितीनामूर्ज्जोनप्त्रेसहस्वते ॥ २९ ॥ सꣳसमित् ॥ सꣳसमिद्युवसेवृषन्नग्नेविश्वान्यर्य्यऽआ ॥ इडस्पदेसमिद्ध्यसेसनोवसून्याभर ॥ ३० ॥ त्वाञ्चित्रश्रवस्तम ॥ त्वाञ्चित्रश्रवस्तमहवन्तेविक्षुजन्तवः ॥ शोचिष्केशम्पुरुप्प्रियाग्नेहव्यायवोढवे ॥ ३१ ॥ एनावः ॥

१ इडः पदे इति पदम्। अत्र "आविनिरिडइडाया वसतिर्वरिवः" (शु. य. प्रा. ३ अ. २३ सू.) इत्यनेन विसर्जनीयस्य ककारपकारपरयोः सकारःषकारश्च यथायोगं विधीयते। इडस्पदे इति रूपम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

एनावोऽअग्निन्नमंसोर्ज्जोनपातमाहुवे ॥ प्रियञ्चेतिष्ठमरतिꣳ
स्वंद्ध्वरंव्विश्श्वंस्यदूतमुम्मृतंम् ॥ ३२ ॥ व्विश्श्वंस्यदूतम् ॥ व्विश्श्वंस्य
दूतमुम्मृतांव्विश्श्वंस्यदूतमुम्मृतंम् ॥ सयोंजतेऽअरुषाव्विश्श्वभोंजसा
सदुंद्रवत्त्स्वाहुतꣳ ॥ ३३ ॥ सदुंद्रवत् ॥ सदुंद्रवत्त्स्वाहुतꣳसदुंद्र
वत्त्स्वाहुतꣳ ॥ सुब्रह्मायज्ञꣳसुशमीव्वसूनान्देवꣳराधोजनाना
म् ॥ ३४ ॥ अग्ग्नेव्वाजंस्य ॥ अग्ग्नेव्वाजंस्यगोमंतऽईशांनꣳसहसो
यहो ॥ अस्म्मेधेहिजातवेदोमहिश्श्रवंः ॥ ३५ ॥ सऽइधानꣳ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सऽइंधानोव्वसुष्क्कविरग्निरीडेन्न्योगिरा[1] ॥ रेवदस्म्मब्भ्यम्पुर्व्वणी
कदीदिहि ॥ ३६ ॥ क्षपोराजन् ॥ क्षपोराजन्नुतत्क्मनाग्नेव्वस्त्तो
रुतोषसः ॥ सतिग्ग्मजम्भरक्षसोदहप्प्रति ॥ ३७ ॥ भद्द्रोनः ॥
भद्द्रोनोऽअग्निराहुतोभद्द्रारातिःसुभगभद्द्रोऽअद्ध्वरः ॥ भद्द्राऽ
उतप्प्रशस्त्तयः ॥ ३८ ॥ भद्द्राऽउत । प्प्रशस्त्तयोभद्द्रम्मनः
कृणुष्ष्ववृत्त्रतूर्य्ये ॥ येनासमत्त्सुसासहः ॥ ३९ ॥ येनासम

१ वसुष्कविः इति। "कविष्करत्कृधिषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३२ सू.) इत्यनेन कविः करत् कृधिः एतेषु परेषु विसर्जनीयस्य सकारः षकारश्च भवति। तेनात्र कविः परे पूर्वविसर्जनीयस्य षकारे कृते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

च्चसु । सासहोवांस्त्थ्युरातंनुाहि भूरिशर्द्धंताम् ॥ व्वनेमांतेऽअभि
ष्टिभिः ॥ ४० ॥ अग्निन्तम् ॥ अग्निन्तम्मंन्न्येयोव्वसुरस्त्तँ
य्यँय्यन्तिधेनवः ॥ अस्त्तमर्व्वन्तऽआशवोस्त्तन्नित्त्यासोव्वा
जिनऽइषंस्तोतृब्भ्यऽआभर ॥ ४१ ॥ सोऽअग्निः[1] ॥ सोऽ
अग्निर्य्योव्वसुर्गृणेसँय्यमायन्तिधेनवः ॥ समर्व्वन्तोरघु
द्रुवःसंसुजातासःसूरयऽइषंस्तोतृब्भ्यऽआभर ॥ ४२ ॥
उभेसुश्चन्द्र । सर्प्पिषोदर्व्वीश्श्रीणीषऽआसनि ॥ उतोनऽउत्पु

१ सोऽअग्निः । अत्र "व्यञ्जने" च (शु. य. प्रा. ३ अ. १७ सू.) इति सूत्रे व्यञ्जने परे एव विसर्गस्य लोपविधानान्न लोपस्ततो विसर्गस्य रुत्वे

Jayatu Sanskritam Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पूरूर्वाँऽउक्थेषुशवसस्पतऽइषꣳस्तोतृभ्यऽआभर ॥ ४३ ॥
अग्नेतम् ॥ अग्नेतमद्याश्वन्नस्तोमैःक्रतुन्नभद्रꣳहृदिस्पृ
शम् ॥ ऋध्यामातऽओहैः ॥ ४४ ॥ अधाहि ॥ अधा
ह्यग्नेक्रतोर्भद्रस्यदक्षस्यसाधोः ॥ रथीरृतस्यबृहतो
बभूथ ॥ ४५ ॥ एभिर्न्नः ॥ एभिर्न्नोऽअर्कैर्भवानोऽअर्वा
ङ्स्वर्ण्णज्ज्योतिः ॥ अग्नेविश्वेभिःसुमनाऽअनीकैः ॥ ४६ ॥

ओत्वे सोऽअग्निः इति पदम् । २ सुश्चन्द्रः । अत्र "चन्द्रेसु शकारेण" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५४ सू.) इत्यनेन चन्द्रशब्दे परे सुशब्दः शकारेण व्यवधीयते । तत "ऊष्मान्तस्थाश्यश्च" स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन चकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अग्निꣳहोतारम् ॥ अग्निꣳहोतारम्मन्येदास्वन्तंव्वसुꣳसूनुꣳ
सहसोजातवेदसंव्विप्रन्नजातवेदसम् ॥ यऽऊर्द्ध्वयास्वद्ध्वरोदेवो
देवाच्च्यांकृपा ॥ घृतस्यविभ्भ्राष्टिमनुवष्टिशोचिषाजुह्वानस्य
सर्प्पिषः ॥ ४७ ॥ अग्नेत्त्वम् ॥ अग्नेत्त्वन्नोऽअन्तमऽउत
त्राताशिवोभवावरूत्थ्यः ॥ व्वसुरग्निर्व्वसुश्श्रवाऽअच्छानक्षि
द्युमत्तमꣳरयिन्दाः ॥ तन्त्वाशोचिष्ठदीदिवःसुम्नायनूनमी
सं. २७ महेसखिभ्भ्यः ॥ ४८ ॥ [२९-५] येनऽऋषयः ॥ येनऽऋषय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्तपंसासुत्रमायन्निन्धानाऽअग्निᳯस्वंराभरंन्तः ॥ तस्मिन्न
हन्निदंधेनाकेंऽअग्निंरस्यमाहुर्म्मनंवस्त्तीर्ण्णबर्हिषम् ॥ ४९ ॥
तम्पत्नीभिः ॥ तम्पत्नींभिरनुंगच्छेमदेवाःपुत्रैर्भ्रातृंभिरुत
वाहिरंण्यैः ॥ नाकंङ्गृभ्णानाः सुंकृतस्यंलोकेतृतीयेपृष्ठेऽअधि
रोचनेदिवः ॥ ५० ॥ आवाचः ॥ आवाचोमद्ध्यमरुहद्भुर
ण्युरयमग्निःसत्पतिश्चेकितानः ॥ पृष्ठेपृथिव्यानिहितोदवि
द्युतदस्पदङ्कृणुतांस्पृधेतन्यवः ॥ ५१ ॥ अयमग्निः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अयमग्निर्व्वीरतंमोव्वयोधाःसंहस्त्रियौंद्द्योततामप्प्रयुच्छन् ॥ व्वि
भ्राजंमानःसरिरस्यमद्ध्यऽउपप्प्रयांहिदिव्यानिधामं ॥ ५२ ॥
सम्प्रच्च्यवद्ध्वमुपं । सप्प्रयातााग्नेपथोदेवयानांकृणुद्ध्वम् ॥ पुनंः
कृण्वानापितरायुवांनान्वाताꣳसीत्त्वयितन्तुमेतम् ॥ ५३ ॥
उद्बुद्ध्यस्व ॥ उद्बुद्ध्यस्वाग्नेप्प्रतिजागृहित्त्वमिंष्टापूर्त्तेसꣳसृजेथा
मयञ्च ॥ अस्म्मिन्त्सधस्त्थेऽअद्ध्युत्तरस्म्मिन्विश्वेदेवायजमा
नश्चसीदत ॥ ५४ ॥ येनव्वहंसि । सहस्त्रंय्येनांग्नेसर्व्ववेद

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

सम् ॥ तेनेमँऽयज्ञन्नोनयस्वर्देवेषुगन्तवे ॥ ५५ ॥ अयन्ते ॥
अयन्तेयोनिंऽर्ऋत्त्वियोयतोजातोऽअरोचथाः ॥ तञ्जानन्न
ग्नऽआरोहाथानोवर्द्धयारयिम् ॥ ५६ ॥ [८-६] तपश्च ॥
तपश्चतपस्यश्चशैशिरावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसिकल्पेतान्द्या
वापृथिवीकल्पन्तामापऽओषधयःकल्पन्तामग्नयःपृथङ्मम
मज्यैष्ठ्यायसव्रताः॥येऽअग्नयःसमनसोन्तराद्यावापृथिवीऽ ॥ १५८ ॥
इमे ॥ शैशिरावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभिसं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विंशन्तुतयांदेवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसींदतम् ॥ ५७ ॥ परमेष्ठी
त्त्वां । सादयतुदिवस्पृष्ठेज्ज्योतिष्ष्मतीम् ॥ विश्वंस्म्मैप्प्राणा
यांपानायंव्यानायविश्श्वञ्ज्योतिर्य्यच्छ ॥ सूर्य्यस्त्तेधिंपतिस्त्त
यांदेवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासींद ॥ ५८ ॥ लोकम्पृंण । च्छिद्रम्पृ
णाथोंसीदद्ध्रुवात्त्वम् ॥ इन्द्राग्नीत्त्वाबृहस्प्पतिंरस्मिन्न्योनां
वसींषदन् ॥ ५९ ॥ ताऽअंस्य ॥ ताऽअंस्यसूदंदोहसःंसोमंं

१ दिवष्पृष्ठे । इत्यत्र "दिवोऽककुत्पृथिव्योः" (शु. य. प्रा. ३ अ. २४ सू.) इत्यनेन दिवः सम्बन्धिनः विसर्गस्य षकारत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

श्रीणन्तिपृश्निंयं ॥ जन्मन्देवानांविशस्त्रिष्ष्वारोचनेदिवः
॥ ६० ॥ इन्द्रंविश्वाः ॥ इन्द्रंविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचं
सङ्गिरः ॥ रथीतमꣳरथीनांवाजानाꣳसत्पतिम्पतिम् ॥ ६१ ॥
प्रोथदश्वः ॥ प्रोथदश्वोनयवसेविष्यन्यदामहःसंवरणाद्व्य
स्त्थात् ॥ आदस्यवातोऽअनुवातिशोचिरधस्मतेव्रजनङ्कृष्ण
मस्ति ॥ ६२ ॥ आयोष्ट्वा ॥ आयोष्ट्वासदनेसादयाम्यवत
श्छायायाꣳसमुद्रस्यहृदये ॥ रश्मीवतीम्भास्वतीमायाद्या

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्भास्यापृथिवीमोर्व्वन्तरिक्षम् ॥ ६३॥ परमेष्ठीत्त्वा । सादय
तुदिवस्पृष्ठेव्यचंस्वतीम्प्रथस्वतीन्दिवँय्यच्छदिवन्दृꣳहदिव
म्माहिꣳसीः ॥ व्विश्वस्मैप्प्राणायापानायव्यानायोदानाय
प्प्रतिष्ठायैचरित्राय ॥ सूर्य्यस्त्वाभिपातुमह्यास्वस्त्याछर्दि
षाशन्तमेनतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥ ६४ ॥ सहस्र
स्यप्प्रमासि । सहस्रस्यप्प्रतिमासिसहस्रस्योन्मासिसाहस्रोसि
सहस्रायत्त्वा ॥ ६५ ॥ [९-७] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाक-
सूत्रम् ॥ नमस्तेषोडश, हिरण्यबाहव, ऽउष्णीषिणे, तक्षभ्यो,
ज्येष्ठायपञ्चकाः, स्रुत्यायचतस्रः, शंभवायैका, पार्य्यायपञ्च,
द्रापेऽअंधसोविꣳशति, र्नवषट्षष्टिः [अ. १६ मं. ६६ अनु.
९]॥ हरिः ॐ ॥ नमस्ते ॥ नमस्तेरुद्रमन्यवऽउतोतऽइषवेन
मः ॥ बाहुभ्यामुततेनमः ॥ १ ॥ याते । रुद्रशिवातनूरघो

१ नमस्ते । इत्यत्र "तथयोः सम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८ सू.) इत्यने मकारोत्तरवर्तिनो विसर्जनीयस्य तकारे परे सकारे कृते नमस्ते इति सिद्ध्यति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रापापकाशिनी ॥ तयांनस्तन्वाशन्तमयागिरिशन्ताभिचाक
शीहि ॥२॥ यामिषुंम् ॥ यामिषुङ्गिरिशन्तहस्तेबिभर्ष्यस्तवे ॥
शिवाङ्गिरित्रताङ्कुरुमाहिꣳसीःपुरुषञ्जगत् ॥ ३ ॥ शिवेनव
चंसा । त्वागिरिशाच्छावदामसि ॥ यथानꣳसर्वमिज्जगदय
क्ष्मꣳसुमनाऽअसत् ॥ ४ ॥ अद्ध्यवोचत् ॥ अद्ध्यवोचदधिव
क्ताप्प्रथमोदैव्योभिषक् ॥ अहीꣳश्चसर्वाञ्जम्भयन्तसर्वाश्चयातु

---

१ अहीन् च । इत्यत्र "चच्छयोः शम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १३५ सू.) इत्यनेन नकारस्य चछयोः परयोः शकारं विधीयते उपधायामनुनासिकमपि । तथा अहीꣳश्च इति कृते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.)इत्यने चकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धान्योधराचीᳬपरासुव ॥ ५ ॥ असौयः ॥ असौयस्ताम्म्रोऽ
अरुणऽउतबब्भ्रुःसुमङ्गलः ॥ येचैनᳬरुद्राऽअभितोदिक्क्षु[1]
श्श्रिताःसहस्रशोवैषाᳬहेडऽईमहे ॥ ६ ॥ असौयः ॥ असौयो
वसर्प्पतिनीलग्ग्रीवोव्विलोहितः ॥ उतैनङ्गोपाऽअदृश्श्रन्नदृश्श्र
न्नुदहार्य्यःसदृष्टोमृडयातिनः ॥ ७ ॥ नमोस्तु ॥ नमोस्तु
नीलग्ग्रीवायसहस्राक्क्षायमीढुषे॥अथोयेऽअस्यसत्त्वानोहन्ते

१ दिक्षुश्श्रिताः । अत्र दिक्षु इति पदम् । "करेफाभ्याञ्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५८ सू.) इत्यनेन करेफाभ्यां सरस्य षकारस्य षत्वं विधीयते । तेनात्र सकारस्य षत्वे कषसंयोगे क्षः इति क्षत्वे रूपम् । "स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन शकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्भ्योकरन्नमः ॥ ८ ॥ प्रमुञ्च ॥ प्रमुञ्चधन्वनस्त्वमुभयो
रार्त्न्योर्ज्याम् ॥ याश्चतेहस्तऽइषवःपराताभगवोवप ॥ ९ ॥
विज्यन्धनुःकपर्दिनोविशल्योबाणवाँ२॥ऽउत ॥ अनेश
न्नस्ययाऽइषवऽआभुरस्यनिषङ्गधिः ॥ १० ॥ याते । हेति
र्मीढुष्टमहस्तेबभूवतेधनुः ॥ तयास्मान्विश्वतस्त्वमय
क्ष्मयापरिभुज ॥ ११ ॥ परिते ॥ परितेधन्वनोहेतिरस्मा
न्वृणक्तुविश्वतः ॥ अथोयऽइषुधिस्तवारेऽअस्मन्निधेहि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तम् ॥ १२ ॥ अवतत्त्यधनुं ॥ अवतत्त्यधनुष्ट्वठं सहस्त्राक्षशत
तेषुधे ॥ निशीर्य्यशल्यानाम्मुखांशिवोनंः सुमनांभव ॥ १३ ॥
नमंस्त्ते ॥ नमंस्त्तऽआयुंधायानांततायधृष्णवें ॥ उभा
ब्भ्यांमुततेनमोंबाहुब्भ्यान्तवधन्वंने ॥ १४ ॥ मानंः ॥
मानोंमहान्तंमुतमानोंऽअब्भंकम्मानऽउक्क्षन्तमुतमानंऽउ
क्क्षितम् ॥ मानोंव्वधीःपितरम्मोतमातरम्मानंःप्प्रियास्त्तन्वो
रुद्द्ररीरिषः ॥ १५ ॥ मानंस्त्तोके । तनंयेमानऽआयुंषिमानो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गोषुमानोऽअश्श्वेषुरीरिषः ॥ मानोव्वीरान्रुद्द्र भामिनोव्वधीर्ह्
विष्म्मन्तःसदमित्त्वाहवामहे ॥ १६ ॥ [१६-१] शतम्
॥ ८०० ॥ नमोहिरण्ण्यबाहवे ॥ सेनान्न्येदिशाञ्चपतयेनमो
नमोव्वृक्षेब्भ्योहरिकेशेब्भ्यःपशूनाम्पतयेनमोनमः शष्प्पिञ्ज
रायत्त्विषीमतेपथीनाम्पतयेनमोनमोहरिकेशायोपवीतिनेपु
ष्टानाम्पतयेनमोनमोबब्भ्लुशाय ॥ १७ ॥ नमोबब्भ्लु
शाय । व्याधिनेन्नानाम्पतयेनमोनमोभवस्यहेत्त्यैजगताम्पत

सं. २८

१ त्विषिमते । अत्र शृणुतरित्विषिभ्रजिभवतपिवेतस्मातिष्ठरक्षा मकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे परे एने दीर्घा भवन्ति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

येनमोनमोरुद्रायाततायिनेक्षेत्राणाम्पतयेनमोनमः सूताया
हन्त्यैवनानाम्पतयेनमोनमोरोहिताय ॥ १८ ॥ नमोरोहि
ताय । स्थपतयेवृक्षाणाम्पतयेनमोनमोभुवन्तयेवारिवस्कृ
तायौषधीनाम्पतयेनमोनमोमन्त्रिणेवाणिजायकक्षाणाम्पत
येनमोनमऽउच्चैग्घोषायाक्रन्दयतेपत्तीनाम्पतयेनमोनमः
कृत्स्नायतया ॥ १९ ॥ नमः कृत्स्नायतया । धावतेसत्त्व
नाम्पतयेनमोनमꣳसहमानायनिव्याधिनऽआव्याधिनीनाम्प

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तंयेनमोनमोंनिषङ्गिणेंककुभायंस्तेनानाम्पतंयेनमोनमोंनि
चेरवेंपरिचरायारंण्ण्यानाम्पतंयेनमोनमोवञ्चंते ॥ २० ॥ नमो
वञ्चंते । परिवञ्चंतेस्त्तायूनाम्पतंयेनमोनमोंनिषङ्गिणंऽइषुधि
मतेतस्कंराणाम्पतंयेनमोनमंः सृकायिभ्योजिघांᳪसद्भ्यो
मुष्णताम्पतंयेनमोनमोंसिमद्भ्योनक्तुञ्चरंद्भ्योविकृन्ता
नाम्पतंयेनमंः ॥ २१ ॥ [५-२] नमंऽउष्णीषि
णें । गिरिचरायंकुलुञ्चानाम्पतंयेनमोनमंऽइषुमद्भ्योधन्वा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यिभ्यश्च वो नमो नमऽआतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो
नमो नमऽआयच्छद्भ्योऽस्यद्भ्यश्च वो नमो नमो विसृजद्
भ्यः ॥ २२ ॥ नमो विसृजद्भ्यो । विध्यद्भ्यश्च वो
नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो नमः शयानेभ्य
ऽआसीनेभ्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमो
नमः सभाभ्यः ॥ २३ ॥ नमः सभाभ्यः । सभापति
भ्यश्च वो नमो नमोऽश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमो नमऽआव्या

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धिनीभ्योविविध्यन्तीभ्यश्चवोनमोनमऽउगणाभ्यस्तृꣳह
तीभ्यश्चवोनमोनमोगणेभ्यः ॥ २४ ॥ नमोगणेभ्यो ।
गणपतिभ्यश्चवोनमोनमोव्रातेभ्योव्रातपतिभ्यश्चवोनमोन
मोगृत्सेभ्योगृत्सपतिभ्यश्चवोनमोनमोविरूपेभ्योविश्वरू
पेभ्यश्चवोनमोनमःसेनाभ्यः ॥ २५ ॥ नमःसेनाभ्यः ।
सेनानिभ्यश्चवोनमोनमो रथिभ्योऽअरथेभ्यश्चवोनमोन
मःक्षत्तृभ्यःसङ्ग्रहीतृभ्यश्चवोनमोनमोमहद्भ्योऽअर्भके

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ्यश्चवोनमः ॥ २६ ॥ [५-३] नमस्तक्षभ्यो ।
रथकारेभ्यश्चवोनमोनमःकुलालेभ्यःकर्म्मारेभ्यश्चवोनमो
नमोनिषादेभ्यःपुञ्जिष्ठेभ्यश्चवोनमोनमःश्वनिभ्योमृगयु
भ्यश्चवोनमोनमःश्वभ्यः ॥ २७ ॥ नमःश्वभ्यः ।
श्वपतिभ्यश्चवोनमोनमोभवायचरुद्रायचनमःशर्वायचपशु
पतयेचनमोनीलग्ग्रीवायचशितिकण्ठायचनमःकपर्द्दिने
॥ २८ ॥ नमःकपर्द्दिने । चव्युप्तकेशायचनमःसहस्रा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्षाय॑चश्रुतधंन्वनेचु॒नमो॒गिरिश॒याय॑चाशिपिविष्टाय॑चु॒नमो॒
मी॒दुष्ट॑मायु॒चेषुंमतेचु॒नमो॒ह्रुस्वाय॑ ॥ २९ ॥ नमो॒ह्रुस्वाय॑ ।
च॒वामु॒नाय॑चु॒नमो॒बृहु॒तेचु॒वर्षीयसेचु॒नमो॒वृद्धाय॑चस॒वृधे॑चु॒न
मो॒ग्र्याय॑चप्र॒थ॒माय॑चु॒नम॑ऽआ॒शवे॑ ॥ ३० ॥ नम॑ऽआ॒
शवे॑ । चाजि॒राय॑चु॒नमु॒ꣳशीघ्र्या॑यचु॒शीभ्या॑यचु॒नमु॒ऽऊ
र्म्या॑यचावस्व॒न्या॑यचु॒नमो॒नादे॒याय॑चु॒द्वीप्या॑यच ॥ ३१ ॥
[५-४] नमो॒ज्येष्ठाय॑ । चकनि॒ष्ठाय॑चु॒नमः॑पूर्व॒जाय॑चापर

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जायंचनमोमद्ध्यमायंचापगल्भायंचनमोजघन्न्यायचबु
द्ध्न्यायचनमꣳसोभ्भ्याय ॥ ३२ ॥ नमꣳसोभ्भ्याय । चप्प्रति
सर्य्यायचनमोयाम्म्यायचक्षेम्म्यायचनमꣳश्श्लोक्क्यायचा
वसान्न्यायचनमऽउर्व्वर्य्यायचखल्ल्यायचनमोव्वन्न्याय ॥ ३३ ॥
नमोव्वन्न्याय । चकक्क्ष्यायचनमꣳश्श्रवायंचप्प्रतिश्श्रवायंचन
मऽआशुषेणायचाशुरथायचनमꣳशूरायचावभेदिनेचनमोबि
ल्म्मिने ॥ ३४ ॥ नमोबिल्म्मिने । चकवचिनेचनमोव्वर्म्मि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णेचवरूथिनेचनमः श्श्रुतायच श्श्रुतसेनायचनमोदुन्दुभ्या
यचाहनन्न्यायचनमोधृष्ण्णवे ॥ ३५॥ नमोधृष्ण्णवे । चप्प्र
मृशायचनमोनिषङ्गिणेचेषुधिमतेचनमस्तीक्ष्णेषवेचायुधिने
चनमः स्वायुधायचसुधन्न्वनेच ॥ ३६ ॥ [५-५] नमःस्स्रुत्त्या
य । चपत्थ्यायचनमःकाट्ट्यायचनीप्प्यायचनमःकुल्यायच
सरस्स्यायचनमोनादेयायचवैशन्तायचनमःकूप्प्याय ॥३७॥
नमःकूप्प्याय । चावट्ट्यायचनमोवीद्ध्र्यायचातप्प्यायचन

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मोमेघ्यायचविद्युत्त्यायचनमोव्वर्ष्यायचावर्ष्यायचनमो
व्वात्त्याय ॥ ३८ ॥ नमोव्वात्त्याय । चरेष्म्म्यायचनमोव्वास्त्त
व्यायचव्वास्तुपायचनमꣳसोमायचरुद्द्रायचनमस्त्ताम्म्राय
चारुणायचनमः शङ्गवे ॥ ३९ ॥ नमः शङ्गवे । चपशुपत
येचनमऽउग्ग्रायचभीमायचनमोग्ग्रेवधायचदूरेवधायचन
मोहन्त्रेचहनीयसेचनमोव्वृक्षेब्भ्योहरिकेशेब्भ्योनमस्त्ताराय
॥ ४० ॥ [४-६] नमः शम्भवाय । चमयोभवायचनमः श

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ङ्करायचमयस्क्करायचनम÷शिवायचशिवतरायच ॥ ४१ ॥
[१-७] नमःपाऽर्याय । चावाऽर्यायचनम÷प्प्रतरणायचोत्तर
णायचनमस्तीर्त्थ्यायचकूल्ल्यायचयम÷शष्प्प्यायचफेन्न्याय
चयम÷सिकत्त्याय ॥ ४२ ॥ नम÷सिकत्त्याय । चप्प्रवाह्याय
चनम÷किꣳशिलायचक्षयणायचनम÷कपर्द्दिनेचपुलस्त्तये
चनमऽइरिण्ण्यायचप्प्रपत्थ्यायचनमोव्व्रज्ज्याय ॥ ४३ ॥ नमो
व्व्रज्ज्याय । चगोष्ठ्यायचनमस्त्तल्प्प्यायचगेह्यायचनमोहृद

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऽस्यायचनिवेष्प्यायचनमꣳकाट्यायचगह्वरेष्ठायचनमꣳशु
ष्क्याय ॥ ४४ ॥ नमꣳशुष्क्याय । चहरित्यायचनमः
पाꣳसव्यायचरजस्यायचनमोलोप्यायचोलप्यायचनमऽ
ऊर्व्यायचसूर्व्यायचनमः पर्ण्णाय ॥ ४५ ॥ नमः पर्ण्णाय ।
चपर्ण्णशदायचनमऽउद्गुरमाणायचाभिघ्नतेचनमऽआखिदते
चप्रखिदतेचनमऽइषुकृद्भ्योधनुष्कृद्भ्यश्चवोनमोनमोव
ꣳकिरिकेभ्योदेवानाꣳहृदयेभ्योनमोविचिन्वत्केभ्योनमो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विक्षिणत्केभ्योनमऽआनिर्हृतेभ्यः ॥ ४६ ॥ [५-८]
द्रापेऽअन्धसः ॥ द्रापेऽअन्धसस्पतेदरिद्र नीललोहित ॥
आसाम्प्रजानामेषाम्पशूनाम्माभेर्म्मारोङ्मोचनःकिञ्चनामम
मत् ॥ ४७ ॥ इमारुद्राय । तवसेकपर्द्दिनेक्षयद्वीरा
यप्रभरामहेमतीः ॥ यथाशमसद्द्विपदेचतुष्पदेविश्वम्पुष्ट
ङ्ग्रामेऽअस्मिन्ननातुरम् ॥ ४८ ॥ याते । रुद्राशिवा
तनूःशिवाविश्वाहाभेषजी ॥ शिवारुतस्यभेषजीतयानोमृड

सं. २९

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जीवसे ॥ ४९ ॥ परिनः ॥ परिणोरुद्रस्यहेतिर्वृणक्तुपरित्वेष
स्यदुर्म्मतिरंघायोः ॥ अवस्थिरामघवद्भ्यस्तनुष्वमीढ्वस्तो
कायतनयायमृड ॥ ५० ॥ मीढुष्टमशिवतम । शिवोनः सुम
नाभव ॥ परमेवृक्षऽआयुधन्निधायकृत्तिंवसानऽआचरपिनाक
म्बिब्भ्रदागहि ॥ ५१ ॥ विकिरिद्रविलोहित ॥ विकिरिद्रवि
लोहितनमस्तेऽअस्तुभगवः॥ यास्तेसहस्रंहेतयोन्यमस्म
न्निवपन्तुताः ॥ ५२ ॥ सहस्राणिसहस्रशः ॥ सहस्राणिसह

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्रशोबाह्वोस्त्तवंहेतयं÷ ॥ तासामीशानोभगवःपराचीनामु
खांकृधि ॥ ५३ ॥ असंङ्ख्यातासहस्त्रांणि ॥ असंङ्ख्यातासह
स्त्रांणियेरुद्राऽअधिभूम्म्यांम् ॥ तेषांᳪसहस्त्रयोजनेवधन्न्वांनि
तन्न्मसि ॥ ५४ ॥ अस्म्मिन्न्मंहति । अस्म्मिन्न्मंहत्त्यर्ण्णवे
न्तरिंक्क्षेभवाऽअधिं ॥ तेषांᳪसहस्त्रयोजनेवधन्न्वांनितन्न्मसि
॥५५॥नीलंग्ग्रीवाःशितिकण्ठांः ॥ नीलंग्ग्रीवाःशितिकण्ठा
दिवंᳪरुद्राऽउपंश्श्रिताः ॥ तेषांᳪसहस्त्रयोजनेवधन्न्वांनित

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्मसि ॥ ५६ ॥ नीलंग्ग्रीवाःशितिकण्ठाः । शर्वाऽअधः पू. अ.
क्षमाचराः ॥ तेषांꣳसहस्रयोजनेवधन्वांनितन्मसि ॥ ५७ ॥ ॥ १६ ॥
येवृक्षेषुं । शष्पिञ्जंरानीलंग्ग्रीवाविलोहिताः ॥ तेषांꣳसहस्र
योजनेवधन्वांनितन्मसि ॥ ५८ ॥ येभूतानांम् ॥ येभूताना
मधिपतयोविशिखासंःकपर्दिनंः ॥ तेषांꣳसहस्रयोजनेवध
न्वांनितन्मसि॥५९॥येपथाम्॥येपथाम्पंथिरक्षंयऽऐलबृदाऽ ॥१७०॥
आयुर्युधंः ॥ तेषांꣳसहस्रयोजनेवधन्वांनितन्मसि ॥ ६० ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

येतीर्त्थानि । प्प्रचरन्तिसृकाहस्त्तानिषङ्गिणः ॥ तेषाᳪसह
स्त्रयोजनेवधन्वानितन्मसि ॥ ६१ ॥ येन्नेषु । व्विविध्यन्तिपा
त्रेषुपिबतोजनान् ॥ तेषाᳪसहस्त्रयोजनेवधन्वानितन्मसि
॥ ६२ ॥ यऽएतावन्तः ॥ यऽएतावन्तश्चभूयाᳪसश्चदिशो
रुद्राव्वितस्थिरे॥ तेषाᳪसहस्त्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥६३॥
नमोस्तु । रुद्रेब्भ्योयेदिवियेषांव्वर्षमिषवः ॥ तेब्भ्योदशप्प्रा
चीर्दशदक्क्षिणादशप्प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्द्ध्वाः ॥ तेब्भ्योन

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मोऽअस्त्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्चनोद्वेष्टितमे
षाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥६४॥ नमोस्त्तु । रुद्द्रेब्भ्योयेन्तरिक्क्षेयेषां
व्वातऽइषवः ॥ तेब्भ्योदशप्प्राचीर्द्दशदक्क्षिणादशप्प्रतीचीर्द्दशो
दीचीर्द्दशोर्द्ध्वाः ॥ तेब्भ्योनमोऽअस्त्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुते
यन्द्विष्म्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥६५॥ नमोस्त्तु ।
रुद्द्रेब्भ्योयेपृथिव्व्याँय्येषामन्नमिषवः ॥ तेब्भ्योदशप्प्राचीर्द्दश
दक्क्षिणादशप्प्रतीचीर्द्दशोदीचीर्द्दशोर्द्ध्वाः ॥ तेब्भ्योनमोऽअस्त्तु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

तेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेद
द्ध्मः ॥६६॥ [२०-९] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांषोडशोऽ
ध्यायः ॥ १६ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥
अश्मन्नूर्ज्जंदश, नमस्तेपञ्च्च, त्रिस्त्रिग्मेनननव, चक्षुषःपिताष्टा,
वाशुःशिशानःसप्तदशो, देनंकमध्वमाश्विनापञ्चदशकौ, शुक्र
ज्योतिश्चसप्त, मᳫंस्तनंत्रयोदश, नवैकोनशतं [मं. ९९
अ. १७ अनु. ९] ॥ हरिःॐ ॥ अश्मन्नूर्ज्जम् ॥ अश्मन्नू

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऊर्ज्जम्पर्व्वताशिश्रियाणामद्भ्यऽओषधीभ्योव्वनस्पतिभ्योऽ
अधिसम्भृतम्पयः ॥ तान्नऽइषमूर्ज्जन्धत्तमरुतᳬसᳬरराणाऽ
अश्मँस्तेक्षुन्मयितऽऊर्ग्यन्द्विष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥ १ ॥
इमामे । ऽअग्नऽइष्टकाधेनवः सन्त्वेकाचदशचदशचशतञ्च
शतञ्चसहस्रञ्चसहस्रञ्चायुतञ्चायुतञ्चनियुतञ्चनियुतञ्चप्रयुत
ञ्चार्बुदञ्चन्यर्बुदञ्चसमुद्रश्चमध्यञ्चान्तश्चपरार्द्धश्चैतामेऽअग्नऽ
इष्टकाधेनवःसन्त्वमुत्रामुष्मिँल्लोके ॥२॥ ऋतवस्स्थ । ऽऋता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वृधेऽऋतुष्ठास्तथेऽऋतावृधः॥ घृतश्चुतौमधुश्चुतौव्विराजोनाम
कामदुघाऽअक्षीयमाणाः॥३॥ समुद्रस्यत्त्वा॥समुद्रस्यत्त्वाव
कयाग्नेपरिव्ययामसि॥ पावकोऽअस्मभ्यꣳशिवोभव॥४॥
हिमस्यत्त्वा। जरायुणाग्नेपरिव्ययामसि॥ पावकोऽअस्म
भ्यꣳशिवोभव॥५॥ उपज्मन्॥ उपज्मन्नुपवेतसेवतरनदी
ष्वा॥ अग्नेपित्तमपामसिमण्डूकिताभिरागहिसेमन्नोयज्ञ
म्पावकवर्णꣳशिवङ्कृधि॥६॥ अपामिदम्॥ अपामिदन्न्ययनꣳ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

समुद्रस्यनिवेशनम् ॥ अन्याँस्तेऽअस्मत्तपन्तुहेतयः पावको ऽअस्मभ्यꣳशिवोभव ॥ ७ ॥ अग्नेपावक । रोचिषा मन्द्रयादेवजिह्वया ॥ आदेवान्वक्षियक्षिच ॥ ८ ॥ सनः पावकदीदिवोग्नेदेवाँ २ ॥ इहावह ॥ उपयज्ञꣳहविश्चनः ॥ ९ ॥ पावकयायश् ॥ पावकयायाश्चितयन्त्याकृपाक्षामन्रुरुचऽउषसोनभानुना ॥ तूर्वन्नयामन्नेतशस्यनूरणऽआयोघृणे नततृषाणोऽअजरः ॥ १० ॥ [१०-१] नमस्ते ॥ नम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्तेहरंसेशोचिषेनमंस्त्तेऽअस्त्वर्च्चिषे ॥ अन्न्याँस्त्तेऽअस्म्मत्त्तं
पन्तुहेतयं÷पावकोऽअस्म्मब्भ्यंꣳशिवोभंव ॥ ११ ॥ नृषदे
वेट् ॥ नृषदेवेडंप्सुषदेवेड्वर्हिषदेवेड्वनसदेवेट्स्वर्विदेवेट् ॥१२॥
येदेवाः ॥ येदेवादेवानाँय्यज्ञियायज्ञियांनाꣳसंवत्त्सरीणमु
पंभागमासंते ॥ अहुतादोंहविषोयज्ञेऽअस्म्मिन्त्स्वयम्पिबन्तु
मधुंनोघृतस्यं ॥ १३ ॥ येदेवाः ॥ येदेवादेवेष्ष्वधिदेवत्त्व
मायन्न्येब्रह्मणं÷पुरऽएतारोंऽअस्य ॥ येब्भ्योनऽऋतेपवंतेधाम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

किञ्चनन्तेदिवोनपृथिव्याऽअधिस्नुषुं ॥ १४ ॥ प्राणदाऽअं
पानदाः ॥ प्राणदाऽअंपानदाव्यानदावर्च्चोदावरिवोदाः ॥
अन्याँस्तेऽअस्मत्तपन्तुहेतयंः पावकोऽअस्मभ्यंᳬशिवो
भंव ॥ १५ ॥ [५-२] अंग्निस्तिग्मेनं[1] । शोचिषायासद्वि
श्वन्न्युत्त्रिणंम् ॥ अग्निर्न्नोवनतेरयिम् ॥ १६ ॥ सऽइमा ।
विश्श्वाभुवंनानिजुह्वदृषिर्होतान्यसीदत्पितानंः ॥ सऽआशि

१ अग्निस्तिग्मेन । अत्र विसर्गस्य सत्वे कृते "वायुरग्निरग्रेरेकाक्षरे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७७ सू.) इत्यनेन अग्निशब्दात्परस्य सस्य पत्वं न । अग्नेः परस्य तिग्मशब्दस्य एकाक्षराभावात् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षाद्ध विंणामिच्छमांनहंप्प्रथमच्छदवंराँ २॥ऽआविंवेश ॥ १७ ॥
किᳫंस्विंत् ॥ किᳫंस्विंदासीदधिष्ठानंमारम्भंणङ्कतमात्स्वि
त्कथासींत् ॥ यतोभूमिंञ्जनयंन्विश्वकंर्म्माविद्याम्मौण्णौन्म
हिनाविश्वचंक्क्षाः॥ १८॥ विश्वतंश्चक्क्षुरुत । विश्वतोंमुखो
विश्वतोंबाहुरुतविश्वतंस्प्पात् ॥ सम्बाहुब्भ्यान्धमंतिसम्पतं
त्रैर्द्यांवाभूमींजनयंन्देवऽएकंः॥ १९॥ किᳫंस्विंत् ॥ किᳫं
स्विद्वनङ्कऽउसवृक्षऽआंसयतोद्यावांपृथिवीनिंष्टतक्क्षुः ॥ मनी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षिणोमनंसापृच्छतेदुतद्यदुध्यातिष्ठुद्भुवंनानिधारयंन् ॥ २० ॥
सातें ॥ यातेधामांनिपरमाणियावमायामंद्धयमाविश्वकर्म्मन्नु
तेमा ॥ शिक्षासखिंब्भ्योहविषिस्वधावःस्वयँय्यंजस्वतन्वंवृ
धानः ॥ २१ ॥ विश्वंकर्म्मन्हविषा । वावृधानःस्वयँय्यंजस्व
पृथिवीमुतद्याम् ॥ मुह्यंन्त्वन्न्येऽअभितःसपत्काऽइहास्म्मा
कंम्मघवांसूरिरंस्तु ॥ २२ ॥ वाचस्प्पतिम् ॥ वाचस्प्पतिंवि
श्वकंम्माणमूतयेमनोजुवंवाजेऽअद्याहुवेम ॥ सनोविश्वांनि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हवंनानिजोषद्धिश्वशंम्भुरवंसेसाधुकंर्म्मा ॥ २३ ॥ व्विश्वंक
र्म्मंन्हविषां ॥ व्विश्वंकर्म्मंन्हविषाव्वर्द्धनेनत्रातारमिन्द्रंमकृणो
रवद्धयम् ॥ तस्मैव्विशःसमंनमन्तपूर्वीरयमुग्ग्रोव्विहव्योय
थासंत् ॥२४॥ [९-३] चक्क्षुंषःपिता । मनंसाहिधीराघृं
तमेनेऽअजनन्नम्नंमाने ॥ यदेदन्ताऽअदंद्दहन्तपूर्व्वऽआदि
द्यावांपृथिवीऽअंप्प्रथेताम् ॥ २५ ॥ व्विश्वकंर्म्माव्विमंनाः ॥ व्वि
श्वकंर्म्माव्विमंनाऽआद्विहांयाधाताव्विंधातापंरमोतसन्दृक् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तेषांमिष्टानिसमिषामंदन्ति[1]यत्रांसप्तऽऋषीन्पुरऽएकंमाहुः
॥ २६ ॥ योनंः । पिताजंनितायोविंधाताधामांनिवेदभुवंना
निविश्वा ॥ योदेवानांन्नामधाऽएकंऽएवतꣳसम्प्रश्नम्भुवंना
यन्त्यन्या ॥ २७ ॥ तऽआयंजन्तद्रविणꣳसमंस्माऽऋषंयःपू
र्वेजरितारोनभूना ॥ असूर्त्तेसूर्त्तेरजंसिनिषत्तेयेभूतानिसमकृं
ण्वन्निमानि ॥ २८ ॥ परोदिवा । परऽएनापृथिव्यापरोदेवेभि

---

१ यत्रासप्तऽऋषीन् । अत्र सप्तऋषीन् परे यत्रशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य "नरस्सप्तऋषीन्०" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२२ सू.) इत्यनेन दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रसुरै[1]र्य्यदस्ति ॥ कꣳस्विद्गर्ब्भम्प्रथमन्दद्ध्रऽआपोयत्रदेवाः
समपश्श्यन्तपूर्व्वे ॥ २९ ॥ तमित् ॥ तमिद्गर्ब्भम्प्रथमन्दद्
ध्रऽआपोयत्रदेवाःसमगच्छन्तविश्वे ॥ अजस्यनाभावध्येकम
र्प्पितँय्यस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुः ॥ ३० ॥ नतम् ॥
नतंव्विदाथयऽइमाजजानान्यद्युष्माकमन्तरम्बभूव ॥ नी
हारेणप्रावृताजल्प्याचासुतृपऽउक्थशासश्चरन्ति ॥ ३१ ॥

१ अत्र परं तु रेफहकाराभ्याम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यनेन रकारात्परस्य सकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्विश्वकर्म्म्मा॑हि ॥ व्विश्वकर्म्मा॑ह्यजनिष्टदेवऽआदिद्गन्धर्व्वोऽ
अंभवद्द्वितीयः ॥ तृतीयः पिताजनितौषधीनामपाङ्गर्भं
व्यदधात्पुरुत्रा ॥ ३२ ॥ [८-४] आशुःशिशानः ॥
आशुःशिशानोव्वृषभोनभीमोघनाघनःक्षोभणश्चर्षणीनाम् ॥
सङ्क्रन्दनोनिमिषऽएकवीरःशतꣳसेनाऽअजयत्साकमिन्द्रः
॥ ३३ ॥ सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण । जिष्णुनायुत्कारेण ॥१७७॥

१ "आशुःशिशानः" इत्यत्र "प्रत्ययसवर्णं मुदि शाकटायनः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९ सू.) इत्यनेन मुत्संज्ञकेषु शषसान्यतरवर्णपरेषु विसर्जनीयस्य परसवर्णे शकारे प्राप्ते "अविकारं शाकल्यः शषसेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. १० सू.) इत्यनेन परसवर्णो निषिध्यते। एतादृशेष्वन्यस्थलेष्वेवमेव निषेधो ज्ञेयः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दुश्च्यवनेनधृष्णुना ॥ तदिन्द्रेणजयततत्त्सहद्धुंयुधोनरऽ
इषुहस्त्तेनवृष्णणा ॥ ३४ ॥ सऽइषुहस्त्तैः ॥ सऽइषुह
स्त्तैःसनिषङ्गिभिर्व्वशीसꣳस्त्रष्टासयुधऽइन्द्रोगणेन ॥ सꣳसृष्ट
जित्त्सोमपाबाहुशर्द्ध्युग्ग्रधन्न्वाप्प्रतिहिताभिरस्त्ता ॥ ३५ ॥ बृहं
स्प्पतेपरिं । दीयारथेनरक्षोहामित्राँ २॥ऽअपबाधमानः ॥
प्रभञ्जन्त्सेनाःप्प्रमृणोयुधाजयन्नस्म्माकमेद्ध्यवितारथानाम्
॥ ३६ ॥ बलविज्ञायस्त्थविरः ॥ बलविज्ञायस्त्थविरःप्प्रवीरः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सहंस्वान्वाजीसहंमानऽउग्ग्रः ॥ अभिवीरोऽअभिसंत्त्वासहो
जाजैत्रंमिन्द्रुरथमातिष्ठगोवित् ॥ ३७ ॥ गोत्रभिदंङ्गोविदम् ॥
गोत्त्रभिदंङ्गोविदुंवज्जंबाहुञ्जयंन्तमज्जमंप्प्रमृणन्तमोजंसा ॥
इमᳪंसंजाताऽअनुंवीरयद्ध्वमिन्द्रंᳪसखायोऽअनुसᳪरंभद्ध्वम्
॥ ३८ ॥ अभिगोत्राणि ॥ अभिगोत्राणिसहंसागाहंमानोद्

१ अभिवीरः । अत्र "अश्वरश्मि०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे अभि इत्यस्य ह्रस्वेकारस्य दीर्घेकारे प्राप्ते "अभिविल्व्येपंवीर०" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०० सू.) इत्यनेन वीरपरे अभेर्दीर्घनिषेधः । २ अभिसत्त्वा । अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सस्य षत्वे प्राप्ते "अनुसन्तनोतुबृहस्पतिसुतस्य सुसमिद्धायसुसन्दशमभिसत्त्वा" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे षत्वाभावः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

योवीरश्शतमन्न्युरिन्द्रः ॥ दुश्च्यवनश्पृतनाषाडयुद्ध्योस्म्मा
कुञ्सेनाऽअवतुप्प्रयुत्त्सु ॥ ३९ ॥ इन्द्रऽआसाम् ॥ इन्द्रऽ
आसान्नेताबृहस्प्पतिर्द्दक्षिणायज्ञश्पुरऽएतुसोमः ॥ देवसेना
नामभिभञ्जतीनाञ्जयन्तीनाम्मरुतौयन्त्वग्ग्रम् ॥ ४० ॥
इन्द्रस्यवृष्ण्णः ॥ इन्द्रस्यवृष्ण्णोव्वरुणस्यराज्ञऽआदित्त्यानां
म्मरुताꣳशर्द्धऽउग्ग्रम् ॥ महामनसाम्भुवनच्च्यवानाङ्घोषोदे
वानाञ्जयतामुदस्त्थात् ॥ ४१ ॥ उद्धर्षय । मघवन्नायुधा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्युत्सत्त्वंनाम्मामुकानाम्मनांॐसि ॥ उद्धृंत्रहन्वाजिनांवाजि
नान्युद्रथांनाञ्जयंताँऽयन्तुघोषांः ॥ ४२ ॥ अस्म्माकमि
न्द्रंः ॥ अस्म्माकमिन्द्रःसमृंतेषुद्धजेष्ष्वस्म्माकँऽयाऽइषव
स्त्ताजंयन्तु ॥ अस्म्माकंवीराऽउत्तंरेभवन्त्वस्म्माँ२॥ऽउंदेवाऽ
अवताहवेंषु ॥ ४३ ॥ अमीषांच्चित्तम् ॥ अमीषांच्चित्तम्प्रंति
लोभयंन्तीगृहाणाङ्गांन्यप्प्वेपरेंहि ॥ अभिप्प्रेहिनिर्दंहहृत्सु
शोकैंरन्धेनामित्त्रास्त्तमंसासचन्ताम् ॥ ४४ ॥ अवंसृष्टापरां ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पतशरंव्येब्रह्मसᳪशिते ॥ गच्छामित्रान्प्रपद्यस्वमामीषाङ्क
ञ्चनोच्छिषᳪ ॥ ४५ ॥ प्रेतं ॥ प्रेताजयंतानरऽइन्द्रोवᳪशर्म्म
यच्छतु ॥ उग्रावं÷सन्तुबाहवोनाधृष्ष्यायथासंथ ॥ ४६ ॥
असौया। सेनांमरुतᳪपरेषामभ्यैतिनऽओजंसास्पर्द्धमाना ॥
ताङ्गूंहततमसापंव्रतेनयथामीऽअन्योऽअन्यन्नजानन् ॥४७॥
यत्रंबाणाः। सम्पतंन्तिकुमाराविंशिखाऽइव ॥ तन्नऽइन्द्रोबृह

१ प्रेताजयतानरः। अत्र जयतशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य "धारयामयोजाव" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन नकारे परे दीर्घाकारः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्प्पतिरदितिꣳशर्म्मंयच्छतुवि[1]श्वाहाशर्म्मंयच्छतु॥४८॥मर्म्मा
णिते॥मर्म्माणितेवर्म्मणाच्छादयामिसोमस्त्वाराजामृतेनानु
वस्ताम्॥उरोर्वरीयोवरुणस्तेकृणोतुजयन्तन्त्वानुदेवामदन्तु
॥४९॥ [१७-५] उदेनम्॥उदेनमुत्तरान्नयाग्नेघृतेनाहुत॥
रायस्पोषेणसꣳसृजप्रजयाचबहुङ्कृधि॥५०॥शतम्॥९००॥
इन्द्रेमम् ॥ इन्द्रेमम्प्रतरान्नयसजातानामसद्वशी ॥ समेनंव
र्च्चसासृजदेवानाम्भागदाऽअसत् ॥ ५१ ॥ यस्यंकुर्म्मः ॥

१ विश्वाहा। अत्र नरहामित्रेषु च (शु. य. प्रा. ३ अ. १०३ सू.) इत्यनेन हा परे विश्वशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यस्यंकुम्भोंगृहेहुविस्त्तमंग्ग्नेव्वर्द्धयात्त्वम् ॥ तस्म्मैंदेुवाऽअधिंब्र
वन्नयज्ञ्ञब्रह्मणस्प्पातिं॰ ॥ ५२ ॥ उदुंत्त्वा ॥ उदुंत्त्वाव्विश्श्वें
देुवाऽअग्ग्नेभरंन्तुचित्तिंभिः ॥ सनोंभवाशिुवस्त्वꣳसुप्प्रतींको
व्विभावंसुः ॥ ५३ ॥ पञ्चदिशंः ॥ पञ्चदिशोंदैवींर्य्यज्ञमंव
न्तुदेुवीरपामंतिन्दुर्म्मुतिम्बाधंमानाः ॥ रायस्प्पोषेंयुज्ञपंतिमा
भजंन्तीरायस्प्पोषेुऽअधियुज्ञोऽअंस्त्थात् ॥ ५४ ॥ समिंद्धेऽअ
ग्ग्नौ ॥ समिंद्धेऽअुग्ग्नावधिंमामहुानऽउक्थपंत्त्रऽईड्योंगृभीतः ॥

सं. २१

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तप्तङ्घर्म्मम्परिगृह्यायजन्तोर्जायद्यज्ञमयंजन्तदेवाः ॥ ५५ ॥
दैव्यांयधेत्रैं । जोष्टेदेवश्रीःश्रीमंनाःशतपंयाः ॥ परिगृह्यदे
वायज्ञमायन्देवादेवेभ्योंऽअध्वर्युन्तोंऽअस्तुः ॥ ५६ ॥
वीतᳬहविः । शंमितᳬशंमितायजध्यैतुरीयोयज्ञोयत्रहव्यमे
ति ॥ ततोंवाकाऽआशिषोंनोजुषन्ताम् ॥ ५७ ॥ सूर्यर
श्मिर्हरिकेशः । पुरस्तांत्सविताज्योतिरुदयाँ२॥ऽअजंस्रम्॥
तस्यंपूषाप्रंसवेयांतिविद्वान्सम्पश्यन्विश्वाभुवंनानिगोपाः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ ५८ ॥ व्विमानऽएषः ॥ व्विमानऽएषदिवोमद्ध्यऽआस्तऽ
आपप्प्रिवान्रोदसीऽअन्तरिक्क्षम् ॥ सव्विश्श्वाचीरभिचष्ट्टेघृताची
रन्तरापूर्व्वमपरञ्चकेतुम् ॥ ५९ ॥ उक्क्षासमुद्द्रः ॥ उक्क्षासमु
द्द्रोऽअरुणःसुपर्ण्णःपूर्व्वस्ययोनिम्पितुराविवेश ॥ मद्ध्येदिवोनि
हितःपृश्निरश्म्माविचक्क्रमे[1]रजसस्प्पात्त्यन्तौ ॥ ६० ॥ इन्द्रं
व्विश्श्वा÷ ॥ इन्द्रंव्विश्श्वाऽअवीवृधन्त्समुद्द्रव्यचसङ्गिरः÷ ॥ रथी

१ रजसस्प्पात्यन्तौ इति पदं "अध्वनो रजसो रिपः स्पृशस्पातौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. २८ सू.) इत्यनेन रजसपरस्य विसर्जनीयस्य पाति पदे परे सकारे रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तंमᳯरथीनांव्वाजांनाᳪंसत्त्पतिम्पतिम् ॥ ६१ ॥ देवहूर्य्यज्ञः ॥
देवहूर्य्यज्ञऽआचंव्वक्षत्त्सुम्नहूर्य्यज्ञऽआचंव्वक्षत् ॥ यक्षदु
ग्निर्द्देवोदेवाँ२॥ऽआचंव्वक्षत् ॥ ६२॥ व्वाजस्यमा । प्प्रसवऽ
उद्ग्राभेणोदग्ग्रभीत् ॥ अधासपत्नान्निन्द्रोमेनिग्ग्राभेणाधराँ
२॥ऽअकᳬ ॥ ६३ ॥ उद्ग्राभञ्च । निग्ग्राभञ्चब्रह्मदेवाऽअवी
वृधन् ॥ अधासपत्नान्निन्द्राग्नीमेविषूचीनान्व्यस्यताम् ॥ ६४॥
[१५-६] क्रमध्वमग्ग्निना ॥ क्रमध्वमग्ग्निनानाकमुक्ख्यᳪ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हस्त्तेषुबिब्भ्रंतः ॥ दिवस्पृष्ठंᳬस्वर्ग्गत्त्वामिश्श्रादेवेभिराद्ध्वम्
॥ ६५ ॥ प्राचीमनु । प्प्रदिशम्प्रेहिंविद्द्वानग्ग्नेरग्ग्नेपुरोऽअग्ग्नि
र्भ्भवेह ॥ व्विश्श्वाऽआशादीद्यानोव्विभाह्यूर्ज्जन्नोधेहिद्विपदेच
तुष्प्पदे ॥ ६६ ॥ पृथिव्व्याऽअहम् ॥ पृथिव्व्याऽअहमुदन्तरि
क्क्षमारुहमन्तरिक्क्षाद्दिवमारुहम् ॥ दिवोनाकस्यपृष्ठात्त्स्व
र्ज्ज्योतिरगामहम् ॥ ६७॥ स्वर्य्यन्तः ॥ स्वर्य्यन्तोनापेक्क्षन्तऽ
आद्याᳬरोहन्तिरोदसी ॥ यज्ञंय्येविश्श्वतोधारᳬसुविद्द्वाᳬसो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वितेनिरे ॥ ६८ ॥ अग्नेप्प्र ॥ अग्नेप्प्रेहिप्प्रथमोदेवयताञ्चक्षु
र्द्देवानामुतमर्त्त्यानाम् ॥ इयक्क्षमाणाभृगुभिःसजोषाःस्वर्य्य
न्तुयजमानाःस्वस्त्ति ॥ ६९ ॥ नक्त्तोषासा ॥ नक्त्तोषासास
मनसाव्विरूपेधापयेतेशिशुमेकꣳसमीची ॥ द्यावाक्क्षामारु
क्क्मोऽअन्तर्व्विभातिदेवाऽअग्निन्धारयन्द्रविणोदाः ॥ ७० ॥
अग्नेसहस्राक्क्ष । शतमूर्द्धञ्छतन्तेप्प्राणाःसहस्रंव्यानाः ॥
त्वꣳसाहस्रस्यरायऽईशिषेतस्मैतेव्विधेमव्वाजायस्वाहा ॥ ७१ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुपर्णोऽसि । गुरुत्मान्पृष्ठे पृथिव्याः सीद ॥ भासान्तरिक्ष
मापृण ज्योतिषा दिवमुत्तभान तेजसा दिशऽउद्दृꣳह ॥७२॥
आजुह्वानः सुप्रतीकः । पुरस्तादग्ने स्वं योनिमासीद साधु
या ॥ अस्मिन्त्सधस्थेऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वे देवा यजमान
श्च सीदत ॥ ७३ ॥ ताꣳ सवितुः ॥ ताꣳ सवितुर्वरेण्यस्य चि
त्रामाहं वृणे सुमतिं विश्वजन्याम् ॥ यामस्य कण्वोऽअदुहत्प्र
पीनाꣳ सहस्रधारां पयसा महीं गाम् ॥ ७४ ॥ विधेम ते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

परमेजन्म्मन्नग्ग्नेव्विधेमस्त्तोमैरवरेसधस्त्थे ॥ यस्म्माद्योनेरुदा
रि[1]थायजेतम्प्रत्त्वेहवीᳮषिजुहुरेसमिद्धे ॥ ७५ ॥ प्रेद्धोऽ
अग्ग्ने ॥ प्रेद्धोऽअग्ग्नेदीदिहिपुरोनोजस्स्रयासूर्म्म्यायविष्ठ ॥
त्वाᳮशश्श्वन्तऽउपयन्तिव्वाजाः ॥ ७६ ॥ अग्ग्नेतम् ॥
अग्ग्नेतमद्याश्श्वन्नस्त्तोमैःक्क्रतुन्नभद्द्रᳮहृदिस्पृशम् ॥ ऋध्यामा
तऽओहैः ॥ ७७ ॥ चित्तिञ्जुहोमि ॥ चित्तिञ्जुहोमिमनसा

१ रिथ यजेतम् । इति पदे । अत्र "अथोदारिथ." (शु. य. प्रा. ३ अ. ११३ सू.) इत्यनेन रिथशब्दस्य यकारे परे दीर्घविधानात् रिथायजेतम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

घृतेनयथादेवाऽइहागमन्वीतिहोत्राऽऋतावृधः॥ पत्येविश्व
स्यभूमनोजुहोमिविश्वकर्म्मणेविश्वाहादाभ्यꣳहविः॥७८॥
सप्ततेऽअग्नेसमिधःसप्तजिह्वाःसप्तऽऋषयःसप्तधाम
प्रियाणि॥ सप्तहोत्राःसप्तधात्वायजन्तिसप्तयोनीरापृण
स्वघृतेनस्वाहा॥ ७९ ॥ [१५-७] शुक्रज्योतिश्च। चित्र
ज्योतिश्चसत्यज्योतिश्चज्योतिष्मांश्च ॥ शुक्रश्चऽऋतपा
श्चात्यꣳहाः॥ ८० ॥ ईदृङ्॥ ईदृङ्चान्यादृङ्चसदृङ्च

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

प्प्रति[1]सदृङ्ङ्च ॥ मितश्चसम्मितश्चसभंराः ॥८१॥ ऋतश्चंसत्त्य
श्चंध्रुवश्चंधरुणंश्च ॥ धर्त्ताचंविधर्त्ताचंविधारयः ॥ ८२ ॥
ऋतजिच्चं। सत्त्यजिच्चंसेनजिच्चंसुषेणश्च ॥ अन्तिमित्रश्चदूरेऽअं
मित्रश्चगणः ॥८३॥ ईदृक्क्षांसऽएतादृक्क्षांसः ॥ ईदृक्क्षांसऽए
तादृक्क्षांसऽऊषुणः सदृक्क्षांसःप्प्रति[2]सदृक्क्षासऽएतंन ॥ मिता
संश्चसम्मितासोनोऽअद्यसभंरसोमरुतोयज्ञेऽअस्मिन् ॥८४॥

१ प्रतिसदृङ्च अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन पकारे प्राप्ते "अनुसन्तनोतु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषिद्धयते। २ प्रतिसदृक्षासः। अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन मूर्धन्यषत्वापत्तौ "अनुसन्तनोतु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषेधे न षत्वम्।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वतंवाँश्च । प्प्रघासीचंसान्तपनश्चंगृहमेधीचं ॥ क्रीडीचंशा
कीचोंज्ज्रेषी ॥ ८५ ॥ इन्द्रन्दैवीः ॥ इन्द्रन्दैवीर्व्विशोंमरुतो
नुंवत्क्मानोभवन्न्यथेन्द्रन्दैवीर्व्विशोंमरुतोनुंवत्क्मानोभवन् ॥
एवमिमँय्यजंमानन्दैवीश्चव्विशोंमानुषीश्चानुंवत्क्मानोभव
न्तु ॥ ८६ ॥ [७-८] इमᳫंस्तनंम् ॥ इमᳫंस्तनमूर्ज्जंस्व
न्तन्धयापाम्प्रपीनमग्नेसरिरस्युमद्ध्यें ॥ उत्त्संज्जुषस्वमधुंमन्त
मर्व्वन्तसमुद्द्रियᳪसदंनमाविंशस्व ॥ ८७ ॥ घृतम्मिमिक्क्षे ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

घृतमंस्ययोनिर्घृतेश्रितोघृतंवंस्यधाम ॥ अनुष्ष्वधमावंहमा
दयंस्वस्वाहांकृतंवृषभवक्षिहव्यम् ॥ ८८ ॥ समुद्राद्दूर्म्मिः ॥
समुद्राद्दूर्म्मिर्म्मधुमाँ २॥ऽउदांरदुपाᳪंशुनासमंमृतत्त्वमांनट्॥
घृतस्यनामगुह्यंयदस्तिजिह्वादेवानांममृतंस्यनाभिः ॥८९॥
वयन्नाम ॥ वयन्नामप्रब्रंवामाघृतस्यास्मिन्यज्ञेधांरयामान
मोभिः[1] ॥ उपंब्रह्माशृणवच्छस्यमांनञ्चतुःश्शृङ्गोवमीद्गौरऽ

१ धारयामानमोभिः। अत्र धारयाम नमोभिः इति पदे। अत्र "धारयाम योजाव" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन धारयाम इत्यादिपदेभ्यः परे नकारे सति पूर्वह्रस्वाकारस्य दीर्घो भवति । तेन धारयामानमोभिः ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

एतत् ॥ ९० ॥ चत्त्वारिशृङ्गां ॥ चत्त्वारिशृङ्गां[1]त्त्रयोऽअस्य पा[2]दाद्द्वेशीर्षेसप्प्तहस्त्तांसोऽअस्य ॥ त्रिधांबद्धोवृषभोरोरवीति महोदेवोमर्त्त्याँ२॥ऽआविवेश ॥ ९१ ॥ त्रिधांहितम् ॥ त्रिधांहितम्पणिभिर्ग्गुह्यमानङ्गविदेवासोघृतमन्न्वांविन्दन् ॥ इन्द्रऽएकसूर्य्यऽएकञ्जजानव्वेनादेकं॑स्वधयानि[3]ष्टतक्षुः ॥९२॥ एताऽअर्षन्ति ॥ एताऽअर्षन्तिहृद्यात्त्समुद्राच्छतव्व्रजारिपुणा

१ चत्वारि शृङ्गाणि इति पदे "निशब्दो बहुलम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन पदान्तीयशृङ्गाणिपदस्य निशब्दस्य लोपः। २ अस्य पादानि इत्यत्रापि "निशब्दो बहुलम्" इत्यनेन पादानिपदस्य निशब्दस्य लोपः। ३ निष्टतक्षुः अत्र "ततक्षौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७१ सू.) इत्यनेन ततक्षूत्तरपदे निरुपसर्गस्य विसर्गस्य षकारे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ष्टुत्वेन जातस्य टकारस्य द्वित्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नावचक्क्षे॥ घृतस्युधाराऽअभिचांकशीमिहिरण्ण्ययोंव्वेतुसोम
द्धयंऽआसाम् ॥ ९३ ॥ सम्म्यक्कस्त्रंवन्ति । सरितोनधेनाःऽ
अन्तर्हृदामनंसापूयमांनाः ॥ एतेऽअर्षन्त्युर्म्मयोघृतस्यंमृगाऽ
इंवक्क्षिपुणोरीषमाणाः ॥ ९४॥ सिन्धौरिवप्प्राध्वने । शूंघुना
सोव्वातंप्प्रमियःपतयन्तियुह्वाः ॥ घृतस्युधाराऽअरुषोनव्वाजी
काष्ठांभिन्दन्नुर्म्मिभिःपिन्वंमानः ॥ ९५ ॥ अभिप्प्रंवन्त ॥
अभिप्प्रंवन्तुसमंनेवुयोषाःकल्ल्याण्युःस्स्मयंमानासोऽअग्निं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म् ॥ घृतस्यधाराᳫं समिधोनसन्तताजुषाणोहर्य्यतिजातवेदाᳫं
॥ ९६ ॥ कन्न्याऽइवव्वहतुम् ॥ कन्न्याऽइवव्वहतुमेतवाऽउंऽअ
ञ्ज्यञ्ज्ञानाऽअभिचाकशीमि ॥ यत्रसोमःसूयतेयत्रयज्ञोघृत
स्यधाराऽअभितत्त्पवन्ते ॥ ९७ ॥ अब्भ्यर्षत । सुष्टुतिङ्ग
व्यमाजिमस्म्मासुभद्राद्द्रविणानिधत्त॥ इमᳫंय्यज्ञन्नयतदेवता
नोघृतस्यधारामधुमत्त्पवन्ते ॥ ९८ ॥ धामन्ते ॥ धामन्ते

१ अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा.अ. सू.) इत्यनेन यकारस्य द्वित्वम् । यत्र रेफहकारात्परः स्पर्शवर्णस्तत्र तु "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेनैव द्वित्वं भवति । तथैव यत्र रेफहकाराभ्यां परः स्पर्शातिरिक्तवर्णस्तत्र तु "परं तु रेफहकाराभ्याम्" इत्यनेन द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विश्श्वम्भुवंनमाधिंश्श्रितमन्तश्संमुद्द्रेहृद्द्युन्तरायुंषि ॥ अपामनीं
केसमिथेयऽआभृंतस्त्तमंश्श्यामुमधुंमन्तन्तऽऊर्म्मिम् ॥९९॥
[१३-९]इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांसप्तदशोऽध्यायः॥१७॥
श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ व्वाजः, सत्त्य, मूर्द्धं
चतुष्का, अश्म्मा, ऽग्निस्त्रिका, वंꣳशुः पञ्चै, काचतस्त्रो,
व्वाजायद्वे, व्वाजस्यन्वष्टा, ऽऋताषाट्त्रयोदशा, ग्निंयुनज्मि
सप्त, यदाकूता, द्वात्रिंहत्त्यायदशकौ, त्रयोदशासप्तसप्ततिः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[अ. १८ मं. ७७ अनु. १३] हरिः ॐ ॥ वाजश्च्च[1] । मेप्प्रसव
श्च्च मेप्प्रयतिश्च्च मेप्प्रसितिश्च्च मे धीतिश्च्च मे क्रतुश्च्च मे स्वरश्च्च मे श्श्लो
कश्च्च मे श्श्रवश्च्च मे श्श्रुतिश्च्च मे ज्ज्योतिश्च्च मे स्वश्च्च मे यज्ञेन कल्प
न्ताम् ॥१॥ प्राणश्च्च । मेपानश्च्च मे व्व्यानश्च्च मेसुश्च्च मे चित्तञ्च म ऽ
आधीतञ्च मे वाक्च मे मनश्च्च मे चक्क्षुश्च्च मे श्श्रोत्रञ्च मे दक्क्षश्च्च मे
बलञ्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २ ॥ ओजश्च्च । मे सहश्च्च म ऽ

---

१ अत्र वाजश्च्च इत्यत्र जकारोत्तरवर्तिनो विसर्जनीयस्य चकारे परे "चछयोः शम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८ सू.) इत्यनेन शकारे कृते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन शकारात्परस्य स्पर्शवर्णस्य चकारस्य द्वित्वम् । एवमेतादृशेष्वन्येषु स्थलेषु बोध्यम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आत्माचमेतनूश्चमेशर्म्मचमेवर्म्मचमेङ्गानिचमेस्थीनिच
मेपरूꣳषिचमेशरीराणिचमऽआयुश्चमेजराचमेयज्ञेनकल्प
न्ताम् ॥ ३ ॥ ज्यैष्ठ्यञ्च । मऽआधिपत्त्यञ्चमेमन्युश्चमेभा
मश्चमेमश्चमेम्भश्चमेजेमाचमेमहिमाचमेवरिमाचमेप्रथि
माचमेवर्षिमाचमेद्राघिमाचमेवृद्धञ्चमेवृद्धिश्चमेयज्ञेनकल्प
न्ताम् ॥ ४ ॥ [४-१] सत्त्यञ्च । मेꣳश्रद्धाचमेजगच्चमेध
नञ्चमेविश्वञ्चमेमहश्चमेक्रीडाचमेमोदश्चमेजातञ्चमेजनिष्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मांणञ्चमेसृक्कञ्चमेसुकृतञ्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ ५ ॥ ऋतञ्च ।
मेमृतंञ्चमेयक्ष्मञ्चमेनामयच्चमेजीवातुश्चमेदीर्घायुत्त्वञ्चमेन
मित्रञ्चमेभंयञ्चमेसुखञ्चमेशयंनञ्चमेसूषाश्चमेसुदिनंञ्चमेयज्ञे
नंकल्पन्ताम् ॥ ६ ॥ यन्ताचं । मेधर्त्ताचंमेक्क्षेमंश्चमेधृति
श्चमेविश्वंञ्चमेमहंश्चमेसंविच्चमेज्ञात्रंञ्चमेसूश्चमेप्प्रसूश्चमेसीरं
ञ्चमेलयंश्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ ७ ॥ शञ्च । मेमयंश्चमे
प्प्रियञ्चमेनुकामश्चमेकामंश्चमेसौमनसश्चमेभगंश्चमेद्द्रविण

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ञ्चमे भुद्रञ्चंमे॒ श्रेयंश्चमे॒ वसीयश्चमे॒ यशंश्चमे यु॒ज्ञेनंकल्पन्ताम्
॥ ८ ॥ [४-२] ऊर्क्च ॥ ऊर्क्चंमे सू॒नृतांचमे॒ पयंश्चमे॒ रसंश्चमे घृ॒
तञ्चंमे॒ मधुंचमे॒ सग्ग्धिश्चमे॒ सपींतिश्चमे कृ॒षिश्चंमे॒ वृष्टिंश्चमे॒ जैत्रं
ञ्चमु॒ऽऔद्भिंद्यञ्चमे यु॒ज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ ९ ॥ र॒यिश्च ॥ मे॒रा
यंश्चमे पुष्टञ्चंमे॒ पुष्टिंश्चमे वि॒भुचंमे प्र॒भुचंमे पू॒र्णञ्चंमे पू॒र्णतरञ्च
मे॒ कुयंवञ्चमे क्षितञ्चमेन्नंञ्चमे क्षुच्चमे यु॒ज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ १० ॥
वि॒त्तञ्च । मे॒ वेद्यंञ्चमे भू॒तञ्चंमे भवि॒ष्यच्चंमे सुगञ्चंमे सुपथ्य॒

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ञ्चमऽऋद्धञ्चमुऽऋद्धिश्चमेकॢप्तञ्चमेकॢप्तिश्चमेमतिश्चमेसुमति
श्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ ११ ॥ व्रीहयश्च । मेयवाश्चमेमा
षाश्चमेतिलाश्चमेमुद्गाश्चमेखल्वाश्चमेप्रियङ्गवश्चमेणवश्चमे
श्यामाकाश्चमे[1]नीवाराश्चमेगोधूमाश्चमेमसूराश्चमेयज्ञेनंक
ल्पन्ताम् ॥ १२ ॥ [४-३] अश्माच । मेमृत्तिकाचमे
गिरयश्चमेपर्वताश्चमेसिकताश्चमेवनस्पतयश्चमेहिरण्यञ्चमे

---

१ नीवाराः । अत्र नि वारहारयोरनवग्रहे (शु. य. प्रा. ३ अ. १०६ सू.) इत्यनेन अवग्रहवर्जिते वारहारयोरन्यतरे परे पूर्वो नीत्युपसर्गो दीर्घो भवति । तेन नीवाराः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यंश्चमेऽश्यामञ्चंमेलोहञ्चंमेसीसंञ्चमेत्रपुंचमेयुज्ञेनंकल्पन्ता
म् ॥ १३ ॥ अग्निश्चं । मुऽआपंश्चमेवीरुधंश्चमुऽओषंधयश्च
मेकृष्टपुच्यांश्चंमेकृष्टपुच्याश्चंमेग्ग्राम्म्याश्चंमेपुशवंऽआरुण्ण्या
श्चंमेवि्त्तञ्चंमेवित्तिंश्चमेभूतञ्चंमेभूतिंश्चमेयुज्ञेनंकल्पन्ताम्
॥ १४ ॥ वसुंच । मेवसुतिश्चंमेकर्म्मंच ॥ मेशक्तिंश्चमेत्र्थंश्च
मुऽएमंश्चमऽइत्त्याचंमेगतिंश्चमेयुज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ १५ ॥
[३-४] अग्निश्चं । मुऽइन्द्रंश्चमेसोमंश्चमुऽइन्द्रंश्चमेसविता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चंमुऽइन्द्रंश्चमेसरंस्वतीचमुऽइन्द्रंश्चमेपूषाचंमुऽइन्द्रंश्चमेबृह
स्प्पतिंश्चमुऽइन्द्रंश्चमेयुज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥१६॥ मित्रश्चं। मुऽ
इन्द्रंश्चमेव्वरुंणश्चमुऽइन्द्रंश्चमेधाताचंमुऽइन्द्रंश्चमेत्त्वष्टांचमु
ऽइन्द्रंश्चमेमुरुतंश्चमुऽइन्द्रंश्चमेव्विश्श्वेचमेदुवाऽइन्द्रंश्चमेयुज्ञेनं
कल्प्पन्ताम्॥१७॥ पृथिवीचं। मुऽइन्द्रंश्चमेन्तरिंक्क्षञ्चमुऽइन्द्रं
श्चमेद्यौश्चंमुऽइन्द्रंश्चमेसमांश्चमुऽइन्द्रंश्चमेनक्क्षंत्राणिचमुऽ
इन्द्रंश्चमेदिशंश्चमुऽइन्द्रंश्चमेयुज्ञेनंकल्प्पन्ताम्॥१८॥[३-५]

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अꣳशुश्चं। मेरश्मिश्चमेदाभ्यश्चमेधिपतिश्चमऽउपाꣳशुश्चंमे
न्तर्यामश्चंमऽऐन्द्रवायवश्चंमेमैत्रावरुणश्चंमऽआश्विनश्चंमे
प्रतिप्रस्थानंश्चमेशुक्रश्चंमेमन्थीचंमेयज्ञेनंकल्पन्ताम्।१९॥
आग्रयणश्चं । मेवैश्वदेवश्चमेध्रुवश्चंमेवैश्वानरश्चंमऽऐन्द्राग्न
श्चंमेमहावैश्वदेवश्चमेमरुत्वतीयाश्चमेनिष्केवल्यश्चमेसावित्र
श्चंमेसारस्वतश्चंमेपात्नीवतश्चंमेहारियोजनश्चंमेयज्ञेनंकल्प
न्ताम् ॥ २० ॥ स्रुचंश्च । मेचमसाश्चंमेवायव्यानिचमेद्रोण

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कलशश्चमेग्ग्रावाणश्चमेधिषवणेचमेपूतभृच्चमऽआधवनीयश्च
मेवेदिश्चमेबर्हिश्चमेवभृथश्चमेस्वगाकारश्चमेयज्ञेनकल्पन्ता ॥ १६३ ॥
म् ॥ २१ ॥ अग्निश्च । मेघर्म्मश्चमेर्कश्चमेसूर्य्यश्चमेप्प्राण
श्चमेश्वमेधश्चमेपृथिवीचमेदितिश्चमेदितिश्चमेद्यौश्चमेङ्गुलयः
शक्करयोदिशश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २२ ॥ व्रतञ्च । मऽ
ऋतवश्चमेतपश्चमेसंवत्त्सरश्चमेहोरात्रेऽऊर्व्वष्ठीवेबृहद्रथन्तरेच
सं. ३३ मेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥२३॥ [५-६] एकाच । मेतिस्रश्चमेति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्रश्श्चंमेपञ्चंचमेपञ्चचमेसप्तचंमेसप्तचंमेनवंचमेनवंचमऽए
कांदशचमऽएकांदशचमेत्रयोंदशचमेत्रयोंदशचमेपञ्चंदशच
मेपञ्चंदशचमेसप्तदंशचमेसप्तदंशचमेनवंदशचमेनवंदशच
मऽएकंविꣳशतिश्श्चमऽएकंविꣳशतिश्श्चमेत्रयोंविꣳशतिश्श्चमेत्र
योंविꣳशतिश्श्चमेपञ्चांविꣳशतिश्श्चमेपञ्चांविꣳशतिश्श्चमेसप्तांविꣳ
शतिश्श्चमेसप्तांविꣳशतिश्श्चमेनवांविꣳशतिश्श्चमेनवांविꣳशतिश्श्च ॥ १९३ ॥
मऽएकंत्रिꣳशच्चमऽएकांत्रिꣳशच्चमेत्रयांस्त्रिꣳशच्चमेयज्ञेनंक

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ल्पन्ताम् ॥२४॥ चतस्रश्च । मेष्टौचमेष्टौचमेद्वादशचमेद्वादश
चमेषो[1]डशचमेषोडशचमेविꣳशतिश्चमेविꣳशतिश्चमेचतु
र्विꣳशतिश्चमेचतुर्विꣳशतिश्चमेष्टाविꣳशतिश्चमेष्टाविꣳशति
श्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेच
त्वारिꣳशच्चमेचत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वा
रिꣳशच्चमेष्टाचत्वारिꣳशच्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २५ ॥

---

१ षोडशशब्दे षड् दश इति पदद्वयम् । अत्र षड्दशदन्तयोः संख्यावयोऽर्थयोश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ४७ सू.) इत्यनेन षड्शब्दघटितान्त्यवर्णस्य डकारस्य सोपधे ओकारे षो इति कृते ततः परस्य संख्यावाचिनो दशशब्दस्य दकारस्य मूर्द्धन्ये क्रमेण डकारे च कृते षोडश इति ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

त्र्यविंश्च। मेत्र्यवीचंमेदित्यवाट्चंमेदित्यौहीचंमेपञ्चाविश्चमेप
ञ्चावीचंमेत्रिवत्सश्चंमेत्रिवत्साचंमेतुर्य्यवाट्चंमेतुर्य्यौहीचंमे
यज्ञेनंकल्पन्ताम्॥ २६ ॥ पष्ठवाट्च ॥ पष्ठवाट्चमेपष्ठौहीचंमऽ
उक्षाचंमेवशाचंमऽऋषभश्चंमेवेहच्चंमेनड्वाँश्चंमेधेनुश्चंमेयज्ञे
नंकल्पन्ताम्॥२७॥ [४-७] वाजायस्वाहा। प्रसवायस्वाहा
पिजायस्वाहाक्रतवेस्वाहावसवेस्वाहाहर्पतयेस्वाहाह्नेमुग्धा
यस्वाहामुग्धायवैनंशिनायस्वाहाविनंशिनऽआन्त्यायना

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यस्वाहान्त्यायभौवनायस्वाहाभुवनस्यपतयेस्वाहाधिपतये
स्वाहांप्प्रजापतयेस्वाहा ॥ इयन्तेराण्मित्रायय्यन्तासियमनऽ
ऊर्ज्जेत्त्वावृष्ट्यैत्त्वाप्प्रजानान्त्वाधिपत्त्याय ॥ २८ ॥ आयुर्य्य
ज्ञेन । कल्प्पताम्प्प्राणोयज्ञेनकल्प्पताञ्चक्षुर्य्यज्ञेनकल्प्पताꣳ
श्रोत्रँय्यज्ञेनकल्प्पतांव्वाग्ग्यज्ञेनकल्प्पताम्मनोयज्ञेनकल्प्पता
मात्त्मायज्ञेनकल्प्पताम्ब्रह्मायज्ञेनकल्प्पताञ्ज्योतिर्य्यज्ञेनक
ल्प्पताꣳस्वर्य्यज्ञेनकल्प्पताम्पृष्ठँय्यज्ञेनकल्प्पताँय्यज्ञोयज्ञेन

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कल्प्पताम् ॥ स्तोमंश्च्चयजुंश्च्चऽऋक्कचसामंचबृहच्चंरथन्तरञ्चं ॥
स्वंर्द्देवाऽअगन्ममाम्मृताऽअभूमप्प्रजापंतेंःप्प्रजाऽअंभूमव्वेट्स्वा
हां ॥२९॥ [२-८] व्वाजंस्यनु । प्प्रंसवेमातरंम्महीमदितिन्नामव्व
चंसाकरामहे ॥ यस्यांमिदंव्विश्श्वम्भुवंनमाविवेशतस्यांन्नोदेवः
संविताधर्म्मंसाविषत् ॥ ३० ॥ व्विश्श्वेऽअद्य । मरुतोव्विश्श्वंऽऊ
तीव्विश्श्वेभवन्त्वग्ग्नयंःसमिंद्धाः ॥ व्विश्श्वेनोदेवाऽअवसागंमन्तु
व्विश्श्वंमस्त्तुद्द्रविंणंव्वाजोंऽअस्म्मे ॥३१॥ व्वाजोंनः । सप्तप्प्र

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दिशश्चतंस्नोवापरावतं÷ ॥ व्वाजोनोव्विश्वैर्द्देवैर्द्धनंसाताविहावं
तु ॥ ३२ ॥ व्वाजोनः ॥ व्वाजोनोऽअद्यप्प्रसुंवातिदानंव्वाजो
देवाँ२॥ऽऋतुभिं÷कल्प्पयाति ॥ व्वाजोहिमासर्व्ववीरञ्जजान
व्विश्वाऽआशाव्वाजंपतिर्ज्जयेयम् ॥ ३३ ॥ व्वाजं÷पुरस्त्तांत् ॥
व्वाजं÷पुरस्त्तांदुतमंद्ध्यतोनोव्वाजोदेवान्हविषांव्वर्द्धयाति॥ व्वा
जोहिमासर्व्ववीरञ्चकारसर्व्वाऽआशाव्वाजंपतिर्भवेयम् ॥ ३४ ॥
सम्मां । सृजामिपयंसापृथिव्व्याःसम्मांसृजाम्म्युद्भिरोषंधी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भिः ॥ सोहंव्वाजꣳसनेयमग्ग्ने ॥ ३५ ॥ पयः पृथिव्याम् ॥
पयः पृथिव्याम्पयऽओषधीषुपयोदिव्व्यन्तरिक्षेपयोधाः ॥
पयस्वतीः प्प्रदिशः सन्तुमह्यम् ॥३६॥ देवस्यत्त्वा । सवितुः
प्प्रसवेश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ सरस्वत्यैव्वा
चोयन्तुर्य्यन्त्रेणाग्ग्नेः साम्म्राज्ज्येनाभिषिञ्चामि ॥३७॥ [८-९]
ऋताषाडृतधामा ॥ ऋताषाडृतधामाग्ग्निर्ग्गन्धर्व्वस्तस्यौषध
योप्सरसोमुदोनाम ॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्म्मैस्वाहा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वाट्टाभ्य॒ꣳस्वाहा ॥ ३८ ॥ स॒ꣳहि॒तोवि॒श्वसामा ॥ स॒ꣳहि॒तो
वि॒श्वसामा॒सूर्य्यो॑गन्ध॒र्व्वस्त॒स्य॒मरी॑चयो॒प्स॒रसं॑ऽआ॒यु॒वो॒नाम॑॥
सनं॑ऽइ॒दम्ब्र॒ह्म॒क्ष॒त्रम्पा॑तु॒तस्मै॑स्वाहा॒वाट्टाभ्य॒ꣳस्वाहा ॥ ३९ ॥
सु॒षु॒म्म्णःसू॒र्य्य॑रश्मि॒म्म॒ꣳ ॥ सु॒षु॒म्म्णःसू॒र्य्य॑रश्मि॒श्च॒न्द्रमा॑गन्ध॒
र्व्वस्त॒स्य॒नक्ष॑त्रा॒ण्ण्य॒प्स॒रसो॑भे॒कुर॑यो॒नाम॑॥ सनं॑ऽइ॒दम्ब्र॒ह्म॒क्ष॒त्र
म्पा॑तु॒तस्मै॑स्वाहा॒वाट्टाभ्य॒ꣳस्वाहा ॥ ४० ॥ इ॒षि॒रोवि॒श्वव्य॑
चाꣳ ॥ इ॒षि॒रोवि॒श्वव्य॑चा॒वातो॑गन्ध॒र्व्वस्त॒स्यापो॑ऽअप्प्स॒रस॒ऽऊ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

ज्र्योनामं ॥ सनंऽइदम्ब्रह्मंक्षत्रम्पांतुतस्म्मैस्वाहाव्वाट्ताभ्यःस्वाहां ॥ ४१ ॥ भुज्युःसुंपर्ण्णः ॥ भुज्युःसुंपर्ण्णोंयज्ञोगंन्धर्व्वस्तस्यदक्षिणाऽअप्सरसंस्तावानामं ॥ सनंऽइदम्ब्रह्मंक्षत्रम्पांतुतस्म्मैस्वाहाव्वाट्ताभ्यःस्वाहां ॥ ४२ ॥ प्रजापंतिर्व्विश्वकंर्म्मा ॥ प्रजापंतिर्व्विश्वकंर्म्मामनोंगन्धर्व्वस्तस्यंऽऋक्सामान्यंप्सरसऽएष्टंयोनामं ॥ सनंऽइदम्ब्रह्मंक्षत्रम्पांतुतस्मैस्वाहाव्वाट्ताभ्यःस्वाहां ॥ ४३ ॥ सनंः ॥ सनोंभुवनस्यपतेप्र

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जापतेयस्यंतऽउपरिगृहायस्यंवेह ॥ अस्म्मैब्रह्मणेस्म्मैक्षत्राय
महिशर्म्मयच्छस्वाहा ॥ ४४ ॥ समुद्रोसि ॥ समुद्रोसिन
भंस्वानार्द्रदानुःशम्भूर्म्मयोभूरभिमांव्वाहिस्वाहामारुतोसिम
रुतांङ्गणःशम्भूर्म्मयोभूरभिमांव्वाहिस्वाहावस्यूरसिदुवस्वाञ्छ
म्भूर्म्मयोभूरभिमांव्वाहिस्वाहा ॥ ४५ ॥ यास्ते ॥ यास्तेऽ
अग्नेसूर्य्येरुचोदिवमातन्वन्तिरश्मिभिः ॥ ताभिर्न्नोऽअद्य
सर्व्वाभीरुचेजनायनस्कृधि ॥४६॥ यावः ॥ यावोदेवाःसूर्य्ये

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रुचोगोष्ष्वश्वेषुयारुचं॑ः ॥ इन्द्राग्नीताभिः॑सर्व्वाभीरुचंन्नोधत्त बृहस्प्पते ॥४७॥ रुचंन्न॑ः ॥ रुचंन्नोधेहिब्राह्मणेषुरुचꣳराजसुन स्कृधि ॥ रुचंव्विश्श्येषुशूद्रेषुमयिधेहिरुचारुचम् ॥४८॥ तत्त्वा या मिब्रह्मणाव्वन्दमानस्तदाशास्तेयजमानोहविर्भिः ॥ अहे डमानोव्वरुणेहबोद्ध्युरुशꣳसमानऽआयुः॑प्प्रमोषीः॑ ॥ ४९ ॥ स्वर्ण्ण ॥ स्वर्ण्णघर्म्मः॑स्वाहास्वर्ण्णार्क्कः॑स्वाहास्वर्ण्णशुक्रः॑स्वाहा

१ स्वः नः इति पदे । अत्र समानपदत्वाभावेन "ऋषरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन णत्वाप्राप्तौ निषण्णाय रथ० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन णत्वनिपातः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वुर्ण्णज्ज्योतिः स्वाहा स्वुर्ण्णसूर्य्यः स्वाहा ॥५०॥ [१३-१०]
अग्निंस्युंनज्मि ॥ अग्निंस्युंनज्मिशवंसाघृतेनंदिव्यᳯं सु
पुर्ण्णंव्वयंसाबृहन्तंम् ॥ तेनंव्वयंङ्गमेमब्रध्नस्यंव्विष्टपᳬं स्वोरुहा
णाऽअधिनाकंमुत्तमम् ॥५१॥ शतम् ॥१०००॥ इमौते । पक्षा
वजरौपतत्रिणौयाभ्याᳬं रक्षांᳬंस्यपहᳬंस्यंग्ने ॥ ताभ्यां
म्पतेमसुकृतामुलोकंय्यत्रऽऋषयोजग्मुःप्रथमजाःपुराणाः
॥५२॥ इन्दुर्दक्षः । श्येनऽऋतावाहिरंण्ण्यपक्षᳯंशकुनोभु

सं. २४

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रण्णयुः ॥ महान्त्सधस्त्थेंध्रुवऽआनिषंत्तोनमंस्त्तेऽअस्त्तुमा
माहिᳪसीः ॥ ५३ ॥ दिवोमूर्द्धा । सिपृथिव्यानाभिरूर्ग्गपा
मोषंधीनाम् ॥ विश्वायुःᳪशर्म्मसप्प्रथानंमस्प्पथे ॥ ५४ ॥
विश्वंस्यमूर्द्धन् ॥ विश्वंस्यमूर्द्धन्नाधिंतिष्ठसिश्रितःसंमुद्रेतेहृदंय
मप्प्स्वायुंरपोदंत्तोदधिम्भिन्त ॥ दिवस्प्पर्ज्जन्न्यांदन्तरिंक्क्षात्त्पृ
थिव्यास्त्ततोंनोवृष्ट्यांव ॥ ५५ ॥ इष्टोयज्ञः ॥ इष्टोयज्ञोभृ

१ नमस्प्पथे अत्र "सदो द्यौर्नमस्कृतम्पिता पथेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३४ सू.) इत्यनेन कृतं पिता पथ इत्येतेषु परेषु यथासंख्यं सदः द्यौः नमः एतेषां विसर्गस्य सकारो विधीयते। तेनात्र पथे परे नमःपदघटितविसर्जनीयस्य सकारे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गुंभिराशीर्ह्वावसुंभिः ॥ तस्यंनऽइष्टस्यंप्प्रीतस्यद्द्रविंणेहागंमेः
॥ ५६ ॥ इष्टोऽअग्निः ॥ इष्टोऽअग्निराहुंतःपिपर्त्तुनऽइष्टः
हविः ॥ स्वगेदन्देवेब्भ्योनमंः ॥ ५७ ॥ [७-११] यदा
कूंतात् ॥ यदाकूंतात्त्समसुंस्स्रोद्धृदोवामनंसोवासम्भृंतञ्चक्षुंषो
वा ॥ तदंनुप्प्रेतंसुकृतांमुलोकँय्यत्रऽऋषंयोजग्ग्मुःप्प्रंथमजाः
पुंराणाः ॥ ५८ ॥ एतःसंधस्त्थ ॥ एतःसंधस्त्थपरिंतेददा
मियमावहांच्छेवधिञ्जातवेदाः ॥ अन्वागन्तायज्ञपंतिर्वोऽअ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऋतꣳस्म्मंजानीतपरमेव्व्योमन् ॥ ५९ ॥ एतज्ज्ञांनाथ । परमे
व्व्योमन्देवाः सधस्त्थाव्विदरूपमंस्य ॥ यदागच्छांत्पथिभि
र्द्देवयानैरिष्टापूर्त्तेकृणवाथाविरंस्म्मै ॥ ६० ॥ उद्बुद्ध्यस्व ॥
उद्बुद्ध्यस्वाग्ग्नेप्प्रतिजागृहित्वमिष्टापूर्त्तेसꣳसृंजेथामयञ्च ॥ अ
स्म्मिन्त्सधस्त्थेऽअद्ध्युत्तरंस्म्मिन्व्विश्वेदेवायजमानश्चसीदत
॥ ६१ ॥ येनव्वहंसि । सहस्रँय्येनाग्ग्नेसर्व्ववेदसम् ॥ तेनेमँ
य्यज्ज्ञन्नोनयस्वर्द्देवेषुगन्तवे ॥ ६२ ॥ प्रस्तरेणपरिधिनां ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्रुचावेद्यांचबर्हिषां ॥ ऋचेमँउयज्ञन्नोनयस्वर्द्देवेषुगन्तवे
॥ ६३ ॥ यद्दत्तम् ॥ यद्दत्तँउयत्त्परादानँउयत्त्पूर्त्तँउयाश्च्द
क्षिणाः ॥ तदग्निर्व्वैश्वकर्म्मणःस्वर्द्देवेषुनोदधत् ॥ ६४ ॥
यत्रधाराः ॥ यत्रधाराऽअनपेतामधोर्घृतस्यचयाः ॥ तद
ग्निर्व्वैश्वकर्म्मणःस्वर्द्देवेषुनोदधत् ॥ ६५ ॥ अग्निरस्मि ॥
अग्निरस्मिजन्मनाजातवेदाघृतम्मेचक्षुरमृतम्मऽआसन् ॥
अर्कस्त्रिधातूरजसोविमानोजस्त्रोघर्म्मोहविरस्मिनाम ॥ ६६ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऋचोनामं ॥ ऋचोनामांस्म्मियजूꣳषिनामांस्म्मिसामांनि
नामांस्म्मि ॥ येऽअग्ग्नयं꣡पाञ्च꣡जन्न्याऽअस्याम्पृंथिव्यामधिं ॥
तेषांमसित्त्वमुंत्तमꣳप्प्रनोजीवातंवेसुव ॥ ६७ ॥ [१०-१२]
वार्त्रंहत्त्यायशवंसे पृंतनाषाह्यांयच[1] ॥ इन्द्रत्त्वावंर्त्तया
मसि ॥ ६८ ॥ सहदांनुम्पुरुहूत । क्षियन्तंमहुस्त्तामिंन्द्रस
म्पिंणक्कुणांरुम् ॥ अभिवृत्रंवर्द्धमानम्पियांरुमपादंमिन्द्रतव[2]

१ पृतनाषाह्याय च अत्र "सहेः पृतनायाः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७५ सू.) इत्यनेन पृतनाशब्दात्परस्य सस्य षत्वं निपात्यते। २ अभिवृत्रम्। अत्र "अश्वरश्मि" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन प्राप्तो अभि इत्यस्य ह्रस्वेकारस्य दीर्घाकारो "अभिविख्येपंवीरविश्वत्सवृत्रवाजयन्तेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०० सू.) इत्यनेन अभेः परेषु एतेषु पदेषु निषिद्ध्यते तेनात्र वकारे परेऽपि दीर्घो न भवति।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सांजघन्थ ॥ ६९ ॥ त्विनं÷ ॥ त्विनंऽइन्द्रमृधोंजहिनीचायं च्छपृतन्युतः ॥ योऽअस्मांँ२॥ऽअंभिदासत्त्यधंरङ्गमयात मं÷ ॥ ७० ॥ मृगोन । भीमःकुंचुरोगिंरिष्ठाःपंरावतऽआ जंगन्थापरंस्याः ॥ सृकꣳसꣳशायंपविंमिन्द्रतिग्ग्मंविशत्रूंन्ता ढ्विमृधोंनुदस्व ॥ ७१ ॥ वैश्वानरोनं÷ ॥ वैश्वानरोनंऽ ऊतयऽआप्प्रयांतुपरावतं÷ ॥ अग्निर्नं÷सुष्टुतीरुपं ॥ ७२ ॥ पृष्टोदिवि । पृष्टोऽअग्निःपृंथिव्यामपृष्टोविश्वाऽओषंधीराविं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेश ॥ व्वैश्वानरश्सहंसापृष्टोऽअग्निश्सनोदिवासरि[1]षंस्पातुन
क्तम् ॥ ७३ ॥ अश्श्यामतम् ॥ अश्श्यामतङ्कामंमग्नेतवो
तीऽअश्श्यामंरयिꣳरयिवꣳसुवीरम् ॥ अश्श्यामव्वाजमभिवा
जयंन्तोश्श्यामंद्युम्नमंजराजरंन्ते ॥ ७४ ॥ व्वयन्तै ॥ व्वय
न्तैऽअध्वरंरिमाहिकामंमुत्तानहंस्त्तानमंसोपसद्यं ॥ यजिष्ठेन
मनंसायक्षिदेवानस्रेधतामन्मंनाव्विप्रोऽअग्ने ॥ ७५ ॥ धा

१ रिषष्पातु इति पदम् । अत्र "अध्वनो रजसो रिषः स्पृशस्पातौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. २८ सू.) इत्यनेन रिषः पदस्य विसर्जनीयस्य पातु पदे परे सत्वे षत्वेच "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पातुघटितपकारस्य द्वित्वे रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मुच्छदुग्निः ॥ धामच्छदुग्निरिन्द्रौब्रह्मादेवोबृहस्पतिः ॥
सचेतसोविश्वेदेवायज्ञम्प्रावन्तुनःशुभे ॥ ७६ ॥ त्वँय्यविष्ठ ।
दाशुषोनृँःपाहिशृणुधीगिरं ॥रक्षातोकमुतत्मना ॥ ७७ ॥
[१०-१३]इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामष्टादशोऽध्यायः १८॥
श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ स्वाद्वीन्त्वैकादश,
देवायज्ञंविँशतिः, सुरावन्तँसप्तदशो, दीरतान्त्रयोदश,
त्र्याजानुर्दश, सोमोराजाष्टौ, सीसेनतन्त्रँषोडश, सप्त पञ्च

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नवतिः ॥ [अ. १९ मं. ९५ अनु. ७] हरिःॐ ॥ स्वाद्वीन्त्वां । स्वादुनांतीव्राम्तीव्रेणामृतांममृतेन ॥ मधुमतीम्मधुमतासृजामिसᳬसोमेन ॥ सोमौस्यश्विभ्यांम्पच्यस्वसरंस्वत्यैपच्यस्वेन्द्रायसुत्राम्णेपच्यस्व ॥ १ ॥ परीतः ॥ परीतोषिञ्चतासुतᳬसोमोयऽउत्तमᳬहविः ॥ दधन्वायोनर्योऽअप्स्वन्तरासुषावसोममद्रिभिः ॥ २ ॥ वायोःपूतः । पवित्रे

१ परीतः सिञ्चता इति पदे । अत्र "उकारमितः सिञ्चता सोपधः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४६ सू.) इत्यनेन इतःसंबन्धिविसर्गस्य सिञ्चतौ परे सोपध उकारो विधीयते परश्च मूर्धन्यो भवति इति । सोपधे ओकारे सकारस्य मूर्धन्यत्वे च परीतोषिञ्चता इति सिद्धम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णप्प्रत्त्यङ्क्सोमोऽअतिंद्रुतः ॥ इन्द्रंस्स्ययुज्ज्यंसखा ॥ व्वायोः
पूतःपवित्त्रेणप्प्राङ्क्सोमोऽअतिंद्रुतः ॥ इन्द्रंस्स्ययुज्ज्यंसखा
॥ ३ ॥ पुनातिते । परिस्स्रुतक्षसोमक्षसूर्य्यस्स्यदुहिता ॥ व्वारेण
शश्श्वंतातना ॥ ४ ॥ ब्रह्मक्षत्रम् ॥ ब्रह्मक्षत्त्रम्पवतेतेजऽइन्द्रि
यक्षसुरंयासोमंःसुतऽआसुतोमदाय ॥ शुक्क्रेणदेवदेवताःपि
पृग्ग्धिरसेनान्नँय्यजमानायधेहि ॥ ५ ॥ कुविदङ्ग । यवम

१ अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०१ सू.) इत्यनेन हकारात्परस्य मकारस्य द्वित्वे प्राप्तेऽपि "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन द्वित्वविधानात्तेनैवात्र स्पर्शवर्णपरे मकारे तस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्तोसर्वंश्चिद्यथादान्त्यंनुपूर्वंवियूयं ॥ इहेहैषाङ्कृणुहिभोजंना
निर्येबर्हिषोनमंऽउक्तिँय्यजन्ति ॥ उपयामगृंहीतोस्याश्वि
भ्भ्यांन्त्वासरंस्वत्यैत्वेन्द्रांयत्त्वासुत्राम्म्णंऽएषतेयोनिस्तेज
सेत्त्वाश्वीभ्य्यांयत्त्वाबलांयत्त्वा ॥ ६ ॥ नानाहि । वांन्देवाहि
तᳯंसदंस्कृतम्मासᳯंसृंक्षाथाम्परमेव्योंमन् ॥ सुराँत्वमसिंशु
ष्मिणीसोमंऽएषमामांहिᳯंसीᳯंस्वाँय्योनिंमाविशन्तीं ॥ ७ ॥
उपयामगृंहीतोसि ॥ उपयामगृंहीतोस्याश्विनन्तेजंःसारस्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तंव्वीर्[1]य्यंमैन्द्रम्बलंम् ॥ एषतेयोनिर्म्मोदायत्त्वानन्दायत्त्वाम
हंसेत्त्वा ॥ ८ ॥ तेजोसि ॥ तेजोसितेजोमयिधेहिव्वीर्य्यम
सिव्वीर्य्यम्मयिधेहिबलमसिबलम्मयिधेह्योजोस्योजोमयिधे
हिमन्युरसिमन्युम्मयिधेहिसहोसिसहोमयिधेहि ॥ ९ ॥
साद्ध्याग्घ्रम् ॥ साद्ध्याग्घ्रंव्विषूचिकोभौवृकञ्चरक्क्षति ॥ श्येन
म्पतत्रिणꣳसिꣳहꣳसेमम्पात्त्वꣳहंसः ॥ १० ॥ यदापि
पेषं । मातरम्पुत्रःप्रमुदितोधयन् ॥ एतत्तदग्नेऽअनृणोभवा

१ अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा. अ. सू.) इत्यनेन यकारस्य द्वित्वम् । एवं व्वीर्य्यमसि ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्म्यहंतौपितरौमयां ॥ सम्पृचंस्त्थसम्मांभद्रेणंपृङ्क्तविपृचंस्त्थ
विमांपाप्मनांपृङ्क्त ॥ ११ ॥ [११-१] देवायज्ञम् ॥ देवाय
ज्ञमंतन्वतभेषजम्भिषजाश्विनां ॥ वाचासरंस्वतीभिषगिन्द्रां
येन्द्रियाणिदधंतः ॥ १२ ॥ दीक्षायैरूपम् ॥ दीक्षायैरूपꣳशं
ष्पांणिप्प्रायणीयंस्यतोक्मांनि ॥ क्रयस्यंरूपꣳसोमंस्यलाजाः
सोमाꣳशवोमधुं ॥ १३ ॥ आतित्थ्यरूपम्मासंरम् ॥ आति
त्थ्यरूपम्मासंरम्महावीरस्यंनग्नहुंः ॥ रूपमुंपसदांमेतात्ति ॥ २०५ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्रोरात्रींᳲसुरासुंता ॥ १४ ॥ सोमंस्यरूपम् ॥ सोमंस्यरूप
क्रींतस्यंपरिस्रुत्त्पारिंषिच्च्यते ॥ अश्विभ्भ्यांन्दुग्ग्धम्भैंषुजमि
न्द्रांयैन्द्रꣳसरंस्वत्त्या ॥ १५ ॥ आसन्दीरूपम् ॥ आसन्दी
रूपꣳरांजासन्द्यैव्वेद्यैंकुम्भीसुंराधानीं ॥ अन्तंरऽउत्तरवेद्यारू
पङ्कांरोतरोभिषक् ॥ १६ ॥ वेद्यावेदिंः ॥ वेद्यावेदिंᳲसमां
प्प्यतेबर्हिंषांबुर्हिरिंन्द्रियम् ॥ यूपेंनयूपंऽआप्प्यतेप्प्रणींतोऽ
अग्निरग्ग्निनां ॥ १७ ॥ हविर्द्धानँय्यत् ॥ हविर्द्धानँय्यद्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

शु. य.
संहि.
॥२०६॥ श्विनाग्नीद्ध्रꣳस्यत्त्सरंस्वती ॥ इन्द्रायैन्द्रꣳसदंस्कृतम्पंत्क्नीशा पू. अ.
लङ्गार्हंपत्त्यꣳ ॥ १८ ॥ प्रैषेभिं÷प्प्रैषान् ॥ प्रैषेभिं÷प्प्रैषा ॥ १९ ॥
नांप्नोत्त्याप्प्रीभिंराप्प्रीर्य्यज्ञस्यं ॥ प्रयाजेभिंरनुयाजान्वंषट्
कारेभिराहुंतीꣳ ॥ १९ ॥ पंशुभिं÷पशून् ॥ पशुभिं÷पशूनां
प्प्नोतिपुरोडांशैर्हुवीꣳष्ष्या ॥ छन्दोंभिꣳसामिधेनीर्य्या
ज्ज्याभिर्व्वषट्कारान् ॥ २० ॥ धानाꣳकंरम्भः । सक्त्तंवꣳपरी ॥२०६॥

१ पुरः दाशैः इति पदम् । अत्र "पुरोदाशे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४४ सू.) इत्यनेन पुरशब्दघटितविसर्गस्य उकारे दाशशब्दघटितस्य दकारस्य मूर्धन्ये डकारे "उवर्ण ओकारम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. ५४ सू.) इत्यनेन कंठ्यादकारादुत्तरे उवर्णे उभयो रकारोकारयोरोकारे पुरोडाशैः इति पदम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वाप॒ऽपयो॒दधिं ॥ सोमं॑स्य रू॒पꣳ ह॒विषं॒ऽआ॒मिक्षा॒व्वाजिं॑नम्म
धुं ॥ २१ ॥ धा॒नानां॒ꣳरू॒पम् ॥ धा॒नानां॒ꣳरू॒पङ्कुव॑लम्परी
वा॒पस्यं॒गो॒धूमाꣳ॒ ॥ सक्त्कूंना॒ꣳरू॒पम्बद॑रमु॒पवा॒कांꣳकर॒म्भस्यं
॥ २२ ॥ पयंसोरू॒पम् ॥ पयं॑सोरू॒पँऽयद्यवां॒दु॒ध्नोरू॒पङ्कर्क्कन्धूं
नि ॥ सोमं॑स्यरू॒पंव्वाजिं॑नꣳसौ॒म्म्यस्यं॑रू॒पमा॒मिक्षां ॥ २३ ॥
आश्श्रांवय ॥ आश्श्रांव॒येति॒स्स्तो॒त्रियां॑ꣳप्प्रत्त्या॒श्श्रा॒वो॒ऽअनुं
रूपꣳ ॥ यजेति॑धाय्या॒रू॒पम्प्र॑गा॒था॒येयजा॒म॒हा॒ऽ ॥ २४ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अर्द्धऽऋचैरुक्थानाम् ॥ अर्द्धऽऋचैरुक्थानांᳪं रूपम्पदैरा
प्नोतिनिविदः ॥ प्रणवैः शस्त्राणांᳪं रूपम्पयसासोमऽआ
प्यते ॥ २५ ॥ अश्विभ्याम्प्रातःᳪंसवनम् ॥ अश्विभ्याम्प्रा
तःᳪंसवनमिन्द्रेणैन्द्रम्माध्यन्दिनम् ॥ वैश्वदेवᳪंसरस्वत्यातृ
तीयमाप्तᳪंसवनम् ॥ २६ ॥ वायव्यैर्वायव्यानि ॥ वायव्यैर्वा
यव्यान्याप्नोतिसतेनद्रोणकलशम् ॥ कुम्भीभ्याम्मम्भृणौ
सुतेस्थालीभिस्थालीराप्नोति ॥ २७ ॥ यजुर्भिराप्यन्ते ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यजुर्ब्भिराप्प्यन्तेग्ग्रहाग्ग्रहैस्त्तोमांश्च्चविष्ट्टुतीः ॥ छन्दोंभिरु
क्क्थाशस्त्राणिसाम्म्नांवभृथऽआंप्प्यते ॥ २८ ॥ इडांभिर्ब्भ
क्क्षान् ॥ इडांभिर्ब्भक्क्षानांप्प्नोतिसूक्क्तवाकेनाशिषंः ॥ शँय्यु
नांपत्क्की[1]सँय्याजान्त्संमिष्ट्टयजुषांसँस्त्थाम् ॥ २९ ॥ व्व्रतेनं
दीक्क्षाम् ॥ व्व्रतेनंदीक्क्षामांप्प्नोतिदीक्क्षयांप्प्नोतिदक्क्षिणाम् ॥
दक्क्षिणाश्श्रद्धामांप्प्नोतिश्श्रद्धयांसत्त्यमांप्प्यते ॥ ३० ॥ एतावं

---

१ पत्क्की संय्याजान्। अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन प्राप्तस्य षस्य "अनुसन्तनोतु°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषेधे न षत्वम्। ततः "अन्तस्थामन्तस्थास्वनुनासिकां परसस्थानाम्। (शु. य. प्रा. ४ अ. १० सू.) इत्यनेन समः मकारस्य अन्तस्थे याजान्पदे अन्तस्थामनुनासिकामापद्यते। इति पस्य यकारे अनुनासिके रूपम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्रूपम् ॥ एतावंद्रूपँय्यज्ञस्ययद्देवैर्ब्रह्मणाकृतम् ॥ तदेतत्सर्व्व
माप्नोतियज्ञेसौत्रामणीसुते ॥ ३१ ॥ [२०-२] सुरांवन्त
म्बर्हिषदंम् ॥ सुरांवन्तम्बर्हिषदंᳬसुवीरँय्यज्ञᳬहिन्न्वन्तिम
हिषानमोभिः ॥ दधानाᳬसोमंन्दिविदेवतांसुमदेमेन्द्रँय्यज
मानाᳬस्वर्क्काः ॥ ३२ ॥ यस्ते ॥ यस्तेरसᳬसम्भृतऽओषधी
षुसोमंस्यशुष्मᳬसुरंयासुतस्य ॥ तेनंजिन्वयजमानम्मदेनस
रस्वतीमश्विनाविन्द्रंमग्निम् ॥ ३३ ॥ यमश्विना ॥ यम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्विनानमुंचेरासुरादधिसरंस्वत्त्यसुंनोदिन्द्रियायं ॥ इमन्तᳫं
शुक्कम्मधुंमन्तमिन्दुᳫंसोमᳫंराजांनमिहभंक्क्षयामि ॥ ३४ ॥
यंदत्रं । रिप्तᳫंरसिनंःसुतस्ययदिन्द्रोऽअपिंबच्छचीभिंः ॥
अहन्तदंस्यमनंसाशिवेनसोमᳫंराजांनमिहभंक्क्षयामि ॥ ३५ ॥
पितृब्भ्यंःस्वधायिब्भ्यंः । स्वधानमंःपितामहेब्भ्यंःस्वधा
यिब्भ्यंःस्वधानमःप्प्रपिंतामहेब्भ्यःस्वधायिब्भ्यंःस्वधान
मंः ॥ अक्क्षंन्पितरोमीमदन्तपितरोतीतृपन्तपितरःपितंरः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शुन्धध्वम् ॥ ३६ ॥ पुनन्तुमा । पितरः सोम्म्यासः पुनन्तु
मापितामहाः पुनन्तुप्प्रपितामहाः ॥ पवित्रेणशतायुषा ॥
पुनन्तुमापितामहाः पुनन्तुप्प्रपितामहाः ॥ पवित्रेणशतायु
षाव्विश्श्वमायुर्व्यश्श्नवै ॥ ३७ ॥ अग्नऽआयूꣳषि । पवसऽ
आसुवोर्ज्जमिषञ्चनः ॥ आरेबाधस्वदुच्छुनाम् ॥ ३८ ॥
पुनन्तुमा । देवजनाः पुनन्तुमनसाधियः ॥ पुनन्तुव्विश्श्वा
भूतानिजातवेदः पुनीहिमा ॥ ३९ ॥ पवित्रेणपुनीहि ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

माशुक्क्रेणंदेवदीद्यंत् ॥ अग्नेक्क्रत्त्वाक्क्रतुं१॥ऽरनु ॥ ४० ॥
यत्ते । पवित्रंमर्चिष्ष्यग्ग्नेव्वितंतमन्तरा ॥ ब्रह्मतेनंपुनातुमा
॥ ४१ ॥ पवंमानःसः ॥ पवंमानःसोऽअद्यनं÷पवित्रेंण
व्विचंर्षणिः ॥ यःपोतासपुंनातुमा ॥ ४२ ॥ उभाब्भ्यांन्देव ॥
सवितःपवित्रेंणसवेनंच ॥ माम्पुंनीहिव्विश्वतं÷ ॥ ४३ ॥
वैश्श्वदेवीपुंनती । देव्यागाद्यस्यांमिमाबह्वयस्तन्न्वोवीतपृष्ठाः॥
तयामदंन्तःसधमादेंषुव्वयंस्यांमपतंयोरयीणाम् ॥ ४४ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ये समानाः । समनसꣳ पितरो यमराज्ये ॥ तेषाँल्लोकः स्वधा
नमो यज्ञो देवेषु कल्पताम् ॥ ४५ ॥ ये समानाः । समनसो
जीवा जीवेषु मामकाः ॥ तेषाꣳ श्रीर्मयि कल्पतामस्मिँल्लो
के शतꣳ समाः ॥ ४६ ॥ द्वे सृती ॥ द्वे सृती अशृणवं पितॄ
णामहं देवानामुत मर्त्यानाम् ॥ ताभ्यामिदं विश्वमेजत्समे
ति यदन्तरा पितरं मातरं च ॥ ४७ ॥ इदꣳ हविः ॥ इदꣳ ह
विः प्रजननं मे अस्तु दशवीरꣳ सर्वगणꣳ स्वस्तये ॥ आत्मस

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सनिंप्प्रजासनिंपशुसनिंलोकुसन्न्यंभयसनिं ॥ अग्निःप्प्रजाम्बं
हुलाम्मैकरोत्त्वन्नम्पयोरेतोऽअस्म्मासुधत्त ॥४८॥ [१७-३]
उदीरताम् ॥ उदीरतामवंरऽउत्त्परासऽउन्न्मंद्ध्यमाःपितरंःसो
म्म्यासंः ॥ असुंय्यऽईयुरंवृकाऽऋतज्ञास्त्तेनोवन्तुपितरोह
वेषु ॥ ४९ ॥ अङ्गिरसोनंः । पितरोनवंग्ग्वाऽअथंर्व्वाणोभृगं
वंःसोम्म्यासंः ॥ तेषांव्वयꣳसुंमतौयज्ञियांनामपिंभुद्द्रेसौमन

१-२ प्रजासनि पशुसनि "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षकारप्राप्तौ "अनुसन्तनोतु°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषिद्ध्यते।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सेस्याम ॥ ५० ॥ येनं ॥ येनंपूर्वेपितरंसोम्म्यासोनूहि
रेसोमपीथंव्वसिष्ठाः ॥ तेभिर्यमःसंरराणोहवीष्युशन्नु
शद्भिःप्रतिकाममत्तु ॥ ५१ ॥ त्वंसोम ॥ त्वंसोमप्प्र
चिकितोमनीषात्त्वंरजिष्ठमनुनेषिपन्थाम् ॥ तवप्प्रणीती
पितरोनऽइन्दोदेवेषुरत्नमभजन्तधीराः ॥ ५२ ॥ त्वयाहि ॥
त्वयाहिनंपितरंसोमपूर्व्वेकर्म्माणिचक्रुःपवमानधीराः ॥
वन्वन्नवातंपरिधींऽ१।।रपोर्णुवीरेभिरश्वैर्म्मघवाभवानः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ ५३ ॥ त्वᳬसोम । पितृभिः॑सँविदानोनुद्यावापृथिवीऽ आततन्थ ॥ तस्मैतऽइन्दोहविषाविधेमव्वयᳬस्यामपतयो रयीणाम् ॥ ५४ ॥ बर्हिषदःपितरः ॥ बर्हिषदःपितरऽऊत्त्यु र्व्वागिमावोहव्याचकृमाजुषद्ध्वम् ॥ तऽआगतावसाशन्तमेना थानःशँय्योररपोदधात ॥ ५५ ॥ आहम् ॥ आहम्पितॄन्त्सु विदत्त्राँ२॥ऽअविञ्चिसनपातञ्चविक्क्रमणञ्चविष्णोः ॥ बर्हिष दोयेस्वधयासुतस्यभजन्तपित्त्वस्तऽइहागमिष्ठाः ॥ ५६ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

उपहूताः पितरः । सोम्यासो बर्हिष्येषु निधिषु प्रियेषु ॥
तऽआगमन्तु तऽइह श्रुवन्त्वधि ब्रुवन्तु तेवन्त्वस्मान् ॥ ५७ ॥
आयन्तु । नः पितरः सोम्यासोग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवया
नैः ॥ अस्मिन्यज्ञे स्वधया मदन्तोधि ब्रुवन्तु तेवन्त्वस्मान्
॥ ५८ ॥ अग्निष्वात्ताः पितरः ॥ अग्निष्वात्ताः पितरऽ
एह गच्छत सदः सदः सदत सुप्रणीतयः ॥ अत्ता हवीꣳषि
प्रयतानि बर्हिष्यथा रयिꣳ सर्ववीरन्दधातन ॥ ५९ ॥ येऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अग्निष्वात्ताः ॥ येऽअग्निष्वात्ता येऽअनग्निष्वात्ता मध्ये दिवः स्वधया मादयन्ते ॥ तेभ्यः स्वराडसुनीतिमेतां यथावशं तन्वं कल्पयाति ॥ ६० ॥ अग्निष्वात्तानृतुमतो हवामहे नाराशꣳसे सोमपीथं यऽआशुः ॥ ते नो विप्रासः सुहवा भवन्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ६१ ॥ [१३-४] आच्या जानु । दक्षिणतो निषद्येमं यज्ञमभि गृणीत विश्वे ॥ मा हिꣳसिष्ट पितरः केन

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

चिन्नोयद्वऽआगं÷पुरुषताकराम ॥ ६२ ॥ आसीनासोऽअरु
णीनाम् ॥ आसीनासोऽअरुणीनामुपस्थेरयिन्धत्तदाशुषेम
र्त्याय ॥ पुत्रेभ्यं÷पितरस्तस्यवस्वं÷प्रयच्छततऽइहोर्ज्जन्द
धात ॥ ६३ ॥ यमग्ने । कव्यवाहनत्त्वञ्चिन्मन्यसेरयिम् ॥
तन्नोगीर्भिःश्रवाय्यन्देवत्रापनयासुजम् ॥ ६४ ॥ योऽअ
ग्निः । कव्यवाहनःपितॄन्यक्षदृतावृधः ॥ प्रेदुहव्यानिवोच
तिदेवेभ्यश्चपितृभ्यऽआ ॥ ६५ ॥ त्वमग्ने ॥ त्वमग्नऽई

१ पनय सुजम् इति पदम् । अत्र "अथोदारिथपनय°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११३ सू.) इत्यनेन सूत्रोक्तपदानां यकारे परे दीर्घो विधीयते । तेन पनयासुजम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ड्डितꣳकंव्यवाहनावांड्व्यानिसुरभीणिकृत्त्वी ॥ प्रादांꣳपितृ
भ्भ्यंꣳस्वधयातेऽअंक्षन्नाड्ढित्त्वन्देंवप्प्रयंताहवीꣳषि ॥ ६६॥
येचं ॥ येचेहपितरोयेचनेहयाँश्चंव्विद्मयाँ२॥ऽउंचनप्प्रंवि
द्म ॥ त्वंव्वेत्थयतितेजांतवेदꣳस्वधाभिर्य्यंज्ञꣳसुकंतञ्जुषस्व
॥६७॥ इदम्पितृभ्भ्यंꣳ॥ इदम्पितृभ्भ्योनमोऽअस्त्त्वद्ययेपूर्व्वा
सोयऽउपंरासऽईयुः॥ येपात्थिवेरजस्यानिषंत्तायेवांनूनꣳसुवृ
जनांसुव्विक्षु॥६८॥ अधायथां। नꣳपितरꣳपरांसꣳप्प्रत्नासोऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

अग्नऽऋतमांशुषाणाः ॥ शुचीदंयन्दीधिंतिमुक्थशासꣳक्षामां
भिन्दन्तोंऽअरुणीरपंव्रन् ॥ ६९ ॥ उशन्तंस्त्वा ॥ उशन्तंस्त्वा
निधींमह्युशन्तꣳसमिंधीमहि ॥ उशन्नुंशतऽआवंहपितॄन्[1]हविं
षेऽअत्तंवे ॥ ७० ॥ अपाम्फेनेंन ॥ अपाम्फेनेंनुनमुंचेꣳशिरंऽ
इन्द्रोदंवर्त्तयꣳ ॥ विश्वायदजंयुस्पृधंः ॥ ७१ ॥ [१०-५]
सोमोराजां ॥ सोमोराजामृतꣳसुतऽऋजीषेणांजहान्मृत्युम् ॥

१ पितृन्हविषे । अत्र पितृन् पदस्य नस्य "ऋषरेभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे विधीयमानं णत्वं प्राप्तम् । परञ्च "प्रकृत्या पदान्तीयः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९० सू.) इत्यनेन पदान्तीयस्य नकारस्य णत्वं नोपपद्यते । इति निषेधान्न णत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऋतेनंसत्त्यमिन्द्रियंव्विपानꣳशुक्क्रमन्धंसऽइन्द्रंस्येन्द्रियमिद
म्पयोमृतम्मधु ॥ ७२ ॥ अद्भ्यःक्क्षीरम् ॥ अद्भ्यःक्क्षीरंव्व्यं
पिबत्कुङ्ङाङ्गिरसोधिया ॥ ऋतेनंसत्त्यमिन्द्रियंव्विपानꣳ
शुक्क्रमन्धंसऽइन्द्रंस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥ ७३ ॥ सो
मंमद्भ्यः ॥ सोमंमद्भ्योव्व्यंपिबच्छन्दंसाहꣳसःशुचिषत् ॥
ऋतेनंसत्त्यमिन्द्रियंव्विपानꣳशुक्क्रमन्धंसऽइन्द्रंस्येन्द्रियमि
दम्पयोमृतम्मधु ॥ ७४ ॥ शतम् ॥ ११०० ॥ अन्नात्परिस्रु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तं÷ ॥ अन्नात्परिस्रुतोरसम्ब्रह्मणाव्यपिबत्क्षत्रम्पयः सोमम्प्र
जापतिः ॥ ऋतेनंसत्यमिन्द्रियंविपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्र
स्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥ ७५ ॥ रेतोमूत्रम् ॥ रेतोमूत्रं
विजहातियोनिम्प्रविशदिन्द्रियम् ॥ गर्ब्भोजरायुणावृतऽउ
ल्वञ्जहातिजन्मना ॥ ऋतेनंसत्यमिन्द्रियंविपानꣳ शुक्रम
न्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥ ७६ ॥ दृष्ट्वारूपे ।
व्याकरोत्सत्यानृतेप्रजापतिः ॥ अश्रद्धामनृतेदधाच्छ्र

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्धाꣳसुत्त्येप्प्रजापतिः॥ ऋतेनंसत्त्यमिन्द्रियंव्विपानꣳशुक्क्रम
न्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥ ७७ ॥ व्वेदेनरू
पे । व्यपिबत्त्सुतासुतौप्प्रजापतिः ॥ ऋतेनंसत्त्यमिन्द्रियंव्वि
पानꣳशुक्क्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु॥७८॥
दृष्ट्वापरिस्स्रुतः ॥ दृष्ट्वापरिस्स्रुतोरसꣳशुक्क्रेणशुक्क्रंव्यपिब
त्पयꣳसोमम्प्रजापतिः॥ ऋतेनंसत्त्यमिन्द्रियंव्विपानꣳशुक्क्रम
न्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥ ७९ ॥ [८-६]

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सीसे॑न॒तन्त्र॑म्[1] ॥ सीसे॑न॒तन्त्र॒म्मन॑सामनी॒षिण॑ऽऊर्ण्णासू॒त्रेण॑क॒
वयो॑व्वयन्ति ॥ अ॒श्विना॑य॒ज्ञꣳस॑वि॒तासर॑स्व॒तीन्द्र॑स्यरू॒पंव्वरु॑णो
भि॒षज्ज्यन् ॥ ८० ॥ तद॑स्य । रू॒पम॒मृत॒ꣳशची॑भिस्ति॒स्रोद॑
धु॒र्द्दे॒वता॑ꣳसꣳररा॒णाः ॥ लोमा॑नि॒शष्पै॑र्ब्बहु॒धानतो॑क्मभि॒
स्त्वग॑स्यमा॒ꣳसम॑भवन्न॒लाजाः ॥ ८१ ॥ तद॒श्विना॑ । भि॒ष
जा॑रु॒द्रव॑र्त्तनी॒सर॑स्वती॒व्वयाति॒पेशो॒ऽअन्त॑रम् ॥ अ॒स्थिम॒ज्जान॒

१ सीसेन तन्त्रम् । अत्र "भाविभ्यः सः पं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षत्वापत्तौ "अनुसन्तनोतु°" । (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन निषिध्यते । अतो न षकार इत्यर्थः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्मासंरैहंकारोतुरेणदधंतोगवान्त्वचि ॥ ८२ ॥ सरंस्वतीम
नंसा । पेशुलंव्वसुनासंत्त्याभ्यांव्वयतिदर्शंतंव्वपुंः ॥ रसंम्प
रिस्नुतानरोहिंतन्नग्ग्नहुर्द्धीरस्त्तसंरन्नवेमं ॥ ८३ ॥ पर्यसाशुक्क
म् ॥ पयंसाशुक्कममृतंज्जनित्रंहसुरंयामूत्रांज्जनयन्तरेतंः ॥
अपामंतिन्दुर्म्मतिम्बाधंमानाऽऊवंद्ध्यंव्वातंहसर्व्वन्तदारात्
॥ ८४ ॥ इन्द्रंःसुत्रामां ॥ इन्द्रंःसुत्रामाहृदंयेनसत्त्यम्पुंरो
डाशेनसविताजंजान ॥ यकृत्क्कोमानंव्वरुंणोभिषज्ज्यन्मतंस्न्ने

सं. २७

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वायुर्व्यैर्न्नर्मिनातिपित्तम् ॥ ८५ ॥ आन्त्राणिंस्त्थालीः ॥ आन्त्रा
णिंस्त्थालीर्म्मधुपिन्वमानागुदाःपात्राणिसुदुघानधेनुः ॥ श्ये
नस्यपत्त्रन्नप्प्लीहाशचीभिरासन्दीनाभिरुदरन्नमाता ॥८६॥ कु
म्भोवनिष्ठुः ॥ कुम्भोवनिष्ठुर्ज्जनिताशचीभिर्य्यस्म्मिन्नग्ग्रेयो
न्याङ्गर्भोऽअन्तः ॥ प्लाशिर्व्यक्तःशतधारऽउत्त्सोदुहेनकु
म्भीस्वधाम्पितृभ्यः ॥८७॥ मुखꣳसत् ॥ मुखꣳसदस्यशिरऽ
इत्त्सतेनजिह्वापवित्रमश्श्विनासन्तसरस्वती ॥ चप्पन्नपायुर्भि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षगंस्यद्वालौर्व्वुस्त्तिर्न्नशेपोहरंसातरस्वी ॥ ८८ ॥ अश्विभ्या
न्नक्षुं÷ ॥ अश्विभ्यान्नक्षुरमृतङ्ग्रहांभ्यान्छागेनतेजोहविषांशृतेनं ॥ पक्ष्मांणिगोधूमैःकुवंलैरुतानिपेशोनशुक्कमासितं
व्वसाते ॥ ८९ ॥ अविन्नं । मेषोनासिव्वीर्य्यायप्प्राणस्यपन्थांऽअमृतोग्ग्रहांभ्याम् ॥ सरंस्वत्त्युपवाकैर्व्यानन्नस्यांनिबर्हिर्व्वदंरैर्ज्जजान ॥ ९० ॥ इन्द्रंस्यरूपम् ॥ इन्द्रंस्यरूपमृषभोबलांयकर्णाभ्याꣳश्रोत्रंममृतङ्ग्रहांभ्याम् ॥ यवानबर्हिर्भ्रु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विकेसंराणिकुर्कुन्धुंजज्ञेमधुंसारघम्मुखात् ॥ ९१ ॥ आत्क्मन्नुपस्त्थे ॥ आत्क्मन्नुपस्त्थेनवृकस्यलोमम्मुखेश्म्मश्श्रूणिन्ब्यांग्घ्रलोम ॥ केशानशीर्षन्न्यशंसेश्रियैशिखांसिह्हस्यलोमत्त्विषिरिन्द्रियाणि ॥ ९२ ॥ अङ्गान्न्यात्क्मन् ॥ अङ्गान्न्यात्क्मन्निभिषजातदुश्विनात्क्मानमङ्गैःसमंधात्त्सरंस्वती ॥ इन्द्रंस्यरूपꣳशतमांनमायुंश्चन्द्रेणज्योतिरमृतन्दधांनाः ॥ ९३ ॥ सरंस्वतीयोन्न्यांम् ॥ सरंस्वतीयोन्न्याङ्गर्भमन्तरश्विभ्यांम्प

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्क्वीसुकृतम्बिभर्त्ति ॥ अपाᳪंरसेनवरुणोनसाम्नेन्द्रᳪंश्रियै
जनयन्नप्सुराजा ॥ ९४ ॥ तेजः पशूनाम् ॥ तेजः पशू
नाᳪंहविरिन्द्रियावत्परिस्रुतापयसासारघम्मधु ॥ अश्वि
भ्यान्दुग्धम्भिषजासरस्वत्यासुतासुताभ्याममृतᳪंसोमऽइ
न्दुः ॥ ९५ ॥ [१६-७] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामेकोन
विंशतितमोऽध्यायः ॥ १९ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनु

१ अपाᳪंरसेन। अत्र "ऋषरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन विधीयमानं "स्वरयवहकपैश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेन एतैर्व्यवधानेऽप्यत्र णत्वं सकारस्य तदतिरिक्तवर्णस्य व्यवधानेनाप्राप्तमपि "शिलिसिमध्य०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९६ सू.) इत्यनेन णत्वमेतेषु व्यवहितेषु निषिध्यते तच्छिष्यबुद्धिव्युत्पत्त्यर्थम्। स्वरयवहकपातिरिक्तवर्णव्यवधाने ऋषरेभ्यो णत्वप्राप्त्यभावात्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वाकसूत्रम् ॥ क्षत्रस्ययोनिस्त्रयोदश, सद्देवादशा, म्यादधा
म्यष्टौ, योभूतानाञ्जतस्त्रः, समिद्धऽइन्द्रऽएकादश, ऽआया
त्वष्टौ, समिद्धोऽअग्निर्द्वादशा, श्विनाहविस्त्रयोदशा, श्विना
तेजसैकादश, नव नवतिः ॥ [अ. २० मं. ९० अ. ९]
हरिः ॐ ॥ क्षत्रस्ययोनिः ॥ क्षत्रस्ययोनिरसिक्षत्रस्यनाभि
रसि ॥ मात्त्वाहिꣳसीन्मामाहिꣳसीः ॥ १ ॥ निषसाद ।
धृतव्रतोव्वरुणःपस्त्त्यास्वा ॥ साम्म्राज्ज्यायसुक्रतुः ॥ मृत्त्योः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पांहिव्विद्योत्त्पांहि ॥ २ ॥ देवस्यंत्त्वा । सवितुश्प्प्रंसवेश्श्विनो
र्ब्बाहुब्भ्यांम्पूष्णोहस्त्तांब्भ्याम् ॥ अश्श्विनोब्भैषंज्ज्येनतेजंसे
ब्ब्रह्मवर्च्चसायाभिषिंञ्चामिसरंस्वत्त्यैभैषंज्ज्येनव्वीर्य्यायान्नाद्यां
याभिषिंञ्चामीन्द्रंस्येन्द्रियेणबलांयाश्श्रियैयशंसेभिषिंञ्चामि
॥ ३ ॥ कोंसि । कतमोंसिकस्म्मैंत्त्वाकायंत्त्वा ॥ सुश्श्लोंक
सुमंङ्गलसत्त्यंराजन् ॥ ४ ॥ शिरोंमे ॥ शिरोंमेश्श्रीर्य्यशोमु
खन्त्विषिंःकेशांश्श्चश्म्मश्श्रूंणि ॥ राजांमेप्प्राणोऽअमृतंᳬसम्म्रा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्वृचक्षुर्व्विराट्श्रोत्रम् ॥ ५ ॥ जिह्वामे । भद्द्रंव्वाङ्महोमनोम्
न्युःस्वराड्भामः ॥ मोदाꣳप्प्रमोदाऽअङ्गुलीरङ्गानिमित्रम्मे
सहः ॥ ६ ॥ बाहूमे ॥ बाहूमेबलमिन्द्रियꣳहस्तौमेकर्म्म
व्वीर्यम् ॥ आत्माक्षत्रमुरोमम ॥ ७ ॥ पृष्टीर्म्मे । राष्ट्रमु
दरमꣳसौग्ग्रीवाश्चश्रोणी । ऊरूऽअरत्नीजानुनीव्विशोमेङ्गा
निसर्व्वतः ॥ ८ ॥ नाभिर्म्मे । चित्तंव्विज्ञानम्पायुर्म्मेपचिति
र्भसत् ॥ आनन्दनन्दावाण्डौमेभगꣳसौभाग्ग्यम्पसः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जङ्घाभ्याम्पद्भ्यान्धर्म्मोस्मि विशिराजाप्रतितिष्ठितः ॥ ९ ॥
प्रतिक्षत्रे । प्रतितिष्ठामि राष्ट्रेप्रत्त्यश्वेषु प्रतितिष्ठामि गोषु
प्रत्त्यङ्गेषु प्रतितिष्ठाम्म्यात्मन्प्रतिप्राणेषु प्रतितिष्ठामि पुष्टे
प्रतिद्यावापृथिव्योः प्रतितिष्ठामि यज्ञे ॥ १० ॥ त्रयादेवाः ॥
त्रयादेवाऽएकादशत्रयस्त्रिंशाःसुराधसः ॥ बृहस्प्पतिपुरोहि
तादेवस्यसवितुःसवे ॥ देवादेवैरवन्तुमा ॥ ११ ॥ प्रथमाद्वि
तीयैः ॥ प्रथमाद्वितीयैर्द्वितीयास्तृतीयैस्तृतीयाःसत्त्येनस

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्वयँस्य॒ज्ञेनं॑य॒ज्ञोयजु॑र्भि॒र्यजूँ॑षि॒सामं॑भि॒ᳪ सामा॑न्यृ॒ग्भिर्ऋ
चः॑पु॒रोनुवा॒क्या॒भिᳪपुरोनुवा॒क्या॒या॒ज्या॒भिर्या॒ज्या॒वषट्कु
रैर्व॑षट्का॒रा॒ऽआहु॑तिभि॒राहु॑तयोमे॒कामा॒न्त्सम॑र्द्धयन्तु॒भूः॒स्वा
हा॑ ॥ १२ ॥ लोमा॑नि॒प्रय॑ति॒ᳪ ॥ लोमा॑नि॒प्रय॑ति॒र्मम॒त्वङ्म॒ऽ
आन॑ति॒राग॑ति॒ᳪ ॥ मा॒ᳪसम्म॒ऽउप॑नति॒र्वस्वास्थि॒मज्जा॒म॒ऽआ
न॑ति॒ᳪ ॥ १३ ॥ [१३-१] यद्दे॒वाᳪ ॥ यद्दे॒वादे॑वहेड॑नं॒देवा॑

१ पुरोनुवाक्याभिः । अत्र समानपदे "ऋषरेभ्यो णकारं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन णत्वप्राप्तौ "इन्द्राग्नी चित्रमान्ते°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९३ सू.) इत्यनेन निषेधाच्च णत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सङ्कृमाव्वयम् अग्निर्म्मातस्म्मादेनंसोव्विश्वान्मुञ्चत्त्वᳲहं
सᳲ ॥ १४ ॥ यदिदिवा ॥ यदिदिवायदिनक्तमेनांᳲसिचकृ
माव्वयम् ॥ व्वायुर्म्मातस्म्मादेनंसोव्विश्वान्मुञ्चत्त्वᳲहंसᳲ
॥ १५ ॥ यदिजाग्ग्रत् ॥ यदिजाग्ग्रद्यदिस्वप्नऽएनांᳲ
सिचकृमाव्वयम् ॥ सूर्य्योमातस्म्मादेनंसोव्विश्वान्मुञ्चत्त्वᳲ
हंसᳲ ॥ १६ ॥ यद्ग्रामे ॥ यद्ग्रामेयदरण्ण्येयत्त्सभायाँ
य्यदिन्द्रिये ॥ यच्छूद्रेयदर्य्येयदेनंश्चकृमाव्वयँय्यदेकस्या

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धिधर्म्माणितस्यांवयजंनमासि ॥ १७ ॥ यदापं॑ ॥ यदा
पोऽअग्घ्याऽइतिव्वरुणेतिशपामहेततोव्वरुणनोमुञ्च ॥ अवं
भृथनिचुम्पुणनिचेरुरांसिनिचुम्पुणः ॥ अवंदेवैर्देवकृतमेनोय
क्ष्यवमर्त्यैर्मर्त्यकृतम्पुरुराव्णोदेवरिषस्पाहि ॥ १८ ॥ समु
द्रेते ॥ समुद्रेतेहृदयमप्स्वन्तःसन्त्वाविशन्त्वोषधीरुतापं॑ ॥
सुमित्रियानऽआपऽओषधयः सन्तुदुर्म्मित्रियास्तस्मैस
न्तुयोस्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्विष्मः ॥ १९ ॥ द्रुपदादिवमुमु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चाानः । स्विन्नःस्नातोमलांदिव ॥ पूतम्पवित्रेंणेवाज्ज्यमापंः
शुन्धन्तुमैनंसः ॥ २० ॥ उद्वयम् ॥ उद्वयन्तमंसस्पारिस्वः
पश्यंन्तऽउत्तंरम् ॥ देवन्देंवत्रासूर्य्यमगंन्मज्ज्योतिरुत्तमम्
॥ २१ ॥ अपोऽअद्य ॥ अपोऽअद्यान्वंचारिषद्धरसेंनसमंसृ
क्ष्महि ॥ पयंस्वानग्नऽआगंमन्तम्मासꣳसृंजवर्च्चसाप्प्रजयां
चधनेंनच ॥ २२ ॥ एधोंसि ॥ एधोंस्येधिषीमहिंसमिदंसि
तेजोंसितेजोमयिंधेहि ॥ समावंवर्त्तिपृथिवीसमुषाःसमुसू

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऽर्यैः ॥ समुद्विश्वमिदञ्जगत् ॥ वैश्वानरज्ज्योतिर्भूयासंवि
भून्कामान्व्यश्नवैभूःस्वाहा ॥ २३॥ [१०-२] ॥ अभ्या
दधामि । समिधमग्नेव्रतपतेत्त्वयि ॥ व्रतञ्चश्रद्धाञ्चोपैमी
न्धेत्त्वादीक्षितोऽअहम् ॥ २४॥ यत्रब्रह्म । चक्षत्रञ्चसम्य
ञ्चौचरतःसह ॥ तँल्लोकम्पुण्यम्प्रज्ञेषँयत्रदेवाःसहाग्निना
॥ २५ ॥ यत्रेन्द्रः ॥ यत्रेन्द्रश्चवायुश्चसम्यञ्चौचरतःसह ॥
तँल्लोकम्पुण्यम्प्रज्ञेषँयत्रसेदिर्नविद्यते ॥ २६॥ अंशुना

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ते ॥ अद्दशुनांतेऽअद्दशुश्पृंञ्चयताम्परुंषापरुंः ॥ गुन्धस्त्तेसो
मंमवतुमदांयुरसोऽअच्च्युंतं ॥ २७ ॥ सिञ्चान्तिपरिं । षिञ्च
न्त्युत्त्सिञ्चन्तिपुनन्तिच ॥ सुरांयैबुभ्रुवैमदैंकिन्त्वोव्वंदातिकि
न्त्वः ॥ २८ ॥ धानावंन्तङ्करम्भिणंम् ॥ धानावंन्तङ्करम्भि
णंमपूपवंन्तमुक्थिनंम् ॥ इन्द्रंप्प्रातर्ज्जुंषस्वनः ॥ २९ ॥ बृह
दिन्द्राय । गायतमरुंतोव्वृत्रहन्तंमम् ॥ येनुज्ज्योतिरजंनयन्नृ
तावृधोंदेवन्देवायुजागृंवि ॥ ३० ॥ अद्ध्वंर्य्योऽअद्रिंभिः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुतꣳसोमम्पवित्रऽआनय ॥ पुनाहीन्द्रायपातवे ॥ ३१ ॥
[८-३] योभूतानाम् ॥ योभूतानामधिपतिर्य्यस्मिँल्लोकाऽ
अधिश्रिताः ॥ सऽईशेमहतोमहाँस्तेनगृह्णामित्वामहम्म
यिगृह्णामित्वामहम् ॥ ३२ ॥ उपयामगृहीतोसि ॥ उपयाम
गृहीतोस्यश्विभ्यान्त्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्राम्णऽएष
तेयोनिरश्विभ्यान्त्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्राम्णे ॥ ३३ ॥
प्राणपामे ॥ प्राणपामेऽअपानपाश्चक्षुष्पाःश्रोत्रपाश्चमे ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वाचोमेव्विश्वभेषजोमनसोसिव्विलायकः ॥ ३४ ॥ अश्विनं
कृतस्यते ॥ अश्विनंकृतस्यतेसरस्वतिकृतस्येन्द्रेणसुत्राम्म्णाकृ
तस्य ॥ उपहूतऽउपहूतस्यभक्क्षयामि ॥ ३५ ॥ [४-४]
समिद्धऽइन्द्रः ॥ समिद्धऽइन्द्र[1]ऽउषसामनीकेपुरोरुचापूर्व्वकृ
द्वावृधानः ॥ त्रिभिर्द्देवैस्त्रिꣳशताव्वज्ज्रबाहुर्ज्जघानव्वृत्रंव्विदु
रोव्ववार ॥३६॥ नराशꣳसꣳप्प्रति ॥ नराशꣳसꣳप्प्रतिशूरोमि

---

१ इन्द्रऽउषसा। अत्र "उषमहोभिः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेनास्मिन्परिगणितेभ्यः परेभ्य एव उषशब्दाकारस्य दीर्घविधानान्नात्र दीर्घः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मांनुस्त्तनूनपाुत्त्प्रतिंयुज्ञस्युधामं ॥ गोभिंर्व्वपावान्मधुंनासम्
ञ्जन्हिरंण्ण्यैश्श्चुन्द्रीयंजतिुप्प्रचैतांः ॥ ३७ ॥ ईुडितोदुवैः ॥
ईुडितोदुवैर्हरिंवाँ २॥ ऽअभिुष्टिराजुह्वांनोहुविषाुशर्द्धमानः ॥
पुरन्दुरोगोत्त्रभिद्वज्ज्रंबाहुरायांतुयुज्ञमुपंनोजुषाुणः ॥ ३८ ॥
जुषाुणोबुर्हिः ॥ जुषाुणोबुर्हिर्हरिंवान्नुऽइन्द्रंः प्प्राुचीनंᳬसीद
त्त्प्रुदिशांपृथिुव्याः ॥ उुरुप्प्रथाुःप्प्रथंमानᳬस्योनमांदिुत्त्यैर्
क्तंव्वसुंभिःसुजोषांः ॥ ३९ ॥ इन्द्रुन्दुरंः । कवुष्ष्योुधावंमा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

नाव्वृषाणँऽस्यन्तुजनंयꣳसुपत्नीꣳ ॥ द्वारोदेवीरभितोव्विश्रंय
न्ताꣳसुवीराव्वीरम्प्रथमानामहोभिः ॥ ४० ॥ [१]उषासानक्ता ।
बृहतीबृहन्तम्पयस्वतीसुदुघेशूरमिन्द्रम् ॥ तन्तुन्ततम्पेशसा
संवयन्तीदेवानान्देवँऽयजतꣳसुरुक्मे ॥ ४१ ॥ दैव्यामिमा
ना ॥ दैव्यामिमानामनुषꣳपुरुत्राहोताराविन्द्रम्प्रथमासुवा
चा ॥ मूर्द्धन्यज्ञस्यमधुनादधानाप्[२]प्राचीनञ्ज्योतिर्हविषावृधा

१ प्रथमानामहोभिः उषासा । अत्र "उषमहोभिः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन उष इत्ययं ह्रस्वो दीर्घमापद्यते महोभिः नक्त इम् इकार-एकारौकारनकारेभ्यः परश्चेत् । तेन महोभिः परस्य उषशब्दाकारस्य दीर्घाकारः । अत्र महोभिःशब्दात्पर उषशब्दो वर्तते । २ प्राचीनञ्ज्योतिः । अत्र "स्वर-यवहकपैश्च" इत्यनेनैतैरेवव्यवधाने समानपदे "ऋषरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन विधीयमानस्य णत्वस्यात्र

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तꣳ ॥ ४२ ॥ तिस्रोदेवीः ॥ तिस्रोदेवीर्हविषावर्द्धमानाऽइ
न्द्रञ्जुषाणाजनयोनपत्नीꣳ ॥ अच्छिन्नन्तन्तुम्पयसासरस्व
तीडादेवीभारतीविश्वतूर्त्तिꣳ ॥ ४३ ॥ त्वष्टादधत् ॥ त्वष्टाद
धच्छुष्ममिन्द्रायवृष्णेपाकोचिष्टुर्यशसेपुरूणि ॥ वृषाय
जन्वृषणम्भूरिरेतामूर्द्धन्यज्ञस्यसमनक्तुदेवान् ॥ ४४ ॥ वन
स्पतिरवसृष्टꣳ ॥ वनस्पतिरवसृष्टोनपाशैस्त्मन्यासमञ्ज

व्यवधानोक्तातिरिक्तचवर्गस्य व्यवधानेनाप्राप्तं णत्वं "शिलिसिवर्गमध्यमव्यवहितोऽपि°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९६ सू.) इत्यनेन शकार-लकार-सकार-व्यवहितो मध्यमवर्गैश्चटतवर्गैर्व्यवहित ऋषरेभ्य उत्तरो नकारः प्रकृत्या भवति । इति णकारो निषिद्ध्यते तच्छिष्यबुद्धिव्युत्पत्त्यर्थम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE- Delhi

न्धांमितानदेवः ॥ इन्द्रंस्यहृव्यैर्ज्जठरंम्पृणानःस्वदांतियज्ञ
म्मधुंनाघृतेनं ॥ ४५ ॥ स्तोकानामिन्दुंम् ॥ स्तोकाना
मिन्दुम्प्रतिशूरऽइन्द्रोवृ[1]षायमांणोवृषभस्तुंराषाट् ॥ घृतप्रु
षामनंसामोदंमानाःस्वाहांदेवाऽअमृतांमादयन्ताम् ॥ ४६ ॥
[११-५] आयांतु ॥ आयात्त्विन्द्रोवंसऽउपंनऽइहस्तु
तःसंधमादंस्तुशूरः ॥ वावृधानस्तविंषीर्य्यस्यपूर्व्वीर्द्यौर्न्न
क्षत्रमभिभूंतिपुष्यांत् ॥ ४७ ॥ आनंः ॥ आनऽइन्द्रो

१ वृषायमाणः। अत्र यकारे परे वृषशब्दाकारस्य "अथोदारिथ" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन दीर्घः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दूरादानेऽआसादभिष्टिकृदवसेयासदुग्ग्रः ॥ ओजिष्ठेभिर्न्नृपति
र्व्वज्ज्रंबाहुꣳसङ्गेसमत्त्सुतुर्व्वाणिः पृतन्न्यून् ॥ ४८ ॥ आनः ॥
आनऽइन्द्रोहरिभिर्य्यात्त्वच्छार्व्वाचीनोवसेराधसेच ॥ तिष्ठा
तिव्वज्ज्रीमघवाव्विरप्प्शीमँय्यज्ञमनुनोव्वाजसातौ ॥ ४९ ॥
त्रातारमिन्द्रम् ॥ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रꣳहवेहवेसुहवꣳ
शूरमिन्द्रम् ॥ ह्वयामिशक्क्रम्पुरुहूतमिन्द्रꣳस्वस्तिनोमघवा
धात्त्विन्द्रः ॥ ५० ॥ इन्द्रः सुत्रामा ॥ इन्द्रः सुत्रामास्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वाँ २॥ ऽअवोभिꣳसुमृडीकोभवतुव्विश्ववेदाः ॥ बाधंतान्द्वेषोऽ
अभयङ्कृणोतुसुवीर्यस्यपतयꣳस्याम ॥ ५१ ॥ तस्यंव्वयम् ॥
तस्यंव्वयꣳसुमतौयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम ॥ ससुत्रा
मास्ववाँऽइन्द्रोऽअस्मेऽआराच्चिद्द्वेषःसनुतर्युयोतु ॥ ५२ ॥
आमन्द्रैः ॥ आमन्द्रैरिन्द्रहरिभिर्याहिमयूररोमभिः ॥
मात्त्वाकेचिन्नियमन्विन्नपाशिनोतिधन्वेवताँ२॥ऽइहि॥ ५३ ॥
एवेत् ॥ एवेदिन्द्रंव्वृषणंव्वज्रबाहुंव्वसिष्ठासोऽअभ्यर्चन्त्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्कैँः ॥ सनंस्तुतोवीरवंद्धातुगोमंद्यूयम्पांतस्वस्तिभिःसदांनः
॥ ५४ ॥ [८-६] समिद्धोऽअग्निः ॥ समिद्धोऽअग्निरंश्वि
नातप्तोघर्म्मोंविराट्सुतः ॥ दुहेधेनुःसरंस्वतीसोमंꣳशुक्रमि
हेन्द्रियम् ॥ ५५ ॥ तनूपाभिषजां । सुतेश्विनोभासरंस्वती ॥
मध्वारजांꣳसीन्द्रियमिन्द्रांयपथिभिर्वहान् ॥ ५६ ॥ इन्द्रा
येन्दुंम् ॥ इन्द्रायेन्दुꣳसरंस्वतीनराशꣳसेननग्नहुंम् ॥ अधां
तामश्विनामधुंभेषजम्भिषजांसुते ॥ ५७ ॥ आजुह्वांनासरं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वती ॥ आजुह्वाना सरस्वतीन्द्रायेन्द्रियाणिवीर्य्यम् ॥ इडा
भिरश्विनाविषꣳसमूर्ज्जꣳसꣳरयिन्दधुः ॥ ५८ ॥ अश्विनान
मुचेः । सुतꣳसोमꣳशुक्रम्परिस्रुता ॥ सरस्वतीतमाभरद्ब
र्हिषेन्द्रायपातवे ॥ ५९ ॥ कवष्योन । व्यचस्वतीरश्विभ्यान्न
दुरोदिशः ॥ इन्द्रोनरोदसीऽउभेदुहेकामान्त्सरस्वती ॥ ६० ॥
उषासानक्तम् ॥ उषासानक्तमश्विनादिवेन्द्रꣳसायमिन्द्रि
यैः ॥ सञ्ज्ञानानेसुपेशसासमञ्जातेसरस्वत्या ॥ ६१ ॥ पातन्नः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पातन्नोऽअश्विनादिवांपाहिनक्तंᳬसरस्वति ॥ दैव्यांहोतारा
भिषजापातमिन्द्रᳬसचांसुते ॥ ६२ ॥ तिस्रस्त्रेधा । सरंस्वत्य
श्विनाभारतीडां ॥ तीव्रम्पंरिस्रुतासोममिन्द्रांयसुषुवुर्म्मदंम्
॥ ६३ ॥ अश्विनांभेषजम् ॥ अश्विनांभेषजम्मधुंभेषजन्नᳬ
सरंस्वती ॥ इन्द्रेत्त्वष्टायशᳬश्श्रियंᳬरूपᳬरूपमधुᳬसुते ॥६४॥
ऋतुथेन्द्रं÷ ॥ ऋतुथेन्द्रोवनस्पतिं÷शशमानᳶपंरिस्रुता ॥
कीलालंमश्विभ्याम्मधुंदुहेधेनुᳶसरंस्वती ॥ ६५ ॥ गोभिर्न ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सोमंमाश्विनामासंरेणपरिस्रुतां ॥ समंधातह्वसरंस्वत्त्यास्वाहे
न्द्रैंसुतम्मधुं ॥ ६६ ॥ [१२-७] अश्विनांहविः ॥ अश्वि
नांहविरिंन्द्रियन्नमुंचेर्द्धियासरंस्वती ॥ आशुक्क्रमांसुराद्वसुंम
घमिन्द्रांयजभ्भ्रिरे ॥ ६७ ॥ यमश्विनां ॥ यमश्विनासरं
स्वतीहविषेन्द्रमवंर्द्धयन् ॥ सबिंभेदव्वलम्मघन्नमुंचावासुरेस
चां ॥ ६८ ॥ तमिन्द्रंम् ॥ तमिन्द्रंम्पशवंहसचाश्विनोभासरं
स्वती ॥ दधांनाऽअभ्भ्यनूषतहविषांयज्ञऽइंन्द्रियैः ॥ ६९ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सऽइन्द्रैं ॥ सऽइन्द्रंऽइन्द्रियन्दधुःसंविताव्वरुणोभगंः ॥ ससु
त्रामांहविष्पंतिर्य्यजंमानायसश्चत ॥७०॥ सवितावरुंणं ॥
सवितावरुंणोदधद्यजंमानायदाशुषें ॥ आदंत्तनमुंचेर्व्वसुंसुत्रा
माबलंमिन्द्रियम् ॥ ७१ ॥ व्वरुंणंक्षत्रम् ॥ व्वरुंणंक्षत्रमिं
न्द्रियम्भगैनसवितार्श्रियंम् ॥ सुत्रामायशंसाबलन्दधांनाय
ज्ञमांशत ॥ ७२ ॥ अश्विनागोभिंः ॥ अश्विनागोभिंरिन्द्र
यमश्वेभिर्व्वीर्य्यम्बलंम् ॥ हविषेन्द्रंसरंस्वतीयजंमानमवर्द्ध

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यन् ॥ ७३ ॥ तानासंत्त्या । सुपेशंसाहिरंण्ण्यवर्त्तनीनरां ॥
सरंस्वतीहुविष्म्मतीन्द्रकर्म्मँसुनोवत ॥ ७४ ॥ ताभिषजां ।
सुकर्म्मँणासासुदुघासरंस्वती ॥ सव्वृंत्रहाशतक्कंतुरिन्द्रांयदधु
रिन्द्रियम् ॥ ७५ ॥ सुवꣳसुरामंम् ॥ सुवꣳसुरामंम
श्विनानमुंचावासुरेसचां ॥ व्विपिपानाःसंरस्वतीन्द्रङ्कर्म्मँ
स्वावत ॥ ७६ ॥ पुत्रमिंवपितरौं ॥ पुत्रमिंवपितरांव
श्विनोभेन्द्रावथुꣳकाव्यैँर्दꣳसनांभिः ॥ यत्सुरामंव्यपिबꣳश

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चीभिꣳसरस्वतीत्त्वामघवन्नभिष्णक् ॥ ७७ ॥ यस्मिन्न
श्वासꣳ॥ यस्मिन्नश्वासऽऋषभासऽउक्क्षणोव्वशामेषाऽअवसृ
ष्टासऽआहुताꣳ ॥ कीलालपेसोमपृष्ठायव्वेधसेहृदामतिञ्जनय
चारुमग्नये ॥ ७८ ॥ अहाव्यग्ने । हविरास्येतेस्रुचीवघृत
ञ्चम्म्वीवसोम ॥ व्वाजसानिꣳरयिमस्म्मेसुवीरम्प्रशस्त्तन्धे
हियशसम्बृहन्तम् ॥ ७९ ॥ [१३-८] शतम् १२०० ॥ ॥२३१॥
अश्विनातेजसा ॥ अश्विनातेजसाचक्क्षुःप्प्राणेनसरस्वतीव्वी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऽर्यम् ॥ व्वाचेन्द्रोबलेनेन्द्रांयदधुरिन्द्रियम् ॥ ८० ॥ गोमं[1]
दूपुणांसत्त्या ॥ गोमंदूपुणांसत्त्याश्वांवद्यातमश्विना ॥ व्वर्त्ती
रुद्रानृपाय्यंम् ॥ ८१ ॥ नयत् ॥ नयत्त्परोनान्तंरऽआदुध
र्षद्दूषण्णवसू ॥ दुःशंसोमर्त्त्यौंरिपुः ॥ ८२ ॥ तानं÷ ॥
तानऽआवोंढमश्विनारायिम्पिशङ्गंसन्दृशम् ॥ धिषण्ण्यांव्वरि
वोविदंम् ॥ ८३ ॥ पावकानं÷ ॥ पावकानःसरंस्वतीव्वाजे

१ गोमदूपु णासत्या । अत्र समानपदत्वाभावेन णत्वाप्राप्तौ "निषण्णाय°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन णत्वस्य निपातः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

शु. य. संहि. ॥२३२॥ पू. अ. ॥ २० ॥

भिर्व्वाजिनीवती ॥ यज्ञंव्वष्टुधियावसुꣳ ॥ ८४ ॥ चोदयित्री
सूनृतानाम् ॥ चोदयित्रीसूनृतानाञ्चेतन्तीसुमतीनाम् ॥
यज्ञन्दधेसरस्वती ॥ ८५ ॥ महोऽअर्ण्णः ॥ महोऽअर्ण्णꣳ
सरस्वतीप्प्रचेतयतिकेतुना ॥ धियोव्विश्श्वाव्विराजति ॥ ८६ ॥
इन्द्रायाहि । चित्रभानोसुताऽइमेत्त्वायवः ॥ अण्वीभिस्त्त
नापूतासः ॥ ८७ ॥ इन्द्रायाहि । धियेषितोव्विप्प्रजूतꣳ ॥२३३॥

१ चित्रभानो । अत्र समानपदे "ऋपरेभ्यः" इत्यनेन भस्य व्यवधानेनाप्राप्तौ "स्वरयवहकपैश्च" इत्यनेन पवर्गव्यवधानेऽपि णत्वप्रतिप्रसवेन पुनर्णत्वप्राप्तौ "इन्द्राग्नी चित्रभानो°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९३ सू.) इत्यनेन निषिद्ध्यते ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुताव॑तः ॥ उप॒ ब्रह्मा॑णि वाघतः॑ ॥ ८८ ॥ इन्द्राया॑हि ॥
इन्द्राया॑हि तूतुजा॒नऽउप॒ ब्रह्मा॑णि हरिवः ॥ सु॒ते द॑धिष्व न॒श्च॑
नः॑ ॥ ८९ ॥ अ॒श्विना॑ पिबताम् ॥ अ॒श्विना॑ पिबता॒म्मधु॒ सर॑
स्वत्या स॒जोष॑सा ॥ इन्द्रः॑ सु॒त्रामा॑ वृत्र॒हा जु॒षता॑ᳬ सो॒म्म्यम्म
धुं ॥ ९० ॥ [११-९] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांविंशति-
तमोऽध्यायः ॥ २० ॥ पूर्वविंशतौ मंत्रसंख्या १२११ ॥

---

१ सुतावतः । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुव°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे सुतस्याकारस्य दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इति श्रीवाजसनेयसंहितायां पूर्वविंशतिः समाप्ता ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथ श्रीवाजसनेयसंहितोत्तरविंशतिप्रारम्भः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ इमम्मे, समिद्धोऽ
अग्निरेकादशकौ, व्वसन्तेनऽऋतुना षड्, होतायक्षत्त्समिधा
ग्निन्द्वादशा, श्विनौच्छागस्य सप्त, देवम्बर्हिश्चतुर्द्दश, षडेक
षष्टिः [अ. २१ मं. ६१ अनु. ६] ॥ हरिःॐ ॥ इमम्मे । व्वरु
णश्श्रुधीहवमद्याचमृडय ॥ त्वामवस्युराचके ॥ १ ॥ तत्त्वा ।
यामिब्रह्मणाव्वन्दमानस्तदाशास्तेयजमानोहविर्भिः ॥ ॥ १ ॥
अहेडमानोव्वरुणेहबोद्ध्युरुशꣳसमानऽआयुः प्प्रमोषीः ॥ २ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्वन्नः ॥ त्वन्नोऽअग्नेव्वरुणस्यव्विद्वान्देवस्यहेडोऽअ[1]वयासि
सीष्ठाꣳ ॥ यजिष्ठोव्वह्नितमꣳशोशुचानोव्विश्वाद्वेषाꣳसिप्प्रमुमु
ग्ध्यस्म्मत् ॥ ३ ॥ सत्त्वम् ॥ सत्त्वन्नोऽअग्नेवमोभवोतीनेदि
ष्ठोऽअस्याऽउषसोव्युष्टौ ॥ अवयक्ष्वनोव्वरुणꣳरराणोव्वीहिमृ
डीकꣳसुहवोनऽएधि ॥ ४ ॥ महीमूषु । मा[2]तरꣳसुव्रतानामृत

१ अवयासिसीष्ठाः । अत्र "भाविभ्यः स षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षत्वप्राप्तौ "पृथिविदिव्युपरिचर्षणिशकुनियासिभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे न षत्वम् ।

२ मातरसुव्रꣳतानाम् । वर्णे तु मात्रिके पूर्वे ह्यनुस्वारो द्विमात्रिकः । या. शि. । मात्रिके ह्रस्ववर्णपूर्वेऽनुस्वारो द्विमात्रिको दीर्घꣳइत्याकारको ज्ञेयः। अत्र "अनुस्वारो ह्रस्वपूर्वोऽध्यर्द्धमात्रा पूर्वा चार्धमात्रा" (शु. य. प्रा. ४ अ. १४८ सू.) इति लिङ्गम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्यपत्नीमवसेहुवेम ॥ तुविक्षत्रामजरन्तीमुरूचीꣳसुशर्म्मा
णमदितिꣴसुप्रणीतिम् ॥ ५ ॥ सुत्रामाणम्पृथिवीम् ॥ सुत्रा
माणम्पृथिवीन्द्यामनेहसꣴसुशर्म्माणमदितिꣴसुप्रणीतिम् ॥
दैवीन्नाव[1]ꣳस्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमारुहेमास्वस्तये ॥ ६ ॥
सुनावमारुहेयम् ॥ सुनावमारुहेयमस्रवन्तीमनागसम् ॥
शतारित्रां[2]ꣳस्वस्तये ॥ ७ ॥ आनः ॥ आनोमित्रावरुणाघृ ॥ २ ॥

१–२ संयोगाद्यश्च यो भवेत्। या. शि.। यत्र संयोगाद्यो मात्रिको द्विमात्रिको वा वर्णः सोऽपि ऋवर्णव्यञ्जनादिगं संयोगाद्यं वर्जयित्वा ह्रस्व एकमात्रिको भवति न तु गुरुभूतः। तत्र ह्रस्वोच्चारणप्रदर्शकं ꣳ इत्याकारकं चिह्नं ज्ञेयम्। दीर्घस्य ꣴ इत्याकारकं चिह्नम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तैग्ग्व्यूँतिमुक्क्षतम् ॥ मद्धारजाꣳसिसुक्क्रतू ॥ ८ ॥ प्रबाहवां ।
सिसृतञ्जीवसेनऽआनोगव्व्यूँतिमुक्क्षतङ्घृतेनं ॥ आमाजनैश्श्र
वयतँय्युवानाश्श्रुतम्मेमित्रावरुणाहवेमा ॥ ९ ॥ शन्नं÷ ॥
शन्नोभवन्तुव्वाजिनोहवेषुदेवतातामितद्द्रवꣳस्स्वर्क्काः ॥ जम्भय
न्तोहिंव्वृकꣳरक्षा[1]ꣳसिसनेम्म्यस्म्मद्युयवन्नमीवाः ॥ १० ॥
व्वाजेवाजेवत । व्वाजिनोनोधनेषुविप्प्राऽअमृताऽऋतज्ञाः ॥

---

१ रक्षाꣳसि । द्विमात्रे मात्रिकः स्यात् । या. शि. । यत्र द्विमात्रिकः पूर्ववर्णस्तत्र मात्रिको ह्रस्वोऽनुस्वारः ꣳ इत्याकारकः । अत्र "दीर्घादर्द्धमात्रा पूर्वा चाद्ध्यर्धा" (शु. य. प्रा. ४ अ. १४९ सू.) लिङ्गम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अस्यमद्र्द्ध्वं÷पिबतमादयंद्ध्वन्तृप्प्तायातपथिभिर्द्देवयानैंः॥ ११ ॥
[११-१] समिद्धोऽअग्निः । समिधासुसमिद्धो
व्वरेण्ण्यः ॥ गायत्रीच्छन्दऽइन्द्रियन्त्र्यविर्ग्गौर्व्वयोदधुः
॥ १२ ॥ तनूनपाच्छुचिंव्व्रतः ॥ तनूनपाच्छुचिंव्व्रतस्त्तनूपा
श्चसरस्वती ॥ उष्णिहाच्छन्दऽइन्द्रियन्दित्त्यवाड्ग्गौर्व्वयो
दधुः ॥ १३ ॥ इडाभिरग्निः ॥ इडाभिरग्निरीड्यःसोमो ॥ ३ ॥
देवोऽअमर्त्त्यः ॥ अनुष्टुप्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चाविर्ग्गौर्व्वयो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दधुः ॥१४॥ सुबर्हिरग्निः । पूषण्वान्तस्तीर्ण्णबर्हिरमर्त्यः ॥
बृहतीच्छन्दऽइन्द्रियन्त्रिवत्सोगौर्व्वयोदधुः ॥ १५ ॥ दुरो
देवीः ॥ दुरोदेवीर्द्दिशोमहीर्ब्रह्मादेवोबृहस्पतिः ॥ पङ्क्तिश्छ
न्दऽइहेन्द्रियन्तुर्य्यवाड्गौर्व्वयोदधुः ॥ १६ ॥ उषेयह्वी ॥
उषेयह्वीसुपेशसाविश्वेदेवाऽअमर्त्याः ॥ त्रिष्टुप्छन्दऽइहेन्द्रि
यम्पष्ठवाड्गौर्व्वयोदधुः ॥ १७ ॥ दैव्याहोतारा । भिषजेन्द्रे
णसयुजासुजा ॥ जगतीच्छन्दऽइन्द्रियमनड्वान्गौर्व्वयोदधुः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ १८ ॥ तिस्रऽइडां ॥ तिस्रऽइडासरंस्वतीभारंतीमरुतो
व्विशं÷ ॥ व्विराट्छन्दंऽइहेन्द्रियन्धेनुग्गौर्न्नव्वयोंदधुः ॥ १९ ॥
त्वष्टांतुरीपं÷ ॥ त्वष्टांतुरीपोऽअद्भुंतऽइन्द्राग्नीपुंष्टिवर्द्धंना ॥
द्विपंदाच्छन्दंऽइन्द्रियमुक्षागौर्न्नव्वयोंदधुः ॥ २० ॥ शमि
तानं÷ ॥ शमितानोव्वनस्प्पतिं÷सविताप्प्रंसुवन्भगंम् ॥ ककु
प्छन्दंऽइहेन्द्रियंव्वशाव्वेहद्व्योंदधुः ॥ २१ ॥ स्वाहांयज्ञम् ॥ ॥ ४ ॥
स्वाहांयज्ञंव्वरुंणःसुक्षत्रोभेंषजङ्करत ॥ अतिंच्छन्दाऽइन्द्रि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यंबृहदृषभोगौर्व्वयोदधुः ॥ २२ ॥ [११-२] व्वसन्तेनऽऋ
तुना । देवाव्वसवस्त्रिवृतास्त्तुताः ॥ रथन्तरेणतेजसाहविरि
न्द्रेव्वयोदधुः ॥ २३ ॥ ग्रीष्मेणऽऋतुना । देवारुद्राःपञ्च
दशेस्त्तुताः ॥ बृहतायशसाबलꣳहविरिन्द्रेव्वयोदधुः ॥२४॥
व्वर्षाभिर्ऋतुना । दित्त्यास्त्तोमेसप्तदशेस्त्तुताः ॥ व्वैरूपेण
व्विशौजसाहविरिन्द्रेव्वयोदधुः ॥ २५ ॥ शारदेनऽऋतुना ।
देवाऽएकविꣳशऽऋभवस्त्तुताः ॥ व्वैराजेनश्रियाश्रियꣳहवि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

रिन्द्रे॑ व्व॒यो॑ दधु॒ꣳ ॥ २६ ॥ हे॒म॒न्तेनं॑ऽऋ॒तुना॑ । दे॒वास्त्रि॑ण॒वे म॒रुत॑
स्तु॒ताः ॥ बले॑न॒ शक्व॑री॒ꣳ सहो॑ ह॒विरिन्द्रे॑ व्व॒यो॑ दधु॒ꣳ ॥ २७ ॥ शै॑शि॒
रेण॑ऽऋ॒तुना॑ । दे॒वास्त्र॑य॒स्त्रि॒ꣳशे॒ऽमृता॑स्तु॒ताः ॥ स॒त्येन॑ रे॒वती॒ꣳ क्ष॒
त्रꣳ ह॒विरिन्द्रे॑ व्व॒यो॑ दधु॒ꣳ ॥ २८ ॥ [६-३] होता॑ यक्षत् । होता॑ य
क्षत्स॒मिधा॒ग्निमि॒डस्प॒दे॒ऽश्विनेन्द्र॒ꣳ सर॑स्वतीम॒जो धू॒म्रो न गो॒
धू॒मैꣳ कु॒वलै॑र्भे॒षजं॒ मधु॒ शष्पै॒र्न तेज॑ऽइन्द्रि॒यं पय॒ꣳ सोमः॑ परि॒
स्रु॒ता॑ घृ॒तं मधु॒ व्यन्त्वाज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑ ॥ २९ ॥ होता॑ यक्ष॒त्त ॥ ५ ॥

१ पादादौ च पदादौ च संयोगावग्रहेषु यः । जशब्द इति विज्ञेयो योऽन्यः स य इति स्मृतः । या. शि. । अत्र पदादौ यकारस्य सत्त्वाज्जकारोच्चारणम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नूनपात्त्सरस्वतीम् ॥ होतायक्षत्तनूनपात्त्सरस्वतीमविम्मेषोन भेषजम्पथामधुमताभरन्नाश्विनेन्द्रायवीर्य्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्तोक्माभिः पयः सोमः परिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३० ॥ होतायक्षन्नराशꣳसन्न ।

नग्नहुम्पतिꣳसुरयाभेषजम्मेषः सरस्वतीभिषग्ग्रथोनचन्द्रच्चश्विनोर्व्वपाऽइन्द्रस्यवीर्य्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्तोक्माभिः पयः सोमः परिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३१ ॥

१ अत्र रकारयकारयोः संयोगाज्जकारोच्चारणम् । एवं होतर्य्यजेत्यादौ ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

होतांयक्क्षदिडेडितः ॥ होतांयक्क्षदिडेडितऽआजुह्वांनꣳसरं
स्वतीमिन्द्रम्बलेनवर्द्धयंन्नृषभेणगवेन्द्रियमश्विनेन्द्रांयभेषजँ
ऽयवैः कर्क्कन्धुभिर्म्मधुंलाजैर्न्नमासंरम्पयꣳसोमंः परिस्रुतांघृत
म्मधुव्यन्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यजं ॥ ३२ ॥ होतांयक्क्षद्वर्हि
रूर्णम्म्रदाꣳ ॥ होतांयक्क्षद्वर्हिरूर्णम्म्रदाभिषङ्ङ्नासंत्त्या
भिषजाश्विनाश्वाशिशुंमतीभिषग्धेनुःसरंस्वतीभिषग्दुहऽइ ॥ ६ ॥
न्द्रांयभेषजम्पयꣳसोमंः परिस्रुतांघृतम्मधुव्यन्त्वाज्ज्यंस्यहोत

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

र्य्यजं ॥ ३३ ॥ होतायक्षदुरोदिशः । कवष्योनव्यचस्व
तीरश्विभ्यान्नदुरोदिशऽइन्द्रोनरोदसीदुघेदुहेधेनुःसरस्वत्य
श्विनेन्द्रायभेषजꣳशुक्रन्नज्योतिरिन्द्रियम्पयःसोमःपरिस्रु
ताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य्यजं ॥ ३४ ॥ होतायक्ष
त्सुपेशसोषे । नक्तन्दिवाश्विनासमञ्जातेसरस्वत्यात्विषिमि
न्द्रेनभेषजꣳश्येनोनरजसाहृदाश्रियानमासरम्पयःसोमः
परिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य्यजं ॥ ३५ ॥ होताय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्षद्दैव्याहोतारा । भिषजाश्विनेन्द्रन्नजागृंविदिवानक्तन्नभे॑
षजैःशूषहुसरस्वतीभिषक्सीसेनदुहऽइन्द्रियम्पयःसोमःपरि
स्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्यजं ॥ ३६ ॥ होतायक्षत्
तिस्रोदेवीः ॥ होतायक्षत्तिस्रोदेवीर्न्नभेषजन्त्रयस्त्रिधातं
वोपसोरूपमिन्द्रेहिरण्ययमश्विनेडानभारतीवाचासरस्वती
महऽइन्द्रायदुहऽइन्द्रियम्पयःसोमःपरिस्रुताघृतम्मधुव्य
न्त्वाज्यस्यहोतर्यजं ॥ ३७ ॥ होतायक्षत्त्सुरेतसम्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षभम् ॥ होतायक्षत्सुरेतंसमृषभन्नर्य्यापसन्त्वष्टारमिन्द्रं
मश्विनाभिषजन्नसरस्वतीमोजोनजूतिरिन्द्रियंवृकोनरभसो
भिषग्ग्यशꣳसुरयाभेषजꣳश्रियानमासरम्पयꣳसोमः परिस्रु
ताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३८ ॥ होतायक्षद्व
नस्पतिꣳशमितारम् ॥ होतायक्षद्वनस्पतिꣳशमितारꣳश
तक्क्रतुम्भीमन्नमन्युं[1]ꣳराजानंव्याग्घ्रन्नमसाश्विनाभामꣳसरं

---

१ "वर्णे तु मात्रिके पूर्वे ह्यनुस्वारो द्विमात्रिकः" या. शि. । मात्रिके (ह्रस्ववर्णपूर्वे) अनुस्वारो द्विमात्रिकः ꣳ इत्याकारको दीर्घो ज्ञेयो लेख्यश्च । अत्र
सं. ४१ अनुस्वारो ह्रस्वपूर्वोऽध्यर्द्धमात्रा पूर्वा चार्धमात्रा (शु. य. प्रा. ४ अ. १४८ सू.) इत्यनेन चोक्तम् । अत्र मन्युं राजानम् इत्यत्रानुस्वारस्य ह्रस्ववर्णपूर्वत्वं वर्तते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वतीभिषगिन्द्रायदुहऽइन्द्रियम्पयꣳसोमं÷परिस्रुताघृतम्मधु
व्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३९ ॥ होतायक्षदग्निꣳस्वाहा ॥
होतायक्षदग्निꣳस्वाहाज्ज्यस्यस्तोकानाꣳस्वाहामेदसाम्पृथ
क्स्वाहाछागमश्विभ्याꣳस्वाहामेषꣳसरस्वत्यैस्वाहऽऋषभ
मिन्द्रायसिꣳहायसहसऽइन्द्रियꣳस्वाहाग्निन्नभेषजꣳस्वाहा
सोममिन्द्रियꣳस्वाहेन्द्रꣳसुत्रामाणꣳसवितारंव्वरुणम्भिषजा
म्पतिꣳस्वाहाव्वनस्प्पतिम्प्रियम्पाथोनभेषजꣳस्वाहादेवाऽआ ॥ ८ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ज्यपाजुषाणोऽअग्निर्भैषजम्पयꣳसोमः परिस्रुता घृतम्मधुव्य
न्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यज ॥४०॥ [१२-४] होता यक्षदश्विनौ
छागस्य । वपाया मेदसो जुषेता[१]ꣳ हविर्होतर्य्यज ॥ होता यक्ष
त्सरस्वतीम्मेषस्य वपाया मेदसो जुषताꣳ हविर्होतर्य्यज ॥ हो
ता यक्षदिन्द्रमृषभस्य वपाया मेदसो जुषताꣳ हविर्होतर्य्यज
॥४१॥ होता यक्षदश्विनौ सरस्वतीम् ॥ होता यक्षदश्विनौ सर

१ "द्विमात्रिके मात्रिकः स्यात्" या. शि. । यत्र द्विमात्रिकः पूर्ववर्णः (दीर्घस्वरः) तत्रानुस्वारो ह्रस्वः ꣳ इत्याकारको ज्ञेयो लेख्य उच्चारणीयश्च । अत्र "दीर्घादर्द्धमात्रा पूर्वा चाद्ध्यर्धा" (शु. य. प्रा. ४ अ. १४९ सू.) प्रमाणम् । अत्र "जुषतां ꣳ हविः" इति पदे दीर्घवर्णपूर्वोऽनुस्वारो वर्तते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वतीमिन्द्रं६ सुत्रामाणमिमेसोमा१ंसुरामाणश्च्छागैर्न्नमेषैर्ऋ
षभैः सुताःशष्प्पैर्न्नतोक्क्मभिर्ल्लाजैर्म्महस्वन्तोमदामासरेणपरि[1]
ष्कृता१ंशुक्क्राःपयस्वन्तोमृता१ंप्प्रास्थितावोमधुश्चुतस्त्तानश्वि
नासरस्वतीन्द्रः सुत्रामावृत्रहाजुषन्ता१ंसोम्म्यम्मधुपिबन्तुम
दन्तुव्यन्तुहोतर्य्यज ॥४२॥ होतायक्षदश्विनौच्छागस्य । हवि
षऽआत्तामद्यमद्ध्यतोमेदऽउद्भृतम्पुराद्द्वेषोब्भ्य१ंपुरापौरुषेय्या

---

१ परिष्कृता । अत्र "परिकृते षकारेण" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५३ सू.) इत्यनेन परिपदं कृते परे षकारेण व्यवधीयते । ततोऽत्र "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन द्वित्त्वं प्राप्त परञ्च "ऋवर्णे च" (शु. य. प्रा. ४ अ. १११ सू.) इत्यनेन कृतघटितकारे परे द्वित्त्वस्य निषेधात् द्वित्त्वं न।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गृभोघस्त्तान्नूनङ्घासेऽअंज्ज्राणाँय्यवंसप्प्रथमानाꣳसुमत्त्क्षंरा
णाꣳशतरुद्द्रियांणामग्ग्निष्ष्वात्तानाम्पी[1]वोंपवसनानाम्पार्श्व
तश्श्रोणितश्शितामुतऽउंत्त्सादुतोऽङ्गांदङ्गादवंत्तानाङ्करंतऽए
वाश्विनांजुषेताꣳहुविर्होतुर्य्यंज ॥ ४३ ॥ होतांयक्ष
त्सरंस्वतीम्मेषस्यं । हुविषऽआवंयदुद्यमंद्ध्यतोमेदुऽउद्धृंत
म्पुराद्द्वेषोंब्भ्यःपुरापौरुंषेय्यागृभोघसंन्नूनङ्घासेऽअंज्ज्राणाँय्य
वंसप्प्रथमानाꣳसुमत्त्क्षंराणाꣳशतरुद्द्रियांणामग्ग्निष्ष्वात्ता

१ पीवः उपवसनानाम् इत्यत्र "उपवसने पीवः" (शु. य. प्रा. ३ अ. १४ सू.) इत्यनेन उपवसने परे विसर्जनीयस्य लोपे "उवर्ण ओकारम्"

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतः[1]श्रोणितःशितामुतऽउत्सादुतो
ङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करदेवꣳसरस्वतीजुषताꣳहविर्होतर्यज
॥ ४४ ॥ होतायक्षदिन्द्रमृषभस्य । हविषऽआवयदद्यमध्य
तोमेदऽउद्भृतम्पुराद्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्यागृभोघसन्नूनङ्घासेऽ
अज्राणाँयवसप्रथमानाꣳसुमत्क्षराणाꣳशतरुद्रियाणा
मग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतःश्रोणितःशिताम् ॥ १० ॥

(शु. य. प्रा. ४ अ. ५३ सू.) इति गुणे रूपं भवति । १ अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते इति सूत्रेण शकारस्य द्वित्वे प्राप्तेऽपि "नास्वरपूर्वा०" इति सूत्रस्य वृत्तौ विसर्जनीयाद्व्यञ्जनपरस्य द्वित्वञ्चेत्स्पर्शवर्णस्यैवेति नियमात्स्पर्शातिरिक्तशकारस्य द्वित्वं न भवति । तेन न द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तऽउंत्त्सादुतोङ्गांदङ्गादवंत्तानाङ्क्रंदेवामिन्द्रोंजुषतांॅंहविर्हों
तर्य्यंजं ॥ ४५ ॥ होतांयक्क्षद्वनस्प्पातिंमभि । हिपिष्टृतंमया
रभिंष्ठयारशनयाधिंत ॥ यत्राश्विनोश्च्छागंस्यहविषंः प्प्रिया
धामांनियत्रसरंस्वत्त्यामेषस्यंहविषंः प्प्रियाधामांनियत्रेन्द्रंस्य
ऽऋषभस्यंहविषंः प्प्रियाधामांनियत्राग्ग्नेः प्प्रियाधामांनियत्र
सोमंस्यप्प्रियाधामांनियत्रेन्द्रंस्यसुत्राम्म्णंः प्प्रियाधामांनियत्रं
सवितुः प्प्रियाधामांनियत्रव्वरुंणस्यप्प्रियाधामांनियत्रव्वनस्प्प

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

तेꣳप्प्रियापाथांꣳसिसत्रंदेवानांमाज्यपानांम्प्रियाधामानिय
त्राग्नेर्होतुः प्प्रियाधामानितत्रैतान्प्रस्तुत्त्यैवोपस्तुत्त्यैवोपाव
स्त्रक्षद्द्रभीयसऽइवकृत्त्वीकरंदेवन्देवोवनस्प्पातिर्ज्जुषतांꣳहवि
र्होतर्य्यजं॥४६॥होतायक्षदग्निं[१]ꣳस्विष्टकृतम्॥होतायक्षद
ग्निꣳस्विष्टकृतमयाडग्निरश्विनोश्छागस्यहविषःप्प्रियाधा
मान्न्ययाट्सरस्वत्त्यामेषस्यहविषःप्प्रियाधामान्न्ययाडिन्द्रस्यऽ ॥ ११ ॥

१ "संयोगाद्यश्च यो भवेत्" या. शि. । यद्यनुस्वारस्य पूर्वो वर्णो दीर्घो वा ह्रस्वः संयोगाद्यश्चेत्तदाऽनुस्वारो मात्रिकोꣳइत्याकारको ह्रस्वो ज्ञेयो लेख्य उच्चारणीयश्च सर्वत्र । परञ्च यत्र संयोगाद्य ऋवर्णव्यञ्जनादिगो दीर्घो वा ह्रस्वो वर्णस्तत्र तु ꣴइत्याकारकोऽनुस्वारो दीर्घो ज्ञेयो बोद्ध्यः । यथा देवानां हृदयेन ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऋषभस्यंहविषं॑ प्प्रियाधामान्ययांडग्ग्नेश्प्प्रियाधामान्ययाट्सो
मंस्यप्प्रियाधामान्ययाडिन्द्रंस्यसुत्राम्म्णं॑ प्प्रियाधामान्ययां
ट्सवितुश्प्प्रियाधामान्ययाङ्ब्वरुणस्यप्प्रियाधामान्ययाङ्ब्वन
स्प्पतेः॑ प्प्रियापाथाꣳस्ययांङ्देवानांमाज्ज्यपानांप्प्रियाधामांनि
यक्षंदग्ग्नेहोंतुं॑ प्प्रियाधामांनियक्षत्त्स्वम्मंहिमानमायंजता
मेज्ज्याऽइषं॑ कृणोतुसोऽअंद्ध्वराजातवेदाजुषताꣳहविर्होतर्य्य
जं॥४७॥ [७-५] देवम्बर्हिः[१]। सरंस्वतीसुदेवमिन्द्रेऽअश्विनां॥

---

१ रकारहकारयोगेऽत्र करिण्यादीनां पंचस्वरभक्तीनां मध्ये "करिणी रहयोर्योगे" (या. शि.) इत्यनेन करिणी स्वरभक्तिर्ज्ञेया। एवं सर्वत्र।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तेजो॒ न चक्षु॑र॒क्ष्योर्ब॒र्हिषा॑ द॒धु॒रि॒न्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु
यज॑ ॥ ४८ ॥ दे॒वीर्द्वार॑÷ ॥ दे॒वीर्द्वारो॑ऽअ॒श्विना॑ भि॒षजे
न्द्रे॒ सर॑स्वती ॥ प्रा॒णं न वी॒र्यं न॒सि द्वारो॑ द॒धु॒रि॒न्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु
धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑ ॥ ४९ ॥ दे॒वीऽउ॒षासौ॑ ॥ दे॒वीऽउ॒षासा॑व॒
श्विना॑ सु॒त्रामे॒न्द्रे॒ सर॑स्वती ॥ बल॒न्न वाचं॑मा॒स्य॑ऽउ॒षाभ्यां॑न्द॒धु॒रि
न्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑ ॥ ५० ॥ दे॒वीजोष्ट्री॑ ॥
दे॒वीजो॒ष्ट्री सर॑स्वत्य॒श्विने॒न्द्र॑मवर्द्धयन् ॥ श्रोत्र॒न्न कर्ण॑यो॒र्यं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शोजोष्ट्रीँ॒ऽभ्यान्दधुरिन्द्रियंव्वसुवनेव्वसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥५१॥
देवीऽऊर्ज्जाहुती ॥ देवीऽऊर्ज्जाहुतीदुघेसुदुघेन्द्रेसरस्वत्यश्वि
नाभिषजावतꣳ ॥ शुक्रन्नज्योतिस्तनयोराहुतीधत्तऽइन्द्रियं
व्वसुवनेव्वसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ ५२ ॥ देवादेवानाम् ॥ देवा
देवानाम्भिषजाहोताराविन्द्रमश्विना ॥ व्वषट्कारैःसरस्वती
त्त्विषिन्नहृदयेमतिꣳहोतृभ्यान्दधुरिन्द्रियंव्वसुवनेव्वसुधेयस्य
व्यन्तुयज ॥ ५३ ॥ देवीस्तिस्रः ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रोदे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वीराश्विनेडासरस्वती ॥ शूपन्नमद्ध्येनाभ्यामिन्द्रायदधुरिन्द्रि
यंव्वंसुवनेव्वसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ ५४ ॥ देवऽइन्द्रः ॥ देवऽ
इन्द्रोनराशꣳसंस्त्रिवरूथस्सरस्वत्याश्विभ्यामीयतेरथः ॥ रेतो
नरूपममृतंञ्जनित्रमिन्द्रायत्त्वष्टादधदिन्द्रियाणिव्वसुवनेव्वसु
धेयस्यव्यन्तुयज ॥ ५५ ॥ देवोदेवैः ॥ देवोदेवैर्व्वनस्पति
र्हिरण्यपर्णोऽअश्विभ्याꣳसरस्वत्यासुपिप्पलऽइन्द्रायपच्यय
तेमधु ॥ ओजोनजूतिर्ऋषभोनभामंव्वनस्पतिन्नोदधदिन्द्रि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

याणिंव्वसुवनेंव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयज ॥ ५६ ॥ देवम्बर्हिः ॥
देवम्बर्हिर्व्वारितीनामद्ध्वरेस्तीर्णमश्श्विभ्यामूर्णम्म्रदाः सरस्व
त्यास्योनमिन्द्रतेसदः ॥ ईशायैमन्युᳪराजानम्बर्हिषांदधु
रिन्द्रियंव्वसुवनेंव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयज ॥५७॥ देवोऽअग्निः ।
स्विष्टकृद्देवान्यक्षद्यथायथᳪहोताराविन्द्रमश्श्विनांव्वाचाव्वा
चᳪसरस्वतीमग्निᳪसोमᳪस्विष्टकृत्स्विष्टऽइन्द्रः सुत्रामासवि
ताव्वरुणोभिषगिष्टोदेवोव्वनस्पतिःस्विष्टादेवाऽआज्यपाःस्वि

सं. ४२

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्टोऽअग्निरग्निनाहोताहोत्रेस्विष्टकृद्यशोनदधदिन्द्रियमूर्ज्जम
पचितिᳪस्वधांवसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥५८॥ अग्निमद्य ।
होतारमवृणीतायँयजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरोडाशान्ब
ध्नन्नश्विभ्याञ्छागᳪसरस्वत्यैमेषमिन्द्रायऽऋषभᳪसुन्वन्न
श्विभ्याᳪसरस्वत्याऽइन्द्रायसुत्राम्णेसुरासोमान्त्सूपस्थाऽ
अद्य ॥५९॥ सूपस्थाऽअद्य । देवोवनस्पतिरभवदश्विभ्या
ञ्छागेनसरस्वत्यैमेषेणेन्द्रायऽऋषभेणाक्षँस्तान्मेदस्तःप्र

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिपचतागृंभीषुतावीवृधन्तपुरोडाशैरपुंरश्विनासंरस्वतीन्द्रं÷
सुत्रामांसुरासोमाँस्त्वामद्य ॥ ६० ॥ त्वामद्य ॥ त्वामद्यऽ
ऋषऽआर्षेयऽऋषीणान्नपादवृणीतायँय्यजमानोबहुभ्यऽआ
सङ्गतेभ्यऽएषमेदेवेषुव्वसुव्वार्य्यायंक्ष्यतऽइतितायादेवादेव
दानान्यदुस्तान्यंस्म्माऽआचशास्वाचंगुरस्वेषितश्चहोतरसि
भद्रवाच्यायप्प्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायंसूक्ताब्रूहि ॥ ६१ ॥
[१४-६]इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामेकविंशोऽध्यायः॥२१॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ तेजोसिपंचा,
ग्नयऽएका, हिङ्कारायद्वे, तत्त्सवितुर्द्दश, व्विभूर्म्मात्रैका,
कायद्वे, ऽआब्रह्मँस्त्त्रयोदश, शेषादेकैको, नविꣳशतिश्चतु-
स्त्रिꣳशत् [अ. २२ मं. ३४ अनु. १९] ॥ हरिः ॐ ॥
तेजोसि ॥ तेजोसिशुक्क्रममृतंमायुष्प्पाऽआयुर्म्मेपाहि ॥ देव
स्यंत्त्वासवितुःप्प्रसवेश्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णोहस्त्ताब्भ्यामादे

१ आयुष्प्पा "समानपदे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन एकस्मिन्पदे यो विसर्गः तस्य विसर्जनीयस्य ककारपकारयोः परे यथायोगं सकारः षकारश्चैकपदे भवतः। इति षकारे कृते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति पकारस्य द्वित्त्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दे ॥ १ ॥ इमामंगृब्भ्णन् ॥ इमामंगृब्भ्णन्न्रशुनामृतस्युपूर्व्वऽ
आयुंषिव्विदथैषुकुब्ध्या ॥ सानोऽअस्मिन्न्तसुतऽआबंभूवऽऋ
तस्युसामंन्तसुरमारपंन्ती ॥ २ ॥ अभिधाऽअंसि ॥ अभिधाऽ
अंसिभुवंनमासियुन्तासिंधुर्त्ता ॥ सत्त्वमुग्गिंन्नवैश्वानुरꣳसप्प्रंथ
सङ्गच्छस्वाहांकृतꣳ ॥ ३ ॥ स्वुगात्त्वां । दुवेब्भ्यं÷प्प्रुजापंत
येब्रह्मन्नश्वंम्भन्त्स्यामिंदुवेब्भ्यं÷प्प्रुजापंतयेतेनंराद्ध्यासम् ॥
तम्बंधानदुवेब्भ्यं÷प्प्रुजापंतयेतेनंराद्ध्नुहि ॥ ४ ॥ प्रुजापंतये

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्वा ॥ प्रजापतयेत्त्वाजुष्टम्प्रोक्क्षामीन्द्राग्निभ्यान्त्वाजुष्टम्प्रो
क्क्षामिव्वायवेत्त्वाजुष्टम्प्रोक्क्षामिव्विश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्योजुष्ट
म्प्रोक्क्षामिसर्व्वेभ्यस्त्वादेवेभ्योजुष्टम्प्रोक्क्षामि ॥ योऽअर्व्व
न्तञ्जिघांᳬसतितमभ्यमीतिव्वरुणः ॥ परोमर्त्तः परःश्वा ॥५॥
[५-१] अग्नयेस्वाहा ॥ अग्नयेस्वाहासोमायस्वाहापाम्मो
दायस्वाहासवित्रेस्वाहाव्वायवेस्वाहाव्विष्णवेस्वाहेन्द्रायस्वाहा
बृहस्पतयेस्वाहामित्रायस्वाहाव्वरुणायस्वाहा ॥ ६ ॥ [१-२]

१ अत्र द्वयोस्तु स्वरयोर्मध्ये सन्धिर्यत्र न दृश्यते विवृत्तिस्तत्र विज्ञेया । (या. शि.) तेमात्रोकाराकारयोः पूर्वरूपकारकः सन्धिर्न भवति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हिङ्कारायस्वाहा ॥ हिङ्कारायस्वाहाहिङ्कृंतायस्वाहाक्क्रन्दते
स्वाहांवक्क्रन्दायस्वाहाप्प्रोथंतेस्वाहांप्प्रप्प्रोथायस्वाहांगन्धाय
स्वाहांग्घ्रातायस्वाहानिविंष्टायस्वाहोपंविष्टायस्वाहासन्दितायं
स्वाहाव्वल्गंतेस्वाहासींनायस्वाहाशयांनायस्वाहास्वपंतेस्वाहा
जाग्ग्रंतेस्वाहाकूजंतेस्वाहाप्प्रबुद्धायस्वाहांव्विजृम्भंमाणायस्वा
हाव्विचृंतायस्वाहासᳪहांनायस्वाहोपंस्त्थितायस्वाहायंनाय
स्वाहाप्प्रायंणायस्वाहा ॥ ७ ॥ ८ यतेस्वाहा ॥ यतेस्वाहा

१ अत्र यकारस्य पादादौ सर्वत्रजकारोच्चारणम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

धावतेस्वाहोद्द्रावायस्वाहोद्द्रुतायस्वाहाशूकारायस्वाहाशूकृता
यस्वाहानि[1]षण्णायस्वाहोत्थितायस्वाहाजवायस्वाहाबलाय
स्वाहाविवर्त्तमानायस्वाहाविवृत्तायस्वाहाविधून्वानायस्वाहा
विधूतायस्वाहाशुश्रूषमाणायस्वाहाशृण्वतेस्वाहेक्षमाणाय
स्वाहेक्षितायस्वाहावीक्षितायस्वाहानिमेषायस्वाहायदत्ति
तस्मैस्वाहायत्पिबतितस्मैस्वाहायन्मूत्रङ्करोतितस्मैस्वा ॥ १७ ॥

१ निषण्णाय । अत्र द्वयोर्नकारयोर्णत्वं निपात्यते । प्रथमस्य "तवर्गे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९४ सू.) इत्यनेन तवर्गस्य व्यवधानेन णत्वाप्राप्तौ द्वितीयस्य नकारस्य "स्वरयवहकपैश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेन व्यवधानातिरिक्तनकारस्य व्यवधानाण्णत्वाप्राप्तौ "निषण्णाय०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन णत्वनिपातः ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हांकुर्व्वतेस्वाहांकृतायस्वाहां ॥ ८ ॥ [२-३] तत्त्सवि-
तुः ॥ तत्त्सवितुर्व्वरेण्ण्यम्भग्र्गोदेवस्यधीमहि ॥ धियोयो
नः÷प्प्रचोदयात् ॥ ९ ॥ हिरण्ण्यपाणिमूतयें । सवितार
मुपह्वये ॥ सचेत्तादेवतापदम् ॥ १० ॥ देवस्यचेततं ॥
देवस्यचेततोमहीम्प्रसवितुर्हवामहे ॥ सुमतिꣳसत्त्यराधसम्
॥ ११ ॥ सुष्टुतिꣳसुमतीवृधं÷ ॥ सुष्टुतिꣳसुमतीवृधोरातिꣳ
सवितुरीमहे ॥ प्रदेवायमतीविदे ॥ १२ ॥ रातिꣳसत्त्प

१ सुमतीवृधः । अत्र "अश्वरश्मिसुमति॰" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे ह्रस्वेकारस्य सुमतिशब्दस्य दीर्घत्त्वम् ।

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिम् ॥ रातिꣳसत्त्पतिम्महेसंवितारमुपंह्वये ॥ आसवन्देव
वीतये ॥ १३ ॥ देवस्यंसवितुः ॥ देवस्यंसवितुर्म्मतिमांसवं
विश्वदेव्यम् ॥ धियाभगंम्मनामहे ॥ १४ ॥ अग्निꣳस्तो
मेन । बोधयसमिधानोऽअमंर्त्त्यम् ॥ हव्यादेवेषुंनोदधत्
॥ १५ ॥ सहंव्यवाट् ॥ सहंव्यवाडमंर्त्त्यऽउशिग्गदूतश्चनो
हितः ॥ अग्निर्द्धियासमृंण्ण्वति ॥ १६ ॥ अग्निन्दूतम् ॥
अग्निन्दूतम्पुरोदंधेहव्यवाहमुपंब्रुवे ॥ देवाँ२॥ऽआसांदया

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दिह ॥ १७ ॥ अजीजनोहि । पंवमानुसूर्य्यंविधारेशक्कर्म्म
नापयं÷ ॥ गोजीरयारꣳहंमाणꣳपुरन्ध्या ॥ १८ ॥ [१०-४]
विभूम्मात्रा । प्प्रभूश्पित्राश्वोसिहयोस्यत्त्योसिमयोस्यर्वासिस
प्तिरसिवाज्यसिवृषासिनृमणाऽअसि ॥ ययुर्न्नामासिशिशुर्न्ना
मास्यादित्त्यानाम्पत्त्वान्विहिदेवाऽआशापालाऽएतन्देवेब्भ्यो
श्वम्मेधायप्प्रोक्षितꣳरक्षतेहरन्तिरिहरमतामिहधृतिरिहस्व
धृतिःस्वाहा ॥ १९ ॥ [१-५] कायस्वाहा ॥ कायस्वाहाकस्मै

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वाहाङ्कतमस्म्मैस्वाहास्वाहाधिमाधीताय्स्वाहामनः प्प्रजाप
तयेस्वाहाञ्चित्तंव्विज्ञातायादित्त्यैस्वाहादित्त्यैमह्यैस्वाहादित्त्यै
सुमृडीकायैस्वाहासरस्वत्त्यैस्वाहासरस्वत्त्यैपावकायैस्वाहासर
स्वत्त्यैबृहत्त्यैस्वाहापूष्णणेस्वाहापूष्णणेप्प्रपत्थ्यायस्वाहापूष्णणे
नरन्धिषायस्वाहात्त्वष्ट्रेस्वाहात्त्वष्ट्रेतुरीपायस्वाहात्त्वष्ट्रेपुरुरूपा
यस्वाहाव्विष्णवेस्वाहाव्विष्णवेनिभूयपायस्वाहाव्विष्णवेशि
पिविष्टायस्वाहा ॥ २० ॥ व्विश्वोदेवस्य । नेतुर्म्मर्त्तोव्वुरीतसक्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्यम् ॥ व्विश्वोराय॒ऽइंषुद्ध्यातिद्द्युम्न्नंव्वृंणीतपु॒ष्ष्यसे॒स्वाहां ॥२१॥
[२-६] आब्ब्रह्मंन् ॥ आब्ब्रह्मंन्ब्ब्राह्म॒णोब्ब्रंह्मवर्च्च॒सीजांयता॒मारा॒
ष्ट्रेरांज॒न्न्यु॒÷शूरं॒ऽइष॒व्व्योतिव्व्या॒धीमंहार॒थोजांयता॒न्दोग्ग्ध्रींधे॒नु
र्व्वोढांन॒ड्ड्वाना॒शुःसप्प्ति॒ःपुरं॒न्धि॒र्य्योषांजि॒ष्ष्णूरं॑थे॒ष्ठाःस॒भेयो॒यु
वास्ययजंमानस्यव्वी॒रोजांयतान्निका॒मोनिंकामेनःप॒र्ज्जन्न्योव्वर्ष
तुफलंवत्त्योन॒ऽओषंधयःपच्च्यन्तांय्योगक्क्षे॒मोनं÷कल्प्पताम्
॥२२॥ [१-७] प्रा॒णाय॒स्वाहां । पा॒नाय॒स्वाहांव्व्या॒नाय॒स्वाहा॒

सं. ४३

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चक्क्षुषे॒स्वाहा॒श्श्रोत्रा॑य॒स्वाहा॒व्वा॒चेस्वाहा॒मन॑से॒स्वाहा॑ ॥ २३ ॥
[१-८] प्राच्यै॑दि॒शे । स्वाहा॒र्व्वा॒च्यै॑दि॒शेस्वाहा॒दक्क्षि॑णायैदि॒शे
स्वाहा॒र्व्वा॒च्यै॑दि॒शेस्वाहा॑प्प्रती॒च्यै॑दि॒शेस्वाहा॒र्व्वा॒च्यै॑दि॒शेस्वाहोदी॑
च्यैदि॒शेस्वाहा॒र्व्वा॒च्यै॑दि॒शेस्वाहो॒र्द्ध्वायै॑दि॒शेस्वाहा॒र्व्वा॒च्यै॑दि॒शे
स्वाहावा॒च्यै॑दि॒शेस्वाहा॒र्व्वा॒च्यै॑दि॒शेस्वाहा॑ ॥ २४ ॥ [१-९]
अ॒द्भ्यः॒स्वाहा॑ । व्वा॒र्भ्यः॒स्वाहो॑द॒काय॒स्वाहा॒तिष्ठ॑न्तीभ्य॒ः॒स्वा
हा॒स्रव॑न्तीभ्य॒ः॒स्वाहा॒स्यन्द॑मानाभ्य॒ः॒स्वाहा॒कूप्प्या॑भ्य॒ः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वाहासूद्याभ्यःस्वाहाधार्याभ्यःस्वाहार्णवायस्वाहासमु
द्रायस्वाहासरिरायस्वाहा ॥ २५ ॥ [१-१०] व्वाता
यस्वाहा । धूमायस्वाहाभ्रायस्वाहामेघायस्वाहाव्विद्योतमा
नायस्वाहास्त्तनयतेस्वाहावस्फूर्जतेस्वाहाव्वर्षतेस्वाहाववर्षते
स्वाहोग्ग्रंव्वर्षतेस्वाहाशीग्घ्रंव्वर्षतेस्वाहोद्गृह्णतेस्वाहोद्गृहीताय
स्वाहाप्प्रुष्णतेस्वाहाशीकायतेस्वाहाप्प्रुष्वाभ्यःस्वाहाह्रादु
नीभ्यःस्वाहानीहारायस्वाहा ॥ २६ ॥ [१-११] अग्न

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

येस्वाहा॑ ॥ अग्नये॒स्वाहा॒सोमा॑य॒स्वाहेन्द्रा॑य॒स्वाहा॑पृथि॒व्यै
स्वाहा॒न्तरि॑क्षाय॒स्वाहा॑दि॒वेस्वाहा॑दि॒ग्भ्यःस्वाहाशा॑भ्य॒ᳬस्वा
हो॒र्व्यै॑दि॒शेस्वाहा॒र्वाञ्च्यै॑दि॒शेस्वाहा॑ ॥ २७ ॥ [१-१२]
नक्ष॑त्रेभ्य॒ᳬस्वाहा॑। नक्ष॒त्रियेभ्य॒ᳬस्वाहा॑होरा॒त्रेभ्य॒ᳬस्वाहा॑
र्द्धमा॒सेभ्य॒ᳬस्वाहा॒मासेभ्य॒ᳬस्वाहऽऋ॒तुभ्य॒ᳬस्वाहा॑र्त्त॒वेभ्य॒ᳬ
स्वाहा॑संवत्स॒रा॒य॒स्वाहा॒द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॒ᳬस्वाहा॑च॒न्द्राय॒स्वा
हा॒सूर्या॑य॒स्वाहा॑र॒श्मिभ्य॒ᳬस्वाहा॒वसु॑भ्य॒ᳬस्वाहा॑रु॒द्रेभ्य॒ᳬ ॥ २१ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वाहादित्येभ्युः स्वाहामरुद्भ्युः स्वाहाविश्वेभ्योदेवेभ्युः
स्वाहामूलेभ्युः स्वाहाशाखाभ्युः स्वाहावनस्पतिभ्युः स्वा
हापुष्पेभ्युः स्वाहाफलेभ्युः स्वाहौषधीभ्युः स्वाहा ॥ २८ ॥
[१-१३] १३०० शतम् ॥ पृथिव्यैस्वाहा ॥ पृथिव्यैस्वाहान्त
रिक्षायस्वाहादिवेस्वाहासूर्य्यायस्वाहाचन्द्रायस्वाहानक्ष
त्रेभ्युः स्वाहाद्भ्यः स्वाहौषधीभ्युः स्वाहावनस्पतिभ्युः स्वा
हापरिप्लुवेभ्युः स्वाहाचराचरेभ्युः स्वाहासरीसृपेभ्युः स्वाहा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ २९ ॥ [१-१४] असंवेस्वाहां ॥ असंवेस्वाहाव्वसंवेस्वाहां
व्विभुवेस्वाहाव्विवंस्वतेस्वाहांगणश्रियेस्वाहांगणपंतयेस्वाहांभि
भुवेस्वाहाधिंपतयेस्वाहांशूषायस्वाहांसᳫंसर्प्पायस्वाहांचन्द्रा
यस्वाहाज्ज्योतिंषेस्वाहांमलिम्म्लुचायस्वाहादिवांपतयंतेस्वाहां
॥ ३० ॥ [१-१५] मधंवेस्वाहां ॥ मधंवेस्वाहामाधंवाय
स्वाहांशुक्क्रायस्वाहाशुचंयेस्वाहानभंसेस्वाहांनभस्यायस्वाहे
षायस्वाहोर्ज्जायस्वाहासहंसेस्वाहांसहस्यायस्वाहातपंयेस्वाहां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तपस्यायस्वाहांॐहसस्पतयेस्वाहां॥ ३१ ॥ [१-१६] व्वाजाय
स्वाहा । प्प्रसवायस्वाहांपिजायस्वाहाक्क्रतवेस्वाहास्सुःस्वा
हांमूर्द्ध्नेस्वाहांव्यश्नुविनेस्वाहान्त्यांयस्वाहान्त्यांयभौवनाय
स्वाहाभुवनस्यपतयेस्वाहाधिपतयेस्वाहांप्प्रजापतयेस्वाहां
॥ ३२ ॥ [१-१७] आयुर्यज्ञेन । कल्पताॐस्वाहांप्प्राणो
यज्ञेनकल्पताॐस्वाहांपानोयज्ञेनकल्पताॐस्वाहांव्यानो
यज्ञेनकल्पताॐस्वाहोंदानोयज्ञेनकल्पताॐस्वाहांसमा

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नोयुज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वाहाचक्क्षुँर्य्युज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वाहा
श्श्रोत्रँय्युज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वाहाव्वाग्ग्युज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वा
हामनोयुज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वाहात्मायुज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वा
हाब्ब्रह्मायुज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वाहाज्ज्योतिर्य्युज्ज्ञेनंकल्पताᳪं
स्वाहास्वर्य्युज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वाहापृष्ठँय्युज्ज्ञेनंकल्पताᳪं
स्वाहायज्ज्ञोयुज्ज्ञेनंकल्पताᳪंस्वाहा॥२३॥[१-१८]एकंस्म्मै ॥ २३ ॥
स्वाहा ॥ एकंस्म्मैस्वाहाद्वाब्भ्याᳪंस्वाहाशतायस्वाहैकंशताय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वाहा॒ व्युष्ट्यै॒ स्वाहा॒ स्व॒र्ग्गाय॒ स्वाहा॑ ॥३४॥ [१-१९] इतिश्रीवा-
जसनेयसंहितायां द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥ श्रीवेदपुरुषाय
नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ हिरण्यगर्भौसःप्राणतोद्विकौ, युञ्ज
न्त्यष्टौ, वायुष्ट्वापञ्च, प्राणायतिस्र, उत्त्सक्थ्याद्वादश, गायत्री
त्रिष्टुप्, कस्त्वाषट्कौ, कश्स्विदष्टौ, कास्विद्दश, सुभूःस्वयंभू-
स्तिस्र, एकादश पञ्चषष्टिः ॥ [अ. २३ मं. ६५ अनु. ११]
हरिः ॐ ॥ हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भः सम् ॥ हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भः सम॑वर्त्त॒ताग्ग्रे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भूतस्यंजातश्पतिरेकंऽआसीत् ॥ सदांधारपृथिवीन्द्यामुते
माङ्कस्म्मैदेवायंहविषांविधेम ॥ १ ॥ उपयामगृहीतोसि ।
प्प्रजापंतयेत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनिह्ंसूर्य्यंस्त्तेमहिमा ॥
यस्त्तेहंन्त्संवत्त्सरेमांहिमासंम्बभूवयस्त्तेव्वायावन्तरिंक्क्षेम
हिमसांम्बभूवयस्त्तेंदिविसूर्य्येमहिमासंम्बभूवतस्म्मैतेमहि
म्न्नेप्प्रजापंतयेस्वाहांदेवेब्भ्यं ॥ २ ॥ [२-१] यश्प्प्रांण
तह्ं ॥ यश्प्प्रांणतोनिंमिषतोमंहित्त्वैकऽइद्राजाजगंतोबभूवं ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

य[1]ऽईशेऽअस्याद्विपदश्चतुष्पदःकस्मैदेवायहविषाविधेम
॥ ३ ॥ उपयामगृहीतोसि । प्रजापतयेत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येष
तेयोनिश्चन्द्रमास्त्तेमहिमा ॥ यस्त्तेरात्रौसंवत्त्सरेमहिमासम्ब
भूवयस्त्तेपृथिव्यामग्नौमहिमासम्बभूवयस्त्तेनक्षत्रेषुचन्द्रम
सिमहिमासम्बभूवतस्म्मैतेमहिम्न्नेप्रजापतयेदेवेभ्यःस्वाहा

---

१ द्वयोस्तु स्वरयोर्मध्ये सन्धिर्यत्र न दृश्यते । विवृत्तिस्तत्र विज्ञेया "यऽईशे" तु निदर्शनम् । या. शि. । अत्र यः इति पदस्थस्य विसर्गस्य "कण्ठ्यपूर्वो यकारमरिफितः" (शु. य. प्रा. ४ अ. ४७ सू.) इत्यनेन यकारे "यवयोः पदान्तयोः स्वरमध्ये लोपः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १२५ सू.) इत्यनेन यस्य लोपेऽकारेकारयोः "कण्ठ्यादिवर्ण एकारम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. ५३ सू.) इत्यनेनैकारे प्राप्ते "न परकालः पूर्वकाले पुनः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४ सू.) इत्यनेन निषेधे सन्ध्यभावः । उच्चारणेऽप्यर्धमात्राकालिको विरामः । तज्ज्ञापकं(ऽ)इत्याकारकं चिह्नम् । अत्र पाकवतीवृत्तिर्ज्ञेया प्रारम्भे ह्रस्वयोगात् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ ४ ॥ [२-२] युञ्जन्तिब्रद्ध्नम् ॥ युञ्जन्तिब्रद्ध्नमंरुषञ्चरं
न्तम्परिंतस्थुषंः ॥ रोचंन्तेरोचनादिवि ॥ ५ ॥ युञ्जन्त्यंस्य ॥
युञ्जन्त्यंस्यकाम्म्याहरीव्विपंक्षसारथें ॥ शोणांधृष्णूनृवा
हंसा ॥ ६ ॥ यद्वातंः ॥ यद्वातोंऽअपोऽअगंनीगन्प्प्रियामिन्द्रंस्य
तन्न्वम् ॥ एतᳪंस्तोंतरनेनंपथापुनरश्श्वमावंर्त्तयासिनः ॥ ७ ॥
व्वसंवस्त्वा । ञ्जन्तुगायत्रेणच्छन्दंसारुद्रास्त्वाञ्जन्तुत्रैष्टुंभे
नच्छन्दंसादित्यास्त्वाञ्जन्तुजागंतेनच्छन्दंसा ॥ भूर्भुवᳪस्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

ह्लांजी३॥ ञ्छाची३॥ न्ययद्येगद्यंऽएतदन्नंमत्तदेवाऽएतदन्नंम
द्धिप्प्रजापते ॥८॥ कश्स्वित् ॥ कश्स्विदेकाकीचंरतिकऽउंस्वि
ज्जायतेपुनं÷ ॥ किꣳस्विद्धिमस्यंभेषजाङ्किम्म्वावपंनम्महत्
॥९॥ सूर्य्यँऽएकाकी । चंरतिचन्द्रमांजायतेपुनं÷[1] ॥
अग्निर्हिमस्यंभेषजम्भूमिंरावपंनम्महत् ॥१०॥ कास्वित् ॥
कास्विदासीत्त्पूर्व्वचिंत्तिंꣳकिꣳस्विदासीद्बृहद्वयं÷ ॥ कास्विदा

---

१ यत्र संयोगपरोऽसंयोगपरो वकाररहितो वकारसहितः सविसर्गो मात्रिकः स्वरितस्वरस्तस्मात्परस्य विसर्गस्य(÷)इत्याकारक उभयक्षेपः । मात्रिके भयं क्षिपेत् । (या. शि.) सवकारे द्विमात्रिके तूभयक्षेपः । जात्ययकारात्परस्य विसर्गस्याप्युभयक्षेपः "सद्रुस्यै÷" ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सीत्त्पालिप्पिलाकास्विंदासीत्त्पिशङ्गिला ॥ ११ ॥ द्यौरांसी
त् ॥ द्यौरांसीत्त्पूर्व्वचित्तिरश्व्वंऽआसीद्बृहद्वयं÷ ॥ अविंरा
सीत्त्पालिप्पिलारात्रींरासीत्त्पिशङ्गिला ॥ १२ ॥ [८-३]
व्वायुष्ट्वां । पचतैरंवत्त्वसिंतग्ग्रीवश्च्छागैर्न्न्यग्ग्रोधश्च्चमसैश्शं
ल्म्मलिर्व्वृद्ध्यां ॥ एषस्यराथ्योव्वृषांपड्भिश्चतुर्भिरेदंगन्ब्रह्मा
कृंष्णश्च्चनोवतुनमोग्नयें ॥ १३ ॥ स॒ꣳशिंतोरश्म्मिनां ॥
स॒ꣳशिंतोरश्म्मिनारथःस॒ꣳशिंतोरश्म्मिनाहयं÷ ॥ स॒ꣳ

१ यत्र मात्रिकात्द्विमात्रिकाद्वानुदात्तात्परो विसर्गस्तस्य विसर्गस्य(ꣳ) इत्याकारिकया कनिष्ठिकया निर्देशः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शिंतोऽअप्स्वप्सुजाब्रह्मासोमंपुरोगवं ॥ १४ ॥ स्वयं
वाजिन् ॥ स्वयंवाजिँस्तन्वङ्कल्पयस्वस्वयँयजस्वस्वयञ्जु
षस्व ॥ महिमातेन्न्येननसन्नशे ॥ १५ ॥ नवै ॥ नवाऽ
[1]उँऽएतन्म्रियसेनरिष्यसिदेवाँ२॥ऽइदेषिपथिभिः सुगेभिः ॥
यत्रासंतेसुकृतोयत्रतेययुस्तत्रंत्वादेवःसंविताद्धातु ॥ १६ ॥
अग्निःपशुः ॥ अग्निःपशुरासीत्तेनायजन्तसऽएतँल्लोक

१ "उकारोऽपृक्तोऽस्पर्शात्" (शु. य. प्रा. ४ अ. ९० सू.) अपृक्त एकवर्ण उकारोऽस्पर्शात्परः प्रकृत्या भवति स्वरे प्रत्यये । अत्रोकारोऽपृक्तोऽस्पर्शात्परः एतदिति स्वरे परे तस्मान्न सन्धिः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मंजयन्यस्मिन्नग्निःसतेंलोकोभंविष्यतितञ्जेष्यसिपिबैताऽ
अपंः ॥ वायुःपशुरांसीत्तेनांयजन्तसऽएतँल्लोकमंजयन्य
स्मिन्वायुःसतेंलोकोभंविष्यतितञ्जेष्यसिपिबैताऽअपः ॥
सूर्य्यःपशुरांसीत्तेनांयजन्तसऽएतँल्लोकमंजयन्यस्मिन्त्सू
र्य्यःसतेंलोकोभंविष्यतितञ्जेष्यसिपिबैताऽअपः ॥ १७ ॥
[५-४] प्राणायस्वाहां । पानायस्वाहांव्यानायस्वाहां ॥

१ मात्रिकाद्विमात्रिकादुदात्तात् परस्य विसर्जनीयस्य (ं) इत्याकारिकया निर्देशः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अम्बेऽअम्बिकेम्बालिकेनमानयतिकश्चन ॥ ससंस्त्यश्वकः
सुभद्रिकाङ्काम्पीलवासिनीम् ॥ १८ ॥ गणानान्त्वा ।
गणपतिꣳहवामहेप्प्रियाणान्त्वाप्प्रियपतिꣳहवामहेनिधीना
न्त्वानिधिपतिꣳहवामहेव्वसोमम ॥ आहमजानिगर्ब्भध
मात्त्वमजासिगर्ब्भधम् ॥ १९ ॥ ताऽउभौचतुरः पदः स
म्प्रसारयावस्वर्ग्गेलोकेप्प्रोर्ण्णुवाथांव्वृषाव्वाजीरेतोधारेतोदधातु
॥ २० ॥ [३-५] उत्सक्थ्याऽअव । गुदन्धेहिसमञ्जि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

[1]ञ्चौंरयावृषन् ॥ सत्त्रीणाञ्जीवभोजनं ॥ २१ ॥ सुका
सुकौ । शंकुन्तिकाहलगितिव्वञ्चंति । आहंन्तिगभेपसो
निगंल्गलीतिधारंका ॥ २२ ॥ यकोसकौ । शंकुन्तकऽ
आहलगितिव्वञ्चंति ॥ व्विवंक्क्षतऽइवतेमुखमद्धंर्य्योमानस्त्त्व
मभिभांषथाः ॥ २३ ॥ माताचं । तेपिताचतेग्ग्रंव्वृक्क्षस्यं
रोहतः ॥ प्रतिलामीतिंतेपितागभेमुष्टिमंतङ्सयत् ॥ २४ ॥

१ चारयावृषन् । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारय°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वृषन् इत्यस्य वकारे परे चारयाकारस्य दीर्घाकारः ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मातार्चं। तेपितार्चुतेग्ग्रेव्वृक्क्षस्यंक्क्रीडतꣳ ॥ व्विवंक्क्षतऽइवतु
मुखम्ब्रह्मन्माऽत्वंवंदोबहु ॥ २५ ॥ ऊर्द्ध्वामैनाम् ॥ ऊर्द्ध्वा
मैनामुच्छ्रांपययगिरौभारꣳहरन्निव ॥ अथास्यैमद्ध्यमेधताꣳ
शीतेव्वातैपुनन्निव ॥ २६ ॥ ऊर्द्ध्वमैनम् ॥ ऊर्द्ध्वमैनमुच्छ्रय
ताद्गिरौभारꣳहरन्निव ॥ अथास्यमद्ध्यमेजतुशीतेव्वातैपुन
न्निव ॥ २७ ॥ यदस्याꣳ ॥ यदस्याऽअꣳहुभेद्याꣳकृधुस्थू

१ यत्र मात्रिकाद्द्विमात्रिकाद्वा प्रचयात्परो विसर्गस्तत्र विसर्गस्य (ꣳ) इत्याकारिकया कनिष्ठिकया निर्देशः ।

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

लमुपातंसत् ॥ मुष्ककाविदंस्याऽएजतोगोशफेशंकुलाविंव
॥ २८ ॥ यद्देवासं॑ ॥ यद्देवासोंलुलामंगुम्प्रविष्टींमिनमा
विंषुः॥ सुक्थ्नादेंदिश्यतेनारींसत्त्यस्यांक्षिभुवोंयथा ॥२९॥
यद्धंरिण॑ ॥ यद्धंरिणोयवमत्तिनपुष्टम्पशुमन्न्यंते ॥ शूद्राय
दर्य्यजारानपोषांयधनायति ॥ ३० ॥ यद्धंरिण॑ ॥ यद्धंरि
णोयवमत्तिनपुष्टम्बहुमन्न्यंते । शूद्रोयदर्य्यांयैजारोनपोषम
नुंमन्न्यते ॥ ३१ ॥ दधिक्राव्णोंऽअकारिषम् ॥ दधिक्रा ॥ २९ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वर्णोऽअकारिषञ्जिष्णोरश्वस्यव्वाजिनं÷ ॥ सुरभिनोमुखां
करत्त्प्रणऽआयूंउंषितारिषत् ॥ ३२ ॥ [१२-६] गायत्री
त्रिष्टुप् ॥ गायत्रीत्रिष्टुब्ब्जगंत्त्यनुष्टुप्पङ्क्त्यासह ॥ बृहत्त्यु
ष्णिहांककुप्प्सूचीभिं÷शम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ३३ ॥ द्विपंदायाः ॥
द्विपंदायाश्चतुष्प्पदास्त्रिपंदायाश्चषट्ट्पंदाः ॥ व्विच्छंन्दायाश्चस
च्छंन्दाःसूचीभिं÷शम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ३४ ॥ महानांम्न्योरे
वत्त्यं÷ ॥ महानांम्न्योरेवत्त्योव्विश्वाऽआशांःप्प्रभूवंरीः ॥

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मैघीर्व्विद्युतोव्वाचं÷सूचीभिं÷शम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ३५ ॥ नाऽर्य्यं
स्त्ते ॥ नाऽर्य्यस्त्तेपत्क्न्योलोमव्विचिंन्न्वन्तुमनीषयां ॥ देवा
नाम्पत्क्न्योदिशं÷सूचीभिं÷शम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ३६ ॥ रजता
हरिंणीः ॥ रजताहरिंणीःसीसायुजोयुज्यन्तेकर्म्मभिः ॥
अश्श्वस्यव्वाजिनंस्त्त्वचिसिमांःशम्म्यन्तुशम्म्यंन्तीः ॥ ३७ ॥
कुर्विदङ्ग । यवंमन्तोयवंञ्चिद्यथादान्त्यंनुपूर्व्वंव्वियूयं ॥ इहेहैं
षाङ्कृणुहिभोजंनानियेबर्हिषोनमंऽउक्क्तिंय्यजंन्ति ॥ ३८ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[६-७] कस्त्त्वा ॥ कस्त्त्वाच्छ्यतिकस्त्त्वाव्विशांस्त्तिकस्त्ते
गात्त्राणिशम्म्यति ॥ कऽउंतेशमिताकविः ॥ ३९ ॥ ऋत
वंस्त्ते ॥ ऋतवंस्त्तऽऋतुथापर्व्वशमितारोव्विशांसतु ॥ संवत्त्सर
स्यतेजंसाशमीभिं÷शम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ४० ॥ अर्द्धमासाःप
रूंष्षि । तेमासाऽआच्छ्यन्तुशम्म्यंन्त६ ॥ अहोरात्त्राणिं
मरुतोव्विलिष्ट्ठ६सूदयन्तुते ॥ ४१ ॥ दैव्यांऽअद्ध्वर्य्यवं÷ ॥
दैव्यांऽअद्ध्वर्य्यवस्त्त्वाच्छ्यन्तुव्विचंशासतु ॥ गात्त्राणिपर्व्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

शु. य. संहि. ॥२१॥

उ. वि. अ. ॥२३॥

शस्त्तेसिमाꣳकृण्वन्तुशम्म्यन्तीꣳ ॥ ४२ ॥ द्यौस्त्तें । पृथि
व्युन्तरिक्क्षंव्वायुश्श्च्छद्रंपृणातुते ॥ सूर्य्यँस्त्तेनक्क्षत्रैꣳसहलोक
ङ्कृणोतुसाधुया ॥ ४३ ॥ शन्तें ॥ शन्तेपरेब्भ्योगात्रेब्भ्यꣳ
शमस्त्ववरेब्भ्यꣳ ॥ शमस्त्थब्भ्योमज्जब्भ्यꣳशम्म्वस्त्तुतन्न्वै
तव ॥ ४४ ॥ [६-८] कश्श्वित् ॥ कश्श्विदेकाकी
चरतिकऽउंस्विज्जायतेपुनः ॥ किꣳस्विद्धिमस्यभेषजङ्कि ॥ ३१ ॥

१ "द्विमात्रिकं क्षिपेदक म्" (या. शि.) इति नियमेन दीर्घस्वरितस्वराद्यत्र परो विसर्गस्तत्र(९)इत्याकारकः कनिष्ठिकानिर्देशवाचकोऽगुलिनिर्देशः सर्वत्र कार्यः ॥

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्म्वावपंनम्मुहत् ॥ ४५ ॥ सूर्य्यंऽएकाकी । चंरतिचन्द्र
मांजायतेपुनं÷ ॥ अग्निर्हिमस्यंभेषजम्भूमिंरावपंनम्मुहत्
॥ ४६ ॥ किंस्वित् ॥ किंस्वित्त्सूर्य्यंसमञ्ज्योतिंकिं
संमुद्रसंमहसरं÷ ॥ किंस्वित्त्पृथिव्यैवर्षीयंकस्यमात्रानवि
द्यते ॥ ४७ ॥ ब्रह्मसूर्य्यंसमम् ॥ ब्रह्मसूर्य्यंसमञ्ज्योतिर्द्यौः
संमुद्रसंमहसरं÷ ॥ इन्द्रं÷पृथिव्यैवर्षीयान्गोस्तुमात्रानवि
द्यते ॥ ४८ ॥ पृच्छामित्त्वा । चितयेंदेवसखयदित्त्वमत्रम

सं. ४५

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

शु. य. संहि. ॥३२॥ | उ. वि. अ. ॥ २३ ॥

नंसाजगन्थं ॥ येषुव्विष्णुंस्त्रिषुपदेष्ष्वेष्टुस्त्तेषुव्विश्श्वम्भुवंनमा
विंवेशा ३ ॥ ॥ ४९ ॥ अपितेषुं । त्रिषुपदेष्ष्वंस्म्मियेषुव्विश्श्व
म्भुवंनमाविवेशं ॥ सद्यःपर्य्यैमिपृथिवीमुतद्यामेकेनाङ्गेनदि
वोऽअस्यपृष्ठम् ॥ ५० ॥ केष्ष्वन्तः । पुरुंषऽआविंवेशाका
न्यन्तःपुरुंषेऽअर्प्पितानि ॥ एतद्ब्रह्मन्नुपंव[1]ल्ह्लामासित्त्वाकिꣳ
स्विन्नꣳप्प्रतिंवोचास्यत्रं ॥ ५१ ॥ पञ्चस्वन्तः । पुरुंषऽआविं ॥ ३२ ॥

१ "कुर्वणी लहकारयोः" (या. शि.) लकारहकारयोर्योगे कुर्वणीनाम स्वरभक्तिः । अत्र पञ्चानां स्वरभक्तीनां मध्ये कुर्वणी वर्तते ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेशतान्न्यन्तश्पुरुषेऽअर्प्पितानि ॥ एतत्त्वात्रंप्प्रातिमन्न्वानोऽ
अंस्म्मनमायया॑भवस्युत्तंरोमत् ॥५२॥ [८-९] कास्वित् ॥
कास्विदासीप्पूर्व्वचिंत्तिःकिंस्विदासीद्बृहद्वयंः ॥ कास्विं
दासीत्त्पिलिप्पिलाकास्विदासीत्त्पिशङ्गिला ॥ ५३ ॥ द्यौरां
सीत् ॥ द्यौरांसीत्त्पूर्व्वचिंत्तिरश्वंऽआसीद्बृहद्वयंः ॥ अविंरासी
त्त्पिलिप्पिलारात्त्रिंरासीत्त्पिशङ्गिला ॥ ५४ ॥ काऽईम् ॥
काऽईमरेपिशङ्गिलाकाऽईङ्कुरुपिशङ्गिला ॥ कऽईमास्क्कन्दंम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

र्षतिकऽईम्पन्थांव्विसंर्प्पति ॥ ५५ ॥ अजारें। पिशङ्गिला श्वाविक्कुंरुपिशङ्गिला ॥ शुशऽआस्क्कन्दंमंर्षत्त्यहिंपन्थांव्वि संर्प्पति ॥५६॥ कत्त्यंस्य। व्विष्ठाःकत्त्यक्षरांणिकतिहोमांसंकं तिधासमिंद्धं ॥ युज्ञस्यंत्त्वाव्विदथांपृच्छमत्रकतिहोतांरऽऋतु शोयंजन्ति॥५७॥षडंस्य। व्विष्ठाःशुतमक्षरांण्ण्यशीतिर्होमां समिधोंहतिस्रः ॥ युज्ञस्यंतेव्विदथाप्प्रब्रवीमिसप्तहोतांरऽऋतु

१ अत्र "या तु हंसपदानाम सा तु रेफषकारयोः। (या. शि.) रकारषकारयोर्योगे हंसपदानाम स्वरभक्तिः। अत्र हंसपदानामस्वरभक्तिः। एवं सर्वत्र।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शोयंजन्ति ॥५८॥ कोऽअस्य। वेदभुवंनस्यनाभिङ्को द्यावांपृथि
वीऽअन्तरिक्षम्॥ कः सूर्य्यस्यवेदबृहतोजनित्त्रङ्कोवेदचन्द्रमं
सँय्यतोजाः ॥५९॥ वेदाहम्॥ वेदाहमस्यभुवंनस्यनाभिंवेदद्या
वांपृथिवीऽअन्तरिक्षम्॥ वेदसूर्य्यस्यबृहतोजनित्त्रमथोवेदच
न्द्रमंसँय्यतोजाः ॥६०॥ पृच्छामित्त्वा॥ पृच्छामित्त्वापरमन्तं
म्पृथिव्याः पृच्छामियत्रभुवंनस्यनाभिंः ॥ पृच्छामित्त्वावृ
ष्णोऽअश्वंस्यरेतंः पृच्छामिवाचः परमंव्योम ॥ ६१ ॥ इयं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेदिः ॥ इयंवेदिःपरोऽअन्तः पृथिव्याऽअयँयज्ञोभुवनस्य
नाभिः ॥ अयꣳसोमोवृष्णोऽअश्वस्यरेतोब्रह्मायंवाचःपरमं
व्योम ॥ ६२ ॥ [१०-१०] सुभूःस्वयम्भूः । प्रथमोन्त
र्महत्यर्णवे ॥ दधेहगर्भमृत्वियँयतोजातःप्रजापतिः
॥ ६३ ॥ होतायक्षत् ॥ होतायक्षत्प्रजापतिꣳसोमस्यम
हिम्नः ॥ जुषताम्पिबतुसोमꣳहोतर्यज ॥ ६४ ॥ प्रजापते ॥ ३४ ॥
न । त्वदेतान्यन्योविश्वारूपाणिपरिताबभूव ॥ यत्कामा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्तेजुहुमस्त्तन्नोऽअस्त्तुव्वयꣳस्यांमपतंयोरयीणाम् ॥ ६५ ॥
[३-११] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां त्रयोविंशोऽध्याय:
॥ २३ ॥ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नम: ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥
अश्श्वस्त्तूपरो, धूम्म्रान्व्वसन्ताय, समुद्द्रायशिशुमारान्, मयुः
प्प्राजापत्त्योदशका, श्चत्वारश्चत्वारिꣳशत् [अ. २४ मं.
४० अनु. ४] ॥ हरि: ॐ ॥ अश्श्वंस्त्तूपर: ॥ अश्श्वंस्त्तूपरोगो
मृगस्त्तेप्प्रांजापत्त्या:कृष्ण्णग्ग्रीवऽआग्ग्नेयोरराटेपुरस्त्तात्त्सार

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शु. य. संहि. स्वतीमेष्युधस्त्ताद्धन्वोराश्विनावधोरामौबाह्वोःसौमापौ उ. वि.

॥ ३५ ॥ ष्णःश्यामोनाभ्यांᳫंसौर्य्ययामौश्वेतश्चकृष्णश्चपार्श्वयो अ.

स्त्वाष्ट्रौलोमशसक्थौसक्थ्योर्व्वायव्यःश्वेतःपुच्छऽइन्द्रायस्व ॥ २४ ॥

पस्यायव्वेहद्वैष्णवोव्वामनः ॥ १ ॥ रोहितोधूम्ररोहि

तः । कर्कन्धुरोहितस्तेसौम्म्याबभ्रुररुणबभ्रुःशुकबभ्रुस्ते

व्वारुणाःशितिरन्ध्रोन्यतःशितिरन्ध्रःसमन्तशितिरन्ध्रस्ते ॥ ३५ ॥

सावित्राःशितिबाहुरन्यतःशितिबाहुःसमन्तशितिबाहुस्ते

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बार्हस्पत्त्याः पृषतीक्षुद्र पृषतीस्स्थूलपृषतीतामैत्रावरुण्यः
॥ २ ॥ शुद्धवालꣳसर्व्वशुद्धवालꣳ ॥ शुद्धवालꣳसर्व्वशुद्धवा
लोमाणिव्वालस्तऽआश्विनाः श्येतꣳ श्येताक्षोरुणस्तेरुद्राय
पशुपतयेकर्णायामाऽअवलिप्तारौद्रानभोरूपाꣳपार्ज्जन्याः
॥ ३ ॥ पृश्निस्तिरश्चीनंपृश्निꣳ ॥ पृश्निस्तिरश्चीनंपृश्निरूर्द्ध्व
पृश्निस्तेमारुताः फल्गूर्ल्लोहितोर्णीपलक्षीताः सारस्वत्यः
प्लीहाकर्णःशुण्ठाकर्णोद्ध्यालोहकर्णस्तेत्वाष्ट्राः कृष्ण

Jayatu Sanskritam. Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ग्रीवꣳशितिकक्क्षोञ्जि[1]सक्क्थस्त्तऽऐन्द्राग्नाःकृष्ण्णाञ्जिरल्प्पा
ञ्जिर्म्महाञ्जिस्त्तऽउषस्या÷ ॥ ४ ॥ शिल्प्पाव्वैश्वदेव्व्य÷ ॥
शिल्प्पाव्वैश्वदेव्व्योरोहिण्ण्यस्त्र्यवयोव्वाचेव्विज्ज्ञाताऽअदित्त्यैस
रूपाधात्रेव्वत्त्सतर्य्यौदेवानाम्पत्त्नीब्भ्यः ॥ ५ ॥ कृष्ण्ण
ग्रीवाऽआग्नेयाः । शितिब्भ्रवोव्वसूनाꣳरोहितारुद्राणाꣳ
श्वेताऽअवरोकिणऽआदित्त्यानान्नभोरूपाःपार्ज्जन्न्याः ॥ ६ ॥ ॥ ३६ ॥

१ अञ्जिसक्थस्ते । अत्र "भाविभ्य सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५९ सू.) इत्यनेन सस्य षत्वे प्राप्ते "अनुसन्तनो तु बृहस्पतिसुतस्य सुसमिद्धाय सुसन्दशमसत्वाऽभिसंविशन्तु सुसस्याअतिस्थूलम्मुसले पत्नी संयाजान्क्रतुस्थालञ्जिक्स्थो (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन सस्य प्रकृतिभावे रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

उन्नतऽऋषभः ॥ उन्नतऽऋषभोव्वामनस्त्तऽऐन्द्रावैष्ण्णवाऽ
उन्नतश्शितिबाहुश्शितिपृष्ठस्त्तऽऐन्द्राबार्हस्प्पत्त्याश्शुकरूपा
व्वाजिनाश्कुल्म्माषाऽआग्निमारुताश्श्यामाश्पौष्ण्णाः ॥ ७ ॥
एताऽऐन्द्राग्नाः ॥ एताऽऐन्द्राग्नाद्विरूपाऽअग्नीषोमीयां
व्वामनाऽअनड्वाहऽआग्नावैष्ण्णवाव्वशामैत्त्रावरुण्ण्योन्यतऽए
न्न्योमैत्त्र्य[1]÷ ॥ ८ ॥ कृष्ण्णग्ग्रीवाऽआग्नेयाः ॥ कृष्ण्णग्ग्री

---

१ अत्र "जात्ये च स्वरिते चैव वकारो यत्र दृश्यते । कर्तव्यस्तूभयक्षेपो "वायव्या÷ इति निदर्शनम्" (या. शि.) न्युब्जापरपर्याये जात्यस्वरे वकारे यकारे वा वत्सशृङ्गवत् कुमारीकुचयुग्मवत् (÷) इत्याकारको दक्षिणहस्तस्यांगुल्या उभयक्षेपः कार्यः । यथा वकारयोगे जात्य उभयक्षेपस्तथैव यकारेऽप्युभयक्षेपः ।

वाऽआग्ग्नेयाबब्भ्रवं÷सौम्म्याःश्श्वेताव्वायव्व्याऽअविज्ज्ञाताऽ
अदित्त्यैसरूपाधात्रेव्वत्त्सतर्य्योदेवानाम्पत्नीब्भ्यः ॥ ९ ॥
कृष्ष्णाभौमाः ॥ कृष्ष्णाभौमाधूम्म्राऽआन्तरिक्क्षाबृहन्तो
दिव्व्याःशबलाव्वैद्युताःसिद्ध्मास्त्तारकाः ॥ १० ॥ [१०-१]
धूम्म्रान्व्वसन्ताय ॥ धूम्म्रान्व्वसन्तायालभतेश्श्वेतान्ग्ग्रीष्म्माय
कृष्ष्णान्व्वर्षाब्भ्योरुणाञ्छरदेपृषतोहेमन्तायपिशङ्गाञ्छि
शिराय ॥ ११ ॥ त्र्यव्वयोगायत्र्यै । पञ्चावयस्त्रिष्टुभेदित्त्य

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE- Delhi

वाहोजगंत्त्यैत्रिवृत्त्साऽअंनुष्टुभैतुर्य्यवाहऽउष्णिणहें ॥ १२ ॥
पृष्ठवाहौव्विराजें ॥ पृष्ठवाहौव्विराजंऽउक्षाणौबृहत्त्याऽऋष
भाऽककुभेंनड्वाहं÷पङ्क्त्यैधेनवोतिच्छन्दसे ॥ १३ ॥ कृष्णण
ग्ग्रीवाऽआग्नेयाः ॥ कृष्णणग्ग्रीवाऽआग्नेयाबब्भ्रवं÷सौ
म्म्याऽउंपद्ध्वस्त्ताःसांवित्राव्वंत्त्सतर्य्यं÷सारस्वत्त्य÷श्यामाः
पौष्णणाःपृश्श्न्नंयोमारुताबंहुरूपाव्वैश्श्वदेवाव्वशाद्यांवापृथिवी
यांः ॥ १४ ॥ उक्क्ताःसंञ्चराः ॥ उक्क्ताःसंञ्चराऽएतांऽऐन्द्रा

सं. ४६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ग्नाःकृष्ण्णाव्वारुणाःपृश्श्न्नयोमारुताःकायास्त्तूपराः ॥ १५ ॥
अग्न्नयेनीकवते । प्प्रथमजानालभतेमरुद्भ्यःसान्तपने
भ्यःसवात्त्यान्मरुद्भ्योगृहमेधिभ्योबष्किहान्मरुद्भ्यः
क्क्रीडिभ्यःसꣳसृष्टान्मरुद्भ्यःस्वतवद्भ्योनुसृष्टान् ॥ १६ ॥
उक्ताःसञ्चराः ॥ उक्ताःसञ्चराऽएताऽऐन्द्राग्नाः[1]प्राशृङ्गा
माहेन्द्राबहुरूपाव्वैश्वकर्म्मणाः ॥ १७ ॥ धूम्म्राबभ्रुनीका

१ प्राशृङ्गा। अत्र प्रशृङ्ग इति पदम्। प्रशब्दात् शृङ्गशब्दे परे "प्रवणशृङ्गयासेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०५ सू.) इत्यनेन ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारे प्राशृङ्गा।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शाᳪ । पितॄणाᳪ[1]सोमंवताम्बभ्रवोंधूम्म्रनींकाशाᳪपितॄणांबर्हि
षदाङ्कृष्ण्णाबभ्र्[2]नींकाशाᳪपितॄणामंग्निष्ष्वात्तानाङ्कृष्ण्णाःपृ
षन्तस्त्रैयम्बकाः ॥ १८ ॥ उक्क्ताःसञ्ञ्चराः ॥ उक्क्ताः
सञ्ञ्चराऽएताᳪशुनासीरीयाᳪश्श्वेतावायव्व्याः श्श्वेताःसौर्य्याः
॥ १९ ॥ वसन्तायंकपिञ्ञ्जलान् ॥ वसन्तायंकपिञ्ञ्जलानाल

---

१ सोमवतीम् । अत्र "विश्वदेव्यसोमौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११८ सू.) इत्यनेन वतीशब्दपरे सोमशब्दाकारस्य दीर्घाकारविधानान्न वतापरे भवति, अतो न दीर्घः । २ कृष्ण्णा बभ्रुनीकाशाः । अत्र समानपदे "ऋषरेभ्य" इति णत्वप्राप्तौ "निवनिनसः प्रपीनम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९१ सू.) इत्यनेन नि वनि नस प्रपीनम् एते नकारा प्रकृत्या भवन्ति समानपदे इति निषेधान्नात्र णत्वम् । त्वत्र निशब्दस्य दीर्घत्वं "पीबासोमम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १३० सू.) इत्यनेन भवति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भतेग्ग्रीष्म्मायंकलविङ्कान्न्वर्षाब्भ्यांस्त्तित्तिरींञ्च्छरदेव्वर्त्तिकाहे
मन्तायककंराञ्छिशिरायव्विकंकरान् ॥ २० ॥ [१०-२]
समुद्रायंशिशुमारान् ॥ समुद्रायंशिशुमारानालंभतेपर्ज्जन्न्या
यमण्डूकानद्भ्योमत्त्स्यान्न्मित्त्रायंकुलीपयान्न्वरुणायनाक्क्रा
न् ॥ २१ ॥ सोमायहंसान् ॥ सोमायहंसानालंभतेव्वायवेब
लाकाऽइन्द्राग्निब्भ्याङ्क्रुञ्चान्न्मित्त्रायंमद्गून्न्वरुणायचक्क्रवाका
न् ॥ २२ ॥ अग्नयेकुटरून् ॥ अग्नयेकुटरूनालंभतेव्वनस्प्पाति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्भ्यऽउलूकानग्नीषोमाब्भ्याञ्चाषानश्विब्भ्याम्मयूरान्मित्राव
रुणाब्भ्याङ्कपोतान् ॥ २३ ॥ सोमायलबान् ॥ सोमायलबा
नालभतेत्त्वष्ट्रेकौलीकान्गोषादीर्द्देवानाम्पत्नीब्भ्यः कुलीका
देवजामिब्भ्योग्ग्नयेगृहपतयेपारुष्ण्णान् ॥ २४ ॥ अह्नेपाराव
तान् ॥ अह्नेपारावतानालभतेरात्र्यैसीचापूरहोरात्रयोः सन्धि
ब्भ्योजतूम्मासेब्भ्योदात्त्यौहान्त्संवत्त्सरायमहतः सुपर्णान्
॥ २५ ॥ भूम्म्याऽआखून् ॥ भूम्म्याऽआखूनालभतेन्तरि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

र्क्षायपाङ्क्ष्ञान्दिवेकशांन्दिग्गभ्योनंकुलान्बभ्रुंकानवान्तर
दिशाब्भ्यंः ॥ २६ ॥ व्वसुंब्भ्यऽऋश्श्यांन् ॥ व्वसुंब्भ्यऽऋश्श्या
नालंभतेरुद्रेब्भ्योरुरूनादित्त्येब्भ्योन्न्यङ्कून्विश्श्वेंब्भ्योदेवेब्भ्यंः
पृषतान्त्साद्ध्येब्भ्यंःकुलुङ्गान् ॥ २७ ॥ ईशांनायपरंस्वतं ॥
ईशांनायपरंस्वतऽआलंभतेमित्त्रायंगौरान्वरुंणायमहिषान्बृह
स्प्पतंयेगवयाँस्त्त्वष्ट्रऽउष्ट्रांन् ॥ २८ ॥ प्रजापंतयेपुरुंषान् ॥
प्रजापंतयेपुरुंषान्हस्तिनऽआलंभतेव्वाचेप्प्लुषीँश्चक्षुंषेमश

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

काञ्छोत्त्रांयभृङ्गांः ॥ २९ ॥ शतम् ॥१४००॥ प्रजापतयेच ।
व्वायवेचगोमृगोव्वरुणायारण्योमेषोयमायकृष्णोमनुष्यरा
जायंमर्क्कटःशार्दूलायंरोहिद्दृषभायंगवयीक्षिप्रश्श्येनायव्व
र्त्तिकानीलंङ्गोःक्क्रिमिंःसमुद्रायंशिशुमारोहिमवंतेहस्त्ती
॥ ३० ॥ [१०-३] मयुःप्प्राजापत्त्यः ॥ मयुःप्प्राजापत्त्यऽ
उलोहलिक्क्ष्णोव्वृषदंशस्त्तेधात्रेदिशाङ्कङ्कोधुङ्क्षाग्नेयीकंल
विङ्कोलोहिताहिःपुंष्करसादस्त्तेत्त्वाष्ट्राव्वाचेक्क्रुञ्चःः ॥ ३१ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सोमा॑यकुलु॒ङ्गः ॥ सोमा॑यकुलु॒ङ्गऽआ॑र॒ण्ण्यो॒जोन॑कु॒लः शका॒
तेपौ॒ष्ण्णाः क्क्रो॒ष्ट्टामा॒यायोरिन्द्र॑स्यगौरमृ॒गः पि॒द्वोन्न्यङ्कु॑ ÷ कक्क॒ट
स्तेनु॑मत्त्यैप्प्रति॒श्श्रुत्का॑यैचक्रवा॒कः ॥ ३२ ॥ सौरी॒बला॒का॑
शा॒र्ग्गः सृ॑ञ्ज॒यः श॒याण्ड॑क॒स्त्तेमै॒त्त्राः सर॑स्वत्त्यै॒शारि॑ ÷ पु॒रु॒ष॒वाक्
[1]श्वा॒विद्भौ॒मीशा॑र्दू॒लोवृ॒कः पृदा॑कु॒स्त्तेम॒न्न्यवे॒सर॑स्वते॒शुक॑ ÷ पुरु॒ष॒
वाक् ॥ ३३ ॥ सु॒प॒र्ण्णः पा॒र्ज्ज॑न्न्यः ॥ सु॒प॒र्ण्णः पा॒र्ज्ज॑न्न्यऽ
आ॒तिर्व्वा॑ह॒सोद॒र्व्वि॑दा॒तेव्वा॒यवे॒बृह॒स्प्पत॑येव्वा॒चस्प्पत॑येपैङ्गरा॒जो

१ श्वाविद्भौमी । अत्र श्वविद्भौमी इति पदम् । "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुत°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे श्वस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

लुजऽआन्तरिक्क्षश्प्लवोमद्गुर्म्मत्त्स्युस्त्तेनंदीपतयेद्यावापृथिवी यं÷कुर्म्मश् ॥ ३४ ॥ पुरुषमृगश्श्चन्द्रमंसं ॥ पुरुषमृगश्श्चन्द्र मंसोगोधाकालंकादार्व्वाघाटस्त्तेव्वनस्प्पतीनाङ्कृकुवाकुं÷सावि त्त्रोहङ्सोव्वातंस्यनाक्क्रोमकरंकुलीपयस्त्तेकूंपारस्याह्वियैशल्यं कं ॥ ३५ ॥ एण्ण्यह्नं÷ ॥ एण्ण्यह्नोमण्डूकोमूषिकाति[2]

---

१ दार्वाघाटः । दारु आघातः इति पदम् । अत्र "त आपादनाऽम्बरात्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४८ सू.) इत्यनेनानादम्बरादाघाशब्दात्परस्य तकारस्य मूर्द्धन्यो भवति दार्वाघाट इति । २ तित्तिरिस्ते । अत्र "सकारे परे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७८ सू.) इत्यनेन सकारपरादेकाक्षरादेकारपरे तकारे विसर्जनीयस्य सकारः प्राप्तः । सः "प्रकृत्या नानापदस्थे तकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८१ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे प्राप्ते "अनुसन्तनोतु°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषिद्ध्यते । सकारो भवत्येव ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्तिरिस्त्तेसुप्पर्णाँल्लोपाशऽआश्विनश्कृष्णोरात्र्याऽऋक्षौज
तूःसुषिलीकातऽइतरजनानाञ्जहकाव्वैष्णवी ॥ ३६ ॥ अन्न्य
वापोर्द्धमासानाम् ॥ अन्न्यवापोर्द्धमासानाम्मृश्श्योमयूरः
सुपर्ण्णस्त्तेगन्धर्व्वाणामपामुद्रोमासाङ्कश्श्यपोरोहित्कुण्ड्रणा
चीगोलत्त्तिकाते[1]प्सरसाम्मृत्त्यवेसितः ॥ ३७ ॥ व्वर्षाहूर्ऋतू
नाम् ॥ व्वर्षाहूर्ऋतूनामाखुःकशोमान्थालस्त्तेपितॄणाम्बलाया

१ "ए-ओ-आभ्यामुदात्ताभ्यामकारो निहितश्च यः। स च यत्र प्रलुप्येते तं चाभिनिहितं विदुः" या. शि. ॥ अत्र ते अप्सरसामित्यासीत्। अत्रैकारात्परस्याकारस्य "एदोद्भ्यामकारः" (शु. य. प्रा. अ. ३६१ सू.) इत्यनेनाकारस्य पूर्वरूपः। अत्राभिनिहितस्वरो ज्ञेयः। तथौकारेऽपि वेदोसीत्यादौ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जगरोव्वसूनाङ्कुपिञ्जलःकुपोतऽउलूकःशशस्त्तेनिर्ऋत्त्यैव्वरुणा
यारण्ण्योमेषः ॥ ३८ ॥ श्वित्रऽआदित्त्यानाम् ॥ श्वित्रऽ
आदित्त्यानामुष्ट्रो[1]घृणीवान्[2]वार्ध्रीनसस्त्तेमत्त्याऽअरण्ण्यायसृ
मरोरुरूरौद्रः क्कयिः कुटरुर्दात्त्यौहस्त्तेव्वाजिनाङ्कामायपिकः
॥ ३९ ॥ खड्गोव्वैश्वदेवः । श्वाकृष्णःकुण्णोगर्दभस्त्तरक्षु
स्त्तेरक्षसामिन्द्रायसूकरःसिंहोमारुतःकृकलासःपिप्पकाश

---

१ घृणीवान् । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारयघृणि" इत्यनेन वकारे परे घृणिशब्दस्येकारस्य दीर्घेकारः । २ वार्ध्रीनस्ते । अत्र समानपदे "ऋषरेभ्यः" इति णत्वप्राप्तौ "निवनिनसः प्रपीनम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९१ सू.) इत्यनेन नसः णत्वं निषिद्ध्यते । अतो न णत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कुनिस्तेशंरुघ्यायैर्विश्वेषान्देवानांम्पृषतः ॥ ४० ॥ [१०-४]
इति श्रीवाजसनेयसंहितायां चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥
श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ शादन्दाङ्भिर्नवैकैका,
हिरण्यगर्भश्चतस्र, ऽआनोदश, मानोमित्रो, यदश्वस्या
ष्टकौ, यत्तेषाडि, मानुकंद्वे, पञ्चदशसप्तचत्वारिंशत् ॥
[अ. २५-मं. ४७ अनु. १५] हरिः ॐ ॥ शादंन्दुद्भिः ॥
शादंन्दुद्भिरवंकान्दन्तमूलैर्म्मृदुम्बस्वैंस्तेगान्दध्ष्ट्राभ्याँ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

सरस्वत्त्याऽअग्ग्राजिह्वञ्जिह्वायांऽउत्त्सादमवक्क्रन्देन[1]तालुव्वा
जंहनुब्भ्यामपऽआस्येनव्वृषणमाण्डाब्भ्यांमादित्त्याँश्श्मश्श्रु
भिःपन्थानम्भ्रूब्भ्यान्द्यावापृथिवीव्वर्त्तोब्भ्यांव्विद्युतङ्कनीनका
ब्भ्याᳬशुक्क्लायस्वाहाकृष्ष्णायस्वाहापार्य्याणिपक्ष्माण्ण्यवा
र्य्याऽइक्षवोवार्य्याणिपक्ष्माणिपार्य्याऽइक्षवः ॥ १ ॥
[१-१] व्वातम्प्राणेन ॥ व्वातम्प्राणेनापानेननासिकेऽउपयाम

१ अवक्रन्देन तालु इत्यत्र "ऋषरेभ्यः" इत्यनेन समानपदे नस्य प्राप्तं णत्वं "तवर्गे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९४ सू.) इत्यनेन निषेधान्न भवति।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मधंरेणौष्ठेनसदुत्तंरेणप्प्रकाशेनान्तंरमनूकाशेनबाह्यंन्निवेष्प
म्मूर्द्धास्त्तंनायित्क्नुन्निर्बाधेनाशनिम्मुस्त्तिष्क्केणव्विद्युतंङ्कनी
नंकाब्भ्यांङ्कर्णाब्भ्याᳪंश्रोत्रᳪंश्रोत्राब्भ्याङ्कर्णौतेदुनीमंधर
कुण्ठेनापश्शुष्ककुण्ठेनंचित्तम्मन्न्याभिरदितिᳪंशीर्ष्णानि
र्ऋतिन्निर्ज्जर्ज्जल्प्येनशीर्ष्णासंङ्क्रोशैःप्प्राणान्न्रेष्म्माणंᳪंस्तुपेनं
॥२॥ [१-२] मशकान्केशैंᳫ॥ मशकान्केशैरिन्द्रᳪंस्वपंसाव्वहेंन

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बृहस्पतिᳬ शकुनिसादेनङ्कूर्म्माँञ्छफैराक्रमणᳫं स्थूराभ्यां मृक्षलाभिᳬ कपिञ्जलाञ्जवञ्जङ्घाभ्यामध्वानम्बाहुभ्याञ्जाम्बीलेनारण्यमग्निमतिरुग्भ्याम्पूषणन्दोर्भ्यामश्विनावᳬ सांभ्याᳫं रुद्रᳬ रोराभ्याम् ॥३॥ [१-३] अग्नेः पक्षतिः ॥

अग्नेः पक्षतिर्व्वायोर्न्निपक्षतिरिन्द्रस्य तृतीया सोमस्य चतुर्त्थ्यदित्यै पञ्चमीन्द्राण्यै षष्ठी मरुताᳫं सप्तमी बृहस्पतेरष्टम्यर्य्यम्

१ शकुनि सादेन। अत्र "भाविभ्य सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सस्य षत्वप्राप्तौ "पृथिवीदिन्युपरिचर्षणिशकुनियासिभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन शकुनिपरस्य सस्य प्रकृतिभावे न षत्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्म्णोनंवुमीधातुर्द्दशुमीन्द्रुंस्यैकादुशीव्वरुंणस्यद्द्वादुशीयुमस्यंत्र
योदुशी ॥४॥ [१-४] इुन्द्राुग्न्योः पंक्क्षुतिः । सरंस्वत्त्यैनि
पंक्क्षतिर्म्मिुत्रस्यंतृतीयापाञ्चंतुर्त्थीनिर्ऋंत्त्यैपञ्चम्म्युग्नीषोमं
योःषुष्ठीसुर्प्पाणांᳪंसप्तुमीव्विष्ण्णोरष्टुमीपूुष्ण्णोनंवुमीत्त्वष्टुर्द्द
शुमीन्द्रस्यैकादुशीव्वरुंणस्यद्द्वादुशीयुम्म्यैत्रंयोदुशीद्यावांपृथि
व्योर्द्दक्षिंणम्पार्श्वंव्विश्वेषान्देवानामुत्तंरम् ॥५॥ [१-५]
मुरुतांᳪंस्कुन्धाः ॥ मुरुतांᳪंस्कुन्धाव्विश्वेषान्देवानाम्प्रथ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

माकीकंसारुद्राणांन्द्धितीयांदित्त्यानांन्तृतीयांव्वायोःपुच्छंम
ग्नीषोमंयोर्भासंदौक्कुञ्चौश्श्रोणिंब्भ्यामिन्द्राबृहस्पतीऽऊ
रुब्भ्यांम्मित्रावरुणावल्गाब्भ्यांमाक्क्रमंणꣳस्थूराब्भ्याम्बल
ङ्कुष्ठांब्भ्याम् ॥ ६ ॥ [१-६] पूषणंव्वनिष्ठुनां । न्धाही
न्त्स्थूलंगुदयांसर्प्पान्गुदांभिर्व्विहुतऽआन्त्रैरपोव्वस्त्तिनावृषंण
माण्डाब्भ्यांव्वाजिनंशेपेनप्प्रजाꣳरेतंसाचाषांन्पित्तेनंप्प्रदुरा
न्पायुनांकुश्म्माञ्छकपिण्डैः ॥ ७ ॥ [१-७] इन्द्रस्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्क्रोडः ॥ इन्द्रस्यक्क्रोडोदित्यैपाजस्यन्दिशाञ्जत्रवोदित्यै
भसज्जीमूतान्हृदयौपशेनान्तरिक्षम्पुरीततानभऽउदर्य्येणच
क्कवाकौमतस्नाभ्यान्दिवँवृक्काभ्याङ्गिरीन्प्लाशिभिरुपला
न्प्लीह्नावल्मीकान्क्लोमभिर्ग्लौभिर्गुल्मान्हिराभिःस्रव
न्तीर्ह्रदान्कुक्षिभ्याꣳसमुद्रमुदरेणवैश्वानरम्भस्मना ॥८॥
[१-८] विधृतिन्नाभ्या । घृतꣳरसेनापोयूष्णामरीचीर्वि
प्रुड्भिर्न्नीहारमूष्मणाशीनंवसयाप्रुष्वाऽअश्रुभिर्ह्रादुनी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हृषीकाभिरस्नारक्षांᳬसिचित्राण्ययज्ञैर्न्नक्षंत्राणिरूपेणंपृथि
वीन्त्वचाजुंम्बकायस्वाहा ॥ ९ ॥ [१-९] हिरण्यग
र्भ्भःसम् ॥ हिरण्यगर्भ्भःसमंवर्त्ततागग्रेभूतस्यंजातःपतिरे
कंऽआसीत् ॥ सदांधारपृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्म्मैदेवायंहवि
षांविधेम ॥ १० ॥ यःप्प्राणतः ॥ यःप्प्राणतोनिंमिष
तोमंहित्त्वैकऽइद्राजाजगतोबभूवं ॥ यऽईशेऽअस्यद्विपद
श्चतुंष्पदःकस्म्मैदेवायंहविषांविधेम ॥ ११ ॥ यस्येमे ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हिमवंन्तोमहित्त्वायस्यंसमुद्रꣳरसयांसहाहुः ॥ यस्येमाः
प्प्रदिशोयस्यंबाहूकस्म्मैदेवायंहविषांव्विधेम ॥ १२ ॥ यऽ
आंत्मदाः ॥ यऽआंत्मदाबंलदायस्यव्विश्श्वंऽउपासंतेप्प्रशिषँ
य्यस्यंदेवाः ॥ यस्यंछायामृतँय्यस्यंमृत्युःकस्म्मैदेवायंहवि
षांव्विधेम ॥ १३ ॥ [४-१०] आनं÷ ॥ आनोंभद्राःक्क्र
तंवोयन्तुव्विश्श्वतोदंब्धासोऽअपंरीतासऽउद्भिदं÷ ॥ देवानोय
थासदमिद्वृधेऽअसन्नप्प्रांयुवोरक्षितारोंदिवेदिंवे ॥१४॥ देवा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नाम्भद्राः ॥ देवानाम्भद्रासुमतिर्ऋजूयतान्देवानाꣳराति
रभिनोनिवर्त्तताम् ॥ देवानाꣳसख्यमुपसेदिमाव्वयन्देवानऽ
आयुःप्प्रतिरन्तुजीवसे ॥ १५ ॥ तान्पूर्व्वया । निविदाहू
महेव्वयम्भगम्मित्रमदितिन्दक्षमस्रिधम् ॥ अर्य्यमणंव्वरुणꣳ
सोमम्मश्विनासरस्वतीनःसुभगामयस्करत् ॥ १६ ॥ तन्नः ॥
तन्नोव्वातोमयोभुव्वातुभेषजन्तन्माताप्पृथिवीतत्पिताद्यौः ॥

---

१ ऋजूयता । अत्र यकारे परे "श्रथोदारिथ" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११३ सू.) इत्यनेन ह्रस्वाकारस्य दीर्घे ऋजूयता । २ उपसेदिमाव्वयम् । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतश्वरयष्टणिसेदिमे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे उपसेदिमपदघटितह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

तद्ग्रावाणꣳसोमसुतौमयोभुवस्त्तदश्विनाशृणुतान्धिषण्ण्यायुवम्
॥ १७ ॥ तमीशानम् ॥ तमीशानञ्जगतस्त्तस्त्थुषस्प्प
तिन्धियञ्जिन्न्वमवसेहूमहेव्वयम् ॥ पूषानोयथाव्वेदसामसद्वृधे
रक्क्षितापायुरदब्धꣳस्वस्त्तये ॥ १८ ॥ स्वस्त्तिनः ॥ स्वस्त्ति
नऽइन्द्रोवृद्धश्श्रवाꣳस्वस्त्तिनःपूषाविश्श्ववेदाꣳ ॥ स्वस्त्तिन
स्त्ताक्क्ष्योंऽअरिष्टनेमिꣳस्वस्त्तिनोबृ[1]हस्प्पतिर्दधातु ॥ १९ ॥

१ बृहस्प्पतिः । अत्र "तद्बृहतौ करपत्योस्तलोपश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५२ सू.) तद् बृहतैतौ करपतिशब्दयोर्यथासंख्यं सकारेण व्यवधीयेते तकारस्य लोपो भवति । अत्र बृहच्छब्दात्पतिशब्दे परे तकारस्य लोपे सकारस्य विधानम्। तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु.य.प्रा.४अ.१०२) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पृषंदश्वामुरुतं÷ ॥ पृषंदश्वामुरुतंपृश्निमातरंशुभँय्या
वानोव्विदथेषुजग्ग्मंयं ॥ अग्निजिह्वामनंवःसूरंचक्क्षसोव्वि
श्वेनोदेवाऽअवसागंमन्निह ॥ २० ॥ भद्रङ्कर्णेभिः ।
शृणुयामदेवाभद्रम्पश्श्येमाक्क्षभिर्य्यजत्राः ॥ स्थिरैरङ्गैस्तु
ष्टुवाꣳसंस्तनूभिर्व्यशेमहिदेवहितँय्यदायुः ॥ २१ ॥ शत
मित् ॥ शतमिन्नुशरदोऽअन्तिदेवायत्रानश्चक्क्राजरसंन्तनूनां
म् ॥ पुत्रासोयत्रंपितरोभवन्तिमानोमद्ध्यारीरिषतायुर्ग्गन्तोः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ २२ ॥ अदि॑तिर्द्द्यौः ॥ अदि॑ति॒र्द्द्यौरदि॑तिर॒न्तरि॑क्ष॒मदि॑ति
र्म्मा॒ता स पि॒ता स पु॒त्रः ॥ विश्वे॑ दे॒वा ऽअदि॑तिः॒ पञ्च॒ जना॒ ऽअदि॑
तिर्ज्जा॒तमदि॑ति॒र्ज्जनि॑त्त्वम् ॥ २३ ॥ [१०-११] मानः॑ ॥
मानो॑ मि॒त्रो वरु॑णो ऽअर्य्य॒मायुरिन्द्र॑ ऽऋभु॒क्षा म॒रुतः॒ परि॑ख्य
न् ॥ यद्वा॒जिनो॑ दे॒वजा॑तस्य॒ सप्तेः॑ प्रव॒क्ष्यामो॑ वि॒दथे॑ वी॒र्य्या॑णि
॥ २४ ॥ यन्निर्णि॑जा ॥ यन्नि॒र्णि॑जा॒ रेक्ण॑सा॒ प्रावृ॑तस्य रा॒ति
ङ्गृ॑भी॒तां मु॑ख॒तो नय॑न्ति ॥ सुप्प्रा॑ङ॒जो मेम्म्य॑द्वि॒श्वरू॑प ऽइन्द्रा ॥४९॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पूष्णोऽप्प्रियमप्प्येतिपाथः ॥२५॥ एषच्छागः । पुरोऽअश्वे
नवाजिनापूष्णोभागोनीयतेविश्वदेव्यः ॥ अभिप्प्रियंयत्
पुरोडाशमर्वतात्त्वष्टेदेनꣳसौश्रवसायजिन्वति ॥२६॥ यद्धवि
ष्यम् ॥ यद्धविष्यमृतुशोदेवयानन्त्रिर्म्मानुषाःपर्य्यश्वन्न
यन्ति ॥ अत्रापूष्णःप्प्रथमोभागऽएतियज्ञन्देवेभ्यःप्प्र
तिवेदयन्नजः ॥ २७ ॥ होताध्वर्युः ॥ होताध्वर्युरावयाऽ
अग्निमिन्धोग्रावग्राभऽउतशꣳस्तासुविप्प्रः ॥ तेनयज्ञे

१ अत्रापूष्णः । अत्र "पूष्णो जहीमस्तेष्वत्र" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२१ सू.) इत्यनेन पूष्णः जहीमः ते इत्येतेषु पदेषु परेषु अत्रशब्दस्य दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नस्वरङ्कृतेनास्विष्टेनव्वक्षणाऽआपृणद्धम् ॥ २८॥ सुपव्वस्क्का
ऽउत । येयूंपवाहाश्च्चषालँस्येऽअंश्वयूपायतक्षंति ॥ येचार्व्वं
तेपचंनᳬसम्भरंन्त्युतोतेषांमभिगूंर्त्तिर्न्नऽइन्वतु ॥ २९ ॥
उपप्प्र ॥ उपप्प्रागांत्सुमन्म्मेंधायिमन्म्मंदेवानामाशाऽउपंवीत
पृंष्ठᳬ ॥ अन्वैनंव्विप्प्राऽऋषंयोमदन्तिदेवानांम्पुष्टेचंकृमासुब
न्धुंम् ॥ ३० ॥ यद्वाजिनं÷ ॥ यद्वाजिनोदामंसन्दानमर्व्वं
तोयाशीर्षंण्ण्यारशनारज्जुंरस्य ॥ यद्वांघास्यप्प्रभृंतमास्येतृणᳬ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सर्व्वातातेऽअपिदेवेष्ष्वंस्त्तु ॥ ३१ ॥ [८-१२] यदश्श्वंस्य ।
क्क्रविषोमक्षिकाशयद्वास्वरौस्वधितौरिप्तमस्ति ॥ यद्ध
स्त्तयोश्शमितुर्य्यन्नखेषुसर्व्वातातेऽअपिदेवेष्ष्वंस्त्तु ॥ ३२ ॥
यदूवंद्धम् ॥ यदूवंद्धमुदरंस्यापवातियऽआमस्यंक्क्रविषो
गन्धोऽअस्ति ॥ सुकृतातच्छंमितारंःकृण्वन्तुन्नमेधंश्शृत
पाकम्पचन्तु ॥ ३३ ॥ यत्ते ॥ यत्तेगात्रांदुग्ग्निनांपच्च्य
मांनादभिशूलन्निहंतस्यावधावंति ॥ मातद्भूम्म्यामाश्श्रिष

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्मातृणेषुदेवेभ्यस्तदुशद्द्यौरातमंस्तु ॥ ३४ ॥ येव्वाजि
नम् ॥ येव्वाजिनम्परिपश्श्यन्तिपक्कँव्यऽईमाहुश्सुरभिर्न्नि
र्हरेति ॥ येचार्व्वतोमाᳫंसभिक्षामुपासतऽउतोतेषामभिगूर्त्ति
र्न्नऽइन्वतु ॥ ३५ ॥ यन्नीक्षणम् ॥ यन्नीक्षणम्माँस्पचन्न्याऽ
उखायायापात्राणियूष्णऽआसेचनानि ॥ ऊष्मण्यापिधा
नाचरूणामङ्काश्सूनाश्परिभूषन्त्यश्श्वम् ॥ ३६ ॥ मात्त्वा ॥
मात्त्वाग्निर्ध्वनयीद्धूमगन्धिर्म्मोखाभ्राजन्त्यभिविक्क्तुज

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

घ्रिः ॥ इष्टंव्वीतमभिगूर्त्तंव्वषट्कृतन्तन्देवासः प्प्रतिगृब्भ्णन्त्य
श्वम् ॥ ३७ ॥ निक्क्रमणन्निषदनम् ॥ निक्क्रमणन्निषदनंव्विवर्त्तं
नँय्यच्चपड्वीशमर्व्वतः ॥ यच्चपपौयच्चघासिञ्जघाससर्व्वाता
तेऽअपिदेवेष्ष्वस्तु ॥ ३८ ॥ यदश्वाय ॥ यदश्वायव्वासऽ
उपस्तृणन्त्यधी[1]वासँय्याहिरण्यान्यस्म्मै ॥ सन्दानमर्व्वन्त
म्पड्वीशम्प्रियादेवेष्ष्वायामयन्ति ॥ ३९ ॥ [८-१२] यत्ते ।

१ अधीवासम् । अत्र "अश्वरश्मि०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वासमित्यस्य वकारे परे अधि इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घेकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

साऽदेमहंसाशूकृतस्यपार्ष्ण्याँवाकशंयावातुतोदं ॥ स्रुचेवताहु
विषोऽअद्ध्वरेषुसर्व्वातातेब्रह्मणासूदयामि ॥ ४० ॥ चतुस्त्रिꣳश
शद्वाजिनः ॥ चतुस्त्रिꣳशद्वाजिनोदेवबन्धोर्व्वङ्क्रीरश्वस्यस्वधि
तिःसमेति ॥ अच्छिद्द्रागात्राव्वयुनाकृणोतपरुष्परुरनुघुष्या[1]
विशस्त ॥ ४१ ॥ एकस्त्त्वष्टुः ॥ एकस्त्त्वष्टुरश्वस्या[2]विश
स्त्ताद्द्वायन्तारांभवतस्तथऽऋतुः ॥ यातेगात्राणामृतुथाकृ ॥ ५२ ॥

१ अनुघुष्याविशस्त । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारय०" (शु.य.प्रा.३अ.९८सू.) इत्यनेन वकारे परे घुष्येत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । २ अश्वस्याविशस्तात्० । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुताचारयघृणिसेदिमेन्द्रियधारयचित्रमङ्गुरवयुनाश्वस्य०" इत्यनेन वकारे परे अश्वशब्दस्याकारस्य दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णोमितातापिण्डांनाम्प्रजुंहोम्म्यग्नौ ॥ ४२ ॥ मात्त्वां ।
तपात्त्प्रियऽआत्क्मापियन्तम्मास्वाधिंतिस्त्तन्न्वूऽआतिंष्ठिपत्ते ॥
मातेंगृध्नुरंविशस्त्तातिहायंछिद्राग्गात्त्रांण्ण्यसिनामिथूंकः।४३॥
नवै ॥ नवाऽउंऽएतन्म्रियसेनरिंष्ष्यसिदेवाँ२॥ ऽइदेंषिपथि
भिंःसुगेभिंः ॥ हरींतेयुञ्जापृषंतीऽअभूतामुपांस्त्थाद्वाजीधु
रिरासंभस्य ॥ ४४ ॥ सुगव्यंन्नः ॥ सुगव्यंन्नोव्वाजीस्वश्व्यंम्पुं
सःपुत्त्राँ२॥ ऽउतविंश्वा[1]पुषंरयिम् ॥ अनागास्त्वन्नोऽअदिं

१ विश्वापुषः। अत्र "विश्वसहमुन्युषवसुषु"। (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पुषपरे विश्वाकारस्य दीर्घाकारः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिः᳘कृणोतुक्षुत्रन्नोऽअश्वोँ᳘व्वनताꣳहुविष्म्मान् ॥ ४५ ॥

[६-१३] इमानु । कुम्भुवंनासीषंधामेन्द्रंश्च्चुव्विश्श्वेचदेुवाः ॥

आुदित्त्यैरिन्द्रःसगंणोमुरुद्भिुरस्म्मब्भ्यंम्भेषुजाकरत् ॥ सुज्ज्ञ

ञ्ञंनस्त्तुन्न्वञ्च्प्रुजाञ्ज्ञांदित्त्यैरिन्द्रं ÷ सुहसींषधाति ॥ ४६ ॥

अग्ग्नेत्त्वम् ॥ अग्ग्नेत्त्वन्नोऽअन्तंमऽउतत्त्राताशिवोभंवाव्वरू

त्थ्यु÷ ॥ व्वसुंरुग्ग्निर्व्वसुंश्श्रवाऽअच्छांनाक्षिद्युमत्त्तंमꣳरुयिन्दाः ॥

१ सीषधामेन्द्रश्च । सीसधामेन्द्रश्च इति पदम् । अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) सकारस्य षत्वे रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तन्त्वांशोचिष्ठदीदिवꣳसुम्नायंनूनमीमहेसखिभ्यः ॥ ४७ ॥
[२-१४] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांपञ्चविंशोऽध्यायः ॥२५॥
श्रीवेदपुरुषाय नमः॥ अनुवाकसूत्रम्॥ अग्निश्चपंचदशो, च्चातऽ
एकादश, द्वौ षड्विꣳशतिः [अ. २६ मं. २६ अनु. २]॥ हरिः
ॐ ॥ अग्निश्च । पृथिवीचसन्नतेतेमेसन्नमतामदोवायुश्चान्त
रिक्षञ्चसन्नतेतेमेसन्नमतामदऽआदित्यश्चद्यौश्चसन्नतेतेमेसन्न
मतामदऽआपश्चवरुणश्चसन्नतेतेमेसन्नमतामदः ॥ सप्तसꣳस

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दोऽअष्टमीभूतसाधनी ॥ सकामाँ२ ॥ऽअद्ध्वनस्कुरुसँज्ञानमस्तु

मेमुना ॥ १ ॥ यथेमाम् ॥ यथेमांवाचङ्कल्याणीमावदानिजने

ब्भ्यः ॥ ब्रह्मराजन्याब्भ्याᳪंशूद्रायचार्य्यायचस्वायचारणा

यच ॥ प्रियोदेवानान्दक्षिणायैदातुरिहभूयासमयम्मेकामः

समृद्ध्यतामुपमादोनमतु ॥ २ ॥ बृहस्पतेऽअति ॥ बृहस्पतेऽ

अतियदर्य्योऽअर्हाद्द्युमद्विभातिक्क्रतुमज्जनेषु ॥ यद्दीदयच्छव

१ अद्ध्वनस्कुरु इति पदे । "अध्वनस्कुर्विति च" (शु. य. प्रा. ३ अ. २७ सू.) इत्यनेनात्र कुरूत्तरे पदे अध्वनो विसर्जनीयस्य सकारो जातः । तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्त्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सऽक्रतप्प्रजातुतदुस्म्मासुद्द्रविंणन्धेहिचिुत्रम् ॥ उपयामगृं
हीतोसिबृहस्प्पतंयेत्त्वैषतेयोनिर्बृहस्प्पतंयेत्त्वा ॥ ३ ॥ इन्द्र
गोमंन् ॥ इन्द्रगोमंन्निहायांहिपिबासोमंꣳशतक्क्रतो ॥
विद्यद्भिग्ग्रांवंभिःसुतम् ॥ उपयामगृंहीतोसीन्द्रांयत्त्वागोमंतऽ
एषतेयोनिरिन्द्रांयत्त्वागोमंते ॥ ४ ॥ इन्द्रायांहि ॥ इन्द्रा
यांहिवृत्रहन्पिबासोमंꣳशतक्क्रतो ॥ गोमंद्भिग्ग्रांवंभिःसुतम् ॥
उपयामगृंहीतोसीन्द्रांयत्त्वागोमंतऽएषतेयोनिरिन्द्रांयत्त्वा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गोमंते ॥ ५ ॥ ऋतावांनंवैश्वानरम् ॥ ऋतावांनंवैश्वानरमृत
स्यज्ज्योतिंषस्प्पतिंम् ॥ अजंस्त्रङ्घर्म्मंमीमहे ॥ उपयामगृंही
तोसिवैश्वानरायंत्त्वैषतेयोनिंर्वैश्वानरायंत्त्वा ॥ ६ ॥ वैश्वा
नरस्यंसुमतौ । स्यांमराजाहिकम्भुवंनानामभिश्रीः ॥ इतो
जातोव्विश्वंमिदंव्विचंष्टेवैश्वानरोयंततेसूर्य्येण ॥ उपयामगृंही
तोसिवैश्वानरायंत्त्वैषतेयोनिंर्वैश्वानरायंत्त्वा ॥ ७ ॥ वैश्वान ॥ ५५ ॥
रोनंः ॥ वैश्वानरोनंऽऊतयऽआप्प्रयांतुपरावतंः ॥ अग्निरु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्त्थेनुव्वाहंसा ॥ उपयामगृंहीतोसिव्वैश्श्वानुरायंत्त्वैषतेयोनिर्व्वै
श्श्वानुरायंत्त्वा ॥ ८ ॥ अग्निर्ऋषिं÷ ॥ अग्निर्ऋषिंपवंमानुं
पाञ्चंजन्यंपुरोहिंतं ॥ तमींमहेमहागयम् ॥ उपयामगृंही
तोस्यग्नयेंत्त्वाव्वर्च्चंसऽएषतेयोनिरग्नयेंत्त्वाव्वर्च्चंसे ॥ ९ ॥ मुहाँ
२॥ऽइन्द्रं÷ ॥ मुहाँ२॥ऽइन्द्रोव्वज्र्हस्त्तंषोडुशीशर्म्मंयच्छ
तु ॥ हन्तुंपाप्मानुँय्योस्म्मान्द्वेष्टिं ॥ उपयामगृंहीतोसिमहे
न्द्रायंत्त्वैषतेयोनिर्म्महेन्द्रायंत्त्वा ॥ १० ॥ तंव्वं÷ ॥ तंव्वोंदु

सं. ४९

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्म्मम्मृतीषहंव्वसोर्म्मन्दानमन्धसꣳ ॥ अभिवत्सन्नस्वसरेषुधे
नवऽइन्द्रङ्गीर्ब्भिर्न्नवामहे ॥ ११ ॥ यद्वाहिष्ठम् ॥ यद्वाहिष्ठ
न्तदग्नयेबृहदर्च्चविभावसो ॥ महिषीवत्त्वद्रयिस्त्वद्वाजाऽउ
दीरते ॥ १२ ॥ एहि ॥ एह्युषुब्रवाणितेग्नऽइत्त्थेतरागिरः ॥
एभिर्व्वर्द्धासऽइन्दुभिꣳ ॥ १३ ॥ ऋतवस्त्ते ॥ ऋतवस्त्तेयज्ञं
व्वितन्न्वन्तुमासारक्षन्तुतेहविः ॥ संव्वत्सरस्तेयज्ञन्दधातुनꣳ

१ अभिवत्सन् । अत्र "अश्वरश्मिमति°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन प्राप्तस्य अभिशब्दस्य वकारे परे प्राप्तस्य दीर्घेकारस्य "अभिविल्येपं वीरविश्ववत्स°" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०० सू.) इत्यनेन एतेषु परेषु दीर्घनिषेधान्नात्र वत्सशब्दपरे दीर्घेकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्प्रजाङ्ग्वपरिंपातुनः ॥ १४ ॥ उपह्वरेगिरीणाम् ॥ उपह्वरेगि
रीणा०ंसंङ्गमेचंनुदीनाम् ॥ धियाव्विप्प्रोऽअजायत ॥ १५ ॥
[१५-१] उच्चाते ॥ उच्चातेजातमन्धंसोदिविसद्भूम्म्यांददे ॥
उग्ग्रᳬशर्म्ममहिश्श्रवं÷ ॥ १६ ॥ सनं÷ ॥ सनुऽइन्द्रांयय
ज्ज्यंवेव्वरुणायमुरुद्भ्यं÷ ॥ व्वरिवोवित्त्परिस्स्रव ॥ १७ ॥
एनाव्विश्श्वानि ॥ एनाव्विश्श्वान्न्यर्य्यऽआद्युम्म्नानिमानुषाणाम् ॥

१ अत्र भूमिः आददे । "भूमेश्चाकारेऽपृक्ते" (शु. य. प्रा. ४ अ. ३८ सू.) इत्यनेनाकारेऽपृक्तपरे भूमिशब्दस्य विसर्गस्य लोपः ततो यकारे भूम्याददे।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सिषांसन्तोव्वनामहे ॥ १८ ॥ अनुवीरैः ॥ अनुवीरैरनु
पुष्ष्यास्म्मगोभिरन्वश्श्वैरनुसर्व्वेणपुष्टैः ॥ अनुद्विपदानुचतु
ष्प्पदाव्वयन्देवानोयज्ञमृतुथानयन्तु ॥१९॥ अग्नेपत्नीः ॥
अग्नेपत्नीरिहावहदेवानामुशतीरुपं ॥ त्वष्टारꣳसोमंपीतये
॥२०॥ अभियज्ञम् ॥ अभियज्ञङ्गृणीहिनोग्नावोनेष्टःपिब
ऽऋतुना ॥ त्वꣳहिरत्नधाऽअसि ॥ २१ ॥ द्रविणोदाःपिपी
षति ॥ जुहोतप्प्रचतिष्ठत ॥ नेष्ट्रादृतुभिरिष्ष्यत ॥ २२ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तवायम् ॥ तवायꣳसोमस्त्वमेह्यर्वाङ्शश्वत्तमꣳसुमनाऽअ
स्यपाहि ॥ अस्मिन्यज्ञेबर्हिष्ष्यानिषद्यादधिष्वेमञ्जठरऽ
इन्दुमिन्द्र ॥ २३ ॥ अमेवन्नꣳ ॥ अमेवन्नꣳसुहवाऽआहिगन्त
ननिबर्हिषिसदतनारणिष्टन ॥ अथामन्दस्वजुजुषाणोऽअन्ध
सस्त्वष्टर्देवेभिर्जनिभिःसुमद्गणꣳ ॥ २४ ॥ स्वादिष्ठयामदि
ष्ठया ॥ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया ॥ इन्द्रायपात
वेसुतः ॥ २५ ॥ रक्षोहाविश्वचर्षणिरभियोनिमयोहते ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्रोणेसधस्त्थमासंदत् ॥ २६ ॥ [११-२] ॥ २ ॥ इति
श्रीवाजसनेयसंहितायां षड्विंशतितमोऽध्यायः ॥ २६ ॥ ॥

श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ समास्त्वादशो,
र्द्ध्वाऽअस्य, पीवोऽअन्नाद्वादशका, वर्भिस्त्वैकादश, चत्त्वारः
पंचचत्त्वारिꣳशत् [अ. २७ मं. ४५ अनु. ४] ॥ हरिः ॐ ॥
समांस्त्वा ॥ समांस्त्वाग्नऽऋतवोवर्द्धयन्तुसंवत्त्सराऽऋषयो
यानिंसत्त्या ॥ सन्दिव्येनंदीदिहिरोचनेनाविश्वाऽआभांहिप्र

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दिशश्चतंस्त्रं ॥ १ ॥ सन्त्वं ॥ सन्त्वेघ्यस्वाग्ग्ने प्प्रचंबोधयैनमुच्चं
तिष्ठमहतेसौभंगाय ॥ माचंरिषदुपसत्तातेऽअग्ग्नेब्ब्रह्माणंस्त्ते
यशसंःसन्तुमान्न्ये ॥ २ ॥ त्वामंग्ग्ने ॥ त्वामंग्ग्नेवृणतेब्ब्राह्म
णाऽइमेशिवोऽअंग्ग्नेसंव्वरंणेभवानंः ॥ सपत्नहानोऽअभिमा
तिजिच्चस्वेगयेंजागृह्यप्प्रंयुच्छन् ॥३॥ इहैव ॥ इहैवाग्ग्नेऽअ
धिंधारयारयिम्माच्त्वानिकक्कंन्न्पूर्व्वंचितोनिकारिणंः ॥ क्षत्रमं
ग्ग्नेसुयमंमस्त्तुतुब्भ्यंमुपसत्ताव्वर्द्धतान्तेऽअनिंष्टृतंः ॥४॥ क्षत्रे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णांग्ग्ने ॥ क्षुत्रेणांग्ग्नेस्वायुॠंसꣳरंभस्वमित्रेणांग्ग्नेमित्रधेयेंयत
स्व ॥ सुजातानांम्मध्यमुस्त्थाऽएंधिराज्ज्ञांमग्ग्नेव्विहुव्यांदीदि
हीह ॥ ५ ॥ अतिनिहंः ॥ अतिनिहोऽअतिस्त्रिधोत्त्यचिं
त्तिमत्त्यरांतिमग्ग्ने ॥ व्विश्श्वाह्यग्ग्नेदुरितासहस्वाथास्म्मब्भ्यंꣳ
सहवींराꣳरयिन्दांः ॥ ६ ॥ अनाधृष्ष्योजातवेदाः ॥ अनाधृ
ष्ष्योजातवेदाऽअनिंष्टृतोव्विराडंग्ग्नेक्षत्रभृद्दींदिहीह ॥ व्विश्श्वा
ऽआशांःप्प्रमुञ्चन्न्मानुंषीभिर्यशशिवेभिंरद्यपरिंपाहिनोवृधे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ ७ ॥ बृहंस्पतेसवितः ॥ बृहंस्पतेसवितबोंधयैनृसᳬशिं
तञ्चित्तसन्तराᳬसᳬशिंशाधि ॥ वुर्द्धयैनम्महतेसौभंगायव्वि
श्वंऽएनमनुंमदन्तुदेवाः ॥ ८ ॥ अमुत्रभूयादधं ॥ अमुत्रभू
यादधयद्यमस्यबृहंस्पतेऽअभिशंस्त्तेरमुंञ्चः ॥ प्रत्यौहताम
श्विनांमृत्त्युमंस्म्माहेवानांमग्नेभिषजाशचींभिः ॥ ९ ॥ उद्द
यम् ॥ उद्वयन्तमंसस्पारिस्वःपश्श्यंन्तऽउत्तंरम् ॥ देवन्देंवत्रा
सूर्य्यमगंन्मज्ज्योतिंरुत्तमम् ॥ १० ॥ [१०-१] ऊर्द्धाऽअं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्यसमिधोभवन्त्यूर्द्ध्वाशुक्राशोचीꣳष्यग्नेः ॥ द्युमत्तमासुप्र
तीकस्यसूनोः ॥ ११ ॥ तनूनपादसुरꣳ ॥ तनूनपादसुरोवि
श्ववेदादेवोदेवेषुदेवः ॥ पथोऽअनक्तुमद्ध्वाघृतेन ॥ १२ ॥
मद्ध्वायज्ञम् ॥ मद्ध्वायज्ञन्नक्षसेप्रीणानोनराशꣳसोऽअग्ने ॥
सुकृद्देवःसविताविश्ववारꣳ ॥ १३ ॥ अच्छायम् ॥ अच्छाय
मेतिशवसाघृतेनेडानोवह्निर्नमसा ॥ अग्निꣳस्रुचोऽअद्ध्वरे ॥ ६० ॥
षुप्रयत्सु ॥ १४ ॥ सयक्षत् ॥ सयक्षदस्यमहिमानमग्नेः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सऽईम्मन्द्रासुप्प्रयसः ॥ व्वसुश्चेतिष्ठोव्वसुधातंमश्च ॥१५॥ द्वारो
देवीः ॥ द्वारोदेवीरन्न्वस्यव्विश्वेव्व्रतादंदन्तेऽअग्नेः ॥ उरुव्व्यचसो
धाम्नापत्त्यमानाः ॥१६॥ शतम् १६०० ॥ तेऽअस्य ॥ तेऽअस्य
योषंणेदिव्व्येने[1]योनांऽउषासानक्क्तां ॥ इमँव्यज्ञमवतामद्ध्वर
न्नः ॥ १७ ॥ दैव्व्यांहोतारा ॥ दैव्व्यांहोताराऽऊर्द्ध्वमद्ध्वरन्नो
ग्ग्नेर्जिह्वामभिगृणीतम् ॥ कृणुतन्नःस्विष्टिम् ॥ १८ ॥ तिस्रो

१ योनाऽउषासा । अत्र ओकारात्परस्य उष इत्यस्य "उष महोभिर्नक्तेमीकारैकारौकारनकारेभ्यः" (शु.य.प्रा.३ अ.११९ सू.) इत्यनेन उष इत्ययं ह्रस्वो दीर्घत्वमापद्यते महोभि इत्यादिपरेषु सत्सु । तेनात्र ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवीः ॥ तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदꣳसदन्त्विडासरस्वतीभारती ॥
महीगृणाना ॥१९॥ तन्नः ॥ तन्नस्तुरीपमद्भुतम्पुरुक्षुत्वष्टा
सुवीर्य्यम् ॥ रायस्प्पोषंव्विष्ष्यतुनाभिमस्म्मे ॥ २० ॥ व्वन
स्प्पतेव ॥ व्वनस्प्पतेवसृजारराणस्त्मनादेवेषु ॥ अग्ग्निर्हव्यꣳ
शमितासूदयाति ॥ २१ ॥ अग्ग्नेस्वाहा । कृणुहिजातवेदऽ
इन्द्रायहव्यम् ॥ व्विश्श्वेदेवाहविरिदञ्जुषन्ताम् ॥ २२ ॥ ॥६१॥
[१२-२] पीवोऽअन्नारयिवृधः । सुमेधाःश्श्वेतःसिषक्त्तिनि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

युतांमभिश्रीः ॥ तेब्वायवेसमंनसोब्वितंस्तथुव्विश्वेन्नरंःस्वप
त्यानिंचक्कुः ॥ २३ ॥ रायेनु । यञ्जज्ज्ञतूरोदंसीमेरायेदुवीधि
षणांधातिदेवम् ॥ अधंब्वायुन्नियुतंःसश्चतस्वाऽउतश्वेतंवसुधि
तिन्निरेके ॥ २४ ॥ आपोंह ॥ आपोंहयद्बृंहतीर्व्विश्वमायन्ग
र्भंन्दधांनाजनयंन्तीरग्निम् ॥ ततोंदेवानाꣳसमंवर्त्ततासुरे
कःकस्मैदेवायंहविषांविधेम ॥ २५ ॥ यश्चित् ॥ यश्चिदापो
सं. ५० महिनापर्य्यपंश्यद्दक्षन्दधांनाजनयंतीर्य्यज्ञम् ॥ योदेवे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्ष्वाधिदेवऽएकऽआसीत्कस्म्मैदेवायहविषाविधेम ॥ २६ ॥
प्रयाभिः ॥ प्रयाभिर्य्यासिदाश्वाᳫंसमच्छानियुद्भिर्व्वायविष्ट
येदुरोणे ॥ निनोरयिᳫंसुभोजंसँय्युवस्वनिवीरङ्गव्व्यमश्व्व्यंञ्च
राधः ॥ २७ ॥ आनः ॥ आनोनियुद्भिःशतिनीभिरध्वरᳫं
सहस्रिणीभिरुपयाहियज्ञम् ॥ वायोऽअस्म्मिन्त्सवनेमादय
स्वयूयम्पातस्वस्तिभिःसदानः ॥ २८ ॥ नियुत्वान्वायो ॥
नियुत्वान्वायवागह्ययᳫंशुक्रोऽअयामिते ॥ गन्तासिसुन्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

२०४३।३।२६।

तोगृहम् ॥ २९ ॥ व्वायोँशुक्कः ॥ व्वायोँशुक्कोऽअंयामितेम
द्धोऽअग्ग्रन्दिविंष्टिषु ॥ आयांहिसोमंपीतयेस्प्पाहोँदेंवानियुत्त्वं
ता ॥ ३० ॥ व्वायुरंग्ग्रेगाः ॥ व्वायुरंग्ग्रेगायंज्ञप्प्रीःसाकङ्गन्म
नंसायुज्ज्ञम् ॥ शिवोनियुद्भिंःशिवाभिंः ॥ ३१ ॥ व्वायोये । तेंस
हस्त्रिणोरथांसस्त्तेभिरागंहि ॥ नियुत्त्वान्त्सोमंपीतये ॥ ३२ ॥
एकंयाच । दशभिंश्चस्वभूतेद्वाभ्यांमिष्टयेँव्विꣳशतीचं ॥
तिसृभिंश्चवहंसेत्रिꣳशतांचनियुद्भिंर्व्वायविहताविमुंञ्च ॥ ३३ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तवंव्वायो ॥ तवंव्वायवृतस्प्पते[1]त्त्वष्टुंर्ज्जामातरद्भुत ॥ अवाᳪं
स्यावृंणीमहे ॥ ३४ ॥ [१२-३] अभित्त्वा । शूरनोनुमोदुंग्घाऽ
इवधेनवं÷ ॥ ईशांनमस्यजगंतᳫंस्वर्द्दृशमीशांनमिन्द्रतस्त्थुषं÷
॥ ३५ ॥ नत्त्वावांन् ॥ नत्त्वावाँ२॥ ऽअन्न्योदिव्व्योनपात्थिं
वोनजातोनजंनिष्ष्यते ॥ अश्श्वायन्तोंमघवन्निन्द्रव्वाजिनोंग
व्व्यन्तंस्त्त्वाहवामहे ॥ ३६ ॥ त्वामित् ॥ त्वामिद्धिहवांमहे

२०४३। ३।२६

१ ऋतस्प्पते अत्र । "प्रकृत्या कपयोः खफयोश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इति प्रकृतिभावे प्राप्ते "ऋतावरौ च परयोः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५१ सू.) ऋतः अवरश्च यथासंख्यं पतिपरयोः सकारेण व्यवधीयते। इति सकारे तत्र "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सातौव्वाजस्यकारवः ॥ त्वांवृत्रेष्विन्द्रसत्पतिन्नरस्त्वाङ्का
ष्ठास्वर्वतः ॥ ३७ ॥ सत्त्वम् ॥ सत्त्वन्नश्चित्रव्वज्रहस्तधृ
ष्णुयामहस्त्वंवानोऽअद्रिवः ॥ गामश्वꣳरथ्यमिन्द्रसङ्किर
सत्राव्वाजन्नजिग्युषे ॥ ३८ ॥ कयानः ॥ कयानश्चित्रऽ
आभुवदूतीसदावृधःसखा ॥ कयाशचिष्ठयावृता ॥ ३९ ॥
कस्त्वा । सत्योमदानाम्मꣳहिष्ठोमत्सदन्धसः ॥ दृढाचिदा
रुजेव्वसु ॥ ४० ॥ अभीषुणः[1] ॥ अभीषुणःसखीनामविता

१ अभीषुणः । अत्र अभीषुनः । अत्र समानपदत्वाभावेन णत्वाप्राप्तौ "निषणाय०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८१ सू.) इत्यनेन णत्वं निपात्यते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जरितॄणाम् ॥ शुतम्भंवास्युतयें ॥ ४१ ॥ सुज्ज्ञायंज्ज्ञावं ॥
सुज्ज्ञायंज्ज्ञावोऽअग्नयेंगिरागिंराचुदक्क्षंसे ॥ प्रप्प्रंवुयमुमृतं
ञ्जातवेदसम्प्रियम्मित्रन्नशंᳪसिषम् ॥४२॥ पाहिनंः ॥ पाहि
नोऽअग्नऽएकंयापाह्युतद्वितीयंया ॥ पाहिगीर्भिस्तिसृभि
रूर्ज्जाम्पतेपाहिचंतसृभिर्व्वसो ॥ ४३ ॥ ऊर्ज्जोनपांतम् ॥
ऊर्ज्जोनपांतुᳪसहिनायमंस्मयुर्द्दाशेंमहुव्यदांतये ॥ भुवद्वा
जेष्ष्ववितभुवंद्वृधऽउतत्र्तातातनूनांम् ॥ ४४ ॥ संवत्त्सरो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सि । परिवत्सुरोसीदावत्सुरोसीद्वत्सुरोसिव्वत्सुरोसि ॥ उष
संस्तेकल्पन्तामहोरात्रास्तेकल्पन्तामर्द्धमासास्तेकल्पन्ता
म्मासांस्तेकल्पन्तामृतवंस्तेकल्पन्ताᳫसंव्वत्सरस्तेकल्प
ताम् ॥ प्रेत्त्याऽएत्त्यैसञ्चाञ्चप्प्रंचसारय ॥ सुपर्ण्णचिदंसितयां
देवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवश्सीद ॥ ४५ ॥ [११-४] इति श्रीवाज-
सनेयसंहितायां सप्तविᳫशोऽध्यायः ॥ २७ ॥ श्रीवेदपुरुषाय
नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ होतायक्षदेकादश, देवंबर्हिर्द्वादश,

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुनरप्प्येवं, चत्त्वारः षट्चत्त्वारिꣳशत् [अ. २८ मं. ४६ अनु. ४] हरिः ॐ ॥ (४) होतायक्क्षत् ॥ होतायक्क्षत्त्समिधेन्द्र मिडस्प्पदेनाभापृथिव्याऽअधि ॥ दिवोव्वर्ष्मन्त्समिद्ध्यतऽ ओजिष्ठश्चर्षणीसहांव्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ १ ॥ होता यक्क्षत्त्तनूनपातमूतिभिं ॥ होतायक्क्षत्त्तनूनपातमूतिभिर्ज्जे तारमपराजितम् ॥ इन्द्रन्देवꣳस्वर्व्विदम्पथिभिर्म्मधुमत्त

१ चर्षणीसहांवेत्तु । अत्र "भाविभ्य सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन चर्षणीशब्दात्परस्य सस्य षत्वापत्तौ "पृथिवीदिव्युपरिचर्षणि शकुनियासिभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन तत्परस्य सस्य प्रकृतिभावे न षत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मैत्र्नराशꣳसैंनतेजंसाव्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ २ ॥ होता
यक्षदिडाभिरिन्द्रम् ॥ होतायक्षदिडाभिरिन्द्रमीडितमाजु
व्हानममर्त्त्यम् ॥ देवोदेवैःसवीर्य्योव्वज्रहस्तꣳपुरन्दरोव्वेत्त्वा
ज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३ ॥ होतायक्षद्बर्हिषीन्द्रम् ॥ होता
यक्षद्बर्हिषीन्द्रन्निषद्वरंव्वृषभन्नर्य्यापसम् ॥ व्वसुभीरुद्रैरादि
त्त्यैःसयुग्भिर्बर्हिरासदद्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ४ ॥ होता
यक्षदोजोन ॥ होतायक्षदोजोनव्वीर्य्यꣳसहोद्वारऽइन्द्रम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वर्द्धयन् ॥ सुप्प्रायणाऽअस्म्मिन्न्यज्ञेव्विश्श्रंयन्तामृतावृधो
द्वारऽइन्द्रायमीढुषेव्यन्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यजं ॥ ५ ॥ होता
यक्क्षदुषेऽइन्द्रस्य । धेनूसुदुघेमातरामही ॥ सवातरौनते
जंसाव्वत्सामिन्द्रमवर्द्धतांव्वीतामाज्ज्यंस्यहोतर्य्यजं ॥ ६ ॥ होता
यक्क्षद्दैव्याहोतारा । भिषजासखायाहविषेन्द्रम्भिषज्ज्यतः ॥
कवीदेवौप्प्रचेतसाविन्द्रायधत्तऽइन्द्रियंव्वीतामाज्ज्यंस्यहोत ॥ ६६ ॥
र्य्यजं ॥७॥ होतायक्क्षात्तिस्रोदेवीः ॥ होतायक्क्षात्तिस्रोदेवी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्नभैषजन्त्रयंस्त्रिधातवोपसऽइडासरस्वतीभारतीमुहीः ॥ इन्द्रं
पत्नीर्हुविष्म्मतीर्व्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतुर्यज ॥ ८ ॥ होतायक्क्ष
त्त्वष्टारमिन्द्रम् ॥ होतायक्क्षत्त्वष्टारमिन्द्रन्देवम्भिषजꣳसुय
जङ्घृतश्श्रियम् ॥ पुरुरूपꣳसुरेतसम्मघोनमिन्द्रायत्त्वष्टादधदि
न्द्रियाणिव्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतुर्यज ॥९॥ होतायक्क्षद्वनस्पतिꣳ
शमितारम् ॥ होतायक्क्षद्वनस्पतिꣳशमितारꣳशतक्क्रतुन्धि
योजोष्टारमिन्द्रियम् ॥ मध्वासमञ्जन्पथिभिः सुगेभिꣳस्वदाति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यज्ज्ञम्मधुंनाघृतेनव्वेत्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यजं ॥१०॥ होतांयक्क्ष
दिन्द्रꣳस्वाहां ॥ होतांयक्क्षदिन्द्रꣳस्वाहाज्ज्यंस्यस्वाहामेदंसꣳ
स्वाहांस्त्तोकानाꣳस्वाहास्वाहांकृतीनाꣳस्वाहांहव्यसूंक्क्तीना
म् ॥ स्वाहांदेवाऽआंज्ज्यपाजुंषाणाऽइन्द्रऽआज्ज्यंस्यव्यन्तुहो
तर्य्यजं ॥ ११ ॥ [११-१] देवम्बर्हिरिन्द्रंम् ॥ देवम्बर्हि
रिन्द्रꣳसुदेवन्देवैर्व्वीरवंत्स्त्तीर्ण्णंव्वेद्यांमवर्द्धयत् ॥ व्वस्त्तोर्वृंत
म्प्राक्क्तोभृंतꣳरायाबर्हिष्म्मतोत्त्यंगाद्वसुवनैव्वसुधेयंस्यव्वेतुय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जं ॥ १२ ॥ देवीर्द्वारः ॥ देवीर्द्वारऽइन्द्रꣳसङ्घातेव्वीड्वीर्य्या
मन्नवर्द्धयन् ॥ आवत्सेनतरुणेनकुमारेणचमीवतापार्वाणꣳ
रेणुकङ्काटन्नुदन्तांव्वसुवनेव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयजं ॥ १३ ॥ देवीऽ
उषासानक्ता ॥ देवीऽउषासानक्तेन्द्रंय्यज्ञेप्प्रयत्त्यह्वेताम् ॥
देवीर्व्विशःप्प्रायासिष्टाꣳसुप्प्रीतेव्वसुधितेव्वसुवनेव्वसुधेयंस्यव्वी
ताँऽयजं ॥ १४ ॥ देवीजोष्ट्री ॥ देवीजोष्ट्रीव्वसुधितीदेवमि

[1] देवी उषासा। अत्र "उषमहोभिर्नक्तमीकारैकारौकारनकारेभ्यः" (शु.य.प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन देवीशब्दस्थेकारात्परस्य उष इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः।

सं. ५१

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्द्रंमवर्द्धताम्॥ अयां॑ष्यन्न्याघाह्वेषाᳩस्यान्न्याव्वंक्क्षुद्धसुव्वाऽर्य्यी
णिंयजंमानायशिक्क्षुतेव्वंसुवनैव्वसुधेयंस्यव्वीताँऽयज ॥ १५ ॥
देवीऽऊर्ज्जाहुती ॥ देवीऽऊर्ज्जाहुतीदुघेसुदुघेपयसेन्द्रंमवर्द्धता
म् ॥ इषमूर्ज्जंमन्न्याव्वंक्क्षुत्सग्ग्धिंसपीतिमन्न्यानवैनपूर्व्वन्दयं
मानेपुराणेननवमधांतामूर्ज्जमूर्ज्जाहुतीऽऊर्ज्जयंमानेव्वसुव्वाऽर्य्यी
णिंयजंमानायशिक्क्षुतेव्वंसुवनैव्वसुधेयंस्यव्वीताँऽयज ॥ १६ ॥
देवादैव्व्यां ॥ देवादैव्व्याहोतारादेवमिन्द्रंमवर्द्धताम् ॥ हताघ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शꣳसावाभांद्दौंवसुवाऽर्य्योणियजंमानायशिक्षितौवंसुवनेवसु
धेयंस्यवीताँऽयजं ॥ १७ ॥ देवीस्तिस्त्रः ॥ देवीस्तिस्रास्ति
स्रोदेवीःपतिमिन्द्रंमवर्द्धयन् ॥ अस्पृंक्षद्भारंतीदिवꣳरुद्दैर्यं
ज्ञꣳसरंस्वतीडावसुंमतीगृहान्वंसुवनेवसुधेयंस्यव्यन्तुयजं
॥ १८ ॥ देवऽइन्द्रं÷ ॥ देवऽइन्द्रोनराशꣳसंस्त्रिवरूथस्त्रिब
न्धुरोदेवमिन्द्रंमवर्द्धयत् ॥ शतेनंशितिपृष्ठानामाहितꣳसहस्रेण
प्रवंर्त्ततेमित्रावरुणेदस्यहोत्रमर्हतोबृहस्पतिंस्तोत्रमश्विना

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्धूस्यर्वंव्वसुवनैव्वसुधेयंस्यव्वेतुयज ॥ १९ ॥ देवोदेवैः ॥ देवो
देवैर्व्वनस्प्पतिर्हिरंण्ण्यपण्णौमधुशाखःसुपिप्पलोदेवमिन्द्रमव
र्द्धयत् ॥ दिवमग्ग्रेणास्पृक्क्षदान्तरिक्क्षम्पृथिवीमंदृ६ हीद्वसुव
नैव्वसुधेयंस्यव्वेतुयज ॥ २० ॥ देवम्बर्हिः ॥ देवम्बर्हिर्व्वारितीं
नान्देवमिन्द्रमवर्द्धयत् ॥ स्वासस्त्थमिन्द्रेणासंन्नमन्न्याब
र्हीछंष्ष्यभ्भ्यभूद्वसुवनैव्वसुधेयंस्यव्वेतुयज ॥ २१ ॥ देवोऽ
अग्निः ॥ देवोऽअग्निःस्विष्टकृद्देवमिन्द्रमवर्द्धयत् ॥ स्विष्टकृ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

र्व्वन्तिस्वष्टकृत्त्स्वष्टमुद्यकंरोतुनोव्वसुव्वनेव्वसुधेयंस्यव्वेतुयजं
॥ २२ ॥ अग्निमुद्य । होतांरमवृणीतायँऽयजंमानुंःपचन्प
क्क्तीःपचंन्पुरोडाशंम्बध्नन्निन्द्रांयच्छागंम् ॥ सूपुस्त्थाऽअुद्यदे
वोव्वनस्प्पातिंरभवादिन्द्रांयच्छागेंन ॥ अघुत्तम्मेंदुस्त्तःप्प्रातिंपच
ताग्ग्रंभीदवींवृधत्त्पुरोडाशेंन ॥ [1]त्वामुद्यऽऋंषे ॥ २३ ॥ [१२-२]
होतांयक्क्षत्त्समिधानम्महत् ॥ होतांयक्क्षत्त्सामिधानम्मुहद्य
शःसुसंमिद्धंव्वरेंण्ण्यमुग्निमिन्द्रंव्वयोधसंम् ॥ गायत्रीञ्छन्दंऽ

१. अ. २१, मं. ६१—त्वामुद्यऽऋंषऽ आ० ॥ १ ॥ इति प्रतीकः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इन्द्रियन्त्र्याविङ्गांव्वयोदधद्धेत्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यज ॥ २४ ॥ होता
यक्षत्तनूनपातमुद्भिदम् ॥ होतायक्षत्तनूनपातमुद्भिदुँय
ङ्गर्भमदितिर्द्दधेशुचिमिन्द्रंव्वयोधसम् ॥ उष्णिहञ्छन्दऽ
इन्द्रियन्दित्त्यवाहङ्गांव्वयोदधद्धेत्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यज ॥ २५ ॥
होतायक्षदीडेन्यमीडितम् ॥ होतायक्षदीडेन्यमीडितंवृत्रह
न्तममिडाभिरीड्यहसहःसोममिन्द्रंव्वयोधसम् ॥ अनुष्टुभञ्छ
न्दऽइन्द्रियम्पञ्चाविङ्गांव्वयोदधद्धेत्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यज ॥२६॥ ॥ ७० ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

होतांयक्षत्त्सुबर्हिषंम्पूषण्ण्वन्तंम् ॥ होतांयक्षत्त्सुबर्हिषंम्पू
षण्ण्वन्तममंर्त्त्यंहुसीदंन्तम्बर्हिषिंप्प्रियेमृतेन्द्रंव्वयोधसंम् ॥
बृहतीञ्छन्दंऽइन्द्रियन्त्रिवत्त्सङ्गांव्वयोदधद्वेत्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्य
जं ॥२७॥ होतांयक्षद्द्व्यचंस्वतींःसुप्प्रायणाः ॥ होतांयक्ष
द्द्व्यचंस्वतींःसुप्प्रायणाऽऋतावृधोद्द्वारोंदेवीर्हिरण्ण्ययींर्ब्रह्मा
णमिन्द्रंव्वयोधसमं ॥ पङ्क्तिञ्छन्दंऽइहेन्द्रियन्तुर्य्यंवाहङ्गांव्व
योदधद्द्व्यन्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यजं ॥ २८ ॥ होतांयक्षत्त्सुपेशं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सासुशिल्पे। बृहतीऽउभेनकक्षोषासानदंर्शतेविश्श्वमिन्द्रंवयो
धसम् ॥ त्रिष्टुभन्छन्दंऽइहेन्द्रियम्पंष्ठवाहङ्गांवयोदधंद्वीता
माज्ज्यंस्यहोतर्य्यज ॥२९॥ होतायक्षत्त्प्रचेतसादेवानाम् ॥
होतायक्षत्त्प्रचेतसादेवानामुत्तमँय्यशोहोताराद्दैव्याकवीस
युजेन्द्रंवयोधसम्॥ जगतिन्छन्दंऽइन्द्रियमनड्वाहङ्गांवयोदधं
द्वीतामाज्ज्यंस्यहोतर्य्यज ॥३०॥ होतायक्षत्त्पेशंस्वतीस्तित्त
स्रः ॥ होतायक्षत्त्पेशंस्वतीस्तित्त्रोदेवीर्हिरण्ययीर्ब्भारतीं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बृहतीम्मुहीःपतिमिन्द्रंव्वयोधसम् ॥ व्विराजञ्छन्दऽइहेन्द्रि
यन्धेनुङ्गान्नव्वयोदधद्व्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यजं ॥ ३१ ॥ होता
यक्षत्त्सुरेतंसन्त्वष्टारम् ॥ होतायक्षत्त्सुरेतंसन्त्वष्टारम्पुष्टिव
र्द्धनꣳरूपाणिबिभ्रतम्पृथक्पुष्टिमिन्द्रंव्वयोधसम् ॥ द्विपदञ्छ
न्दंऽइन्द्रियमुक्षाणङ्गान्नव्वयोदधद्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यजं ३२ ॥
होतायक्षद्वनस्प्पतिꣳशमितारम् ॥ होतायक्षद्वनस्प्पतिꣳश
मितारꣳशतक्क्रतुꣳहिरण्ण्यपर्ण्णमुक्त्थिनꣳरशनाम्बिभ्रतंव्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शिम्भगमिन्द्रँव्वयोधसंम् ॥ ककुभञ्छन्दऽइहेन्द्रियंव्वेहतङ्गांव्व
योदधद्वेत्त्वाज्ज्यंस्युहोतर्य्यज ॥ ३३॥ होतायक्षत्त्स्वाहाकृती
रग्निम् ॥ होतायक्षत्त्स्वाहाकृतीरग्निङ्गृहपंतिम्पृथग्ग्वरुणम्भे
षजङ्कविङ्क्षत्रमिन्द्रँव्वयोधसंम् ॥ अतिच्छन्दसञ्छन्दऽइन्द्रि
यम्बृहद्दृषभङ्गांव्वयोदधद्व्यन्त्वाज्ज्यंस्युहोतर्य्यज ॥ ३४ ॥
[११-३] देवम्बर्हिः ॥ देवम्बर्हिर्व्वयोधसंन्देवमिन्द्रमवर्द्ध
यत् ॥ गायत्र्याच्छन्दसेन्द्रियञ्चक्षुरिन्द्रेव्वयोदधंद्वसुवनेव्वसु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धेयंस्यव्वेतुयजं ॥ ३५ ॥ देवीर्द्धारः ॥ देवीर्द्धारोव्वयोधसꣳ
शुचिमिन्द्रमवर्द्धयन् ॥ उष्णिहाच्छन्दसेन्द्रियम्प्राणमिन्द्रे
व्वयोदधंद्वसुवनेव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयजं ॥ ३६ ॥ देवीऽउषासा
नक्ता । देवमिन्द्रंव्वयोधसंन्देवीदेवमवर्द्धताम् ॥ अनुष्टुभा
च्छन्दसेन्द्रियम्बलमिन्द्रेव्वयोदधंद्वसुवनेव्वसुधेयंस्यवीताँयजं
॥ ३७ ॥ देवीजोष्ट्री ॥ देवीजोष्ट्रीव्वसुधितीदेवमिन्द्रंव्वयो
धसंन्देवीदेवमवर्द्धताम् ॥ बृहत्याच्छन्दसेन्द्रियꣳश्रोत्रमि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्द्रे॒व्व॒यो॒द॒धं॒द्व॒सु॒व॒नैं॒व्व॒सु॒धे॒यं॒स्य॒व्वी॒ता॒ँऽ३॒य॒ज॑ ॥ ३८ ॥ दे॒वीऽऊ॒र्ज्जा॑हु॒ती ॥ दे॒वीऽऊ॒र्ज्जा॑हु॒ती॒दु॒घे॒सु॒दु॒घे॒पय॑से॒न्द्रं॒म्व्व॒यो॒ध॒सं॒न्दे॒वी दे॒व॒मं॒व॒र्द्ध॑ताम् ॥ प॒ङ्क्त्या॒च्छ॒न्द॑से॒न्द्रि॒य॒ᳪ॑शु॒क्र॒मि॒न्द्रे॒व्व॒यो॒द॒धं॒द्व॒सु॒व॒नैं॒व्व॒सु॒धे॒यं॒स्य॒व्वी॒ता॒ँऽ३॒य॒ज॑ ॥ ३९ ॥ दे॒वा॒दै॒व्या॑ ॥ दे॒वा दै॒व्या॒हो॒ता॑रा॒दे॒वा॒मि॒न्द्रं॒व्व॒यो॒ध॒सं॒न्दे॒वौ॒दे॒व॒मं॒व॒र्द्ध॑ताम् ॥ त्रि॒ष्टु॒भा॒ च्छ॒न्द॑से॒न्द्रि॒य॒न्त्वि॒षि॒मि॒न्द्रे॒व्व॒यो॒द॒धं॒द्व॒सु॒व॒नैं॒व्व॒सु॒धे॒यं॒स्य॒व्वी॒ता॒ँ ऽ३॒य॒ज॑ ॥ ४० ॥ दे॒वीस्ति॒स्र॒स्ति॒स्रः ॥ दे॒वीस्ति॒स्र॒स्ति॒स्रो॒दे॒वी॒र्व्व॒यो॒

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धसम्पतिमिन्द्रंमवर्द्धयन् ॥ जगंत्त्याच्छन्दंसेन्द्रियꣳशूषमि
न्द्रेव्वयोदधंद्वसुवनेव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयज ॥ ४१ ॥ देवोनराशꣳ
सं÷ ॥ देवोनराशꣳसोदेवमिन्द्रंव्वयोधसंन्देवोदेवमंवर्द्धयत् ॥
व्विराजाच्छन्दंसेन्द्रियꣳरूपमिन्द्रेव्वयोदधंद्वसुवनेद्वसुधेयंस्य
व्वेतुयज ४२ ॥ देवोव्वनस्पतिं÷ ॥ देवोव्वनस्पतिर्हिवमिन्द्रं
व्वयोधसंन्देवोदेवमंवर्द्धयत् ॥ द्विपंदाच्छन्दंसेन्द्रियम्भगमि
न्द्रेव्वयोदधंद्वसुवनेव्वसुधेयंस्यव्वेतुयज ॥ ४३ ॥ देवम्बर्हिः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवम्बर्हिर्व्वारितीनान्देवमिन्द्रंव्वयोधसन्देवन्देवमवर्द्धयत् ॥
ककुभाच्छन्दसेन्द्रियँश्यश इन्द्रेव्वयोदधद्वसुवनेव्वसुधेयस्यव्वे
तुयज ॥ ४४ ॥ देवोऽअग्निः । स्विष्टकृद्देवमिन्द्रंव्वयोधसन्दे
वोदेवमवर्द्धयत् ॥ अतिच्छन्दसाच्छन्दसेन्द्रियक्षत्त्रमिन्द्रेव्व
योदधद्वसुवनेव्वसुवधेयस्यव्वेतुयज ॥ ४५ ॥ अग्निमद्य ।
होतारमवृणीतायँयजमानः पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशम्बध्न
न्निन्द्रायव्वयोधसेच्छागम् ॥ सूपस्थाऽअद्यदेवोव्वनस्पतिर

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भवदिन्द्रायवयोधसेच्छागेन ॥ अघुत्तम्मैदुस्त्तश्प्रातिपचुता ग्रंभीदवींवृधत्त्पुरोडाशेन ॥ त्वांमद्यऽऋषे ॥ ४६ ॥ [१२-४]
इतिश्रीवाजसनेयसंहितायाम् अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥
श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ समिद्धोऽअग्नऽ कादश, यदक्रन्दस्त्रयोदश, समिद्धोऽअद्यद्वादश, केतुंकृण्वँ श्चतुर्विंᳬशति, श्चत्वारःषष्टिः [अ. २९ मं. ६० अनु. ४] ॥
हरिः ॐ ॥ समिद्धोऽअग्नन् ॥ समिद्धोऽअग्नन्कुदंरम्मती

१. अ. २१ ॥ मं. ६१ ॥ त्वामद्यऽऋषऽ० १ ॥ इति प्रतीकः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नाङ्कृतमंग्ग्नेमधुंमत्तिपन्न्वंमानः ॥ व्वाजीव्वहंन्न्वाजिनंञ्जातवे
दोदेुवानांव्वक्षिप्प्रियमासुधस्त्थंम् ॥१॥ घृतेनाञ्जन् ॥ घृते
नाञ्जन्त्सम्पुथोदेंवुयानांम्प्रजानन्न्वाज्ज्यप्प्येतुदेुवान् ॥ अनुं
त्त्वासप्त्तेप्प्रुदिशंःसचन्ताꣳस्वुधामुस्म्मैयजंमानायधेहि॥२॥
ईड्ड्यंश्च ॥ ईड्ड्युश्चासिव्वन्द्यंश्चव्वाजिन्नाशुश्चांसिमेद्ध्यंश्चसप्त्ते ॥
अग्निष्ट्वांदेुवैर्व्वसुंभिःसुजोषांःप्प्रीतंव्वह्निंव्वहतुजातवेंदाः ॥३॥
स्त्तीर्णम्बुर्हिः। सुष्टरींमाजुषाणोरुपृथुप्प्रथंमानम्पृथिव्यास् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवेभिर्युक्तमदितिᳬसजोषांᳬस्योनङ्कृण्वानासुवितेदंधातु ॥ ४ ॥ एताऽउंवᳬ । सुभगांविश्वरूपाविपक्षोभिᳬश्रयमाणाऽउदातैᳬ ॥ ऋष्वाःसतीःकवषᳬशुम्भमानाद्वारोदेवीःसुप्रायणाभंवन्तु ॥ ५ ॥ अन्तरामित्रावरुणा ॥ अन्तरामित्रावरुणाचरन्तीमुखँयज्ञानांमभिसंविदाने ॥ उषासांवाᳬसुहिरण्येसुशिल्पेऽऋतस्ययोनांविहसांदयामि ॥ ६ ॥ प्रथमावाम् ॥ प्रथमावांᳬसरथिनांसुवर्णादेवौपश्यन्तौभुवनानिवि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्वा ॥ अपिंप्प्रयद्ब्रोदंनावाम्मिममांनाहोतांराज्योतिं÷प्प्रदिशां
दिशन्तां ॥ ७ ॥ आदित्त्यैर्न्नं÷ ॥ आदित्त्यैर्न्नोभारंतीवष्टुय
ज्ज्ञ ँ सरंस्वतीसहरुद्रैर्न्नं ऽआवीत् ॥ इडोपंहूतावसुंभिं ँ सजोषां
यज्ज्ञन्नोदेवीरमृतेंषुधत्त ॥८॥ त्वष्टांवीरम् ॥ त्वष्टांवीरन्देवकां
मञ्जजानत्त्वष्टुरर्व्वांजायतऽआशुरश्वं÷ ॥ त्वष्टेदंविश्वम्भुवंनञ्ज
जानबहोःकुर्त्तांरमिहयंक्षिहोत ँ ॥९॥ अश्वोघृतेनं ॥ अश्वोघृ
तेनत्त्मन्न्यासमंक्तऽउपंदेवाँ २॥ऽऋतुशःपाथंऽएतु ॥ वनस्प्प ॥ ७६ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ति॒र्द्दे॑वलो॒कम्प्र॑जा॒नन्न्ना॒ग्निना॑ह॒व्यास्व॑दि॒तानि॑व॒क्क्षत् ॥ १० ॥
प्र॒जाप॑ते॒स्त्तप॑सा । ०वावृधा॒नः स॒द्द्योजा॒तोद॑धिषे य॒ज्ज्ञम॑ग्ने ॥
स्वाहा॑कृतेनह॒विषा॑पुरो॒गा॒याहि॑सा॒द्ध्याह॒विर॑दन्तुदे॒वाः ॥ ११ ॥
[११-१] य॒दक्क्र॑न्दः । प्प्रथ॒मञ्जाय॑मानऽउ॒द्यन्त्स॑मु॒द्द्राद॒
त॒वा॒पुरी॑षात् ॥ श्ये॒नस्य॑प॒क्क्षाह॑रि॒णस्य॑बा॒हूऽउप॑स्त्तु॒त्त्यम्म॑हि
जा॒तन्ते॑ऽअर्व्वन् ॥ १२ ॥ य॒मेन॑द॒त्तम् ॥ य॒मेन॑द॒त्तन्त्त्रि॒तऽ
ए॑नमायुन॒गिन्द्र॑ऽएण॒म्प्रथ॒मोऽअद्ध्य॑तिष्ठत् ॥ ग॒न्ध॒र्व्वोऽअ॑स्य

१ इन्द्रऽएणम् । अत्र असमानपदत्वेनाप्राप्तौ "निषण्णाय रथवाहणमिन्द्रऽएणम्०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन णत्वं निपात्यते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रश्नामंगृभ्णात्तसूरादश्वंव्वसवोनिरंतष्ट ॥ १३ ॥ असिय
मः ॥ असियमोऽअस्यांदित्त्योऽअंर्व्वन्नासित्रितोगुह्येनव्व्रतेनं ॥
असिसोमेनसमयाव्विपृंक्क्तऽआहुस्त्तेत्रीणिंदिविबन्धंनानि
॥ १४ ॥ त्रीणिंते ॥ त्रीणिंतऽआहुर्द्दिविबन्धंनानित्रीण्ण्यप्सु
त्रीण्ण्यन्तःसंमुद्रे ॥ उतेवंमेव्वरुणश्छन्त्स्यर्व्वन्यत्रांतऽआहुः
पंरमञ्जनित्रंम् ॥ १५ ॥ इमातेंव्वाजिन् ॥ इमातेंव्वाजिन्नव ॥ ७७ ॥
मार्ज्जनानीमाशफानांꣳसनितुर्न्निधानां ॥ अत्रांतेभद्रारंश

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नाऽअंपश्श्यमृतस्ययाऽआंभिरक्क्षंन्तिगोपाः ॥ १६॥ आत्क्मा
नंन्ते ॥ आत्क्मानंन्तेमनंसाराद्दंजानामवोदिवापतयंन्तम्प
तङ्गम् ॥ शिरोंऽअपश्श्यम्पथिभिंः सुगेभिंररेणुभिर्ज्जेहंमान
म्पतत्रि ॥ १७ ॥ अं[1]त्रांते । रूपमुंत्तममंपश्श्यञ्जिगींषमा
णमिषऽआपदेगोः ॥ यदातेमर्त्तोंऽअनुभोगमानडादिद्ग्रसि
ष्ठऽओषंधीरजीगः ॥ १८ ॥ अनुंत्त्वा ॥ अनुंत्त्वारथोऽअनु
मर्य्योंऽअर्वन्ननुगावोऽनुभगंः कनीनांम् ॥ अनुव्व्रातांसस्त्तवं

१ अत्राते । अत्र ते परे अत्रशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य "पूष्णो जहीमस्तेष्वत्र" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२१ सू.) इत्यनेन दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सक्ख्यमीयुरनुंदेवामंमिरेव्वीर्य्यन्ते ॥ १९ ॥ हिरंण्ण्यशृङ्गो
यं÷ ॥ हिरंण्ण्यशृङ्गोयोंऽअस्यपादामनोंजवाऽअवंरऽइन्द्रंऽ
आसीत् ॥ देवाऽइदंस्यहविरद्यमायन्योऽअर्व्वन्तम्प्रथमोऽअ
द्ध्यतिष्ठत् ॥ २० ॥ ईर्म्मान्तांसꣳसिलिंकमद्ध्यमासꣳ ॥ ईर्म्मा
न्तांसꣳसिलिंकमद्ध्यमासꣳसꣳशूरंणासोदिव्व्यासोऽअत्त्यां÷ ॥
हꣳसाऽइंवश्श्रेणिशोयंतन्तेयदाक्षिषुर्द्दिव्व्यमज्ज्ममश्श्वां÷
॥ २१ ॥ तवशरीरम् ॥ तवशरीरम्पतयिष्ण्ण्वर्व्वन्तवंचित्तं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वातंऽइवध्रजीमान् ॥ तवशृङ्गाणिविष्ठितापुरुत्त्रारण्ण्येषुजर्भुराणाचरन्ति ॥२२॥ उपप्प्र ॥ उपप्प्रागाच्छसनंव्वाज्ज्यव्वींदेवद्द्रीचामनंसादीध्ध्यानः ॥ अजःपुरोनीयतेनाभिरस्यानुपश्श्चात्त्कवयौयन्तिरेभाः ॥२३॥ उपप्प्र ॥ उपप्प्रागात्त्परमँय्यत्त्सधस्त्थमर्व्वाँ २॥ऽअच्छापितरम्मातरञ्च ॥ अद्द्यादेवाञ्जुष्टतमोहिगम्म्याऽअथाशास्त्तेदाशुषेव्वार्य्याणि ॥२४॥ [१३-२] समिद्धोऽअद्द्य ।

१ ध्रजिमान् । अत्र "शृणुतत्विषिध्रजिभयत पिबेतस्सनिष्ठरक्षा मकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे परे एते दीर्घा भवन्ति तेन दीर्घे ध्रजीमान् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मनुंषोदुरोणेदेवोदेवान्यंजसिजातवेदः ॥ आचवहंमित्रमह
श्चिकित्वान्त्वन्दूतश्कुविरासिप्रचेताः ॥ २५ ॥ तनूंनपात्त्पथः ॥
तनूंनपात्त्पथऽऋतस्ययानान्मध्वासमञ्जन्त्स्वंदयासुजिह्व ॥ म
न्मानिधीभिरुतयुज्ञमृन्धन्देवत्राचंकृणुह्यध्वरन्नं : ॥ २६ ॥ नरा
श६ंसस्यमहिमानम् ॥ नराश६ंसस्यमहिमानंमेषामुपंस्तोषा
मयजतस्यंयुज्ञैः ॥ येसुक्रतंवःशुचंयोधियन्धाःस्वदंन्तिदेवा
ऽउभयानिहृव्या ॥ २७ ॥ आजुह्वानऽईड्यं : ॥ आजुह्वानऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ईड्योवन्द्यश्चायांह्यग्ग्नेव्वसुभिᳪसजोषाᳪ॥ त्वन्देवानांमासियह्व
होताासऽएँव्वान्यक्क्षीषितोयजीयान्॥२८॥ प्राचीनम्बर्हिः॥ प्र
दिशांपृथिव्याव्वस्त्तोरस्याव्वृज्ज्यतेऽअग्ग्रेऽअह्नाम्॥ व्युप्प्रथतेव्वि
तरंव्वरीयोदेवेब्भ्योऽअदितयेस्योनम्॥२९॥ व्यचस्वतीरुर्व्विया।
वि श्श्रयन्ताम्पतिब्भ्योनजनयᳪशुम्भमानाᳪ॥ देवीर्द्धारोबृहतीर्व्वि
र्व्विश्श्वमिन्न्वादेवेब्भ्योभवतसुप्प्रायणाᳪ॥३०॥ आसुष्ष्वयन्ती। य
जतेऽउपाके१ऽउषासानक्क्तासदतान्नियोनौ॥ दिव्येयोषणेबृहती

१ उपाकेऽउषासा। अत्र एकारात्परस्य उप इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य "उषमहोभिर्नक्ते°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

सुरुक्मेऽअधिश्श्रियंꣳशुक्क्रपिशन्दधाने॥३१॥दैव्याहोतारा।
प्प्रथमासुवाचामिमान्नायज्ञम्मनुषोयजद्ध्यै ॥ प्प्रचोदयन्तावि
दथेषुकारूप्प्राचीनञ्ज्योतिः प्प्रदिशादिशन्ता॥३२॥ आनः॥
आनोयज्ञम्भारतीतूयमेत्त्विडामनुष्ष्वदिहचेतयन्ती॥तिस्रो
देवीर्ब्बर्हिरेदꣳस्योनꣳसरस्वतीस्वपसꣳसदन्तु ॥३३॥ यऽइमे ।
द्यावापृथिवीजनित्रीरूपैरपिꣳशद्भुवनानिविश्वा ॥ तम[1]द्यहोत

1 अद्यहोतरि। अत्र "अद्य तं हकारचकारभवतवृणीमहेदेवेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन हकारे परे दीर्घे प्राप्ते "नहोतरि" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११६ सू.) इत्यनेन निषेधान्न दीर्घः।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रिषितोसजीयान्देवन्त्वष्टारमिहयक्षिविद्वान् ॥ ३४ ॥ उपाव
सृजत्क्मन्न्या । समञ्जन्देवानाम्पाथऽऋतुथाहवीꣳषि ॥ वन[1]
स्प्पतिः शमितादेवोऽअग्निःस्वदन्तुहव्यम्मधुनाघृतेन ॥ ३५ ॥
सद्द्योजातः ॥ सद्द्योजातोव्व्यमिमीतयज्ञमग्निर्द्देवानामभवत्पु
रोगाः ॥ अस्यहोतुः प्प्रदिश्यृतस्यव्वाचिस्वाहाकृतꣳहविरद
न्तुदेवाः ॥ ३६ ॥ [१२-३] केतुङ्कृण्वन् ॥ केतुङ्कृण्वन्नकेत

१ वनस्प्पतिः । अत्र "पत्यौ च सकारेण" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५० सू.) इत्यनेन पतिशब्दे परे वनशब्दः सकारेण व्यवधीयते । तत ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वे रूपम् । "प्रकृत्या कपयोः खफयोश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इत्यस्यापवादोऽयम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेपेशोमरुर्या॑ऽअपेशसे ॥ समुषाद्भिरजायथाः ॥३७॥ जीमूतं
स्येवभवति ॥ जीमूतंस्येवभवतिप्प्रतीकुँरुयद्दुम्मीयातिसमदां
मुपस्त्थे ॥ अनाविद्धयातन्न्वाजयत्त्वᳪसत्त्वाव्वर्म्मणोमहिमा
पिपर्त्तु ॥ ३८ ॥ धन्न्वनागाः ॥ धन्न्वनागाधन्न्वनाजिञ्जयेमध
न्न्वनातीव्व्राःसमदोजयेम ॥ धनुःशत्त्रोरपकामङ्कृणोतिधन्न्वं
नासर्व्वाःप्प्रदिशोजयेम ॥ ३९ ॥ व्वक्क्ष्यन्तीवेत ॥ व्वक्क्ष्यन्ती
वेदागनीगान्तिकर्ण्णम्प्प्रियᳪसखायम्परिषस्वजाना ॥ योषेव

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शिङ्क्तेर्व्वितताधिधन्वञ्ज्याऽइयꣳसमनेपारयन्ती ॥ ४० ॥ तेऽ
आचरन्ती ॥ तेऽआचरन्तीसमनेवयोषामातेवपुत्रम्बिभृता
मुपस्थे ॥ अपशत्रून्विद्ध्यताꣳसंविदानेऽआर्त्नीऽइमेवि
ष्फुरन्तीऽअमित्रान् ॥ ४१ ॥ बह्वीनाम्पिता । बहुरस्यपुत्र
श्चिश्चाकृणोतिसमनावगत्य ॥ इषुधिःसङ्काꣳपृतनाश्चसर्व्वाः
पृष्ठेनिनद्धोजयतिप्रसूतः ॥ ४२ ॥ रथेतिष्ठन् ॥ रथेतिष्ठन्नय
तिवाजिनःपुरोयत्रयत्रकामयतेसुषारथिः ॥ अभीशूनाम्म

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हिमानंम्पनायतमनं÷पुश्चादनुंयच्छन्तिरश्म्मयं÷ ॥ ४३ ॥
तीव्वान्घोषांन् ॥ तीव्वान्घोषांन्कृण्णवतेव्वृषंपाणयोश्श्वारथेंभिः
सहव्वाजयन्तः ॥ अवक्कामंन्तःप्प्रपंदैरमित्रांन्क्षिणन्तिशत्रूँ
१॥ऽरनंपव्ययन्तः ॥४४॥ रथवाहंणᳬहविः ॥ [1]रथवाहंणᳬ
हविरंस्यनामयत्रायुंधन्निहिंतमस्यव्वर्म्मं ॥ तत्रारथमुपंशग्गमᳬ
संदेमाव्विश्श्वाहांव्वयᳬसुंमनस्यमानाः ॥ ४५ ॥ स्वादुषहसदं÷

---

१ रथवाहणः । अत्र थकारेण व्यवधानाण्णत्वाप्राप्तौ "निषण्णाय रथवाहणमिन्द्रऽएणम्परिणीयते ससिन्द्रणऽउरुष्याणो रक्षाणः पूणःघुणःपूणासत्त्या स्वर्णास्थूरिणौप्रणऽआयूंषि" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ क.) इत्यनेन णत्वं निपात्यते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पितरः ॥ स्वादुषंसदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रेश्रितः शक्ती[1]
वन्तो गभीराः ॥ चित्रसेना इषुबला अमृध्राः सतो वीरा उरवो व्रातसाहाः ॥ ४६ ॥ ब्राह्मणासः पितरः ॥ ब्राह्मणासः
पितरः सोम्यासः शिवे नो द्यावापृथिवी अनेहसा ॥ पूषा नः
पातु दुरितादृतावृधो रक्षा[2] माकिर्नो अघशंस ईशत ॥ ४७ ॥
सुपर्णं वस्ते । मृगो अस्या दन्तो गोभिः सन्नद्धा पतति प्रसूता ॥

---

१ शक्तीवन्तः । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमति°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ क.) इत्यनेन वन्त इति वकारे परे शक्तिशब्दस्य ह्रस्वेकारस्य दीर्घेकारः ।
२ रक्षामा । अत्र "शृणुतत्विषिध्रजि" (शु. य. प्रा. ३ अ. १११ सू.) इत्यनेन माकारे परे रक्षशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । तेन रक्षामा ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

[1]यत्रानरᳪ॑सञ्चव्विचद्द्रवन्तितत्रास्म्मभ्यमिषवᳪ॑शर्म्मयᳪ॑सन्
॥४८॥ ऋजीतेपरि । वृङ्धिनोऽश्म्माभवतुनस्तनूः ॥ सोमोऽ
अधिब्रवीतुनोदितिᳪ॑शर्म्मयच्छतु ॥ ४९ ॥ आजङ्घन्ति ॥
आजङ्घन्तिसान्वेषाञ्जघनाँ२॥ऽउपजिघ्नते ॥ अश्वाजनिप्र
चेतसोश्वान्त्समत्सुचोदय ॥ ५० ॥ अहिरिवभोगैः । पर्य्ये
तिबाहुञ्ज्यायाहेतिम्परिबाधमानः ॥ हस्तघ्नोविश्वाव्वयुना
निव्विद्वान्पुमान्पुमाᳪ॑सम्परिपातुविश्वतः ॥ ५१ ॥ वनं

१ यत्रानरः । अत्र "नरस्सप्तऽऋषीन्नस्तऽआहुर्नियुद्भिष्षु यत्र" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२२ सू.) इत्यनेन नरपरे यत्रशब्दाकारस्य दीर्घः ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्पतेव्वीड्वङ्गः ॥ व्वनंस्पतेव्वीड्वङ्गोहिभूयाऽअस्म्मत्त्संखाप्प्र
तरंणःसुवीरंः ॥ गोभिःसन्नंद्धोऽअसिव्वीडयंस्वास्त्थाता
तेंजयतुजेत्त्वांनि ॥ ५२ ॥ दिवंःपृथिव्व्याः ॥ दिवः
पृथिव्व्याःपरुयोंजऽउद्धृंतंव्वनस्प्पातिभ्यःपर्य्याभृंतुंसहंः ॥
अपामोज्ज्मानम्पारिगोभिरावृंतामिन्द्रंस्यव्वज्ज्रंहविषारथंयज
ज ॥ ५३ ॥ इन्द्रंस्यव्वज्ज्रंः ॥ इन्द्रंस्यव्वज्ज्रोंमरुतामनींक

१ दिवःपृथिव्याः । इत्यत्र "दिवोऽककुत्पृथिव्योः" (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेनाककुत्पृथिव्योः सत्वनिषेधाद्विसर्जनीय एव नान्यत् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्मित्रस्यगर्भोवरुणस्यनाभिः ॥ [1]सेमान्नोहव्यदातिञ्जुषाणो
देवंरथम्प्रतिहव्यागृभाय ॥ ५४ ॥ उपश्वासय । पृथिवीमुत
द्याम्पुरुत्रातेमनुताविष्ठितञ्जगत् ॥ सदुन्दुभेसजूरिन्द्रेणदेवै
र्दूराद्दवीयोऽअपसेधशत्रून् ॥ ५५ ॥ आक्रन्दय ॥ आक्रन्द
यबलमोजोनऽआधा[2]निष्टनिहिदुरिताबाधमानः ॥ अपप्रो

---

१ सः इमाम् इति पदद्वयम् । अत्र "सऽओषधीमयोः" (शु. य. प्रा. ३ अ. १५ सू.) इत्यनेन इमे परे सपदघटितस्य विसर्जनीयस्य "लोपे च गुणे सेमाम्" इति सिद्धयति । २ निष्टनिहि । अत्र "नेः स्त्यास्तनोः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७० सू.) नेरुपसर्गात्परस्य स्त्यास्तनयोः सकारस्य षकारः । इति स्तनोः सकारस्य षत्वे ष्टुत्वे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः"। (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

थदुन्दुभेदुच्छुनाऽइतऽइन्द्रंस्यमुष्टिरांसिव्वीडयंस्व ॥ ५६ ॥
आमूः ॥ आमूरंजप्प्रत्त्यावंर्त्तयेमाःकेतुमद्दुन्दुभिर्व्वावदी
ति ॥ समश्श्वंपर्ण्णाश्चरंन्तिनोनरोस्म्माकंमिन्द्र[1]रंथिनोजयन्तु
॥ ५७ ॥ आग्ग्नेयःकृष्णग्ग्रीवंः । सारस्वतीमेषीबब्भ्रुः
सौम्म्यःपौष्णःश्श्यामःशितिपृष्ठोबांर्हस्प्पत्त्यःशिल्प्पोव्वैश्श्व

१ रथिनो जयन्तु । अत्र "ऋषरेभ्यः°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन "स्वरयवहकपैश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेनैतैर्व्यवधान-विहितस्य णत्वस्य विहितारिक्तशथकारव्यवधानेनाप्राप्तावपि "शिलिसिवर्गमध्यमव्यवहितोऽपि" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९६ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावो विधीयते। इदं शिष्यबुद्धिव्युत्पादनार्थम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवऽऐन्द्रोरुणोमारुतश्कुल्माषऽऐन्द्राग्नःसंहितोधोरांमं
सावित्रोवारुणःकृष्णऽएकशितिपात्पेत्वः ॥ ५८ ॥ अग्न
येनीकवते ॥ अग्नयेनीकवतेरोहितान्जिरनड्वानधोरामौसावि
त्रौपौष्णौरजतनाभीवैश्वदेवौपिशङ्गौतूपरौमारुतःकुल्माष
ऽआग्नेयःकृष्णोजःसारस्वतीमेषीवारुणःपेत्वः ॥ ५९ ॥
अग्नयेगायत्राय । त्रिवृतेराथन्तरायाष्टाकपालऽइन्द्रायत्रैष्टु
भायपञ्चदशायबार्हतायैकादशकपालोविश्वेभ्योदेवेभ्योजा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गंतेब्भ्यᳬंस्स्प्प्तदुशेब्भ्योंव्वैरूपेब्भ्यो द्वादशकपालोमित्रावरुणा
ब्भ्यामानुंष्टुभाब्भ्यामेकविᳬंशाब्भ्यांव्वैराजाब्भ्याम्पयस्याबृह
स्प्पतंयेपाङ्क्ताय त्रिणवायंशाक्वरायंचरुᳬंसवित्रऽऔष्णिहाय
त्रयस्त्रिᳬंशायंरैवतायद्वादशकपालᳬंप्प्राजापत्यश्चरुरादित्यै व्वि
ष्णुपत्न्यैचरुरग्ग्नयेंव्वैश्वानरायद्वादशकपालोनुमत्त्याऽअष्टा
कंपालᳬं ॥६०॥ [२४-४] ॥ इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामेको-
सं. ५४ नत्रिंशोऽध्याय: ॥२९॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्र-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म् ॥ देवसवितः षट्, तपसेकौलालꣳषोडश, द्वौ द्वाविꣳशतिः ॥
[अ. ३० मं. २२ अ. २] हरिःॐ ॥ देवंसवितः ॥ देवंसवितः
प्प्रसुवयज्ञम्प्रसुवयज्ञपतिम्भगाय ॥ दिव्योगन्धर्वःकेतपूः
केतन्नःपुनातुव्वाचस्प्पतिर्व्वाचंन्नःस्वदतु ॥ १ ॥ तत्सवितुः ॥
तत्सवितुर्व्वरेण्ण्यम्भर्ग्गोदेवस्यधीमहि ॥ धियोयोनःप्प्रचो
दयात् ॥ २ ॥ विश्वानिदेव । सवितर्दुरितानिपरासुव ॥
यद्भद्रन्तन्नऽआसुव ॥ ३ ॥ विभक्तारꣳहवामहे ॥ विभ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्त्कारं᳚ हवामहे॒ व्वसो॑श्चि॒त्रस्य॒राधंसः ॥ सा॒वि॒तारं॒न्नृचक्षसम् ॥४॥ ब्रह्मंणेब्राह्म॒णम् ॥ ब्रह्मंणेब्राह्म॒णक्षत्त्रायंराज॒न्यम्म॒रुद्भ्यो॒व्वैश्यन्तपंसेशूद्रन्तमंसे॒तस्क्करन्नार॒कायंव्वीर॒हणंम्पा॒प्प्मनेंक्क्ली॒बमांक्क्रुयायांऽअयो॒गूङ्कामांयपुंश्च॒लूमातिंक्क्रुष्टाय मा॒ग॒धम् ॥ ५ ॥ नृत्तायंसूतम् ॥ नृत्तायंसूतङ्गी॒तायंशैलू॒षन्धर्म्मायसभाचरन्न॒रिष्ठांयैभीम॒लन्न॒र्म्मायं॒रेभ᳚ हसाय॒कारिंमान॒न्दायंस्त्रीष॒खम्प्र॒मदेंकुमारीपु॒त्रम्मे॒धायैंरथका॒रन्धैर्य्यायतक्क्षा॑

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णम् ॥ ६ ॥ [६-१] तपंसेकौलालम् ॥ तपंसेकौलालम्मा
यायैकुम्मारꣳरूपायंमणिकारꣳशुभेवपꣳशंरद्ध्यायाऽइषुका
रꣳहेत्त्यैधंनुष्क्कारङ्कर्मणेज्ज्याकारान्दिष्टायंरज्जुसर्ज्जम्मृत्त्यवे
मृगयुमन्तंकायश्वनिनंम् ॥ ७ ॥ नदीब्भ्यं÷पौञ्जिष्ठम् ॥
नदीब्भ्यं÷पौञ्जिष्ठमृक्षीकांब्भ्योनैषांदम्पुरुषव्याग्घ्रायंदुर्म्मदं
ङ्गन्धर्व्वाप्प्सरोब्भ्योव्व्रात्त्यंम्प्रयुग्ग्भ्यऽउन्मंत्तꣳसर्प्पदेवजने
ब्भ्योप्प्रंतिपदमयैब्भ्यꣳकितवमीर्य्यतांयाऽअकिंतवम्पिशाचे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भ्योबिदलकारीँयातुधानेभ्यःकण्टकीकारीम् ॥८॥ सन्ध
येंजारम्॥ सन्धयेंजारङ्गेहायोपपतिमार्त्त्यैंपरिवित्तन्निर्ऋत्त्यैप
रिविविदानमराद्ध्याऽएदिधिषुःपतिन्निष्कृत्त्यैपेशस्कारीँ
सञ्ज्ञानायस्मरकारीम्प्रकामोद्यायोपसदंवर्णायानुरुधम्ब
लायोपदाम्॥९॥ उत्सादेभ्यःकुब्जम्॥ उत्सादेभ्यःकुब्ज
म्प्रमुदेंवामनन्द्वार्भ्यःस्रामँस्वप्नायान्धमधर्म्मायबधिरम्प
वित्रायभिषजम्प्रज्ञानायनक्षत्रदर्शमाशिक्षायैप्रश्निनमु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पशिक्क्षायांऽअभिप्प्राश्निनंम्मुर्ऱ्यादायैप्प्रश्न्नविवाकम्॥१०॥
अम्मैंब्भ्योहस्त्तिपम्॥ अम्मैंब्भ्योहस्त्तिपञ्जवायाश्श्वपम्पुष्ट्यै
गोपालंव्वीर्ऱ्यायाविपालन्तेजंसेजपालमिरायैकीनाशंङ्कीलालाँ
यसुराकारम्भद्द्रायंगृहपꣳश्रेयंसेवित्तधमाद्ध्यंक्क्ष्यायानुक्क्ष
त्तारम्॥११॥ भायैंदार्व्वाहारम्॥ भायैंदार्व्वाहारम्प्रभायांऽअ
ग्न्येधम्ब्रद्ध्नस्यंव्विष्टपायाभिषेक्क्तारंव्वर्षिष्ठायनाकायपरिवेष्टा
रन्देवलोकायंपेशितारम्मनुष्यलोकायंप्प्रकरितारꣳसर्व्वेब्भ्यो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

लोकेब्भ्यंऽउपसेक्त्तारमवंऽऋत्त्यैव्वधायोपमन्थितारम्मेधाय
व्वासः[1]पल्प्पूलीम्प्रकामायरजयित्त्रीम् ॥ १२ ॥ ऋतयैस्त्तेनहृ
दयम् ॥ ऋतयैस्त्तेनहृदयंव्वैरहत्त्यायपिशुनंव्विविक्त्त्यैक्क्ष
त्तारमौपद्रष्ट्ट्र्यायानुक्क्षत्तारम्बलायानुचरम्भूम्म्नेपरिष्क्क
न्दम्प्रियायप्प्रियवादिनमरिष्ट्ट्याऽअश्श्वसादꣳस्वर्ग्गायलोकाय
भागदुघंव्वर्षिष्ठायनाकायपरिवेष्ट्टारम् ॥ १३ ॥ मन्न्यवैयस्त्ता

१ वासः पल्प्पूलीम् । अत्र "समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन षकारे प्राप्ते "वाजपतिर्वासऽएदिधिपुरन्तःपर्शव्येनान्तः पार्श्व्यमिति च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३८ सू.) इति सूत्रेण वासशब्दघटितविसर्जनीयस्य षकारनिषेधः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पम् ॥ मन्न्यवेयस्त्तापङ्गोधायनिसरँऽयोगायसोक्तारदुशोका
याभिसर्त्तारङ्गेमायाव्विमोक्त्कारमुत्त्कूलनिकूलेब्भ्यस्त्त्रिष्ठिनंव्व
पुंषेमानस्कूतँशीलांयाञ्जनीकारीन्निर्ऋत्त्यैकोशकारीँऽयमा
यासूम् ॥ १४ ॥ यमायंयमसूम् ॥ यमायंयमसूमथर्व्व
ब्भ्योवतोकाँसंवत्त्सरायंपर्ऽयायिणीम्परिवत्त्सरायाविजाता
मिदावत्त्सरायातीत्त्वरीमिद्वत्त्सरायातिष्क्कद्वरींव्वत्त्सरायावि
जंर्ज्जराँसंवत्त्सरायपलिक्क्नीमृभुब्भ्योजिनसन्धँसाद्धेब्भ्यं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

श्चर्म्मम्न्नम्[1] ॥ १५ ॥ सरोभ्यो धैवरम् ॥ सरोभ्यो धैवरमु
पस्त्थावराभ्यो दाशं वैशन्ताभ्यो बैन्दन्नड्वलाभ्यः शौष्क्क
लम्पारायं मार्ग्गारं वारायं कैवर्त्तन्तीर्त्थेभ्यऽआन्दं विषमे
भ्यो मैनालꣳ स्वनेभ्यः पर्ण्णकङ्गुहाभ्यः किरातꣳ सानुभ्यो
जम्भकम्पर्व्वतेभ्यः किम्पूरुषम् ॥ १६ ॥ बीभत्त्सायै पौ
ल्कसम् ॥ बीभत्त्सायै पौल्कसं वर्ण्णाय हिरण्यकारन्तुला

१ चर्म्मम्न्नम् । अत्र "ऋपरेभ्यो०" (शु.य.प्रा.३अ.८५सू.) इत्यनेन समानपदे प्राप्तस्य णत्वस्य "इन्द्राग्नी०" (शु.य.प्रा.३अ.९३सू.) इत्यनेन निषेधान्न णत्वम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यैवाणिजम्पंश्चादोषायंग्ग्लाविनंविश्वेभ्योभूतेभ्यःसिद्ध्म
लम्भूत्त्यैजागरणमभूंत्त्यैस्वपनमार्त्त्यैजनवादिनंव्यृद्ध्याअपग
ल्भꣳसꣳशरायंप्प्रच्छिदम् ॥ १७ ॥ अक्षराजायकित
वम् ॥ अक्षराजायंकितवङ्कृतायांदिनवदर्शन्त्रेतायैकल्पिनं
न्द्वापरायाधिकल्पिनमास्कन्दायंसभास्थाणुम्मृत्त्यवेगो
व्यच्छमन्तंकायगोघातङ्क्षुधेयोगांविकृन्तन्तम्भिक्षमाणऽउ
पतिष्ठंतिदुष्कृतायचरकाचार्य्यम्पाप्मनेसैलगम् ॥१८॥ प्रति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रुत्कायाऽअर्त्तनम् ॥ प्रतिश्रुत्कायाऽअर्त्तनङ्घोषायभषम
न्तायबहुवादिनमनन्तायमूकꣳशब्दाया[1]डम्बराघातम्महसेवी
णावादङ्क्रोशायतूणवद्ध्मम[2]वरस्प्परायशङ्खध्मंवनायवनप
मन्यतोरण्यायदावपम् ॥१९॥ नर्म्मायपुँश्चलूम् ॥ नर्म्मायपुँश्च
लूꣳहसायकारिँयादसेशाबल्याङ्ग्रामण्यङ्गणकमभिक्क्रोश

१ आडम्बराघातम् । अत्र "त आघादनाडम्बरात्" (शु.य.प्रा. ३ अ. ४८ सू.) इत्यनेनानाडम्बरात्परस्य विधानादाघातशब्दघटितस्य तकारस्य मूर्धन्यत्वं (टः) न भवति । २ अवरस्प्पराय । अत्र "प्रकृत्या कखयोः पफयोश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इति "अवरः" इत्यस्य विसर्गस्य प्रकृतिभावे प्राप्ते "ऋतावरौ च पतिपरयोः" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ५०) ऋतः अवरश्च शब्दौ सकारेण व्यवधीयेते यथासंख्यं पतिपरयोः । इत्यनेनात्रावरशब्दस्य विसर्गस्य परे पदपरे सत्त्वे जाते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वे रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कुन्तान्नमहंसेवीणावादम्पाणिघ्नन्तूणवध्मन्तान्नृत्तायान
न्दायतलवम्॥२०॥अग्नयेपीवानम्॥ अग्नयेपीवानम्पृथिव्यै
पीठसर्प्पिणंवायवेचाण्डालमन्तरिक्षायवꣳशनर्त्तिनन्दिवेख
लतिꣳसूर्य्यायहर्य्यक्षन्नक्षत्रेभ्यः किर्म्मिरञ्चन्द्रमसेकिला
समह्नेशुक्लम्पिङ्गाक्षꣳरात्र्यैकृष्णम्पिङ्गाक्षम्॥२१॥ अथै
तान्॥ अथैतानष्टौविरूपानालभतेतिदीर्घञ्चातिह्रस्वञ्चाति[1] ॥ ९१ ॥

१ अतिस्स्थूलम्। अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ क.) इत्यनेन समानपदे स्थूलस्य सस्य षकारे प्राप्ते "अनुसन्तनोतु बृहस्पतिसुतस्य सुसमिद्धाय सुसन्दृशमभिसत्वाऽभिसंविशन्तु सुसस्यातिस्थूलं०" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ८२) इत्यनेन प्रकृतिभावे न षत्वम्। तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति थस्य द्वित्वे चर्त्वे तकारः।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्थूलञ्चातिंकृशञ्चातिंशुक्कलञ्चातिंकृष्णञ्चातिंकुल्वञ्चातिंलोम
शञ्च ॥ अशूद्राऽअब्राह्मणास्त्तेप्प्राजापत्त्याः ॥ मागधः पुँश्च
लीकितवःक्कलीबोशूद्राऽअब्राह्मणास्त्तेप्प्राजापत्त्याः ॥ २२॥
[१६-२] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां त्रिंशत्तमोऽध्यायः
॥ ३० ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ सहस्र-
शीर्षा षोडश, ब्रह्मःसंभृतः षट्, द्वौ द्वाविꣳशतिः [अ. ३१
मं. २२ अनु. २] ॥ हरिःॐ ॥ सहस्रशीर्षापुरुषः । सह

सं. ५५

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

स्राक्क्षःसहस्रंपात् ॥ सभूमिᳬंसर्व्वतंस्पृत्वात्त्यतिष्ठद्दशाङ्गु
लम् ॥ १ ॥ पुरुषऽएव ॥ पुरुषएवेदᳬंसर्व्वँय्यद्भूतँय्यच्चंभा
व्यम् ॥ उतामृतत्त्वस्येशानोयदन्नेनातिरोहति ॥ २ ॥ एता
वानस्य । महिमातोज्ज्यायाँश्चपूरुषः ॥ पादोस्यविश्वाभूता
नित्रिपादस्यामृतन्दिवि ॥ ३ ॥ त्रिपादूर्द्ध्वः ॥ त्रिपादूर्द्ध्वऽ
उदैत्पुरुषःपादोस्येहाभवत्पुनः ॥ ततोविष्वङ्व्यक्क्राम
त्साशनानशनेऽअभि ॥ ४ ॥ ततोविराट् ॥ ततोविराडजा

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यतव्विराजोऽअधिपूरुषः ॥ सजातोऽअत्त्यरिच्च्यतपश्चाद्भूमि
मथोपुरः ॥५॥ तस्म्माद्यज्ञात् ॥ तस्म्माद्यज्ज्ञात्त्सर्व्वहुतःसम्भृ
तम्पृषदाज्ज्यम् ॥ पशूँस्ताँश्चक्क्रेव्वायव्व्यानारण्ण्याग्ग्राम्म्या
श्चये ॥६॥ तस्म्माद्यज्ज्ञात् ॥ तस्म्माद्यज्ज्ञात्त्सर्व्वहुतऽऋचः
सामानिजज्ज्ञिरे ॥ छन्दाᳪंसिजज्ज्ञिरेतस्म्माद्यजुस्त्तस्म्माद
जायत ॥ ७ ॥ तस्म्मादश्वाः ॥ तस्म्मादश्वाऽअजायन्त
येकेचोभयादतः ॥ गावोहजज्ज्ञिरेतस्म्मात्तस्म्माज्जाताऽअ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जावयः॑ ॥ ८ ॥ तँय॒ज्ञम् ॥ तँय॒ज्ञम्ब॒र्हिषि॒प्रौक्ष॒न्पुरु॑ष
ञ्जा॒तम॑ग्र॒तः ॥ तेन॑दे॒वाऽअ॑यजन्त॒साध्याऽऋष॑यश्च॒ये ॥ ९ ॥
यत्पुरु॑षम् ॥ यत्पुरु॑षं॒व्यद॑धुःकति॒धाव्य॑कल्पयन् ॥ मुख॒
ङ्किम॑स्यासी॒त्किम्बा॒हूकि॑मू॒रूपादा॑ऽउच्येते ॥ १० ॥ ब्राह्म॒
णो॑स्य ॥ ब्राह्म॒णो॑स्य॒मुख॑मासी॒द्बा॒हूरा॑ज॒न्यः॑कृ॒तः ॥ ऊ॒रू
तद॑स्य॒यद्वैश्यः॑ प॒द्भ्याꣳशू॒द्रोऽअ॑जायत ॥ ११ ॥ च॒न्द्रमा॒
मन॑सः ॥ च॒न्द्रमा॒मन॑सोजा॒तश्चक्षोः॒सूर्यो॑ऽअजायत ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्निरजायत ॥ १२ ॥ नाभ्याऽ
आसीत् ॥ नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षᳪशीर्ष्णो द्यौः समवर्त्त
त ॥ पद्भ्याम्भूमिर्द्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकाँ २॥ऽअकल्पयन्
॥ १३ ॥ यत्पुरुषेण । हविषा देवा यज्ञमतन्वत ॥ वसन्तो
स्यासीदाज्यङ्ग्रीष्मऽइध्मः शरद्धविः ॥ १४ ॥ सप्तास्या
सन् ॥ सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः ॥ देवा
यद्यज्ञन्तन्वानाऽअबध्नन्पुरुषम्पशुम् ॥१५॥ यज्ञेन यज्ञ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म् ॥ यज्ञेनंयज्ञमंयजन्तदेवास्त्तानिधर्म्माणिप्प्रथमान्यां
सन् ॥ तेहनाकंम्महिमानंःसचन्तयत्रपूर्व्वेसाद्ध्याःसन्तिदेवाः
॥ १६ ॥ [१६-१] अद्भ्यःसम्भृतः । पृथिव्यैरसाच्चवि
श्वकंर्म्मणःसमंवर्त्तताग्ग्रे ॥ तस्यत्त्वष्टाविदधंद्रूपमेतितन्म
र्त्यस्यदेवत्त्वमाजानमग्ग्रे ॥ १७ ॥ वेदाहम् ॥ वेदाहमेतम्पु
रुषम्महान्तमादित्त्यवंर्ण्णन्तमंसः[1]परस्त्तात् ॥ तमेवविदित्त्वा

१ तमसःपरस्तात् । अत्र "तमसोऽपरस्तात्" (शु. य. प्रा. ३ अ. २६ सू.) इत्यनेन विधीयमानं सत्वं न भवति तत्रापरस्तादित्युक्तत्वात् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिंमृत्त्युमैतिनान्न्यः पन्थांव्विद्यतेयंनाय ॥ १८ ॥ प्रजापंति
श्चरति ॥ प्रजापंतिश्चरतिगर्ब्भेऽअन्तरजांयमानोबहुधाव्विजा
यते ॥ तस्ययोनिम्परिंपश्श्यन्तिधीरास्त्तास्म्मिन्न्हतस्त्थुर्ब्भुवं
नानिव्विश्श्वा ॥१९॥ योदेवेब्भ्यं ÷ ॥ योदेवेब्भ्यंऽआतपंतियो
देवानांम्पुरोहिंतः ॥ पूर्व्वोयोदेवेब्भ्योंजातोनमोंरुचायब्राह्मंये
॥ २० ॥ रुचम्ब्राह्ममम् ॥ रुचम्ब्राह्मञ्जनयंन्तोदेवाऽअग्ग्रेत
दंब्रुवन् ॥ यस्त्त्वैवम्ब्राह्मणोव्विद्यात्तस्यंदेवाऽअंसन्वशें ॥ २१ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीश्चं ॥ श्रीश्चंतेलक्ष्मीश्चपत्क्न्यांवहोरात्रेपार्श्वेनक्षत्राणिरूप
मश्विनौव्यात्तंम् ॥ इष्णण्णन्निषाणामुम्मंऽइषाणसर्व्वलोकम्मंऽ
इषाण ॥ २२ ॥ [६-२]॥ इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामे-
कत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनु-
वाकसूत्रम्॥ तदेव सप्त, वेनस्तन्नव, द्वौ षोडश [अ. ३२ मं.
१६ अनु. २]॥ हरिःॐ ॥ तदेव ॥ तदेवाग्निस्तदादित्यस्त
द्वायुस्तदुचन्द्रमाः ॥ तदेवशुक्क्रन्तद्ब्रह्मताऽआपस्सप्प्रजा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पंतिं ॥१॥ सर्व्वेनिमेषाः ॥ सर्व्वेनिमेषाजांज्ज्ञिरेव्विद्युतंपुरुषा
दधिं ॥ नैनंमूर्द्धन्नतिर्य्यञ्चन्नमद्ध्येपरिंजग्ग्रभत् ॥ २ ॥ नतस्यं ।
प्प्रतिमाऽअंस्तियस्यनामंमहद्यशः ॥ हिरण्ण्यगर्ब्भऽइत्त्येष
मामांहिꣳसीदित्त्येषायस्म्मान्नजातऽइत्त्येषः ॥ ३ ॥ एषोहं ।
देवःप्प्रदिशोनुसर्व्वांःपूर्व्वोहजातःसऽउगर्ब्भेऽअन्तः ॥ सऽएव
जातःसजंनिष्ष्यमांणंप्प्रत्त्यङ्जनांस्तिष्ठतिसर्व्वतोमुखं ॥४॥

१ हिरण्यगर्भꣳसं० चत्वारि० ४ अ. २५ मंत्र १०।११।१२।१३। ॥ १ मामांहिꣳसीत्. १ अ. १२ मं. १०२ ॥ १ यस्मान्न. १ १ इंद्रश्च. १ अ. ८ मं. ३६ मं. ३७ ॥ इति प्रतीकानि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यस्म्मांज्जातम् ॥ यस्म्मांज्जातन्नपुराकिञ्चनैवयऽआंबभूवभुवं
नानिव्विश्श्वां ॥ प्रजापंतिंहंप्प्रजयांसᳺरराणस्त्रीणिज्ज्योतींᳺ
षिसचतेसषोडशी ॥ ५ ॥ येनद्यौः ॥ येनद्यौरुग्ग्रापृथिवी
चंदृढायेनस्वस्तभितᳪयेननाकंः ॥ योऽअन्तरिंक्क्षेरजंसो
व्विमानंहंकस्म्मैंदेवायंहविषांव्विधेम ॥ ६ ॥ यङ्क्रन्दंसी ॥
यङ्क्रन्दंसीऽअवंसातस्त्तभानेऽअभ्यैक्क्षेतांम्मनंसारेजंमाने ॥ ॥१६॥
यत्राधिसूरऽउदिंतोव्विभातिकस्म्मैंदेवायंहविषांव्विधेम ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आपोहयद्बृहतीर्यश्चिदापः ॥७॥ [७-१] वेनस्तत् ॥ वेन
स्तत्पश्यन्निहितङ्गुहासद्यत्रविश्वम्भवत्येकनीडम्॥ तस्मि
न्निदꣳसञ्चविचैतिसर्वꣳसऽओतःप्रोतश्चविभूःप्रजासु ॥८॥
प्रतत् ॥ प्रतद्वोचेदमृतन्नुविद्वान्गन्धर्वोधामविभृतङ्गुहासत् ॥
त्रीणिपदानिनिहितागुहास्ययस्तानिवेदसपितुःपितासत् ॥९॥
सनः ॥ सनोबन्धुर्जनितासविधाताधामानिवेदभुवनानि

१ आपोह. १ यश्चित्. १ अ. ३८ मं. २५ मं. २६ इति प्रतीके ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्विश्श्वा ॥ यत्रदेवाऽअमृतमानशानास्तृतीयेधामन्नद्ध्यैरयन्त
॥ १० ॥ परीत्त्यभूतानि । परीत्त्यलोकान्परीत्त्यसर्व्वाः प्प्रदि
शोदिशश्श्च ॥ उपस्त्थायप्प्रथमजामृतस्यात्त्मनात्त्मानम
भिसंविवेश ॥ ११ ॥ परिद्यावापृथिवी । सद्यऽइत्त्वापरिलो
कान्परिदिशहपरिस्वः ॥ ऋतस्यतन्तुंव्विततंव्विचृत्त्यतदपश्श्य
त्तदभवत्तदासीत् ॥ १२ ॥ सदसस्पतिम् ॥ सदसस्पति
मद्भुतम्प्प्रियमिन्द्रस्यकाम्म्यम् ॥ सनिम्मेधामयासिषꣳस्वाहा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ १३ ॥ याम्मेधाम् ॥ याम्मेधान्देवगणाश्पितरश्श्चोपासते ॥
तयामामद्यमेधयाग्नेमेधाविंनङ्कुरुस्वाहा ॥ १४ ॥ मेधाम्मे ॥
मेधाम्मेव्वरुणोददातुमेधामग्निश्प्रजापतिः ॥ मेधामिन्द्रश्श्च
व्वायुश्श्चमेधान्धातादददातुमेस्वाहा ॥ १५ ॥ इदम्मे ॥ इदम्मे
ब्रह्मचक्षत्रञ्चोभेश्रियमश्नुताम् ॥ मयिदेवादधतुश्रियमुत्त
मान्तस्यैतेस्वाहा ॥ १६ ॥ [९-२] ॥ इतिश्रीवाजसनेय-
संहितायां द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥

सं. ५६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अनुवाकसूत्रम् ॥ अस्याजरासः सप्तदश, पश्चित् द्वादश, विभ्रा
ट् चतुर्द्दश, प्रवावृजऽएकादश, प्रवायुं पञ्चदश, प्रवीरया पञ्च
दश,ऽआनस्त्रयोदश, सप्त सप्तनवतिः [अ. ३३ मं. ९७
अनु. ७] ॥ हरिः ॐ ॥ अस्याजरांस ॥ अस्याजरांसोदुमाम्
रित्राऽअर्च्चद्धूमासोऽअग्नयः पावकाः ॥ श्वितीचयः श्वात्रा
सोभुरण्यवो वनर्षदो वायवो नसोमाः ॥ १ ॥ हरयोधूमके

१ वनसदः इति पदम् । अत्र "वनसदोऽवेरो रेफेण" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४८ सू.) इत्यनेन सदशब्दे परे वनशब्दो रेफेण व्यवधीयते ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तवꣳ ॥ हर्य्योधूमकेतवोव्वातंजूताऽउपद्यवि ॥ सतन्तेवृथंग
ग्मयं॑ ॥ २॥ सजानꣳ ॥ सं[1]जानोमित्रावरुणासजादेवाँ २॥ऽ
ऋतम्बृहत् ॥ अग्नेसक्क्षिस्वन्दमंम् ॥ ३ ॥ सुक्स्वाहि । देव
हूतंमाँ २॥ऽअश्वाँ २॥ऽअग्नेरथीरिव ॥ निहोतापूर्व्यःसंदꣳ ॥४॥
द्वेविरूपे । चरतꣳस्वत्थेंऽअन्यान्यांवृत्तसमुपंधापयेते ॥
हरिरन्यस्याम्भवंतिस्वधावांञ्छुक्क्रो[2]ऽअन्यस्यान्ददृशेसुवर्चाꣳ

१ सजानो । अत्र सजशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य नः इति नकारे परे "धारयात्र स्वेजाव" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः ।

२ स्वधावाञ्छुक्रः । अत्र "शंकारे च" (शु. य. प्रा. ४ अ. ९६ सू.) इत्यनेन शकारे परे तवर्गश्चवर्गं प्राप्नोति । अतः शुक्रस्य शकारे परे स्वधावान् इत्यस्य नकारस्य ञकारः । ततः "परश्चास्पर्शपरश्छम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. ९७ सू.) इत्यनेन शकारस्य छकारे कृते "स्वधावाञ्छुक्र" इति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ ५ ॥ शतम् ॥ १७०० ॥ अयमिह । प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ॥ यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रं विभ्वं विशेविशे ॥ ६ ॥ त्रीणि शता । त्री सहस्राण्यग्निं त्रिंशच्च देवा नव चासपर्य्यन् ॥ औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिरस्मा ऽआदिद्धोतारं न्यसादयन्त ॥ ७ ॥ मूर्द्धानं दिवः ॥ ॥ ११ ॥
मूर्द्धानं दिवोऽअरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृतऽआजातमग्निम् ॥ कविं सम्राजमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः ॥ ८ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अग्निर्वृत्राणि । जङ्घनद्द्रविणस्युर्विपन्यया ॥ समिद्धꣳशु
क्रऽआहुतꣳ ॥९॥ विश्वेभिꣳसोम्म्यम् ॥ विश्वेभिꣳसोम्म्यम्म
द्ध्वग्नऽइन्द्रेणवायुना ॥ पि[1]बामित्रस्यधामभिꣳ ॥१०॥ आयत् ॥
आयदिषेनृपतिन्तेजऽआनट्शुचिरेतोनिषिक्तन्द्यौरभीके ॥
अग्निꣳशर्द्धमनवद्यꣳयुवानꣳस्वाध्यञ्जनयत्सूदयञ्च ॥११॥
अग्नेशर्द्ध । महतेसौभगायतवद्युम्नान्युत्तमानिसन्तु ॥

---

१ पिबामित्रस्य । अत्र "शृणुतविषिध्रजिभवतपिबेतस्मतिष्ठरक्षा मकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ क.) इत्यनेन मकारे बस्य दीर्घे पिबामित्रस्य ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सञ्ज्ञांस्प्पृत्त्यꣳसुयमुमाकृणुष्ष्वशत्रूयुतामुभितिंष्ठामहांꣳसि
॥ १२ ॥ त्वांꣳहि । मुन्द्रतंममर्क्कशोकैर्व्ववृमहेमहिंनःश्श्रो
ष्ष्यंग्ने ॥ इन्द्रन्नत्त्वाशवंसादेवतांव्वायुम्पृंणान्तिराधंसानृतंमाः
॥ १३ ॥ त्वेऽअंग्ने । स्वाहुतप्प्रियासंः सन्तुसूरयंः ॥ युन्ता
रोयेमुघवांनोजनांनामूर्व्वान्दयंन्तुगोनांम् ॥ १४ ॥ श्रुधिश्श्रु
त्त्कर्ण्ण ॥ श्रुधिश्श्रुंत्त्कर्ण्णव्वाह्निंभिर्द्देवैरंग्ग्नेसयावंभिः ॥ आसी
दन्तुबर्हिषिमित्रोऽअंर्य्यमाप्प्रांतर्य्यावांणोऽअद्ध्वरम् ॥ १५ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्विश्श्वेषामदितिः ॥ व्विश्श्वेषामदितिर्य्यज्ज्ञियानांव्विश्श्वेषामति
थिर्म्मानुषाणाम् ॥ अग्ग्निर्द्देवानामवऽआवृणानःसुमृडीको
भवतुजातवेदाः ॥ १६ ॥ महोऽअग्ग्नेः । समिधानस्यश
र्म्मण्यनागामित्रेव्वरुणेस्वस्त्तये ॥ श्रेष्ठेस्यामसवितुःसवीम
नितद्देवानामवोऽअद्यावृणीमहे ॥ १७ ॥ [१७-१] आप
श्चित् ॥ आपांश्चित्त्पप्प्युस्त्तर्य्योनगावोनक्षन्नृतञ्जरितारस्त्तऽ

१ अद्या वृणीमहे । अत्र "अद्य तं हकारचकारभवतवृणीमहे देवेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन अद्य इत्यस्य वृणीमहे परे दीर्घे अद्यावृणीमहे अद्य शब्दस्य दकारस्य स्वरात्सं० इत्यनेन द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इन्द्र ॥ साहिवायुर्न्नानियुतोंनोऽअच्छात्त्वᳪ हिधीभिर्द्दयसेवि
वाजान् ॥ १८ ॥ गावऽउप ॥ गावऽउपावतावतम्महीयज्ज्ञ
स्यरप्पसुदा ॥ उभाकर्ण्णाहिरण्ण्यया ॥ १९ ॥ यदद्य । सूरऽ
उदितेनागामित्रोऽअर्य्यमा ॥ सुवातिसवितांभगः ॥ २० ॥
आसुतेसिञ्चतश्रियᳪ रोदस्योरभिश्रियम् ॥ रसादधीतवृष
भम् ॥ तम्प्रत्क्कथायंवेनः ॥ २१ ॥ आतिष्ठन्तम्परि ॥ आति

१ तम्प्रत्क्कथां. १ अ. ७ सं. १२ ॥ १ अयंवेनः. १ अ. ७ सं. १६ ॥ इति प्रतीके ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्ठन्तम्परिविश्वेऽअभूषाञ्छ्रियोव्वसानश्चरतिस्वरोचिः ॥ महत्त
द्वृष्ण्णोऽअसुरस्यनामाव्विश्वरूपोऽअमृतानितस्थौ ॥ २२ ॥
प्रवः ॥ प्रवोमहेमन्दमानायान्धसोर्च्चा[1]व्विश्वानराय[2]व्विश्वाभुवे[3] ॥
इन्द्रस्ययस्यसुमखंसहोमहिश्रवोनृम्णञ्चरोदसीसपर्यतः
॥ २३ ॥ बृहन्नित् ॥ बृहन्निदिध्मऽएषाम्भूरिशस्त्तम्पृथुः
स्वरुः ॥ येषामिन्द्रोयुवासखा ॥ २४ ॥ इन्द्रेहि ॥ इन्द्रेहि

---

१ अर्चांव्विश्वानराय । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमति०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन विश्वानराय इत्यस्य वकारे परे अर्चशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । २ विश्वानराय । अत्र "नरहामित्रेषु च" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०३ सू.) इत्यनेन नरशब्दे परे विश्वशब्दाकारस्य दीर्घाकारो विधीयते । ३ विश्वाभुवे । अत्र "विश्व सहभुवपुषवसुषु" । (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन भुवे परे विश्वशब्दाकारस्य दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मत्स्यन्धंसोविश्वेभिꣳसोमपर्व्वभिꣳ ॥ महाँ२॥ऽअभिष्टिरोजं
सा ॥ २५ ॥ इन्द्रोवृत्रम् ॥ इन्द्रोवृत्रमंवृणोच्छर्द्धनीतिꣳप्र
मायिनाममिनाद्वर्प्पणीतिꣳ ॥ अहुन्व्यꣳसमुशधग्गवनेष्वा
विर्द्धेनांऽअकृणोद्राम्म्याणाम् ॥ २६ ॥ कुतस्त्वम् ॥ कुतस्त्व
मिन्द्रमाहिनꣳसन्नेकोयासिसत्त्पतेकिन्तंऽइत्था ॥ सम्पृच्छसे
समराणꣳशुभानैर्व्वोचेस्तन्नोहरिवोयत्तेंऽअस्मे ॥ महाँ२॥ऽइ ॥१०२॥

१ महाँ२॥ऽइन्द्रोय. १ अ. ७ मं. ४० ॥ १ कुदाचुन. अ. ८ मं. २ ॥ १ कुदाचुनप्र. अ. ८ मं. ३ ॥ इति प्रतीकानि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्द्रोयऽओजंसाकुदाचुनस्त्तरीरंसिकुदाचुनप्प्रयुंच्छसि ॥२७॥
आतत् ॥ आतत्त्तंऽइन्द्रायवं÷पनन्ताभियऽऊुर्वंङ्गोमंन्तुन्ति
तृंत्त्सान् ॥ सकृत्त्स्वूँऽयेपुंरुपुत्राम्मुहीॅसहस्रंधाराम्बृहुतीन्दु
दुंक्क्षन् ॥२८॥ इमान्तेै ॥ इमान्तेधियुम्प्रभंरेमुहोमुहीमुस्य
स्त्तोत्रेधिषणायत्त्तंऽआनुजे ॥ तमुंत्त्सुवेचंप्प्रसुवेचंसासुहिमि
न्द्रंन्देवासःंशवंसामदुन्ननुं ॥२९॥ [१२-२] विभ्राड्बृहत् ॥

१ "दुदुक्षन्" । अत्र दुधुक्षन् इति पदम् । "दुधुक्षन्धो दकारम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५५ सू.) इत्यनेन दुधुक्षन् शब्दघटितस्य धकारस्य दकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्विभ्राड्बृहत्पिबतुसोम्म्यम्मद्ध्वायुर्द्दधंद्यज्ञपंतावविंहुतम् ॥
व्वातंजूतोयोऽअंभिरक्षंतित्मनांप्प्रजाःपुंपोषपुरुधाव्विरांज
ति ॥३०॥ उदुत्त्यम् ॥ उदुत्त्यञ्जातवेदसन्देवंव्वंहन्तिकेतवंः ॥
दृशेव्विश्श्वांयसूर्य्यम् ॥ ३१ ॥ येनांपावक ॥ येनांपावकचक्षं
साभुरण्यन्तञ्जनाँ२॥ऽअनु ॥ त्वंव्वंरुणपश्श्यंसि ॥३२॥ दैव्व्यां
वद्धर्य्यू ॥ दैव्व्यांवद्धर्य्यूऽआगंतंरथेनसूर्य्यंत्त्वचा ॥ मद्ध्वां
यज्ञᳬंसमंञ्जाथे ॥ तम्प्रत्क्कथायंव्वेनाश्चित्रन्देवानांम् ॥ ३३ ॥

१ तंप्रत्क्कथा. १ अ. ७ मं. १२ ॥ १ अयंव्वेन० १ अ. ७ मं. १६ ॥ १ चित्रंदेवानाम्. १ अ. १३ मं. ४६ ॥ इति प्रतीकानि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आनं÷ ॥ आनऽइडाभिर्व्विदथेसुशस्तिव्विश्वानरःसवितादेवऽ
एंतु ॥ अपियथासुवानोमं[1]त्त्संथानोव्विश्वञ्जगंदभिपित्त्वेमनी
षा ॥ ३४ ॥ यदुद्य । कच्चंवृत्रहन्नुदगाऽअभिसूर्य्यं ॥ सर्व्वं
न्तादिंन्द्रतेव्वशें ॥ ३५ ॥ तरणिर्व्विश्वदर्शतः ॥ तरणिर्व्विश्वदर्श
तोज्ज्योतिष्कृदंसिसूर्य्य ॥ व्विश्वमाभांसिरोचनम् ॥ ३६ ॥ तत्त्सू
र्य्यस्य । देवत्त्वन्तन्महित्त्वम्मद्ध्याकर्त्तोर्व्वितंतःसञ्जंभार ॥

१ मत्सथ नः इति पदम् । अत्र मत्सथ इत्यस्य थकारस्य ह्रस्वाकारस्य नः इति नकारे परे "धारयाम०" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे मत्सथानः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुदेदयुंक्तहरितं÷सधस्त्थादाद्वात्रीव्वासंस्तनुतेसिमस्म्मै
॥१०४॥ ॥ ३७॥ तन्मित्रस्य ॥ तन्मित्रस्यव्वरुणस्याभिचक्क्षेसूर्य्योरू ॥ ३३
पङ्कृणुतेद्योरुपस्त्थे ॥ अनन्तमन्यद्रुशदस्यपाजं÷कृष्णमन्य
द्धरितंसम्भरन्ति ॥ ३८ ॥ बण्महान् ॥ बण्महाँ२॥ऽअसि
सूर्य्यबडादित्त्यमहाँ२॥ऽअसि ॥ महस्तेसतोमहिमापनस्य
तेद्धादेवमहाँ२॥ऽअसि ॥ ३९ ॥ बट्सूर्य्य ॥ बट्सूर्य्यश्श्रवसा ॥ १०४

[1] अत्र बट्महान् । "पञ्चमे पञ्चमम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. १२१ सू.) इत्यनेन पञ्चमे स्पर्शे परे अपञ्चमः स्पर्शः पञ्चमो भवति । इति टस्य णकारे द्वित्वे च रूपम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

महाँ२॥ऽअंसिसत्रादेंवमहाँ२॥ऽअंसि ॥ मह्नादेवानांमसुर्य्यः
पुरोहितोविभुज्योतिरदांभ्यम् ॥४०॥ श्रायंन्तऽइवसूर्य्यंम् ॥
श्रायंन्तऽइवसूर्य्यंविश्वेदिन्द्रंस्यभक्क्षत ॥ वसूंनिजातेजनंमा
नऽओजंसाप्प्रतिंभागन्नदींधिम ॥४१॥ अद्द्यादेवाः[1] ॥ अद्द्यादें
वाऽउदिंतासूर्य्यंस्यनिरंहंसःपिपृंतानिरंवद्यात्[2] ॥ तन्नोंमित्रो
वरुंणोमामहन्तामादितिःसिन्धुंःपृथिवीऽउतद्यौः ॥ ४२ ॥

१ अद्यदेवाः। अत्र "अद्य तं हकारचकारभवत वृणीमहे देवेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन देवाः इति परे दीर्घे अद्यादेवाः। २ पिपृत निरवद्यात् इति पदम्। अत्र तकाराकारस्य निघटितनकारे परे "धारयामः°" (शु. य. प्रा.-३ अ. १०८-सू.) इत्यनेन दीर्घे पिपृतानिरवद्यात्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आकृष्णेनं ॥ आकृष्णेनुरजंसाव्वर्त्तमानोनिवेशयंन्नमृतम्म
र्त्त्यंञ्च ॥ हिरण्ययेनसवितारथेनादेवोयांतिभुवंनानिपश्श्यं
न् ॥ ४३ ॥ [१४-३] प्रवांवृजे । सुप्प्रयाबर्हिरेषामावि
श्प्पतीवबीरिटऽइयाते ॥ विशामक्क्तोरुषसंः पूर्व्वहूंतौवायुः
पूषास्वस्त्तयेनियुत्त्वांन् ॥ ४४ ॥ इन्द्रवायूबृहस्प्पतिम् ॥
इन्द्रवायूबृहस्प्पतिम्मित्राग्निम्पूषणम्भगंम् ॥ आदित्त्या

१ प्रववृजै इति पदम् । अत्र "ववृधवृजोः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११४ सू.) इत्यनेन वृजे परे वेत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारे प्रवावृजे ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्मारुतङ्गणम् ॥ ४५ ॥ व्वरुणꣳप्प्राविता । भुवन्मित्रोवि
श्वाभिरूतिभिः ॥ करतान्नꣳसुराधसꣳ ॥ ४६ ॥ अधि
नꣳ ॥ अधिनऽइन्द्रैषांव्विष्णोसजात्त्यानाम् ॥ [1]इतामरुतोऽ
अश्विना ॥ [2]तम्प्रत्क्कथायंव्वेनोयेदेवासऽआनुऽइडाभिर्व्विश्वेभिꣳ
सोम्म्यम्मद्धोमासश्चर्षणीधृतꣳ ॥४७॥ अग्नऽइन्द्र ॥ अग्नऽ
इन्द्रव्वरुणामित्रदेवाꣳशर्द्धꣳप्प्रयन्तमारुतोतव्विष्णो ॥ उभा

१ इतमरुतः । अत्र "शृणुतत्विषिध्रजिभवतपिबेतस्मातिष्ठरक्षा मकारे" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ११७) इत्यनेन मकारे परे दीर्घे इतामरुतः ।
२ तंप्रत्क्कथा. अ. ७ मं. १२ ॥ १ अयंव्वेनः. अ. ७ मं. १६ ॥ १ येदेवासः. अ. ७ मं. १९ ॥ १ आनुऽइडाभिः. अ. ३३ मं. ३४ ॥ १ व्विश्वेभिꣳ
सोम्म्यम्. अ. ३३ मं. १० ॥ १ ओमासश्चर्षणीधृतः. अ. ७ मं. ३३ ॥ इति प्रतीकानि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नासंत्त्यारुद्द्रोऽअंधग्ग्नाःपूषाभगꣳसरंस्वतीजुषन्त ॥ ४८ ॥
इन्द्राग्ग्नीमित्रावरुंणा ॥ इन्द्राग्ग्नीमित्रावरुणादिंतिꣳस्वः
पृथिवीन्द्याम्मरुतꣳपर्व्वताँ २॥ऽअपः ॥ हुवेविष्ण्णुम्पूषणम्ब्रह्म
णस्प्पतिम्भगन्नुशꣳसꣳसवितारंमूतयें ॥४९॥ अस्म्मेरुद्द्राः ॥
अस्म्मेरुद्द्रामेहनापर्व्वतासोवृत्रहत्त्येभरंहूतौसजोषाꣳ ॥ सꣳ
शꣳसंतेस्तुवतेधायिंपज्ज्रऽइन्द्रंज्ज्येष्ठाऽअस्म्माँ २॥ऽअंवन्तुदे
वाः ॥५०॥ अर्व्वाञ्चोऽअद्य ॥ अर्व्वाञ्चोऽअद्या[1]भंवतायजत्राऽ

[1] अद्य भवत । अत्र "अद्य तं हकारचकारभवतवृणीमहे देवेषु" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ११५) इत्यनेन भवतपरे दीर्घे अद्याभव इति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आवोहार्द्दिभयमानोव्ययेयम् ॥ त्राद्ध्वंन्नोदेवानिजुरोवृकस्य
त्राद्ध्वङ्कर्त्तादवपदोयजत्राः ॥ ५१ ॥ विश्श्वेऽअद्य । मरुतोवि
श्श्वऽऊतीविश्श्वेभवन्त्वग्ग्नयःसमिद्धाः ॥ विश्श्वेनोदेवाऽअवसा
गमन्तुविश्श्वमस्तुद्रविणंव्वाजोऽअस्म्मे ॥ ५२ ॥ विश्श्वेदेवाः ।
शृणुतेमꣳहवम्मेयेऽअन्तरिक्क्षेयऽउपद्द्यविष्ठ ॥ येऽअग्निजि
ह्वाऽउतवायजत्राऽआसद्यास्म्मिन्बर्हिषिमादयद्ध्वम् ॥ ५३ ॥

२ उपद्यविष्ठ । "द्यवेश्च" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ५९) इत्यनेन द्यविशब्दात्परस्य स्थघटितसकारस्य षत्वे ष्टुत्वे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. अ. ४ सू. १०२) इत्यनेन ठकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवेभ्योहि । प्रथममँस्युज्ज्ञयेभ्योमृतत्त्वꣳसुवसिभागमुत्तमम् ॥ आदिद्दामानꣳसवितर्व्यूर्णुषेनूचीनाजीविताामानुषेभ्यꣳ ॥ ५४ ॥ [११-४] प्रवायुम ॥ प्रवायुमच्छाबृहती मनीषाबृहद्रयिंविश्ववारꣳरथप्राम् ॥ द्युतद्यामानियुतꣳपत्त्यमानꣳकविꣳकविमियक्षसिप्रयज्ज्यो ॥५५॥ इन्द्रंवायूऽइमे । सुताऽउपप्रयोभिरागंतम् ॥ इन्दवोवामुशन्तिहि ॥ ५६ ॥ मित्रꣳहुवे । पूतदक्षंवरुणन्नारिशादसम् ॥ धियंघृताचीꣳसा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धन्ता ॥५७॥ दस्रांसुवाकंवहं । सुतानासंत्त्याव्वृक्तबर्हिषं ॥
आयांतङ्रुद्रवर्त्तनी ॥ तम्प्रत्क्कथायंव्वेनः ॥५८॥ व्विदद्यदी ॥
व्विदद्यदीसरमांरुग्गणमद्रेम्महिपाथंः पूर्व्यङ्सद्र्‌यक्ककं ॥
अग्ग्रंन्नयत्सुपद्यक्षंराणामच्छारवंम्प्रथमाजांनुतीगांत् ॥५९॥
नहिस्प्पशंम् ॥ नहिस्प्पशमविंदन्नन्यमस्म्माद्वैश्वानरात्पुरऽ
एतारंमग्ग्नेः ॥ एमैनमवृधन्नमृताऽअमंत्त्यंव्वैश्वानरक्षैत्रांजि

१ तंप्रत्क्कथा. अ. ७ मं. १२ ॥ १ अयंव्वेनः. अ. ७ मं. १६ ॥ इति प्रतीके ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्त्यायदेवाः ॥ ६० ॥ उग्ग्राव्विंघनिनां ॥ उग्ग्राव्विंघनिनामृधंऽ
इन्द्राग्ग्नीहंवामहे ॥ तानोंमृडातऽईदृशें ॥ ६१ ॥ उपांस्म्मै ।
गायतानरःपवंमानायेन्दंवे ॥ अभिदेवाँ२॥ऽइयंक्क्षते ॥६२॥
येत्त्वां ॥ हिहत्त्यैंमघवन्नवंर्द्धन्ययेशांम्बरेहंरिवोयेगाविंष्टौ ॥ येत्त्वां
नूनमंनुमदंन्तिव्विप्प्राःपिबेंन्द्रसोमःसगंणोमरुद्भिः ॥ ६३ ॥
जनिंष्ठाऽउग्ग्रः । सहंसेतुरायंमन्द्रऽओजिंष्ठोबहुलाभिं

१ गायत नरः इति पदम् । तकारोत्तरवर्त्तिनो ह्स्वाकारस्य नकारे परे "धारयाम०" (शु. य. प्रा, ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घे गायतानरः इति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मानः॑ ॥ अवं॑र्द्धन्निन्द्रं॑म्मुरुतं॑श्चिदत्रं॑मातायद्वीरन्दधनद्धनिं॑ष्ठा ॥ ६४ ॥ आतु ॥ आ॑तु॒नं॑ऽइन्द्रवृत्रहन्नस्म्माकं॑मर्द्धमागं॑हि ॥ मुहान्महीभि॑रूतिभिः॑ ॥ ६५ ॥ त्वमिं॑न्द्र ॥ त्वमिं॑न्द्रप्र तूर्त्तिष्ष्वभिविश्वा॑ऽअसिस्पृधः॑ ॥ अशस्तिहाजं॑नितावि॑श्व तूरं॑सित्वन्तूर्य्यतरुष्यतः॑ ॥ ६६ ॥ अनुं॑ते ॥ अनुं॑तेशुष्म्मं॑ न्तुरयं॑न्तमीयतुःक्षोणीशिशुन्नमातरा॑ ॥ विश्वा॑स्तेस्पृधः॑श्न

---

१ आतु न इन्द्रः इति पदम्। तुकारोत्तरवर्तिनो ह्रस्वोकारस्य "धारयाम" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन नकारे परे दीर्घे आतून इन्द्र इति।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

थयन्तमन्न्यवैंवृत्रँ्रँऽ्यसदिन्द्रतूर्व्वसि ॥ ६७॥ सञ्ज्ञोदेवानाम् ॥
सज्ज्ञोदेवानाम्प्रत्त्यैतिसुम्म्नमादित्त्यासोभवंतामृडयन्तं ॥
आवोर्व्वाचीसुमतिर्व्ववृत्त्यादंहोश्चिद्याव्वरिवोवित्तरासंत् ॥ ६८॥
अदंब्धेभिःसवितः । पायुभिष्ट्वं[1] शिवेभिरद्यपरिपाहिनोग
यम् ॥ हिरंण्ण्यजिह्वःसुवितायनव्यसेरक्क्षामाकिर्न्नोऽअघशंं
सऽईशत ॥ ६९ ॥ [१५-५] प्रवीरया । शुचंयोदद्भिरेवाम ॥ १०९।

१ पायुभिः त्वम् । इति पदम् । अत्र "मातृभिरर्चिर्भिः पायुभिर्वरूत्रीः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७९ सू.) इत्यनेन एकाक्षरे पदे परे पायुभिः इत्यस्य विसर्गस्य षत्वे "षाच्चथौ मूर्धन्यम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८० सू.) तस्य टकारे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शाः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति टस्य द्वित्वम् ।

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

च्छन्द्युर्भिर्म्मधुमन्तॐसुतासः ॥ व्वहन्वायोनियुतोयाह्यच्छापि
बासुतस्यान्धसोमदाय ॥ ७० ॥ गावउप ॥ गावउपावता
वतम्महीयज्ञस्यरप्सुदा ॥ उभाकर्णाहिरण्ययां ॥ ७१ ॥
काव्ययोराजानेषु ॥ काव्ययोराजानेषुक्क्रत्त्वादक्षस्यदुरोणे॥
रिशादसासधस्त्थआ ॥ ७२॥ दैव्यावद्ध्वर्य्यू ॥ दैव्यावद्ध्व
र्य्यूआगतॐरथेनसूर्य्यत्त्वचा ॥ मद्ध्वायज्ञॐसमञ्ञाथे ॥ तं

सं. ५८ १ तंप्रत्नथा. १ अ. ७ मं. १२ ॥ अयंवेनः. १ अ. ७ मं. १६ ॥ इति प्रतीके ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

म्प्रत्कथायंब्वेनः ॥ ७३ ॥ तिरश्चीनोव्वितंतः ॥ तिरश्चीनो
व्वितंतोरश्मिरेषामधःस्विदासी३दुपरिस्विदासी३त् ॥ रेतो
धाऽआंसन्महिमानंऽआसन्त्स्वधाऽअवस्तात्प्रयतिःपरस्ता
त् ॥ ७४ ॥ आरोदसी ॥ आरोदसीऽअपृणदास्वर्म्महज्जा
तँऽयदेनमपसोऽअधारयन् ॥ सोऽअध्वरायपरिणीयतेकविर
त्यौनवाजंसातयेचनोहितः ॥७५॥ उक्थेभिर्वृत्रहन्तंमा ॥
उक्थेभिर्वृत्रहन्तंमायामन्दानाचिदागिरा ॥ आङ्गूषैराविवा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सतः ॥ ७६ ॥ उपंनः । सुनवोगिरंः शृण्वन्त्वमृतंस्यये ॥
सुमृडीकाभंवन्तुनः ॥ ७७ ॥ ब्रह्मांणिमे । मतयुःशꣳसुता
सꣳशुष्मंऽइयर्त्तिप्प्रभृंतोमेऽअद्रिः ॥ आशासतेप्प्रतिंहर्य्य
न्त्युक्त्थेमाहरींव्वहतस्त्तानोऽअच्छं ॥ ७८ ॥ अनुंत्तमातें ।
मघवन्नकिन्नुनत्त्वावाँ२॥ऽअस्त्तिदेवताव्विदांनः ॥ नजायंमा
नोनशंतेनजातोयानिंकरिष्ष्याकृंणुहिप्प्रंवृद्ध ॥७९॥ तदित् ॥
तदिदांसभुवंनेषुज्ज्येष्ठꣳर्य्यतोंजज्ञऽउग्ग्रस्त्त्वेषनृंम्म्णः॥ सुद्यो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जंज्ज्ञानोनिरिंणातिशत्त्रूननुयंविश्श्वेमदुन्त्यूमाᳬ ॥८०॥ इमाऽ
उंत्त्वा । पुरूवसोगिरोंवर्द्धन्तुयाममं ॥ पावकवंर्णाᳬशुचंयो
विपश्श्चितोभिस्त्तोमैरनूषत ॥ ८१ ॥ यस्यायम् ॥ यस्यायंवि
श्श्वऽआर्य्योदासंःशेवधिपाऽअरिः ॥ तिरश्श्चिदर्य्येरुशमेपवी
रवितुब्भ्येत्त्सोऽअंज्ज्यतेरयिः ॥८२॥ अयᳬसहस्रम् ॥ अयᳬ
सहस्रमृषिंभिᳬसहंस्कृतᳬसमुद्रऽइंवपप्प्रथे ॥ सत्त्यःसोऽअंस्य
महिमागृंणेशवोंयज्ज्ञेषुविप्प्रराज्ज्ये ॥ ८३ ॥ अदंब्धेभिᳬसवि

१ पुरूवसः । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमति" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वसुः इत्यस्य वकारे परे पुरुशब्दस्य ह्रस्वोकारस्य दीर्घोकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तः । पायुभिष्ट्वꣳशिवेभिरद्यपरिपाहिनोगयम् ॥ हिरण्यजि
ह्वःसुवितायनव्यसेरक्षामाकिर्नोऽअघशꣳसऽईशत ॥ ८४ ॥
[१५-६] आनः ॥ आनोयज्ञन्दिविस्पृशंवायोयाहिसुम
न्मभिः ॥ अन्तःपवित्रऽउपरिश्रीणानोयꣳशुक्रोऽअयामि
ते ॥ ८५ ॥ इन्द्रवायूसुसन्दृशा । सुहवेहहवामहे ॥ यथानः
सर्वऽइज्जनोनमीवःसङ्गमेसुमनाऽअसत् ॥ ८६ ॥ ऋधगित्था ।
समर्त्यःशशमेदेवतातये ॥ योनूनम्मित्रावरुणावभिष्टयऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आचक्केहृव्यदांतये ॥ ८७॥ आयांतम् ॥ आयांतमुपंभूषत
म्मद्ध्वंःपिबतमाश्विना ॥ दुग्ग्धम्पयोवृषणाजेन्न्यावसूमानोम
र्द्धिष्टमागंतम् ॥८८॥ प्रैतुं ॥ प्रैतुब्रह्मणस्पातिःप्प्रदेव्यैतुसून
तां ॥ अच्छांवीरन्नर्यम्पुङ्क्तिरांधसन्देवायुज्ञंन्नयन्तुनः ॥८९॥
चन्द्रमांऽअप्प्सु ॥ चन्द्रमांऽअप्प्स्वन्तरासुपर्णोधावतेदिवि ॥
रयिम्पिशङ्गंम्बहुलम्पुरुस्पृहृंहरिरेतिकनिंक्रदत् ॥९०॥ देव
न्देवंव्वः ॥ देवन्देवंवोवसेदेवन्देवमभिष्टये ॥ देवन्देवंःहुवेम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वाजंसातयेगृणन्तोंदुव्याधिया ॥ ९१ ॥ दिविपृष्ठः ॥ दिवि
पृष्टोऽअंरोचताग्निर्वैश्वानरोबृहन् ॥ क्ष्मयांवृधानऽओजंसा
चनोंहितोज्ज्योतिंषाबाधतेतमः ॥ ९२ ॥ इन्द्राग्नीऽअपा
त् ॥ इन्द्राग्नीऽअपादियम्पूर्वागांत्पद्वतींभ्यः ॥ हित्वीशि
रोंजिह्वयावावंदुच्चरंत्रिंशत्पदान्यंक्रमीत् ॥ ९३ ॥ देवासो
हि[1] । ष्मामनंवेसमंन्यवोविश्वेंसाकᳬसरांतयः ॥ तेनोंऽ

1 हिष्ममनवे इति पदम् । अत्र "शृणुतत्विषिभ्रजिभवतपिबेतस्सतिष्ठरक्षा मकारे" (शु. य. प्रा ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे स इत्यस्याकारस्य दीर्घाकारे विधीयमाने हिष्मामनवे । अत्र मस्य द्वित्वं "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ज्ञेयम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अद्यतेऽअंपरन्तुचेतुनोभवंन्तुवरिवोविदं÷ ॥ ९४ ॥ अपांध
मत् ॥ अपांधमदुभिशंस्तीरशस्तिहाथेन्द्रौद्युम्न्यभंवत् ॥
देवास्तंऽइन्द्रसुख्यायंयेमिरेबृहंद्भानोमरुंद्गण ॥ ९५ ॥
प्रवं÷ ॥ प्रवऽइन्द्रांयबृहुतेमरुंतोब्रह्मांर्चत ॥ वृत्रᳫंहंनातिवृत्र
हाशतक्रंतुर्वज्रैणशतपंर्वणा ॥ ९६ ॥ अस्येत् ॥ अस्येदि
न्द्रौवावृधेवृष्ण्यᳫंशवोमदैंसुतस्यविष्णंवि ॥ अद्यातमंस्यम [1]

१ अद्यत तस्य इति पदम् । "अद्य तं हकारचकारभवतवृणीमहे देवेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. १५५ सू.) इत्यनेन ह्रस्वतकारे परे अद्याकारस्य दीर्घे अद्यातमस्य इति ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हिमानंमायवोनुंष्टुंवन्तिपूर्वथां ॥ इमाऽउंत्त्वायस्यायमयᳳ
सहस्रंमूर्द्धऽऊषुणं÷ ॥ ९७ ॥ [१३-८] इतिश्रीवाजसनेय-
संहितायां त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३३॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥
अनुवाकसूत्रम् ॥ यज्जाग्रतो दश, पञ्चनद्यो दश, सोमोधेनु
न्दश, ऽआकृष्णेन दश, पूषन्तव दश, नतदष्टौ, षडष्टपञ्चा-

---

१ अनुष्टुवन्ति । अत्र "अनोः स्तुवन्त्याम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७२ सू.) इत्यनेन अनोरुपसर्गात्परस्य स्तुवन्तिपदे परे तद्धटितसकारस्य षकारः । तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन हकारस्य द्वित्वम् । २ इमाऽउंत्वा. अ. ३३ मं. ८१ ॥ १ यस्यायम्. मं. ८२ ॥ १ अयᳳसहस्रम्. मं. ८३ ॥ १ ऊर्द्ध्वऽऊषुणः अ. ११ मं. ४२ ॥ इति प्रतीकानि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शत् [अ. ३४ मं. ५८ अनु. ६] ॥ हरिःॐ ॥ यज्जाग्ग्रं
तं ॥ यज्जाग्ग्रंतोदूरमुदैतिदैवन्तदुसुप्तस्यतथैवैति ॥ दूरङ्गम
ञ्ज्योतिषाञ्ज्योतिरेकन्तन्मेमनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ १ ॥
येनकर्म्माणि ॥ येनकर्म्माण्यपसोमनीषिणोयज्ञेकृण्वन्ति
विदथेषुधीराः ॥ यदपूर्वंयक्षमन्तःप्रजानान्तन्मेमनः
शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ २ ॥ यत्प्रज्ञानम् ॥ यत्प्रज्ञानमुत
चेतोधृतिश्चयज्ज्योतिरन्तरमृतम्प्रजासु ॥ यस्मान्नऽऋतेकिं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ञ्ञनकर्म्माणिक्रियन्तेतन्मेमनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ ३ ॥ येनेदम् ॥ येनेदम्भूतम्भुवनम्भविष्यत्परिगृहीतममृतेनसर्वम् ॥ येनयज्ञस्तायतेसप्तहोतातन्मेमनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥४॥ यस्मिन्नृचः ॥ यस्मिन्नृचःसामयजूंषियस्मिन्प्रति ष्ठितारथनाभाविवाराः ॥ यस्मिंश्चित्तꣳसर्वमोतम्प्रजानान्तन्मेमनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ ५ ॥ सुषारथिरश्वानिव ॥ सुषारथिरश्वानिवयन्मनुष्यान्नेनीयतेभीशुभिर्वाजिनऽइव ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हृत्प्रतिष्ठुन्यदंजिरञ्जविष्ठुन्तन्मेमनंः शिवसंङ्कल्पमस्तु ॥६॥
पितुन्नु । स्तोषम्महोधुर्म्माणन्तविषीम् ॥ यस्यत्रितोव्व्यो
जंसावृत्रंविपर्व्वमुर्दयंत् ॥ ७ ॥ अन्विंत् ॥ अन्विदंनुमते
त्वम्मन्न्यासैशञ्चंनस्कृधि ॥ क्रत्त्वेदक्षांयनोहिनुप्प्रणऽआ
यूंᳫंषितारिषः ॥ ८ ॥ शतम् ॥ १८०० ॥ अनुंनः ॥ अनुं
नोद्यानुंमतिर्यज्ञन्देवेषुंमन्न्यताम् ॥ अग्निश्चंहव्व्यवाहंनोभ
वंतन्दाशुषेमयंः ॥९॥ सिनीवालिपृथुंष्टुके ॥ सिनीवालिपृथु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ष्टकेयादेवानामसिस्वसां ॥ जुषस्वंहुव्यमाहुंतम्प्रजान्दौविदि
दिड्नः ॥ १० ॥ [१-१] पञ्चंनद्य ÷ ॥ पञ्चंनद्यः ÷ सरंस्वती
मपिंयन्तिसस्रौतसः ॥ सरंस्वतीतुपंञ्चधासोदेशेभंवत्सरित्
॥ ११ ॥ त्वमंग्ने । प्प्रथमोऽअङ्गिराऽऋषिर्हैवोदेवानांमभवः
शिवःसखां ॥ तवंव्व्रतेकवयौव्विद्मनापसोजांयन्तमरुतोभ्राः
जंदृष्टयः ॥ १२ ॥ त्वन्नं ÷ ॥ त्वन्नोंऽअग्नेतवंदेवपायुभिम्म्र्म
घोनौरक्षतन्व्श्चव्वन्द्य ॥ त्रातातोकस्यतनंयेगवांमस्यानिंमेषः

सं. ५९

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रक्ष॑माणस्त॒वंव्व्र॒ते ॥ १३ ॥ उ॒त्ता॒नाया॒मव॑ । भराचिकि॒त्त्वा
न्त्स॒द्यः प्रवी॑ता॒वृष॑णञ्जजान ॥ अ॒रु॒षस्तू॑पो॒रुश॑दस्य॒पाज॒ऽइडा॑
यास्पु॒त्रोव्व॒युने॑जनिष्ट ॥ १४ ॥ इडा॑यास्त्वा । प॒देव्व॒यन्ना
भा॑पृथि॒व्याऽअधि॑ ॥ जातवे॑दो॒निधी॑म॒ह्यग्ने॑ह॒व्याय॒वोढ॑वे
॥ १५ ॥ प्रमं॑न्महे । शवसा॒नाय॑शू॒षमा॑ङ्गू॒षङ्गिर्व॑णसेऽअङ्गि॒र॒
स्वत् ॥ सु॒वृ॒क्तिभि॑स्तुव॒तऽऋ॒ग्मि॒याया॒र्चा॑मा॒र्क॑न्नरे॒विश्श्रु॑ता
य ॥ १६ ॥ प्रवं॑÷ ॥ प्रवो॑म॒हेम॒हि॒नमो॑भरद्ध्वमाङ्गू॒ष्य॒ꣳशव

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सानायसामं ॥ येनांनःपूर्व्वैपितरःपदुज्ज्ञाऽअर्च्चन्तोऽअङ्गिर
सोगाऽअविन्दन् ॥१७॥ इच्छन्तित्त्वा ॥ सोम्म्यासःसखायः
सुन्वन्तिसोमन्दधतिप्प्रयांᳫंसि ॥ तितिक्क्षन्तेऽअभिशस्त्ति
ञ्जनांनामिन्द्रत्त्वदाकश्चनहिप्प्रकेतः ॥ १८ ॥ नतै । दूरेपरं
माचिद्रजाᳫंस्यातुप्प्रयांहिहरिवोहरिब्भ्याम् ॥ स्थिरायवृ
ष्णेसवनाकृतेमायुक्ताग्ग्रावाणःसमिधानेऽअग्ग्नौ ॥ १९ ॥

---

१ येन नः इति पदम् । अत्र येनेत्यस्य नकाराकारस्य नः पदे परे "धारयामयोजावसचस्यनुदमोयुजयतोरुय्यरक्षयजयच्छमस्सथपिपृतगायतातुयेन नकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे जाते येनानः इति पदम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अषाढँयुत्सु । पृतनासुपप्प्रिꣳस्वर्षामप्प्सांवृजनस्यगोपाम् ॥
भरेषुजाꣳसुक्षितिꣳसुश्रवसञ्जयन्तन्त्वामनुमदेमसोम ।२०।
[१०-२] सोमोधेनुम् ॥ सोमोधेनुꣳसोमोऽअर्व्वन्तमाशुꣳ
सोमोवीरङ्कर्म्मण्यन्ददाति ॥ सादन्यंविदथ्यꣳसभेयम्पितृ
श्रवणँयोददाशदस्मै ॥ २१ ॥ त्वमिमाः ॥ त्वमिमाऽ
ओषधीꣳसोमविश्वास्त्वमपोऽअजनयस्त्वङ्गाः ॥ त्वमातत ॥ ११७ ॥

१ स्वःसाम् इति पदम् । अत्र "स्वर्धूः साꣳसहयोः (शु. य. प्रा. ३ अ. ४१ सू.) इत्यनेन यथासंख्यं स्वस्य विसर्जनीयस्य साम् पदे परे रेफत्वं सकारस्य च मूर्धन्यषत्वञ्च जातम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्थोर्वृन्तरिक्षन्त्वद्युयोतिंषाविबतमोंव्ववर्त्थ ॥२२॥ देवेनंनः ॥
देवेनंनोमनंसादेवसोमरायोभागᳬसंहसावन्नभियुंध्य ॥ मात्वा
तंनदीशिंषेवीरुर्य्यस्योभयेंभ्युःप्रचिंकित्सागविष्ठौ ॥ २३ ॥
अष्टौवि ॥ अष्टौव्यंख्यत्ककुभंःपृथिव्यास्त्रीधन्वयोजंनास
प्तसिन्धूंन् । हिरण्याक्षःसंविताद्देवऽआगाद्दधद्रत्नांदाशु
षेवार्य्याणि ॥ २४ ॥ हिरंण्यपाणिःसविता । विचंर्षणिरुभे
द्यावांपृथिवीऽअन्तरीयते ॥ अपामीवाम्बाधंतेवेतिसूर्य्यंमभि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कृष्णेनरजसाद्यामृणोति ॥ २५ ॥ हिरण्यहस्तोऽअसुरः ।
सुनीथःसुमृडीकःस्ववाँयात्त्ववाङ् ॥ अपसेधन्नक्षसोयातु
धानानस्थाद्देवःप्रतिदोषङ्गृणानः ॥२६॥ येते ॥ येतेपन्थाः
सवितःपूर्व्यासोरेणवःसुकृताऽअन्तरिक्षे ॥ तेभिर्नोऽअद्यप
थिभिःसुगेभीरक्षाचनोऽअधिचब्रूहिदेव ॥२७॥ उभापिबत
म् ॥ उभापिबतमश्विनोभानःशर्म्मयच्छतम् ॥ अविद्रिया
भिरूतिभिः ॥ २८ ॥ अप्नस्वतीमश्विना ॥ अप्नस्वतीम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्विनाव्वाचंमस्म्मेकृतन्नोंदस्नावृषणामनीषाम् ॥ अद्यूत्त्येवंसे
निह्वंयेवांवृधेचंनोभवतंव्वाजंसातौ ॥ २९ ॥ द्युभिरक्तुभिं÷ ॥
द्युभिंरक्तुभिंःपरिंपातमस्म्मानरिंष्टेभिराश्विनासौभंगेभिः ॥
तन्नोंमित्रोव्वरुंणोमामहन्तामदिंतिःसिन्धुं÷पृथिवीऽउतद्यौः
॥ ३० ॥ [१०-३] आकृष्णेनं ॥ आकृष्णेनरजंसाव्वर्त्तं
मानोनिवेशयंन्नमृतम्मर्त्त्यंञ्च ॥ हिरण्ययेंनसवितारथेनादे
वोयांतिभुवंनानिपश्श्यंन् ॥ ३१ ॥ आरांत्रि ॥ आरांत्रिपा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्थिवुᳲरजंः पितुरंप्रायिधामंभिः ॥ दिवस्सदांᳫसिबृहतीविं
तिष्ठसऽआत्त्वेषंवर्त्ततेतमंः ॥ ३२ ॥ उषस्तत् ॥ उषस्ताच्चि
त्रमाभंरास्मभ्यंवाजिनीवति ॥ येनंतोकञ्चतनंयञ्चधामंहे
॥ ३३ ॥ प्रातरग्निम् ॥ प्रातरग्निम्प्रातरिन्द्रंᳲहवामहेप्रात
र्म्मित्रावरुणाप्रातरश्विनां ॥ प्रातर्भगंम्पूषणम्ब्रह्मणस्प्पातिं
म्प्रातस्सोमंमुतरुद्रᳲहुवेम ॥ ३४ ॥ प्रातर्ज्जितम्भगंम् ॥ प्रात
र्ज्जितम्भगंमुग्रᳲहुवेमव्वयम्पुत्रमदितेर्य्योविधर्त्ता ॥ आद्ध्रश्चि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दृ॒ढ्यम्मन्न्य॑मानस्तु॒राश्चि॒द्राजा॑चि॒द्यम्भगं॒म्भ॒क्षीत्त्याह॑ ॥३५॥
भगप्प्रणेतः ॥ भगप्प्रणेतु॒र्भग॒सत्त्य॑राधो॒भगे॒मान्धिय॒मुद
वा॒ददन्नः ॥ भगप्प्र॑नोजनय॒गोभि॒रश्वै॒र्भगप्प्र॒नृभि॒र्नृ॑वन्तः
स्याम ॥ ३६ ॥ उ॒तेदानीम् ॥ उ॒तेदा॒नीम्भग॑वन्तःस्यामो॒त
प्प्रपि॒त्त्वऽउ॒तमद्ध्ये॒ऽअह्नाम् ॥ उ॒तोदि॑तामघव॒न्त्सूर्य्य॑स्य॒व्वय
न्देवानां॑सुमतौस्याम ॥ ३७ ॥ भगऽएव । भगवाँ२॥ऽअ

१ प्रनो जनयगोभिः । अत्र समानपदत्वाभावेन "ऋषरेभ्यो०" इत्यनेन णत्वाप्राप्तौ "निषण्णाय०" इत्यनेनासमानपदेऽपि विधीयमानस्य णत्वस्य प्रनः इत्यस्य आयुषिपर एव विधानान्न "जनयगोभिः पदे" परे णत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्तुदेवास्त्तेनंव्वयम्भगंवन्तᳬस्याम ॥ तन्त्वांभगसर्व्वऽइज्जोंह
वीतिसनोंभगपुरऽएताभंवेह ॥ ३८ ॥ समंध्वरायं ॥ समं
ध्वरायोषसोंनमन्तदधिक्क्रावेंवशुचंयेपदायं ॥ अर्व्वाचीनंव्वसु
विदम्भगंन्नोरथंमिवाश्वांव्वाजिनऽआवंहन्तु ॥ ३९ ॥ अश्वांव
तीर्ग्गोमंतीᳬ ॥ अश्वांवतीर्ग्गोमंतीर्न्नऽउषासोंव्वीरवंतीᳬसदंमु
च्छन्तुभद्राः ॥ घृतन्दुहांनाव्विश्वतᳬप्प्रपींतायूयंपांतस्वस्त्ति

१ नऽउषासः । अत्र नकारात्परस्य उष इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य "उषमहोभिर्नकेमीकारै" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भिꣳसदानꣳ ॥ ४० ॥ [१०-४] पूषन्तवं[1] । व्व्रतेव्वयन्नरिष्ष्ये
मकदाचन ॥ स्त्तोतारंस्त्तऽइहस्स्मसि ॥ ४१ ॥ पथस्प्पथꣳ
परिपतिम् ॥ पथस्प्पथꣳपरिपतिंव्वचस्याकामेनकृतोऽअब्भ्या
नडर्क्कम् ॥ सनोरासच्छुरुधश्श्चन्द्राग्ग्राधियन्धियꣳसीषधाति
प्प्रपूषा ॥४२॥ त्रीणिपदा[2]विचक्क्रमेव्विष्ष्णुर्ग्गोपाऽअदाब्भ्यꣳ॥
अतोधर्म्माणिधारयन् ॥ ४३ ॥ तद्विप्प्रासꣳ ॥ तद्विप्प्रासो

---

१ पूषन्तव । अत्र "ऋपरेभ्यः" इत्यनेन समानपदे विधीयमानं णत्वं "प्रकृत्या पदान्तीयः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९० सू.) इत्यनेन निषिध्यते ।
२ "त्रीणि पदा" अत्र पदानिघटितस्य निकारस्य "निशब्दो बहुलम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन लोपे "त्रीणि पदा" इति पदम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विपुन्यवौजागृवाꣳसुहंसमिंन्धते ॥ विष्णोर्यत्त्परंमम्पदम्
॥ ४४ ॥ घृतवंतीभुवंनानाम् ॥ घृतवंतीभुवंनानामभिश्रि
योर्वीपृत्थ्वीमंधुदुघेसुपेशंसा ॥ द्यावांपृथिवीवरुंणस्युधर्म्मंणा
विष्कंभितेऽअजरेभूरिंरेतसा ॥ ४५ ॥ येनं÷ । सुपत्काऽअ
पतेभंवन्त्विन्द्राग्निभ्यामवंबाधामहेतान् ॥ वसंवोरुद्राऽ
आंदित्त्याऽउंपरिस्पृशंम्मोग्ग्रञ्चेत्तांरमाधिराजमंक्कन् ॥ ४६ ॥
आनांसत्त्या । त्रिभिरेंकादुशैरिहदेवेभिर्य्यांतम्मधुपेयंमाश्वि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ना ॥ प्रायुस्त्तारिंह्नीरपांᳬसिमृक्षतᳬसेधंतन्द्वेषोभवंतᳬ
सचाभुवां ॥ ४७ ॥ एषवं÷ ॥ एषवुस्त्तोमोमरुतऽइयङ्गी
र्म्मान्दार्य्यस्यंमान्यस्यंकारोः ॥ एषायांसीष्टतन्वेव्वयांव्विद्या
मेषंव्वृजनंञ्जीरदांनुम् ॥ ४८ ॥ सहस्त्तोमाᳬसहछन्दसᳬ ॥
सहस्त्तोमाᳬसहछन्दसऽआवृतं÷सहप्प्रमाऽऋषयᳬसप्तदै
व्यांᳬ ॥ पूर्व्वेषाम्पन्थांमनुदृश्श्यधीराऽअन्वालेभिरेरत्थ्योन
रश्मीन् ॥ ४९ ॥ आयुष्ष्यंव्वर्च्चस्यम् ॥ आयुष्ष्यंव्वर्च्चस्यᳬराय

सं. ६०

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्प्पोषुमौद्भिदम् ॥ इदꣳ हिरण्ण्यंव्वर्च्चस्वज्जैत्त्रायाविशतादुमाम्
॥५०॥ [१०-५] नतत् ॥ नतद्रक्क्षाꣳसिनपिशाचास्तरन्तिदे
वानामोजः प्प्रथमजꣳह्येतत् ॥ योबिभर्त्तिदाक्क्षायणꣳहिर
ण्ण्यꣳसदेवेषुकृणुतेदीर्ग्घमायुꣳसमनुष्ष्येषुकृणुतेदीर्ग्घमायुः
॥५१॥ यदाबद्ध्नन् ॥ यदाबद्ध्नन्दाक्क्षायणाहिरण्ण्यꣳशता
नीकायसुमनस्यमानाः ॥ तन्मऽआबद्ध्नामिशतशारदायायु
ष्म्माञ्जरदष्टिर्य्यथासम् ॥५२॥ उतनः ॥ उतनोहिर्बुद्ध्न्यः ॥१२२॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शृणोत्त्वजऽएकंपात्त्पृथिवीसंमुद्रः ॥ व्विश्वेदेवाऽऋंतावृधोहु
वानास्त्तुतामन्त्रांकविशस्त्ताऽअंवन्तु ॥५३॥ इमागिरंः ॥ इ
मागिरंऽआदित्त्येभ्यो घृतस्नूंसुनाद्राजंभ्योजुह्वाजुहोमि ॥
शृणोतुंमित्त्रोऽअंर्य्यमाभगोंनस्त्तुविजातोव्वरुंणोदक्षोऽअं
शंः ॥५४॥ सप्तऽऋषंयः ॥ सप्तऽऋषंयःप्रतिंहिताःशरीरे
सप्तरंक्षन्तिसदमप्प्रंमादम् ॥ सप्तापःस्वपंतोलोकमीयुस्त्त
त्रंजागृतोऽअस्वंप्नजौसत्त्रसदौचदेवौ ॥ ५५ ॥ उत्तिष्ठ ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्रह्मणस्पतेदेवयन्तंस्त्त्वेमहे ॥ उपप्प्रयंन्तुमरुतंःसुदानंवऽ
इन्द्रंप्प्राशूर्भ्भवासचा॥५६॥ प्रनूनम् ॥ प्रनूनम्ब्रह्मणस्प्पतिर्म्मं
न्त्रंव्वदत्त्युक्थ्यम् ॥ यस्मिन्निन्द्रोव्वरुणोमित्त्रोऽअंर्य्यमादे
वाऽओकांᳬसिचक्क्रिरे॥५७॥ ब्रह्मणस्पते॥ ब्रह्मणस्प्पतेत्त्व
मस्ययन्तासूक्क्तस्यंबोधितनंयञ्चजिन्न्व ॥ व्विश्वन्तद्भद्रंयदवं

---

१ ब्रह्मणस्पते। अत्र विसर्जनीयस्य "प्रकृत्या कखयोः पफयोश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे प्राप्तेऽपि "पतितालव्यस्वरोदये" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३५ सू.) इत्यनेन पतिशब्दे परे सकारो विधीयते। तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शाः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन षकारस्य द्वित्वम्। २ भव सचा इति पदम्। वकाराकारस्य सचा परे "सचावरूथ्यवाजरूपायुषु च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११० सू.) इत्यनेन एतेषु परेषु भवेत्येतत्पदं दीर्घं भवति। अतो दीर्घाकारे भवासचा इति पदम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्तिदेवाबृहद्वदेमव्विदथेसुवीराः ॥ य॑ऽइमाव्विश्श्वाव्विश्श्वकर्म्मा
योनः पितान्नपतेन्नस्यनोदेहि ॥ ५८ ॥ [८-६] ॥ इति श्री-
वाजसनेयसंहितायां चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ॥३४॥ श्रीवेदपुरुषाय
नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ अपेतो दश, पाघन्द्वादश, द्वौ द्वाविं
शतिः [अ. ३५ मं. २२ अनु. २] ॥ हरिःॐ ॥ अपेतः ॥ अपेतो
यन्तुपणयोसुम्म्नादेवपीयवः ॥ अस्यलोकःसुतावतः ॥ द्युभि
रहोभिरक्तुभिर्व्यक्तँयमोदंदात्त्ववसानमस्म्मै ॥ १ ॥ सवि

१ यऽइमाव्विश्श्वा. अ. १७ मं. १७ ॥ १ व्विश्वकर्म्माव्विमना. अ. १७ मं. २६ ॥ १ योनः पिता. अ. १७ मं. २७ ॥ १ अन्नपतेन्नस्य. अ. ११ मं. ८३ ॥ इति प्रतीकानि ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तातें ॥ सवितातेशरीरेब्भ्यꣳपृथिव्यॉल्लोकमिच्छतु ॥ तस्म्मै
युज्ज्यन्तामुस्त्रियाꣳ ॥ २ ॥ व्वायुश्पुंनातु । सवितापुंनात्त्व
ग्नेब्भ्राजंसासूर्य्यस्युव्वर्च्चसा ॥ व्विमुंच्चयन्तामुस्त्रियाꣳ ॥ ३ ॥
अश्श्वत्थेवं ॥ अश्श्वत्थेवोनिषदंनम्पर्ण्णेवोव्वसतिष्कृता ॥
गोभाजइत्त्किलासथयत्त्सनवंथपूरुषम् ॥ ४ ॥ सवितातें ॥
सवितातेशरीराणिमातुरुपस्त्थआवंपतु ॥ तस्म्मैपृथिविशं
म्भंव ॥ ५ ॥ प्रजापंतौत्त्वा । देवतायामुपोदकेलोकेनिदं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धाम्म्यसौ ॥ अपंनुःशोशुंचदुघम् ॥ ६ ॥ परंम्मृत्त्यो ॥
परंम्मृत्त्योऽअनुपरेंहिपन्थाँऽयस्त्तेंऽअन्यऽइतंरोदेवयानात् ॥
चक्क्षुंष्म्मतेश्शृण्ण्वतेतेंब्रवीमिमानंःप्प्रजाꣳरीरिषोमोतव्वीरान्
॥ ७ ॥ शंव्वातंः ॥ शंव्वातुःशꣳहितेघृणिःशन्तेंभवन्त्विष्टं
काः ॥ शन्तेंभवन्त्वग्ग्नयःपात्थिवासोमात्त्वाभिशूंशुचन्
॥ ८ ॥ कल्प्पंन्तान्ते ॥ कल्प्पंन्तान्तेदिशस्त्तुभ्भ्यमापंःशि
वतंमास्त्तुभ्भ्यंम्भवन्तुसिन्धंवः ॥ अन्तारिंक्क्षꣳशिवन्तुभ्भ्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ङ्कल्पन्तान्तेदिशꣳसर्व्वाः ॥९॥ अश्म्मन्न्वतीरीयतेसꣳरभद्ध्वमु
त्तिष्ठतप्प्रतरतासखायः ॥ [1]अत्राञ्जहीमोशिवायेऽअसञ्छिवान्न्व
यमुत्तरेमाभिव्वाजान् ॥ १० ॥ [१०-१] अपाघम् ॥ अपाघमप
किल्बिषमपकृत्यामपोरपः ॥ अपामार्ग्गत्त्वमस्म्मदपदुः[2]ष्व
प्न्यꣳसुव ॥ ११ ॥ सुमित्त्रियानः ॥ सुमित्त्रियानऽआपऽओष
धयꣳसन्तुदुर्म्मित्त्रियास्त्तस्म्मैसन्तुयोस्म्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्द्वि

१ अत्राजहीमः। अत्र जहीमः इति पदे परे अत्रशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य "पूष्णो जहीमस्तेष्वत्र" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२१ सू.) इत्यनेन दीर्घो भवति।
२ दुःष्वप्न्यꣳ सुव। अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन विसर्जनीयस्य व्यवधानात्षत्वाप्राप्तौ "दुःष्वप्न्यम्" (शु. य. प्रा.३ अ. ७३ सू.) इत्यनेन दोःपरात्स्वप्नघटितसस्य षत्वं निपात्यते।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

च्म्मः ॥१२॥ अनड्वाहंमन्न्वारंभामहे ॥ अनड्वाहंमन्न्वारंभाम
हेसौरंभेयꣳस्वस्तये ॥ सनऽइन्द्रंऽइवदेवेब्भ्योव्वह्निः सन्तारं
णोभव ॥ १३ ॥ उद्वयम् ॥ उद्वयन्तमसस्प्परिस्वः पश्श्यं
न्तऽउत्तरम् ॥ देवन्देवत्राासूर्य्यमगन्म्मज्ज्योतिरुत्तमम् ॥ १४॥
इमञ्जीवेब्भ्यः । परिधिन्दधामिमैषान्नुगादपरोऽअत्थमेतम् ॥
शतञ्जीवन्तुशरदः पुरूचीरन्तम्मृत्त्युन्दधताम्पर्व्वतेन ॥ १५ ॥

१ अनस् वाहम् इति पदम्। अत्र "अनसो वाहौ सकारो डकारम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४५ सू.) अत्र अनश्शब्दस्य सकारस्य वाहौ परे डकारो विधीयते तेन अनड्वाहम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अग्न्ऽआयूᳬंषि । पवस्ऽआसुवोर्ज्जमिषंञ्चनः ॥ आरेबांध
स्वदुच्छुनाम् ॥ १६ ॥ आयुष्मानग्ने । हविषांवृधानोघृत
प्प्रंतीकोघृतयोनिरेधि ॥ घृतम्पीत्त्वामधुचारुगव्यंम्पितेवंपुत्र
मभिरंक्षतादिमान्त्स्वाहा ॥ १७ ॥ परीमे । गामनेषतपर्य्य
ग्निमंहृषत ॥ देवेष्वंक्रतश्श्रवःकऽइमाँ२॥ऽआदंधर्षति
॥ १८ ॥ क्रव्यादंमग्निम् ॥ क्रव्यादंमग्निम्प्रंहिणोमिदूरंय्यं[1]
मराज्ज्यंङ्गच्छतुरिप्प्रवाहः ॥ इहैवायमितंरोजातवेदादेवेब्भ्यो

[1] प्रहिणोमि ॥ अत्र समानपदत्वाभावेन "ऋषरेभ्यः" इत्यनेन णत्वाप्राप्तौ "प्र नेतिनुदातिहिनोमीनाम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८९ सू.) इत्यनेन णत्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हृद्यंव्वंहतुप्प्रजानन् ॥ १९ ॥ व्वहंव्वपाम् ॥ व्वहंव्वपाज्ञातवेदः
पितृब्भ्योयत्रैनान्वेत्थनिहितान्पराके ॥ मेदंसःकुल्याऽउप
तान्त्स्रवन्तुसत्त्याऽएंषामाशिषःसन्नंमन्ताꣳस्वाहा ॥ २० ॥
स्योनापृंथिवि । नोभवान्नृक्षरानिवेशंनी ॥ यच्छांनःशर्म्मं
सप्प्रथाः ॥ अपंनःशोशुंचदघम् ॥ २१ ॥ अस्म्मात्त्वम् ॥
अस्म्मात्त्वमधिंजातोसित्त्वदयज्ञांयताम्पुनः ॥ असौस्वर्ग्गा
यंलोकायस्वाहा ॥ २२ ॥ [१२-२] इति श्रीवाजसनेयसंहि-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तायां पञ्चत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥
अनुवाकसूत्रम् ॥ ऋचंवाचꣳषोडश, द्यौःशान्तिरष्टौ, द्वौ
चतुर्विंꣳशतिः [अ. ३६ मं. २४ अनु. २] ॥ हरिः ॐ ॥
ऋचंवाचंम् ॥ ऋचंवाचम्प्रपंद्येमनोयजुꣳप्रपंद्येसामंप्राण
म्प्रपंद्येचक्षुꣳश्रोत्रम्प्रपंद्ये ॥ वागोजंःसहौजोमयिप्प्राणापा
नौ ॥ १ ॥ यन्मे । च्छिद्रञ्चक्षुंषोहृदंयस्यमनंसोवातितृण्णम्बृ
हस्पतिर्म्मेतद्दधातु ॥ शन्नोभवतुभुवंनस्ययस्पतिः ॥ २ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भूर्भुवः ॥ भूर्भुवस्स्वः तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीम
हि ॥ धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ३ ॥ कयानः ॥ कयानश्चित्र
आभुवदूती सदावृधः सखा ॥ कयाशचिष्ठयावृता ॥ ४ ॥ क
स्त्वा । सत्योमदानाम्मंहिष्ठो मत्सदन्धसः ॥ दृढा चिदारु
जे वसु ॥५॥ [1]अभीषुणः ॥ अभीषुणः सखीनामविता जरितॄणा
म् ॥ शतम्भवास्यूतिभिः ॥६॥ कयात्त्वम् ॥ कयात्त्वन्नऽऊत्या

---

१ अभीषुणः। अत्र अभिसुनः इति पदम्। अत्र "अभेश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ६३ सू.) इत्यनेन अभेरुपसर्गात्परस्य सुशब्दस्य षत्वे रूपम्।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भिष्प्रमंन्दसेवृषन् ॥ कयांस्त्तोतृब्भ्यऽआभंर ॥ ७ ॥ इन्द्रो
व्विश्श्वंस्य राजति ॥ शन्नोंऽअस्त्तुद्विपदेशञ्चतुंष्प्पदे ॥ ८ ॥
शन्नंः ॥ शन्नोंमित्त्रश्शंव्वरुंणꣳशन्नोंभवत्त्वर्य्यमा ॥ शन्नऽइ
न्द्रोबृहस्प्पतिꣳशन्नोव्विष्णुंरुरुक्कमः ॥ ९ ॥ शन्नोव्वातंः ।
पवताꣳशन्नंस्त्तपतुसूर्य्यंः ॥ शन्नꣳकनिंक्क्रदद्देवश्पर्ज्जन्न्योंऽ
अभिवंर्षतु ॥ १० ॥ अहांनिशम् ॥ अहांनिशम्भंवन्तुनꣳश
ꣳरात्त्रीꣳप्प्रतिंधीयताम् ॥ शन्नंऽइन्द्राग्ग्नीभंवतामवोंभिꣳश

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्नऽइन्द्रावरुणारातहव्या ॥ शन्नऽइन्द्रापूषणाव्वाजसातौशमि
न्द्रासोमासुवितायशँय्योः ॥ ११ ॥ शन्नः ॥ शन्नोदेवीरभि
ष्टयऽआपोभवन्तुपीतये ॥ शँय्योरभिस्रवन्तुनः ॥ १२ ॥
स्योनापृथिवि । नोभवानृक्षरानिवेशनी ॥ [1]यच्छानःशर्म्मस
प्प्रथाः ॥ १३ ॥ आपोहि । ष्ठामयोभुवस्तानऽऊर्ज्जेदधात
न ॥ महेरणायचक्षसे ॥ १४ ॥ योवः । शिवतमोरसस्तस्य

१ अत्र यच्छ नः इति पदम् । यच्छ इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य नः इत्यस्य नकारे परे "धारयामयोजावसचस्वनुदमोपुजयतोरुष्यरक्षयजयच्छमत्सथपिभृतगायतातुयेन नकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे कृते यच्छानः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भाजयतेहनः ॥ उशतीरिवमातरः ॥ १५ ॥ तस्मा ऽअरम् ॥
तस्मा ऽअरंङ्गमामवोयस्यक्षयायजिन्वथ ॥ आपोजनयं
थाचनः ॥ १६ ॥ [१६-१] द्यौःशान्तिः ॥ द्यौःशान्तिरन्त
रिक्षछशान्तिःपृथिवीशान्तिरापःशान्तिरोषधयःशान्तिः ॥
वनस्पतयःशान्तिर्विश्वेदेवाःशान्तिर्ब्रह्मशान्तिःसर्वछशा
न्तिःशान्तिरेवशान्तिःसामाशान्तिरेधि ॥ १७ ॥ दृतेदृछंह
मा। मित्रस्यमाचक्षुषासर्वाणिभूतानिसमीक्षन्ताम्॥ मित्र

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्याहञ्चक्षुषासर्व्वाणिभूतानिसमीक्षे ॥ मित्रस्यचक्षुषासमी
क्षामहे ॥ १८ ॥ दृतेदृꣳहं मा । ज्योक्क्तेसन्दृशिजीव्यास
ञ्ज्योक्क्तेसन्दृशिजीव्यासम् ॥ १९ ॥ नमस्ते ॥ नमस्तेहर
सेशोचिषेनमस्तेऽअस्त्वर्च्चिषे ॥ अन्याँस्तेऽअस्मत्तपन्तु
हेतयः पावकोऽअस्मभ्यꣳशिवोभव ॥ २० ॥ नमस्ते ।
ऽअस्तुविद्युतेनमस्तेस्तनयित्नवे ॥ नमस्तेभगवन्नस्तुयतꣳ
स्वः समीहसे ॥ २१ ॥ यतोयतꣳसमीहसेततोनोऽअभयङ्कुरु ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शन्नं÷कुरुप्प्रजाब्भ्योभंयन्नंऽपशुब्भ्यं÷॥२२॥ सुमित्त्रियानंः॥
सुमित्त्रियानऽआपऽओषंधयंऽसन्तुदुर्म्मित्त्रियास्त्तस्म्मैसन्तु
योऽस्म्मान्द्वेष्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मः॥२३॥ तच्चक्क्षुं÷ ॥ तच्चक्क्षु
र्देवहिंतम्पुरस्त्ताच्छुक्क्रमुच्चंरत् ॥ पश्श्येमशरदं÷शतञ्जीवे
मशरदं÷शतꣳशृणुंयामशरदं÷शतम्प्रब्रंवामशरदं÷शतमदी
नांऽस्यामशरदं÷शतम्भूयंश्चशरदं÷शतात् ॥ २४ ॥ [८-२] ॥ १३० ॥
इति श्रीवाजसनेयसंहितायां षट्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३६ ॥ ॥

सम्पूर्ण

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ देवस्यत्त्वा दश, यमाय त्त्वैकादश, द्वा,वेकविꣳशतिः [अ. ३७ म. २१ अनु. २] ॥

हरिः ॐ ॥ देवस्यँत्त्वा । सवितुः प्प्रसवेऽश्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णो हस्ताब्भ्याम् ॥ आददेनारिरसि ॥ १ ॥ युञ्जतेमनः ॥ युञ्जतेमनऽउतयुञ्जतेधियोव्विप्प्राव्विप्प्रस्यबृहतोव्विपश्चितः ॥ व्विहोत्राँदधेव्वयुनाविदेकऽइन्महीदेवस्यसवितुः परिष्टुतिः ॥ २ ॥

देवीद्यावापृथिवी ॥ मखस्यवामद्यशिरोराद्ध्यासन्देवयजनेपृथि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्याः ॥ मुखायँत्त्वामुखस्यँत्त्वाशीर्ष्णे ॥ ३ ॥ देव्योवम्ब्रयः ॥ देव्योवम्ब्रयोभूतस्यँप्प्रथमुजामुखस्यँवोद्यशिरौराद्ध्यासन्देवयजनेपृथिव्याः ॥ मुखायँत्त्वामुखस्यँत्त्वाशीर्ष्णे ॥४॥ शतम् ॥ १९०० ॥ इयत्त्यग्रे ॥ इयत्त्यग्रेऽआसीन्मुखस्यँतेद्यशिरौराद्ध्यासन्देवयजनेपृथिव्याः ॥ मुखायँत्त्वामुखस्यँत्त्वाशीर्ष्णे ॥ ५ ॥ इन्द्रस्यौजः ॥ इन्द्रस्यौजस्स्थमुखस्यँवोद्यशिरौराद्ध्यासन्देवयजनेपृथिव्याः ॥ मुखायँत्त्वामुखस्यँत्त्वा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शीर्ष्णें ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णें ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यं
त्त्वाशीर्ष्णें ॥ ६ ॥ प्रैतु ॥ प्रैतुब्रह्मणस्प्पातिःप्प्रदेव्व्येतुसूनृता ॥
अच्छावीरन्नर्य्यंम्पङ्क्तिराधसन्देवायुज्ज्ञन्नंयन्तुनः ॥ मुखायं
त्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णें॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णें॥ मुखा
यंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णें ॥७॥ मुखस्याशिरः ॥ मुखस्याशिरों
सि ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णें ॥ मुखस्याशिरोंसि ॥ मुखा
यंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णें ॥ मुखस्याशिरोंसि ॥ मुखायंत्त्वा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मखा
यंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे
॥ ८ ॥ अश्वंस्यत्त्वा ॥ अश्वंस्यत्त्वावृष्ण्णंः शक्कनाधूंपयामि
देवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ अश्वं
स्यत्त्वावृष्ण्णंः शक्कनाधूंपयामिदेवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायं
त्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ अश्वंस्यत्त्वावृष्ण्णंः शक्कनाधूंपयामि
देवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मखायं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्त्वामुखस्यंत्त्वाशीष्णे ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीष्णे ॥
मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीष्णे ॥ ९ ॥ ऋजवेत्त्वा । साधवे
त्त्वासुक्षित्यैत्त्वा ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीष्णे ॥ मुखायं
त्त्वामुखस्यंत्त्वाशीष्णे ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीष्णे
॥ १० ॥ [१०-१] यमायंत्त्वा । मुखायंत्त्वासूर्य्यस्यत्त्वा
तपसे ॥ देवस्त्त्वांसवितामद्ध्वांनक्क्तुपृथिव्याःसᳲस्पृशस्पा[1]

---

१ सᳲस्पृशस्पाहि । अत्र "अध्वनो रजसो दिवःस्पृशस्पातौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. २८ सू.) इत्यस्मिन् पाताविति धातुग्रहणात् पाहि इति पाध तो-लोटि मध्यमपुरुषस्यैकवचनस्य रूपे परे स्पृशः विसर्गस्य सः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हि ॥ अर्च्चिरसिशोचिरसितपोसि ॥ ११ ॥ अनाधृष्टापुरस्त्तां
त् ॥ अनाधृष्टापुरस्त्तादग्ग्नेराधिपत्त्यऽआयुर्म्मेदाꣳपुत्त्रवतीद
क्षिणतऽइन्द्रस्याधिपत्त्येप्प्रजाम्मेदाꣳ ॥ सुषदापश्श्चाद्देवस्य
सवितुराधिपत्त्येचक्क्षुर्म्मेदाऽआश्श्रुतिरुत्तरतोधातुराधिपत्त्ये
रायस्प्पोषम्मेदाꣳ ॥ विधृतिरुपरिष्टाद्बृहस्प्पतेराधिपत्त्यऽओ
जोमेदाव्विश्श्वाब्भ्योमानाष्ट्राब्भ्यस्प्पाहिमनोरश्श्वासि ॥ १२ ॥
स्वाहामरुद्भिः ॥ स्वाहामरुद्भिꣳपरिश्श्रीयस्वदिवःसꣳस्पृशं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्प्पाहि ॥ मधुमधुमधुं ॥ १३ ॥ गब्भौंदेवानाम् ॥ गब्भौं
देवानांम्पितामतीनाम्पतिं÷प्प्रजानांम् ॥ सन्देवोदेवेनंसवि
त्त्रागंतसꣳसूर्य्यैणरोचते ॥ १४ ॥ समग्निः ॥ समग्निरग्नि
नांगतसन्दैवेनसवित्त्रासꣳसूर्य्यैणारोचिष्ट ॥ स्वाहासमग्नि
स्तपंसागतसन्दैव्येनसवित्त्रासꣳसूर्य्यैणारूरुचत ॥ १५ ॥
धर्त्तादिवः ॥ धर्त्तादिवोविभांतितपंसस्पृथिव्यान्धर्त्तादेवो

१ तपसः पृथिव्याम् इति पदम्। तपसः इत्यस्य विसर्गस्य "तपसस्पृथिव्याम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. २७ सू.) इत्यनेन सत्वे सिद्ध्यति।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवानाममर्त्यस्तपोजाः ॥ व्वाचमस्म्मेनियच्छदेवायुवम्
॥ १६ ॥ अपश्श्यङ्गोपाम् ॥ अपश्श्यङ्गोपामनिपद्यमानमा
चपराचपथिभिश्चरन्तम् ॥ ससध्रीचीःसविषूचीर्व्वसानऽआव
रीवर्त्तिभुवनेष्वन्तः ॥ १७ ॥ व्विश्वासाम्भुवाम् ॥ व्विश्वा
साम्भुवाम्पतेव्विश्वस्यमनसस्पतेव्विश्वस्यव्वचसस्पतेसर्व्वस्यव्व
चसस्पते ॥ देवश्रुत्त्वन्देवघर्म्मदेवोदेवान्पाह्यत्रप्रावीरनुवा
न्देववीतये ॥ मधुमाद्ध्वीभ्याम्मधुमाधूचीभ्याम् ॥ १८ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हृदेत्त्वां ॥ हृदेत्त्वामनंसेत्त्वादिवेत्त्वासूर्य्यायत्त्वा ॥ ऊर्द्ध्वोऽ
अंद्ध्वरन्दिविदेवेषुंधेहि ॥ १९ ॥ पितानं÷ ॥ पितानोसिपि
तानोंबोधिनमंस्त्तेऽअस्त्तुमामांहिꣳसीः ॥ त्वष्टृमन्तस्त्त्वा
सपेमपुत्त्रान्पशून्मयिधेहिप्रजामस्म्मासुंधेह्यरिष्टाहꣳसहपं
त्त्याभूयासम् ॥ २० ॥ अहं÷केतुनां । जुषताꣳसुज्ज्योति
ज्ज्योतिषास्वाहां ॥ रात्त्रिं÷केतुनांजुषताꣳसुज्ज्योतिज्ज्योतिषा
स्वाहां ॥ २१ ॥ [११-२] इति श्रीवाजसनेयसंहितायां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ देवस्यत्त्वाष्टौ, यमायत्त्वा क्षत्रस्यत्त्वा दशकौ, त्रयोऽष्टाविꣳशतिः [अ. ३८ मं. २८ अनु. ३] ॥ हरिः ॐ ॥

देवस्यंत्त्वा ॥ देवस्यंत्त्वासवितुः प्प्रंसवेऽश्विनोर्बाहुब्भ्यांम्पूष्णो हस्त्ताब्भ्याम् ॥ आददेदिंत्त्यैरास्नांसि ॥ १ ॥ इडऽएहिं ॥ इडऽएह्यदिंतऽएहिसरंस्वत्त्येहिं ॥ असावेह्यसावेह्य सावेहिं ॥ २ ॥ अदिंत्त्यैरास्नां । सीन्द्राण्ण्याऽउष्णीषंः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पूषासिंघर्म्मायंदीष्व ॥ ३ ॥ अश्विभ्भ्यांम्पिन्न्वस्व ॥ अश्वि
भ्भ्यांम्पिन्न्वस्वसरंस्वत्यैपिन्न्वस्वेन्द्रांयपिन्न्वस्व ॥ स्वाहेन्द्रंव
त्स्वाहेन्द्रंवत्स्वाहेन्द्रंवत् ॥ ४ ॥ यस्त्तें ॥ यस्त्तेस्त्तनंःशश
योयोमंयोभूर्व्यौरत्क्नधाव्वंसुविद्यश्सुदत्रंः ॥ येनाव्विश्श्वापुष्य्यं
सिव्वार्य्यांणिसरंस्वातितामिहधातंवेकः ॥ उर्व्वन्तरिंक्षमन्न्वेमि
॥ ५ ॥ गायत्रञ्छन्दंः ॥ गायत्रञ्छन्दोंसित्रैष्टुंभञ्छन्दोंसि
द्यावांपृथिवीभ्भ्यांन्त्वापरिंगृह्णाम्म्यन्तरिंक्षेणोपंयच्छामि ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इन्द्राश्विनामधुंनर्द्वसारघस्यंघर्म्मम्पातवसंवोयजंतवाट् ॥ स्वा
हासूर्यस्यरश्मयेवृष्टिवनंये ॥ ६ ॥ समुद्रायंत्त्वा ॥ समु
द्रायंत्त्वावातांयस्वाहांसरिरायंत्त्वावातांयस्वाहां ॥ अनाधृ
ष्ष्यायंत्त्वावातांयस्वाहाप्रतिधृष्ष्यायंत्त्वावातांयस्वाहां ॥ अ
वस्यवेत्त्वावातांयस्वाहांशिमिदायंत्त्वावातांयस्वाहां ॥ ७ ॥
इन्द्रांयत्त्वा ॥ इन्द्रांयत्त्वावसुमतेरुद्रवंतेस्वाहेन्द्रांयत्त्वादि ॥ १३६ ॥
त्यवंतेस्वाहेन्द्रांयत्त्वाभिमातिघ्नेस्वाहां ॥ सवित्रेत्त्वंऽऋभुम

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तेंव्विभुमतेव्वाजंवतेस्वाहाबृहस्प्पतंयेत्त्वाव्विश्श्वदेंव्यावतेस्वाहा
॥ ८ ॥ [८-१] यमायंत्त्वा ॥ यमायत्त्वाङ्गिरस्वतेपितृम
तेस्वाहा ॥ स्वाहाघर्म्मायस्वाहाघर्म्मश्पित्रे ॥ ९ ॥ व्विश्श्वाऽ
आशांः ॥ व्विश्श्वाऽआशांदक्क्षिणसद्विश्श्वांन्देवानयांडिह ॥
स्वाहांकृतस्यघर्म्मस्यमधोंःपिबतमाश्श्विना ॥ १० ॥ दिविधांः ॥
दिविधांऽइमँऽयज्ज्ञमिमँऽयज्ज्ञन्दिविधांः ॥ स्वाहाग्नयेंय
ज्ज्ञयांयशँऽयजुंभ्र्यंः ॥ ११ ॥ अश्श्विनाघर्म्मम् ॥ अश्श्विनाघ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

र्म्मम्पातुद्ध्याद्धानमहाहिँवाभिरूतिभिः ॥ तन्त्रायिणेनमोद्या
वांपृथिवीब्भ्याम् ॥ १२ ॥ अपातामश्विना ॥ घर्म्ममनुद्या
वांपृथिवीऽअंमᳩसाताम् ॥ इहैवरातयःसन्तु ॥ १३ ॥ इषे
पिन्वस्व ॥ इषेपिन्वस्वोर्ज्जेपिन्वस्वब्रह्मणेपिन्वस्वक्षत्रायपिन्व
स्वद्यावापृथिवीब्भ्याम्पिन्वस्व ॥ घर्म्मासिसुधर्म्मामेन्न्यस्म्मेनृ
म्म्णानिधारयब्रह्मधारयक्षत्रन्धारयव्विशन्धारय ॥ १४ ॥ ॥ १३७ ॥
स्वाहापूष्णे । शरसेस्वाहाग्ग्रावब्भ्यःस्वाहाप्प्रातिरवेब्भ्यः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वाहांपितृब्भ्यंऽऊर्द्ध्वंबर्हिब्भ्योंघर्म्मंपावंब्भ्युᳬंस्वाहाद्यावांपृथि
वीब्भ्याᳬंस्वाहाव्विश्वेंब्भ्योदेवेब्भ्यं÷ ॥ १५ ॥ स्वाहांरुद्रायं ।
रुद्रहूंतयेस्वाहासञ्ज्योतिंषाज्ज्योतिं÷ ॥ अहं÷केतुनांजुषता
ᳬंसुज्ज्योतिज्ज्योंतिंषास्वाहां ॥ रात्रिं÷केतुनांजुषताᳬंसुज्ज्यो
तिज्ज्योंतिंषास्वाहां ॥ मधुंहुतमिन्द्रंतमेऽअग्नावश्श्यामंतेदेव
घर्म्मनमंस्त्तेऽअस्त्तुमामांहिᳬंसीᳬं ॥ १६ ॥ अभीमम् ॥
अभीमम्मांहिमादिवंव्विप्प्रोंबभूवसप्प्रथांᳬं ॥ उतश्श्रवंसापृथि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

शु. य. संहि.

॥१३८॥

उ. वि. अ.

॥ ३८ ॥

वीᳩंसꣳसीदस्वमहाँ२॥ऽअसिरोचंस्वदेववीतंमः ॥ विधूम
मंग्नेऽअरुषम्मियेद्ध्यसृजप्प्रंशस्तदर्शतम् ॥ १७ ॥ यातै ।
घर्म्मदिव्याशुग्ग्यागायत्र्याᳩंहविर्द्धानें ॥ सातऽआप्प्यांयता
न्निष्ट्यांयतान्तस्यैतेस्वाहा ॥ यातैघर्म्मान्तरिंक्षेशुग्ग्यात्रिष्टु
ब्भ्याग्नीध्रे ॥ सातऽआप्प्यांयतान्निष्ट्यांयतान्तस्यैतेस्वाहा ॥
यातैघर्म्मपृथिव्याᳩंशुग्ग्याजगत्त्याᳩंसदस्या ॥ सातऽआ ॥१३८॥
प्प्यांयतान्निष्ट्यांयतान्तस्यैतेस्वाहा ॥ १८ ॥ [१०-२]

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

५१५

क्षत्रस्यंत्त्वा । पुरस्प्पांयब्रह्मणस्त्तन्त्वम्पाहि ॥ व्विशंस्त्त्वाधर्म्मं
णाव्वयमनुंक्क्रामामसुवितायनव्यंसे ॥ १९ ॥ चतुं÷स्रक्तिर्न्नां
भिं÷ ॥ चतुं÷स्रक्तिर्न्नाभिंर्ऋतस्यंसप्प्रथाꣳसनोंव्विश्श्वायुं÷सप्प्र
थाꣳसनं÷सर्व्वायुं÷सप्प्रथांꣳ ॥ अपद्वेषोऽअपह्वरोन्न्यव्व्रंतस्यस
श्श्रिम ॥ २० ॥ घर्म्मैंतत् ॥ घर्म्मैंतत्तेपुरीषन्तेनव्वर्द्धस्वचाचं
प्प्यायस्व ॥ व्वर्द्धिषीमहिंचव्वयमाचंप्प्यासिषीमहि ॥ २१ ॥
अचिंक्रकदुद्वृषां ॥ अचिंक्रकदुद्वृषाहरिंर्म्महान्मित्त्रोनदंर्शतः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सङ्ग्सूर्य्यैणादिद्द्युतदुदुधिर्न्निधिः ॥ २२ ॥ सुमित्रियानं÷ ॥
सुमित्रियानऽआपऽओषंधयःसन्तुदुर्म्मित्रियास्तस्म्मैसन्तु
योऽस्म्मान्द्वेष्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मः ॥ २३ ॥ उद्वयम् ॥ उद्वयन्त
मंसस्प्परिस्वु÷पश्श्यंन्तऽउत्तंरम् ॥ देवन्देवत्रासूर्य्यमगंन्म
ज्ज्योतिरुत्तमम् ॥ २४ ॥ एधोंसि ॥ एधोंस्येधिषीमहिंसमि
दंसितेजोंसितेजोमायिंधेहि ॥ २५ ॥ यावंतीद्यावांपृथिवी ।
यावंच्चसप्तसिन्धंवोव्वितस्त्थिरे ॥ तावंन्तमिन्द्रतेग्ग्रहंमूर्ज्जांगृ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ण्णाम्म्यकिंक्षतम्मयिंगृह्णाम्म्यकिंक्षतम् ॥ २६ ॥ मयित्त्यत् ॥
मयित्त्यदिंन्द्रियम्बृहन्मयिदक्क्षोमयिक्क्रतुं÷ ॥ घर्म्मस्त्रिशु
ग्ग्विराजतिव्विराजाज्ज्योतिंषासहब्ब्रह्मणातेजंसासह॥२७॥ पयं
सोरेतं÷॥ पयंसोरेतऽआभृंतन्तस्यदोहंमशीमह्युत्तंरामुत्तराᳯ
समाम् ॥ त्विषं÷संवृक्क्रत्त्वेदक्क्षंस्यतेसुषुम्म्णस्यंतेसुषुम्म्णा
ग्निहुतः॥इन्द्रंपीतस्यप्प्रजापंतिभक्क्षितस्यमधुंमतऽउपंहूतऽ
उपंहूतस्यभक्क्षयामि॥२८॥ [१०-३] ॥ इतिश्रीवाजसनेय-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

संहितायामष्टात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३८ ॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥
अनुवाकसूत्रम् ॥ स्वाहाप्राणेभ्यःषड्, ग्रश्च सप्त, द्वौ त्रयो-
दश ॥ [अ. ३९ मं. १३ अनु. २] हरिःॐ ॥ स्वाहांप्राणे
भ्यः ॥ स्वाहांप्राणेभ्युःसाधिंपतिकेभ्यः ॥ पृथिव्यैस्वाह्ा
ग्नयेस्वाह्ान्तरिक्षायुस्वाहांवायवेस्वाहां ॥ दिवेस्वाह्ासूर्य्यांयु
स्वाहां ॥१॥ दिग्भ्यःस्वाहां । चन्द्रायुस्वाह्ानक्षंत्रेभ्युःस्वाह्ा
द्भ्यःस्वाह्ावरुणायुस्वाहां ॥ नाभ्यैस्वाहांपूतायुस्वाहां ॥२॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वाचेस्वाहा । प्प्राणायस्वाहाप्प्राणायस्वाहा ॥ चक्क्षुषेस्वाहाच
क्क्षुषेस्वाहाश्श्रोत्रायस्वाहाश्श्रोत्रायस्वाहा ॥ ३ ॥ मनंसुःका
मम् ॥ मनंसुःकामुमाकूतिंव्वाचःसुत्यमंशीय ॥ पुशूनाꣳरूप
मन्नंस्यरसोयशुःश्रीःश्रंयताम्मयिस्वाहा ॥४॥ प्रजापतिःसम्भ्रि
यमाणः । सुम्म्राट्सम्भृतोव्वैश्वदेवःसꣳसन्नोघुर्म्मःप्प्रवृक्कस्ते
जऽउद्यतऽआश्विनःपयस्यानीयमानेपौष्णोव्विष्यन्दमाने
मारुतःक्कथन् ॥ मैत्रःशरसिसन्ताय्यमानेव्वायव्योह्रियमा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

णऽआग्ग्नेयोहूयमानोव्वाग्घुतः ॥ ५ ॥ सविताप्प्रथमे । हन्नाग्ग्नि
र्द्वितीयेव्वायुस्तृतीयऽआदित्त्यश्चतुर्त्थे चन्द्रमाःपञ्चमऽऋतुः
षष्ठेमरुतः सप्तमेबृहस्प्पतिरष्टमे ॥ मित्रोनवमेव्वरुणोदशमऽ
इन्द्रऽएकादशेव्विश्वेदेवाद्द्वादशे ॥ ६ ॥ [६-१] उग्ग्रश्च ।
भीमश्चद्ध्वान्तश्चधुनिश्च ॥ सासह्वाँश्चाभियुग्ग्वाचव्विक्षिपः
स्वाहा ॥ ७ ॥ अग्ग्निꣳहृदयेन ॥ अग्ग्निꣳहृदयेनाशनिꣳ
हृदयाग्ग्रेणपशुपतिङ्कृत्स्नहृदयेनभवँय्यक्क्ना ॥ शर्वम्मतस्न्ना

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्भ्यामीशानम्मन्युनामहादेवमन्तः[१]पर्शव्येनोग्ग्रन्देवंव्वनिष्ठु
नांव्वसिष्ठहनुःशिङ्गीनिकोश्श्याब्भ्याम् ॥ ८ ॥ उग्ग्रँल्लोहितेन ।
मित्रꣳसौव्व्रत्त्येनरुद्रन्दौव्व्रत्त्येनेन्द्रम्प्रक्क्रीडेनमरुतोबलेनसा
द्ध्यान्प्रमुदा ॥ भवस्यकण्ठ्यꣳरुद्रस्यान्तः[१]पाश्श्र्व्यम्महादेवस्यय
कृच्छर्व्वस्यव्वनिष्ठुःपशुपतेःपुरीतत् ॥ ९ ॥ लोमब्भ्यःस्वाहा ॥
लोमब्भ्यःस्वाहालोमब्भ्यःस्वाहात्त्वचेस्वाहात्त्वचेस्वाहालोहि

---

१ अन्तः पर्शव्येन । अत्र "समानपदे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन सकारे प्राप्ते "वाजपतिर्वासऽएदिधिषुरन्तः पर्शव्येनान्तः पार्श्व्यमिति च" (शु.य.प्रा. ३ अ. ३८ सू.) इत्यनेन निषिध्यते । अन्तः पाश्श्र्व्यम् इत्यत्र "परंतु रेफहकाराभ्यां" (शु.य.प्रा.४अ.१०१सू.) इत्यनेन शकारस्य द्वित्वम् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तायस्वाहालोहितायस्वाहामेदोभ्यꣳस्वाहामेदोभ्यꣳस्वाहा ॥
माꣳसेभ्यꣳस्वाहामाꣳसेभ्यꣳस्वाहास्नावभ्यꣳस्वाहास्नाव
भ्यꣳस्वाहास्थभ्यꣳस्वाहास्थभ्यꣳस्वाहामज्जभ्यꣳस्वाहा
मज्जभ्यꣳस्वाहा ॥ रेतसेस्वाहापायवेस्वाहा ॥ १० ॥ आया
सायस्वाहा । प्प्रा[1]यासायस्वाहासँय्यासायस्वाहाव्वियासायस्वा
होद्यासायस्वाहा ॥ शुचेस्वाहाशोचतेस्वाहाशोचमानायस्वा
हाशोकायस्वाहा ॥ ११ ॥ तपसेस्वाहा ॥ तपसेस्वाहातप्प्य

१ प्रायासाय । प्र यास इति पदम् । अत्र प्रवणशृङ्गयासेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १०५ सू.) इत्यनेन प्रशब्दात्यासशब्दे परे प्रशब्दाकारस्य दीर्घः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तेस्वाहा॒तप्प्यमानायस्वाहांतप्तायस्वाहांघर्म्मायस्वाहां ॥
निष्कृत्यैस्वाहाप्प्रायंश्चित्त्यैस्वाहांभेषजायस्वाहां ॥ १२ ॥
यमायस्वाहां ॥ यमायस्वाहान्तकायस्वाहांमृत्त्यवेस्वाहां ॥
ब्रह्मणेस्वाहांब्रह्महत्यायैस्वाहाविश्वेंब्भ्योदेवेब्भ्यःस्वाहाद्यावां
पृथिवीब्भ्यांस्वाहां ॥ १३ ॥ [७-२] इतिश्रीवाजसनेय-
संहितायामेकोनचत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३९ ॥ श्रीवेद-
पुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ ईशावास्यमष्टा, वन्धन्तमो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नव, द्वौ सप्तदश ॥ [अ. ४० मं. १७ अनु. २] हरिः ॐ ॥
ईशावास्यम् ॥ ईशावास्यमिदꣳसर्वँय्यत्किञ्चजगंत्त्याञ्जगंत् ॥
तेनंत्त्यक्त्तेनंभुञ्जीथामागृधꣳकस्यंस्विद्धनंम् ॥ १ ॥ कुर्व्वन्नेव ॥
कुर्व्वन्नेवेहकर्म्माणिजिजीविषेच्छतꣳसमाꣳ ॥ एवन्त्वयिना
न्न्यथेतोस्त्तिनकर्म्मलिप्प्यतेनरे ॥२॥ असुर्य्यानाम ॥ असुर्य्या
नामतेलोकाऽअन्धेनतमसावृताꣳ ॥ ताँस्त्तेप्प्रेत्त्यापिंगच्छन्ति
येकेचात्त्महनोजनाꣳ ॥३॥ अनेजदेकम् ॥ अनेजदेकम्मनंसो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जवींयोनैनंद्देवाऽआंप्नुवन्पूर्व्वमर्शंत् ॥ तद्धावंतोन्न्यानत्त्यैतिति
ष्ठत्तस्मिन्नपोमांतरिश्वांदधाति ॥ ४ ॥ तदेंजति ॥ तदेंजतित
न्नैजंतितद्दूरेतद्वन्तिके ॥ तदुन्तरंस्यसर्व्वस्यतदुसर्व्वस्यास्यबा
ह्यतः ॥ ५ ॥ यस्तु ॥ यस्तुसर्व्वाणिभूतान्यात्मन्नेवानुप
श्श्यंति ॥ सर्व्वभूतेषुंचात्मानन्ततोनव्विचिंकित्सति ॥ ६ ॥
यस्मिन्त्सर्व्वाणि। भूतान्यात्मैवाभूंद्विजानतः ॥ तत्रकोमो
हःकःशोकंऽएकत्त्वमंनुपश्श्यंतः ॥ ७ ॥ सपर्रि ॥ सपर्य्य

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविरꣳशुद्धमपापविद्धम् ॥ कवि
र्म्मनीषीपरिभूःस्वयम्भूर्याथातथ्यतोऽर्थान्व्यदधाच्छाश्वती
भ्यःसमाभ्यः ॥ ८ ॥ [८-१] अन्धन्तमः ॥ अन्धन्त
मःप्रविशन्तियेऽसम्भूतिमुपासते ॥ ततोभूयऽइवतेतमोयऽ
उसम्भूत्याꣳरताः ॥ ९ ॥ अन्यदेव ॥ अन्यदेवाहुःसम्भ
वादन्यदाहुरसम्भवात् ॥ इतिशुश्रुमधीराणांयेनस्तद्विचच
क्षिरे ॥ १० ॥ सम्भूतिञ्च । विनाशञ्चयस्तद्वेदोभयꣳसह ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विनाशेनमृत्युन्तीर्त्वासम्भूत्यामृतमश्नुते ॥ ११ ॥ अन्ध
न्तमः ॥ अन्धन्तमः प्रविशन्तियेविद्यामुपासते ॥ ततोभू
यऽइवतेतमोयऽउविद्यायांᳬरताः ॥ १२ ॥ अन्यदेव ॥
अन्यदेवाहुर्विद्यायाऽअन्यदाहुरविद्यायाः ॥ इतिशुश्रुमधी
राणाँय्येनस्तद्विचचक्षिरे ॥ १३ ॥ विद्याञ्च ॥ विद्याञ्चा
विद्याञ्चयस्तद्वेदोभयᳬसह ॥ अविद्ययामृत्युन्तीर्त्वावि
द्ययामृतमश्नुते ॥ १४ ॥ वायुरनिलम् ॥ वायुरनिलमम्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तमथेदम्भस्म्मान्तुꣳशरीरम् ॥ ॐ ३ ॥ क्रतोस्म्मर ॥ क्लिबे
स्म्मर ॥ कृतꣳस्म्मर ॥ १५ ॥ अग्नेनय ॥ सुपथारायेऽअस्म्मा
न्विश्वानिदेवव्वयुनानिव्विद्वान् ॥ युयोद्ध्यस्म्मज्जुहुराणमेनो
भूयिष्ठान्तेनमऽउक्तिंव्विधेम ॥ १६ ॥ हिरण्मयेनपात्रेण ।
सत्त्यस्यापिहितम्मुखम् ॥ योसावादित्त्येपुरुषꣳसोसावहम् ॥
ॐ ३॥ खम्ब्रह्म॥१७॥ [९-२] [आदितो मन्त्रसंख्या १९७५]
इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ४० ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यतिप्प्रसूंतं॑ । निनंद्धइतिनीऽनंद्धं॑ । जयतिप्प्रसूंतंप्प्रसूंतो जयतिजयतिप्प्रसूंतं॑ । प्रसूंतइतिप्प्रऽसूंतः ॥ ३ ॥ धानावंन्तङ्करम्भिणङ्करम्भिणंन्धानावंन्तन्धानावंन्तङ्करम्भिणंमपूपवंन्तमपूपवंन्तङ्करम्भिणंन्धानावंन्तन्धानावंन्तङ्करम्भिणंमपूपवंन्तम् । धानावंन्तमितिधानाऽवंन्तम् । करम्भिणंमपूपवंन्तमपूपवंन्तङ्करम्भिणङ्करम्भिणंमपूपवंन्तमुक्थिनंमुक्थिनंमपूपवंन्तङ्करम्भिणङ्करम्भिणंमपूपवंन्तमुक्थिनंम् । अपूपवंन्तमु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्थिनम्पूक्थिनमपूपवन्तमपूपवन्तमुक्थिनम्। अपूपवन्तामित्यं
पूपऽवन्तम्। उक्थिनमित्युक्थिनम्॥ इन्द्रम्प्रातःप्रातरिन्द्रे
न्द्रम्प्रातर्जुषस्वजुषस्वप्रातरिन्द्रेन्द्रम्प्रातर्जुषस्व। प्रातर्जुषस्व
जुषस्वप्रातःप्रातर्जुषस्वनोनोजुषस्वप्रातःप्रातर्जुषस्वनः।
जुषस्वनोनोजुषस्वजुषस्वनःनऽइतिनः॥ ४ ॥ इति घनः॥

इत्यष्टविकृतयः समाप्ताः॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथ याज्ञवल्क्यशिक्षा-प्रतिज्ञासूत्र-सर्वानुक्रम-सूत्र-पारस्करगृह्यसूत्राणां प्रारम्भः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

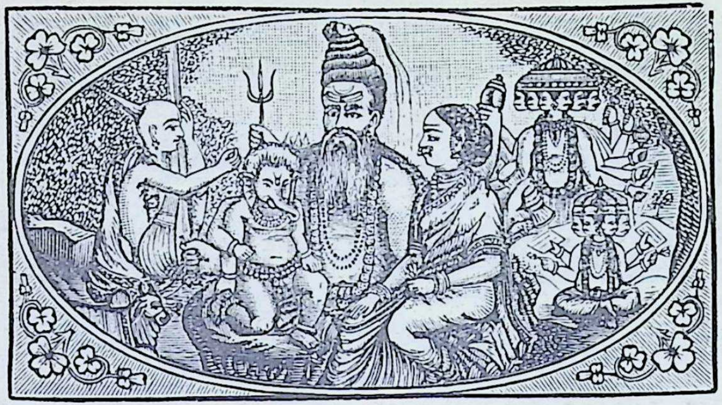

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्त्वमंजासिगर्भधम् । अजासिगर्भधङ्गर्भधमंजास्यजासि
गर्भधम् । गर्भधमितिगर्भऽधम् ॥ १ ॥ अम्बेऽअम्बिके
म्बिकेम्बेम्बेऽअम्बिकेम्बालिकेम्बालिकेम्बिकेम्बेम्बेऽअम्बिके
म्बालिके । अम्बिकेम्बालिकेम्बालिकेम्बिकेम्बिकेम्बालिकेन
नाम्बालिकेम्बिकेम्बिकेम्बालिकेन । अम्बालिकेननाम्बालिके
बालिकेनमांमानाम्बालिकेबालिकेनमां । नमांमाननमांनय
तिनयतिमाननमांनयति । मानयतिनयतिमामानयतिकं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

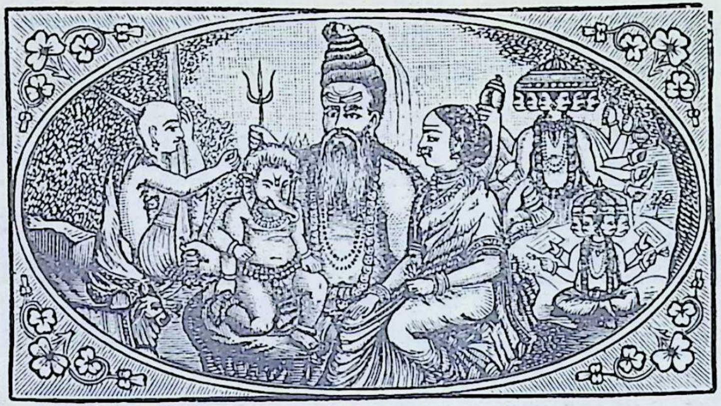

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वामहेगणपंतिङ्गणपंतिꣳहवामहेप्रियाणांम्प्रियाणाꣳहवाम
हेगणपंतिङ्गणपंतिꣳहवामहेप्रियाणांम् । गणपंतिमितिंगणऽ
पंतिम् । हवामहेप्रियाणांम्प्रियाणाꣳहवामहेहवामहेप्रिया
णांम्प्रियपंतिम्प्रियपंतिम्प्रियाणाꣳहवामहेहवामहेप्रियाणां
म्प्रियपंतिम् । प्रियाणांम्प्रियपंतिम्प्रियपंतिम्प्रियाणांम्प्रिया
णांम्प्रियपंतिन्निधीनान्निधीनाम्प्रियपंतिम्प्रियाणांम्प्रियाणां
म्प्रियपंतिन्निधीनाम् । प्रियपंतिन्निधीनान्निधीनाम्प्रियपंति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

म्प्रियपंतिन्निधीनान्निधिपतिन्निधिपतिन्निधीनाम्प्रियपंतिम्प्रि
यपंतिन्निधीनान्निधिपतिम् । प्रियपंतिमितिंप्प्रियऽपंतिम् । नि
धीनान्निधिपतिन्निधिपतिन्निधीनान्निधीनान्निधीपतिंव्वसोव्वसो
निधीपतिन्निधीनान्निधीनान्निधिपतिंव्वसो । निधीनामितिंनी
ऽधीनाम् । निधिपतिंव्वसोव्वसोनिधिपतिन्निधिपतिंव्वसोममम
मव्वसोनिधिपतिन्निधिपतिंव्वसोमम । निधिपतिमितिंनिधीऽ
पतिम् । व्वसोममममव्वसोव्वसोमम । व्वसोऽइतिंव्वसो । ममे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिंमम ॥ आहमुहमाहमंजान्यजान्युहमाहमंजानि । अुह
मंजान्यजान्युहमुहमंजानिगर्भ्भुधङ्गंर्भ्भुधमंजान्युहमुहमं
जानिगर्भ्भुधम् । अुजानिुगर्भ्भुधङ्गंर्भ्भुधमंजान्यजानिगर्भ्भु
धमात्त्वन्त्वमागंर्भ्भुधमंजान्यजानिगर्भ्भुधमात्त्वम् । गुर्भ्भु
धमात्त्वन्त्वमागंर्भ्भुधङ्गंर्भ्भुधमात्त्वमंजास्यजासित्त्वमागंर्भ्भु
धङ्गंर्भ्भुधमात्त्वमंजासि । गुर्भ्भुधमितिंगर्भ्भुऽधम् । आत्त्वम् ।
त्वमंजास्यजासित्त्वन्त्वमंजासिगर्भ्भुधङ्गंर्भ्भुधमंजासित्त्व

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

न्त्वमंजासिगर्भधम्। अजासिगर्भधङ्गर्भधमंजास्यजासि
गर्भधम्। गर्भधमितिगर्भऽधम् ॥ १ ॥ अम्बेऽअम्बिके
म्बिकेम्बेम्बेऽअम्बिकेम्बालिकेम्बालिकाम्बिकेम्बेम्बेऽअम्बिके
म्बालिके। अम्बिकेम्बालिकेम्बालिकेम्बिकेम्बिकेम्बालिकेन
नाम्बालिकेम्बिकेम्बिकेम्बालिकेन। अम्बालिकेननाम्बालिके
बालिकेनमांमानाम्बालिकेबालिकेनमां। नमांमाननमांनय
तिनयतिमाननमांनयति। मानयतिनयतिमामानयतिकं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कोनंयतिमामानयतिकः । नयतिकःकोनंयतिनयतिकश्चन
चनकोनंयतिनयतिकश्चन । कश्चनचनकःकश्चन । चनेति
चन ॥ ससंस्त्त्यश्वकोश्वकःससंस्त्तिससंस्त्त्यश्वकःसुभंद्रि
काꣳसुभंद्रिकामश्वकःससंस्त्तिससंस्त्त्यश्वकःसुभंद्रिकाम् ।
अश्वकःसुभंद्रिकाꣳसुभंद्रिकामश्वकोश्वकःसुभंद्रिकाङ्काम्पी
लवासिनीङ्काम्पीलवासिनीꣳसुभंद्रिकामश्वकोश्वकःसुभंद्रि
काङ्काम्पीलवासिनीम् । सुभंद्रिकाङ्काम्पीलवासिनीङ्काम्पील

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वासिनीꣳसुभंद्रिकाꣳसुभंद्रिकाङ्काम्पीलवासिनीम् । सुभंद्रि
कामितिसुऽभंद्रिकाम् । काम्पीलवासिनीमितिकाम्पीलऽवा
सिनीम् ॥ २ ॥ बह्वीनाम्पितापिताबंह्वीनाम्बंह्वीनाम्पिताबहु
र्बहुश्पिताबंह्वीनाम्बंह्वीनाम्पिताबहुः । पिताबहुर्बहुश्पितापि
ताबहुरंस्यास्यबहुश्पितापिताबहुरंस्य । बहुरंस्यास्यबहुर्बहुरंस्य
पुत्रःपुत्त्रोस्यबहुर्बहुरंस्यपुत्रः । अस्यपुत्रःपुत्त्रोस्यास्यपुत्त्रश्चिश्चा ॥ १७४ ॥
चिश्चापुत्त्रोस्यास्यपुत्त्रश्चिश्चा । पुत्त्रश्चिश्चाचिश्चापुत्रःपुत्त्रश्चि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्चाकृंणोतिकृणोतिचिश्चापुत्रःपुत्रश्चिश्चाकृंणोति । चिश्चाकृंणो
तिकृणोतिचिश्चाचिश्चाकृंणोतिसमंनासमंनाकृणोतिचिश्चाचि
श्चाकृंणोतिसमंना । कृणोतिसमंनासमंनाकृणोतिकृणोतिस
मंनावगत्त्यांवगत्त्यसमंनाकृणोतिकृणोतिसमंनावगत्त्यं । समं
नावगत्त्यांवगत्त्यसमंनासमंनावगत्त्यं । अवगत्त्येत्त्यंवऽग
त्त्यं ॥ इषुधिःसङ्काःसङ्कांऽइषुधिरिंषुधिःसङ्काःपृतंनाःपृतंनाः
सङ्कांऽइषुधिरिंषुधिःसङ्काःपृतंनाः। इषुधिरितीषुऽधिः। सङ्काः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पृतनाऽ२ पृतनाऽ२ सङ्घाऽ२ सङ्घाऽ२ पृतनाश्च चपृतनाऽ२ सङ्घाऽ२ सङ्घाऽ२ पृ
तनाश्च । पृतनाश्च च पृतनाऽ२ पृतनाश्च सर्वाऽ२ सर्वाश्च पृतनाऽ२ पृत
नाश्च सर्वाः । चसर्वाऽ२ सर्वाश्च च सर्वाः पृष्ठे पृष्ठे सर्वाश्च च सर्वाः
पृष्ठे२ । सर्वाः पृष्ठे पृष्ठे सर्वाऽ२ सर्वाः पृष्ठे निनद्धो निनद्ध२ पृष्ठे सर्वाऽ२
सर्वाः पृष्ठे निनद्धः । पृष्ठे निनद्धो निनद्ध२ पृष्ठे पृष्ठे निनद्धो जयति
जयति निनद्ध२ पृष्ठे पृष्ठे निनद्धो जयति । निनद्धो जयति जयति
निनद्धो निनद्धो जयति प्रसूत२ प्रसूतो जयति निनद्धो निनद्धो ज

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्विपादूक्रमरथः॥ ॥ अथ घनः॥ शिखा जटा घनः प्रोक्ता
इत्यष्टौ विकृतीः पठेत्॥ अथ द्वितीयः प्रकारो घनः॥
अन्तक्रमं पठेत्पूर्वमादिपर्यन्तमानयेत्। आदिक्रमं नयेदन्तं
घनमाहुर्मनीषिणः॥ यथा॥ हरिः ॐ॥ गुणानांन्त्वात्त्वागुणा
नांङ्गुणानांन्त्वागुणपंतिङ्गुणपंतिन्त्वागुणानांङ्गुणानांन्त्वागुण
पंतिम्॥ त्वागुणपंतिङ्गुणपंतिन्त्वात्त्वागुणपंतिᳪहवामहेहवा
महेगुणपंतिन्त्वात्त्वागुणपंतिᳪहवामहे। गुणपंतिᳪहवामहेह

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पृतंनाꣳ पृतंनाꣳ सङ्गाꣳ सङ्गाꣳ पृतंनाश्च पृतंनाꣳ सङ्गाꣳ सङ्गाꣳ पृ
तंनाश्च । पृतंनाश्च पृतंनाꣳ पृतंनाश्च सर्वाꣳ सर्वाश्च पृतंनाꣳ पृतं
नाश्च सर्वाः । च सर्वाꣳ सर्वाश्च च सर्वाः पृष्ठे पृष्ठे सर्वाश्च च सर्वाः
पृष्ठे । सर्वाः पृष्ठे पृष्ठे सर्वाꣳ सर्वाः पृष्ठे निनंद्धो निनंद्धं पृष्ठे सर्वाꣳ
सर्वाः पृष्ठे निनंद्धः । पृष्ठे निनंद्धो निनंद्धं पृष्ठे पृष्ठे निनंद्धो जयति
जयति निनंद्धं पृष्ठे पृष्ठे निनंद्धो जयति । निनंद्धो जयति जयति
निनंद्धो निनंद्धो जयति प्रसूंतं प्रसूंतो जयति निनंद्धो निनंद्धो ज ॥ १७५ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

व्वाजेद्ध्यायैसम् । व्वाजेद्ध्यायैसम् । संव्वांजेद्ध्यौयत्त्वाव्वाजि
नंᳫ सपत्क्नाक्षिदुस्यानिंशितंᳫ । संव्वांजेद्ध्यायैत्त्वाव्वाजिनींᳫ
सपत्क्नक्षिदुस्यानिंशिता । अनिंशितोसि । अनिंशितासि ।
अनिंशितऽइत्त्यनिंऽशितंᳫ । अनिंशितेत्त्यनींऽशिता । असि
सपत्क्नक्षित् । असिसपत्क्नक्षित् । सपत्क्नक्षिद्व्वाजि
नंम् । सपत्क्नक्षिद्व्वाजिनींम् । सपत्क्नक्षिदितिंसपत्क्नऽ
क्षित् । सपत्क्नक्षिदितिंसपत्क्नऽक्षित् । व्वाजिनंन्त्वा ।

सं. ६८

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वा॒जिनीं॑न्त्वा । त्वा॒वा॒जे॒द्ध्यायै॑ । त्वा॒वा॒जे॒द्ध्यायै॑ । वा॒जे॒द्ध्यायै॒सम् । वा॒जे॒द्ध्याये॒सम् । वा॒जे॒द्ध्याया॒ऽइति॒वाजऽइ॒द्ध्यायै॑ । वा॒जे॒द्ध्याया॒ऽइति॒वाजऽइ॒द्ध्यायै॒सम्मा॑र्ज्मि । सम्मा॑र्ज्मि । मा॒र्ज्मि॒संवा॑जे॒द्ध्याये॑त्त्वावा॒जिनं॑ऽसपत्क्न॒क्षिद॒स्य निं॑शितः॑ । मा॒र्ज्मि॒संवा॑जे॒द्ध्यायै॑त्त्वावा॒जिनीं॑ऽसपत्क्न॒क्षि दु॒स्यनिं॑शिता । अनिं॑शितोसि । अनिं॑शितासि । अनिं॑शित॒ऽ इत्त्यनिं॑शितः॑ । अनिं॑शि॒तेत्त्यनीं॑ऽशिता । अ॒सि॒स॒प॒त्क्न

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्षित् । असिसपत्नक्षित् । सपत्नक्षिद्वाजिनम् । सप
त्नक्षिद्वाजिनीम् । सपत्नक्षादितिसपत्नऽक्षित् ।
सपत्नक्षादितिसपत्नऽक्षित् । वाजिनन्त्वा । वाजि
नीन्त्वा । त्वावाजेद्ध्यायै । त्वावाजेद्ध्यायै । वाजेद्ध्यायै
सम् । वाजेद्ध्यायैसम् । वाजेद्ध्यायाऽइतिवाजऽइद्ध्यायै ।
वाजेद्ध्यायाऽइतिवाजऽइद्ध्यायै । सम्मार्ज्मि । सम्मा
र्ज्मि । मार्ज्मीतिमार्ज्मि । मार्ज्मीतिमार्ज्मि ॥ २ ॥ इति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्विपाद्क्रमरथः ॥ ॥ अथ घनः ॥ शिखा जटा घनः प्रोक्ता
इत्यष्टौ विकृतीः पठेत् ॥ अथ द्वितीयः प्रकारो घनः ॥
अन्तक्रमं पठेत्पूर्वमादिपर्यन्तमानयेत् । आदिक्रमं नयेदन्तं
घनमाहुर्मनीषिणः ॥ यथा ॥ हरिः ॐ ॥ गुणानांन्त्वात्त्वागुणा
नांङ्गुणानांन्त्वागुणपंतिङ्गुणपंतिन्त्वागुणानांङ्गुणानांन्त्वागुण
पंतिम् ॥ त्वागुणपंतिङ्गुणपंतिन्त्वात्त्वागुणपंतिँ हवामहेहवा
महेगुणपंतिन्त्वात्त्वागुणपंतिँ हवामहे । गुणपंतिँ हवामहेह

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ अथ द्विपाद्रथः ॥

ॐ अनिंशितोसि । अनिंशितासि । अस्यानिंशितं । अस्यानिंशिता । अनिंशितोसि । अनिंशितासि । अनिंशितइत्त्यनिंऽशितं । अनिंशितेत्त्यनिंऽशिता । असिसपत्क्नक्षित् । असिसपत्क्नक्षित् । सपत्क्नक्षिदस्यानिंशितं । सपत्क्नक्षिदस्यानिंशिता । अनिंशितोसि । अनिंशितासि । अनिंशितइत्त्यनिंऽशितं । अनिंशितेत्त्यनिंऽशिता । असि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सपत्क्नाक्किक्षत। असिसपत्क्नाक्षित। सपत्क्नाक्किक्षद्वाजिनंम्। सपत्क्नाक्किक्षद्वाजिनीम्। वाजिनꣳसपत्क्नाक्किक्षदुस्यानिंशितꣳ। वाजिनीꣳसपत्क्नाक्किक्षदुस्यानिंशिता। अनिंशितोसि। अनिंशितासि। अनिंशितऽइत्त्यनिंऽशितꣳ। अनिंशितेत्त्यनिंऽशिता। असिसपत्क्नाक्किक्षत। असिसपत्क्नाक्किक्षत। सपत्क्नाक्किक्षद्वाजिनंम्। सपत्क्नाक्किक्षद्वाजिनीम्। सपत्क्नाक्किक्षदितिसपत्क्नऽक्किक्षत। सपत्क्नाक्किक्षादितिसपत्क्नऽक्किक्षत।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वाजिनंन्त्वा। वाजिनींन्त्वा। त्वाव्वाजिनꣳसपत्नक्षिदुस्य
निंशितꣳ। त्वाव्वाजिनीꣳसपत्नक्षिदुस्यानिंशिता। अनिंशि
तोसि। अनिंशितासि। अनिंशितऽइत्त्यनिंऽशितꣳ। अनिंशि
तेत्त्यनिंऽशिता। असिसपत्नक्षित्। असिसपत्नक्षित्।
सपत्नक्षिद्वाजिनंम्। सपत्नक्षिद्वाजिनींम्। सपत्न
क्षिदितिंसपत्नऽक्षित्। सपत्नक्षिदितिंसपत्नऽक्षित्।
वाजिनंन्त्वा। वाजिनींन्त्वा। त्वाव्वाजेद्ध्यायै। त्वाव्वाजे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्धयायै। व्वाजेद्धयायैत्त्वाव्वाजिनꣳसपत्क्नक्षिदुस्यानिंशितꣳ।
व्वाजेद्धयायैत्त्वाव्वाजिनीꣳसपत्क्नक्षिदुस्यानिंशिता। अनिं
शितोसि। अनिंशितासि। अनिंशितऽइत्त्यनिंऽशितꣳ। अनिं
शितेत्त्यनींऽशिता। असिसपत्क्नक्षित्। असिसपत्क्नक्षित्।
सपत्क्नक्षिद्वाजिनंम्। सपत्क्नक्षिद्वाजिनीम्। सपत्क्नक्षि
दितिंसपत्क्नऽक्षित्। सपत्क्नक्षिदितिंसपत्क्नऽक्षित्। व्वा
जिनंन्त्वा। व्वाजिनींन्त्वा। त्वाव्वाजेद्धयायै। त्वाव्वाजेद्धयायै।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

धाः । रेतोदधातु । दुधातुरेतोरेतोधावाजीवृषोर्णुवाथाम्प्र लोकेस्वर्गेसम्प्रसांरयावपदश्चतुरंऽउभौतौ । ताऽउभौ । उभौ चतुरः । चतुरं÷पदः । पदःसम्प्रसांरयाव । सम्प्रसांरयाव स्वर्गे । सम्प्रसांरयावेतिसम्ऽप्रसांरयाव । स्वर्गेलोके । स्वर्गऽइतिस्वःऽगे । लोकेप्प्र । प्रोर्णुवाथाम् । ऊर्णुवाथां वृषां । वृषांवाजी । वाजीरेतोधाः । रेतोधारेतं÷ । रेतोधाऽइति रेतःऽधाः । रेतोदधातु । दुधात्त्विवतिंदधातु ॥ १ ॥ इति दण्डक्रमः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अथ क्रमरथः ॥ पादशोर्धर्चशो वापि सहोक्त्वा दण्डवद्रथः ॥
ऋचोर्धर्चयोः पदयोर्दण्डवत्संहितापदक्रमैः ॥ १ ॥ सहो
क्त्वा रथो विहितो भवतीत्यर्थः ॥ सहोक्तिरेव रथ इति
यावत् ॥ यथा ॥ चतुष्पाद्रथः ॥ ॐ स्वस्तिनः । स्वस्ति
नः । स्वस्तिनः । स्वस्तिनः । नुःस्वस्ति । नुः
स्वस्ति । नुःस्वस्ति । नुःस्वस्ति । स्वस्तिनः । स्वस्तिनः ।
स्वस्तिनः । स्वस्तिनः । नऽइन्द्रः । नुःपूषा । नस्ता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्क्ष्यँ÷ । नोबृहुस्प्पतिँ÷ । इन्द्रौंनःस्वुस्त्ति । पुषानं÷
स्वुस्त्ति । ताक्क्ष्यौंनःस्वुस्त्ति । बृहुस्प्पातिंर्नःस्वुस्त्ति । स्वुस्त्ति
नं÷ । स्वुस्त्तिनं÷ । स्वुस्त्तिनं÷ । स्वुस्त्तिनं÷ । नुऽइन्द्रं÷ ।
नुःपुषा । नुस्त्ताक्क्ष्यँ÷ । नोबृहुस्प्पतिं÷ । इन्द्रौंवृद्ध
श्श्रंवाः । पुषाव्त्रिश्श्ववेदाः । ताक्क्ष्यौंऽअरिंष्टनेमिः । बृहु
स्प्पतिंर्द्दधातु । वृद्धश्श्रंवाऽइन्द्रौंनःस्वुस्त्ति । व्त्रिश्श्ववेदाःपुषा
नं÷स्वुस्त्ति । अरिंष्टनेमिस्त्ताक्क्ष्यौंनःस्वुस्त्ति । दुधातुबृहु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्पतिर्नंस्वस्ति । स्वस्तिनः । स्वस्तिनः । स्वस्तिनः ।
स्वस्तिनः । नइन्द्रः । नंपूषा । नस्ताक्ष्यः । नोबृह
स्पतिः । इन्द्रोवृद्धश्रवाः । पूषाविश्ववेदाः । ताक्ष्यो
अरिष्टनेमिः । बृहस्पतिर्दधातु । वृद्धश्रवाऽइतिवृद्धऽश्रवाः ।
विश्ववेदाऽइतिविश्वऽवेदाः । अरिष्टनेमिरित्यरिष्टऽनेमिः ।
दधात्त्विर्तिदधातु ॥ १ ॥ इति चतुष्पाद्रथः ॥ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्चतुरंऽउभौतौ । ताउभौं । उभौचतुरं÷ । चतुरं÷पदः॰ ।
पदःसम्प्रसांरयाव । सम्प्रसांरयावस्वर्ग्गं । सम्प्रसांरयावेतिस
म्ऽप्रसांरयाव । स्वर्ग्गेंलोके । स्वर्ग्गंऽइतिंस्वःऽगे । लोकेप्प्र ।
प्रोर्ण्णुवाथाम् । ऊर्ण्णुवाथाम्प्रलोकेस्वर्ग्गेसम्प्रसांरयावपदश्च
तुरंऽउभौतौ । ताऽउभौं । उभौचतुरं÷ । चतुरं÷पदः॰ । पदः॰
सम्प्रसांरयाव । सम्प्रसांरयावस्वर्ग्गं । सम्प्रसांरयावेतिसम्ऽ
प्रसांरयाव । स्वर्ग्गेंलोके । स्वर्ग्गंऽइतिंस्वःऽगे । लोकेप्प्र ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रोर्णुवाथाम् । ऊर्णुवाथांवृषां । वृषौर्णुवाथाम्प्रलोकेस्वर्गे
सम्प्रसारयावपदश्चतुरऽउभौतौ । ताऽउभौ । उभौचतुरः ।
चतुरःपदः । पदःसम्प्रसारयाव । सम्प्रसारयावस्वर्गे ।
सम्प्रसारयावेतिसम्ऽप्रसारयाव । स्वर्गेलोके । स्वर्गऽ
इतिस्वःऽगे । लोकेप्प्र । प्रोर्णुवाथाम् । ऊर्णुवाथांवृषां ।
वृषांवाजी । वाजीवृषौर्णुवाथाम्प्रलोकेस्वर्गेसम्प्रसारयाव
पदश्चतुरऽउभौतौ । ताऽउभौ । उभौचतुरः । चतुरःपदः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पद॒ऽसम्प्रसार॑याव । सम्प्रसार॑याव॒स्वर्ग्गे॑ । सम्प्रसार॑या॒वेति॑सम्ऽ
प्रसार॑याव । स्वर्ग्गे॑ल्लो॒के । स्वर्ग्ग॒ऽइति॑स्वः॒ऽगे । लो॒केप्प्र ।
प्रोर्ण्णु॑वाथाम् । ऊ॒र्ण्णुवा॒था॒व्वृषा॑ । वृषा॒व्वा॒जी । व्वा॒जीरे॑तो॒
धाः॒ । रे॒तो॒धाव्वा॒जीवृषो॒र्ण्णुवा॒था॒म्प्रलो॒केस्व॒र्ग्गेसम्प्रसार॑याव॒प॒
द॒श्च॒तु॒र॑ऽउ॒भौतौ । ताऽउ॒भौ । उ॒भौच॒तु॒र॑÷ । च॒तु॒र॑÷प॒दः॒ ।
पद॒ऽसम्प्रसार॑याव । सम्प्रसार॑याव॒स्वर्ग्गे॑ । सम्प्रसार॑या॒वेति॑स॒
म्ऽप्रसार॑याव । स्वर्ग्गे॑ल्लो॒के । स्वर्ग्ग॒ऽइति॑स्वः॒ऽगे । लो॒केप्प्र ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रोर्णुवाथाम् । ऊर्णुवाथांवृषा । वृषांवाजी । वाजीरेतोधाः । रेतोधारेतः । रेतोरेतोधावाजीवृषोर्णुवाथाम्प्रलोकेस्वर्गेसम्प्र सारयावपदश्चतुरऽउभौतौ । ताऽउभौ । उभौचतुरः । चतुरःपदः । पदःसम्प्रसारयाव । सम्प्रसारयावस्वर्गे । सम्प्रसारयावेतिसम्ऽप्रसारयाव । स्वर्गेलोके । स्वर्गऽइति स्वःऽगे । लोकेप्र । प्रोर्णुवाथाम् । ऊर्णुवाथांवृषा । वृषा वाजी । वाजीरेतोधाः । रेतोधारेतः । रेतोधाऽइतिरेतःऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऽहा। सुधाजयंन्। अमित्राँ२ऽअपबाधंमानः। प्रमृणोसुधा।
प्रभुञ्जन्त्सेनांः। सेनांःप्प्रमृणः। प्रभुञ्जन्नितिंप्प्रऽभुञ्जन्।
सेनांःप्प्रमृणः। प्रभुञ्जन्त्सेनांःप्प्रमृणोसुधा। अपबाधंमान्
ऽइत्त्यंपऽबाधंमानः। प्रमृणऽइतिंप्प्रऽमृणः। अमित्राँ२ऽ
अपबाधंमानः। सुधाजयंन्। रक्षोहेतिंरक्षःऽहा।
जयंन्नस्म्माकंम्। रक्षोहामित्रांन्। अस्म्माकंमेधि।
रथैंनरक्षोहा। एद्ध्यविता। दीयारथैंन। अवितारथां

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नाम् । परिंदीय । रथांनामितिरथांनाम् । बृहंस्पते
परिं ॥ १ ॥ इति ध्वजाविकृतिः ॥ अथ दंडः ॥ क्रममुक्त्वा
विपर्यस्य पुनश्च क्रममुत्तरम् ॥ अर्धर्चादेवमुक्त्वोक्तः क्रमद-
ण्डोऽभिधीयते॥ १ ॥ पुनश्च पुनरपि आदित आरभ्य क्रम-
मुच्चरेत् ॥ एवं पूर्वार्धर्चक्रमसम्बन्धत्वेनोत्तरार्द्धर्चं क्रममु-
क्त्वा ॥ पूर्वार्धं चादिपदपर्यन्तं विपर्यासेन संहितामुक्त्वा ॥
पुनस्ततऽआरभ्योत्तरार्धर्चस्थपर्यन्तं किंकसोवाश्च एवेत्यन्तो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नेत्याह ॥ अर्धर्चादिति अर्धर्चपरिसमाप्तिपर्यन्तं एवायं नि-
यमः ॥ तस्योक्ता उच्चारेण दण्डो नाम विकृतिविशेषोऽभिधी-
यते॥ यथा ॥ ॐ ताऽउभौ । उभौतौ । ताऽउभौ । उभौचतुरं÷ ।
चतुरंऽउभौतौ । ताऽउभौ । उभौचतुरं÷ । चतुरं÷पद३ ।
पदश्चतुरंऽउभौतौ । ताऽउभौ । उभौचतुरं÷ । चतुरं÷पद३ ।
पद३सम्प्रसांरयाव । सम्प्रसांरयावपदश्चतुरंऽउभौतौ । ताऽ
उभौ । उभौचतुरं÷ । चतुरं÷पद३ । पद३सम्प्रसांरयाव ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सम्प्रसांरयावस्वुर्ग्गें । स्वर्ग्गेंसम्प्रसांरयावपुदश्चतुरंऽउभौतौ ।
ताऽउभौ । उभौचतुरं÷ । चतुरं÷पुदः । पुदःसम्प्रसांरयाव ।
सम्प्रसांरयावस्वुर्ग्गें । सम्प्रसांरयावेतिसम्ऽप्रसांरयाव । स्वुर्ग्गें
लोके । लोकेस्वुर्ग्गेंसम्प्रसांरयावपुदश्चतुरंऽउभौतौ । ताऽउभौ ।
उभौचतुरं÷ । चतुरं÷पुदः । पुदःसम्प्रसांरयाव । सम्प्रसांर
यावस्वुर्ग्गें । सम्प्रसांरयावेतिसम्ऽप्रसांरयाव । स्वुर्ग्गेंलोके । ॥१६३॥
स्वुर्ग्गेंऽइतिस्वुःऽगे । लोकेप्र । प्रलोकेस्वुर्ग्गेंसम्प्रसांरयावपुद

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऽइतिंसम्ऽरराणाः। यजंमानायद्द्रविंणन्द्रविंणंय्यजंमानायय
जंमानायद्द्रविंणन्दधात। द्रविंणन्दधातदधातद्द्रविंणन्द्रविंण
न्दधातस्वाहां। दधातस्वाहास्वाहांदधातदधातस्वाहां। स्वाहे
तिस्वाहां॥ २॥ अथ रेखा॥ क्रमाद्द्वित्रिचतुःपञ्चपदक्रममु
दाहरेत्। पृथक् पृथक् विपर्यस्य रेखामाहुः पुनः क्रमात्
॥ १॥ क्रमात्॥ अनुःक्रमात॥ द्वित्रीचतुःपञ्चपदः क्रमम्
प्रत्येकं प्रत्येकं विपर्यस्य क्रमादुदाहरेत्॥ एवमुक्त्वा विकृ-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिन्नाम रेखां प्रचक्षते ॥ महान्त आहुरित्यर्थः ॥ यथा ॥
ॐ बृहस्पते परि । परि बृहस्पते । बृहस्पते परि । परि दीया
रथेन । रथेन दीय परि । परि दीय । दीया रथेन । रथेन रक्षोहा
मित्राँ२ऽअपबाधमानः । अपबाधमानो मित्रान्रक्षोहा रथेन ।
रथेन रक्षोहा । रक्षोहामित्रान् । रक्षोहेति रक्षःऽहा ।
अमित्राँ२ऽअपबाधमानः । अपबाधमानऽइत्यपऽबाधमा
नः ॥ प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयन् । जयन्युधा प्रमृणः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सेनां॑प्प्रभ॒ञ्जन्। प्रभ॒ञ्जन्निति॑प्रऽभ॒ञ्जन्। सेनां॑प्प्रमृ॒णः। प्र॒मृ॒णोयु॒धा। प्रमृ॒णऽइति॑प्प्रऽमृ॒णः। यु॒धाजयं॑न्। जयं॑न्न॒स्म्माकं॑मेद्ध्यवि॒तारथा॑नाम्। रथा॑नामवि॒तैद्ध्यस्म्मा॒कञ्ज यं॑न्। जयं॑न्न॒स्म्माकं॑म्। अ॒स्म्माकं॑मेधि। ए॒द्ध्य॒वि॒ता। अ॒वि॒ता रथा॑नाम्। रथा॑ना॒मिति॒रथा॑नाम्॥ १॥ इति रेखाविकृतिः॥

अथ ध्वजः॥ भूयादादेः क्रमं सम्यग्गन्तादुच्चारयेदिति। वर्गे वा ऋचि वा यत्र पठनं स ध्वजः स्मृतः॥ वर्गे वा ऋचि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वास्यादिः ॥ आदित आरभ्य सम्यक् क्रमं ब्रूयात् ॥ अन्ता-
दयं क्रममारभ्य सम्यगुत्तारयेत् ॥ एकमेकं पूर्वं पूर्वं पदं
अन्तोपान्त्यादिक्रमपूर्वं अनुक्रमेणावार्षयदित्यर्थः ॥ इति
ये सादितं स्यात् ॥ स ध्वज इत्यर्थः ॥ यथा ॥ ॐ बृहं
स्पतेपरिं । रथांनामितिरथांनाम् । परिंदीय । अवितारथां
नाम् । दीयपरिं । एदृध्यविता । रथैंनरक्षोहा । अस्माकं ॥ १६१ ॥
मेधि । रक्षोहामित्रांन् । जयंन्नस्माकंम् । रक्षोहेतिरक्षः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आर्याः पदोत्तरसंक्रमा जटां शिखां प्रवदन्ति ॥ यथा ॥
श्रीश्चंचश्रीःश्रीश्चंते। चतेतेचचतेलक्ष्मीः। तेलक्ष्मीर्लक्ष्मीस्त्ते
तेलक्ष्मीश्च । लक्ष्मीश्चंचलक्ष्मीर्लक्ष्मीश्चपत्न्यौ । चपत्न्यौप
त्न्यौचचपत्कन्यांवहोरात्रे। पत्न्यांवहोरात्रेऽअंहोरात्रेपत्न्यौ
पत्न्यांवहोरात्रेपार्श्वे। अहोरात्रेपार्श्वेपार्श्वेऽअंहोरात्रेऽपार्श्वेन
क्षत्राणि । अहोरात्रेऽइत्त्यंहोरात्रे । पार्श्वेनक्षत्राणिनक्ष
त्राणिपार्श्वेपार्श्वेनक्षत्राणिरूपम् । पार्श्वेऽइतिपार्श्वे । नक्ष

सं. ६६

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्राणिरूपꣳरूपन्नक्षत्राणिनक्षत्राणिरूपमश्विनौ । रूपम
श्विनावश्विनौरूपꣳरूपमश्विनौव्यात्तम् । अश्विनौव्यात्त
व्यात्तमश्विनावश्विनौव्यात्तम् । व्यात्तमितिविऽआत्तम् ॥
इष्णन्निषाणेषाणेष्णन्निष्णन्निषाणामुम् । इषाणामुमम्
मिषाणेषाणामुम्मे । अमुम्मेमेमुममुम्मऽइषाण । मऽइषाणे
षाणमेमऽइषाणसर्वलोकम् । इषाणसर्वलोकꣳसर्वलोकमि
षाणेषाणसर्वलोकम्मे । सर्वलोकम्मेमेसर्वलोकꣳसर्वलोकम्मे

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ऽइषाण । सर्व्वंलोकमितिंसर्व्वंऽलोकम् । मइषाणेषाणमेमऽइ
षाण । इषाणेतींषाण ॥ १ ॥ धातारातीरातिर्धाताधातारा
तिःसंविता । रातिःसंवितासंवितारातीरातिः संवितेदम् । स
वितेदमिदꣳसंवितासंवितेदञ्जुंषन्ताम् । इदञ्जुंषन्ताञ्जुषन्ता
मिदमिदञ्जुंषन्ताम्प्रजापंतिꣳ । जुषन्ताम्प्रजापंतिम्प्रजापंति
ञ्जुंषन्ताञ्जुषन्ताम्प्रजापंतिर्न्निधिपाः । प्रजापंतिर्न्निधिपानिधि
पाःप्प्रजापंतिःप्प्रजापंतिर्न्निधिपादेवः । प्रजापंतिरितिंप्प्रजाऽ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पंतिः । निधिपादेवोदेवोनिधिपादेवोऽअग्निः । निधिपाऽ
इतिनिधिऽपाः। देवोऽअग्निरग्निर्देवोदेवोऽअग्निः । अग्निरि
त्यग्निः ॥ त्वष्टाविष्णुर्विष्णुस्त्वष्टात्वष्टाविष्णुं÷प्रजयां ।
विष्णुं÷प्रजयांप्रजयाविष्णुर्विष्णुं÷प्रजयांसᳬरराणाः ।
प्रजयांसᳬरराणाःसंᳬरराणाःप्रजयांप्रजयांसᳬरराणायजं
मानाय । प्रजयेतिप्रऽजयां । सᳬरराणायजंमानायुयजंमा
नायसᳬरराणाःसंᳬरराणायजंमानायद्रविणम् । सᳬरराणा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मंहिमा । महिमासतः । सतःसतः । सतोमंहिमा । महि
मापंनस्यते । पनस्यतेपनस्यते । पनस्यतेमहिमा । महिमा
मंहिमा । महिमापंनस्यते । पनस्यतेद्धा । अद्धाद्धा । अद्धा
पंनस्यते । पनस्यतेपनस्यते । पनस्यतेद्धा । अद्धादेव । देव
देव । देवाद्धा । अद्धाद्धा । अद्धादेव । देवमहान् । महान्म
हान् । महान्देव । देवदेव । देवमहान् । महाँ२ऽअंसि ।
अस्यसि । असिमहान् । महान्महान् । महाँ२ऽअंसि ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

असीत्त्यंसि ॥ १ ॥ बट्सूंर्य्य । सूर्य्यसूर्य्य । सूर्य्यबट् ।
बट्बट् । बट्सूंर्य्य। सूर्य्यश्श्रवंसा । श्रवंसाश्श्रवंसा । श्रवंसा
सूर्य्य । सूर्य्यसूर्य्य । सूर्य्यश्श्रवंसा । श्रवंसामहान् । महान्म
हान् । महाञ्छ्रवंसा । श्रवंसाश्श्रवंसा । श्रवंसामहान् । महाँ
२ऽअंसि । अस्यसि । असिमहान् । महान्महान् । महाँ२ऽ
अंसि । असिसत्रा । सत्रासत्रा । सत्रासिं । अस्यसि । असि
सत्रा । सत्रादेव । देवदेव । देवसत्रा । सत्रासत्रा । सत्रादेव ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

देवमहान् । महान्महान् । महान्देव । देवदेव । देवमहान् ।
महाँ२ऽअसि । अस्यसि । असिमहान् । महान्महान् । महाँ
२ऽअसि । असीत्यसि ॥ मन्हादेवानान् । देवानान्देवाना
म् । देवानांन्मह्ना । मह्नामह्ना । मह्नादेवानाम् । देवानां
मसुर्य्यः । असुर्य्योसुर्य्यः । असुर्य्योदेवानाम् । देवानान्दे
वानाम् । देवानामसुर्य्यः । असुर्य्यःपुरोहितः । पुरोहितः
पुरोहितः । पुरोहितोसुर्य्यः । असुर्य्योसुर्य्यः । असुर्य्यः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुरोहितं । पुरोहितोविभु । विभुविभु । विभुपुरोहितं ।
पुरोहितंपुरोहितं । पुरोहितोविभु । पुरोहितऽइतिपुरः
हितं । विभुज्ज्योतिः । ज्योतिज्ज्योतिः । ज्योतिर्विभु ।
विभुविभु । विभुज्ज्योतिः । विभ्विातिविभू । ज्योतिरदा
भ्यम् । अदाभ्यमदाभ्यम् । अदाभ्युज्ज्योतिः । ज्योति
ज्ज्योतिः । ज्योतिरदाभ्यम् । अदाभ्यमित्त्यदाभ्यम् ॥ २॥
अथ शिखा ॥ पदोत्तरां शिखामेव जटायामः प्रचक्षते ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेश । विवेशसम् । संविवेश । विवेशोतिविवेश ॥ १ ॥
परिद्यावांपृथिवी । द्यावांपृथिवीपरिं । परिद्यावांपृथिवी ।
द्यावांपृथिवीसद्यः । सद्योद्यावांपृथिवी । द्यावांपृथिवीसद्यः ।
द्यावांपृथिवीऽइतिद्यावांपृथिवी । सद्यऽइत्त्वा । इत्त्वासद्यः ।
सद्यऽइत्त्वा । इत्त्वापरिं । परीत्त्वा । इत्त्वापरिं । परिंलो
कान् । लोकान्परिं । परिंलोकान् । लोकान्परिं । परिंलो
कान् । लोकान्परिं । परिंदिशंः । दिशंःपरिं । परिंदिशंः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दिशःपरि । परिदिशः । दिशःपरि । परिस्वः । स्वःपरि । परिस्वः । स्वरितिस्वः ॥ ऋतस्यतन्तुम् । तन्तुमृतस्य । ऋतस्यतन्तुम् । तन्तुंवितंतम् । वितंतन्तन्तुम् । तन्तुंवितंतम् । वितंतंविचृत्त्य । विचृत्त्यावितंतम् । वितंतंविचृत्त्य । वितंतमितिवीऽतंतम् । विचृत्त्यतत् । तद्विचृत्त्य । विचृत्त्यतत् । विचृत्त्येतिवीऽचृत्त्य । तदपश्यत् । अपश्यत्तत् । तदपश्यत् । अपश्यत्तत् । तदपश्यत् । अपश्यत्तत् । तद ॥ १५४ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भवत् । अभवत्तत् । तदंभवत् । अभवत्तत् । तदंभवत् ।
अभवत्तत् । तदांसीत् । आसीत्तत् । तदांसीत् । आसीदि
त्यांसीत् ॥ २ ॥ इति पुष्पमालाविकृतिः ॥

॥ अथ पञ्चसंधीविकृतिमन्त्रः ॥

ॐ बण्महान् । महान्महान् । महान्बट् । बट्बट् । बण्महान् ।
महाँ२ऽअंसि । अस्यसि । असिमहान् । महान्महान् । महाँ२
ऽअंसि । असिसूर्य्य । सूर्य्यसूर्य्य । सूर्य्यासि । अस्यसि । असि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुरुर्यं । सुरुर्यंबट् । बट्बट् । बट्सुरुर्यं । सुरुर्यंसुरुर्यं । सुरुर्यंबट् । बडादित्त्य । आदित्त्यादित्त्य । आदित्त्यबट् । बट्बट् । बडादित्त्य । आदित्त्यमहान् । महान्महान् । महानादित्त्य । आदित्त्यादित्त्य । आदित्त्यमहान् । महाँ२ऽअंसि । अस्यासि । असिमहान् । महान्महान् । महाँ२ऽअंसि । असीत्त्यंसि ॥

महस्त्ते । तेते । तेमहः । महोमहः । महस्त्ते । तेसतः । ॥ १५५ ॥

सतःसतः । सतस्त्ते । तेते । तेसतः । सतोमहिमा । महिमा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दित्यर्थः ॥ यथा ॥ ॐ ॥ युज्ञेनंयुज्ञम् । आसन्नित्यां
सन् । युज्ञमंयजन्त । आसुन्प्रथमानि । अयजन्तदेवाः ।
प्रथमानिधर्म्माणि । देवास्तानि । धर्म्माणितानि । तानि
धर्म्माणि । तानिदेवाः । धर्म्माणिप्रथमानि । देवाऽअंय
जन्त । प्रथमान्यासन् । अयजन्तयुज्ञम् । आसन्नित्यांसन् ।
युज्ञँयुज्ञेनं ॥ तेहं । देवाऽइतिदेवाः । हुनाकम् । देवाः
सं. ६५ सन्ति । नाकम्माहिमानंः । सन्तिसाद्ध्याः । महिमानंः

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सचन्त । साद्ध्याःपूर्वे । सचन्तयत्रं । पूर्वेयत्रं । यत्रपूर्वे ।
यत्रंसचन्त । पूर्वेसाद्ध्याः । सचन्तमहिमानः । साद्ध्याः
सन्ति । महिमानोनाकंम् । सन्तिदेवाः । नाकंऽह । देवाऽ
इतिदेवाः । हते ॥ १ ॥ मालामालेवपुष्पाणां पदानां ग्रथिनी
हि सा ॥ आवर्त्तते त्रयस्तस्यां क्रमव्युत्क्रमसंक्रमाः ॥ १ ॥
यथा ॥ अथपुष्पमालाविकृतिः ॥ परीत्त्यंभूतानि । भूतानि
परीत्त्यं । परीत्त्यंभूतानि । परीत्त्येतिपरिऽइत्त्यं । भूतानि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

परीत्त्यं । परीत्त्यंभूतानि । भूतानिपरीत्त्यं । परीत्त्यंलोकान् । लोकान्परीत्त्यं । परीत्त्यंलोकान् । परीत्त्येतिपरीऽइत्त्यं । लोकान्परीत्त्यं । परीत्त्यंलोकान् । लोकान्परीत्त्यं । परीत्त्य सर्व्वाः । सर्व्वाःपरीत्त्यं । परीत्त्यसर्व्वाः । परीत्त्येतिपरीऽ इत्त्यं । सर्व्वाःप्प्रदिशः । प्रदिशःसर्व्वाः । सर्व्वाःप्प्रदिशः । प्रदिशोदिशः । दिशःप्प्रदिशः । प्रदिशोदिशः । प्रदि शऽइतिप्प्रदिशः । दिशश्च । चदिशःदिशश्च । चेतिच ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

उपस्त्थायंप्प्रथमजाम् । प्रथमजामुपस्त्थायं । उपस्त्थायं
प्प्रथमजाम् । उपस्त्थायेत्त्युंपऽस्थायं । प्रथमजामृतस्यं ।
ऋतस्यंप्प्रथमजाम् । प्रथमजामृतस्यं । प्रथमजामितिप्प्रथमऽ
जाम् । ऋतस्यात्क्मनां । आत्क्मनंऽऋतस्यं । ऋतस्या
त्क्मनां । आत्क्मनात्क्मानंम् । आत्क्मानंमात्क्मनां ।
आत्क्मनात्क्मानंम् । आत्क्मानंमभि । अब्भ्यात्क्मानंम् ।
आत्क्मानंमभि । अभिसम् । समभि । अभिसम् । संवि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वुस्त्तयुऽइतिस्वुस्त्तयें ॥ ३ ॥ अथ क्रममाला निरूप्यन्ते ॥
ब्रूयात्क्रमविपर्यासानर्धर्चस्यादितोऽन्ततः । अन्तश्चादि नये-
देवं क्रममालेति गीयते ॥ १ ॥ क्रमविपर्यासान् ॥ क्रमक्रम-
व्युत्क्रमाभ्यामर्धर्चस्यादितः अन्ततो व्युत्क्रमोपक्रममिति
विशेषः ॥ ब्रूयात् ॥ एवं क्रमविपर्यासाभ्यां क्रमं ब्रुवन् पुमान्
आदित आदित आरभ्य क्रमं समानं समाप्तिं नयेत् ॥
अन्तमन्तत आरब्धं क्रमं आदितः समाप्तिं नयेत् ॥ प्रापये-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

उपस्त्थायंप्प्रथमजाम् । प्रथमजामुंपस्त्थायं । उपस्त्थायं
प्प्रथमजाम् । उपस्त्थायेत्त्युंपऽस्थायं । प्रथमजामृतस्यं ।
ऋतस्यंप्प्रथमजाम् । प्रथमजामृतस्यं । प्रथमजामितिंप्प्रथमऽ
जाम् । ऋतस्यात्त्मनां । आत्त्मनंऽऋतस्यं । ऋतस्या
त्त्मनां । आत्त्मनात्त्मानंम् । आत्त्मानंमात्त्मनां ।
आत्त्मनात्त्मानंम् । आत्त्मानंमभि । अब्भ्यात्त्मानंम् ।
आत्त्मानंमभि । अभिसम् । समभि । अभिसम् । संविं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

क्षीयेतऽइतोमुंक्षीय। मुक्षीयमामामुंक्षीयमुक्षीयमा।
मामुतोमुतोमामामुतं÷। अमुतऽइत्त्यमुतं÷ ॥१॥ (जटा॥)
पुनंस्त्त्वात्त्वापुनᳫं पुनंस्त्त्वा। पुनरितिपुनं÷। त्वादित्त्याऽ
आंदित्त्यास्त्त्वात्त्वांदित्त्याः। आदित्त्यारुद्द्रारुद्द्राऽआंदि
त्त्याऽआंदित्त्यारुद्द्राः॥ रुद्द्राव्वसंवोव्वसंवोरुद्द्रारुद्द्राव्वसंवᳫं।
व्वसंवᳫंसᳩंसंव्वसंवोव्वसंवᳫंसम्। समिंन्धतामिन्धताᳫंसᳩ
समिंन्धताम्। इन्धताम्पुनᳫंपुनंरिन्धतामिन्धताम्पुनं÷।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुनर्ब्रह्माणोब्रह्माणम्पुनःपुनर्ब्रह्माणः । ब्रह्माणोवसुनीथव
सुनीथब्रह्माणोब्रह्माणोवसुनीथ । वसुनीथयज्ञैर्यज्ञैर्वसुनी
थवसुनीथयज्ञैः । वसुनीथेतिवसुऽनीथ । यज्ञैरितियज्ञैः ॥
घृतेनत्वंत्वङ्घृतेनघृतेनत्वम् । त्वन्तन्त्वन्तन्त्वन्त्वन्त्वन्तन्त्वम् ।
तन्त्वंवर्द्धयस्ववर्द्धयस्वतन्त्वन्तन्त्वंवर्द्धयस्व । वर्द्धयस्वसत्त्याः
सत्त्यावर्द्धयस्ववर्द्धयस्वसत्त्याः । सत्त्याःसन्तुसन्तुसत्त्याः ॥१५०॥
सत्त्याःसन्तु । सन्तुयजमानस्ययजमानस्यसन्तुसन्तुयजमा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नस्य । यजमानस्यकामाँ३कामायजमानस्ययजमानस्यका
मां३ । कामाऽइतिकामाँ३ ॥ २ ॥ सनोनं३ससन÷ । नं३पि
तेवपितेवनोन३पितेव । पितेवसूनवेसूनवेपितेवपितेवसूनवे ।
पितेवेतिपिताऽइव । सूनवेग्नेग्नेसूनवेसूनवेग्ने । अग्नेसूपायन॰
सूपायनोग्नेग्नेसूपायन॰ । सूपायनोभवभवसूपायन॰सूपाय
नोभव । सूपायनऽइतिसूऽउपायन॰ । भवेतिभव ॥ सचस्वा
नोन३सचस्वसचस्वान३ । न३स्वस्तयेस्वस्तयेनोन३स्वस्तये ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्वुस्त्तयुऽइतिस्वुस्त्तयै ॥ ३ ॥ अथ क्रममाला निरूप्यन्ते ॥
ब्रूयात्क्रमाविपर्यासानर्धर्चस्यादितोऽन्ततः । अन्तश्चादि नये-
देवं क्रममालेति गीयते ॥ १ ॥ क्रमविपर्यासान् ॥ क्रमक्रम-
व्युत्क्रमाभ्यामर्धर्चस्यादितः अन्ततो व्युत्क्रमोपक्रममिति
विशेषः ॥ ब्रूयात् ॥ एवं क्रमविपर्यासाभ्यां क्रमं ब्रुवन् पुमान्
आदित आदित आरभ्य क्रमं समानं समाप्तिं नयेत् ॥
अन्तमन्तत आरब्धं क्रमं आदितः समाप्तिं नयेत् ॥ प्रापये-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ अथाष्टौ विकृतीनां स्वरूपकथनम् ॥ कास्ताः ॥ जटा-
मालादण्डरेखारथध्वजाशिखाघनाः ॥ क्रममाश्रित्य निर्वृत्ता
विकारा अष्टविश्रुताः ॥ १ ॥ विश्रुताः ॥ जटा माला शिखा
रेखा ध्वजो दण्डो रथो घनः ॥ अष्टौ विकृतयः प्रोक्ताः क्रम-
पूर्वा महर्षिभिः ॥ २ ॥ द्विपदादिक्रमाः पञ्च प्रक्रमाद्युत्क्रमा
त्ततः ॥ पुन्नः क्रमादुद्घादिता जटात्वं प्रापिता बुधैः ॥ ३ ॥
वैदिकैः पठ्यमानत्वात्प्रत्यक्षस्मृतिमूलतः ॥ जटाद्यध्ययनं

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कार्यं पङ्क्तिपावनकारणात् ॥ ४ ॥ जटादिविकृतीनां ये पारायणपरा नराः ॥ महात्मानो द्विजाः श्रेष्ठाः ते ज्ञेयाः पङ्क्तिपावनाः ॥ ५ ॥ इति वाराहपुराणे ॥ मार्कण्डेये च ॥ क्रमाध्ययनसम्पन्नो मन्त्रब्राह्मणपारगः ॥ जटापारायणपरो विष्णुलोके महीयते ॥ ६ ॥ जटापाठपरं विप्रं यो गर्हयति मूढधीः ॥ पुनरावृत्तिसहितं तमः प्राप्नोति नान्यथा ॥ ७ ॥ वृद्धमनुः ॥ वेदवेदार्थतत्त्वज्ञा जटाक्रमविशारदाः ॥ श्रोत्रिया

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्राह्मणाः श्राद्धे ये नराः पङ्क्तिपावनाः ॥ ८ ॥ पराशरः ॥
संहितावित्स्वर्गगामी पदवेदी महर्गतिः ॥ क्रमी जनतपः
सत्तगामी वैकुण्ठभोग्जटी ॥ ९ ॥ यथा ॥ अथ जटा ॥
त्र्यम्बकँय्यजामहेयजामहे त्र्यम्बकं त्र्यम्बकँय्यजामहे । त्र्य
म्बकमिति त्रिऽअम्बकम् । यजामहे सुगन्धिꣳ सुगन्धिय्यंजा
महेयजामहेसुगन्धिम । सुगन्धिम्पुष्टिवर्द्धनम्पुष्टिवर्द्धनꣳ सुग
न्धिꣳ सुगन्धिम्पुष्टिवर्द्धनम् । सुगन्धिमिति सुऽगन्धिम् । पुष्टि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वर्द्धनमिति पुष्टिऽव्वर्द्धनम् ॥ उर्व्वारुकमिवबन्धनाद्द्बन्धना
दुर्व्वारुकमिवोर्व्वारुकमिवबन्धनात् । उर्व्वारुकमिवेत्त्युर्व्वारुकम्
ऽइव । बन्धनान्म्मृत्त्योर्म्मृत्त्योर्बन्धनाद्द्बन्धनान्म्मृत्त्योः ।
मृत्त्योर्म्मुक्क्षीयमुक्क्षीयमृत्त्योर्म्मृत्त्योर्मुक्क्षीय । मुक्क्षीयमा
मामामुक्क्षीयमुक्क्षीयमा । मामृतादमृतान्मामामृतात् ।
अमृतादित्त्यमृतात् ॥ पतिवेदनमितऽइतःपतिवेदनम्पतिवे ॥ १४९ ॥
दनमितः । पतिवेदनमितिपतिऽव्वेदनम् । इतोमुक्क्षीयमु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीवेदपुरुषार्पणमस्तु ॥ दशाध्याये समाख्याता अनुवाकास्तु संख्यया ॥ शतं दशानुवाकाश्च नवान्ये च मनीषिभिः ॥ १ ॥ सप्तषष्टिश्चितौ ज्ञेया सौत्रे द्वाविंशतिस्तथा ॥ अश्व एकोनपञ्चाशत्पञ्चत्रिंशत्खिले स्मृताः ॥२॥ शुक्रियेषु तु विज्ञेया एकादश मनीषिभिः ॥ एकीकृत्य समाख्यातं त्रिशतं त्र्यधिकं मतम् ॥३॥

इति श्रीवाजसनेयसंहितायामनुवाकसूत्राध्यायः समाप्तः ॥

इयं श्रीशुक्लयजुर्वेदसंहिता जामनगरनिवासिनाऽऽचार्यावटङ्केन त्रिकमजीतनुजनुषाऽमृतलालशास्त्रिणा या० शिक्षा० का० प्रणीतयजुःप्रातिशाख्यानुसारेण च शके १८७२ चैत्रमासे शुक्लपक्षे प्रतिपदि रविवासरे वत्सरारम्भे संशोधिता "अमृतवर्षिण्या टिप्पण्या" च समलङ्कृता समाप्ता ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इति श्रीवाजसनेयसंहितोत्तरविंशतिः समाप्ता ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ अथाष्टविकृतिप्रारंभः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE- Delhi

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इति प्रास्ताविक-संहितामन्त्राणामकाराद्यनुक्रमणिका-वेदपारायणविध्यनुवाकसूत्राध्यायाष्टविकृति-
याज्ञवल्क्यशिक्षा-प्रतिज्ञासूत्र-सर्वानुक्रमसूत्र-पारस्करगृह्यसूत्रादिसमलङ्कृता

शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिनीयसंहिता समाप्ता ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्वादश षमायत्त्वैकादश द्वावेकविꣳशतिः ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः २१ ॥ अ० ३७ ॥ देवस्यत्त्वाष्टौ-षमायत्त्वाक्षत्रस्यत्त्वादशकौ त्रयोऽष्टाविꣳशतिः ॥ अनु० ३ ॥ मंत्राः २८ ॥ अ० ३८ ॥ स्वाहा-प्प्राणेब्भ्यःषड्डुग्ग्रश्चसप्त द्वौ त्रयोदश ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः १३ ॥ अ० ३९ ॥ ईशावास्यमष्टावन्धन्त-मोनव द्वौ सप्तदश ॥ अनु० २ ॥ मंत्राः १७ ॥ अ० ४० ॥ दशाध्यायेसमाख्याताऽनुवाकाः सर्व-संख्यया ॥ शतंदशानुवाकाश्च नवान्ये च मनीषिभिः ॥ १ ॥ सप्तषष्टिश्चितो ज्ञेयाः सौत्रे द्वावि-शतिस्तथा ॥ अश्व एकोनपञ्चाशत् पञ्चत्रिंशत्खिले स्मृताः ॥ २ ॥ शुक्रियेषु तु विज्ञेया एकादश मनीषिभिः ॥ एकीकृत्य समाख्यातं त्रिशतं त्र्यधिकं मतम् ॥ ३ ॥ इत्यनुवाकसूत्राध्यायः ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वेदपारायणविधिरनुवाकसूत्राध्यायश्च समाप्तः ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal